HALİD ZİYA UŞAKLIGİL

aşk-ı memnu

AYRINTI

TÜRKÇE KLASİK

aşk-ı memnu
halid ziya uşaklıgil

sunuş: ayşe melda üner
dil içi çeviri: mehmet kanar

ayrıntı: 1187 / türkçe klasik dizisi: 9

aşk-ı memnu / halid ziya uşaklıgil

dil içi çeviri / mehmet kanar

sunuş / doç. dr. ayşe melda üner

son okuma / derya şahin

bu kitabın türkçe yayım hakları
ayrıntı yayınları'na aittir.

kapak illüstrasyonu / berat pekmezci

kapak ve görsel tasarım / gökçe alper

dizgi / esin tapan yetiş

baskı: ali laçin - barış matbaa-mücellit
davutpaşa cad. güven san. sit. c blok no. 286
topkapı/zeytinburnu - istanbul - tel. 0212 567 11 00
sertifika no: 33160

birinci basım: mayıs 2018 / baskı adedi 2000

isbn 978-605-314-284-3 / sertifika no: 10704

ayrıntı yayınları basım dağıtım san. ve tic. a.ş.
hobyar mah. cemal nadir sok. no: 3 cağaloğlu – istanbul
tel: (0212) 512 15 00 faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr
info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi
facebook.com/ay intiyayin vi
instagram.com/ay intiyayinla i

halid ziya uşaklıgil

(1865-27 Mart 1945) Eyüp'te doğdu. Uşaklı Helvacızâdeler ailesine mensuptur. Mercan Mahalle Mektebi, Fatih Askeri Rüşdiyesi, İzmir Rüşdiyesi, Mechitariste Okulu'nda (1883) okudu. Avukat Auguste de Jaba'dan yabancı dil, Ermeni katip Antuan'dan matematik dersleri aldı. İçindeki okuma aşkıyla telif ve tercüme edebi eserleri okudu. Bir taraftan da çeviriler yapmaya, makale, hikâye ve romanlarını yazmaya başladı. 1914 yılında Köse Raif Paşa'nın yeğeni Memune Hanım'la evlendi. İlerideki yıllarda yakınlarını peş peşe kaybetmenin acılarını yaşadı. İzmir Rüşdiye ve İdadisinde öğretmenlikle başladığı görevine çeşitli devlet memurluklarıyla devam etti. Darülfünun'da Batı edebiyatı dersleri verdi. Öte yandan Sahne-i Osmanî, Türk Derneği, İttihat ve Terakki Cemiyeti üyesi oldu. Darülbedayi'nin ilmi heyetinde görev aldı. Kısa süreli olsa da *Nevruz* dergisini ve *Hizmet* gazetesini çıkardı. Halid Ziya *Sabah*, *Servet-i Fünun*, *Mektep*, *İkdam*, *Vakit*, *Peyam-ı Sabah*, *Tanin*, *Milli Mecmua*, *Güneş*, *Tercüman-ı Hakikat*, *Tarîk*, *Resimli Ay*, *Hayat*, *Akşam*, *Muhit*, *Varlık*, *Yedigün*, *Anayurt*, *Şehbal* gibi gazete ve dergilerde eserlerini, yazılarını yayımladı. *Edebiyat-ı Cedide* yazarı olarak dönemin bütün edebi simalarıyla tanıştı, bazılarıyla işbirliği yaptı. Türk edebiyatında romancılığın edebi manifestosu hükmündeki *Mai ve Siyah* (1896, 1914, 1938) romanıyla kahramanların iç dünyasına girdi, ayrıntılı ruh tahlilleri yaptı. Yayımlanmış eserlerinin belli başlıları *Aşk-ı Memnû* (1899), *Bir Yazın Tarihi* (1900), *Solgun Demet* (1901), *Nesl-i Ahîr* (1908-1909), *Kırk Yıl* (I-IV, 1936), *Saray ve Ötesi* (I-III, 1940-1942), *Bir Acı Hikâye* (1942).

mehmet kanar

1954 yılında Konya'da doğdu. İlköğrenimini doğduğu şehirde, orta ve yükseköğrenimini İstanbul'da tamamladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Şarkiyat ve Türkoloji eğitimi aldıktan sonra mezun olduğu bölümde asistan, doçent ve profesör oldu. İran Cumhurbaşkanlığı'nca İran Dili ve Edebiyatı alanındaki çalışmaları dolayısıyla "Yılın Araştırmacısı" seçildi. Emekliye ayrıldığı 2007 yılından beri Yeditepe Üniversitesi'nde görev yapmaktadır. Kanar sözlük, gramer, tenkidli metin neşri, çeviri, sadeleştirme, öyküleştirme, dil öğrenim seti çalışmaları yapmaktadır.

içindekiler

sunuş: halid ziya ve aşk-ı memnu üzerine / doç. dr. ayşe melda üner *9*

aşk-ı memnu

bir-yirmi iki *27-379*

sözlük *380*

Doç. Dr. Ayşe Melda Üner[1]

Sunuş: Halid Ziya ve Aşk-ı Memnu Üzerine

Halid Ziya Uşaklıgil 1865'te Eyüp'te dünyaya gelmiştir. Uşaklı oldukları için Uşşâkizâdeler olarak anılan Helvacızâdeler sülalesine mensuptur. Sülalenin bir bölümü daha sonra İzmir'e yerleşmiş ve halı ticareti yaparak geçimini sağlamaya başlamış, zaman içinde gayet varlıklı bir hâle gelmiştir. Halid Ziya'nın dedesi Hacı Ali Efendi, oğlu Hacı Halil Efendi'yi İstanbul'daki dükkânın başına getirir. Halid Ziya, Hacı Halil Efendi'nin üçüncü çocuğudur. Hacı Halil Efendi edebiyat ve sanata çok düşkündür. Mevlana Celâleddin'i, Hâfız-ı Şirâzî'yi okumaktan hoşlanır. Avrupai tarzda bir hayatı vardır. Halid Ziya, ilköğrenimine İstanbul'da başlar. İstanbul'dayken akşamları, babası ve onun dostlarına Doğu hikâyeleri okur.

Ticarette işler iyi gitmeyince Hacı Halil Efendi ailesiyle birlikte İzmir'e döner. Halid Ziya, İzmir'de önce bir Türk okuluna devam eder; ancak bir süre sonra yabancı dili iyi öğrenmesi için tek Türk öğrenci olarak Mechitariste Okulu'na yazılır. Akşamları dedesine yerli ve çeviri romanlar okur, onunla edebiyat üzerine sohbet eder. Uşşâkizâdeler'in kültürlü bir aile olduğu anlaşılmaktadır.

Halid Ziya, 1883'te Mechitariste Okulu'ndan mezun olur. Yükseköğrenim yapma imkânı bulamaz; ancak hocalarının kendisiyle ilgilenmeye devam etmesi sayesinde Paris'ten getirtilen romantik ve realist romanları okumayı sürdürür. İngilizce ve

1. Yeditepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Almanca dersleri almaktan vazgeçmez. Batı edebiyatı üzerine ayrıntılı okumalar gerçekleştirir. Nitekim ilerleyen yıllarda bu konuda üniversitede ders kitabı olarak okutulacak eserler kaleme alacaktır.

13 Mart - 27 Ağustos 1884 arasında Tevfik Nevzat ve Bıçakçızâde Hakkı'yla birlikte on sayı *Nevruz* dergisini çıkarır. 18 Kasım 1886'da Tevfik Nevzat'la *Hizmet* gazetesini yayınlamaya başlar. Bu gazetedeki yazıları edebi kimliğini oluşturma aşamasında büyük önem taşır. 1893'te İstanbul'a gelir. Dönemin genç edebiyatçıları olan Ali Ekrem, Ahmet İhsan, Hüseyin Cahit, Ahmet Hikmet, Saffetî Ziya, Tevfik Fikret ve Cenap Şahabettin'le tanışıp arkadaş olur. *Servet-i Fünûn* dergisinde çıkan ilk hikâyesi "Cambaz Kız" adını taşır.[2]

1896 yılında *Servet-i Fünûn* Tevfik Fikret'in idaresine geçtikten sonra dergide tefrika ettiği *Mâi ve Siyah* ile büyük bir üne kavuşur.[3] Bir süre sonra *Aşk-ı Memnu*'yu kaleme alır. Bu roman Halid Ziya'yı zirveye taşır.

Halid Ziya, Türk edebiyatında Batılı anlamda hikâye ve roman türünün öncüsüdür. Edebiyat-ı Cedîde nesrinin en güçlü kalemidir. Bu hususta yeni Türk edebiyatı araştırmacıları tartışmasız olarak fikir birliği içindedir. Tanpınar'ın ifadesiyle: "Bizde asıl romancılık Halid Ziya ile başlar."[4]

Mehmet Kaplan da Halid Ziya'nın "bilhassa roman ve hikâyeleriyle Türk edebiyatı tarihinde çok önemli bir yer işgâl et[tiğini], (...) kahramanlarının ihtiras ve duygularını tahlil etmeyi, onları muhitleri içinde göstermeyi esas gaye bilerek, sanatkârane bir üslup ile Türk dilinde hakiki Batılı romanı yarattı[ğını]" belirtir.[5]

---

2. Hâlit Ziya, "Cambaz Kız", *Servet-i Fünûn*, No.109, 1893.

3. Bu bilgiler Prof. Dr. Olcay Önertoy, *Hâlit Ziya Uşaklıgil Romancılığı ve Romanımızdaki Yeri*, TC Kültür Bakanlığı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1995 ve Zeynep Kerman, "Hâlit Ziya Uşaklıgil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi İslâm Ansiklopedisi*, 2012, Cilt 42, s. 227-229'dan derlenmiştir.

4. Ahmet Hamdi Tanpınar, *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1992, s. 275.

5. Mehmet Kaplan, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 2*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1997, s. 172.

Yazarın dört uzun, on kısa hikâye kitabı vardır. Ancak daha çok romanlarıyla tanınmıştır. Sekiz romanından ilk dördü *Sefile, Nemide, Bir Ölünün Defteri* ve *Ferdi ve Şürekası* İzmir dönemi romanları olarak nitelendirilir. Halid Ziya'nın *Ferdi ve Şürekası* ile ustalığa adım attığı bellidir. *Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu* ve *Kırık Hayatlar*'ı Edebiyat-ı Cedide döneminde, son romanı *Nesl-i Ahîr*'i ise Meşrutiyet döneminde kaleme almıştır.[6] Yazarın roman tekniği üzerine çok çalıştığı ve düşündüğü anlaşılmaktadır. Romanları yazılış sırasıyla okunduğunda, yıllar içinde ne kadar ilerlediği görülür. Özellikle *Mai ve Siyah* ile *Aşk-ı Memnu*, roman sanatı ve tekniği açısından dönemine göre çok başarılıdır. 1880'lerin sonundan itibaren Fransız romanlarını bu amaçla büyük bir dikkatle okumuştur. Özellikle realist Fransız yazarlardaki insan-çevre kompozisyonuna dikkat etmiş, Balzac ve Paul Bourget'nin romanlarını büyük bir merakla incelemiştir. Roman kişilerinin içinde bulundukları çevre ve şartlarla şekil alan davranışlarını, değişebilen karakterlerini neden-sonuç ilişkisine bağlı kalarak, incelikle işlemiştir. Soya çekim üzerine de düşünmüştür. Natüralistleri, onların yapmak istediklerini örnekleriyle okur, benimser. *Hikâye* adlı retorik kitabında "Hayaliyyun" (Romantikler) ile "Hakikiyyun"u (Realistler) ayrıntılarıyla anlatır, başarıyla karşılaştırır. Hakikiyyun'dan yana olduğunu gerekçelerini de açıklayarak belirtir. Nitekim Halid Ziya'nın eserlerinde realizm ve natüralizm etkileri gayet belirgin bir şekilde görülür.

---

6. *Sefile* 1886-87 yılları arasında *Hizmet*'te tefrika edilmiştir. *Nemide* 1887-88 yılları arasında *Hizmet*'te tefrika edildikten sonra 1892'de kitap olarak yayımlanmıştır. *Bir Ölünün Defteri* 1890-91 yılları arasında *Hizmet*'te tefrika edildikten sonra 1892'de kitap olarak yayımlanmıştır. *Ferdi ve Şürekası* 1892'de *Hizmet*'te tefrika edildikten sonra 1895'te kitap olarak yayımlanmıştır. *Mai ve Siyah* 1896-97 yılları arasında *Servet-i Fünûn*'da tefrika edildikten sonra 1898'de kitap olarak yayımlanmıştır. *Aşk-ı Memnu* 1899-1900 yılları arasında *Servet-i Fünûn*'da tefrika edildikten sonra 1901'de kitap olarak basılmıştır. *Kırık Hayatlar* 1901-1902 yılları arasında *Servet-i Fünûn*'da tefrika edilmiş; ancak derginin kapatılması üzerine yarım kalmıştır. 1901-1902 yılları arasında İrtika, 1922'de *Vakit*'te tefrika edilmiş, 1924'te kitap olarak yayımlanmıştır. *Nesl-i Ahîr* 1908-1909 yılları arasında *Sabah*'ta tefrika edilmiş, yıllar sonra 2009'da, Alev Sınar Uğurlu tarafından yayına hazırlanmıştır. Roman, aynı yıl Özgür Yayınları tarafından kitap olarak basılmıştır.

Yazar, Tanzimat edebiyatının en önemli hikâye ve roman yazarı Ahmet Midhat Efendi'yi de elbette okumuş, hatta önceleri beğenmiştir. Ancak yıllar içinde edebiyat zevki geliştikçe bu durum değişmiştir. Uzaklaşmıştır ondan: "Ahmet Midhat Efendi, o koşarak giden ve koşarken taşıdığının yarısını yolda bırakan tercümeleriyle Octave Feuillet'den, Alexandre Dumas Fils'den *Bir Fakir Delikanlının Hikâyesi*, *Kamelyalı Kadın*, *Bir Kadının Hikâyesi* gibi romanlar vermişti. Fakat tercüme seviyesi ne zaman yükselse roman ya yarıda kalır ya satılamazdı" der *Kırk Yıl* adlı hatıratında.[7] Halid Ziya, edebiyat yapmaya ne vaktinin ne de kaleminin müsait olduğunu söyleyen, mektep görmemiş halk tabakasını eğlendirerek eğitmeyi amaç edinen Ahmet Midhat'ın bu yaklaşımını eleştirmiş, onun edebiyat yapmayı kendilerine bıraktığını söylediği Hâmit'e, Recaizade Ekrem'e daha çok yaklaşmıştır. Çünkü Halid Ziya, edebiyat eserinin hem içeriği hem de tekniği üzerine derin derin düşünür. Onun okurunu, eğitime muhtaç halk tabakası değil, iyi eğitimli, Batı'yı görmüş yahut Batı kültürüne aşina yetişmiş, üst-orta, yani kendi ait olduğu sosyal tabaka oluşturmaktadır. Ahmet Midhat Efendi'nin romantik akıma düşkünlüğünü de realist akıma uygun olarak kaleme aldığı ilk romanı *Sefile*'ye yazdığı önsözde, üstada ve onun tıpkı *Sefile* gibi, düşmüş kadın temasını ele aldığı 1881 tarihli *Henüz On Yedi Yaşında*'sına gönderme yaparak, hayli sert sayılabilecek bir dille eleştirmiştir.

Şimdi Halid Ziya'ya en büyük ününü kazandıran *Aşk-ı Memnu*'ya gelelim. Ne anlatır Halid Ziya, üzerine çok sayıda makale ve tez yazılmış olan bu unutulmaz romanında? Benim düşünceme göre Halid Ziya bir tezi savunmak için kaleme almamıştır *Aşk-ı Memnu*'yu. Trajik biten yasak bir aşkı hikâye etmek de değildir tek derdi. Düşündüğü ve okuyucusunun da düşünmesini istediği meseleler vardır. Bu meseleleri ele alış şekli ve üslubu da son derece özenle seçilmiştir. Tanzimat Fermanı ile başlayan yenilenme sürecinde romancıların en çok üzerinde durdukları konuların başında kadınlarla erkekler arasında kurulan ilişkiler ve özellikle evlilik gelmektedir. Bunların Müslüman

7. Hâlit Ziya Uşaklıgil, *Kırk Yıl*, Yayına Hazırlayan: Nur Özmel Akın, Özgür Yayınları, Ocak 2008, İstanbul, s. 595.

Osmanlı'nın kurallarına aykırı olmayan dinamiklerini tespit etmeye, halkı bilinçlendirmeye çalışmışlardır yazarlar var güçleriyle. Servet-i Fünûn edebiyatçıları da bu ilişki ve evliliklerin kendilerinin de dâhil olduğu üst-orta sosyal kesimde nasıl yaşandığını yansıtmışlardır eserleri aracılığıyla.

Aşk-ı Memnu'ya gelince, zihnimde uyanan ilk soru yazarın romanında çizdiği karakterlere ne kadar aşina olduğu. Bu sorunun cevabını Halid Ziya'nın Suut Kemal Yetkin'e yazdığı mektubundaki: "*Aşk-ı Memnu* yazılırken İstanbul'un muayyen muhitlerinde, hususiyle Boğaziçi'nde Melih Bey Takımı'nı andıran aileler vardı. Nitekim bugün de böyledir. Muharrir bunları uzaktan yakından bilir ve tanırdı. Hayalinde birikmiş karmakarışık intibalar vardı. Bunları tebellür ettirecek bir mecmua çıkarmak için muhayyilesini kamçılamak kâfiydi. Bu demek değildir ki *Aşk-ı Memnu* hakikatte mevcut bir takım temasilden istinsah etmiştir. Eserde birçok eşhas vardır. Bunların hiçbiri muayyen birtakım şahsiyetlerin tasviri değildir fakat heyet-i mecmuası itibariyle birçok şahsiyetlerden istiare edilmiş, müteferrik eczadan terekküb eden bir mevcuttur. Doğruluğu da bundan ibarettir. Mesela eserin başlıca şahsiyetlerinden biri olan Behlül, benim hususiyetlerini tanıdığım bir iki, belki de üç gençten toparlanmış bir gençtir, filan falana az çok benzer fakat mutlaka filan değildir. Firdevs Hanım ve kızları, hele Nihal ve babası, bunlar da öyle... Vakaya gelince, o tamamiyle hayal mahsulüdür" cümleleriyle almak mümkün.[8]

Görüldüğü üzere Halid Ziya, *Aşk-ı Memnu*'yu, kendisinin de dahil olduğu üst-orta sosyal kesimin sık sık rastladığı insanlarından ve onların tanıklık ettiği hayatlarından yola çıkarak kurgulamıştır. Berna Moran, *Aşk-ı Memnu*'yu Edwin Muir'e göndermeyle "dramatik roman" olarak nitelendirir. Edwin Muir, *Romanın Yapısı*'nda (*The Structure of Novel*) "Dramatik Roman" başlıklı ikinci bölümünde bunları "Bireyler arası yoğun duygusal ilişkileri işleyen romanlar" olarak tanımlar. Berna Moran'ın

8. Hâlit Ziya Uşaklıgil, "Suut Kemal Yetkin'e Mektup", *Ulus* gazetesi, Güzel Sanatlar sahifesi, 5.9.1943. Aktaran: Olcay Önertoy, *Hâlit Ziya Uşaklıgil Romancılığı ve Romanımızdaki Yeri*, TC Kültür Bakanlığı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1995, s. 185. Bu mektuptan, Olcay Önertoy'un künyesini verdiğim eseri sayesinde faydalanmaya karar verdim, ardından birincil kaynağa da ulaştım.

da belirttiği üzere dramatik romanlarda karakter sayısı az, mekân kısıtlı olmalıdır. Çünkü bu romanlarda "bireysel ilişkiler matematiksel bir zorunlulukla gelişir."[9] Yazarın, karakterlerin mizaçları ve davranışları üzerine uzun uzun düşündüğü, bunları neden-sonuç ilişkisi içinde mükemmelen tasarladığı açıktır. Hiçbir durum ve olay birdenbire ortaya çıkmaz. İlk sayfadan itibaren her öğe sağlam bir hamleyle bağlanır bir diğerine.

Tanpınar, "Kitabın mahdut kahramanları, Bihter'in kız kardeşi çok ahenkli ve rahat evinde tatmin edilen Peyker ve onun çok mesut yaradılışlı kocası dramın dışında kaldığına göre Firdevs Hanım'la beraber beş kişi birbirlerine karşılıklı vaziyetlerle kenetlenmişlerdir. Nihal, ölen annesi namına babasını ve evi genç kadından kıskanır. Bihter, hanımı olduğu evi ve kocasını eline alamamaktan muztariptir. Behlül'ün Nihal'e olan sevgisi Adnan Bey'in kızına olan sevgisi kadar onu muztarip eder. Adnan Bey kızı ve karısı arasında parçalanmıştır. Yalnız Behlül, Edebiyat-ı Cedide'nin alafrangalık namına icat ettiği her türlü moral endişeden uzak, sinik, septik, ten hazlarından yorgun fakat ondan başkasını da bilmeyen bir çeşit kadın avcısı –*Bible*'ın hem yılanı hem de bizzat "adulter"ın kendisi– bir çeşit hürriyeti muhafaza eder gibidir. Bu yalnız aşk ve aile münasebetleri üzerinde duran insanlarda bütün bu ihtiraslara yol açan bu can sıkıntısı ve işsizlik de İstanbul'un kuruluşundan beri en işlek caddesi olan Boğaziçi'nin üstündeki bu yalıda önlerinde akan hayata bu yalnızlık, iyi okunursa bu romanı, devrindeki Türkiye'nin değilse bile, İstanbul'un yahut bir sınıfın romanı yapar. *Aşk-ı Memnu*, muharririnin örnekleriyle olan münasebetlerini en iyi gösteren eserlerindendir" der.[10]

Aşk-ı Memnu'nun küçük bir küme oluşturan kişilerinin merkezinde sadece Bihter vardır denebilir mi? Bence hayır. Pek çok araştırmacı, romanın Bihter ve Nihal ekseninde ilerlediğini belirtmektedir. Onlara katılıyorum. Nihal'in romandaki yeri ve

9. Berna Moran, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış I*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s. 92-93. Edwin Muir, "Dramatic Novel", *The Structure Of Novel*, The Hogarth Press, Michigan University, 1957, s. 41-63.

10. Ahmet Hamdi Tanpınar, *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1992, s. 280-281.

önemi, dramatik çatışmadaki etkisi Bihter'inkinden daha az değil benim düşünceme göre de. Bu nedenle yazımda romanı Bihter ve Nihal ekseninden yorumlamaya çalıştım.

Bihter, güzel fakat hafif meşrep kız çocuklarıyla meşhur "Melih Bey Takımı"na dahildir.[11] Peki, yazar, "Melih Bey Takımı" tamlamasını, özellikle de alaylı bir üslupla "takım" kelimesini kullanarak okuyucunun zihninde nasıl bir "aile" hayali canlandırmak istemiştir? Halid Ziya "Melih Bey Takımı"nı romanda şöyle tasvir eder: "Tamamiyle kibar âlemine mensubiyet [aitlik] iddia edecek kadar sağlam bir asalet sahibi olmayan bu ailenin yarım asır evveline kadar mevcudiyeti meşkuk [varlığı şüpheli] ve müphemdir. (s. 21) Bihter, işte bu ailenin en meşhur üyesi Firdevs Hanım'ın kızıdır. Romanda annesine soya çekimle de bağlı olduğu sık sık vurgulanır. Fiziksel anlamda Firdevs Hanım'a çok benzemektedir Bihter. Onun gibi çok güzeldir. Hatta gençliğinin avantajıyla ondan daha güzel. Ancak burada, güzelliğini borçlu olduğu annesinin lanetini de mi taşımaktadır sorusu gelmektedir akla. Küçüklüğünden beri çevresinden sıklıkla duyduğu ve gerçek olmasından fevkalade korktuğu bu benzetme her açıdan doğru mudur? O, tam manasıyla "annesinin kızı" mıdır gerçekten? Olmamak için ne kadar zor bir savaş verdiğini anlıyoruz Halid Ziya'nın başarıyla kurguladığı ruhsal çözümleme, iç konuşma, dış diyalog ve tasvirlerden. Biraz düşünelim. Bihter de annesi gibi kocasına ihanet eder. Ancak onun ihanetinin nedenleri Firdevs Hanım'ınkilerden çok farklıdır. Gerçek ortaya çıktığında verdiği tepki de öyle. Bu soruya verilebilecek en uygun ve tarafsız cevabı yazının sonuna doğru birlikte bulacağımızı umuyorum.

---

11. Romandan yaptığım alıntılarda *Aşk-ı Memnu*'nun Muharrem Kaya'nın Latin harflerine aktardığı, Özgür Yayınları tarafından yayımlanan nüshasını kullandım: Hâlit Ziya Uşaklıgil, *Aşk-ı Memnu*, Yayına Hazırlayan: Muharrem Kaya, Özgür Yayınları, İstanbul, 2003. Künyesini verdiğim nüsha Hâlit Ziya tarafından 1939'da sadeleştirilmiş olan *Aşk-ı Memnu*'dur. Yazar tarafından yapılan sadeleştirmelerde Halid Ziya'nın ifadesiyle "yeni nesil için pek fazla tanınmamış olan kelimeler, terkipler Türkçeye çevrilmiş fakat üsluba, ibarelerin teşkilatına hiç dokunulmamıştır (a.g.e., s. 15). Bu vesileyle söz konusu nüshanın büyük bir titizlikle hazırlandığı hususundaki kanaatimi belirtmek isterim. Elinizde tuttuğunuz nüsha ise 1925 tarihli sadeleştirilmemiş *Aşk-ı Memnu*'nun Mehmet Kanar tarafından Latin harflerine aktarılmış versiyonudur.

Bihter, romanın başında kendinden yaşça hayli büyük ve önceki evliliğinden iki çocuk sahibi; ancak aynı zamanda İstanbul'un kibar âleminin en zengin ve saygıdeğer beyefendilerinden olan Adnan Bey'le evlenir.

Daha önce de belirtildiği üzere *Aşk-ı Memnu*'daki hemen bütün olaylar "dramatik roman" türüne uygun olarak büyük oranda tek bir mekânda geçer. Söz konusu mekân Adnan Bey'in yalısıdır. Bu nedenle "ev içi roman" olarak da nitelendirilen *Aşk-ı Memnu*'da karakterleri çok nadir dışarıda görürüz. Bunlardan birinde "dışarı"sı Göksu'dur. Aile oraya gezinti için gider. Roman üzerine yazılan yazılarda çoğunlukla bahsi geçen Göksu gezintisi, olay örgüsünün en önemli dönüm noktalarından biridir. Şimdi, Bihter'in Adnan Bey ile evliliğinde daha çok Bihter açısından neler yaşandığına ve Göksu'nun romandaki dramatik çatışmada nelere sebep olduğuna bakalım.

Nurdan Gürbilek, *Kör Ayna Kayıp Şark* adlı kitabının "Müebbet Çocukluk" adlı bölümünde Bihter'in Adnan Bey'le evlenmekteki amacını ve bu amaca ulaşmanın onu başlangıçta umut ettiği gibi mutluluğa ulaştırmadığını özetleyerek roman türünde "ayna"nın kullanılmasından ve *Aşk-ı Memnu*'da Bihter'in aynada kendisiyle yüzleşmesinden bahseder. "Romanın aynayla ilk karşılaşması" hakkında, önce "Halid Ziya'dan söz etmek gerekir. Çünkü aynayı çoktan gülünç olan kahramanın görüntü düşkünlüğünün, kadınsılığının ve çocuksuluğunun işareti olarak değil, bu dünyada tutunamamış kahramanın onaramadığı ruhsal yaranın sahnesi olarak romana sokan Halid Ziya'ydı. *Aşk-ı Memnu*'nun en çarpıcı bölümlerinden biri, Bihter'in yarı karanlık odada aynanın karşısında çıplak vücudunu seyrettiği sahnedir. Boğaziçi'nin en güzel yalılarından birinin sahibesi olmak, çocukluğundan beri çılgınca sevip bir türlü kavuşamadığı eşyalara kavuşabilmek, aynı zamanda yırtıcı annesinden intikam almak için yaşlı Adnan Bey'le evlenmiş ama hayalinde beslediği emeller 'öksüz çocuklar mahzunluğuyla' öylece kalınca Adnan Bey'in genç yeğeni Behlül'e kapılmıştır Bihter. Romanın ortalarında yer alan aynalı sahne de yaşlı kocasıyla zorla sevişen, evliliğini sürdürme isteğiyle onu Behlül'e doğru iten arzuları arasında gidip gelen Bihter'in işte bu kapılma anında, tensel

açlığını kendine ilk kez itiraf ettiği sahne olması bakımından önemlidir" der.[12] (s. 144)

Roman hakkında çalışan hemen her araştırmacının bahsettiği bu erotik sahnede Bihter gerçekle yüzleşir. Güzelliğini, sevmediği, daha doğrusu bir eş olarak sevmesi gerektiği şekilde sevmediği, arzulamadığı, hatta aynı yatağı paylaştığı için ruhunun örselendiğini hissettiği bir adam için feda etmiştir. Sahip olduğunda büyük memnuniyet duyacağını sandığı zenginlik ona daha çok yalnızlık ve hayal kırıklığı getirmiştir. Ben, yaş farkının Halid Ziya tarafından Bihter ile Adnan Bey arasındaki esas sorun olarak kurgulandığı kanaatinde değilim. Bihter'in Adnan Bey'in evlilik teklifini duyduğunda önemsiz teferruat olarak nitelendirdiği bu yaş farkı elbette karı-koca ilişkisini zedelemektedir. Bihter'in Adnan Bey'e aşk hissetmemesi, yani ikisi arasındaki duyguların ortak olmamasıdır esas sorun. Burada yazarın dikkat çekmek istediği mesele genç bir kadının yaşlı bir erkeğe âşık olamayacağı, onunla mutlu bir evlilik yapamayacağı değildir. Kadınla erkek arasında karşılıklı aşk yoksa, arzu eksikse, duygular ortak değilse, hayata bakış ve zevkler konusunda uyum sağlanamıyorsa sağlıklı bir evliliğin inşa edilemeyeceğidir. Bihter evliliğin aşk duygusu üzerine kurulması, içinde arzu barındırması gerektiğini anlamıştır. Aslında kocasını sever ve sayar. Onunla vakit geçirmekten hoşlanır. Ama yatak odasının dışında! Romanda Bihter'in duygularının 3. tekil şahıs aracılığıyla ifade edildiği "lâkin burada onunla yalnız kalıp da ona; sade bir dost değil, hayatının bütün aşk kitabı beraber okunacak bir koca nazarıyla bakmak lazım gelince ürkerdi. Onun dostuydu, evet, bu adam için kalbinde derin bir hürmet, hatta muhabbet vardı. Lâkin onun bütün ruh teslimiyetiyle karısı olamıyordu. Bu odadan başka yerlerde onu seviyordu. Beraber gezerken, aşağıda o küçük odada otururken, hatta onun odasında, evet, şu yanı başlarındaki odada, Bihter'de bir sokulmak, onun mümkün mertebe yakınında bulunmak hevesleri uyanırdı. (...) Bütün izdivaç hayatları böyle geçseydi, onu lekesiz, arızasız bir muhabbetle sevecekti, mesut olacaktı. Lâkin ondan

12. Nurdan Gürbilek, *Kör Ayna Kayıp Şark*, Metis Yayınları, İstanbul, 2004, s. 144.

fazla bir şey, muhabbet değil, aşk isteniyordu ve kendisini tamamıyla haksız, insafsız bulmakla beraber bu aşkı veremiyordu" satırlarından da açıkça anlaşıldığı üzere Adnan Bey'in dokunuşları Bihter'e ıztırap vermektedir. (s. 205) Aynada hayranlıkla izlediği güzel vücudu aşksız ziyan olup gidecektir. Behlül'ün hayali canlanır gözlerinin önünde. Göksu'da Peyker'e kur yaparken, hatta öpmeye çalışırken görmüştür onu. Sonra Firdevs Hanım'a yaklaşmıştır Behlül çapkınca. "Hayatının daimi bir züllü [yüz karası]"olan bu anneden adeta nefret etmektedir. Peyker'i düşünür. Behlül'ü açıkça reddetmiş ve azarlamış, ona olan kızgınlığını Bihter'e de ifade etmiştir: "Biliyor musun Bihter? Kaynınız mıdır, yeğeniniz midir, nedir? Tuhaf ve cesur bir çocuk! Enistenin hukukuna ufak bir tecavüze tahammül edemeyeceğimi bilirsin. Ben kocama hıyanet etmek fikriyle evlenmedim, beni rahat bırakmayacak olursa evime kabul etmemeye mecbur olacağım...." (s. 176) Özellikle "Ben kocama hıyanet etmek fikriyle evlenmedim" cümlesi Bihter'i düşündürmüştür. Ablasının kendisine imada bulunduğu kanaatindedir. Babasına benzediği için ne kadar şanslıdır. Kocasını gerçekten sevdiği için onu çok kıskanır, Peyker kocası ve küçük oğluyla sakin ve huzurlu bir hayat sürmekteyken kendisi Adnan Bey'le mutsuzluğa mahkûmdur. Bir erkeği tüm benliğiyle sevmek istemektedir. "Hayatında eksik olan tek şey budur. Ama sevmek her şey değil midir?" (s. 211)

Bihter'in, Adnan Bey'in teklifini duyduğu ve dolayısıyla hayallerine kavuşmak üzere olduğunu düşündüğü akşama dönelim tekrar. Annesinin cemiyet hayatında hafif meşrep bir kadın olarak kazandığı şöhret, Bihter'in parlak bir evlilik yapabilmesine engeldir. Firdevs Hanım'ın kızlarına ancak "şu Nihat Bey'e benzer bir talip çıkabilir. (...) Evet, nihayet işte böyle bir koca!... Birkaç yüz kuruş maaş, hısımından, akrabasından, bilinemez nereden ufak tefek yardımlar, daha sonra bir çocuk, daha sonra?... (...) Daha sonra hiç!..." (s. 45) Hâlbuki "Adnan Bey'le izdivaç demek Boğaziçi'nin en büyük yalılarından biri; o önünden geçilirken pencerelerinden avizeleri, ağır perdeleri, oyma XV. Louis ceviz sandalyeleri, iri kalpaklı lambaları, yaldızlı iskemleleriyle masaları, kayıkhanesinde üzerlerine temiz örtüleri çekilmiş beyaz kikle maun sandalı fark olunan yalı demekti[r]." (s .44)

Bihter mutluluktan adeta sarhoş olmuştur bu düşüncelerle. Peki ya şimdi? Aynada kusursuz güzelliğini seyreder, müthiş bir mutsuzluk ve hayal kırıklığı hisseder. Bir zamanlar ancak Nihat Bey'i bulabildiği ve zenginlikten hayli uzak bir hayat sürdüğü için küçümsediği Peyker'in, evliliğini ne kadar haklı ve doğru gerekçelerle yaptığını anlar. Kocasına aşkla bağlıdır Peyker. Yani, Bihter'in asla ulaşamayacağı bir cennette yaşamaktadır. Kendisine gelince, hanımı olmak için can attığı, tüm odalarının anahtarlarını belinde taşıdığı; ancak ruhunu asla elde edemediği bu büyük yalıda hapsolmuş gibi hissetmektedir. Aşkı bulmak ister ümitsizce. Bu durumda Behlül'e doğru çekilir.

Romanın olay örgüsünden rahatlıkla anlaşıldığı üzere Bihter, Behlül'e âşık değildir başlarda. Çevresinde tensel arzusuna karşılık verebilecek tek erkek odur. Ahlak duygusundan nasibini almamış olduğu için de onunla ilişki kurmak kolaydır. Yani Behlül'ün "dramatik roman" kurgusundaki yeri, bu noktada daha önemli bir hâle gelir. Yazarın her unsuru ilmek ilmek birbirine dokuduğu anlaşılmaktadır. Bihter, sonunda Behlül'le aldatır kocasını. Peki, sonrasında ne hissettiğine bakalım: "Bu günahı affettirecek bir sebep de bulamıyordu... Behlül'ü sevmiyordu, hayır, bundan emindi; çapkın bir çocuktan başka bir şey olmayan bu adam hakkında aşka benzer hiçbir şey duymamış idi. Şu hâlde oradan kaçmak, onun kim bilir kimlere karşı binlerce defa tekrar olunmuş sözlerini dinlememek, hatta onun odasına girmemek o kadar mümkün iken ne için, evet ne için gidip adi bir sefile [fahişe] zaafıyla bu adamın kollarına atılmış idi? (s. 255) "Nihayet Firdevs Hanım'ın kızı olmuş idi, evet, yalnız onun için gitmiş, bu adamın kollarında mülevves [kirli] bir kadın olmuş idi. Başka bir sebep bulmuyordu. Demek onun kanında, kanının zerrelerinde bir şey vardı ki onu böyle sürüklemiş, sebepsiz, özürsüz Firdevs Hanım'ın kızı yapmış idi. Bütün bu günahın, bu levsin mesuliyetini [kirin sorumluluğunu] annesine atfediyordu [yüklüyordu]. Bu kadına bir düşman idi, ondan nefret ediyordu, kendisini bu kadının kızı yapan kadere küsüyordu." (s. 256) Bihter, düşmüştür, "annesinin kızı"dır diyebilir miyiz ona şimdi peki? Rahatlıkla bu kanıya varabilir miyiz? Yine Bihter'in zihnine girelim. Bihter, işlediği günahı kocasına itiraf etmek ister. "Ben size lâyık değilim, ben sefil bir mahlukum, Firdevs Hanım'ın

kızıyım. Bırakınız beni, gideyim. Annemin yanına, ben yalnız oraya lâyığım" demeye can atar. Ama kocasına da kendisiyle evlendiği için çok kızgındır. Ona şöyle haykırmayı geçirir aklından: "Lâkin siz de düşünmeli değil miydiniz? Niçin gidip bir Firdevs Hanım'ın kızını almak istediniz?..." (s. 257)

Bihter'in duygularını başarıyla yansıttığı bu parçalar, Halid Ziya'nın natüralist akıma duyduğu ilgiyi gösterir. Yazar, Bihter'i annesinin kızı yapan soya çekime de değinmiş olur böylece.

Bihter, günahını itiraf edecek gücü kendinde bulamaz. Ancak ihanetle kirlenmiş ruhunu temizlemenin bir yolunu bulur: Behlül'ü sevmek. "Artık onun hayatına tasarruf etmeliydi [sahip olmalıydı], onun olmalıydı, onu sevmeliydi, sevmeye çalışmalıydı; bu aşk günahına öyle bir istikbal mecrası [gelecek yolu] tayin etmeliydi ki onu tenzil [alçaltmak] değil, ila etsin [yükseltsin]. Evet, bunu yalnız aşk temizleyebilirdi." (s. 257)

İşte Bihter bu duygu ve düşünceleriyle annesinin kızı olmaktan uzaklaşır. İhaneti nedeniyle büyük bir suçluluk duygusu içinde boğulur. Bu duygudan kurtulmak ister. Sevginin bu lekeyi temizleyeceğine yürekten inanır ve bu temizlenme hissine ulaşabilmek için sonunda kendini Behlül'e âşık eder. Firdevs Hanım'ın ihanetlerine bakalım bir de. O, yaptıklarından asla utanmamış, kendini bir an bile suçlu hissetmemiştir. Kocasının, hafifmeşrepliğini yüzüne vurması üzerine ona küstahça parmağını sallayarak "Hem baksanız ya, size tavsiye ederim, bana kıskançlık meseleleri icat etmeyiniz, belki beni cevap yazmaya mecbur edersiniz..." diyebilmiştir. (s. 26) Bu konuşmadan kısa bir süre sonra ihanetlerinin delillerini bulan kocasının üzüntüden vefat etmesine neden olmuş; ancak sadece biraz sarsılmıştır, o da ilk anda. Kötü kalpli, ahlaksız bir karakterdir Firdevs Hanım. Bihter tam manasıyla "annesinin kızı" değildir. Bu konudaki en çarpıcı delil ise romanın sonunda intihar etmesidir. Bihter düşmüş bir kadın sıfatıyla yaşamak istemez ve kendini, yaşadıklarının müsebbibi olan, onu mutsuzluğa sürükleyen kalbinden vurur. İşte Bihter'in ölümü ve ölümünün şekli de Halid Ziya'nın okuyucuda ona karşı uyandırmak istediği sempatiye önemli bir delildir. Benim yazımın başında sorduğum soruya verdiğim cevap bu. Elbette cevabımın yoruma açık olduğunu hatırlatmak isterim.

Şimdi merkezdeki diğer karaktere, yani dramatik çatışmanın ikinci kilidi olan Nihal'e gelelim. Halid Ziya'nın romanlarında ele aldığı, annelerini küçük yaşta kaybettikleri için duygusal açıdan zayıf, hatta marazi hâldeki genç kızların en çarpıcı örneği olan Nihal, babasına aşırı derecede düşkündür. Onu başka bir kadınla paylaşmak istemez, daha doğrusu paylaşamaz. Çünkü Nihal'de paylaşma duygusu yoktur. Halid Ziya'nın yukarıda tasvir edilen özelliklere sahip bütün küçük kız karakterleri gibi sonsuz bir sevgi ihtiyacı içindedir. Romanın başında Bihter'le evlenebilmek için kendisinden izin isteyen –fakat aslında bu izni alamasa bile Bihter'le evleneceği belli olan– babasına, onun tarafından eskisi gibi sevileceği sözünü alarak izin vermesi ilginçtir. Bihter'in gelişine razı olur Nihal. Onunla geçinmek de ister başlarda. Elinden geleni, bu noktada hatırlamak gerekir ki elinden ne kadarının geldiğini anlamak için onun yapısını iyi incelemek lazımdır, yapar aslında.

Ev, Bihter'in gelişiyle kahkahalarla çınlayan aydınlık havasını kaybeder. Baba kızından, kız babasından uzaklaşır. Göksu eğlencesi Nihal'in kızgın, küskün duygularını su yüzüne çıkarır. Önceleri sevinçli bir sabırsızlık içindedir. Ancak Behlül'ün birdenbire: "Durunuz bakayım, geçen sene düğün ağustos nihayetlerinde değil miydi? Şu hâlde bu ziyafet bir yıldönümü ziyafeti olacak. Amcamla yengemin mesut bir senesini kapayarak onlara yeniden bir saadet senesi küşat edeceğiz [açacağız]" cümleleriyle bu gezintiye verdiği unvan Nihal'i mutsuzluğa sürükler. Düşmanlık hissiyle doldurur kalbini. (s. 163) Matmazel'le paylaşır duygularını. Onun kendisini sakinleştirme çabası sonuç vermez. Peki, Nihal esas olarak kime düşmandır? Bihter'e mi, onu mutlu yuvalarına sokan babasına mı? İkisinden biri veya her ikisi de olmalı diye düşünüyor okur önce. Başka kimseye olamaz. Ancak Halid Ziya, Nihal'in düşmanlık oklarını hangi karakterlere yöneltiyor bir bakalım: En çok Bihter'e. Peki, başka? Nihal'in Matmazel'e itirafıyla devam edelim: "İnanır mısınız? Matmazel, öyle zamanlar oluyor ki, anneme düşman oluyorum. Ne için ölmeliydi, sanki? O ölmeyecek olaydı bu gelmeyecekti, değil mi? Bilmem, çocukluğumda ne farz edermişim? İçimde daima bir şey, bir müphem ümit. Sanki annemin tekrar dirilerek geleceğini zannettiren garip bir şey vardı. Şimdi kendi kendime: 'Artık

bu geldi, anneme yer kalmadı ki...' diyorum, o zaman bu kadın nazarımda bir hırsız oluyor. Hâlbuki ben artık bir çocuk değilim değil mi Matmazel? Bana hep: 'Bir genç kız oldun şimdi...' diyorsunuz, bunları anlamalıyım, evet anlamalıyım ki ölenler ölmüştür, artık onlardan hiçbir şey beklenemez... Lâkin o yalnız annemin yerini değil, işte babamın muhabbetini de hatta Bülent'i de çalıyor, yarın Beşir de onun olacak, ihtimal Fındık da onu sevecek... (...) Evin içinde şimdi hep bana yabancı duruyorsunuz, Şakire Hanım'da bile bir tutukluk var. Ya siz, siz Matmazel, siz ki beni o kadar severdiniz?..." (s. 183)

Yani Nihal Bihter'e olduğu gibi, ölümüyle onun hayatlarına girmesine sebep olduğu için annesine de düşmandır. Babasına Bihter'le evlendiği için kızgındır. Kendisine kara sevdalı Habeşli hizmetçi Beşir'e, hatta evin sarı kedisi Fındık'a bile bir gün Bihter'i kendisine tercih edebilme ihtimallerini düşünerek darılmaktadır. (s. 183)

Firdevs Hanım'ın planı sonucunda Nihal, bir süre sonra Behlül'le nişanlanır. Aslında Behlül'e âşıkane bir ilgi duymaz başlarda. Ancak hayatında babası dışında rahatça konuştuğu, hatta tanıdığı kendi sınıfından tek erkeğin Behlül olması Nihal'in Behlül'e doğru ilerlemesini kolaylaştırır. Bu nişanlılık da "dramatik roman"ın dinamiklerine çok uygundur. Her duygu evin içinde yaşanmaktadır. Nihal ve Behlül'in birbirlerine yaklaşmaları ancak Bihter ile Behlül'ün birbirlerinden uzaklaşmalarıyla mümkündür. Romandaki dramatik çatışmanın iki ana karakteri, kocasını yeğeniyle aldatan Bihter ile her zaman saf ve temiz Nihal karşı karşıya gelirler. Nihal, Bihter'in eve girişiyle başlayan çöküşünü Behlül'le nişanlanarak bitirmiş ve huzura kavuşmuş gibi görünürken Bihter'in yüzünden bir kez daha ve bu defa çok acı bir kayıp yaşar. Matmazel'in gitmeden önce yaptığı; ancak kendisinin hayal meyal hatırlayabildiği "Behlül'den sakın" uyarısı nişanlılığı süresince zaman zaman kulağında yankılanır. (s. 383) İçten içe Behlül ile Bihter'in ilişkisi olduğundan şüphelenmiştir. Gerçeğin ortaya çıkışı onu şaşırtmaz aslında. Korkusu gerçek olur demek daha uygun belki bu sona. Yani romanın başında Bihter'in gelişiyle bozulan cennet, yavaş yavaş cehenneme dönüşmüştür. Cennete yeniden ulaşmak için önce onu bozanların yok olması gerekmektedir. Behlül'ün kaçışı hiç şa-

şırtıcı değildir bu durumda. Halid Ziya, onu, ahlaksız ve ikiyüzlü mizacına uygun bir şekilde çeker sahneden. Bihter'e ise kendi cezasını kendi elleriyle verdirir. Yaptığı bütün yanlışların bedelini ödemesini sağlar. Bu paragrafın ana karakteri Nihal'e gelince, o babasına avdet eder. Roman babanın kızına, kızın babasına avdetiyle son bulur. (s. 512)

Aşk-ı Memnu hakkında makaleler, lisans, yüksek lisans, doktora tezleri yazıldı, sunumlar yapıldı. Ancak yazılacak yazılar, yapılacak yorumlar henüz bitmiş değil. Ben, son olarak Mehmet Kanar'ın Latin harflerine aktardığı bu nüshanın edebiyat araştırmacıları ve öğrencilerine faydalı olmasını diliyorum. Yeni Türk edebiyatı bir okyanus. *Aşk-ı Memnu* bu okyanusun en ahenkli dalgalarından. Zevkli okumalar edebiyatseverlere.

Kaynakça

Gürbilek, Nurdan, *Kör Ayna Kayıp Şark*, Metis Yayınları, İstanbul, 2004.

Kaplan, Mehmet, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 2*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1997.

Kerman, Zeynep, "Hâlit Ziya Uşaklıgil", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi İslâm Ansiklopedisi*, 2012, Cilt 42, s. 227-229.

Moran, Berna, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış I*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004.

Muir, Edwin, *The Structure Of Novel*, The Hogarth Press, Michigan University, 1957.

Önertoy, Olcay, *Hâlit Ziya Uşaklıgil Romancılığı ve Romanımızdaki Yeri*, TC Kültür Bakanlığı, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1995.

Tanpınar, Ahmet Hamdi, *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1992.

Uşaklıgil, Hâlit Ziya, "Suut Kemal Yetkin'e Mektup", *Ulus* gazetesi, Güzel Sanatlar sahifesi, 5. 9., 1943.

Uşaklıgil, Hâlit Ziya, *Kırk Yıl*, Yayına Hazırlayan: Nur Özmel Akın, Özgür Yayınları, Ocak 2008, İstanbul, s. 595.

Uşaklıgil, Hâlit Ziya, *Aşk-ı Memnu*, Yayına Hazırlayan: Muharrem Kaya, Özgür Yayınları, İstanbul, 2003.

aşk-ı memnu[1]

1. Kitabın tam künyesi: Uşşakizade Halit Ziya, *Aşk-ı Memnû*, Sahip ve naşiri İkbal Kütüphanesi Sahibi: Hüseyin, İstanbul, Sabah Matbaası, 1341 (1925), 520 sayfa, Âlem Matbaası, Ahmed İhsan ve Şürekâsı, Dersaadet 1316 Kanun-i Sani (1901 Ocak).

Bir

Maun sandalla müsademeyi [*çarpışmayı*] andıran bu tesadüflere artık o kadar alışmıştılar ki bugün Kalender'den dönerken gene onun adeta çarparcasına yakından sıyırıp geçişini fark etmemiş göründüler. Beyaz sandalın şık, zarif süvarilerinde [*yolcularında*] küçük bir eser-i telaş [*telaş izi*], bir ufak sayha-yı haşyet [*korku çığlığı*] bile uyandıramayarak geçen maun sandala –her iki tarafı görebilmek üzere biraz yan oturan– Peyker başını bile çevirmedi, arkasını sahile vererek Anadolu kıyısına dumanlarını serpen bir vapura dalmış gözleriyle Bihter'in beyaz örtüsünün içinde pür vakar ve endişe [*ağırbaşlı ve düşünceli*] çehresi tamamıyla lâkayd [*umursamaz*] kaldı; yalnız valideleri [*anneleri*], sarıya boyanmış saçlarının altında mana-yı nigâhına [*bakışlarının anlamına*] derin bir mübhemiyet [*belirsizlik*] veren geniş bir sürme çemberiyle muhât [*çevrili*] gözlerini çevirdi, ucunda gizli bir mana-yı teşekkür [*teşekkür anlamı*] titreyen bir lihâza-yı serzenişle [*sitem bakışıyla*] maun sandala kâmilen [*tümüyle*] bîgâne [*yabancı*] kalmadı.

Aralarında mesafe biraz uzanır uzanmaz, bu üç kadının lâkayd vaz'-ı vakûranesine [*ağırbaşlı duruşuna*] birden halel geldi. En evvel valide –kırk beş senenin henüz izalesine [*yok olmasına*] muvaffak olmadığı bir vehm-i şebâb [*gençlik kuruntusu*] ile mesirelerde [*gezinti yerlerinde*] etrafa dağılan tebessümleri kendi lehine isnad etmek itiyadını [*alışkanlığını*] takip ederek– dedi ki:

- Bu Adnan Bey de!... Artık âdet oldu, mutlaka her çıkışta tesadüf edeceğiz. Bugün Kalender'de yoktu, değil mi Bihter?

Validesinin şekl-i iştikâsı [*şikâyet şekli*] altında hafî [*gizli*] bir memnuniyeti [*memnunluğu*] derece-yi kâfiyede [*yeterince*] saklayamayan sözlerini Bihter bîcevab [*cevapsız*] bıraktı. Peyker validesine doğrudan doğruya cevap vermeyerek:

- Bugün çocukları da yanında değil... dedi, ne güzel çocuklar, değil mi anne? Hele oğlan! Yumuk yumuk gözleriyle bir bakışı var ki.

Bihter, eğilmeyerek, dudaklarının ucuyla sordu:

- Validelerini tanır mıydınız, anne? Kız annesine çekmiş olmalı.

Firdevs Hanım Bihter'in sualini anlamamışçasına donuk gözlerle bir saniye baktı, sonra başını çevirerek artık gözden kaybolan sandalı araştırdı; tekrar Bihter'e bakarak ve bu defa kendi zihninden cereyan eden silsile-yi efkârı [*düşünce zincirini*] takip ederek:

- Ne tuhaf bir bakışı var! dedi. Musırrane [*ısrarlı*] bir bakış! Ne zaman gözlerim tesadüf etse...

Firdevs Hanım ikmal etmeden [*bitirmeden*] evvel biraz tevakkuf etti [*durdu*]. Galiba "bana" diyecekti fakat kızlarına karşı bu kadarcık bir ihtiyat-ı lisana [*dil ihtiyatına*] tamamen intıfası [*geçmesi*] kabil olamayan bir vakar-ı validiyetle [*annelik ağırbaşlılığıyla*] lüzum gördü ve "Buraya bakarken görüyorum" dedi.

Validelerinin bu küçük ihtiyat-ı lisanı ikisinin de dikkat nazarından [*gözünden*] kaçamadı. Peyker'le Bihter manidarane [*anlamlı anlamlı*] bakışarak gülümsediler, hatta Peyker bu gülümsemenin tasrih-i manasından [*anlamını açıklamaktan*] çekinmeyerek:

- Evet, gözlerini Bihter'den ayırmıyor, dedi.

Bu cümlenin tesirini görmek için validelerine baktılar; o, cevap vermemek için uzaklara baktı.

Firdevs Hanım, Melih Bey Takımı'nın şöhret-i mahsusasından [özel şöhretinden] en ziyade hâiz-i nisab olan [*pay alan*] bir çehredir ki işte otuz seneden beri –on beş yaşından kırk beş yaşına kadar– bütün mesirelerin en maruf [*tanınmış*] temasil-i hayatından [*hayat timsallerinden*] biridir. İstanbul'un hayat-ı seyranı [*gezinti hayatı*] takviminde ismi silinemeyen, hatta silinemeyecek görünen, hayatından her sene geçtikçe gençliğe daha ziyade asılan bu kadın, beyazlığını saklamak için sarıya boya-

dığı saçlarıyla, izmihlal-i taravetini [*tazeliğinin yok oluşunu*] örtmek için düzgünlere sıvadığı simasıyla kendisini o kadar aldatmış, vehm-i tazegisinin [*tazelik kuruntusunun*] içine öyle bir 'imâ-yı fikir [*fikir körlüğü*] ile tevdi-i nefs etmişti [*kendini bırakmıştı*] ki Peyker'le Bihter'in yaşlarını –birinin yirmi beş, ötekinin yirmi iki senesini– unutarak onları bütün bu tebessümlerden, bu takiplerden hissedar olamayacak kadar çocuk zannederdi.

Bu, iki kızla valide arasında ebedî bir cenk [*savaş*] ve istihza [*alay*] zeminiydi ki tamamen vuzuh ve sarahat [*açıklık*] kesbedememekle [*kazanamamakla*] beraber hemen her gün tekerrür eder [*tekrarlanır*]; Peyker'in manidar bir kelimesi, Bihter'in bîinsaf [*insafsız*] bir tebessümü güya bu iki genç vücudun muzafferiyet-i şebâbını [*gençlik zaferini*] hâlâ genç kalmak isteyen bu validenin harap ve pejmürde [*soluk*] kırk beş senesine çarpardı.

O, böyle hâinane [*haince*] bir kelime, bîmerhamet [*merhametsizce*] bir tebessüm, kulaklarına müthiş bir safir-i istihza [*alay ıslığı*] ile kırk beş yaşını bağırırken dudaklarında acı bir irtisam [*ifade görünümü*] ile dalgın dalgın Peyker'le Bihter'e bakar, sonra ufak bir lerzişle [*titremeyle*] gözlerini bu hakikatten ayırarak tekrar vehm-i şebâbının [*gençlik kuruntusunun*], hazz-ı iğfalatına [*aldatmalarının hazzına*] avdet ederdi [*dönerdi*].

Şimdi, dört aydan beri bir fikr-i müz'ic [*rahatsız edici düşünce*] beynini tırmalıyordu. Peyker biraz sonra onu büyük valide edecekti. Buna vukuf hâsıl ettikten [*öğrendikten*] sonra büyük validelik bir kâbus ağırlığıyla onu bunaltmaya başladı. Kendi kendisine güya bu fikri silkip atmak isteyerek: "Mümkün değil!" derdi.

Büyük valide!

Melih Bey Takımı'nın içinde kadınlar hatta zor valide olurken büyük valide olmak onun için bir zül, bir ayıp hükmündeydi. Şimdiden buna bir çare düşünüyor, saçlarının beyazlarıyla çehresinin harabîsine [*haraplığına*] bir tedbir-i tamir [*onarım çaresi*] bulduktan sonra büyük valideliğe de bir şey icat etmek istiyordu, öyle bir şey ki ona vehm-i şebâbının [*gençlik kuruntusunun*] mesti-yi huzuzunda [*haz sarhoşluğunda*] gizlenebilmek için imkân bıraksın. Çocuk annesine abla, ona da anne, diyecekti.

Melih Bey Takımı'nın içinde böyle bir istisna-yı garib [*garip istisna*] teşkil etmek zilletini talih onun için mi alıkoymuştu? Bu vak'a hayatını ebediyen telvîs edecek [*kirletecek*] bir leke kadar onu korkutuyor ve artık Peyker'e onu büyük valide edecek olan bu mahluka, sarahaten [*açıkça*] husûmet [*düşmanlık*] ediyordu.

Peyker'in son cümlesinden sonra sandalda hep sükût ettiler [*sustular*]. Adnan Bey artık unutulmuş göründü.

* * *

Melih Bey Takımı. Bu takımın İstanbul hayatında tayin-i nisbeti [*nispetinin belirlenmesi*] bir kaide-yi metineye [*sağlam bir kurala*] müstenid olamaz [*dayanamaz*]. Tamamen âlem-i kibara [*sosyete âlemine*] iddia-yı mensubiyet edecek [*mensupluk iddiasında bulunacak*] kadar sıhhat-i asaleti haiz [*gerçek asalete sahip*] olmayan bu ailenin yarım asır evveline kadar mevcudiyeti [*varlığı*] meşkûk [*kuşkulu*] ve mübhemdir [*belirsizdir*]. Efrad-ı aile [*aile bireyleri*] içinde hayat-ı kibar [*sosyete hayatı*] fihrisine [*listesine*] tanınmış isimler bırakanlara uzaktan yakından –biraz karışık olmakla beraber– tesadüf etmek şecerat-ı nesliye [*soyağacı ile*] mütevaggillerine [*uğraşanlarca*] belki mümkün olur. Asıl takımın hayat-ı mahsusası [*özel hayatının*] tarihi işte bu aileye terk-i nam eden [*isim bırakan*] Melih Bey'den ibtida eder [*başlar*]. "Melih Bey Takımı" unvanı ailenin bütün tarih-i ruhisini [*ruhsal tarihini*] rumuz ve şümulüyle [*kapsamlı olarak*] telhis ve icmal eder [*özetleyen*] bir vüs'at-i ifadeye [*ifade genişliğine*] maliktir [*sahiptir*].

Melih Bey kimdir?

Bu suale sarih bir cevap vermek külfetine lüzum görülmemiştir. Melih Bey vefatından sonra payidar [*kalıcı*] olabilecek hiçbir hatıra bırakmamıştır. Yalnız Anadolu kıyısında bir yalı ile bu yalıdan İstanbul'un hemen her tarafına yayılarak bugün "Melih Bey Takımı" unvanıyla bir nokta-yı temayüzde [*belirginlik noktasında*] birleşen kadınlar.

Melih Bey'in yalısı yarım asrın silsile-yi inkılabatından [*değişimler dizisinden*] geçmiştir. Bugün kim bilir, kimindir? Fakat ne zaman önünden geçilse, Boğaziçi'nin hayat-ı hususiyesine [*özel hayatına*] vâkıf olanların kalplerindeki gizli bir parmak

uzanarak orasını gösterir ve mübhem fakat zengin manalar vererek:

- Melih Bey'in yalısı! der.

Bir vakitler yalının pencerelerinden taşan aheng-i tarab [*neşe ahengi*] hâlâ rıhtımın taşlarını yalayan suların zemzemâtında [*mırıltılarında*] muhtefi [*gizli*], geceleri Boğaz'ın suları bir zamanlar buradan topladıkları şaşaa-yı neşve [*neşe şaşaası*] silsilesinin [*dizisinin*] el'an [*hâlen*] bakiyye-yi iltimaatıyla [*kalan parıltılarıyla*] fürûzan [*parladığı*] zannolunur [*sanılır*], onun için yalının o devre-yi hayatını [*hayat dönemini*] bilmeyenler bile yalnız onun manasını hissederek buradan geçerken bir âlemin meçhul bir sergüzeşt-i eşvâkını [*şevkler serüvenini*] duyarlar ve kendi kendilerine:

- Evet, Melih Bey'in yalısı!... derler.

Bu yalı şehrin tarih-i hayatında [*hayat tarihinde*] mümtaz bir nevi [*tür*] çiçek yetiştiren bir camekân [*sera*] hükmünde hizmet etmiş ve İstanbul'un hayat-ı kibaranesine [*sosyetik hayatına*] bu mahsul-i mümtazdan [*seçkin mahsülden*] numûneler [*örnekler*] serpmiştir. Bunlar yarım asırdan beri bu büyük şehrin muhtelif noktalarına dağılmışlardır fakat onları dağılmakla beraber yekdiğerinden [*birbirinden*] ayırmayan, bütün muhtelif çiçekleri bir rabıta-yı ebediye [*ebedi bağ*] ile müctemi [*toplanmış*] bir demet şeklinde bağlayan bir şey vardır ki unvan-ı ailedir [*ailenin unvanıdır*]. Bu, aileyi cereyan-ı emvâcı [*dalgalarının akışı*] içinde sürükleyip götüren nehr-i inkılabatın [*değişiklikler nehri*] üstünde, batmaz bir tahta parçası şeklinde yüzmekte devam ettirmiştir.

Melih Bey Takımı'nda garip bir hassa-yı isticnasiye [*kendine benzetme özelliği*] vardır. Hangi aile ile nisbet peyda eylerse [*mensupluk kurarsa*], o aile için Melih Bey Takımı'ndan olmak muhakkaktır. Melih Bey Takımı'ndan bir kız –galiba bu ailenin esbab-ı temayüzünü [*belirginlik sebeplerini*] vikaye [*koruma*] vazifesini kadınlara müvekkel [*bırakılmış*] olduğundan kaderin bir müsaade-yi mahsusasıyla [*özel izniyle*] takımdan hemen bütün kız evlat çıkmıştır– bir diğer aileye intisap etmekle hüviyet-i maneviyesinin [*manevi kimliğinin*] bu yeni ailenin hamîre-yi ruhunda [*ruh mayasında*] massolmamasını [*emilmesini*] o hassa-yı isticnasiye emniyet altına alır. Hatta bu camekânın en

güzide çiçeklerinden Firdevs Hanım –tarih-i aile [*aile tarihi*] içinde bir harika nev'inden– henüz on sekiz yaşındayken Rumeli sahilinin mini mini zarif bir yalısına –bugün Kalender seyranından [*gezintisinden*] sonra beyaz sandalın rıhtımına yanaşmak üzere olduğu açık sarı boyalı yalıya– gelin gider gitmez hediye-yi izdivaç [*evlilik hediyesi*] olarak oraya derhal unvan-ı aileyi [*ailenin unvanını*] götürmüş oldu; o günden itibaren kocasının ismi silindi ve yerine "Firdevs Hanım'ın beyi!!!" denildi.

Firdevs Hanım birçok akraba kızları gibi kocasız kalmamak lüzumunu düşünmekte acele etmişti. Bütün tab' [*tabiat*] ve mizacının hiffetiyle [*hafifliğiyle*] dünyada güzel giyinmekten ve mümkün olduğu kadar eğlenmekten başka bir şeye ehemmiyet vermeyen dimağının [*beyninin*] muhakemesiyle her ne olursa olsun bir koca –elbiseleriyle akrabalarının masarifini [*masraflarını*] temin edecek [*karşılayacak*] bir kese– bulmaya karar vermişti. Ailenin etrafında yavaş yavaş kesb-i kuvvet eden [*kuvvetlenen*] bir hiss-i müba'adet [*uzaklaşma duygusu*] evlenecek kızları için yegâne bir zemin-i izdivaç [*evlenme zemini*] bırakmıştı: Mesireler. Bir gün Göksu'da –nasıl oldu bilinemez– Firdevs Hanım'ın izdivacından [*evliliğinden*] bahsolundu. Bu rivayet derenin sevdaperver [*sevdalı*] sularının üstünden hafif bir hande-yi manidar [*manalı gülüş*] ile uçtu; güzergâhında hayretler uyanıyordu, bütün Göksu güya bu rivayete karşı mebhut [*şaşkın*] ve mütehayyir [*hayretler içinde*], bir nida-yı taaccüble [*şaşkınlık sesi ile*] titredi:

- Bu kadar erken!

Henüz on sekiz yaşında, henüz bu çiçekten Göksu kendisine bir yadigâr-ı tesliyet [*teselli anısı*] bırakacak bir şemme-yi lutfkâr [*lütufkâr bir koku*] almaya vakit bulmadan... Fakat ertesi hafta –iki hafta arasında bir izdivacın inkılab-ı mühimmi [*önemli değişimi*] vuku bulmamışçasına [*gerçekleşmemiş gibi*]– Firdevs Hanım yine Göksu'da yine bir hafta evvel etraftan selam toplayan gözleriyle isbat-ı vücud edince [*görününce*] bütün dere bir nefes-i inşirah [*rahatlama nefesi*] ile şişti ve bu defa artık etrafında dolaşmakta izdivaç ihtimallerinin girdapları açılan on sekiz yaşında pür şiir ve şebâb [*şiir ve gençlik dolu*] bir tehlikenin değil, izdivacının akîb-i vukuunda [*gerçekleşmesinin ardından*] hayat-ı seyrana [*gezinti hayatına*] isbat-ı sadakat [*sadakatini*

kanıtlamak] için Göksu'yu selamlamaya gelen Firdevs Hanım'ın sandalına bütün derenin sevdacû [*sevda arayan*] sandalları bir teslimiyet-i tamla [*tam bir teslimiyetle*] takıldı, sürüklendi gitti.

Göksu'da bundan evvel Firdevs Hanım'ın kasd-ı izdivacı [*evlilik amacı*] –ucunda ağır bir kurşun parçası sallanan olta iğnesi gibi– nokta-yı sukutunun [*düşüş noktasının*] etrafında gittikçe genişleye genişleye açılan daireler tersim etmişti [*oluşturmuştu*]. Herkes bu dairelerin haricinde kalmak, yalnız ufak bir temas-ı muhterizle [*çekingen temasla*] iğnenin ucundan biraz hûşeçin olduktan [*nasibini aldıktan*] sonra kaçmak isterdi. Bir safderunun [*saftoronun*] saydolunmasına [*avlanmasını*] intizâren [*bekleyerek*] bir vaz'-ı temaşakâride [*seyirci konumunda*] kalmak tercih olunurdu.

Safderunun kim olduğu taayyün ettikten [*belirdikten*] sonra merak zail olmuş [*giderilmiş*], hatta bu biçare kurbanın mevcudiyeti bile unutulmuştu. Artık ortada iğnesinin ucu kırılmış bir sayyad [*avcı*], avlamaktan ziyade avlanmaya muntazır [*bekleyen*] ve müheyya [*hazır*] bir Firdevs Hanım kalmıştı.

Hakikat-ı hâlde [*aslında*] bu izdivaçta Firdevs Hanım aldanmıştı. İzdivaç ona beklediği şeylerden hiçbirini getirmiyordu yahut bunlardan o kadar az bir hisse getiriyordu ki birden kendisini hülyalarında aldatmış olan bu adama husûmet [*düşmanlık*] etti. Bu izdivaç ona saf bir emel-i şebâbı [*gençlik emelini*] tatmin etmiş olmak tesliyetini [*tesellisini*] bile vermiyordu. Vakıa [*gerçi*] o izdivacında şebâbının [*gençliğinin*] hiçbir temayül-i sevdasına [*sevda eğilimine*] tebaiyet etmemişti [*uymamıştı*], bütün âmâl-i aşk ve garamını [*aşk emellerini*] feda ettikten sonra bu fedakârlığa mukabil [*karşın*] elinde hemen bir hiç görünce acı bir nedamet [*pişmanlık*] duydu; kendi kendisine "O hâlde, mademki böyle olacaktı, niçin?" der, bu sualin arasında hep mahzâ [*sadece*] kendisine zengin bir izdivaç yaptıramayacaklarından dolayı ihmal edilen çehreleri görür ve "Evet, o hâlde niçin onlardan biri olmadı?" sualiyle cümlesini ikmal ederdi [*tamamlardı*].

Firdevs Hanım tamamıyla serbestti, hatta denebilirdi ki bu kadın münasebet-i izdivaciyede [*evlilik ilişkisinde*] vazifeleri değiştirmiş, kocalık sıfatını kendisine alıkoymuştu. Bir hafta içinde zevcini Melih Bey Takımı'ndan yapmıştı.

Bir gün kocasının gözleri önünde Göksu'da Firdevs Hanım'ın sandalına –içinde bir pembe zarfın yazısı saklanmış– bir demet atıldı. O akşam birinci defa olarak bir kıskançlık kavgasına girişmek kastıyla kocası demeti, mektubu sordu. Firdevs Hanım her türlü kavga mukaddimatını [*hazırlığını*] birden kesen bir nazarla doğruldu:

- Evet! dedi... Bir demet, içinde de bir mektup! İstersen okuyabilirsin. Daha yırtmadım. Fakat sonra? Ne olacak sanki? Halkı çiçek atmaktan, mektup yazmaktan menedecek ben değilim. Bence yapılacak bir şey varsa, cevap vermemektir.

Sonra kocasına eğilmiş ve parmağını sallayarak işaret etmişti:

- Hem baksanıza, size tavsiye ederim, bana kıskançlık meseleleri icat etmeyiniz, belki beni cevap yazmaya mecbur edersiniz.

İki sene sonra Peyker, üç sene fasıla ile Bihter doğuyordu. Firdevs Hanım için bu iki vak'a iki mühim darbe-yi musibet [*musibet darbesi*] hükmündeydi. Kendisini böyle müteakiben [*peşpeşe*] valide eden bu adamla artık her gün cenkleşiyor; ona, çocuklarına, kendisini gençliğinden ayırmak isteyen bu şeylere her şeyi vesile-yi cidal ittihaz eder [*mücadele vesilesi yapan*] bir düşman kesiliyordu.

"Ömrüm sana çocuk yetiştirmekle mi geçecek?" cümlesi en gayr-i muntazar [*beklenmedik*] zamanlarda kocasının yüzüne vurulacak bir kamçıydı. O, bu kamçı darbelerine yüzünü uzatır, gülerek bu müthiş kavgaların neticesini beklerdi. Karşısında bu erkeği o kadar zelil [*düşkün*], o kadar miskin görmekten husûmetine bir de teneffür [*nefret*] rengi karışırdı. Bu, ikisinin arasında senelerce süren bir hayat-ı cehennemiye [*cehennem hayatı*] oldu.

Bir gün Firdevs Hanım İstanbul'dan eve avdet ederek [*dönerek*] odasına çıkınca birden garip bir manzara karşısında dondu. Çekmesinin gözleri kırılarak açılmış, öteye beriye çamaşırları, kordelaları, mendilleri dağıtılarak atılmıştı. Birden bunların arasında buruşturulmuş, yırtılmış, etrafa serpilmiş kâğıt parçaları gördü ve hepsini anladı.

Nihayet, kocası, senelerden sonra damarlarında nâgehan [*ansızın*] bir şerare-yi zevcînin [*kocalık kıvılcımının*] tutuştuğunu hissederek gelmiş, bu kadının hayatının mahfaza-yı esrarını [*sırlar kutusunu*] parçalamıştı.

Bir isyan-ı mütehevvirle [*öfkeli isyanla*] bir dakika beklemeyerek, odasından fırladı; önüne Peyker –o zaman ancak sekiz yaşında olan büyük kızı– geçti:

- Anne!... dedi, beybabam bayıldı, hasta yatıyor.

Çocuğu kollarından tutarak fırlattı, kocasının odasına koştu; bütün esrar-ı hayatını [*hayatının sırlarını*] bu adamın başına çarparak artık her şeyi kırmak, rabıtaları [*bağları*] parçalamak istiyordu lâkin odaya girince, sedire yığılmış yatan bu vücud-i sâikazedenin [*yıldırım çarpmış vücudun*] karşısında dondu. O, gözlerini çevirerek karısına baktı, bütün telvîs olunan [*kirletilen*] hayatının serzenişleriyle memlû [*dolu*] bir nazarla [*gözle*]... Birinci defa olarak kocasına cevap vermedi; mebhut [*şaşkın*], dudakları titreyerek, gözlerini ayıramayarak, durdu; kocasının gözlerinden iki sakit [*sessiz*] yaşın yuvarlandığını gördü.

Bir hafta sonra dul kalıyordu. Dul kaldıktan sonra birden kocası hakkında bir merhamet, hatta bir muhabbet duydu; onun ölümüne bir parça da kendisini müsebbib [*sebep olmuş*] addediyordu [*sayıyordu*]. Fakat bu, bir ay sonra mesirelerde isbat-ı vücud etmekten [*kendini göstermekten*] onu menedemedi [*alıkoyamadı*]. Bu defa onun nazar-ı hülyasında [*hayal dünyasında*] on sene evvelki gaye-yi emel [*emelin son noktası*] tekrar can bularak parlamaya başlamıştı. Bir kese bulmak fakat öyle bir kese ki içinden avuç avuç, saymaksızın, alabilmek mümkün olsun.

İşte seneler serî [*hızlı*] cereyan-ı bîinsafıyla [*insafsız akışıyla*] hep geçiyor ve Firdevs Hanım'ın nazar-ı hülyasına karşı zerrin iltimaıyla [*altın rengi parıltısıyla*] parlayan o kesenin istihza-yı şaşaası [*şaşaalı alayı*] hep talihin dest-i ketmanında [*gizli elinde*] inhisaf ediyordu [*sönüyordu*].

Peyker Adnan Bey için: "Evet, gözlerini Bihter'den ayırmıyor" cümlesiyle onun kalbini burmuştu. Demek bunu da elinden Bihter alacaktı?

Peyker'den sonra Bihter. Bu iki kız onun nazarında birer rakîbe [*dişi rakip*], onu böyle elinden ümitlerini ala ala öldürecek birer düşmandı.

Peyker'in izdivacı onun için bir darbe-yi müdhişe [*müthiş darbe*] olmuştu. Mesele çıkar çıkmaz kızının fikr-i izdivacına [*evlilik fikrine*] karşı isyan etti. Hususiyle Peyker'in yapmak is-

tediği gibi bir izdivac-ı âşıkaneye [*âşıkane evliliğe*] affolunmaz bir kabahat nazarıyla bakıyordu. Muvafakat etmemek için bir müddet uğraştı; sonra Peyker'in firar etmek tehdidine mukabil bütün kuvvetleri düşerek bir teslimiyet-i mezbûhane [*boğazı kesilmişçesine bir teslimiyet*] ile rıza gösterdi. İlk önce o da kendisine bir eda-yı resmiyetperdâzane [*resmi bir eda*] ile "Valide Hanımefendi" diyen bir damat görünce birinci defa olarak ihtiyarlamış olmak acısını duymuştu. Sonra yavaş yavaş zaman bu acının üzerine ince bir tabaka-yı remâd [*kül tabakası*] çekmişti. Fakat şimdi büyükvalide olmak tehlikesi o külleri savuruyordu.

Bir hareket-i hiffetkârane [*çevik bir hareketle*] ile Bihter rıhtıma atladıktan sonra elini Peyker'e uzattı. Hamlinden [*gebeliğinden*] beri kendisinin böyle küçük takayyüdata [*ilgilere*] mazhar edilmesinden Peyker haz alıyor ve henüz hamli [*hamileliği*] bir bâr-ı mahsus [*hissedilir bir yük*] olacak derecede ilerlememiş olmakla beraber yürüyüşünde, gezinişinde muavenete [*yardıma*] iftikar eden [*gereksinim duyan*] bir vaz'-ı bîmecalaneyi [*halsiz bir duruşu*] süs ittihaz ediniyordu. İki kız kardeş rıhtımda annelerine intizâren [*beklemek için*] durdular. O, bilakis [*aksine*] kimsenin muavenetine [*yardımına*] arz-ı ihtiyaç etmek [*ihtiyaç duymak*] istemezdi. Gayr-i me'mûl [*kendisinden beklenilmeyen*] bir hiffetle [*kıvraklıkla*] sandalda ayağa kalktı, rıhtıma atladı.

O zaman bu üç kadın tarz-ı telebbüslerinin [*giyinme tarzlarının*] zarafet-i nadiresiyle [*nadir zarifliğiyle*] tamamen meydana çıktılar.

Giyinmek... Eğlenmekten sonra Meliy Bey Takımı'nın hassa-yı esasiyesi [*temel özelliği*] giyinmek bütün erbab-ı zevke [*zevk sahiplerine*] daima mukalled olan [*taklit edilen*] fakat hiçbir zaman tamamen taklidine, anlaşılamaz bir sebeple muvaffakiyet hâsıl olamayan zarafetleriydi.

Eğlenmekte bu aile efradının [*bireylerinin*], bilhassa bugün en ziyade tanınan Firdevs Hanım'la kızlarının ne dereceye kadar ilerlediklerini efkâr-ı umumiye [*kamuoyu*] tamamen tayin edemezdi. Onları İstanbul'un hayat-ı zevkcûyanesinde [*zevk hayatında*] mertebe-yi tefevvuka [*üstünlük mertebesine*] çıkaran bir şöhret-i mahsusa [*özel bir şöhreti*] vardı ki esbabı [*sebepleri*] pek araştırılmaksızın herkesçe kabul olunmuştu. Bütün Göksu, Kâ-

ğıthane, Kalender, Bendler müdavimini [*müdavimleri*] onları tanırlar, Boğaziçi'nin mehtap âlemlerinde en ziyade onların sandalı takip olunur, en ziyade onların yalısının önünde tevakkuf olunarak [*durularak*] pencerelerin ifşa-yı râz etmesine [*sır vermesi*] intizar edilir, bir piyano sesine, perdelerin arkasından farkedilen bir iki zarif gölgeye vakf-ı dikkat olunur [*dikkat kesilinir*], Büyükdere Çayırında onların arabası enzâr-ı halkı [*halkın gözlerini*] peşine takıp sürükler, nerede görülse derhal onlar fark edilir, "Melih Bey Takımı!" fısıltısı mesirenin havasında uçar, herkeste bir hareket-i tecessüs [*merak hareketi*] uyanır ve güya bu fısıltının ihtizazatından [*titreşimlerinden*] bir mana-yı esrar [*sırlar manası*] serpilir. Bu nedir? Hiç kimse tafsilat-ı sariha [*açık ayrıntı*] ile bunu tayin edebilecek emarata [*belirtilere*] malik değildir. Bir takım rivayat [*söylentiler*] vardır ki başkalarının aleyhine hizmet edecek şeylere halkın kolaylıkla itiyad-ı itimadı [*güven alışkanlığı*] neticesiyle tedkik olunmak zahmeti ihtiyar edilmeksizin [*zahmetine girilmeksizin*] revaç bulur. Hatta ihtimal tedkik olunursa, adem-i hakikati [*gerçekdışılığı*] sabit olabileceği ve o hâlde bunlara inanmak lezzetinden men'-i nefs etmek [*kendini alıkoymak*] icab edeceği için bu rivayetlerin neşredildikleri suretle [*yayıldığı şekilde*] kabul olunması mukarrerdir [*kesinleşmiştir*].

Onlar bu rivayetlere ne kadar ehemmiyet vermezlerse, rivayat [*rivayetler*] o kadar teeyyüd etmiş [*kesinleşmiş*] bulunurdu. Bütün gezişleri, bakışları birer manaya mahmûl olunurdu [*verilirdi*]. Fakat onlar da bu rivayetlerden pek de gayr-i memnun [*mutsuz*] değil gibiydiler. Hatta Firdevs Hanım'ın bir omuz silkintisiyle "Oh! Halka bakarsanız, hiçbir şey yapmamak lazım gelir. Bence insan halk için değil, nefsi [*kendisi*] için yaşamalıdır!" deyişi vardı ki bütün ailenin ruh felsefesini icmal ederdi [*özetlerdi*].

Fakat ne denirse densin, işte onlar yarım asırdan beri bütün mesirelerin ruh-i zarafetiydiler [*zariflik ruhuydular*]. Bu, aile efradına irsen [*kalıtımsal olarak*] intikal etmiş [*geçmiş*] bir hassaydı [*özellikti*] ki onları daima İstanbul'un en iyi giyinen kadınları mertebesinde tutmaktı. Tarz-ı hayatlarının [*hayat tarzlarının*] icabat-ı tabiîsiyle [*doğal gerekleriyle*] yavaş yavaş bütün efrad-ı ailede [*aile bireylerinde*] tevessü [*genişleyen*] ve teessüs eden

[*kökleşen*] bir ihtiyac-ı zarafetle [*zariflik ihtiyacıyla*] giyinmek sanatının esrar-ı ruhunu [*ruhundaki sırları*] keşfetmişler, o bir kaide-yi mahsusaya [*özel kurala*] ittiba olunamayarak [*uyulamayarak*] yalnız zevkin mi'yar-ı müşkülpesendiyle [*güç beğenilirlik ölçütüyle*] kabil-i tevzin olabilen [*dengelenebilen*] *deha*] bulmuşlardı. En harîm [*özel*] teferruat-ı libasiyeden [*giysi ayrıntılarından*] yüzlerinin peçesine, eldivenlerinin rengine, mendillerinin işlemesine varıncaya kadar öyle bir zevk-i nefis ve müstesna [*nefis ve müstesna zevk*] hükümran olurdu ki sadelikleriyle beraber en özenilmiş, en ihtimam görmüş tezyinatı [*süslemeleri*] bayağılığa indirirdi. Onlar görülünce bu güzellik fark edilmemek mümkün olmazdı. Yalnız bu neticenin esbab-ı husulü [*gerçekleşme sebepleri*] nazar-ı dikkatten kaçardı. İşte Pigmalyon'dan [*Pygmalyon*] alınmış siyah işlemelerle açık kül renkli eldivenler, işte O Liyon Dor'dan [*Au Lion D'or*] çıkma keçi derisinden potinler, işte siyah saten Dö Liyon'dan [*De Lyon*] herkesinkine benzer çarşaflar. Fakat herkesinkine benzeyen bu ufak tefek şeyler onların üzerinde öyle bir mecmu [*bütün*] teşkil eder ve ruh-i zarafetlerinden [*zarafet ruhlarından*] tayeran eden [*uçan*] bir hava-yı nefaset [*nefislik havası*] bu manasız şeyleri öyle bir aguş-i mümtaziyet [*ayrıcalık kucağı*] içinde sarardı ki bunları âdiyetten [*sıradanlıktan*] çıkarır ve başka bir dünyanın meta-ı müstesnası [*müstesna metaı*] hükmüne getirirdi. Onlarda taklit edilemeyen şey giydikleri değil, giyinişleriydi. Peçelerini bir iliştirişleri vardı ki onu herkesin peçesinden başka bir şey yapardı. Mesela onlardan biri bir gün eldivenlerinden birini iliklemeyi unutmuş olurdu. Eldivenin tersine devrilen kapağının arasından türlü türlü ince gümüş tellerle yahut altın zincirler arasında sırayla inci ve mini mini yakut parçaları sıralanmış zarif bileziklerle dolu beyaz bir bilek öyle latif bir ihmal ile güşade [*açık*] kalırdı ki bir saniye görülebilen bu bilek artık unutulamazdı. Çarşaflarının kıvrımları omuzlarını, kalçalarını sıkarak dökülüşü, onları görenlere, tanıyanlara derhal ifşa ederdi.

Onlar gördüklerinden fikirler çıkarırlar, ötede beride tesadüf olunmuş numûneleri [*örnekleri*] birbirine karıştırarak, birinden alınmış bir şeyi diğerine ilave ederek bir başka şey vücuda getirirler ve bu başkalığıyla hepsine tefevvuk ederdi [*üstünlük sağlardı*]. Onlar, iki kızla anne, saatlerle müzakereler, mücadeleler

yaparlar, nihayet yeni bir alet icat eden bir muhteri [*mucit*] zaferiyle bu celselere [*oturumlara*] yeni bir keşfin sevinçleriyle hitam [*son*] verirlerdi.

Bazen dururken, onları bir görmek ihtiyacı alırdı. Sanihata [*akla gelenlere*] sahraların [*kırların*] ilhamatından [*ilhamlarından*] bir şevk-i taze [*yeni şevk*] bekleyen bir ressam ihtiyacıyla bilhassa Beyoğlu'na inerek yeni gelmiş kumaşları, Tünel'den Taksim'e kadar giyilen yeni elbiseleri seyre çıkarlardı. O zaman alınacak ufak bir şey sebep teşkil ederek mağazalara girilir, saatlerle yığın yığın kumaşların karşısında müzakereler edilirdi. Beğenilmeyen kumaşları ellerinin tersiyle iterek yahut gözlerinin bir ucuyla reddederek asla aldatmayan bir zevk-i âni [*âni zevk*] ile mahkûm ederler, sonra şayan-ı dikkat ve muayene olmak üzere ayrılan parçaları ellerinin bir iki üstadane darbesiyle peykenin [*tezgâhın*] üstünde kabartırlar, bunların tesirini uzun uzun keşfe çalışırlardı. Onların itiraz kabul etmeyen bir isabetle kat'i hükümleri vardı ki dükkânlarda daima bir hürmet-i tilmizaneyle [*öğrenci hürmetiyle*] dinlenirdi. Bir ufak re'yleri [*görüşleri*] bir zevk-i telebbüs [*giyinme zevki*] hükmü ehemmiyetiyle telakki olunur ve ekseriyet üzere bizzat dükkân sahipleri satmak hevesinden ziyade onların fikirlerini almak lezzeti için saatlerle üşenmeyerek önlerine kumaş yığarlardı. Onlar bir müşteri sıfatıyla değil, alınacak şeyi binlerce şeylerin arasından seçip ayıran birer sanatkâr ehemmiyetiyle telakki olunur; aldıkları, beğendikleri şeylere bir imtiyaz-ı mahsus [*özel ayrıcalık*] verilirdi. Müşterilere karşı "Bunu beğenmediniz mi? Geçen gün Melih Bey'inkiler bunu pek beğenmişlerdi!" demek kumaşın kıymetini derhal tezyîd edecek [*artıracak*] kavî [*güçlü*] bir tavsiyeydi.

En ziyade sihr-i sanatları [*sanatlarının sihri*] bu zarafeti inanılamayacak bir ucuzlukla vücuda getirmekti. Zaten ailenin vesait-i maliyesi [*mali gücü*] bunu gayr-i kabil-i tebdil [*değiştirilmez*] bir kaide-yi esasiye [*temel kural*] hükmüne getirmişti. En ziyade tekellüfe lüzum gördükleri, mesirelere mahsus kıyafetleriydi. Zevk-i zarafetin [*zariflik zevkinin*] bu basit ve teng [*dar*] zemini onlar için bîpayan [*sonsuz*] bir sahra-yı cevelan [*dolaşım alanı*] olurdu. Hatta bugün Kalender'de yeni bir kıyafetin resm-i teşhiri [*teşhir töreni*] icra olunmuş, birinci defa olarak ancak bir sandalda giyilebilecek bir şey icat edilmişti. Bu,

omuzlarından düşerek dirseklerinden birkaç parmak aşağısına kadar ancak inebilen beyazla eflatun tülden karıştırılmış ve yine beyaz ve eflatun kordelalarla câbecâ [*yer yer*] tutturulmuş bir harmaniden ibaretti. Başlarında gayet dar fakat uzun ince bir Japon ipeklisinden yapılmış, uçlarına eski işlemeleri takliden [*taklit edilerek*] beyaz ipekten hafif bir su işlenmiş bir örtü vardı ki boyunlarından dolanarak uçlarının uzun beyaz ipekten püsküllerli harmanilerin ifrata mahmûl olabilecek [*aşırı denilebilecek*] tantanasını nazar-ı muahezeden [*eleştiri gözünden*] gizlemek isteyerek kısmen saklıyordu. Daha sonra eflatun canfesten bir eteklik ki harmaninin bir zeyl-i mütemmimi [*tamamlayıcı parçası*] olmak üzere kabil-i telakkiydi [*değerlendirilebilirdi*]. Fakat bu evde giyilecek bir eteklikten başka bir şey değildi. Valide kızlarına benzemiyordu. O zaten bir müddetten beri kızlarının tarz-ı telebbüsünü [*giyim tarzını*] beğenmeyerek onlardan ayrılmaya başlamıştı. Beynlerinde [*aralarında*] elbiselerinden görünen bir iftirak [*ayırılık*] hâsıl oluyordu. Sinlerin [*yaşlarının*] hükm-i ihtilafıyla [*farkından dolayı*] bittabi [*doğal olarak*] hâsıl olan bu iftiraka [*ayrılığa*] o, kızlarının zevkini ifratperverlikle [*aşırılıkla*] itham ederek [*suçlayarak*] bir sebep göstermek isterdi. Fakat gayet hafî [*gizli*] ve samimi bir his onu haberdar etmişti ki hâlâ kızları gibi giyinmekte devam ederse gülünç olacaktır. Onun için bugün o da başka bir şey icat ederek harmanileri taklit edememenin intikamını almıştı. Beline kadar ince ince kıvrımlarla sıkı sıkıya inip belinden sonra bol dalgalarla aşağıya dökülen yensiz gayet açık kahve bir yeldirme yapmış ve bunu her yeldirmeden tefrik edecek [*ayıracak*] bir eser-i icat [*icat eseri*] olarak arkasına ucu zarif bir ipek püsküllle sallanan bir başlık koymuştu.

Bu başlık Peyker'le Bihter için bir silsile-yi mülatafat [*şakalaşma dizisi*] husule getirmişti. Anneleri kendilerine bir örnek giyinirken inceden inceye bu bitmek tükenmek bilmeyen gençlikle eğlenirlerdi. Valideleri giyinmekte onlardan ayrıldıktan sonra latifeler başka bir zemin üzerine intikal etmiş oldu. Annelerinde bu başlık fikri doğunca evvela ciddî sormuşlardı:

- O niçin anne? Örtü almayacaksınız da başlık mı koyacaksınız?

O fikrini müdafaa için cevap vermişti:

- Hayır, yalnız arkada duracak; düşün Peyker! Gayet bol bir başlık, kenarları katlanarak yine o renkten dantelalarla örtülmüş. Hani ya çocuklara mahsus başlıklara benzer gürültülü kalabalık bir şey.

Onlar bu izahat ile kanaat etmeyerek ciddî başladıkları suallare doğrudan doğruya istihza [*alay*] karıştırarak devam etmişlerdi:

- Evet fakat mademki giyilemeyecek, o hâlde bir yeldirmede bir başlığa ne lüzum var?

- Niçin lüzum olmasın? Gece havada rutubet olursa, pekâlâ giyilebilir.

- O hâlde gece giyilebilecek bir başlığı gündüze mahsus bir yeldirmeye koymak niçin lazım gelsin? Gece zaten başlık görünmez ki.

Bu mübahese [*tartışma*] böyle uzanıp gitmiş, nihayet valideleriyle her bahsin neticesi gibi bunun neticesi de altı saat imtidad eden [*süren*] bir dargınlığa ve validelerinin ağlamasına sebebiyet vermişti. Yavaş yavaş süslenmek hakkının kendisinden firarını [*kaçışını*] yine kendisine en ziyade dost olmaları lazım gelen kızlarından işiten bu valide böyle ara sıra tekerrür eden [*tekrarlanan*] mücadelelerden aciz bir çocuk zaafıyla ağlayarak çıkardı. Bir vakitler onu en hırçın kadınlardan biri yapan asabına şimdi bir yumuşaklık, bir gevşeklik geliyor, onu en umulmaz vesilelerle ağlatıyordu. Yanı başında gittikçe gençleşen, güzelleşen bu kızlar onun için bir itiraz-ı mücessem [cisme bürünmüş itiraz], bir istihza-yı zîhayat [*canlı alay*] hükmüne giriyor, zaten hiçbir zaman aralarında valideliği çocuklarına rabteden [*bağlayan*] hissiyat [*duygular*] tamamen güşayiş [*açılım*] bulamayan bu üç kadının münasebeti bir bir münasebet-i rakibaneden [*rakipçe münasebetten*] harice [*dışa*] çıkmıyordu.

Bugün o artık taravetini [*tazeliğini*] kaybettikten sonra ağır bir semenle [*semizlikle*] dolgunlaşmaya başlayan vücudunu yeni yeldirmesinin içinde genç tutmaya çalışarak önden ilerledikçe iki hemşire arkasından gözlerinin ucuyla başlığı göstererek gülümsüyorlardı. Peyker gebeliğinin ilave ettiği fazla-yı bîmecalî [*fazla mecalsizlik*] ile güya yükünü taşımaktan yorgun bir vaziyetle ince sarılmış düz beyaz şemsiyesine bir baston gibi dayanarak ilerlerken, Bihter beli son derece sıkılmış, vücudunu

daradar sararak ta arkasında iki tarafa dalga vuran etekliğiyle, belinin inceliğine nispeten geniş duran omuzlarından bir ihtizaz-ı harîr [*ipeksi titreme*] ile titreyerek akan harmanisi beline kadar tamamen düşemeyerek beyaz pike gömleğini etekliğine rapteden [*bağlayan*] siyah meşin kemerinden iki parmak yukarıda kalmış, sağ elinden çıkardığı eldiveniyle beraber kavranılarak tutulan şemsiyesiyle, alçak ökçeli sarı potinlerinin üstünde yere basmıyormuşçasına bir hiffetle [*hafiflikle*] yürüyordu. Bu iki hemşire aynı derece-yi süratle [*hızla*] yürüdükleri hâlde birinin dinleniyor, diğerinin koşuyor denecek bir hâli vardı.

Rıhtımın köşesini döndüler. Yukarıdan inen bir vapur düdüğünü çalarak ileride iskeleye yanaşıyor, uzaktan Paşabahçe'nin çıplak toprakları üstünde akşamın gölgeleri solgun bir çemenzar [*çimenlik*] koyuluğuyla titriyor, önlerinde koy, şu son geçecek vapuru bekleyerek uyumaya hazırlanıyordu. Her vakit onlar sandaldan biraz beride inerek böyle eve girmeden evvel yürürlerdi.

Birden Bihter şemsiyesini ileriye, mini mini açık sarı boyalı yalıya uzatarak Peyker'e dedi ki:

- Baksanıza, enişte bey değil mi?

Peyker durarak baktı:

- Evet, bugün galiba çıkmamış olmalı. Uzaktan iki kadınla şehnişinde duran genç adam arasında bir tebessüm teati olundu [*karşılıklı gülümsendi*].

Onlar takarrüb ederken [*yaklaşırken*] Nihat Bey şehnişinin parmaklığına dayanmış, şimdi bütün çehresini kaplayan geniş bir tebessümle, onları bir an evvel eve çekiyor gibiydi. Bihter Peyker'e "Eniştemde bir şey var, bakınız nasıl gülüyor?" diyordu.

Meraklarından içeriye girmeden evvel şehnişinin altında durdular. Hep bir sükût-i istifsarkârane [*soru soran sessizlik*] ile ona bakıyorlardı. O bir kelime söylemek istemeyerek ve daima gülerek duruyordu. Peyker sabırsızlandı:

- A, sıkıldım, dedi, niçin öyle gülüyorsunuz sanki? Ne var? Rica ederim.

O, vaziyetini tebdil etmeyerek [*değiştirmeyerek*] omuzlarını silkiyordu: "Hiç!" dedi, sonra ilave etti:

- İçeriye giriniz de anlatayım. Büyük havadis!...

O vakit iki hemşire içeri atıldılar. Firdevs Hanım biraz daha metînane girdi. Şimdi Nihat Bey başı açık, arkasında bol beyaz

ketenden bir ceketle, ayaklarında altı yumuşak beyaz keten potinlerle merdivenleri inerek onları istikbal ediyordu. Bihter örtüsünü attı, harmanisinin kopçasını çözmeye çalışıyordu. Peyker eldivenlerini çekiyordu, Firdevs Hanım saklanmış bir "of!..." la bir sandalyeye oturdu ve Nihat Bey şehnişinde başlayan cümlesini tekrar ederek "Büyük havadis!" dedi, sonra üç kadın büyük havadisi istifsar eden [*soran*] gözleriyle yüzüne bakarken şu haberi ortalarına bir harika-yı semaviye [*ilahi harika*] gibi attı:

- Bihter gelin oluyor!

Hep hayretten dondular. En evvel Bihter; ancak beş saniye süren bu vakfe-yi hayreti [*hayret duruşunu*] bozarak ve harmanisinin kopçasını çözmekte devam ederek bir kahkaha içinde eniştesine:

- Alay ediyorsunuz! dedi.

Validesiyle Peyker havadisin bakiyesini bekliyorlardı. Nihat Bey vereceği haberin ehemmiyetinden, onların üzerinde hâsıl olacak tesirinden emin olan bir natuk [*konuşmacı*] tavrıyla ciddîyet-i makaline [*sözünün ciddîliğine*] şehadet-i evzaını [*duruşundaki ciddîliği*] ilave ederek elini uzattı:

- Şimdi, dedi, şimdi henüz on dakika evvel burada resmen Bihter'in dest-i izdivacı talep olundu [*evlenme teklif edildi*]. Ben de işte hepinize, bilhassa Bihter'e resmen tebliğ ediyorum.

Bu haber o kadar katiyet [*kesinlik*] ve ciddîyetle veriliyordu ki ötede Bihter bu musahabeye [*sohbete*] bigâne [yabancı] bir kayıtsızlıkla eldivenlerini, örtüsünü harmanisinin üstüne atarken Firdevs Hanım'la Peyker, ikisi birden, sordular:

- Kim?

- Adnan Bey!

Bihter başını çevirdi, bu isim bir darbe-yi berkiye [*şimşek darbesi*] ile onu birden sarsmıştı. Firdevs Hanım, ağzı nîm güşade [*yarı açık*], bir heykel-i hayret [*hayret heykeli*] şeklinde duruyor, bunun bir latife olup olmadığını anlamak istiyordu. Dudaklarına kadar bir sual geldi:

- Bihter'i mi istiyor? Emin misiniz? diyecekti, eğer Peyker'in manidar bir nazarla [*gözle*] yüzüne bakışı onu menetmeseydi.

Birden zihninde Adnan Bey'in aleyhine bağıran takım takım sualler ayaklandı: "Utanmıyor mu? Ellisini geçkin herif! Henüz bir çocuğun dest-i izdivacını talep etsin! Hiç olmazsa sinlerde

[*yaşlarda*] bir nisbet-i mutedile [*makul oran*] gözetmek lazım değil miydi?

Bütün bu sualleri icmal eden [*özetleyen*] bir eda-yı istihfaf [*küçümseyici eda*] ile Firdevs Hanım mevcut olanlardan hiçbirinin yüzüne bakmaya cesaret etmeyerek:

- Adnan Bey, şu demin gördüğümüz! dedi.

Sonra birden ayağa kalkarak bu latife o kadarcıkla terk olunacak bir şeymiş hükmünü veren kat'î [*kesin*] bir sesle:

- Ben de ciddî bir şey haber vereceksiniz zannediyordum, dedi ve ilerleyerek artık basamakları gıcırdatan vücuduyla merdivenlerden çıkmaya başladı.

Peyker gülerek diyordu ki:

- Annemin hiç hoşuna gitmedi. Benden sonra Bihter! Yeni bir münazaa [*kavga*] esası daha.

Bihter gülümsedi, yüzünde şimdi bir tabaka-yı ihmirar [*kızarıklık tabakası*] dalgalanıyordu; nazarında bir tebessüm-i istifsarla [*soru soran gülümseme*] eniştesine baktı. Bu nazar: "Sahih! Verdiğiniz haber doğru mu? Eğer öyleyse anneme bakmayınız, bilirsiniz a, bu bana ait bir mesele..." demek istiyordu. Peyker kardeşlere mahsus bir suhûlet-i müfaheme [*anlaşma kolaylığı*] ile bu mana-yı nazarı [*bakışın anlamını*] tefsir ederek sarih bir sual irad etti [*soru sordu*]:

- Doğru mu söylüyorsunuz, bey? Bakınız Bihter merakından çatlayacak. Siz anneme ne ehemmiyet veriyorsunuz?

Bihter atıldı:

A, niçin merakımdan çatlayayım? Siz de tuhaf söylüyorsunuz!

Nihat Bey vak'ayı iki hemşireye anlattı:

İki saat evvel, tam kendisi dışarıya çıkmak için giyinmeye hazırlanırken Adnan Bey'in maun sandalı yalının önüne yanaşmış, "Sizi bugün gezmekten menedeceğim!" mukaddimesiyle [*girişiyle*] Adnan Bey içeriye girerek işte şurada, küçük odada ufak bir mukaddimeden [*başlangıç cümlesinden*], biraz müteferrik [*öteden beriden*] bahislerden sonra "Size bugün belki garip görünecek bir mesele için müracaat ediyorum" sözleriyle başlamıştı. Ondan sonra yegâne müracaatgah [*başvurulacak kişi*] olarak kendisini bulabildiğinden, valide hanımefendinin nezdinde vesatetini [*aracılığını*] rica ederek, Bihter Hanımefendi'nin dest-i izdivacı talep olunmuştu.

Nihat Bey devam ederken Bihter'in tebessümüne bir mana-yı endişe [*endişe manası*] kaim oluyor [*geçiyor*] ve Peyker kızarıyordu. Hikâye bitince Peyker birden itiraz etti:

- Lâkin çocuklar! Bihter bu yaşta üvey analık mı edecek?

Bihter bu tesahubun [*sahiplenmenin*] altında gizlenen hiss-i hasede [*kıskançlık hissini*] zaten muntazırdı [*bekliyordu*]; gözlerini indirerek sükût etti [*sustu*]. Nihat Bey cevap verdi:

- Oh, çocuklar! Adnan Bey onların da lakırdısını etti. Küçük oğlan bu seneden itibaren mektepte kalacak. Kız, şimdi on ikisini geçiyor, birkaç sene sonra o da bittabi [*doğal olarak*] teehhül edecek [*evlenecek*]. O hâlde?

Nihat Bey baldızının bütün ruhunu delerek orasını görmek için güya bir pencere açmak isteyen bir nazarla Bihter'e baktı ve ikmal etti [*tamamladı*]:

- O hâlde o koca mutantan [*tantanalı*] yalı yalnız Bihter'e kalacak.

Bihter'in yüzünde kızıllık tabakası daha ziyade kesb-i kuvvet etti [*belirginleşti*]. Peyker silah-ı itirazı [*itiraz silahı*] düşerek duruyordu. Onun da kalbinde şimdi ufak bir his, mahiyeti pek belli olmayan bir şey bu tasavvur-i izdivacı [*evlenme tasavvurunu*] nâhoş gösteriyordu. Bihter bir kelime söylemeyerek, enişte sinin son sözünü bîcevap [*cevapsız*] bırakmayı tercih ederek eldivenlerini, örtüsünü, harmanisini toplayarak çıktı.

Bir his ona derhal bu bahsin hemşiresinin yanında devam etmesinden tevakkiyi [*çekinmeyi*] ihtar etmiş, bu mesele-yi izdivaçta [*evlilik meselesinde*] Peyker'in validesiyle birleşeceğini haber vermişti. Ta odasına, kemal-i serbesti [*olanca serbestlik*] ile düşünebilmek, itirazlara hedef olmadan evvel ya galibiyet ya mağlubiyet için bir karar vermek azmiyle mini mini odasına çıktı; kapısını kapadıktan sonra elindekileri yatağın üstüne attı, pencereye koşarak elinin tersiyle panjuru itti, Yakup –uşakları– bahçeyi sulamıştı, son kovanın bakiyesini [*kalanını*] Bihter'in penceresine kadar tırmanan hanımelinin topraklarına boşaltıyordu. Henüz sulanmış bahçeden toprak kokusuyla karışık çiçek rayihaları odanın beyaz leylaktan tuvalet sularıyla meşbu [*dolu*] hava-yı müşkinini [*mis gibi havasını*] serinlendirdi. Şimdi odaya bahçenin yeşilliklerine bürünerek koyulaşan esmer bir ziya [*ışık*]

girmiş, sanki buraya sönmeye amade [*hazır*] bir zaafla yanan yeşil bir fanusun renklerini serpmişti. Bihter penceresinin yanında, sedirin koluna oturarak, birden pîş-i muhakemesine [*muhakemesinin önünde*] dikilen sual-i hayatın [*hayat sorusunun*] hallini bu kelimenin aheng-i telaffuzundan [*telaffuzundaki ahenkten*] bekliyormuşçasına kendi kendisine:

- Adnan! Adnan Bey!... dedi.

Bu haberin Bihter üzerinde bir tesir-i sahiranesi [*büyüleyici etkisi*] olmuştu. Eniştesinin son sözü hissiyatını uyuşturan bir zemzeme-yi mestîâver [*sarhoş edici duygular*] ile kulaklarında ihtizaz ediyordu [*titriyordu*]. O büyük yalının yegâne hâkimesi olmak!

Fevkalme'mul [*beklentisinin üzerinde*] bir hülya gibi onu düşünmekte çok ısrar ederse, silineceğinden korkarak düşünmemek istiyordu fakat odanın içinden hâr [*sıcak*] ve mağşî [*kendinden geçirten*] bir ses, bütün hülyalarının sesi, gizli bir terennümle gelip kulaklarına fısıldıyor ve hülyaların kâffesini [*tümünü*] birden ihya edecek bir kelime şeklinde ona "Adnan! Adnan Bey!" diyordu.

Bu isim onun pîş-i nigâhına [*gözünün önüne*] şık, zarif, en güzide bir âleme mensup, birçok ihtimalat-ı ikbale [*ikbal ihtimallerine*] namzet [*aday*], uzaktan kır mı, kumral mı fark olunamayan sakalları çenesinden hafif hatla ayrılarak iki tarafına taranmış, daima güzel giyinen, daima güzel yaşayan, ince eldivenlere mahpus [*hapsedilmiş*] parmakları altın telli gözlüğünü seri bir hareketle beyaz zarifketen bir mendilin ucuyla sildikden sonra her tesadüfte kendisine bir nazar-ı rica [*rica bakışı*] ile bakan, güzel, o kadar mahirane saklanan elli yaşına rağmen hâlâ güzel bir koca koyuyordu.

O yaş ile iki çocuğun mevcudiyeti bu isimle şu yirmi iki yaşında kızın âmâl-i tantana [*tantana emelleri*] ve serveti arasında bir bu'd [*uzaklık*] teşkil edecek derecede mesafe bırakmıyordu. Zaten Adnan Bey o adamlardan biriydi ki onlar için yaş en âdi bir derece-yi ehemmiyette [*önem derecesinde*] kalır. Çocuklar? Bilakis Bihter'in hoşuna gidiyordu. Hatta şu dakikada düşünürken bir tuhaflık bile buldu: "Bana anne! diyecekler, öyle mi? Mini mini bir anne! Yirmi iki yaşındayken bir genç kızın validesi olmak! Şu hâlde onu on yaşında doğurmuş olacağım.

Hele oğlan!... Oh! Sahih, ablamın hakkı var; yumuk yumuk gözleriyle bir bakıyor ki..."

Onlara giydirilecek elbiseleri bile düşünüyordu, sonra acelesine kendisi de güldü.

Bu izdivaçta onu ne çocuklar, ne de Adnan Bey'in elli senesi korkutuyordu, bunlar öyle teferruat kabilindendi ki zevahirinin [*dış görünüşünün*] şıklığıyla derhal kabil-i iğmaz [*göz yumulabilir*] idi. Eğer Adnan Bey herkese benzer bir adam olsaydı, eğer çocuklar her vakit babalarının yanında görülen güzel giyinmiş o güzel bebekler olmasaydı, bu mesele çıkar çıkmaz omuzlarını silkecek, eniştesinin yüzüne bir kahkaha savurarak kaçacaktı. Lâkin Adnan Bey'le izdivaç demek Boğaziçi'nin en büyük yalılarından biri, o önünden geçilirken pencerelerinden avizeleri, ağır perdeleri, oyma ceviz sandalyeleri, iri kalpaklı lambaları, yaldızlı iskemleleriyle geridonları [*servis masaları*], kayıkhanesinde üzerlerine temiz beyaz örtüleri çekilmiş beyaz kikle maun sandalı fark olunan yalı demekti. Sonra Bihter'in gözlerinin önünde bu yalı bütün tantana-yı hayaliyesiyle [*hayali tantanasıyla*] yükselirken üzerine kumaşlar, dantelalar, renkler, mücevherler, inciler serpiliyor, bütün o çılgıncasına sevilip de alınamayarak mütehassir [*özlem içinde*] kalınmış şeylerden mürekkep [*oluşan*] bir yağmur yağıyor, gözlerini dolduruyordu.

Bihter pekiyi biliyordu ki validesinin unutulmayacak derecede süren hayat-ı zevkcûyanesi [*zevk arayışı hayatı*] kendisine parlak ve asıl hayat-ı kibaraneyi [*sosyetik hayatı*] açacak bir izdivacı meneden bir sebeb-i kaviydi [*güçlü sebepti*]. Firdevs Hanım'ın kızlarına, Melih Bey Takımı'nın artık sönmeye mütekarrib [*yakın*] şaşaa-yı hatırasının [*hatıra şaşaasının*] bu son çiçeklerine, nihayet eniştesine, şu Nihat Bey'e benzer bir talip çıkabilirdi.

Eniştesine ircâ-ı fikir ederken [*düşüncelerini tekrar çevirirken*] dudaklarında bir hande-yi istihfaf [*küçümseme gülüşü*] teressüm ediyordu [*beliriyordu*]. Kendi kendine "Ahmak! diyordu, Selanik rıhtımının birahanelerinde öğrenilmiş Fransızcasıyla kendisine meslek yapmak için İstanbul'a gelip de..."

Bihter eniştesinin Peyker'e, sade bir meftûniyet-i muvakkatanın [*geçici meftunluğunun*] hükmüne tebaiyet ederek [*uyarak*] değil, biraz da belki asıl ailenin münasebatından [*ilişkilerinden*]

istifade etmek, İstanbul'un hayat-ı kibaranesine karışmak hevesiyle koca olduğunu bilirdi.

Kelimenin olanca kuvvetini veren bir telaffuzla ve bu defa cehren [*yüksek*] "Ahmak!" diyordu.

Evet, nihayet işte böyle bir koca! Birkaç yüz kuruş maaş, eviddasından [*dostlarından*], akrabasından, bilinemez nereden ufak tefek muavenetler [*yardımlar*], daha sonra bir çocuk, daha sonra? Bihter ellerini birbirine sürterek: "Daha sonra hiç!..." diyordu.

Birden aklına bir şey geldi, Peyker'in muhalefetine rağmen eniştesinin bu izdivaca taraftar olacağına hüküm verdi. Bu izdivaç ona müfid [*faydalı*] olabilir, Adnan Bey'in nüfuz ve haysiyetinden o bir menfaat bekleyebilirdi. Eniştesinin her türlü hissiyatını iskât edecek [*susturacak*] derecede menfaatperestliğine [*çıkarcılığına*] kanaati vardı.

Eniştesinin bu meselede kendisine bir müttefik olabileceğine karar verdikten sonra büyük hemşiresini düşündü. "Zavallı Peyker! Adnan Bey ismini işittikten sonra ne tuhaf oldu! İşte bu işe mani olmak isteyeceklerden biri daha. Bu defa anneme âlâ [*iyi*] bir muavin [*yardımcı*] var fakat..."

Cümlesinin aşağısını Bihter zihninde ikmale [*tamamlamaya*] lüzum görmedi, ayağa kalkarak tekrar pencereden mini mini bahçeye baktı. Şimdi böyle yukarıdan şu özenilerek muntazam tutulmaya çalışılan bahçeciğe bakarken gözlerinde bâlâ-yı hülyasından [*hayallerinin üzerinde*] alçaklara düşen bir nazar-ı istihkar [*küçümseme bakışı*] vardı.

Bu köşecikte, şu fakirane evceğizde, daima yeknesak [*tekdüze*], daima aynı sâât-ı muttarideyi [*düzenli saatleri*] sürükleyerek geçen günleri, yirmi iki senelik hayatını bir an içinde gördü. Bütün eğlenceler, seyranlar, hatta o zamana kadar sevile sevile yapılıp giyilmiş elbiseler, yirmi iki senelik hayatının en güzel hatıraları bile birden nazarında pest [*alçak*] ve hakir hiçler derecesine indi.

Sonra kendisini düşündü. Gözlerinin önünde kendi çehresini, kendi endamını, saçlarını, yolda geçerken görenlerin nazarlarından perestişkârâne [*taparcasına sevgi dolu*] ihtiramlar [*hürmetler*] toplayan o zarif, güzide heyeti [*seçkin topluluğu*] gördü; bu hayale gözlerini süzerek gülümsedi. Bu güzelliğe hüsn-i

refakat [*güzel eşlik*] eden teferruatı birer birer kendi kendisine tadad etti [*saydı*].

Firdevs Hanım'ın, hiçbir zaman bir valide takayyüdatını [*anne sorumluluklarını*] hissetmeyen bu kadının ihmalat [*ihmallerine*] ve tesamühatına [*hoşgörülerine*] rağmen –bu aileye mahsus fıtrî [*yaratılıştan gelen*] bir bilgiçlikle– Bihter de hemen her şeyden bir parça bilirdi. Resail-i mevkuteyi [*dergileri*] karıştıracak, hikâyeler okuyacak derecede Türkçe, Beyoğlu dükkânlarında sarf olunacak [*konuşulacak*] kadar Fransızca, hatta daima Tarabya'dan tedarik olunan [*edinilen*] hizmetçi kızlardan öğrenilmiş Rumca bilir; piyanoda valsler, kadriller, romanslar çalar; icab ederse gayet vakarla, hisle okuduğu şarkılara hemen kendi kendine öğrenilmiş uduyla pek güzel refakat [*eşlik*] ederdi.

Bunlar öyle bir yekûn-i meziyet [*üstün özellikler toplamı*] teşkil ediyordu ki onun âmâlini [*emellerini*] herhâlde bir Nihat Bey derecesinin fevkine [*üstüne*] kadar sevk etmek için kâfiydi fakat annesinin tarz-ı hayatı [*hayat tarzı*], bütün ailenin şöhreti o emelleri kapayan birer set şeklinde yükseliyordu. Böyle kendisini emellerinin imkân-ı husulünü [*gerçekleşme imkânını*] ümit edebilmekten menettikleri için ailesine kalbinde derin bir husûmet vardı! Oh! Şimdi onlardan ne güzel bir vesile-yi intikam [*intikam vesilesi*] bulmuş olacaktı!

Artık tamamıyla karar vermişti. Bu kararından döndürebilecek hiçbir kuvvete mağlup olmayacaktı.

Odasında gezindi, geçerken aynada kendisine tebessüm etti, orada artık kocasız kalmak tehlikesine maruz biçare Bihter'i değil, Adnan Bey'in zevcesini güya selamlamış, tebrik etmişti. Tekrar penceresine geldi, bir sarmaşık panjurun arasından girerek ona gülüyor gibiydi. Bundan ince bir filiz kopardı, humma-yı tefekkürü [*düşünme humması*] arasında ucunu inci gibi küçük ve beyaz dişlerine götürdü; onu ısırarak, artık odaya çöken karanlığın içinde, dalgın dalgın, gözleri süzüldü; bahçenin çiçeklerine, çimenlerine baktı. Bahçe şimdi değişmiş, hülyalarının bir meşher-i rengârengi [*rengârenk sergisi*] olmuştu.

Şimdi bahçeyi değil, gözlerinin önünde küme küme yığılmış kumaşları, bunların üzerine dökülen mücevherleri görüyordu. Burada bir kavs-i kuzah [*gökkuşağı*] parçalanmış, ondan yeşil, mavi, sarı ve al harir [*ipek*] tufanları serpilmişti ve bu fevvare-yi

elvanın [*renkler fıskiyesinin*] üstüne zümrütlerden, yakutlardan, elmaslardan, firuzelerden mürekkep güneş parçaları dökülüyor gibiydi.

İşte, işte, bütün o çılgıncasına sevilip de alınamamış şeyler, işte onlar kabza-yı ihtiyarının [*seçme hakkının*] önünde en küçük bir emeline münkad [*boyun eğer hâlde*] ve amade bekliyor, mülevven [*renkli*] gözleriyle onu çağırıyordu.

Ah! O zarafeti sadelikte araştırmaya mecbur edip de bu alınamayan şeylerin acısını, gizli hüsranını saklamak için sahte bir teneffür [*nefret*] talim eden [*öğreten*] fakir hayat! Artık o hayattan, bunları görmemek için gözlerini kapamaktan usanmıştı.

Onlar sokağa çıktıkça kıymettar bir mücevheri, ağır bir kumaşı kabalıkla itham ederek ellerinin bir hareket-i anîfanesiyle [*huysuzca hareketiyle*] iterlerdi. Evet, iterlerdi fakat Bihter'in kalbinde bir şey kopardı. İşte şimdi mahşer-i hayalin [*hayal mahşerinin*] tufan-ı nefaisi [*enfeslikler tufanı*] gözlerini doldururken bütün camekânların [*vitrinlerin*] önünde validesiyle, hemşiresiyle uzun uzun tevakkuflarını [*duruşlarını*] tahattur ediyordu. Hemen her geçişlerinde şurada burada dururlar, bir sükût-i mebhutane [*şaşkınca suskunluk*] ile birbirlerine göstermeyerek, bir mütalaa teati etmeyerek [*görüş alışverişinde bulunmayarak*] bunlarla kendilerine bir ziyafet-i nazariye [*göz ziyafeti*] keşide ederlerdi [*çekerlerdi*].

Bihter şu gerdanlığı boynuna takar, öteden bir pırlanta bileziği koluna geçirir, bir mini mini serçenin gagasında nohut kadar incisiyle saçlarının arasında mevkiini tayin eder, beş dakikalık bir istiğrak [*kendinden geçiş*] içinde böyle hayalen süslenir, sonra buradan ayrılırken kolunda şıngırdayan gümüş halkaları, ince altın zinciri koparıp atmak isterdi.

Bugün bunların kâffeten [*tümüyle*] tahakkuk edebileceğini [*gerçekleşebileceğini*] düşünürken meskenet-i hayatı [*hayatındaki yoksulluğu*] daha vuzuh ve sarahat [*açıklık ve netlik*] ile taayyün ediyor [*beliriyor*], güya bu hülya onu hakikat-ı hayatından [*hayatının gerçeğinden*] uzaklaştırarak teferruat-ı zelilanesini [*düşkünlük dolu ayrıntısını*] daha sıhhat ve sadakatle gösteriyordu. Bu hakikati hülyasının tantanasına alışan gözleriyle seyrediyordu.

Üstündeki elbiselerden, etrafındaki eşyadan bir şikâyet-i fakirane [*yoksulca şikâyet*] intişar ederek [*yayılarak*] onu müz'iç [*rahatsız eden*] bir hava içinde derâguş etti [*kucakladı*]. O eskilikleri saklanmak için üzerlerine işlenmiş şeyler, atılan sandalyeleri, çatlamış eski ceviz dolapla yaldızları silinmiş demir yataklığı, pencerelerden melul ve mariz [*hasta*] bir eda-yı köhne [*köhne eda*] ile sarkan perdeleri, artık hoş göstermek için deha-yı sanatın [*sanat dehasının*] kifayet edemediği bu şeyleri uzak bir âlem-i meskenetin [*yoksulluk âleminin*] bir daha görülmemek üzere terk olunan yadigârları kabilinden görüyordu. Sonra birden, bu âlem-i meskenetin yanında terütaze, müzehhep [*altın yaldızlı*], müşaşa [*şaşaalı*] bir konağın dehlizleri [*koridorları*], odaları açılarak ziyalar içinde kaynıyordu.

Bunların içine kendisince beğenilip de alınamamış şeyleri atacaktı. Hep birer birer tahattur ettiği heykellerden, küplerden, resimlerden, saksılardan, o bin türlü şeylerden yığacak, duvarları, hücreleri, doymak bilmeyen bir heves mebzuliyetiyle [*bolluğuyla*] örtecekti. Demek, Adnan Bey'le izdivaç bütün bu şeyleri yapabilmekti. Oh! İşte yemin ediyordu ki onu, ne validesi ne hemşiresi, dünyada hiçbir kimse bu hülyalarına kavuşmaktan menedemeyecek.

* * *

Kapısına vuruldu. Katina'nın sesi haber verdi:

- Sofra hazır!

Bihter odasından çıkınca Katina'nın genç, şakrak çehresinde bir tebessümün pür sürur [*sevinç dolu*] lemeatını [parıltılarını] fark etti:

- Ne gülüyorsun? dedi.

Katina:

- Oh! Ben anlamadım mı? Bilseniz küçük hanımcığım, nasıl seviniyorum!

Sonra ufak ufak parlak siyah gözleriyle Bihter'i süzerek:

- Beni beraber götürürsünüz, değil mi?

Bihter cevap vermedi. Bu genç kızın ağzında şu vak'anın bir medar-ı sürur [*sevinç kaynağı*] olarak tekrar edilmesinden kalbine bir fazla-yı kuvvet [*fazla güç*] geldi. Bu izdivacın, hariçte [*dışarıda*] hâsıl olacak tesiratına [*etkilerine*] şu safderunane

[*safça*] sözler bir burhan-ı metin [*sağlam kanıt*] hükmünü almıştı.

Sofrada Adnan Bey'den bahsolunmamak için Firdevs Hanım her şeyden bahsediyor ve bilhassa bu bahislere gözlerini tabağının içinden ayırmayarak somurtan Bihter'i karıştırmak, güya onunla alenî bir kavganın önünü alacak bir barışıklık tesis etmek [*sağlamak*] istiyordu. Kalender'de görülen kıyafetlerden, Yeniköy'e doğru geçen bir arabanın demir kırı hayvanlarından, mızıka çalınırken bastonunu sallayarak ıslıkla demgîr olan [*dem tutan*] ceketinin yan cebinden kırmızı ipek mendili taşmış bir beyden bahsetti. Bihter annesinin bu pürgûluğundan [*gevezeliğinden*] maksadını anlıyordu ve birinci defa olarak validesiyle mühim, ciddî bir cenk yapmak lazım geleceğini hissetti.

Birden gözlerini cezbeden bir kuvvetle başını kaldırdı, eniştesiyle bakıştılar. Bu adamla beynlerinde [*aralarında*] tamamen silinemeyen bir yabancılık kalmış, onları iki kardeş hükmüne getirecek olan bir münasebet-i samimiyeyi [*samimi ilişkiyi*] meneden bir tevahhuş-i gayr-i iradî [*irade dışı korku*] Bihter'i hemşiresinin kocasından uzak tutmuştu. Bu uzaklıkta bir nefret-i cismaniyeye [*cismani nefrete*] benzer bir şey de vardı. Ara sıra onun kendisiyle tesadüm-i nigahından [*göz göze gelmekten*], mesirelerde yabancıların musırrane [*ısrarlı*] bakışlarına karşı titremeyen nazarı, ufak bir lerziş-i eza [*eza titreyişi*] ile ayrılmaya lüzum görürdü. Bu gece gözleri tesadüf edince Bihter nazarını [*gözünü*] çevirmedi; eniştesine musırrane ve onunla bir muahede-yi ittifakiye [*ittifak antlaşması*] akdeden [*yapan*] bir mana-yı amîk [*derin mana*] ile baktı. Onun gözlerinde de kendisine muti [*iataatli*] bir nazar, bir teslimiyet-i fermanberâne [*itaatli teslimiyet*] gördü. Böyle, yalnız gözlerinin sade bir bakışıyla aralarında bir ittifakın imzası teati edilmiş [*atılmış*] oldu.

Nihat Bey bir aralık ufak bir vakfe-yi musahabeden [*sohbet duraklamasından*] istifade ederek Firdevs Hanım'a sordu:

- Adnan Bey meselesine ehemmiyet vermediniz?

Firdevs Hanım evvela işitmemiş gibi:

- Katina! dedi, sürahiyi alıversene...

Sonra damadına baktı:

- Ehemmiyet verilecek bir şey değil ki... Evvela yaşlarda bir nispet [*oran*] yok, ondan sonra çocuklar...

Firdevs Hanım söylerken Peyker kocasını devamdan meneden bir nigâh-ı gazubane [*gazaplı bakış*] ile bakıyordu. Yemek ağır bir sükût [*sessizlik*] ile bitti.

Firdevs Hanım'ın âdetiydi; sıcak gecelerde, yemekten sonra şehnişine çıkar ve burada uzun sandalyesine yatarak denizin bitmez tükenmez mırıltılarını dinlerdi.

Nihat Bey iki günden beri kuşakları çözülmemiş gazetelerini açıyor, Peyker bahsi arzu edilmeyen zeminlere sevk etmekten ihtirazen [*sakınarak*] sükûtu tercih ederek, sarı kalpaklı lambanın altında bir koltuğa gömülmüş, gözleri yarı kapalı, düşünüyordu.

Bihter biraz dolaştı; bir şey bahane ederek bir aralık odasına gitmek için kayboldu, sonra yine geldi, bu gece onda bir duramamazlık vardı.

Aklına gelen şeyi tehir [geciktirme] ve daha münasip bir zamana talik [erteleme] imkânını bırakmayan bir tez canlılıkla yapılması icab eden şeyleri hemen yapmak onun için bir ihtiyaçtı. Şehnişinin açık kapısından taze, müferrih [*ferahlatıcı*] bir hava tül perdeleri şişirerek içeriye giriyordu. Perdeler açıldıkça uzaktan validesinin beyaz bir gölge mübhemiyetiyle [*belirsizliğiyle*] sandalyeye uzanmış heyetini [*vücudunu*] görüyor, hemen oraya gitmemek için şehnişinden gözlerini çeviriyordu. Ortada, masanın üstünde eski risaleleri [*dergileri*] karıştırmak, resimleri seyretmek istedi fakat bunları bir karartı içinde görüyor, zihninde darabat-ı mütevaliye [*sürekli darbeler*] ile vuran bir ses ona "Niçin şimdi değil de sonra? Eğer bu gece meseleye bir karar verilemeyecek olursa, sabaha kadar uyuyamayacaksın" diyordu. Validesiyle görüşmekten gittikçe teşeddüd eden [*şiddetlenen*] bir korku artık kalbine ufak çarpıntılar vermeye başlamıştı. Pekiyi biliyordu ki bu gece şimdiye kadar aralarında söylenmekten çekinilmiş ağır şeyler söylenecekti. Birden kendi kendisini bu derece cebin [*korkak*] olduğundan muaheze etti [*kızdı*] ve Peyker kâmilen [*tümüyle*] gözlerini kapamış uyuklarken enişteşinin yüzüne bir duvar çeken gazetesinin önünden geçti, sofanın ta öbür ucuna, şehnişine kadar hafif adımlarla yürüdü; başını kapının tül perdelerinin arasından soktu, "Size refakate [*eşliğe*] geliyorum, anne!" dedi.

Hafif bir rüzgâr önlerinden denizi okşayarak, koyu siyah kütleleri koyun karanlık sularında çalkalanan sandalların, gemilerin azlâl-i memdudesini [*uzun gölgelerini*] şikeste [*kırık*] ve meftur [*bezgin*] hamlelerle sahile kadar uzatmaya çalışıyordu.

Bihter annesinin yanına, açılır kapanır küçük iskemleye oturdu; hâlinde bir sokulganlık, annesinin dizinden ayrılmayan çocuklara mahsus bir şey vardı. Yavaşça kolunu annesinin dizine koydu, üstünde iri siyah bir yığın şeklinde duran saçlarıyla başını kolunun üzerine dayadı; gözleri bu karanlık gecede sönük sönük, dargın dargın süzülen, bir mağmumiyet-i yetimaneyle [*yetim gamlılığıyla*] ıslak kirpiklerini titreten birkaç ziya parçasına dalarak bir müddet gökleri seyretti.

Bir gece kuşunun perişan, münkesir [*kırık*] pervazı [*uçuşu*] gözlerini bir aralık sürükleyip götürdü. Annesi uyuyormuş gibi ona bir kelime söylememiş, sanki orada vücudundan bîhaber durmuştu. Bir aralık Bihter başını kaldırdı, karanlıkta annesinin gözlerini görmek isteyerek uzandı.

Tül perdelerin arasından süzülerek muhtazırane [*can çekişircesine*] şehnişine dökülen sofanın ziyası altında anne kız birbirine baktılar. Bihter gülümsüyordu; sonra yavaş, hafif, saçlarının arasından kayıp firar eden rüzgâra benzer bir sesle:

- Anne!... dedi, niçin Adnan Bey meselesine ehemmiyet vermediniz?

Firdevs Hanım şüphesiz böyle bir suale intizar ediyordu [*soruyu bekliyordu*], doğrulmayarak o da öyle yavaş sesle cevap verdi:

- Sebebini zannederim ki senin yanında söylemiştim.

Bihter gülerek omuzlarını silkti:

- Evet fakat onlar, sizin itiraf ettiğiniz sebepler o kadar hafif şeyler ki bu izdivaca muvafakat etmemeniz için bilmem, kifayet eder mi?

Firdevs Hanım yavaşça doğruldu, şimdi seslerinin gizli bir fırtına saklar gibi uyanmaya başlayan derunî heyecanını zapt etmek isteyerek ikisinin de dudaklarında bir kısıklık vardı. Bihter başını kaldırmıştı, annesinin dizinden kolunu çekti.

- Seni bu izdivaca pek meyyal görüyorum, Bihter!

Bihter muhakkak bir mücadeleyi mümkün mertebe tehire [*geciktirmeye*] çalışan bir sesle cevap verdi:

- Evet çünkü daha iyi bir fırsat zuhur edebileceğine [*çıkabileceğine*] artık ümidim kalmadı. Öteki kızınızın nihayet bir Nihat Bey'i zorla bulabildiğini pekiyi tahattur edersiniz. Şimdiye kadar benim hakkımda da size bir müracaat vuku'una vâkıf değilim.

Firdevs Hanım:

- Beni mütehayyir ediyorsun [*şaşırtıyorsun*], Bihter! dedi, mutlaka gelin olmak için bu kadar acele ettiğini bana haber vermiş olsaydın...

Bahsi sükûnla bitirmek için azmine rağmen Bihter birden, daima parlamaya müheyya olan tabiatına mağlup oldu. Keskin bir sesle:

- Oh! Taaccüp edecek bir şey yok anne! dedi, yirmi iki yaşında bir kız, birinci defa olarak şayan-ı kabul [*kabule değer*] bir taleb-i izdivaç [*evlilik isteği*] karşısında bulunur da nihayet beyan-ı rey etmeye [*görüş bildirmeye*] lüzum görürse, acele etmiş olmaz zannederim. İtiraf ediniz ki Adnan Bey'i reddetmek için gösterdiğiniz sebepler belki başka bir kız için düşünülebilir. Fakat kabahat kendisinin olmadığı hâlde kim bilir nasıl sebeplerle koca bulmaktan ümidini kesen bir kız...

Bihter'in sesine gittikçe bir ihtizaz-ı asabi [*asabi titreme*] geliyordu. Boğaz'ın sakin sularını yararak Karadeniz'e doğru yol alan cesim [*büyük*] bir yük vapurunun velvelesi Bihter'in son sözlerini boğmuştu. Firdevs Hanım şimdi kâmilen doğrulmuştu. Anne kız, karanlıkta yekdiğerini boğmak isteyen iki düşman gibi yüz yüze, nefes nefese, gözleriyle birbirini araştırarak duruyorlardı. Firdevs Hanım sordu:

- Ne vakitten beri kızlar validelerine karşı izdivaç hakkında serbest serbest lakırdı söylemeye başladılar?

Bihter beş dakika evvel pamuk pençeleri altında tırnaklarını saklayan bir kedi sokulganlığıyla gelen bu kız, artık silahlarını çıkarmıştı, derhal cevap verdi:

- Valideler anlaşılamayacak sebeplerle kızlarının izdivaçlarına mümanaat etmeye [*engel olmaya*] başlayalıdan beri.

- Bihter!... Validene karşı idare edilecek [*konuşulacak*] lisanı tayin edemiyorsun. Sana daha ziyade terbiye verdim, zannediyordum.

Artık mücadeleyi bir harb-i sarih [*açık harp*] olmaktan menedecek bir kuvvet kalmamıştı. Sesleri yükseliyor, nihayet fırtı-

na patlıyordu. Sofadakiler, Nihat Bey'le Peyker, belki işitebilirlerdi. Bihter daha ziyade yaklaştı ve nefesi validesinin cildine dokunarak cevap verdi:

- Bunu terbiye noksanından [*eksikliğinden*] ziyade kızlarınıza muhabbet, hürmet ihsas edememiş [*hissettirememiş*] olmanıza haml etmek [*vermek*] doğru olur. Teessüf ederim ki size birinci defa olarak ihtimal bir daha unutulmayacak şeyleri söylemeye mecbur oluyorum fakat kabahat sizin. Kızınızı muahezeden [*eleştirmeden*] evvel bir kere, sizi davet ederim, kendinizi düşününüz. Adnan Bey'i niçin reddettiğinizi tamamen biliyor musunuz? Yaşıyla, çocukları için, diyeceksiniz. Nihat Bey'in de yaşı elli miydi? Onun da çocukları mı vardı? Hâlbuki bugün bana yapmak istediğiniz şeyi o zaman Peyker'e yapmıştınız. Nihayet mağlup oldunuz. Bu defa yine mağlup olacaksınız fakat bu mağlubiyet size daha acı geliyor çünkü...

Firdevs Hanım hırsından boğularak sordu:

- Çünkü?

Bihter, şimdi karşısındakinin ıztırabından mahzuz olan [*haz duyan*], yaraladıktan sonra bıçağını yaranın içinde kanırtarak çeviren bir sermest-i vahşet [*vahşet sarhoşu*] insafsızlığıyla söylüyordu:

- Çünkü? İşitmek istiyorsunuz öyle mi? Çünkü ben de bu evde birisini bilirim ki eğer Adnan Bey onu istemiş olsaydı...

Firdevs Hanım'da artık zaptı mümkün olmayan bir hiddet nâgehan [*ansızın*] feveran etti [*taştı*]; elinin tersiyle, Bihter'in ağzından cümlesinin aşağısını tevkif etmek [*durdurmak*] isteyerek çarptı. Bihter, bir çılgın gibi iki ellerinin bir takallus-i asabisiyle [*asabi kasılmasıyla*] validesinin iki ellerini tuttu ve dişlerinin arasından ıslık çalan bir sesle:

- Evet, onu istemiş olsaydı, dedi, koşacaktı, sevincinden çıldırarak koşacaktı.

Firdevs Hanım kendisini sandalyesine salıverdi. Beş saniye evvel mariz [*hasta*] asabında kalan bir bakiye-yi kuvvetle [*kuvvet kalıntısıyla*] isyan ettikten sonra tekrar bir zaaf, onu bir müddetten beri her mübahasede [*tartışmada*] artık mağlup eden çocukça bir zaaf, cevap vermekten menetti. Gözlerine yaşlar hücum etti ve bütün meâyib-i hayatının [*hayatındaki kusurların*] cezası bu gece kızının ağzından dökülen bu kadın, orada, ka-

ranlık gecenin içine birer katre-yi hüznâgin [*hüzünlü gözyaşı damlası*] ile ağlayarak dökülüyor zannolunan semanın sönük, dargın ziya pareleri [*ışık parçaları*] altında uzun uzun ağladı.

Bihter birden onu ağlıyor görünce, istemeksizin, düşünmeksizin, belki iki buse arasında bitirebilmek ümidiyle başlanıp da gözyaşlarıyla bitirilen bir mücadelenin neticesine karşı donmuş, duruyor; karşıda kırmızı fenerin ateşin [*ateşli*] bir yılan gibi kıvranıp uzanan ziyasına dalarak başını çeviremiyordu.

Meselede galip çıktığından emindi, bütün annesinin bu gözyaşları onun galibiyetine birer burhan [*kanıt*] demekti lâkin şimdi bunlar ona da ağlamak hevesini veriyordu. Bir kelime söyleyecek olursa, kendini zapt edemeyeceğinden korktu. Dudaklarını ısırarak, sahili küçük küçük şamarlarla tokatlayan dalgaların çarpıntısı arasında annesinin iri iri nefeslerini işiterek durdu. Kalplerinde valideyi çocuklarına rapteden [*bağlayan*] rişte-yi hürmet ve muhabbet [*saygı ve sevgi bağı*] teessüs edememiş [*kurulamamış*], bu iki vücut, iki düşmana benzeyen bir anne ile kız, derin, ağır, barid [*soğuk*], güya aralarında yatan bir tabutun mateminden gelen bir sükûtla hareketsiz kaldılar.

İkisinin arasında kırılmış bir şey lâkin yapılmış bir izdivaç vardı.

* * *

Bu gece Bihter odasına bir neşat-ı zaferle [*zafer sevinciyle*] girdi. Şimdi artık tahakkuk edeceğinden emin olduğu hülyasıyla yalnız kalmak için acele ediyordu. Üstündeki şeyleri koparıp atmak isteyen ellerinin seri hareketleriyle soyundu, omuzlarından kayan gömleğiyle pencereye kadar gitti, panjuru çekti, camı indirdi, kandilini yaktı, mumunu söndürdü, yatağının kenarına oturarak çoraplarını çekip attı; her şeyden uzak, her şeyden ayrı, yalnız hülyasıyla beraber kalmak için yatağına girdi, eliyle cibinliğini çekti.

Ötede kandilin titrek ziyası odanın mahrem gölgeleriyle boğuşuyor gibiydi. Masanın üzerinde şişelerin irileşen, haric ez nisbet [*orantısız*] şişen sayeleri [*gölgeleri*] odanın tabanına dökülüyordu. Şimdi Bihter yatağının içinde, hakikatle hülyanın arasına cibinliğinin tül duvarını çekerek yatıyor, odanın rûh-i sükûnunda [*sakin ruhunda*] bir nefes-i hâbîde [*uyuyan nefes*]

uçmaya başlıyordu. Yalnız –âfâktan [*ufuklardan*] bir parça güneş istemek için yuvasının kenarında bekleyen beyaz güvercin yavrusu gibi– yataktan, cibinliğin arasından küçük, beyaz, tombul bir ayak sarkıyor, asabi bir hırçınlıkla sallanarak şuh, çapkın bir mana-yı davetle [*davet manasıyla*] güya bu firaş-ı emele [*emel yatağına*] takım takım hülyalar çağırıyor, "Evet!" diyordu. "Buraya geliniz, mutantan [*tantanalı*] yalılar, beyaz kikler, maun sandallar, arabalar, kumaşlar, mücevherler, bütün o güzel şeyler, bütün o müzehhep [*altın yaldızlı*] emeller... Siz, hepiniz, buraya geliniz."

İki

Bugün Adnan Bey açık sarı boyalı yalıdan çıktıktan sonra maun sandalına kalbinde azim bir hiffetle [*hafiflikle*] atlamıştı. Kendisini aylardan beri içinden çıkılmaz tereddütler arasında yoran bu müracaat işte nihayet yapılmış, onun kalbini ezen sıkleti [*ağırlığı*] güya göğsünün üstünden büyük bir taş gibi nihayet kalkmıştı fakat sandalında kendisini yalnız bulduktan sonra bu hiffetin arasında ufak bir halecan hissetti. Bugün mutadın hilafına [*alışılmışın tersine*] olarak işte sandalda yalnızdı. Nihal ile Bülent babalarına refakat [*eşlik*] etmiyorlardı lâkin onların boş kalan yerinde iki masum, mütehayyir [*şaşkın*] çehrenin gölgesi titriyor; mini mini iki ses, iki muhteriz [*çekingen*], lerzan [*titrek*] çocuk sesi:

- Beybaba! diyordu, nereden geliyorsunuz? Ne yaptınız?

Evet, ne yapmıştı? Şimdi uzaktan, akşamın son ziyaları içinde yeşillikleri gülümseyen karşı tepelere bakarak o da kendi kendisine bu suali irad ediyordu [*soruyu soruyordu*]. O zaman, bu müracaata karar vermeden evvel aylarca devam eden tereddütler, cenkler bir dakika içinde tekrar uyandı, zihnen bu mücadelenin bir tarihini, bütün o tafsilat-ı harbin [*harp ayrıntısının*] bir fezleke-yi safahatını [*aşamalarının özetini*] çizdi. Kendisini vicdanına karşı muhık [*haklı*] göstermek için her vakitten ziyade şu dakikada bir ihtiyaç duydu. O zaman gaye-yi emele [*emel gayesine*] vusulü [*ulaşmayı*] temin için tehiyye olunan bütün esbab ve berâhinin [*sebep ve kanıtların*] yükselen, kendi sesini örten velvele-yi savletini [*saldırı velvelesini*] işitti.

Evet, böyle daha ne kadar devam edebilirdi? İşte dört seneden beri hayatını tamamen çocuklarına hasretmiş, evin içinde bir validenin kaybolduğundan onların mini mini ruhunu mümkün mertebe gafil tutabilmek için çocuklarına valide olmuştu fakat şimdi artık bu fedakârlıkta devama bir sebeb-i makul [*makul sebep*] görmüyordu. Bülent zaten mektebe gidecekti. Nihal birkaç sene sonra gelin olacaktı. Çocuklarının rabıtaları [*bağları*] kendisinden yavaş yavaş çözülecek, nihayet bütün çocuklarla pederlerin arasında açılan uçurumlar onların arasında da –hatta şimdiki samimiyet-i revabıta [*ilişkilerdeki samimiyete*] nispeten daha azim bir boşluk– açılacaktı. O zaman bu boşluğun yanında yalnız, ara sıra yalnızlığına bahş-ı tesliyet etmek [*teselli olması*] için uğraşan çocuklarının birkaç sadaka-yı tebessümüyle [*tebessüm sadakasıyla*] kalb-i metruku [*metruk kalbi*] ısınamayarak, o yalnızlığın bütün kar parçaları hayatının bîsemere [*sonuçsuz*] fedakârlıklarını kalın bir kefenle örterek, evet, yapyalnız kalacaktı.

Zaten bütün hayat-ı güzeştesi [*geçmişte kalan hayatı*] bir fedakârlıktan ibaret değil miydi? Tereddütlerine karşı fazla bir silah-ı galebe [*üstünlük silahı*] bulmak için izdivacının, hatırat-ı şiir ve aşkını [şiir ve aşk anılarını] inkâr ediyor, bu ikinci sevdanın mehd-i perverişini [*beslendiği beşiği*] süslemek için biçare aşk-ı mürdenin [*ölü aşkın*] mezarından çiçeklerini söküyor, koparıyordu.

O, otuz yaşına kadar binnisbe [*nispeten*] masum bir hayat geçirmişti; hayatının en büyük vak'a-yı âşıkanesi [*aşk olayı*] izdivacıydı. Şimdi düşünürken on altı senelik devre-yi izdivaciyesi [*evlilik dönemi*] nigâh-ı hatıratında [*anılarına baktığında*] bir zayıf papatyanın bile lutf-i neşvesinden [*neşe lütfundan*] mahrum uzun ve çıplak bir şûrezar [*çorak arazi*] şeklinde imtidad ediyordu [*uzuyordu*]. Bu on altı sene yalnız zevcesinin bitmez tükenmez hastalıklarından mürekkep hatıralar bırakmıştı. O hastalıklarla cenk etmiş, çocuklarının validesini kurtarmak için senelerce uğraşmıştı. Nihayet, zaten muntazar olan [*beklenen*] netice bütün mesaisini hiçe indirerek işte çocuklarını validesiz bırakmıştı. Sarf olunan emekler şimdi mükâfat bekleyen seslerle hatıratının arasında bağırıyordu. O vakit ifa edilen bir vazife şimdi bir hak hükmünü almıştı. Lâkin kalbinde ufak bir halecanın tamamen iskâtı [*susturulması*] kabil olamıyor, bu sebepleri Nihal ile Bü-

lend'in fikirlerine nasıl kabul ettireceğine karar veremiyordu. İstiyordu ki vicdanına karşı kendisini tebrie eden [*aklayan*] bu esbab [*sebepler*] onu çocuklarına da affettirsin.

Birden gözlerini karşı tepelerden ayırdı. Kalender'e takarrüb ediyorlardı [*yaklaşıyorlardı*]; onlara, Bihter'e tesadüf edebileceğini düşündü. Dümene bir darbeyle daha ziyade yanaştı. İşte uzaktan beyaz sandalı fark etmişti; dümene bir küçük darbeyle küçük bir inhina-yı hat [*eğri*] daha tersim etti [*çizdi*]; iki sandal yekdiğerinden [*birbirinden*] ancak birbirine çarpmayacak derecede açık kalmıştı.

Adnan Bey kendi kendisine "Şimdi, on dakika sonra haber alacaklar..." diyordu. Bihter'in cevab-ı muvafakat [*olur cevabı*] vereceğinden emindi. Bunu genç kızın zaten gözlerinde saraha-ten okumuş, hatta mana-yı nazarında [*bakışlarının manasında*] müracaatta teehhüründen [*gecikmesinden*] şikâyete benzer bir şey bile fark etmişti.

Kendi kendisine bir nakarat gibi "Evet, diyordu, şimdi on dakika sonra..."

Tekrar birden aklına Nihal'le Bülend geldi. Eve gidince onun da yapılacak bir işi vardı. Bugün çocukları hazırlamak istiyor, tamami-yi saadetine [*saadetinin bütünlüğüne*] mani olan olan şu halecanı da hemen iskât [*susturmak*] için acele ediyordu.

Maun sandal artık yapılacak bir işi kalmamış gibi süratle suları yararak ilerlerken bu halecan büyüyordu. Hâlâ bir kolay tarik [*yol*] bulamamış, aklına gelen çarelerin hiçbirine karar verememişti. Bir aralık Şakire Hanım'ı –zevcesinin gelin halayığı iken Nihal'in tevellüdünü müteakip [*doğumunun ardından*] çırak edilen ve o zamandan beri evde erkân-ı aileden [*aile bireylerinden*] olmak ehemmiyetiyle kalan kadını– düşünüyor; ara sıra "Hayır, mürebbiyesini tavsit [*aracı*] etmek daha iyi olur" diyordu. Sandal rıhtıma yanaşıp da kapının önünde muntazır olan [*bekleyen*] küçük Habeş Beşir koşunca Adnan Bey hemen sordu:

- Çocuklar gelmediler mi?

Gelmediklerini anladıktan sonra bir inşirah [*ferahlık*] duydu; şimdi onları hem görmek istiyor, hem görmek zamanını tehire [*geciktirmeye*] çalışıyordu. Bugün yalnız kalmak için çocukları mürebbiyeleriyle beraber Bebek Bahçesine göndermişti.

Soyunup ev içinde giydiği ince şayaktan pantolonunu, beyaz saten gömleğini taktıktan sonra siyah alpaga ceketini aradı; asabi ellerle aynalı dolabın kapağını çekti, odanın köşesinde duran elbise askısına baktı, ceketini bulamıyordu. Eliyle zile bastı, Nesrin'e çıkıştı:

"Her şey karmakarışık! Hiçbir işime bakılmıyor, işte bir saattir siyah ceketimi arıyorum..." diyordu.

Siyah ceketin bir kolu iskemlenin kenarından sarkıyordu. Adnan Bey arkasından çıkardığı elbiseleri onun üzerine atmıştı. Nesrin ilerleyerek ceketi elbiselerin altından çıkardı.

O, "Gördünüz mü? İskemlenin üstünde bırakmışsınız, hiçbir şeyi yerine koymak âdetiniz değil ki..." diyordu. Bir müddetten beri böyle hizmetinin noksan görüldüğünden, hiçbir şeye bakılmadığından, hanımsız evde ne kadar dikkat edilse hizmetçilere meram anlatmak mümkün olmadığından bahsetmeyi itiyad [*âdet*] etmişti. Nesrin çıkarken sordu:

- Çocuklar gelmediler mi?

Yatak odasından aşağı indikten sonra bir aralık sofanın penceresinden denize baktı. Artık sabırsızlanıyordu. Sonra odasına, hücre-yi iştigaline [*çalışma odasına*] girdi; bir şeyle meşgul olmak istiyordu. Onun başlıca merakı tahta üzerine oymacılıktı. Bütün boş saatlerini kâğıt bıçakları, mürekkep hokkaları, kibrit kutuları, üzerinde kabartma resimlerle kâğıt baskıları oymakla geçirirdi. Birkaç günden beri ortasında Nihal'in yandan çehresiyle bir küçük tabak çıkarmak için uğraşıyordu. Bunu eline almak, çalışmak istedi, çalışamadı. Tekrar zile bastı. Nesrin tekrar içeriye girdi:

- Nihal'le Bülend gelmediler mi?

Nesrin bu defa gülümseyerek cevap verdi:

- Gelmediler efendim fakat şimdi neredeyse gelirler.

Kız çıktıktan sonra Adnan Bey kalbinde vazıh [*açık*] bir hiss-i hiras [*korku hissi*] duydu. Evet, şimdi gelecekler; o zaman, o zaman ne yapacak?

En ziyade Nihal'i düşünüyordu. Tereddütlerine galebe çalmak [*baskın çıkmak*] için icat ettiği sebeplerin arasında hiçbir zaman susturmaya muvaffak olamadığı bir korku, bu vak'anın Nihal üzerindeki tesirini düşünmekten mütevellit bir korku vardı. Babasıyla kendisinin arasında başka bir vücudun, başka bir

muhabbetin hail [*engel*] olmasına bu nazik, rakik [*ince*], suda yetişmiş bir çiçeğe benzeyen kızın lâkayd kalamayacağından emindi. Pekâlâ hissediyordu ki henüz pek çocukken onu validesiz bırakan matemin o zaman tamamen duyulmayan acılarını sonradan, büyüyüp düşünmeye başladıkça birer birer duymuş, onlar çehresine gittikçe teeyyüd eden [*pekişen*] bir mazlumiyet-i yetimanenin [*yetim mazlumluğunun*] hüzünlerini çekmişti. Babasına gülümseyerek bir bakışı vardı ki ta gözlerinin içinde, ta o tebessümün altında tamamen tanınıp sevilmeye vakit bulunamamış, hatta siması bile tahattur olunamayan validesi için bir girye-yi matem [*matem ağlayışı*] saklıyor gibiydi. Şimdi bu pederi, bu ikinci valideyi kısmen onun elinden alacaklardı. Oh! O biçare yüreği bu ikinci iftiraktan [*ayrılıktan*] nasıl elim [*elemli*] bir ceriha [*yara*] ile yırtılacaktı! Bunu düşündükçe kalbinde Nihal için ağlayan bir damar sızlardı fakat bu artık nazarında önüne geçilmek mümkün olmayan, hatta vuku'una müsaade edilmek lazım gelen bir zarar hükmünü almıştı.

Adnan Bey şimdi odasının kahve renginde uzun perdeler altında nîm bir zulmete [*yarı karanlıkta*] boğulan derinliklerine dalarak iş masasının yanında meşin yarım koltuğa yaslanmış, ayaklarını uzatmış, düşünürken Nihal ile bütün hayat-ı refakati [*birliktelik hayatı*] parça parça levhalarla koparak gözlerinin önünde yaşıyordu. İlk önce validesini kaybettikten sonra çocuğun huysuzluklarını, o bin türlü olmayacak sebepler icat olunarak saatlerce devam eden ağlayışlarını görüyordu. O vakitler babasından başka onu kimse susturamazdı. Onda bir de maluliyet-i asabiye [*sinir hastalığı*] vardı ki gayr-i muttarid [*düzensiz*] fasılalarla [*aralıklarla*] mini mini nahif vücudunu saatlerle süren buhranlar içinde ezer, hırpalardı. Küçük yatağının yanında, o matem devresinde, o buhran-ı asab saatlerinde, geçirdiği leyal-i ıztırabı [*ızdırap gecelerini*] düşündü. İşte şimdi hatırına geliyor. Bir gece uykusunun arasında, çocuğun kim bilir nasıl bir rüyadan sonra, korkulu bir sesle onu uyandırmak için "Baba! Baba!" dediğini işitmiş, yatağından kalkmış, yanına giderek sormuştu. "Ne istiyorsun kızım?" O, babasını yanında gördükten sonra müsterih olarak, gülümseyerek, validesinin vefatından sonra birinci defa olmak üzere istintak etmişti [*sorgulamıştı*]. "Yarın gelecek mi?" Böyle, ismini söylemeyerek, kim olduğunu tasrih

etmeyerek [*açıklamayarak*] annesinden bahsederdi. "Hayır, kızım!" Mutaden [*âdet olarak*] yalnız bu cevapla kanaat ederken bu gece uykusunda galiba bir rüya ile başlayan bu bahsi takip etmişti: "Pek mi uzaklara gitti? Oradan gelmek zor mu, beybaba?" O cevap vermeyerek başını sallamış, bu iki suali tasdik etmişti. Çocuklara mahsus bir inatla o mutlaka bir cevap istiyordu. "Öyleyse biz oraya gidelim, olmaz mı? Baksanıza o gelmiyor, hiç, hiç, bir gün olsun gelmiyor." Sonra babasının sükût ettiğini görerek birden küçük çıplak kollarını yorgandan çıkarmış, onun başını çekerek, ağzını kulaklarına yapıştırarak, kandilin titrek ve zulmete [*karanlığa*] benzeyen ziyası altında etraftan gizli bir şey söylüyormuşçasına hafif, bir kuş nefesine benzeyen sesiyle "Yoksa öldü mü?" demişti. Bu hakikat birinci defa olarak ağzından çıkıyordu. Mini mini parmağını uzatarak ve babasının gözlerinden akan birer katre muhteriz [*çekingen*] giryeyi [*damlayı*] silerek ilave etmişti. "Lâkin siz ölmeyiniz babacığım, siz ölmezsiniz değil mi?"

O, çocuğu teskin etmiş, yatağına biraz zorla yatırarak örtüsünü üstüne çekmiş fakat yanından ayrılamayarak saatlerle, sakit [*suskun*], uyumasını beklemişti. Çocuk o gece bütün içini çekerek nefes almıştı.

Geceleri onu bir müddet yanından ayıramaz, beraber yatardı. Şimdi bile Nihal'le Bülend, aralık kapısı daima açık duran yanında bir odada yatarlardı; daha ötede mürebbiyelerinin –ihtiyar Matmazel de Courton'un– odası vardı. Yalnızlık bu pederle kızı o kadar sıkı rabıtalarla bağlamıştı ki ancak birbirinin muhit-i havasında [*hava ortamında*] yaşamaktan haz alabiliyorlardı. Daima beraber gezerler, geceleri hemen bütün saatleri beraber geçirirlerdi. Mürebbiye Nihal'den ziyade Bülend'in bir refikasıydı [*kız arkadaşıydı*]. Gece Nihal Bülend'in uykusunu bekler, o, Matmazel de Courton'la beraber çıktıktan sonra babasıyla yalnız kalmakta garip bir lezzet bulur, güya hayatının bir türlü gayr-i kabil-i imla [*doldurulmaz*] boşluğu içinde babasıyla böyle baş başa kalış kalbinin bütün hâlî [*boş*] köşelerini lebriz-i saadet edecek [*saadetle dolduracak*] bir samimiyet kesbederdi [*alırdı*].

Adnan Bey kızıyla bu hayat-ı refakatin teferruatını görürken etrafına, odasına; hatıratının, kızıyla beraber geçen saatlerin sakit

şahitlerine bakıyordu. İşte ta odanın karşı duvarlarını boydan boya kaplayan yüksek, geniş, oyma cevizden, yekpare camlı kapaklarıyla kütüphane, bütün vakûr, iri kitaplarla memlû [*dolu*]; ötede, kapıya karşı, yan tarafta bir vakitler merak edilerek toplanmış güzel yazılardan mürekkep zengin bir mecmua-yı elvah [*tablo koleksiyonu*] ki karmakarışık fakat perişanlığında gözleri okşayan latif bir zevkle tertip edilerek duvarı kaplamış, sonra diğer duvarda, son merakının yadigârları, oyulmuş tahtadan mini mini hücreler, resim çerçeveleri, mendil kutuları, aralarından kordelalar geçirilerek tutturulmuş yelpazeler, ta ortada büyük bir parça kök üstüne kabartma çıkarılmış bir ihtiyar başı... Bugün, bu şeyler ona tuhaf bir nazarla bakıyorlar gibiydi.

Duvarda oymaları uzun uzun seyrediyordu. Bu ufak tefek şeyler bütün Nihal'in yanında, işte şurada yeşil kalpaklı lambanın altında geçirilen muhabbet ve rikkatle [*incelikle*] memlu [*dolu*] saatlerin mahsulleriydi.

Adnan Bey elini uzattı, masanın üstünden daha ikmal edilemeyen Nihal'in çehresini aldı. Bu henüz nâtamamdı [*yarımdı*]; henüz ne saçlarının simasını ipekten bir çerçeve içine alan dalgaları ne de nahif çehresinin marizane [*hastaca*] süzgünlüğü belliydi fakat o, yüzüne baktıkça kendisine ağlamak arzusunu veren hasta simayı şu mübhem hututun arasından tam bir vuzuhla [*açıkça*] görüyordu.

Ah! Nihal'in o yaşamaktan şikâyet ediyor zannolunan sarı, sarılığında tayyar [*uçucu*] bir pembeliğin aldatıcı neşveleri hemen solacak bir gül rikkat-i nazikiyle [*inceliğiyle*] titreyen hazin çehresi! O hastayken sizi yalancı handeleriyle [*gülüşleriyle*] aldatmaya, etrafındakileri sahte bir saadet içinde iğfal etmeye [*kandırmaya*] çalışan, a'mâkında [*derinliklerinde*] ruh-i marizi [*hasta ruhu*] ağlarken, gülen gözleri! Bunları bütün manalarıyla görüyordu. O vakit kızının hastalıklarını, asab buhranlarını, o ta ensesinden başlayarak haftalarca devam eden baş ağrılarını tahattur ediyordu.

Karşısında Nihal'in bu sima-yı hazinini [*hüzünlü simasını*] ağlayarak kendisine bakıyor zannetti. Bir dakika içinde hayatında bugünün silinmiş olmasını arzu etti. Evet, bugün silinmiş olmalıydı, bugün de diğer bütün günler gibi bînetice [*sonuçsuz*] mücadelelerle geçmeliydi, mağlup olmamalıydı fakat şimdi ya-

pılmış olan müracaat gayr-i kabil-i telafi [*telafi edilemez*] bir şey görünüyordu; onu tebdile [*değiştirmeye*], atılmış olan hatveden [*adımdan*] ricate [*geri dönüşe*] imkân bulmak hatırına gelmiyordu. O ağlayan mariz çehrenin arkasında diğer bir çehre, siyah saçlarıyla, uzun kaşlarıyla, iri mahmur gözleriyle, pür şiir ve şebâb [*şiir ve gençlik dolu*] bir çehre ona çıldırtıcı tebessümlerle gülümsüyordu.

* * *

Nesrin kapıdan görünerek haber verdi:

- Geldiler efendim!

Nesrin'in arkasından Nihal'in sesi işitildi:

- Beybaba! diyordu, siz bizden evvel mi geldiniz?

Kuşaksız açık mavi esvabının içinde yaşına nispeten uzun duran ince vücuduyla, zarif bir keçi yavrusu çehresinin rikkatini ihtar eden süzgün simasıyla, Nihal koşarak içeri girdi, iki elleriyle babasının iki ellerini tuttu ve potinlerinin ucuna basıp yükselerek alnını babasının dudaklarına uzattı.

- Siz bizi başınızdan savar, kaçarsınız öyle mi? diyordu. Nereye gittiniz, bakayım? Niçin bize çıkacağınızı söylemek istemediniz? Şimdi Beşir'den haber aldık. Oh! Benim mini mini Beşir'ciğim, bana hepsini haber verir.

Babası gülerek dinliyor; o durmaz dinlenmez çocuklara mahsus bir kıpırdaklıkla kâh masanın üstünde bir şeye dokunarak, kâh elleriyle esvabının eteklerine vurarak, ağzından çıkan her kelimeye bir hareket terfik ederek [*katarak*] söylüyordu:

- Biz de ne iyi eğlendik. Bilseniz, bugün Matmazel'in bütün tuhaflığı üstündeydi. Bülend'e kendi çocukluğunda tanıdığı bir dilencinin hikâyesini naklediyordu. Ne tuhaf? Bu bir ihtiyarmış ki bir büyük parça ekmeği...

Nihal naklederken ince, arasından güneş geçebilecek zannolunan nahif ellerini birbirine birleştiriyor, ağzına götürerek güya koca bir parça ekmeği küçük ağzının renksiz dudaklarıyla yutuyordu:

- İşte böyle! Matmazel yaparken görmelisiniz ki... Bülend'i bilirsiniz ya? Çıngırak gibi kahkahasıyla gülerken bütün bahçe halkı bize bakıyordu. Matmazel'e söyleyelim de sofrada size de yapsın babacığım.

Şimdi babasının dizlerine dayanarak halının üstüne diz çökmüş, Bebek Bahçesindeki seyranlarını, en küçük teferruatına kadar, fikri pürheves bir kelebek gibi oradan oraya sıçrayarak naklediyordu. Birden lakırdısının arasında ciddî bir çehreyle sordu:

- Siz nereye gittiniz? Söyleyiniz bakayım; siz bizden gizli nereye gittiniz?

Düşünmeksizin:

- Hiç! dedi, sonra bu cevap, bu yalan ağzından çıkar çıkmaz gayr-i kabil-i zapt [*engellenemez*] bir hicapla [*utangaçlıkla*] kızardı, tashihe lüzum gördü:

- Kalender'e!

O, birden, marîzüla'sab [*sinir hastası*] çocuklara mahsus bir hadise-yi garibe [*tuhaf hadise*] ile bu yalanı keşfetti:

- Değil beybaba! İşte, işte, kızarıyorsunuz, demek bizden saklamak istiyorsunuz.

Ayağa kalktı, sahte bir küskünlük vaz'ıyla [*duruşuyla*], başını eğerek, dudaklarını kabartarak, gözlerinin eğri bir nigâhıyla [*bakışıyla*] babasına bakıyordu. Şimdi, hemen şu dakikada, hiçbir şey hazırlamaksızın, hiçbir ihtiyata teşebbüs etmeksizin bu masum çocuğun karşısında, bir mahluk-i semavinin [*semavi varlığın*] huzurunda tenzih-i vicdan edercesine [*vicdanını arıtırcasına*], hepsini söylemek, göğsünün üzerinde bir taş ağırlığıyla duran hakikati bu zayıf kızcağızın önüne atmak için mübrem [*zorunlu*] bir ihtiyaç duydu. Elini uzatarak Nihal'in bileğinden tuttu. Bu ince, içinden bir kadın vücudu çıkabileceğine ihtimal verilmeyen nazik bir dala benzer nahif çocuğu kendisine çekti, parmaklarını küçük başının üstünde sarı ipekten bir bulutu andıran saçlarına soktu. Bir saniye evvel pür neşve öterken, birden asabının hassasiyet-i marizesiyle [*hasta hassaslığıyla*], aşiyanının [*yuvasının*] fevk-i sükûnundan [*sakinliği üzerinden*] bir tehlike nefesinin pervazını [*uçuşunu*] duyan bir kuş gibi şimdi çehresinde bir mana-yı endişe [*endişe manası*] ile Nihal bekliyordu. O vakit kendisini zapt edemedi, sordu:

- Nihal! Beni seviyorsun, değil mi? Çok, pek çok seviyorsun.

Çocuklara mahsus bir hilekârlıkla bu sualin künhünü [*aslını*] anlamadan evvel cevap vermek istemedi. Babası devam etti:

- Nihal, senin için bir şey düşünüyorum.

Bu yalanı söylerken kalbini bir pençe sıkıyordu:

- Fakat bana vaat et bakayım, yemin et ki itiraz etmeyeceksin, kabul edeceksin, beni sevdiğin için, evet, beni sevdiğin için.

İkmal edemiyordu. Kendi sesinde öyle bir şey fark etmişti ki soğuk bir raşe [*titreme*] ile vücudunu titretiyordu. İtiraf-ı cinayete [*cinayeti itirafa*] kuvvet bulamayan bir müttehem [*suçlu*] cebanetiyle [*korkaklığıyla*] bu çocuğun karşısında sustu. Nihal yavaşça elini çekmişti, babasından bir hatve [*adım*] uzaklaştı; sakit, sapsarı, dudaklarında bir sualin nefes-i ihtizazı [*titreme nefesi*] babasına baktı. Bu suali irad etmedi [*sormadı*]. Niçin? Bilinemez. Hiçbir şey farz etmeyerek, babasının sözlerinde hiçbir fikir keşfetmeye çalışmayarak birden hissetmişti ki şu dakikada dünyada her şeyden ziyade sevdiği bu adam, bu baba, birinci defa olarak, her vakitkine benzer bir hiç için ufak bir yalanla değil, hayatını hemen orada kırıverecek müthiş bir yalanla kendisini aldatmak istiyor.

Şimdi oda karanlıktı, yekdiğerini bir gölge arasından görüyorlardı. Beynlerinde bir gecenin asabı üşüten soğuk rüzgârı uçuyor gibiydi. Baba kız, bir kelime söyleyemeyerek, asabi bir hiss-i ihtizazla [*titreme hissiyle*] bir hareket etmeyerek bakışıyorlardı. Başlandıktan sonra mutlak devam etmesi lazım gelen bu muhavere [*konuşma*] bir sekte-yi nâgehanî [*ani duruş*] ile kopmuş, kesilmiş oldu fakat bu sükûttan çıkmalıydı. Adnan Bey şimdi kendisini muaheze ediyordu [*eleştiriyordu*]; evet, hemen bugün, henüz bir şey yapılmadan, henüz bir cevap bile alınmadan, niçin söylemeye lüzum görmüştü?

Birden sofada Bülend'in bir çıngırağa benzeyen kahkahalarıyla koştuğunu işittiler, arkasından birisi kovalıyordu. Bülend kaçıyor, kâh kahkahalarıyla mini mini ayaklarının gürültüleri bu facia-yı sakitenin [*suskun facianın*] kenar-ı tecelligahına [*çıkacağı yerin kenarına*] kadar gelip yuvarlanıyor, kâh sofanın uzak köşelerinde kayboluyordu. Adnan Bey bir şey söylemiş olmak için:

- Yine Bülend'i Behlül kovalıyor, galiba... dedi.

Nihal:

- Zannederim, dedi. Söyleyeyim de bıraksın. Çocuk zaten yorgun, bugün bütün yürüdük.

Nihal, şüphesiz, kaçmak için bir sebep arıyordu. Fakat bu muhavere orada bırakılamazdı, şimdi o noktada tevakkufu [*durmayı*] daha hatarnâk [*tehlikeli*] bularak Adnan Bey mutlak söylemek ve Nihal'e söyleyemezse başka birisine söylemek için o anda karar verdi:

- Nihal! dedi, Matmazele söyler misin? Kendisini görmek istiyorum.

Nihal, karanlıkta beyaz bir gölge gibi hafifçe silinerek çıktı. Sofada gürültü devam ediyor; Bülend kendisini sanki tutamayarak kovalayan Behlül'den kaçmak için, artık yorulmuş nefesi kahkahalarına kifayet edemeyerek, koltukların arkasına, köşelere sokuluyor, muakkibin [*takipçinin*] hamlesine muntazır [*bekliyor*], pür heyecan bekliyordu. Hamle vuku bulunca bir çığlıkla tekrar sofada cevelan [*dolaşma*] başlıyordu.

Nihal çıkar çıkmaz ciddî bir sesle Bülend'e bağırdı:

- Bülend!... Yeter artık, yine terleyeceksin, seni böyle azdıranlarda kabahat!

Bu, Behlül'e karşı sarih [*açık*] bir itirazdı. Nihal Behlül'ün yüzüne bakmıyordu. Onlar -bu iki biraderzade [*kuzen*], evin içinde iki düşmandılar. Yine üç günden beri Nihal olmayacak bir sebepten, Matmazel de Courton'un bir şapkasına dair Behlül'ün bir itirazından mütevellid [*dolayı*] müthiş bir kavgayı müteakip onunla lakırdı etmiyordu.

Behlül onu görünce durdu, dişlerinin arasından çıkardığı diliyle ince sarı bıyıklarını ıslatarak müstehzi [*alaycı*] gözlerle yandan bakıyordu. Nihal Bülend'i elinden yakalayarak yukarıya götürürken Behlül burnunun ucunu kaşayarak arkasından bağırdı:

- Matmazel de Courton'a arz-ı hulûs ederim [*saygılarımı sunarım*].

Heceleri çekerek ilave etti:

- Ve o güzel şapkasının latif çiçeklerine.

Nihal mukabele [*karşılık vermedi*] etmedi, her zaman bu kadar bir istihza [*alay*] saatlerle kavga için kifayet ederken bu defa derunî bir mukabeleye tercüman olan latif bir dudak burmasıyla kanaat etti. Hâlâ salıvermemek için bileğinden tuttuğu Bülend'le koşarak çıkıyordu. Bülend artık zapt olunamayan tutuşmuş taze kanıyla, şimdi ablasının elinde, sıçrıyor, basamak-

lardan hopluyordu. Yukarı sofaya çıkınca bileğini kurtardı ve birden serbest kalmış bir tay sevinciyle koşmaya başladı. Nesrin avizenin bir iki mumunu yakıyordu, yetişebilmek için bir iskemlenin üstüne çıkmıştı, "Aman paşam, bana çarparsan düşerim!" diyordu. Bülend ona cevap vermiyordu. Arkalarından, sakit [*suskun*], takip ederek yukarıya çıkan Beşir'i görmüş, ona koşarak ancak beline yetişen mini mini kollarıyla, kızlığa yakışan zarafeti henüz on dört senelik tazeliğiyle daha ziyade teeyyüt eden [*pekişen*] bu zarif, ince Habeşî'nin vücuduna sarılmıştı. Ona yalvararak Peyker'in hoşuna giden yumuk yumuk gözleriyle Beşir'in insana öpmek hevesini veren süzgün rakik [*ince*] çehresinden bir cevab-ı muvafakat [*olur cevabı*] bekleyerek: "Haydi! diyordu, yine arabaya binelim. Hani, biliyorsun a, geçen gün nasıl koşmuştuk! Haydi, Beşir'ciğim, haydi!" Ona tırmanarak, artık biraz muvafakata razı görünen bu çehreyi buselerle örtmek için yükselmeye çalışarak yalvarıyordu. Beşir, şimdi gözleri Nesrin'in yaktığı avizenin fanuslarına merkuz [*dikili*], zihninin perişanlığı içinde yukarıya ne yapmak için çıktığını arayan Nihal'e bakıyor, ondan bir emir, bir küçük işaret bekliyordu.

Onun böyle, nefes almak için muvafakatini bekleyen bir nazar-ı teslimiyetle [*teslimiyet bakışıyla*], itaat etmekten, emir almaktan, hayatına tasarruf edilmekten bahtiyar olan gözlerle Nihal'e bakışları vardı ki bu biçare mahlukun ruhunu genç kızın ayaklarının altına sererdi.

Birden Nihal tahattur etti, kendi kendisine: "Matmazel!" dedi. Nesrin şimdi elinde şem'a [*mumlu fitil*] ile yukarı katın işini bitirmiş aşağıya inmek için gecikiyor, artık serbest kalan iskemleyi Beşir'in önüne getiren Bülend'e: "Aman, paşam, o iskemle bana lazım, daha aşağıki sofanın avizesini yakacağım" diyerek fakat asıl araba oyununu seyretmek için sırıtıyordu. Nihal geçti, sofanın bir kapısından yatak odalarına giden bir dehlize [*koridora*] girilirdi. Üçüncü odanın kapısına vurdu.

Matmazel de Courton her seyrandan avdette [*dönüşte*] çocukların elbiselerini değiştirdikten sonra odasına kapanır, soyunmak, yıkanmak, tekrar giyinmek için saatlerle orada kalırdı. Bu esnada ihtiyar kızın hücre-yi mahremiyeti [*mahremiyet odası*] çocuklara, herkese karşı mesduddu [*kapalıydı*].

Nihal bağırdı: "Matmazel! Babamın yanına gider misiniz? Sizi görmek istiyor."

Cevabı işitmeden kaçtı, tekrar sofaya çıktı.

Sofada şimdi araba cevelanı [*gezintisi*] başlamıştı. Seyirciler bile çoğalmıştı. Nesrin hâlâ elinde şem'asıyla iskemlenin serbest kalmasına muntazırdı [*bekliyordu*]. Şakire Hanım'ın kızı Cemile –henüz on yaşında bir çocuk– oyuna iştirak etmek için pür heves gözleriyle seyrediyor, Nesrin'i çağırmak için yukarı çıkan Şayeste –Şakire Hanım'ın izdivacından sonra başkalfa olan– ara sıra: "Kız, ne duruyorsun? Aşağıda göz gözü görmüyor. Beyefendi ne der?" sualini fırlatarak Bülend'in seyranına bakıyordu.

Nihal oturdu. Evvela biraz tereddüt ederek oyuna ufak bir fasıla veren Beşir, onun itiraz etmediğini görerek tekrar üzerinde Bülend'le iskemleyi çekmeye başlamıştı.

Ara sıra Matmazel de Courton çocukları Beyoğlu'na indirir; onları, öteden beriden bin türlü şeyler almak heveslerine bir cevelan-ı serbest vermek [*serbest gezinti yaptırmak*] için, mağazadan mağazaya dolaştırırdı. Bu seferler esnasında Bülend'i en ziyade çıldırtan araba seyranıydı. Yaz kış mahkûm oldukları yalı hayatından böyle nadiren kurtularak araba ile gezmek onun için bir bayramdı.

Şimdi Beşir'le beraber Beyoğlu'nda böyle bir araba seyranı yapıyorlar, koltukların önünde tevakkuf ederek [*durarak*] mağazalara uğruyorlar, ufak tefek alıyorlardı:

- Arabacı! Diyordu, şimdi Bonmarşe'ye [*Bon Marché*]!... Ah! Geldik mi? Evet, geldik! İşte camlığın [*vitrinin*] içinde bir kılıç... Baksanıza, bu kılıç kaç liraya? Beş liraya mı?... Hayır, pahalı! On iki kuruş... Amma iyi sarınız. Hazır mı?... Ne kadar da uzun! Arabaya sığmayacak.

Kim bilir bu, hayalhanesinde [*hayal dünyasında*] o kadar büyüyen kılıç, ne kadar uzun bir şey oluyordu ki Bülend güya elinde tuttuğu paketi koyacak bir yer bulamıyordu. Nihayet arabanın bir köşesine sıkıştırarak bir nefes-i itminan [*emin olduğunu gösteren nefes*] ile arabacıya tekrar emir veriyordu:

- Şimdi şekerlemeciye, Löbon'a [*Lebon*]!... Biliyorsun a, arabacı, şekerlemeci Lebon'a!

Araba hareket ediyordu. Cemile nihayet dayanamamış, iskemleyi arkadan itmek suretiyle oyuna karışıyordu. Nesrin "İlâhi!

Paşam, beni işimden alıkoydun!" diyerek iskemlesinden vazgeçmiş, aşağıya inmişti. Şayeste öteden bağırıyordu:

- Beşir, çok koşma!... Çocuğu düşüreceksin.

Nihal, bîhareket [*hareketsiz*], sakit, asabına çöken bir gevşeklikle Bülend'in gevezeliklerini dinleyerek, dalgın gözlerle duruyordu. Bülend şimdi şekerlemeciye diyordu ki:

- Hayır, hayır! Anlamadınız. O değil, öteki sepet, görmüyor musunuz? İşte üstünde torbası, kordelalarının arasında bir kuşu var... Onu ağabeyime götüreceğim. Bildiniz ya? Behlül Bey. Hani ya bana her vakit çikolata getirir... İçine fondan koydunuz mu? On tane de kayısı koyunuz... Tamam!... Aman bozulmasın.

O vakit kemal-i ihtiyatla [*özenle*] güya şekerlemecinin elinden sepeti alıyor. "Burada dursun, dizlerimin üstünde!" diyor, sonra arabacıya tekrar emir veriyordu:

- Köprü! Köprüye! Artık alınacak bir şey kalmadı... Çabuk ol, vapura yetişemeyeceğiz, koş koş... Geç kalırsak beybabama ne deriz?

Öteden Şayeste Beşir'e yine bağırıyordu:

- Şimdi konsola çarpacaksın. Sen de! Çocuğun dediğine bakıyorsun.

Bülend artık Matmazel de Courton'un taklidini yapıyor, iki elleriyle başını tutarak ihtiyar kızın Fransızcasıyla: "Oh! Aman Yarabbi!... Zannolunacak ki bir kasırga içinde yuvarlanıyoruz..." diyordu.

Birden Türkçeye fakat Matmazel de Courton'un Türkçesine çevirerek arabacıya bağırıyordu:

- Ağabacı, duğ! duğ!

Bülend ihtiyar mürebbiyenin tavrını, edasını, telaşını o kadar güzel taklit ediyordu ki Nihal'in ince dudaklarında bir tebessüm beliriyordu; birden yanı başında Matmazel de Courton'un sesini işitti:

- Nihal! Kapıma siz vurdunuz, değil mi?

Sıçrayarak, derin bir hülyasından nâgehan uyandırılmış gibi ayağa kalkarak, bir saniye cevap veremedi, sonra tahattur ederek ve birden kalbinde meçhul ve karib [*yakın*] bir musibetin hiss-i mukaddemi [*önsezisi*] uyanarak haber verdi:

- Beybabamın yanına inmenizi söylemiştim, sizi görmek istiyor.

Bir şey daha ilave etmek istiyormuşçasına duruyordu, sonra o ilave olunacak şeyi bulamayarak ve gözlerini Matmazel de Courton'un yüzünden ayırarak oturdu.

İhtiyar kız aşağıya inerken o, yine Bülend'i seyretti. Bülend arabacıya köprü için emir verdiğini unutmuştu. Şimdi Taksim caddesinden iniyorlardı. "Hah! Burada duralım" diyordu, "artık biraz bahçemde gezeriz."

Nihal, gözleri Bülend'in arabasına merkuz [*dikili*] fakat artık kardeşinin ne dediğini işitmiyordu; küçücük dimağında siyah bir bulut parçalanmış, orasını gecelere boğmuş gibiydi.

* * *

Bu akşam sofrada Behlül'den başka hep sükût ettiler [*sustular*]. Bülend yorgun, vaktinden evvel uykusu gelmiş, somurtuyordu. Behlül tuhaf bir hikâye anlatıyordu galiba. Söylerken gülüyor, hatta kahkahaları ötede Nihal'in arkasında duran Beşir'e bile sirayet ediyordu.

Nihal onun yüzüne bakmıyordu. Bir aralık gözlerini bir kuvvet cezbetti; Behlül'ü dinliyor görünmek için gülümseyen babasının garip, güya ifadesinden merhametler saçılan bir nazarla kendisine baktığını gördü. Bu nazar onu sıktı, gözlerini çevirdi fakat hep bu gözlerin sıklet-i nazarını [*bakış ağırlığını*] hissediyordu.

"Kızım! Bu akşam yine etlerini yemiyorsun?"

Bu her sofrada tekerrür eden bir nakarattı. O, zorla et yerdi. Adnan Bey için bu bir derd-i daimiydi [*daimi dertti*]. Boğularak cevap verdi: "Yiyorum beybaba!" Ağzında lokma büyüyor, mümkün değil yutmak için kuvvet bulamıyordu. Gözlerini kaldırdı, karşısındaki Matmazel de Courton'a baktı. İhtiyar kız dalgın ve güya bir facianın matemini tutuyor, zannolunacak kadar gamperver [*gamlı*] bir nazarla ona bakıyordu. Birden, gayr-i kabil-i tayin [*belirlenemez*] bir rikkat [*duygusallık*], babasıyla bu ihtiyar kızın iki taraftan nazar-ı merhameti [*merhamet bakışı*], o kendisine ağlıyor gibi bakan nazarları arasında bulunmaktan mütevellit derin bir ye's-i mazlumiyet [*mazlumluk umutsuzluğu*] duydu. Bu iki nazar ona babasıyla mürebbiyesinin bir netice-yi mülakatı [*görüşmesi sonucu*] göründü, daha mahiyetini keşfedemediği musibetinin orada bir sened-i beliğini [*net belgesini*]

okumuş oldu. Lokmasını hâlâ yutamıyordu. Birden boğazına bir şey tıkandı ve oraya, sofranın üzerine kapanarak, zapt olunmaya vakit bulunamadan coşan gözyaşlarıyla şedid [*şiddetli*] hıçkırıklarla ağladı.

* * *

Ertesi gün, sabahleyin babasının hücre-yi iştigaline [*çalışma odasına*] girdi: "Beybaba!" dedi. "Bugün benim resmime çalışacak mısınız?" Oraya girmek için bir vesile olan bu sualin cevabını beklemeyerek koştu, kollarıyla babasının boynuna sarıldı, başını omuzuna koydu: "Beybaba!..." dedi, "Beni yine seveceksiniz, şimdi nasıl seviyorsanız öyle seveceksiniz, değil mi?"

Babası, dudaklarına sürünen bu sarı yumuşak saçları öperek mırıldandı:

- Elbette!

Nihal, bir saniye, güya söyleyeceği şeye kuvvet bulmaya çalışarak durdu; başını babasının omuzundan, güya zıyâından [*kaybetmekten*] korkup da kaçırmamak istediği bu istinadgâhından [*dayanağından*] kaldırmayarak: "Öyleyse, zarar yok, gelsin!..." dedi.

Üç

Matmazel de Courton'un, Behlül'ün o kadar istihzalarına [*alaylarına*] hedef olan serpuşları [*başlıkları*] ne derece müzeyyen [*süslü*], mutantan [*tantanalı*] ise sergüzeşti [*serüveni*] bilakis [*aksine*] o derece sade, muhtasardı. Servetinin son kırpıntılarını Paris'in Longchamps koşularında kaybettikten sonra ancak bir kuş kafasını doldurabilecek kadar beynini kurşunla yakan bir babanın kızıydı. Evlenmek için pek geç kalan Matmazel de Courton ya ailesinin bütün tarih-i asaletini [*asalet tarihini*] lekeleyecek bir hayat ile Paris kaldırımlarına düşmek yahut ilelebet fakir fakat asilzade bir kız sıfatıyla vilayetlerden birinde, akrabasının yanında melce [*sığınak*] bulmak çarelerinden birini ihtiyara [*tercihe*] mecburdu. İkincisini tercih etti. Hatta burada tamamen sığınmış bir mahluk menziletinde [*gibi*] kalmamak, sofrada yediği ekmeği kazanmış olmak için evin çocuklarının talim [*eğitim*] ve terbiyesini üzerine almıştı. Bu Matmazel de Courton'un veche-yi hayatını [*hayat duruşunu*] tebdil etmiş [*değiştirmiş*] oldu. Bir gün ufak bir iğbirar [*gücenme*], o iğbiraran [*gücenmenin*] arasına giren küçük bir fırsat sebep olarak bu fakir asilzade kız, ta Fransa'nın bir köşesinden Beyoğlu'nun güzide [*seçkin*] bir ailesine mürebbiyeliğe geldi. Burada uzun bir zaman İstanbul'un Beyoğlu'ndan Şişli'ye, köprüden Büyükdere'ye kadar sokaklarından, denizlerinden başka bir yerini bilmeyerek senelerce kaldı. Adnan Bey'in yalısı mürebbiyelik hayatının ikinci ve galiba sonuncu sahnesiydi.

Nihal henüz dört yaşındaydı. Adnan Bey bir mürebbiyeye lüzum gördü. Çocuklarına mürebbiye arayanlara ilk kabul etti-

rilmek istenilen mahluklardan, o henüz Fransa'dan geldiklerini iddia eden; ancak bir, nihayet iki yerden ziyade bulunmuş olduklarını itiraf etmeyen, rahibelerin yetimhanelerinde yahut terzi çıraklığında nakıs [*eksik*] öğrenilmiş Fransızcalarını sahte bir telaffuzun süslerine boğmaya çalışan kızlardan takım takım gelmişlerdi. Adnan Bey'in müşkülpesentliğine galebe çalabilecek bir tanesine tesadüf olunamadı. Bazen ikinci günü nazikâne izin verilmeye lüzum görülenlerden nihayet iki ay oturmalarına tahammül edilebilenlerine kadar bunların her çeşidinden iki sene bir geçit resmi yapıldı. Bugün Alman olduğunu iddia ederken, ertesi gün Sofya Yahudilerinden olduğu anlaşılan, geldiği zaman bir İtalyan kocadan dul kalmış görünerek bir hafta sonra hiç teehhül etmediğini [*evlenmediğini*] ağzından kaçıracak kadar yalancılıkta sahib-i hatıra [*hatıra sahibi*] olmayan bu mürebbiyelerden o kadar korkmuştu ki Adnan Bey, kızı için başka çareler düşünmeye başlamıştı.

Bir tesadüf –İstanbul'da mürebbiyeler için ancak tesadüfe itimat olunabilir– Adnan Bey'e o bulunamayan şeyi buldururdu: Matmazel de Courton.

Matmazel de Courton'un İstanbul'da bir merakı vardı. Bir Türk evine girmek, bu Türk memleketinde bir Türk hayatıyla yaşamak. Adnan Bey'in yalısına girerken gaye-yi hayalinin [*hayalindeki gayenin*] ârâmgahına [*huzur yerine*] giriyormuşçasına kalbi sevincinden halecan içerisinde kalmıştı. Girdikten sonra bu halecan hayrete münkalib oldu [*dönüştü*]. O, mermer mefruş [*döşemeli*] azîm [*büyük*] bir sofa, taştan sütunlar üzerine kondurulmuş bir kubbe, câbecâ [*yer yer*] sedef işlenmiş, Şark halılarıyla döşenmiş sedirler, bunların üzerinde elleriyle çıplak ayakları kınalı, gözleri sürmeli, başları daima yaşmaklı, sabahtan akşama kadar zenciyelerin darbukalarıyla uyuyan yahut bir kenarda küçük gümüş mangaldan amber kokuları etrafa dağılırken elmastıraş nargilelerinin yakutlara, zümrütlere müstağrak [*boğulmuş*] marpuçlarını ellerinden bırakmayan çifte çifte kadınlar tahayyül etmiş; bütün o Garp muharrirlerinin [*Avrupa yazarlarının*], ressamlarının Şark'a dair hurafe ve efsanelerinden hatırasında kalan uzak yadigârlarla bir Türk evinin başka bir şey olabileceğine ihtimal vermemişti. Kendisini yalının şık, küçük

misafir odasında görünce, istifsar eden [*sorgulayan*] gözlerle delilesine [*kılavuzuna*] bakmıştı:

"Salih! Beni bir Türk evine getirdiğinizden emin misiniz?"

İhtiyar kız hülyasında aldatılmış olduğuna bir türlü kanaat edememişti. İşte senelerce Türk hayat-ı kibarının içinde yaşamışken hâlâ kalbinde bir şey o mefruz [*varsayılan*] hayat-ı şarkın [*Doğu hayatının*] mutlaka mevcut olmasına inanmak ister.

Aradığının hilafını bulanlara mahsus bir inkisar-ı şevkle [*şevk kırılmasıyla*] Matmazel de Courton daha birinci günü avdet etmek [*geri dönmek*] emelini duymuştu. Avdet edecekti, eğer o gün soluk, süzgün sima-yı marizanesiyle [*hastalıklı simasıyla*], iki senedir ikide birde tebeddül eden [*değişen*] bu mürebbiye çehrelerinden bezgin, yorgun bir vaziyetle gelen, ona mini mini elinin ince parmaklarını müessir [*etkileyici*] bir mana-yı teslimiyetle [*tesilimiyet manasıyla*] uzatan Nihal için kalbinde derhal bir derin merhametle karışık bir muhabbet hissetmemiş olsaydı. Onu sevmek için azim bir meyl-i kalbî [*kalpten gelen istek*] vardı. Dünyada validesini tanıyamamış, babasını sevememiş, kimse için gönlünde bir merbutiyet [*bağlılık*] duyamamış olan, sevmekten mahrumiyet içinde çırpınan bu biçare kalbin bekâret-i saldîdesi [*yaşlı bakireliği*] daima sarf olunacak bir şey arar; etrafında bulunan çocukları, bulunduğu evin hizmetçilerini, kedisini, papağanını dost eder, bunlara kalbinin hazine-yi mektumesini [*gizli hazinesini*] dökerdi. Fakat bir gün bu söylenen şeylerde, nâgehan [*ansızın*] açılan bir boşluk keşfederek, selsebil-i kalbinin [*kalbindeki selsebilin*] nasıl çorak bir kum sahrasına döküldüğünü, acı bir vuzuhla [*açıklıkla*] görerek beş dakika evvel dostları olan çocuklara, hizmetçilere, kedilere, papağana düşman olurdu.

O gün Nihal'in elini elinden bırakmayarak "Küçüğüm, bakayım gözlerinize!" demiş ve Nihal uzun, uçları yukarıya kıvrık, nigâhına [*bakışına*] garip bir yorgunluk hâli veren sarı kirpiklerini kaldırarak mavi gözlerinin safiyet-i baharîsinde [*bahar saflığında*] parlak bir tebessümle yüzüne bakınca Matmazel de Courton delilesine dönerek birden karar vermişti: "Evet, kalıyorum!"

Ertesi gün bütün ev halkıyla dost oluyordu. Lisanlarını anlamaksızın, yalnız ona gülerek "Matmazel" deyişleri için Şakire

Hanım'a, Şayeste'ye, Nesrin'e kalbinde derhal muhabbet duymuş; o zaman henüz paytak paytak yürüyen Cemile'yi yerden kaparak hoplatmış; Beşir'in, ortasında küçük bir çukuru, çehresine daimî bir tebessümün dalgalarını seren çenesini okşayarak: "Oh! Mini mini siyah mücevher!" demişti. Adnan Bey'in terbiyesinden, zarafetinden pek hoşnuttu. O bilhassa sofrada kendisine karşı âsâr-ı takayyüd [*bağlılık eserleri*] göstermişti. Behlül için o kadar sarih bir meyelan [*istek*] duymamış olmakla beraber muayyen bir soğukluk da hissetmemişti. Fakat bütün bu ev halkının fevkinde [*üzerinde*], hatta Nihal'den ziyade, muhabbeti evin hanımına in'itaf etti [*yöneldi*].

Nihal'in validesi hasta ve Bülend'e hamildi [*hamileydi*]. Matmazel de Courton evin içinde en son onu tanıdı. İki gün sonra onu, Adnan Bey refakat ederek, hastanın odasına götürmüştü. Etıbba [*doktorlar*], hastanın yürümesine, gezmesine mümanaat ediyorlardı [*engel oluyorlardı*]. Genç kadın odasında geniş bir koltuk içinde penceresine mahkûmdu. Hastayı beyaz elbisesinin, sarı saçlarının arasında daha solgun görünen ince zayıf çehresiyle görür görmez ihtiyar kızın kalbinde derhal bir merhamet uyanmıştı. O gün hasta, şüphesiz iki senedir görülen mürebbiye çehrelerinin ihsas edemedikleri [*hissettiremediği*] itimadı ihtiyar kızın elli senelik bir hayat-ı safvetle [*tertemiz hayatla*] ferih [*ferah*] ve asude [*dingin*] duran simasından duyarak hazin bir tebessümle ve kocasının vesatetiyle [*aracılığıyla*] "Ümit ederim ki Nihal sizi çok sıkmayacak" demişti, "Biraz şımarıkça büyüdü fakat tabiatında bir mazlumluk var ki şımarıklığının fazlasını affettiriyor. Ben bir hayli zamandan beri onunla meşgul olamıyorum. Hatta bilmem niçin, belki bensiz kalıverecek korkusuyla onu mümkün mertebe görmemek, düşünmemek istiyorum. Nihal size yetim kalmış bir çocuk hükmünde bırakılıyor demektir. Siz onun için bir muallimeden [*bayan öğretmenden*] ziyade bir valide olacaksınız."

Bu sözler ölmekten ziyade çocuğunu yalnız bırakmaktan korkan bir valide teessürüyle, titrek bir sesle söylenmişti. Matmazel de Courton Adnan Bey'in tercümesini dinlerken bu sözlere hastanın mana-yı ruhunu [*ruhundaki manayı*] terfik etmek [*katmak*] isteyerek gözlerini, üzerinde ricakâr [*ricacı*] bir tebessümün mevceleri [*dalgaları*] uçan sima-yı marizden [*hasta si-*

madan] ayırmıyordu. Son cümle onun kalbinde en hassas, en ziyade meyyal-i ihtizaz [*titremeye meyilli*] bir teli titretti: Valide! Nihal'in validesi olmak fikri hayatının bütün mahrumiyetleri içinde en acısıyla o kadar samimi bir irtibatı [*bağlantıya*] haizdi [*sahipti*] ki... Sıfat-ı neseviyesinden [*kadınlık sıfatından*] feragat etmiş [*vazgeçmiş*] bütün biçare kadınların kalbinde her türlü mahrumiyetlerin gözyaşları sükût edebilir [*susabilir*] fakat bunlardan biri, validelikten mahrum kalmış olmak acısı, daima zehirnâk [*zehirli*] birer katre ile damlayan iltiyamnâpezir [*iyileşmez*] bir cerihadır. Zannolunur ki tabiat kadınların sine-yi ruhuna boş kalmaya tahammül edemeyen bir beşik koymuştur. Bu ihtiyar kızın da ruhunda böyle boş bir beşik, o beşiğin yanında hiç olmazsa boşluğunu uyutmak isteyen bir validenin mersiyekâr [*mersiyeci*] ninnileri vardı. Birden, hastanın o son sözüyle bu boş beşiği dolmuş zannetti ve bugünden itibaren minnettarlıkla mümtezic [*karışık*] bir muhabbet onu hastaya meftun etti.

Matmazel de Courton'un vakar-ı asaletine [*asaletinin vakarına*] karşı feda olunamayan birtakım hisleri vardı. Bunlar, Adnan Bey'in evine intisabı esnasında icra-yı hüküm ederek [*hükmünü sürdürerek*] birkaç şerait-i esasiyenin [*temel şartın*] takarrürüne [*kararlaştırılmasına*] sebebiyet vermişti. Çocuğun hidemat-ı adiyesine [*sıradan hizmetlerine*] karışmayacaktı, giydirilmesine nezaret edecekti fakat yıkanmasına bilfiil müdahale etmeyecekti, kendisinin muhtassan [*özellikle*] nefsine [*kendine*] ait bir odası olacaktı, şöyle yapılacaktı, böyle edilecekti... Bu şerait-i esasiye bir muahede-yi resmiye [*resmi antlaşma*] kadar ehemmiyetle tadad ve tayin olunmuştu [*sayılıp belirlenmişti*]. Hastayı gördükten sonra o gece Matmazel de Courton çocuğu yatırmadan evvel ayaklarını yıkamak için Nesrin'den sıcak su istedi. Nesrin bilhassa ayaklarından pek ziyade gıcıklanan Nihal'i güldürerek yıkarken bir aralık Matmazel de Courton bütün vakar-ı asaletini [*asaletindeki vakarı*] unuttu, Nesrin'in yanına oturarak ve ıslanmamak için yenlerini çekerek ellerini tasın içine soktu; bu mini mini beyaz şeylerden birini alarak, okşayarak, gıcıklayarak, Nihal'i fıkır fıkır güldürerek, güya Nesrin'e ders verdi. Nihal için bir valide olmak fikri bütün o şerait-i esasiyeyi bir nesh-i mefsuh [*hükmü geçmiş belge*] hükmüne getirmişti.

Her gün öğleye yakın, derslerini bitirdikten sonra çocuğu alır, hastanın odasına gider, bir dakika bir yerde duramayan Nihal ortalığı karıştırırken, o hastanın karşısında gülümseyerek otururdu. Bu iki kadın yalnız gözlerinin ifade-yi sakitesiyle [*suskun ifadesiyle*] birbirine kalplerini dökerlerdi. Böyle ne kadar beliğ sükûtlarla yekdiğerinin ruhunu duymuşlar, görüşmeksizin ne demek istediklerini anlayarak dost olmuşlardı.

Bülend doğduktan sonra hastada o kadar âsâr-ı inhitat [*çöküş eserleri*] görünmeye başlamıştı ki herkesle beraber Matmazel de Courton da çocukların annesiz kalmaya mahkûm olduklarını anlamıştı. Hasta iki sene, bir camekânın içinde yavaş yavaş kuruyan narin bir fidan gibi güya katre katre can vererek, sürüklendi; nihayet Nihal bir gün Matmazel de Courton'la Büyükada'ya, Adnan Bey'in ihtiyar halasına gönderildi. Çocuk, orada geçirdikleri on beş gün zarfında hiçbir kere ne annesini sormuş ne evi aramıştı. Yalnız avdet ettikleri gün birden, kendisini istikbal eden [*karşılayan*] giryedar [*ağlamaklı*] gözlerin karşısında hakikati tamamen anlayarak bağırdı:

- "Anne!... Annemi görmek isterim!"

Sonra etrafında cevap vermeyerek yüzlerini çeviren bu perişan ev halkını görünce çocuk kendisini yere atmış, kollarıyla bacaklarını kıvırıp buran bir ihtilac-ı asabi [*sinir çırpınması*] içinde, boğazını yırtan ve heyhat! cevapsız kalmaya mahkûm olan "Anne!... Anne!..." feryatlarıyla ağlamaya başlamıştı.

O zaman ihtiyar kızın gözlerinin önüne olanca mehabet ve azametiyle bir vazife-yi mukaddese [*kutsal görev*] dikilmiş oldu: Bu validesiz çocuğa validesizliği unutturmak.

* * *

Nihal'de bazı şeyler fark ederdi ki bunlar kalbinde ufak bir korku uyandırırdı. Bu çocukta garip, nazar-ı tahlilden [*eleştirel gözden*] firar eden tezatlar vardı. Babasından başlayarak bütün ev halkına kadar ona gösterilen muhabbette daima bir merhamet hükümran olur ve bu acınarak sevilmek zaten çocuğun bir zaaf-ı mevrus [*kalıtımsal zaafı*] ile mariz asabında [*hasta sinirlerinde*] daha ziyade bir incelik, daha ziyade bir hassasiyet uyandırırdı. Bu, onu bir hava-yı mazlumiyet [*mazlumluk havası*] içinde sarıyordu. Güya bu havadan şu narin çiçeği öldür-

meyecek fakat daima sarartıp solduracak bir nefes-i müsemmim [*zehirli nefes*] intişar ederdi [*yayılırdı*]. Onun için Nihal'de herkesin gözlerinden katre katre içilen mana-yı giryedarın [*ağlamaklı mananın*] bir elem-i yetimanesi [*yetimce emeli*] vardı. İhtimal bu, o kadar nazar-ı dikkati celbetmeyecekti eğer yanında tezatlar teşkil eden şeyler olmasaydı. Bu tezatlar rikkat-i mazlumiyetini [*mazlumluk hassaslığını*], daha ziyade vuzuh ve sarahat [*açıklık, netlik*] veren bir daireyle kuşatırdı. Öyle şımarıklıkları vardı ki Nihal'i birden başka bir çocuk olmuş zannettirirdi. Bilhassa babasına karşı bazen birkaç yaş küçülür, dizlerine tırmanır; sakallarının altından, ta dudaklarını kılların tırmalamayacağı yerlerden öpmek ister; güya sevildiği kadar sevilmek ruhunu tatmin etmiyormuşçasına daha ziyade sevilmek için muacciz [*rahatsız eden*] bir çocuk olurdu. Bir yerde beş dakikadan ziyade durmak, bir şeyle beş dakikadan ziyade eğlenmek; daima bir sıkıntıdan, gizli, bilâfasıla [*aralıksız*] ruhunu ezen, derin bir yürek üzüntüsünden firar etmeye çalışıyor zannolunan Nihal'den beklenemezdi.

Matmazel de Courton en ziyade bundan bîzardı [*usanmıştı*]: Nihal'e yarım saat muntazaman [*düzgün*] imlâ yazdırmaya, piyanosunda temrin [*alıştırma*] yaptırmaya muvaffak olamazdı. Dersleri daima sektelere uğrayan kırık kırık parçalardan teşekkül ederdi. Fakat bir gün, bilinemez nasıl, Nihal o kazazede derslerden öğrenmiş olarak çıkardı.

Uzun uzun hırçınlıkları vardı ki eğer bir tuğyan-ı sirişk [*gözyaşı taşması*] ile bir buhran-ı asab [*sinir krizi*] ile sükûn bulmayacak [*sakinleşmeyecek*] olursa, günlerle sürerdi. Gözyaşlarından, çırpınmalardan, tepinmelerden sonra fazla uyku uyumuş gibi simasına bir bîtabî-i huzur [*huzur bitkinliği*] çöker, güya bu buhran onu yorarak dinlendirirdi. Gayr-i muayyen [*belirsiz*] fasılalarla, olmayacak vesilelerle dökülen bu yaşlar ruhunun fazla-yı rikkatiydi [*hassaslık fazlasıydı*] ki mutlaka taşmaya muhtaçtı. Ondan sonra çılgınca bir devre-yi şetaret [*sevinç dönemi*] başlardı; Bülend'le, Cemile'yle, Beşir'le yalının geniş sofalarını, büyük bahçesini bitmez tükenmez cevelanların gürültülerine boğardı.

Matmazel de Courton korkardı ki bu tezatların arasında Nihal'in zayıf, rakik [*hassas*], vücudu muhtelif rüzgârların nok-

ta-yı tesadümüne [*çarpışma noktasına*] tesadüf etmiş ince, narin bir dal mukavemetsizliğiyle [*dirençsizliğiyle*] kırılmasın.

Adnan Bey'le ne kadar uzun istişareler etmişler, bu tezatları mümkün mertebe tahfif ederek [*hafifleterek*] çocukta bir ıttırad-ı mizaç [*mizaç düzgünlüğü*] vücuda getirebilmek için ne çareler düşünmüşlerdi fakat buldukları tedbirlere karşı bu muamma-yı a'sâb [*sinir muamması*] daima isyan ediyordu.

Bilhassa Bülend'le idare-yi münasebatında [*ilişkilerini idarede*] zorluklar görülürdü. Annesinin karnından bir bebek çıkaracakları haberini daima sevinerek, sevincinden ellerini çırparak telakki ederken o doğduktan sonra birden bu meserrette [*sevinçte*] bir tebeddül [*değişim*] vukua gelmişti. Mutaden [*âdet olarak*] validesinin yanına ancak günde bir iki defa giderken artık oradan ayrılmamak, başkasının bu yeni bebekle meşgul olmasına meydan bırakmamak, annesinin yatağına tırmanarak muttasıl [*sürekli*] Bülend'i öpmek için türlü huysuzluklar icat etmişti. Bir hafta, çocuk annesinin odasında kaldığı müddetçe Nihal kıskançlığından çıldırmış zannolundu. Çocuğu hastanın yanından ayırıp da yalının bir köşesine, Şakire Hanım'ın yanına almaya mecburiyet görüldükten sonra Nihal Bülend'i unutmuş göründü. Çocuğu validesine nadiren ve hafiyyen [*gizlice*] getirirlerdi, yalının içinde Bülend arızen [*ara sıra*] görülürdü.

Bilahare Şakire Hanım'ın yanından alınarak Matmazel de Courton'a verilebilmek için Nihal'in reyine müracaat olundu. "Bülend'i sana vereceğiz, onu sen terbiye edeceksin, yanında yatıracaksın, soyup giydireceksin, Bülend artık senin olacak" denildi. Nihal bu desiseye [*entrikaya*] kapılmış göründü, Bülend'in kendisine verileceğini çılgınca bir sevinçle kabul etti ve işte o günden beri Bülend Nihal'in, yalnız Nihal'indir, başka hiç kimsenin değildir.

Nihal'in kıskançlığında, ta küçüklüğünden beri, hemen bütün çocukların kıskançlığına karışan fikr-i hıyanet [*hainlik fikri*] yoktu, çocuğun ne gizlice parmağını ısırır ne yavaşça kolunu çimdiklerdi. Onun kıskançlığında başka bir şey vardı. Herkesi Bülend'den değil, Bülend'i herkesten esirgiyor, başkalarıyla onun arasına kendi kalbini koyarak ona herkesten ziyade yakın olmak istiyor zannolunurdu.

Evin içinde âdet olmuştu –evvela latife olarak başlanıp yavaş yavaş bir kaide hüküm ve kuvvetini alan bir âdet– ne zaman Bülend'e dair bir şey olsa, Nihal'e müracaat edilir, Bülend'e tembih olunacak şeyler Nihal'e söylettirilir, hatta Bülend de daima Nihal'le tehdit olunurdu.

Validelerini kaybettikten sonra ruhunun bir ihtiyac-ı gayr-i muayyeniyle [*belirsiz ihtiyacıyla*] Nihal Bülend'e daha ziyade takarrüb etmişti [*yaklaşmıştı*]. Bir hiss-i tabiî [*doğal his*] güya bu mini mini kızı küçük kardeşine bir valide olmaya sevk ediyordu fakat öyle bir valide ki çocuğunu herkesten kıskansın, ona başka birisinin eli sürüldükçe kalbinde bir şey yırtılsın.

Bir gün Adnan Bey Bülend'i dizlerinin üstünde hoplatıyordu. Nihal onları görmemek için o tarafa bakmıyordu. Bir aralık babası Bülend'in gevrek gevrek kahkahalarına dayanamayarak mini mini tombul yanaklarını öperken Nihal başını çevirdi, duramayarak ilerledi, ta yanlarına gitti, sokuldu, o kadar ki bu buselerin arasına bir hail [*engel*] çekmek istiyordu. Sonra birden babası tevakkuf ederek [*durarak*] kendisine bakınca kızardı fakat itiraf etti: "Oh! Yeter artık, beybaba... fena oluyorum!" dedi. Nihal'in bütün ruh-i hassası [*hassas ruhu*] bu son sözün içindeydi. Adnan Bey o günden sonra Nihal'in yanında Bülend'i sevmekten men'-i nefs etti [*kendini alıkoydu*] lâkin Nihal artık bir kaide ittihaz etmiş [*kural koymuş*] oldu: Bülend'i sevmek, okşamak için birisinde, bilinemez nasıl bir hiss-i keşifle [*keşif hissiyle*], arzu olduğuna vâkıf olur olmaz kendisinden izin almaksızın bu arzuya müsaade olunmasından korkarak "Bülend'i hiç sevmiyorsunuz!..." cümlesine benzer bir şey söylerdi.

Dünyada bu endişelerden mütecerrid [*soyutlanmış*], bu bin türlü kayıtlardan azade, etrafında cereyan eden bütün bu şeylerden bîhaber birisi varsa, o da Bülend'di. Onun yalnız bir şeye merakı vardı: Gülmek... Ve dünyada en ziyade onu güldürecek, en neşvedar [*neşeli*] kahkahalarına bir tayerân-ı serbest [*serbestlik*] verecek Nihal'dir; hususiyle iki kardeş yalnız, aralarına bir üçüncü kalp girmeksizin, yapyalnız bulundukları zamanlar. Yatak odaları yalının en üst katında, bahçeye nazır olan cenahtaydı [*taraftaydı*]. Büyük sofadan buraya genişçe bir dehlizden [*koridordan*] gidilirdi. Birinci odada Adnan Bey, üçüncüde Matmazel de Courton, ikisinin arasındakinde onlar yatarlardı.

Burada hem yalnızdılar, hem bir taraftan babalarıyla, diğer taraftan ihtiyar kızla beraberdiler. Odaların arasında birer aralık kapı vardı ki geceleri yalnız perdelerin kapanmasıyla seddolunurdu [*kapatılırdı*]. Daha sonra dehlizin dördüncü ve sonuncu odasında çocuklara bir dershane teşkil olunmuştu. Matmazel de Courton'un dershaneye tahsis olunan bu oda bir derd-i daimisiydi [*sürekli derdiydi*]. Bülend'in derslerinden ziyade kasırgalarına cevelangah [*mekân*] olan bu oda kadar dünyada intizamsızlığa mahkûm bir yer daha olamayacağına yemin ederdi. Evin içinde bir sigara iskemlesinin tebdil-i mevki etmesine [*yer değiştirmesine*] kıyametler koparacak kadar intizamperverlikte [*düzenlilikte*] ifrat [*aşırılık*] gösteren Adnan Bey çocukların bu odasına giremezdi; oraya ne zaman girse, sinirlerinde bir hastalık hissettiğini iddia ederdi.

Yalıda başka hiçbir şeye ilişmemek ahdine mukabil [*sözüne karşın*] burada bütün istediklerini yapmak için Bülend'e müsaade verilmişti. Bülend de bu müsaadeden yalının hiçbir yerine bir eser-i tahrip [*tahrip izi*] bırakmamak mecburiyetinin intikamını alacak derecede istifade ediyordu. Mini mini bir yazıhaneleri [*çalışma masaları*] vardı ki babasının bir gün birkaçını aşırdığı oymacılık aletleriyle kenarlarına kendine mahsus rişeler hâkketmişti [*saçaklar kazmıştı*]. Matmazel de Courton'a muntazaman [*düzenli olarak*] gelen *Figaro* nüshalarından gemiler, külahlar, sepetler yapılmış, duvarlara, pencerelerin mandallarına, siyah yazı tahtasının kenarına asılmıştı. Ablasının bütün eski kitaplarından, musavver [*resimli*] nota kapaklarından resimler oyulmuş, camlara, kapıların arkasına, ta duvarda Avrupa haritasının denizlerine yapıştırılmıştı. Böyle oyulmuş bir şemsiye vardı ki ta bahrimuhitin [*okyanusun*] bir tarafına atılmış, güya bir rüzgâra kapılarak Amerika seyahatine çıkmıştı. Daha sonra bin türlü kırılmış oyuncaklar, koparılmış kitaplar, o her gün sabah akşam toplanıp da Bülend'in yalnız bir uğramasıyla güya canlanarak haşarı kedi yavruları gibi odanın her tarafına dağılan ufak tefekler ayak basacak, oturacak yer bırakmazdı. Şimdi Bülend yeni bir merak çıkarmıştı: Elinde kurşun kalemiyle duvarlara resimler yapıyordu. Hayalhanesinden bugün bir gemi, yarın bir deve çıkıyor, duvarın bütün etekleri yavaş yavaş doluyordu. Artık boyu yetişebilecek kadar yer kalmadığı için şimdi

iki günden beri Bülend'in zihnini başka bir fikir gıcıklıyor. Nihal'in daha gönlü olup da müsaade etmemişti. Fakat onun zaten hep âdeti böyleydi. Evvela müsaade etmemek, kendisine itaat olunduğunu gördükten sonra artık takib-i mümanaata [*engel olmanın devamına*] lüzum görmemek. Oh! Ne güzel olacaktı!... Behlül ona bir kutu boya getirmişti. Bunların içinde her renkten vardı, bütün o resimler boyanacaktı. Deveyi kırmızı yapacaktı, "Değil mi abla, deve kırmızı olur, değil mi?" Nihal henüz yumuşamamıştı. "Deli misin?" diyordu fakat devenin rengini haber vermiyordu.

Hemen bütün hayatları odada geçerdi. Sabahleyin uyandıktan sonra yıkanırlar, giyinirler, Matmazel de Courton'la beraber aşağıya yemek odasına inerek sütlü kahvelerini içerler, güzel havalarda bir saat kadar bahçede gezerler, Bülend Beşir'le koşar, Nihal büyük kestane ağacının altında Matmazelle beraber oturur, sonra ihtiyar kız hiçbir vakit göğsünden eksik olmayan küçük saatine bakarak haber verir, "Vakit geldi!" der, tekrar içeriye girerler ve odalarına çıkarlar.

Artık ders başlardı. Nihal şimdi akşamları babasına tashih ettirilmek [*düzelttirilmek*] üzere küçük vezaif-i ahlak parçaları [*ahlak parçası ödevleri*] tercüme ediyor, Rasin'in Esther'ini nesre tahvil ediyor [*düzyazıya çeviriyor*], hayat-ı cariyeye [*gündelik hayata*] dair esaslar üzerine mektuplar yazıyordu. Matmazel de Courton Nihal'le meşgul olurken Bülend her vakit geri kalan fiil defterlerini doldurmak için yazıhanenin ta öte tarafında kalemini hokkadan çıkarmazdı. Bazen Matmazel de Courton'un gözü Bülend'e ilişirdi ve sert bir sesle bağırırdı: "Bülend!..." Bülend nihayet emr-i hazır sigalarına [*ikinci tekil şahıs emir kiplerine*] kadar ciddîyetle yazabildiği bir fiilden usanarak oraya, suret-i emriye ile suret-i inşaiye [*emir ile dilek kipi*] arasına, ya sekiz on eğri büğrü çizgiyle bir köşk yahut ortasında hiçbir çiçeğe benzemeyen bir şeyle bir saksı kondurmak üzere bulunurdu.

Bülend'in sebebiyet verdiği bu fasılalar Nihal için iğtinam olunacak [*ganimet bilinecek*] fırsatlardı. O mutlaka sekiz satırlık bir iştigalden [*uğraşıdan*] sonra bir nefes almak, derste tesadüf olunmuş bir kelimeden inşiab ettirilerek [*türetilerek*] uzun uzun devam eden bir muhavere [*konuşma*] açmak yahut Matmazel de Courton yerinden kalkıp Bülend'in defterinden köşkleri,

saksıları kaldırırken o da pencereye koşup bahçeye bakmak için vesile kollardı. Nihayet bu arızalar arasında Nihal'in dersi biter, on dakikalık bir tatilden sonra Bülend'in derslerine başlanırdı.

Matmazel de Courton Bülend'le meşgul olurken Nihal'in piyanosuna, gergefine, dikişine, işlemelerine çalışması mukarrerdi [*kararlaştırılmıştı*] fakat onun yarım saat aynı şeyle iştigali mümkün olmadığı için canı ne zaman isterse, piyanosundan dikiş takımına, dikiş takımından gergefine geçmesine müsaade olunurdu. İhtiyar kız bu kelebek için başka bir çare bulamamıştı.

Matmazel de Courton Nihal'in hiçbir şeye dikkat etmeyerek, hiçbir şeyle meşgul olmayarak her şeyi öğrenmesine artık o kadar alışmıştı ki şaşmıyordu fakat piyanoda terakkisine [*ilerlemesine*] hayretten men'-i nefs edemezdi [*kendini alamazdı*]. Mutlaka parmakların medid mesai-yi filiyesiyle [*uzun hareketleriyle*] istihsal olunabilecek [*yapılabilecek*] şeyleri Nihal bir gün, güya kazaen [*tesadüfen*] yapmış bulunurdu.

Bütün Cerni'nin [*Czerny*] silsile-yi temrinatı [*alıştırma dizisi*] böyle can sıkacak bir oyun kabilinden geçmişti. Şimdi Clementi'nin Matmazel de Courton'u bile titreten Gradus ad Parnassum'una hazırlanıyordu. İtalyan musikisinin Cimarosa'larından, Donizetti'lerinden, Markadante'lerinden, Rossini'lerinden Adnan Bey'in takım takım getirdiği operaları güya evvelden görmüş, işitmiş, hissetmiş denecek bir suhûlet-i his ve ihsas [*his ve hissettirme kolaylığı*] ile Matmazel de Courton'un hâlâ inanmak istemeyen mütehayyir [*şaşkın*] gözlerinin önünde icra ediverirdi. O vakit ihtiyar kız Adnan Bey'e "Bilir misiniz, bu altı senede olmayacaktı" derdi fakat bunda ne benim ne kendisinin meziyeti var, bu kızın parmaklarına Rubinstein'ın ruhundan bulaşmış olacak."

Nihal'in parmaklarına o üstadın sanat dehasından bir şey bulaşmış olması fikri öyle bir şeydi ki Matmazel de Courton'un nazarında güya anlaşılmaz bir hakikati izah ederek bu muamma-yı musikiyi [*musiki muammasını*] tefsir etmiş oluyordu. O artık başka bir sebep aramaya da lüzum görmezdi.

Nihayet derslere bir mücadele ile hitam [*son*] verilirdi. Babasının getirdiği operaların arasında Wagner'in Tan Häuser'i de vardı ki Matmazel de Courton kat'î bir memnuiyet-i kat'iye [*kesin yasak*] ile çalınmasına mani oluyordu. Nihal de bilakis bu me-

nedilen şeyi mutlaka her gün eline alır, mürebbiyeyi Bülend'in pek ziyade hiddetlendirdiği bir sırayı kollayarak piyanosunda tecrübe etmek isterdi. O zaman Matmazel de Courton Bülend'i unutur, piyanoya koşardı: "Lâkin çocuğum, size bin defa söyledim ki bunu çalmak için insanın Alman parmakları olmalı. Parmaklarınızı kıracaksınız, yalnız o kadar değil, fikrinizi, tab'-ı musikinizi [*müzik yeteneğinizi*] berbat edeceksiniz. Düşününüz bir kere. Bir fırtına ki bacaları deviriyor, kiremitleri atıyor, ağaçları söküyor, kayaları yuvarlıyor, düşününüz o gürültüyü, bundan bir musiki yapınız, işte mösyö Wagner!"

Onun Wagner'e bir husûmet-i sükûnnâpeziri [*sakinleşmez düşmanlığı*] vardı. Mösyö Wagner derken bütün bu asilzade Fransız kızının damarlarındaki kanlar Alman dahisini tezyif ederek [*kötüleyerek*] ıslık çalıyor zannolunurdu.

Artık ondan sonra derse devam olunamaz, ihtiyar kız yemek vaktine kadar odasına çekilir ve çocuklar istedikleri yere gitmek için hür bırakılırdı.

Nihal babasının yanına giderdi. Zaten aşağıda, hücre-yi iştigalinde [*çalışma odasında*] Adnan Bey ikide birde saate bakarak kızının bu sabah ziyaretlerini sabırsızlıkla beklerdi.

Oh! İkisinin arasında böyle sürur [*sevinç*] ve saadetle geçen saatler ne tatlı saatlerdi! Onun babasına bir iptilâsı [*düşkünlüğü*], bir meftuniyeti [*meftunluğu*] vardı ki hiçbir zaman tatmin edilmiş olmazdı. Daima sevilmek, her vakitten ziyade, saniyeden saniyeye teşeddüd edecek [*şiddetlenecek*] bir muhabbetle sevilmek için ruhunda asla teskin edilemeyen bir ihtiyaç vardı. Babasının yanında her vakitkinden ziyade şımarır, geveze bir kuş, yaramaz bir kelebek olurdu. Bîpâyân [*sonsuz*] bir sermaye-yi makali [*söz sermayesi*] vardı. Derslerinden, gördüklerinden, işittiklerinden bir küçük esas sebep olurdu, babasına birbirini müteakip sualler irad ederdi. O, asla yorulmayarak, hatta eğlenerek, ara sıra Nihal'in bir fikr-i şeytanet ve istihza [*şeytanlık ve alay fikri*] ile üzerine bir parça neşve serptiği bu muhaverelerden gülerek, çocuklaşırdı; aralarında bir seviyet-i sin [*yaş eşitliği*] hâsıl olurdu.

Yemekten sonra Adnan Bey İstanbul'a inerdi. Çocukların o gün Matmazel de Courton'la uzun bir seyranları yoksa yalının içinde Adnan Bey'in avdetine [*dönüşüne*] kadar süren cevelan-

ları [*gezintileri*] olurdu. Nihal'in hususiyle [*özellikle*] vakit geçirmek için hoşuna giden yer Şakire Hanım'ın mutfağıydı.

Harem'de bu mutfak oyuncak kabilinden yaptırılmıştı. Bazen Adnan Bey senelerden beri ıttıradına [*düzenliliğine*] halel gelmeyen aşçısının yemeklerinden usanır, Şakire Hanım'dan bir midye dolması, bir tatar böreği, bir çerkes tavuğu isterdi. Bu, Hacı Necib'den hafî [*gizli*] tutulurdu, kazaen haber alacak olursa, Hacı Necib günlerce surat asar, günlerce Adnan Bey'e görünmezdi.

Bir gün midye kabuklarını görmüş, kırk senelik aşçı olduktan sonra Şakire Hanım kadar midye dolması dolduramazsa, ayıp olacağını söyleyerek gitmeye kalkmıştı. Şakire Hanım'la aralarında bir muhasama-yı mütemadiye [*sürekli düşmanlık*] vardı. Mutlaka Şakire Hanım dönme dolaptan harç verirken kavga olur, Hacı Necib ikide birde "Ya kiler dışarıya çıksın ya mutfağı büsbütün içeriye alın" derdi.

Bazen bu mücadeleler o kadar şiddet kesbederdi ki Şakire Hanım'ın kocası vekilharç Süleyman Efendi, barış için vesatet-i muslihanesini [*uzlaştırıcı aracılığını*] istimale [*kullanmaya*] lüzum görürdü. Bu mücadelelerden evin içinde iki kişi pek memnundu. Bülend'le Beşir. Hatta onlar biraz iki tarafı kızıştırmaya yardım ederlerdi.

Şakire Hanım'dan bir şey istenilse, Nihal yalvarırdı:

- Kuzum, bacı! Beni bekle, emi? Beraber yapalım.

O gün Nihal, Cemile, Nesrin, hatta ara sıra Nesrin'e çıkışmak için gelerek avdette teehhür eden [*dönüşü geciken*] Şayeste, Şakire Hanım'ın etrafında dönerler, küçücük mutfağı bir mahşere çevirirlerdi.

Burası yalının ikinci katında, bahçeye nazır, müşemmes [*güneşli*], pencerelerini sarmaşıklar kaplamış, beyaz mermer mefruş, daima son derece temiz, daima bir hava-yı nezafetle [*temizlik havasıyla*] insana iştah veren bir yerdi. Bazar Alleman'dan [*Allemand*] alınmış tencereler, sahanlar, bütün o bir salon eşyası zannolunacak kadar zarif ve narin şeyler, sarmaşıkların, yeşilliklerinden süzülerek giren güneş ziyaları altında nezafetlerinin [*temizliklerinin*] şaşaalarını serperlerdi. Artık burada ve sevimli mutfağın içinde kendisine merbutiyetlerini bütün ruhuyla hissettiği bu mahlukların arasında latifelerle,

sahte kavgalarla, itişip kakışmalarla, kahkahalarla geçen saatleri Nihal bütün kalbini ısıtan bir saadet duyarak geçirirdi.

Akşam babasının avdetine nâşekibane intizar eder [*sabırsızca bekler*], ta merdivenlerin üstünden bağırırdı:

- Beybaba!... Bugün size bir şey pişirdim ki... Şakire Hanım'a sorunuz da bakınız, onlar hiç karışmadılar.

Güzel havalarda babalarıyla beraber akşam seyranlarına çıkarlardı. Matmazel de Courton bu saatleri yalının bahçesinde Alexandre Dumas'nın hikâyelerine hasrederdi.

Genç kızlara roman okutmamak Matmazel de Courton için en ziyade lazımuttatbik [*uygulanması gereken*] bir kaide-yi terbiyeydi [*terbiye kuralıydı*] ki şiddetle Nihal hakkında mer'iyetini [*yürürlüğünü*] muhafaza ederdi fakat kendisinin hikâyelere ve bilhassa Alexandre Dumas'ya bir meftuniyet-i amikası [*derin meftunluğu*] vardı. Nihal'in tecessüskâr [*meraklı*] suallerinden azade kalabilmesine müsait fırsatları bütün hikâyelere hasrederdi. Bu itiyadın netice-yi ifratıyla [*aşırılığı sonucunda*] onun hayatına, hissiyatına Alexandre Dumas ve şürekasından [*meslektaşlarından*] bir şey sirayet etmişti. Güya hikâyeler ihtiyar kızın gözlerine renkleri değiştiren bir gözlük takmıştı. O zaten ancak kenarından hisseyab-ı iştiraki olduğu [*katıldığı*] hayatı hep bu gözlüğün arasından görür, önüne tesadüf eden çehreleri anlamak, hayatının ufak tefek vukuatına bir hüküm vermek için bütün zihninde yaşayan hatırat-ı hikâyata [*hikâye hatıralarına*] müracaat eder, onlarla bir nisbet-i müşabehet [*benzerlik oranı*] kurduktan sonra bir netice çıkarırdı. Hemen hikâyelerinden birinin bir sahifesiyle kabil-i tetabuk olmayan [*örtüşemeyen*] vukuat-ı hayat [*hayat olayları*] ehemmiyet verilmeyecek bir yalan derekesine inerdi.

* * *

Nihal o akşam Adnan Bey'in kendisini görmek istediğini haber verince, işte altı seneden beri birinci defa olarak böyle talep olunan mülakat için ihtiyar kız derhal bir şüphe duydu. Bunun hatırat-ı hikâyatından [*hikâyelerinin anılarından*] hangisinde bir zemin-i tatbik [*uygulama zemini*] bulabileceğini hemen düşünmüştü.

Adnan Bey hayatının bu şerait [*koşullar*] içinde gayr-i kabil-i devam [*devam edemez*] olduğuna dair bir nutk-i muavvecle

[*dolambaçlı konuşmayla*] ihtiyar kızı kendi daire-yi efkârına [*düşünce dairesine*] celbetmeye [*çekmeye*] çalışırken o hâlâ düşünüyordu. Nihayet fikr-i izdivaç [*evlilik fikri*] bu nutkun zulmet-i sehaibi [*bulutlarının karanlığı*] içinden bir şimşek parıltısıyla birden nazarında tutuşunca Matmazel de Courton mebhut [*şaşkın*], mütehayyir [*hayret içinde*], ağzı nîm güşade [*yarı açık*] durdu. Hayır, hikâyelerinden hiçbirinde bu vak'aya bir zemin-i tatbik [*uygulama zemini*] bulamıyordu. İnanmadı ve kendisini zapt edemeyerek Adnan Bey'le kâffe-yi tekellüfat-ı resmiyetperveraneye [*resmi ilişkisine*] rağmen: "Latife ediyorsunuz..." dedi.

Bu latifenin müthiş bir hakikat olduğunu anladıktan sonra ihtiyar kız duramadı, ayağa kalktı, "Lâkin Nihal lâkin Nihal!... Bu onu öldürür, anlıyor musunuz?" diyordu. Sonra Adnan Bey'in gözlerini indirerek cevap vermediğini görünce hissetmişti ki Nihal'in başı ağrısa, çıldıran bu babada o ihtimalin feryadı bir makes [*yankı*] bulamıyordu. Nihayet Adnan Bey cevap verdi:

- Hayır, dedi, yanılıyorsunuz. Nihal'i o kadar yakından tetkik etmemişsiniz, yalnız ittihazına [*alınmasına*] lüzum görülecek bazı tedabir [*önlemler*] var. Hatta size de müracaattan maksat bu.

O zaman o mühim vazife kendisine tevcih olunmuştu [*verilmişti*]. Kabul etmemek için çırpındı, hatta bu vazifeyi icraya [*yapmaya*] mecbur olmamak için bu evden kaçacağını söyledi; sonra birden Nihal'in asıl bu zamanda kendisine muhtaç olacağını düşündü. Bu hakikat-i müdhişe [*müthiş gerçek*] ile o narin vücudun arasında müsademeyi [*çatışmayı*] tahfif edecek [*hafifletecek*] bir kalp lazımdı ve o kalp ancak kendisinin kalbi olabilirdi.

Adnan Bey'in odasından çıkarken Matmazel de Courton, sallanıyordu. Yemek zamanına kadar Nihal'den kaçtı, sofrada ona bakarken hep ağlamak istiyordu.

O gece Nihal'e mutlaka haber vermek için talimat-ı ekîde [*kesin talimat*] almıştı. Bülend uyuduktan sonra, yavaş sesle ikisinin arasında cereyan eden muhavereden [*geçen konuşmadan*] sonra Matmazel de Courton müsterih oldu. Kendi kendisine: "Galiba babasının hakkı var" dedi.

Nihal'e yalnız eve bir kadın geleceğinden, bu kadının herkesle beraber sofraya oturacağından, onun da bir odası olacağından,

bu kadının Nihal'i pek ziyade seveceğinden bahsetmişti. Nihal, bütün bu şeyleri pek kemal-i sükûn-i demle [*soğukkanlılıkla*] dinlemiş, güya yeni bir şey işitmiyormuşçasına küçük bir eser-i hayret [*hayret eseri*] bile göstermemişti. Yalnız bir takım teferruata merak ediyordu. Odası nerede olacaktı? Bu kadın güzel, kendisinden daha mı güzeldi? Beybabası ona ne diyecekti? Hangi odada yatacaktı? Bülend'e karışacak mıydı? Beşir yine Nihal'in olacak değil miydi? Ondan sonra... –Bu suali en nihayet irad etmişti [*sormuştu*]– ondan sonra babası Nihal'i gene eskisi kadar sevecek miydi?

Bu sualin cevabını aldıktan sonra Nihal, henüz kapanmamış cibinliğinin altında şüphesiz yine bir araba seyranında gülerek uyuyan Bülend'e bakarak düşünmüş, düşünmüş, düşünmüştü. Nihayet Matmazel de Courton demişti ki:

- Şimdi beybaban senden izin bekliyor, eğer sen izin verecek olursan, gelecek. Yarın sabahleyin beybabana söylersin, değil mi çocuğum?

Nihal yalnız başını hafifçe sallayarak sakit bir "Evet!" demiş ve o gece yalnız kaldıktan sonra Bülend'in yataklığına eğilerek rüyasının saadetiyle gülen bu çehreyi, güya o tebessüm-i saadeti [*saadet gülümsemesini*] orada tespit etmek isteyerek, uzun bir buseyle öpmüş; daha sonra bilinemez nasıl bir hisle, bu geceden itibaren aralarına bir duvarın çekilmesi lüzumunu anlamışçasına, babasının odasıyla kendi odalarının arasındaki kapıyı birinci defa olarak kapamıştı.

* * *

- Behlül Bey!

- Nihal Hanım!

- Niçin bana bakmadan cevap veriyorsunuz?

Behlül bir iskemlenin üstüne çıkmış, duvarda bir levhanın köşesine bir fotoğrafı sokuşturmakla meşguldü. Nihal'in son sualine yine başını çevirmeyerek cevap verdi:

- Dargın değil miyiz?

Nihal, kin tutmaz çocuklara mahsus bir barışıklık hevesiyle:

- A!... dedi, ben tamamen unutmuştum, sahih, dün akşam dargındık, değil mi? İstersen çıkayım.

Behlül iskemleden atladı:

- Çerçevenin hiç aralığı yok. Biraz daha zorlansa cam kırılacak... -Elinde resmi sallayarak duvarlara bakıyordu- Şimdi bunu nereye koymalı? Nihal! Ben sana bir şey söyleyeyim mi? Sen benimle niçin dargın duramıyorsun, bilir misin? Çünkü dargın duracak olsan, kavgaya imkân bulamayacaksın. Yeniden kavga etmek için mutlaka barışmak lazım geliyor.

Nihal gülerek Behlül'ün indiği iskemleyi çekip oturdu:

- Bak, bunda da yanılıyorsun. Sen bugün İstanbul'a ineceksin, değil mi? Sana ısmarlanacak birçok şeyler var. İşte barışmak için âlâ bir sebep.

Behlül birden reddetti:

- Mümkün değil, Nihal... Başkasına havale et. Bu ufak tefek beni yoruyor. Hem bugün...

Elini sallayarak işlerinin çokluğunu anlatmak istiyordu. Sonra aklına bir şey gelerek:

- Çantanı göster bakayım, Nihal... Ne kadar paran var?

- İşte saygısızca bir sual.

- Canın isterse! Ben şimdi bilâücret [*ücretsiz*] hiçbir iş görmüyorum. Bana ikraz edecek [*borç verecek*] kadar paran varsa, mesele değişir.

Nihal çantasını cebinden çıkardı, açtı ve içindekileri eteğine dökerek:

- Oh! Bilsen!... dedi, bana bugün o kadar şeyler lazım ki... İpek alınacak bir; Bülend makası ikiye ayırarak beline hançer yapmış, makas alınacak, iki; Beşir ne kadar zamandan beri yalvarıyor, kıpkırmızı bir fesle mavi bir püskül istiyor, onlar alınacak, üç.

Behlül dönerek uzaklaştı:

- Ben vazgeçtim. Bir de Beşir'in şeylerini havale ediniz, tamam olsun. Kırmızı fesle mavi püskül nereden bulmalı? Çarşıya kadar çıkılacak. Hem bana ikraz edecek kadar paran yok. -Tekrar Nihal'e döndü:

- Evvela buradan çıkar, beybabana gidersin, paralarını gösterirsin, anlıyor musun?

Nihal yerden paralarını toplayarak çantasına doldurdu, "Vazgeçtim!" dedi. Bugün gidip beybabasından para istemek fikri Nihal'i bir tesir-i âni [*âni tesir*] ile değiştirmişti. Dalgın bir nazarla karşısında bekleyen Behlül'e baktı, sonra dedi ki:

- Büyük havadisten elbette haberin var. Zaten senden bir şeyi saklamaz ki.

Şimdi birden yekdiğerine karşı yine hasmane [*düşmanca*] söylemeye başlamışlardı. Bu iki kardeş çocuğunun arasında böyle daima çocukluktan beri tutuşmaya müheyya [*hazır*] bir şerare-yi cidal [*mücadele kıvılcımı*] vardı.

Behlül sordu:

- Kim?

Nihal dudaklarını kısarak cevap verdi:

- O!

- Beybaban için o demek pek muvafık-ı zarafet [*zarafete uygun*] bir şey değil. Zaten sen gittikçe büyüyeceğine bilakis günden güne şımarık bir çocuk oluyorsun Nihal. Evin içinde bunu sana söyleyecek kimse yok da onun için ben söylüyorum. Matmazel de Courton şapkasının çiçeklerine, esvaplarının dantelalarına bakmaktan vakit bulamıyor ki. Dün akşam sofrada o ağlamak ne oluyordu, sanki?

Nihal sapsarıydı. İskemlede, bîhareket [*hareketsiz*], Behlül'ü dinleyerek duruyordu. Boğuluyor gibi yutkundu. Şüphesiz ağzından çıkmak isteyen şeyleri güç zapt etti, dedi ki:

- Görüyorsun ki bugün seninle kavga etmeye hiç arzum yok. –Sonra ellerini iki tarafına salıvererek ilave etti:– Kuvvetim yok.

Sesinde öyle acı bir mana-yı makhuriyet [*kahrolmuşluk manası*] vardı ki Behlül birden başlayan mücadelenin bir çocukluk mücadelesinden başka bir şey olacağını anladı; yekdiğerine bakışarak durdular. Sonra Behlül sakin bir sesle dedi ki:

- Nihal! Ben öyle zannediyorum ki sen bu meselede fena hareket ediyorsun. Bilsen, onu görsen, birden seveceksin. Bundan sonra senin için artık bir kadın olmak zamanı gelecek. O zamanın da bir terbiye-yi mahsusası [*özel terbiyesi*] vardır ki onu ne Matmazel de Courton'dan ne de Şakire Hanım'dan öğrenebilirsin. Daha sonra evin intizamı. İtiraf et ki şimdi o bir evden başka her şeye benziyor. Buraya öyle bir kadın girecek olursa.

Nihal gittikçe sararıyordu. O bu sabah babasının yanından çıktıktan sonra buraya Behlül'ü kendisine müttefik bulmak ümidiyle gelmiş, onun hiç olmazsa bu meselede kendisiyle beraber olacağını zannetmişti. Hep öyle bîhareket duruyordu. Behlül devam ediyordu:

- Evet öyle bir kadın girecek olursa, bütün ev birden değişecek; bugün istedikleri gibi yaşayan bu hizmetçiler bak, onun elinde ne olacak; hatta Bülend, hatta sen, anlıyor musun, Nihal?... Senin için öyle şık, zarif, genç, güzel bir anne.

Behlül ikmal edemedi, nâgehan bir kuvve-yi mihanikiye [*mekanik kuvvet*] ile yerinden fırlayan Nihal ellerini uzattı ve yorgun bir sesle bağırdı:

- Oh! Yetişir, yetişir, fena oluyorum, Behlül.

Behlül sustu, birden hatasını anlamıştı. Her vakitkine benzer bir latifeyle muhavereyi kapamak istedi, kuvvet bulamadı. Nihal bir şey söylemeye çalışarak bakıyordu, sonra vazgeçti ve yavaş yavaş çıktı.

Behlül o gençlerden biriydi ki onlar yirmi yaşında hayatı tamamen öğrenmiş olurlar, mektepten hayata çıkarken, sahneye ilk defa bir sanatkâr-ı mübtedinin [*acemi sanatçının*] halecanını bile duymazlar. Hayat onlar için mektepte bütün serair-i maanisiyle [*manalarının sırrıyla*] öğrenilen bir mudhike [*komedi*] hükmündedir; onu o kadar iyi öğrenmişler, onun mahiyet-i esasını [*asıl mahiyetini*] öyle bir vukuf-i nafizle [*etkin vukufla*] teshir etmişlerdir [*anlamışlardır*] ki sahneye çıkınca ufak bir tehâşi-yi ibtidadan [*başlangıç korkusundan*] azadedirler. Behlül bir seneden beri geniş bir sahne-yi mudhike [*komedi sahnesi*] olmaktan başka bir sıfatla telakki etmediği hayata girmişti. Burada hissettiği yegâne hayret evvelden bilinip öğrenilmemiş, keşfedilip anlaşılmamış bir şey bulamamaktan ibaretti.

Pederi vilayetlerden birine memur olup gittikten sonra Behlül Galatasarayı'nda leylî [*yatılı*] olarak bırakılmıştı. Haftada bir gece Adnan Bey'in yalısına giderdi. Pederi o kadar uzaktaydı ki tatil zamanlarını uzun bir seyahat için israf etmektense, İstanbul hayatı hakkında mektepte başlanan taallümü [*öğrenimi*] tevsi [*genişletme*] ve ikmal için istimali [*kullanmayı*] tercih etmişti.

Hayalperest değildi; hayatı bütün maddiyet ve hasasetiyle [*hâlleriyle*] görürdü. Mektepte hendese kitabının üstüne başını koyup da pencereden bir köşesi görünen semaya dalarak fikrinin bir nuhbe-yi hülya [*hayal seçkinliği*] arkasından tayeranı [*uçuşu*] vaki olmuş bir şey değildi. Öğrendiklerini öğrenmek için, bilmemiş olmamak için öğrenirdi. Ne istikbaline ait bir kaşane-yi emel [*emel kaşanesi*] kurmuş, ne şebâbına [*gençliğine*]

ait bir güldeste-yi istiare [*eğreti çiçek demeti*] bağlamıştı. Hayat onun için uzun bir eğlenceydi. En ziyade eğlenebilenlere yaşamak için en ziyade haiz-i istihkak [*hak sahibi*] olanlar nazarıyla bakardı.

Eğlenmek. Bu kelimenin manası da Behlül'de tebeddüle [*değişime*] uğramıştı. O hakikat-ı hâlde [*aslında*] hiçbir şeyden eğlenmezdi. Bütün eğlence yerlerine koşardı, bütün gülünecek şeyleri arardı, ihtimal herkesten ziyade gülerdi fakat eğlenir miydi? Eğleniyor görünürdü. Onun için eğlenmek, eğleniyor görünmek demekti. Bütün gülüşlerinin, eğlenişlerinin altında muhtefi [*gizli*] bir can sıkıntısı vardı ki onu daima bir zevkten diğerine sevk ederdi. Geceyi Tepebaşı'nda bir opereti dinleyerek geçirdikten sonra ertesi gün Makriköyü [*Bakırköy*] bağlarında bir siyah çarşafın peşinde dolaşırken görülürdü. Bir pazar günü Konkordiya [*Concordia*] muganniyelerinden [*şarkıcılarından*] birini arabayla Maslak'a kadar götürür, bir cuma günü Çırçır Suyu'nda saz dinlerdi. İstanbul'un hiçbir eğlence yeri yoktu ki Behlül oradan bir hisseçîn-i zevk olmasın [*zevkten nasibini almasın*]. Ramazanda akşamları Direklerarası seyranına devam eder, kışın Odeon'un murâkasatında [*balolarında*] ortalığı velvele-yi neşvesine [*neşe velvelesine*] boğardı. Henüz mektepte iken kendisine muhtelif ülfetler peyda etmişti. Mektebin hayat-ı beynelmileli [*çokuluslu hayatı*] içinde başlayan bu ülfetler mektepten çıktıktan sonra inşiab etmiş [*dallanıp budaklanmış*], ona hayat-ı memleketin bütün muhitatında [*ortamlarında*] selamlanacak çehreler, sıkılacak eller vücuda getirmişti.

O kadar çok adam tanır, muhabbetini o kadar muhtelif çehrelere taksim ederdi [*bölerdi*] ki bunlardan bir tanesine biraz fazla bir hisse-yi merbutiyet [*bağlılık hissesi*] ayırmaya vakit bulamamıştı. Zaten onun için lazım olan şey Beyoğlu'ndan yalnız geçmemek Lüksemburg'a giderse, kendisini dinleyecek bir muhatap bulmak, Kâğıthane'ye gidecek olursa, arabada bir kişi kalmamaktı. İnsanlara bu yolda hizmetler, bu tarzda lüzumlar için yaratılmış nazarıyla [*gözüyle*] bakardı. Hiçbir zaman refakat edebilecek birisine tesadüf edememek vuku bulmamıştı.

Onu herkes sever, herkes arardı. Öyle kahkahaları vardı ki en amik [*derin*] melallere galebe çalarak yanındakine îras-ı neşve ederdi [*neşe verirdi*]; öyle nükteperdâzlıkları [*nüktedanlıkları*]

vardı ki geçtiği yerlere fikrinin israf olunacak çiçekleri kabilinden serpilirdi. Bunlar toplanır, memleket içinde gezerdi. Bir vak'a olsa, bir yeni şey işitilse, arkasından Behlül'ün zarif bir sözü, hoş bir latifesi naklolunurdu.

Her vesileyle naklolunacak hikâyeleri vardı. Bir kitapta okunmuş bir sahife, bir ceridede [*gazetede*] tesadüfen görülmüş bir fıkra Behlül'e zemin-i nakış [*işlenecek malzeme*] olurdu. Onu dinlerler ve mutlaka gülerlerdi. Nazarında bütün kendisini dinleyenler, dinlediklerine gülenler bir alay ahmaklardan başka bir şey değildi; asıl eğlenen kendisiydi. Etrafındakilere kendisinin zevki için ancak böyle lüzum görüldükçe istimal olunacak [*kullanılacak*] aletler kadar ancak ehemmiyet verirdi.

Başlıca merakı herkese mukalled bih [*herkesin taklit ettiği biri*] olmaktı. Bir sınıf gençlerin ibre-yi telebbüsü [*giyinme göstergesi*] hükmündeydi. Ufak tefekler hakkında onun reyine [*görüşüne*] bir düstur-i zevk-i nefis [*zevk sahibi prensibi*] hükmünde müracaat olunurdu. Kokular, kravatlar, bastonlar, eldivenler, bütün o bîlüzum [*gereksiz*] fakat o nispette mühim şeyler için Behlül'de taklit olunacak mutlaka bir yenilik vardı.

Bu adamın hüviyet-i ahlakiyesi [*ahlaki kimliği*] nasıldı?

Bu öyle bir sualdi ki Behlül şimdiye kadar nefsine karşı bile iradına lüzum görmemiş, vakit bulmamıştı. Bazı şeylere itikadı vardı. Parayı büyük bir kuvvet olmak üzere telakki ederdi. İyi bir adam olmak için güzel giyinmek başlıca bir şart olduğuna zahibdi [*kanaatindeydi*]. İnsanlara karşı vazifesinin onlarla mümkün mertebe beraber eğlenmek, memleketine karşı vazifesinin mümkün mertebe mesirelerden istifade etmek, nefsine karşı vazifesinin bu haşarı çocuğu mümkün mertebe sıkmamak noktalarından ibaret olacağında tereddüt etmemişti.

Hayatta hiçbir şeye şaşmazdı, yalnız bu felsefe-yi ahlakiyeye [*ahlak felsefesine*] iştirak etmeyenlerin safvetine [*saflığına*] şaşardı. Lehçesinde hayret kelimesini yalnız bunun için muhafaza etmişti. Edison'un yeni bir ihtiraını [*buluşunu*], mesela cambazhanede görüle görüle bıkılan bir eser-i sanat kabilinden zaten muntazar [*beklenen*] bir şey hükmünde telakki ederdi. Hayatta bütün yeni şeyler için onda bir alışıklık, bir aşinalık vardı; güya onlar eskiymiş de herkes vâkıf olmak için kendisinden sonraya kalmışçasına ağızlarını açarak hayret edenlerin arasından o,

omuzlarını silkerek geçerdi. Herkes için vukuat-ı rûz-i merre [*gündelik olaylar*] arasında garip addolunanlar Behlül için tarih-i atik [*antik tarih*] marufiyetine [*bilinmişliğine*] inerdi.

Bazen refiklerini [*arkadaşlarını*] hayretlere düşüren bir vak'a naklolunurken o "Bundan âdi bir şey olamaz" hükmünü vererek başını çevirirdi. Hatta Adnan Bey ona: "Haberin var mı Behlül? Firdevs Hanım'ın kızını alıyorum, sana bir şık yenge" dediği zaman Behlül'de küçük bir hayret eseri bile uyanmamış, "Ben zaten bekliyordum" demişti.

Nihal çıktıktan sonra Behlül hatasının sû-i tesirini [*kötü etkisini*] nefsine [*kendine*] unutturmak isteyerek resmi tekrar eline aldı, etrafına baktı. Nihayet bir Japon yelpazesinin arasına koymak için karar verdi. Oraya iliştirirken kendi kendisine "Bu izdivaç fena değil fakat Nihal için hiç iyi bir şeye benzemiyor. Zavallı çocuk!..." dedi. İkisi ta çocukluktan beri daima yekdiğerine karşı cidalcû [*mücadeleci*], hatta kindar olmakla beraber, türlü küskünlüklere, kavgalara rağmen aralarında, bîşübhe hükm-i irtibat-ı demle [*kan bağı dolayısıyla*], tamamen kaybolamayan bir dostluk vardı.

Onların münasebeti mütemadi bir cenkti. Behlül, aralarındaki sekiz senelik fark-ı sinnin [*yaş farkının*] verdiği salahiyetle bir büyük birader sıfatını alır, Nihal'in bütün çocukluklarını muaheze eder [*eleştirir*], ona verilen terbiye tarzının aleyhtarı olur, bu kızın şımarık bir çocuktan başka bir şey olmayacağını söyler, onu tazib etmekten [*üzmekten*] bir hazz-ı garip [*garip haz*] alırdı. Bunlar Nihal'i çıldırtırdı. Keskin bir kelimeyle, anif [*sert*] bir vaziyetle Behlül'ün hiçbir itirazını bîmukabele [*karşılıksız*] bırakmazdı; nihayet kavga başlardı. Bu kavgada Behlül Nihal'in hırçınlıklarını istihzalara [*alaylara*], mukabele olunamayacak kahkahalara boğarak galip çıkmaya çalışırdı. Aralarında daima halledilecek bir mesele, hatime [*son*] verilecek bir kavga vardı.

Bu tarz-ı münasebet onları bînetice kalmış bir müsademede fırsat-ı galebe [*baskın çıkma fırsatı*] bulmak için dakikaların lutf-i tesadüfüne [*tesadüf lütfunu*] muntazır [*bekleyen*] iki muharip sıfatında tutardı. Birbirlerini ararlar; her kavgadan sonra yekdiğerine sokulurlar; evvela gülerek, bütün hatırat-ı cidali [*mücadele anılarını*] unutarak başlarlar; sonra, birdenbire, bir

kelime, bir nazar [*bakış*], bir hiç sebep olur; Behlül güya bir çocuğu kızdırarak eğlenen bir adam sıfatından düşmeyerek, Nihal bu sahte vaz'-ı taarruzdan [*taarruz vaziyetinden*] daha ziyade kudurarak kavga ederlerdi.

Bugün Nihal'de mukabeleye [*karşılık vermeye*] kuvvet yoktu. O çıktıktan sonra Behlül kalbinin ta derin bir köşesinde merhamete benzer bir şey duymuş, bu hissin bir nida-yı gayr-i ihtiyarisini [*gayri ihtiyari sesini*] zapt edememişti. Resmi nihayet Japon yelpazesinin bir tarafına iliştirdikten sonra geri geri çekilerek baktı ve hiçbir şeye ehemmiyet vermek istemeyen felsefesi kalbinin o nidasına cevap verdi:

- Bir hafta sonra alışacak değil mi?

Hâlâ resme bakıyor fakat onu görmeyerek, zihnen hep o meseleyi takip ederek duruyordu. Bir aralık amcasının sözü aklına geldi, kendi kendisine:

- Evet, dedi, şık bir yenge, şık bir izdivaç, şık bir valide ile şık bir hemşire! Bütün şık!... Biz de Melih Bey Takımı'ndan oluyoruz.

Odasının bütün duvarlarını dolduran resimlere bir fikir anlatmak isteyerek elini savurdu ve nâgehan [*ansızın*] içinden gelen bir hava-yı raks [*dans havası*] ile tuğyan ederek [*taşarak*] iki vals devresiyle kendisini ta ötede koltuğa attı, bağırdı: Hurra!

Dört

Sıcak bir Ağustos günüydü. On beş günden beri Matmazel de Courton dersleri tatil etmişti. Sabahları bahçede uzun mücaleseler [*oturumlar*] yapılıyor, bunlara bazen Adnan Bey'le Behlül bile iştirak ediyorlardı. Bu sabah kameriyede büyük meşguliyet vardı. Behlül nihayet Beşir'in kırmızı fesiyle mavi püskülünü getirmişti fakat Beşir'e biraz büyükçe kafasının mutaddan [*her zamankinden*] ziyade uzayan kıvırcık saçlarıyla, fes küçük geliyordu. Saçları makinenin en son derecesiyle kırkmaya karar vermişlerdi. Beşir iki günden beri makineyi saklayarak bu vazifeyi başka kimseye bırakmak istemeyen Bülend'den bucak bucak kaçıyordu. Bülend'de o kadar arzu vardı ki nihayet Nihal tavassuta [*aracıya*] lüzum görmüştü:

- Neden korkuyorsun, Beşir? Bir tarafını kesmez ki... demişti.

Nihal'in bu sözü Beşir'in bütün korkularını birden söndürmüştü. Şimdi orada, yere diz çökmüş, başını Bülend'e teslim etmişti. Bülend kahkahadan işleyemiyordu ki... Beşir gıcıklanarak kıvrandıkça, "Aman küçük bey!..." ricalarıyla ensesini kıstıkça Bülend'in gülmekten parmakları gevşiyor, diğer eliyle karnına basarak katılıyordu. Ötede dalgın gözlerle, dudaklarında mübhem bir tebessümün gölgesi uçarak Matmazel de Courton Beşir'e bakıyor, kendisine: "Oh! Fransızlar fena bir asır geçiriyor, Matmazel! Sizi temin ederim ki Fransa'yı terk etmekle isabet ettiniz. Damarlarında biraz asalet kanı cevelan edenlerin [*dolaşanların*] bu pisliklere lâkayd [*kayıtsız*] kalabilmesine imkân yok" kabilinden güya isyan-i hissiyat-ı ismetle [*ismet*

duygularının isyanıyla] nakaratlar terdif ederek [*ekleyerek*] Paris'in son ceridelerinde [*gazetelerinde*] bütün tafsilat-ı mülevvesesiyle [*pis ayrıntılarıyla*] hikâye olunan bir vak'a-yı rezileyi [*skandalı*] nakleden Behlül'ü galiba dinlememek için Beşir'e bakıyordu. Behlül'ün başlıca zevklerinden biriydi. Bütün okuduğu açık hikâyeleri, gördüğü çapkın mudhikeleri [*komedileri*] türlü mütalaat-ı ahlakiye [*ahlak görüşleri*] terdif ederek [*ekleyerek*] ihtiyar asilzade kıza nakleder, onun azabından, sarı çehresini tabaka tabaka istilâ eden humret-i iffetten [*iffet kırmızılığından*] eğlenirdi. Kameriyenin kenarında, sedirin üstünde Nihal Cemile'ye yeni öğrenilmiş bir el işi göstermeye çalışıyordu. Nihal'in tabiatıydı. Doğrudan doğruya öğrenmeye sabrının kifayet edemeyeceği şeyleri Cemile'ye öğretmeye çalışarak öğrenmiş olurdu. Bu, gayet ince, muhtelif renkte kordelaların nohut kadar boncuklarla tutturulmasından müteşekkil bir örgüydü ki Matmazel de Courton son gelen resail-i nisaiyeden [*kadın dergilerinden*] birinde bulmuştu. Bu örgüden bir sigara iskemlesi için örtü yapılacaktı. Nihal bir yandan yapmaya çalışıyor, bir yandan Cemile'ye ders veriyordu:

- Şimdi, diyordu, sarı ile kırmızıyı ekledik, boncuğu geçirmeli, sonra bunun yanına mavi ile yeşil koruz.

Sonra karşıdan Matmazel de Courton'a hitap ediyordu:

- Değil mi, Matmazel? Sarı ile kırmızıdan sonra mavi ile yeşil?... Oh!... Hiç de iyi olmuyor, ben usanmaya başladım bile; şu sırayı bitirdikten sonra Cemile'ye vereceğim.

Matmazel de Courton renklerin suret-i imtizacına [*uyum şekline*] bakmak için fakat asıl Behlül'den kaçarak onların yanına gelmiş, Behlül nihayet Beşir'in saçlarını eğri büğrü kestikten sonra şimdi bitirmeye üşenen Bülend'e koşarak elinden makineyi almıştı. Cemile kendisine verilecek olan bu yeni işe heveslenerek tostoparlak çehresini uzatmış, ihtiyar mürebbiyenin Nihal'e tariflerini dinliyordu.

Bahçenin üstünde ağustosun sıcak gecesinden sonra henüz dağılmaya vakit bulamayan bir sis uçuyor; kameriyenin hanımellerinden, sarı güllerinden, yaseminlerinden, bahçede karanfillerden, şebboylardan ağır bir koku üstüne çöken bu sis arasında nefes alamayarak güya bunalmış, yüzüyordu. Bu sabah Nihal'le beraber bahçe seyranına çıkan Fındık –sarı kedi– ötede

muhteriz [*çekingen*] pençesini uzatarak bu kıvırcık siyah şeylerin mahiyetini anlamak isteyen temaslarla Beşir'in yere dökülmüş saçlarına dokunuyor, kameriyenin çardağında, çiçek kokularından mest olmuş bir arı mütemadi bir vızıltıyla dönüyor, ta bahçenin bir köşesinde kelebeklerden korkan bir çift serçe oradan oraya sıçrıyordu.

Bahçenin üzerinde derin bir sükûn-i saadet [*saadet sakinliği*] kanatlarını germiş bu guşe-yi hayatı [*yaşam köşesini*] bir hava-yı ârâmiş [*dinginlik havası*] içinde uyutuyor gibiydi.

O günden beri yalıda büyük vak'a güya unutulmuştu. Hiç kimse bundan bahsetmiyordu. Şakire Hanım o günden sonra başlayan baş ağrısına bile fasıla gelmiş, alnını sıkan yemeni çıkmıştı. Yalnız bir gün yukarıda yatak odalarında bir tebeddül [*değişim*] olacağından bahsedilmiş, Nihal'den yatak odalarıyla dershanelerinin birleştirilerek dördüncü odanın serbest kalmasına istihsal-i muvafakat olunmuştu [*onay alınmıştı*]. Nihal yalnız başını eğerek rıza göstermişti; sonra bu da unutuldu, ne o ve ne etrafındakiler buna dair artık bir şey söylememişlerdi. Nihal tatlı bir rüya içinde gibiydi. Artık hiçbir şey olmayacak vehmiyle hiçbir şey düşünmüyordu. Babasına her vakitten ziyade sokuluyor, onu her vakitten ziyade kendisine hasretmek istiyordu.

Nihayet bir gün yalının içinde büyük bir telaş olmuş, rıhtıma bir mavna yanaşmıştı. Gürültüler vardı, mavnadan bir şeyler çıkıyordu. Nihal pencereden koşmuş, bakmıştı. Yatak odası takımı!

Bu, isfendan [*kırmızı akçakavak*] ağacından güzel bir takımdı. Nihal birden anladı. Odalarda yapılacak tebeddülün sebebi asıl bu yatak takımının karşısında kesb-i vuzuh etti [*açıklık kazandı*]. Daha ziyade görmek istemeyerek bahçeye kaçtı.

İki günden beri takım yukarda sofada duruyordu. Adnan Bey Nihal'in bir şey sormasına muntazırdı [*bekliyordu*], iki günden beri Nihal sofayı dolduran bu kalabalığın önünden güya görmeyerek geçiyordu.

Bugün Matmazel de Courton:

- Hayır, hayır, mavi ile yeşil hiç imtizaç etmiyor [*uyum sağlamıyor*], başka bir şey bulmalı... derken Nihal birdenbire sordu:

- Matmazel! Niçin odaları boşaltmadılar?

İhtiyar kız başını kaldırarak baktı. Bu sual o kadar nâgehaniydi [*âniydi*] ki hemen cevap vermedi.

- Bugün boşaltsak nasıl olur?

Matmazel de Courton biraz tereddütle cevap verdi:

- Evet fakat sonra işçiler gelecek, perde değişecek, oda...

İkmal etmedi: "Oda boyanacak..." diyecekti.

- Birçok iş var, bu gürültünün arasında kalacağımıza... Zaten bu sene de Ada'ya hiç gitmemiştik, değil mi Nihal? Halana gitsek, bir iki hafta misafir kalsak.

Matmazel de Courton bu fikri icat etmişti, ikide birde onu öne sürüyor, Nihal'i annesinin vefatından kaçırdığı gibi bu yeni annenin gelmesinden de kaçırmak istiyordu. Nihal hep dudaklarını burarak adem-i muvafakat [*rızasızlık*] gösterirdi. Buradan uzaklaşacak olursa, bir şey olacağından ve o şeyin babasını tamamen elinden alacağından korkuyordu. Bir gün, bilâtereddüt [*tereddütsüz*] cevab-ı muvafakat [*olur cevabı*] verdi:

- Bülend'le Beşir de beraber değil mi? Öyleyse, bugün, hemen şimdi gideriz. Yalnız dershaneyi boşaltırken bekleriz, ondan sonra... Ondan sonra ne yaparlarsa yapsınlar.

Odaların boşalacağına, Ada'ya gidileceğine vâkıf olur olmaz son ameliyatta [*işlemde*] muvaffakiyetini görerek tekrar berberliğe hevesi tazelenmeye başlayan Bülend birden Beşir'i unuttu. Elinde Beşir'in kırmızı yeni fesini mavi püskülünden tutup savurarak bağırıyordu:

- Göç var! Göç var!... Ada'ya gidiyoruz, merkeplere bineceğiz!

Sonra ablasına koşuyor, ona sarılarak yalvarıyordu:

- Merkeplere bineceğiz değil mi, abla? Ben artık düşmem. O vakit küçüktüm, şimdi büyüdüm.

Bacaklarının üstünde dimdik durarak büyük görünmeye çalışıyordu. Hep beraber koştular, Bülend neşesinin kasırgasıyla onların hepsini yalıya sürüklemişti.

Adnan Bey'e haber verdiler: "Oda boşalıyor, çocuklar Ada'ya, büyük halalarına gidiyorlar" denildi. Matmazel de Courton bunu söylerken Adnan Bey'le gözleri, başka bir lisanla teati-yi efkâr [*fikir alışverişi*] ediyor gibiydi. Adnan Bey yavaşça, sakit [*sessiz*], yüzüne bakan Nihal'i çekti; galiba onu, eda-yı teşekkür etmek için, öpecekti. Öpmedi, Nihal'de öyle bir şey vardı ki şu dakika-

da, odanın boşalacağı, Ada'ya gidilerek burasının serbest bırakılacağı için öpülmekten firar ediyordu.

Bülend bu göç etmek fikrinden çıldırıyordu: Şayeste, Nesrin, Beşir, evvela soğuk bir itaat-ı mahkûme [*mahkûm itaati*] ile başlayan bu hizmetçiler, çocuğun sirayet-i şetaretinden [*sevincinin bulaşmasından*] kurtulamıyorlardı. Piyanoyu dışarıda sofaya sürüklerlerken Bülend muşamba perdenin gaytanını piyanonun halkasına takarak, akıntıda yedek çekenlere mahsus bir vaziyetle asılıyor, olanca sesiyle "Varda, kimse olmasın, Matmazel'in eski potinlerini çekiniz, hepinizi çiğneriz" diye bağırıyor, kahkahadan sinirleri gevşeyerek artık çekemeyen Nesrin "Aman, paşam, güldürme de işimizi bitirelim" diyor, fırsattan istifade ederek soluyan Şayeste, Nesrin'e çıkışarak: "Çılgın kız! Gülecek ne var? Gülünecek zamanı buldun ya" itabıyla [*azarıyla*] bir mana kastediyordu.

Bülend ter içindeydi. Şayeste bir iskemleyi, Nesrin yazıhanenin [*çalışma masasının*] gözlerini yüklenerek yürürlerken, o Beşir'in sürükleye sürükleye götürdüğü perdenin bir ucundan yapışarak "Yol verin, hamallar geçecek, bir tarafınıza çarpmasın!" nidalarıyla koşuyordu.

Bülend'in bu gürültüleri arasında Nihal birden sıkıldı, Matmazel de Courton'a "Gidelim... gidelim artık buradan!" dedi.

Buradan, bu evden kendisine hıyanet eden birisinden firar edercesine uzaklaşmak istiyordu.

* * *

On beş günden beri Ada'daydılar. Burada her şey unutulmuş gibiydi fakat Matmazel de Courton Nihal'de gizli bir hissin yavaş yavaş tırnaklarıyla içini kazıdığını, çocuğun bahsetmek istemeksizin bir şeye muntazır olduğunu [*beklediğini*] her vakitten ziyade iştidad eden [*şiddetlenen*] duramamazlığından anlıyordu. Bugün yine Bülend'in ibramına tebean [*zorlamasına uyarak*] sabahleyin bir merkep seyranı yapıyorlardı. Ada'yı büyük bir halka içinde sıkan yolu kâmilen [*tümüyle*] dolaşacaklardı. Merkebe binmekten bilhassa teneffür [*nefret*] eden Mlle de Gourton ile Nihal, Hala Hanım'ın tek atlı, iki tekerlekli arabasındaydılar. Bülend'le Beşir onlara yetişebilmek için çığlıklarla merkeplere biraz daha sürat vermeye çalışıyorlardı. Beşir'in kırmızı fesiyle

çehresinin üstünde şimdi tozdan beyaz bir bulut vardı. Bülend'in fesinden taşan ince kumral saçları terden alnına, şakaklarına yapışıyordu, tombul yanakları al al oluyordu.

Merkep süvarilerini pek geride bırakmamak için arabayı yavaş yavaş idare ediyorlar, arkalarında Bülend'le Beşir'in seslerini, merkeplerinin mini mini ayak gürültülerini işitiyorlardı. Bazen Beşir arkada kalıyor, recüliyetini [*erkekliğini*] kaybetmiş Habeşlere mahsus ince ve rakik sesiyle "Beyim, çok koşuyorsun; düşeceksin, beni bekle!" diye bağırıyor, o zaman Bülend ablasına sesleniyordu:

- Durunuz, bir parça dursanıza, işte benimkini zapt edemiyorum.

Matmazel de Courton Nihal'in elinden terbiyeleri kaparak, nadiren geçenlere yol bırakmak için kenara çekerek arabayı durduruyordu. Yine böyle durmuşlar, ta arkada, uzakta küçük bir arızaya uğrayan merkep süvarilerini bekliyorlardı. Galiba Bülend'in kamçısı düşmüştü, Beşir inerek onu arıyordu.

Ada'nın üstünde sıcak bir gün hazırlanıyor; etrafta, ufkun mübhem maviliklerinde batî [*ağır*] bir sis uçuyordu. Uzakta İstanbul, minareleriyle, camilerinin kubbeleriyle, tepelerinin yeşil ağaç kümeleriyle köpükten bir deniz içinde titriyor gibiydi.

Sabahtan beri aralarında nadir kelimeler teati olunmuştu [*söylenmişti*]. Nihal başını çevirmiş, Beşir'in şimdi boş kalarak yavaş yavaş ilerleyen merkebine bakıyordu. Birden, on beş günden beri birinci defa olarak Matmazel de Courton'a sordu:

- Ne vakit gideceğiz?

- Ne vakit isterseniz, çocuğum!

Nihal ihtiyar kızın yüzüne baktı, evvela hayretini zapt edemedi:

- Ah!

Sonra biraz durarak ilave etti:

- Demek artık gidebiliriz. Artık bitti mi?

Nihal hayatı mahdut bir daire içinde geçen, hayattan ancak pederiyle mürebbiyesinin, kitaplarıyla dadılarının söyledikleri kadar malumat alan, bilgiç refikalara [*kız arkadaşlara*] malik olmayan alelumum [*genellikle*] on iki yaşında çocuklardan fazla bir şey bilmezdi. Hayata dair bildikleri bütün kazaen [*tesadüfen*] işitilmiş, sokakta arabayla geçerken tesadüfen görülmüş şeyler-

den, küçük muhakemesinin istintacat-ı müşevveşesine [*karışık sonuç çıkarmalara*] münhasır kalmıştı.

Eve bir kadın geleceğine vukuf hâsıl eder etmez bunun mahiyet-i esasını düşünmeksizin sırf hissî, sırf asabi bir eza duymuştu. Bu meselede muhakemesinin hiçbir tesiri yoktu. Bu eza-yı his [*duygu eziyeti*] en doğru olarak kıskançlık tabiriyle kabil-i icmaldi [*özetlenebilirdi*]. O gelecek kadından her şeyi, bilhassa babasını, Bülend'i, daha sonra Beşir'i, bütün ev halkını, evi, eşyayı, hatta kendisini kıskanıyordu. Bu sevilmiş şeylerin içine girmekle o kadın bunları çalacak, elinden alacak; evet, nasıl, pekiyi tahlil edemiyor, vuzuhla [*açıkça*] düşünemiyor fakat ruhu hissediyordu ki o geldikten sonra kendisi şimdiye kadar sevdiklerini artık sevemeyecekti.

Bu söz çıktıktan sonra yanında fazla lakırdı etmemek için ev halkı kendisinden kaçıyor; o Şakire Hanım'ın odasına girerken önüne diz çökmüş bir şeyler anlatan Şayeste birdenbire susuyor, Nesrin ikide birde göğüs geçirerek "Of!" diyor, bütün bu etrafındakilerden bir mana intişar ediyordu [*yayılıyordu*]. Demek bir şey olacaktı ki o anlayamıyordu; hatta Cemile'nin bile yuvarlak çehresinde parlayan gözleri bu küçük kızın Nihal'den ziyade haiz-i malumat [*bilgi sahibi*] olduğuna delalet ediyordu.

Evvela galebe çalınamaz bir hiss-i tecessüsle [*merak duygusuyla*] Matmazel de Courton'un ibramına rağmen Ada'ya gelmemek için inat etmişti. Orada hazır bulunmak, müdekkik [*incelemeci*] bir tarihnüvis [*tarih yazarı*] ihtimamıyla bütün teferruat-ı vak'anın [*olayın ayrıntılarının*] daima müteyakkız [*uyanık*] bir şahidi sıfatıyla kalmak istemişti. Kimseden bir şey sormuyordu, o vak'aya dair bir kelime söylemiyordu; yalnız anlamak, görmek istiyordu. Sonra odalarının dağılacağına, o güzel isfendan takımın oraya konulacağına vâkıf olunca artık daha ziyade durmaya kuvvet bulamamış, vak'anın henüz şu mukaddime-yi müsademesinde [*çatışma başlangıcında*] mağlup olarak kaçmak istemişti.

İşte on beş günden beri, güya uzakta ölen kıymettar bir hastanın eza-yı ihtizarını [*can çekişme eziyetini*] duyarak fakat bir kelime söylerse, netice-yi feciayı [*facianın sonucunu*] tacil etmiş [*hızlandırmış*] olacağından korkarak, hep onu düşünüyordu. Ada'ya gelmek için muvafakat ettiğine pişman olmuştu. Daha

ziyade, nihayetine kadar durmalıydı. Kalbinde öyle bir korku vardı ki avdetlerinde yalı, babası, her şey kaybolmuş, bir rüzgâr onları savurmuş olacak zannettiriyordu. O, orada kalsaydı, bu rüzgâr esmeyecek, bu rüzgâr hiçbir şey yapamayacaktı.

Daha sonra babasına gayr-i sarih [*açık olmayan*] bir kini vardı. Her vakit onlar Ada'ya geldikçe o da ikide birde gelir, bazen beraber günlerce kalırdı. Bu defa hiç, hiç uğramamış, hatta merak ederek bir adam bile göndermemişti. Son günlerde Matmazel de Courton'a babasından asla bahsetmemişti.

* * *

Adnan Bey çocuklarının avdetini mümkün mertebe tehir etmek [*geciktirmek*] istiyor, Bihter bilakis her gün onlardan bahsederek "Artık getirtseniz! Bilseniz, onları görmek için ne büyük hevesim var!" diyordu.

Esasen çocuklarla ilk mülakattan Bihter de korkuyordu, onlarla bütün hayat-ı müşterekesinde [*ortak hayatında*] tarz-ı münasebetinin [*münasebet tarzının*] bu ilk mülakatla hâsıl olacak tesire tebaiyet edeceğine zahibdi [*uyacağı kanısındaydı*].

Bugün Adnan Bey izdivacından sonra birinci defa olarak İstanbul'a inmek üzere Bihter'den, saçlarının üstüne kondurulmuş bir buse ile ayrılıyordu. Genç kadın ricakâr [*ricacı*] bir sesle "Bugün artık bir haber gönderirsiniz, değil mi?" diyordu.

Birden merdivenin aşağısında bir gürültüyle taze, şakrak bir kahkaha işittiler. Adnan Bey durarak:

- İşte onlar! Bülend'in kahkahası. Sabahtan akşama kadar Bülend'in bu kahkahasını her gün dinleyeceksiniz, dedi.

Şimdi Bülend koşarak merdiveni çıkmış, arkasından takip edenlerden –Şayeste ile Nesrin'den– kurtulmuştu. Doğru babasına atıldı, mini mini kollarıyla sarıldı, dudakları babasının ancak yeleğine yetişebiliyordu. Bu küçük küçük lacivert çiçeklerle beneklenmiş beyaz pikeyi on beş günlük iştiyakının feveranıyla [*taşmasıyla*] öptü, öptü; sonra birden durarak, karşısında, bir tebessümle intizar eden [*bekleyen*] kadına bakarak gözlerini babasının yüzüne dikti. Ondan bir cevap, bu kadına ne yapmak lazım geleceğine dair bir emir bekliyordu. Adnan Bey sadece:

- Annen, Bülend, onu da öpmez misin? dedi.

O zaman Bülend, belki biraz da çocukların, şık, genç, güzel kadınlara sokulmak için duydukları arzuya tebean gülerek ilerledi ve iki ellerini Bihter'in uzanan ellerine teslim ederek, yine bu güzel annenin latif bir heves-i buseyle [*buse hevesiyle*] uzanan dudaklarına dudaklarını uzatarak, öpüştü.

Nihal'le Matmazel de Courton bu sırada sofanın son merdivenini çıkıyorlardı. Adnan Bey kendisine kuvvet vermek için evvela mürebbiyeden başladı:

- Bonjur Matmazel! Nihayet ihtiyar haladan sıkıldınız, galiba... Nihal, bana bonjur demiyor musun?

Nihal, hâlâ Bihter'in yanında, onun bir sualine gülerek cevap veren Bülend'e bakıyordu. Kalbinde bir şey yırtılarak gözlerini oradan ayırdı, babasına ilerledi; küçük, ince elini uzattı. Adnan Bey bu eli tuttu, güya kızından bir af isteyerek onu sıkıyordu, çekti, çekti, baba kız evvela kısa bir buse ile öpüştüler, sonra bilinemez neden, birden doğan bir hisle, Nihal tekrar sivri çehresini babasına uzattı, o her vakit öptüğü yerden, çenesinin altında kılsız yerden, uzun bir buse aradı.

Şimdi Bihter kendisine ilerliyordu. Adnan Bey Matmazel de Courton'u göstererek takdim etti:

- Matmazel de Courton.

İhtiyar kızla genç kadın selamlaştılar. Bihter ilerlemekte devam etti ve tatlı, birden ilk münasebetlerin burudet-i mukaddematını [*başlangıç soğukluğunu*] latif bir hava-yı muhabbetle [*muhabbet havasıyla*] ısındıran tebessümüyle bir elini Nihal'in omuzuna koydu, diğer eliyle elini tuttu ve çocuğun nahif vücudunu çekti. Ondan latif bir menekşe rayihası [*kokusu*] intişar ederek [*yayılarak*] Nihal'i taze bir hava-yı baharın [*bahar havasının*] mestîsinde [*sarhoşluğunda*] sarıyordu. Çocuğun başı, Bihter'in sinesine dayanmış oldu. Demek o kadar korkulan şey, onun biçare ruh-i bikrini [*bakir ruhunu*] müthiş bir afet-i mütekarribin [*yaklaşan afetin*] kâbusları içinde ezen şey bu genç, güzel, mütebessim kadın, bu bir demet menekşe kadar muhit-i havasında [*havasının muhitinde*] taze bir nefes-i bahar uçan vücuttan ibaretti, öyle mi?... Bu rayiha Nihal'in ruhunu güya tebahhur ettirerek [*buharlaştırarak*] massediyor [*emiyor*] gibiydi. Gözlerini kaldırarak, başı hep orada, Bihter'e baktı, o da gülüyordu. Artık Bihter'in o tebessümünün altında bütün ru-

hunun teslimiyeti güya bir tebessümün gülleri içinde açılıyordu. O zaman Bihter, heceleri biraz çekerek terennüm eden sesiyle dedi ki:

- Beni seveceksiniz, değil mi? Zaten beni sevmemek mümkün olmayacak. Ben sizi o kadar seveceğim, seveceğim ki nihayet siz de beni seveceksiniz.

Nihal cevap olarak ince dudaklarını uzattı, Bihter başını eğdi, yekdiğerine düşman olmak lazım gelen bu iki vücut bir dakika içinde doğan bir muhabbetle öpüştüler, dost oldular. Evet, birbirinin hemen dostu olmuşlardı. Nihal korkunç bir rüyadan çıkmış gibiydi. Artık elbiselerini değiştirmek ve soyunmak için yukarıya çıkarken Matmazel de Courton'a sokularak dedi ki:

- Ne güzel, değil mi, Matmazel? Ben zannediyordum ki...

Bülend'in elinde çam dallarından yapılmış, kemal-i ihtimamla Ada'dan buraya kadar getirilmiş bir çelenk vardı; onu kütübhanenin üstüne asacaktı. Mürebbiye ile ablasının önünden koştu. Dershaneye gidiyor, her şeyden evvel bu mühim işi bitirmek istiyordu. Kapıyı eliyle itti, sonra birden memdud [*uzun*] bir nida-yı hayretle [*hayret sesiyle*] bağırdı:

- Aa!...

Odaların değiştiğini hep unutmuşlardı. O zaman zapt olunamayan bir tecessüsle Bülend'in arkasından gittiler. Bülend odanın ortasında, burasının bir vakitler duvarları kurşun kalemiyle yapılmış gemi resimleri dolu, o mümkün değil taht-ı intizama [*düzen altına*] alınamayan dershane olabileceğine inanamayan gözlerle, gayr-i müteharrik [*hareketsiz*], güya elinde duran çam dallarından çelengi bu zarif yatak odasının neresine talik etmek [*asmak*] lazım geleceğini düşünerek duruyordu.

Nihal'le mürebbiye yavaşça girdiler. Matmazel de Courton:

- Odamıza gidelim, buraya girmemek icap ederdi... diyor fakat görmek hevesiyle o da gecikiyordu.

Nihal etrafına baktı: Evvela pencereleri gördü. Gayet açık, beyaz bir bulut altında saklanmış zannolunacak kadar donuk mavi atlastan câbecâ [*yer yer*] boğularak kaldırılmış yarım perdelerin arasından beyaz tüller dökülüyor, Kula'nın garb tesir-i zevkiyle [*Avrupa zevkinin etkisiyle*] son zamanlarda vücuda getirdiği solgun halılardan birinin üzerine küçük küçük kümeler yapıyordu. Tamamen açılmış panjurlardan taşarak giren ziya

ile bu perdeler mavi bir kayalıktan dökülen, döküldükçe köpüren beyaz bir şelaleye benziyordu. Yine öyle açık mavi ile boyanmış duvarlar, o renkte atlasla gerilerek etrafına ince sarı kornişler çekilmiş tavan, ortasından sarkan maâbid-i atikaya [*eski mabetlere*] mahsus fanuslara takliden mülevven muhtelif camlarla yapılmış bir kandil; köşede, tam vaktiyle Nihal'in piyanosunun yerinde yatak, tavandan azim bir sarı halkadan dolaşarak dökülen atlas ve tül karışık bir cibinlik, ta karşıda iki pencerenin arasında tuvalet takımı; yanda kapısı unutularak açık bırakılmış aynalı dolap, uzun bir sedir, yine açık mavi kalpakla bir uzun yer lambası, ufak bir geridon, mini mini bir şamdanla birkaç kitap, ta aynalı dolabın karşısında babasının kara kalemle yapılmış cesamet-i tabîiyede [*birebir bir ölçüde*] bir resmi.

İşte Nihal'in ilk darbe-yi nazarla [*bakışta*] gördüğü şeyler. Bülend hepsinden ziyade cesurane davranarak ilerlemiş, tuvalet masasının üstüne, o bin türlü ufak tefeklere, biraz eğilerek, güya içinden birisinin başı çıkıverecekmiş gibi korkarak, aynalı dolaba bakıyor, her gördüğü şeye bir hayret kelimesi terdif ediyordu.

Matmazel de Courton Nihal'i çekip götürmek istedi. Nihal birden aklına gelen bir fikirle ilerledi. Dehlizden değil, odanın aralık kapısından geçmek istiyordu; eliyle aralık kapının tül perdesini iterek yol açtı:

- Oh! Matmazel, bakınız! dedi. Sizin oda buradan kaçmış.

Matmazel de Courton, biraz tutuk, cevap verdi:

- Evet, çocuğum, size haber vermemişler miydi? Ben ta oraya, birinci odaya, beyin eski odasına gidiyorum. Fakat bu ziyaretlerle vakit kaybediyoruz. Hâlâ üstünüzü değiştireceksiniz.

Nihal sapsarıydı. Hiçbir cevap vermedi. Bülend şimdi kanapenin üstünde unutulmuş, beyaz kordelalarla krepten hafif bir omuz atkısını alarak sırtına koyuyor, küçücük boyuyla kırıştırarak, yumuk gözlerini süzerek çalkana çalkana odanın içinde dolaşıyordu. Matmazel de Courton nihayet ciddîyete lüzum gördü. Bülend'in arkasından atkıyı çekerek:

- Küçük yaramaz dedi. Size bin kere söyleniyor ki başkalarının şeylerine dokunmak ayıptır.

Bülend gülerek cevap verdi:

- Evet, hakkınız var, Matmazel. Kıraat [*okuma*] kitabımda bile bu söz var, değil mi?

Nihal ilerledi. Kendi odalarına îsal eden [*götüren*] aralık kapısının topuzunu çevirdi; kapı açılmadı. Bir kelime söylemeksizin döndü. Hep beraber, mürebbiye Bülend'in elinden çekerek, dehlize [*koridora*] çıktılar. Nihal kendi odalarının kapısını itti, bir adım attı. Bu defa Nihal ufak bir sayha-yı hayreti [*hayret çığlığını*] zapt edemedi. Bülend arkasından, kasırgalı telaşıyla atıldı.

- Bu ne? dedi. Aman abla! Bu bizim odamız mı? Bu ne güzellik! Bu ne süs! Bu karyolaların cibinlikleri yeni mi yapılmış? Kütüphanenin camı değişmiş, boyanmış. Bakınız, yazıhanede bir şeyler olmuş. Benim oymalarımı bütün çıkarmışlar. Ya perdeler! Oh! Bizim de şimdi ipekli ve tüllü perdelerimiz var. -Birden Bülend'in gözlerini yeni boyanmış duvarın üstünde iğneyle tutuşturulmuş iri yazılarla bir kâğıt cezbetti:

- A, Matmazel, bu ne?

Nihal, odasının büsbütün değişmiş manzarası karşısında, bir dakika evvel dudaklarında irtisam eden [*beliren*] hatt-ı endişeyi [*endişe çizgisini*] kaybederek gülümsüyor, demir karyolasının kubbesinden mavi kordelalarla boğula boğula inen beyaz cibinliğe bakıyordu. Bülend'in gösterdiği levhayı okudu: "Duvarlara gemi resimleriyle insan başları yapmak memnudur [*yasaktır*]."

Bülend:

- Ağabeyimin işi! diyordu. Demek deve resimleri yapabileceğim, öyle mi abla?

Matmazel de Courton diyordu ki:

- Bundan sonra Bülend'e kurşun kalemi vermek bitti. Artık odayı temiz tutmak lazım geliyor. Bütün lüzumsuz oyuncakları da atarız. Bülend şimdi evin içinde intizamperver [*tertipli*] bir küçük adam olacak. Bu akşam bu güzel oda için beye teşekkür etmek de hatırımızdan çıkmayacak, değil mi Nihal?

Nihal cevap vermedi.

Beş

Matmazel de Courton diyordu ki:

- Lüzumundan fazla inat ediyorsunuz, Nihal! İşte tam bir saat oluyor ki Cerni'nin hep o temrinini çalışıyorsunuz. Bu merak da yeni başladı. Altı senede bir kere fasılasız bir saat çalıştığınızı görmemiştim. Sizi bu kadar yorulmaktan menediyorum, anlıyor musunuz?

Nihal birden yuvarlak iskemlesinin üzerinde döndü:

- Tuhafsınız, Matmazel! dedi. Bana her vakit piyanonun çalışmadan öğrenilmeyeceğini söylerdiniz. Tam ben çalışmaya heves duyarken şimdi de bu kaide çıktı.

Adadan avdet edeliden beri Nihal mutadının hilâfına [âdetine aykırı] olarak mürebbiyesine karşı ara sıra böyle asabının bir hamle-yi serbestiyle [*serbest hamleyle*] cevap vermeye başlamıştı. İhtiyar kız bu cevaplara yalnız serzenişkâr [*sitemli*] bir nazarla mukabele ederdi. Bugün dedi ki:

- Nihal, rica ederim, biraz muhakeme edelim. Maksat piyanoya çalışmak değil mi? Aynı temrini bir saat mütemadiyen çalmak beyhude yorulmaktan başka bir şey değildir.

Nihal atıldı:

- İşte yine tenakuz [*çelişki*]... Bana daima parmakların başka suretle çeviklik kesbedemeyeceğinden [*kazanamayacağından*] yine siz bahsederdiniz.

İhtiyar kız bütün küskün tavrıyla:

- Bana itaat etmemek için bu kadar ısrar edeceğinizi bilseydim, ihtara hiç lüzum görmezdim, dedi.

Nihal sustu. Önüne bakıyordu, sonra gözlerinin eğri bir nigâhıyla [*bakışıyla*] mürebbiyesine baktı, dedi ki:

- Matmazel! Beni artık sevmiyor musunuz? İşte bakınız, cevap vermiyorsunuz. -İskemlesinden kalktı, Matmazel de Courton'un yanına, kanapenin üzerine oturdu:

- Matmazel! Ne vakit derslerimize başlıyoruz? Artık sıcak havalar bitmedi mi? İşsizlikten ne kadar sıkılıyorum, biliyor musunuz? Şimdi istiyorum ki sabahtan akşama kadar odamızda okuyalım, okuyalım. Okumak hiç bitmesin.

* * *

Nihal'de şimdi evin içinde bir uzak durmak, tenha köşeler aramak, kendisini saatlerce odasından çıkarmayacak işler bulmak merakı başlamıştı. Bu merak babasının evde bulunduğu zamanlar hükmünü icra ederdi [*yürütürdü*]. O gittikten sonra Nihal eski kıpırdak çocuk olur, evin içinde gezer, bilhassa Bihter'in yanından ayrılmazdı. Garip bir hadise-yi hissiye [*duygu hadisesi*] ile bu izdivacın bütün kini babasına inhisar etmiş, asıl Bihter'le onun arasına bir soğukluk koymamıştı. O günden beri babasından kaçıyor, güya mini mini ruhu kendisini aldatan bu kalbin hıyanetinden intikamını ondan uzak kalmakta arıyordu.

Artık sabahları babasının odasına giderek onu yatağından kaldırmıyordu. Bu sabah mülâtafaları [*şakalaşmaları*] tamamen bitmişti. O zaman Nihal, henüz Bülend yatağında uyurken, uyanır, çıplak ayaklarına terliklerini takarak yavaşça babasının odasına girer, ekseriyet üzere [*çoğunlukla*] onu yatağında bulurdu. O, kalkmakta bililtizam [*kasten*] nazlandıkça Nihal muziplikler icat ederdi.

Henüz çocuktu: Babasının kasr-ı basarını [*miyopluğunu*] bir türlü anlamayarak ve gözlük istimalinin [*kullanmanın*] mahiyet-i lüzumuna [*neden gerekli olduğuna*] bir türlü akıl erdiremeyerek bir gün yine o, yatakta gecikirken: "Sabah oldu, bakınız güneşe... Yoksa görmüyor musunuz? Gözlüğünüzü getireyim mi?" demişti. O gün galiba bunu ciddîyetle söylemişti. Sonra bu hemen her gün tekerrür eden [*tekrarlanan*] bir latife olmuştu. Nihal ikide birde gözlüğü alır, babasının gözüne tutar: "Bakınız, şimdi güneşi görüyor musunuz?" der, Adnan Bey bu latifeden asla usanmayan bir kahkaha ile yataktan atlardı. O zaman Nihal için

ufak tefek hizmetler başlardı: Babasının havlusunu tutar, diş macununun kapağını açar, leylak şişesinin topuzunu sıkarak Adnan Bey'in beyazlıkları kumrallıkları içinde kaybolan saçlarına muattar [*kokulu*] bir yağmur serperdi. Bütün bu şeyler bitmez tükenmez latifeler, kahkahalar içinde yapılırdı. Başlıca oyunlarından biriydi. Nihal'in bu sabah hizmetlerine mahsus bir halayık ismi vardı: Pervin! O zaman Nihal dudaklarını büzer, gülmemeye çalışır, başını biraz ciddîce tutar, küçük bir Pervin sıfatıyla koşar, Pervin sıfatıyla hizmet eder; sonra, birden, bir kahkahanın tarrakasıyla [*patlamasıyla*] Pervin'in içinden Nihal'in sima-yı neşvedarı [*neşeli siması*] çıkar, ince kollarıyla boynuna sarılır, güya büsbütün Pervin kalıvermekten korkarak Nihal bir buseyle kendisini bulmakta acele ederdi. Bazen Adnan Bey Pervin'e darılır, çehresini çatarak hiddetle çıkışırdı:

"Pervin! Kız ben sana söylemedim mi? Niçin bu sabun kâsesini yıkamadın? Şimdi ben sana ne yapayım? Söyle bakayım. Kulaklarını mı çekeyim? Dudaklarını mı koparayım?"

Adnan Bey bu hiddet oyununu o kadar güzel yapardı ki Nihal, mebhut [*şaşkın*], adeta korkarak dinlerken, birden şaşırır, işin oyunluğunu unutur, muhayyel [*hayali*] Pervin için bir merhamet mi duyar yoksa velev bir oyun arasında, velev bir latife içinde kulaklarının çekilip dudaklarının koparılmasına rakik [*hassas*] ruhu tahammül mü edemez, ne olur; birden babasına sokularak oyunun ciddîyetini bozmak için kesik kesik gülerdi. Bir gün hem böyle gülmüş hem ağlamıştı.

Şimdi, şimdi bu latifelerin arasında, nasıl olmuş bilinemez, kilitlendikten sonra anahtarı kaybolan bir kapı vardı. Oh! Bu kapı... O, aralarında soğuk bir seng-i mezar [*mezar taşı*] şeklinde dikiliyordu. İhtimal bu izdivacı kâmilen [*tümüyle*] affedecekti, eğer babasıyla arasına böyle bir duvar çekilmemiş olsaydı.

Onun izdivaç hakkında mübhem fikirleri vardı. Muhakemesinde karı kocanın yekdiğerine "Bey!", "Hanım!" diyen bir kadınla bir erkek olmasından fazla malumat o kadar müşevveş [*karışık*] bulutlar arasında kaybolurdu ki takib-i istidlalata [*hüküm çıkarmalara*] imkân bulunamazdı. Onun için yalnız bir şeyin ehemmiyeti vardı. Babasıyla kendisinin arasında bir kapı kapanırken onunla bir yabancı kadının arasında mavi

atlaslarla, beyaz tüylerle müzeyyen [*süslü*] zarif bir kapının açılmış olması.

O günden sonra bir daha o odalara girmemişti fakat o gün Bülend'in bulduğu beyaz omuz atkısını unutamıyordu. Kapının ötesinden ayak sesleri, ufak gülüşler işitirken gözlerinin önüne hep omuz atkısı geliyordu. Nedir, Yarabbi! Bu omuz atkısı ki çocuğun dimağına böyle musallat olmuş, uykularına karışıyordu?

Bilhassa ikisini beraber görmeye tahammül edemiyordu. Onlarla beraber bulunmak mecburiyeti sofrada gayr-i kabil-i ictinabdı [*kaçınılmazdı*]. İlk günleri Nihal mutadını [*âdetini*] bozmamaya, yine o gevezelikleriyle sofrada geçen saatleri doldurmaya azmetmişti fakat bulduğu lakırdılarda, lakırdılarının arasına serptiği kahkahalarda, hatta kendisini telattufkârane [*lütfederek*] dinleyenlerin sükûtunda, tebessümünde güya yanlış bir perdeye basılmış olmaktan mütevellid öyle sahte bir nağme fark etmişti ki bir gün bilâsebeb [*sebepsiz*] bir huysuzluk çıkarmış, sofradan kalkmıştı. O günden sonra sofrada bir sükût-i musırrane [*ısrarlı suskunluk*] iltizam ediyordu [*gerekiyordu*].

Adnan Bey uzaktan bu küskünlüklerin alaimini [*alametlerini*] tamamen farkediyor ve Nihal'le bir musalahanın [*barışın*] zaman-ı tesisine [*sağlanma zamanına*] henüz gelmemiş nazarıyla bakıyordu. Biliyordu ki Nihal kendisinden uzaklaştıkça Bihter'e tekarrüb edecek [*yaklaşacak*]. O da asıl bunu istiyordu.

Bihter'le Nihal iki dosttular. Babası gittikten sonra Nihal bir aralık kendisine ait olan halktan, Bülend'le Beşir'in ve Cemile'nin teşkil ettikleri o çocuk halkından kaçar; biraz da on iki ile on dört arasında bulunan kız çocuklarına mahsus bir büyümek, büyüklerle beraber olmak hevesiyle, Bihter'in yanına gelirdi.

Bihter'e henüz verecek bir unvan bulamamıştı. Ona "Anne!" diyemeyecekti, kendi kendisine buna karar vermişti. Başka bir isim de bulamıyordu. Beraber bulunurken başlıca ona bu isimle hitap edememekten sıkılırdı. Bir gün ona bir şey söyleyecekti. Âdetiydi, mutlaka birisine lakırdı söylemeye başlarken bir kelime-yi hitabiye [*hitap kelimesi*] ile başlardı, onu bulamadı,

bulamadığı için söyleyeceğini unuttu. Bihter fark etmişti, gülerek dedi ki:

- İşte yine bana verecek bir isim bulamadınız. Durunuz, sizinle bir mukavele [*sözleşme*] yapalım. Bana sadece Bihter deyiniz, olmaz mı? Ben de size kısaca Nihal derim. Böyle aramızda bütün külfet de kalkardı.

Nihal kıpkırmızı oldu:

- Oh! Kabil değil.

Bihter ısrar ediyor, Nihal'in ona bir isim bulamamak azabına mutlaka hatime [*son*] vermek istiyordu:

- Hayır, hayır, mademki benim hoşuma gidecek. Söyle bakayım, Bihter!... Bihter!

Nihal gülerek: - Bihter!... dedi.

O günden sonra daha teklifsiz oldular. Artık beynlerinde [*aralarında*] sıkılacak hiçbir şey kalmamıştı, bir yaşta iki refika [*kız arkadaş*] sıfatını alıyorlardı. Bu refakate [*arkadaşlığa*], Bihter gayr-i mahsus [*hissedilmez*] bir mana-yı himayet [*himaye manası*] de ilave ediyordu. Bir gün Nihal'in bütün elbiselerini, çamaşırlarını, ufak tefeklerini muayeneden [*gözden*] geçirdi; hepsini beğeniyor; Nihal birer birer gösterdikçe başıyla hep "güzel!" diyordu. Muayene bitince dedi ki:

- Nihal! Bilir misin? Artık bunların hepsini atmak zamanı geliyor. Ben isterim ki sen küçük bir çocuk değil, genç bir kız olasın. Bu kısa etekler... Bunlar on ikisine kadar pekiyidir. Fakat on ikisinden sonra...

Artık bir genç kız olmak fikri Nihal'i hazzından şaşırttı. Mürebbiyesinin yüzüne baktı. İhtiyar kız buna muterizdi [*itiraz ediyordu*]. Bihter'e diyordu ki:

- Lâkin madam, zannederim ki pek erken... Fransa'da bu kadar çocuklar bahçede çember çevirir. Nihal'in eteklerini uzatmak için hiç olmazsa iki sene daha beklemek lazım gelir.

Bihter gülerek cevap verdi:

- Evet, Fransa'da, alelumum [*genellikle*] Avrupa'da, hatta Beyoğlu'nda fakat bizde Nihal artık sokağa açık bile çıkamayacak. Değil mi Nihal? Şık bir çarşaf!

Nihal çarşaf fikrine çıldırdı. Ellerini çırpıyordu, mürebbiyesine koştu:

- Oh! Çarşaf, çarşaf!

Sonra bir sevinç arasında birden ağzından bir şey çıktı; Bihter'e:

- Beybabama söylersiniz, değil mi? dedi.

* * *

Bihter evin tertibatını [*düzenini*] değiştirmek istiyordu. Artık Nihal'le hep buna dair görüşüyorlardı. Bütün tasavvuratına [*düşüncelerine*] Nihal'i teşrik [*ortak*] ediyor, yapılacak şeyler için Nihal'e: "Değil mi, öyle yaparız, değil mi?" diyordu.

Beraber gezeceklerdi. Bihter Nihal'in bütün elbiseye müteallik [*ilişkin*] şeylerine nezaret edecekti. Bu kış geçtikten sonra, baharda bir gün Kâğıthane'ye yaşmakla gideceklerdi. Bihter hemen hayalhanesinde doğuveren bu yaşmağı Nihal'e anlatıyor; o, bütün kadınlık içinde uyanmaya başlayan hissiyatının ilk şiddet-i güşayişiyle [*açılış şiddetiyle*] dinliyor; ruhunu mest eten bu süslü şeyler, şu küçük muntazam dişleriyle, ince kırmızı dudaklarıyla insanı garip bir hararetle ısıtan tebessümüyle, müterennim [*şakıyan*] sesiyle tasvir eden güzel ağızda bir başkalık alıyordu. Sonra genç kadının muhitinde öyle esirî [*atmosferik*] bir nefha-yı bahar [*bahar esintisi*], şuh bir menekşe havası vardı ki Nihal'in rakik hüviyeti müheyya-yı tebahhur [*buharlaşmaya hazır*] bir jale katresi gibi erir, onda imtisas ederdi [*emilirdi*]. O zaman bu genç kadınla bu henüz genç kız olacak çocuk, ruhlarını nâgehan [*ansızın*] bir darbe-yi şehbal [*büyük kanat darbesi*] ile bir ufk-i meserrete [*sevinç ufkuna*] atan müzeyyen tasavvurlarının arasında öpüşürlerdi.

- Beybabanız geliyor.

Nesrin'in sesi bu haberi atınca birden soğuk bir raşe [*titreme*] Nihal'i sarsardı. Dudaklarını çeker; kendisini sarhoş eden bu hava-yı muattardan [*kokulu havadan*], bîgâne [*yabancı*] bir ufka düşmüş bir kuş tevahhuşuyla [*korkusuyla*] kaçmak ister, bu nesim-i müsemmimden [*zehirli rüzgârdan*] kurtulmak için acele ederdi.

* * *

Eylül nihayetlerindeydi. Bir gün sofrada Adnan Bey dedi ki:

- Nihal, Matmazel'den haber aldım ki derslerinize çoktan başlamışsınız. Türkçeye ne vakit başlayacağız? Hani ya birçok niyetlerimiz vardı ki unutmuş görünüyorsun.

Nihal'in Türkçesine hemen kâmilen [*tümüyle*] Adnan Bey çalışmıştı. Bu sene ona eski yeni, manzum, mensur müntehap [*seçme*] parçalar yazdırılacak, bir defter-i müntehap [*antoloji defteri*] vücuda getirilecek, bunlar okutturulacak, izah olunacak, bir yandan da Nihal'in mümkün değil ıslah olunamayan imlâsına bir çare bulunacaktı. Adnan Bey ta öteden beri okuduklarından parçalar çizmiş, Nihal'in mutasavver [*tasavvur edilen*] defterine sermayeler teşkil etmişti.

Nihal günlerce babasının bu sözünü unutmuş göründü. Adnan Bey de unutmuş gibiydi fakat tekrar babasıyla baş başa saatlerce o küçük hücre-yi iştigalde [*çalışma odasında*] kalmak ihtimali öyle bir şeydi ki Nihal'in o akşamdan sonra fikrini terk etmedi. Nihal, kısmen yine kendi tarafından iltizam olunan [*kasten yapılan*] bu babasından uzaklık içinde, uzun bir kışın siyah günlerini kafesinde güneşler düşünerek geçiren bir kanarya gibiydi.

Bir gece, yemekten sonra Adnan Bey'le Bihter Nihal'in odaya, o ne kadar zamandan beri kaçtığını hissettikleri hücre-yi iştigale [*çalışma odasına*] girdiğini gördüler. Adnan Bey gülerek:

- Ders mi? dedi.

Nihal:

- Evet, eğer isterseniz, cevabını verdi.

Bu geceden itibaren dersler başladı fakat baba ile kızın arasında o eski samimiyet, o eski laubalilik, tekellüfsüzlük yoktu. Şimdi aralarında bir şey eksilmiş gibiydi; hayır, aralarında bir şey fazlaydı. Bir üçüncü vardı.

İlk geceleri o eski hararet-i samimiyeti [*samimilik hararetini*] bulmak için her ikisinin gayretiyle dersler gidiyordu. Nihal küçük titrek sesiyle bir küçük manzumeyi okumaya çalıştıkça hatta hep beraber gülüyorlardı. O mümkün değil nazmın hareket-i musikiyesini [*musiki hareketini*] anlayamıyordu. Adnan Bey diyordu ki:

- Lâkin Nihal, şaşıyorum, niçin anlamıyorsun? Fransızca nazımları pek güzel okuyorsun, fazla olarak musikişinassın, nazımda vezin kelimelerin mücaveretinden [*yan yana bulunmasından*] hâsıl olan musikiden başka bir şey değil.

O zaman efâil ve tefâili [*aruz tef'ilelerini*] izaha başlar, o anlatırken Bihter'le Nihal uzaktan bakışarak gülerlerdi. Nihal'in

beceriksizlikleri derslerin can sıkan ciddîyetine böyle ara sıra neşveler serperdi. Sonra bir gece Nihal bir sevk-i tabiî [*içgüdü*] ile mevzun [*vezinli*] okumaya başlayınca artık başlıca gülünecek şey kalmamış oldu. Yavaş yavaş derslerin üstünde esnemek hevesi veren bir hava uçmaya başladı. Buna kim sebepti? Şimdi ara sıra Bihter'e bakarak bitirmek için acele eden Adnan Bey mi, bazen eline vakit geçirmek için alınan kitabı ağzına tutarak esneyen Bihter mi, hatta bir vakitler haremgâh-ı ruhu [*ruhunun mahrem yeri*] olan bu odada şimdi fazlalığını hissederek ikide birde defterini hemen fırlatıp kaçmak arzularını duyan Nihal mi? Dersler artık topallaşmaya, hasta bir çocuk mecalsizliğiyle emeklemeye başlıyordu. Bir gece Adnan Bey'in ufak bir baş ağrısı sebep oldu: "Bu gece ders kalsın" denildi, ondan sonra dersler unutulmuş oldu.

* * *

Genç kız olmak üzere bulunan çocukların bir devre-yi mahsusası [*özel dönemi*] vardır ki o esnada bu nahif, narin mahluklarda bir kadın hayat-ı rüşeymiyesinin [*cinsel hayatının*] inkişafat-ı mübhemesi [*belirsiz gelişmeleri*] görülür. Bu devre manevî, cismanî tebeddüllerle [*değişimlerle*] başlar. Çocukta sebepsiz herkesten bir ürkeklik, bir kaçınmak fark olunur. Onda artık oyun zamanı geçmiş bir kedi yavrusunun vahşetleri [*korkuları*] uyanır; size eskisi gibi çocukça neşvesiyle elini uzatmaz, yanınıza o eski teslimiyet-i mutlaka [*mutlak teslimiyet*] ile sokulmaz; babasına dudaklarını uzatışında bile bir raşe-yi baridenin [*soğuk titremenin*] seyelanı vardır. Lakırdılarında biraz daha ihtiyatlıdır. Nâgehan gülerken kızarır; ona hava-yı teneffüsünün [*teneffüs ettiği havanın*] içinde gariplik, yabancılık veren bir yeni nesimin [*esintinin*] dalgaları vardır. O zaman kaçar, tenha köşeler arar; uzun düşünceleri vardır, kendisinde bir başkalık hisseder fakat mahiyetini bilmez. Yalnız anlar ki artık bir çocuk değildir. Yeni bir maye-yi hüviyet [*kimlik mayası*] zapt olunamayan bir kuvve-yi inkişafiye [*gelişim kuvveti*] ile bu çocuk vücudunu parçalayıp taşmak, bir feveran-ı şedid [*şiddetli fışkırış*] ile harice [*dışarı*] çıkmak ve artık tahakküm etmek ister. Bu hadise-yi hayatiye [*hayat hadisesi*] çocuğun iradesinden, vukufundan, ihtiyarından [*inisiyatifinden*] hariç

bir şeydir ki kendi kendine tabiatın tayinkerdesi olan [*belirlediği*] hatt-ı inkılâbatı [*değişim çizgilerini*] takip eder. Çocuk vücudunda garip bir şeyin, güya mahiyeti anlaşılmaz bir hastalığın yürüdüğünü, ilerlediğini, bütün hüviyetini dolaştığını hisseder. O zaman ona yürüyüşünde, söyleyişinde, gülüşünde, bütün münasebat-ı hariciyesinde [*dış ilişkilerinde*] korkaklıklar, beceriksizlikler gelir. Birden evzaında [*duruşlarında*] zarafet ve tabiîyyetinden [*doğallıktan*] bir şey eksilmiş zannolunur. Boyu haddinden fazla uzun, vücudu nispetten hariç [*orantısız*] ince gibidir. Yürürken uzun bacaklarının üstünde bînisbet [*nispetsiz*] bir gövde ile yürüyen bir kuş hâli vardır. Elini uzatışında, başını tutuşunda, o eski hoş ahenk kaybolmuştur. Kendine mahsus vaziyetlerini terk etmiş de henüz yakışacak vaziyetler bulamamış bir vücut hükmündedir. Lakırdılarının arasında nâgehan kızarışları vardır, sebebini bilmez, bu kendiliğinden taşan sıkıntılara galebe de çalamaz. O zaman herkesten uzak kalmak ister; büyüklerin arasında durmaya cesaret edemez, çocukların arasında kalmaktan utanır.

Uykularında kâbuslar, hummalar vardır, geceleri bağteten [*ansızın*] uyanışları içinde ölümü düşünür, korkar, yorganının altına sokularak titrer.

Bu öyle bir devredir ki çocukların pîş-i nigâh-ı ıttılaına [*bilgilenmesine*] yeni ufuklar açar. Onlara kimse bir şey söylemeksizin, hiçbir yerde bir emare görmüş olmaksızın, birdenbire, kendi kendine, o zamana kadar tamamen anlaşılamayan binlerce şeyler bir vüs'at-i ifade kesbeder [*ifade genişliği kazanır*], birçok hakikatleri anlayıvermiş bulunurlar. Bu ıttılâ [*bilgilenme*] nasıl istidlalat-ı fikriye [*fikri sonuç çıkarmalar*] neticesiyle böyle birkaç aylık bir devre-yi mahsusa içinde husule geliverir? Bu kabil-i tarif [*tanımlanabilir*] değildir. Denebilir ki bu sırada yeni inkişaf eden hüviyet, genç kız hüviyeti, o eski çocuk hüviyetine yeni yeni ilimler getirmiş her şey için "İşte bu şudur" diyen sesiyle o vakte kadar bulutlar altında şöyle bir göz gezdirilen sahifelerin üzerine sihrâmiz [*sihirli*] bir ziya dökmüştür.

Nihal hayatının bu devre-yi mahsusasındaydı. Dersler böyle sekteye uğrayıverince, babasının tekrar başlamak için bir şey söylemediğine kin duymakla beraber, bir memnuniyet-i hafiyye [*gizli memnunluk*] hissetti. O artık Bihter'le babasının yanın-

da, hususiyle kendisinden başka kimse yokken, ilk zamanların sıkıntısına benzemeyen bir şey, adeta bir hicab duyuyordu.

Kış yağmurlarıyla, karlarıyla gelmişti. Bihter'le Nihal bir açık havaya intizar ediyorlardı [*bekliyorlardı*]. Beyoğlu'na gidilecek, aylardan beri tasavvur olunan [*düşünülen*] şeyler, bilhassa Nihal'in ilk çarşafı için kumaş alınacaktı. Açık sarı yalıdan artık bir haber-i fevkaladenin vürudu [*sıra dışı haberin gelmesi*] zamanı yaklaşmıştı. Bihter Nihal'e vaat etmişti ki o haber gelip de Peyker'in mini mini bebeğini görmek için oraya gitmek lazım gelince Nihal bir çocuk değil, bir genç kız sıfatıyla gidecekti. Kaç gündür Nihal merak ediyor, böyle her gün yağmur bahanesiyle inilemeyecek olursa, çarşafın yetişemeyeceğinden korkuyordu.

Bugün nihayet havada bir müsaade vardı. Artık ineceklerdi. Adnan Bey sabahtan beri gülümseyerek tuhaf bir nazar-ı manidarla [*manidar bakışla*]:

- Aman, Nihal Hanım'ın çarşafı unutulmasın, diyor, Behlül amcasının cümlesine mütalaalar ilave ediyordu:

- Artık işimiz var. Evin içinde yeni bir hanım peyda olacak: Nihal Hanım! Muameleleri bütün tebdil etmeli [*değiştirmeli*]. Ezcümle [*bu arada*] ben. Artık kavga edemeyeceğiz, o eski yaramaz çocuğa ikide birde çıkışılamayacak. Şimdi teveccühü celbolunacak [*dikkati çekilecek*] bir hanıma karşı yapılan yaltaklıklar lazım, değil mi Nihal? Ah! Affedersiniz, değil mi küçük hanımefendi?

Behlül ayağa kalkıyor, Nihal'in karşısında tuhaf vaziyetlerle eğilerek sahte bir seda-yı tekellüfle [*tekellüf sesiyle*] soruyordu:

- Küçük hanımefendi, bugün iyi midirler? Küçük hanımefendi parmaklarının ucunu öpmek için bana müsaade verirler mi? Küçük hanımefendi mini mini bir tebessümle tuhaflıklarımdan mahzuziyetlerini [*haz aldıklarını*] işarete tenezzül buyururlar mı?

Nihal kızararak gülümsüyordu. Behlül ilave etti:

- Küçük hanımefendi, yine ara sıra odama gelip bir parça kavga etmek için inayet buyuracaklar mı?

Sonra birden Bihter'e döndü:

- Yenge! Çarşafın rengi ne olacak? Bakınız, bana nasıl bir fikir geliyor. Bu ilk çarşaf olacak, şu hâlde göze çarpar bir şey bulmalı. Bir renk ki geçenlerin zorla nazarını celbetsin. Mesela,

sarı ama sapsarı, çiğ, hani ya gözleri ısıran sarı. İstanbul'a şık bir kanarya hediye edelim. Matmazel de Courton'un da bu renge bilhassa merakı var, değil mi Nihal? Hani ya bir yaz sapsarı bir kumaştan gömlek yapmıştı.

Nihal gözlerinde bir şerare-yi cidal [*mücadele kıvılcımı*] ile cevap verdi:

- Yok, bu meselede sizin zevkinize müracaat edelim. Kırmızı, kıpkırmızı, gözleri tırmalayan bir kırmızı intihap edelim [*seçelim*]. Hani ya sizin bir vakitler o kadar kabarık kırmızı bir kravatınız vardı ki üzerinde yeşil mineli iğnenizle koca bir domatese benzerdi.

Adnan Bey "Kavga başlıyor!" dedi.

Behlül tevakkuf etmeden [*beklemeden*] mukabele etti:

- O kravat o kadar hoşunuza gittiyse Matmazel de Courton'a hediye edelim. Sarı gömleğinin üstüne takar.

Nihal:

- Aman, ne büyük fedakârlık! dedi, yazık olur, o size o kadar yakışıyor ve size yakışan şeyler o kadar az tesadüf ediyor ki...

Bihter fenalaşmak istidadını kesbeden [*gösteren*] kavganın arasına girdi:

- Nihal! Hazırlanmayacak olursan vapuru kaçıracağız. Beşir beraber geliyor, değil mi?

* * *

Bugün, artık çarşafa girmek fikri zihninde yerleştikten sonra, Nihal yine kısa koyu lacivert şayaktan elbisesiyle, ta dizlerinden aşağıya kadar dökülen paltosuyla, kendisini sokakta çıplak zannediyordu. Birinci defa olarak, hemen Bihter'in boyuna yaklaşan ince boyu ile sokakta açık bulunmaktan sıkıldı. Bihter'in yanında yürümesini idare edemiyor, bazen kendisini lüzumundan fazla öne geçmiş buluyor, sonra yanından ayrılmaya çalıştıkça onun meşy-i mevzunundan [*düzenli yürüyüşünden*] kendi yürüyüşüne bir sakatlık, usulden düşen bir nağmeye mahsus bir vezinsizlik sirayet ediyordu ve bîvakit [*vakitsiz*] genç kız oluvermekten mütevellid, bu beceriksizlikler ona vahşi bir güzellik, garip bir hoşluk veriyordu.

Alınacak birçok şeyleri vardı: Nihal eski elbiselerinden hiçbirini alıkoymak istemiyordu, ona her şey yeniden yapılacak,

hele geçen senenin birden kısalıveren şeyleri kâffeten [*tümüyle*] Cemile'ye verilecekti. Nihal'de bir kadınlık hevesi uyanıyor, ona o vakte kadar düşünülmemiş şeyler için arzu veriyordu. Utanarak Bihter'den kokular istedi. Çamaşırları için süsen tohumundan yastıklara serpmek hevesini saklayamadı. Dükkândan dükkâna dolaştıkça yeniden arzular peyda oluyor, Beşir'in ellerinde küçük paketler taşınamayacak bir raddeye geliyordu. Nihal için bu güzel şeyler alındıkça Beşir'de de bir saadetin hazzı uyanıyor, gözleriyle Nihal'e fikirler veriyordu. Bir aralık tüllerle, kordelalarla siyah bir büyük güle benzeyen bir şemsiyeyi gösterdi. Yavaşça:

- Şemsiye, dedi, küçük hanım şemsiye almadınız!

Sonra çarşaf için kumaşların karşısında düşünülürken o hep, muhteriz [*çekingen*] sesiyle, cesaret edemeyen ellerinin korkak temaslarıyla bu düşüncelere karışıyor, eğilerek, ötede diğer bir peykede başka hanımların karar verdikleri açık lacivert üzerine ince limonküfü çizgilerle bir kumaş göstererek, yavaşça Nihal'e:

- Bakınız, ne güzel, ondan alsanız a... diyordu.

Birden Nihal sabırsızlandı:

- Aman Beşir! Susacak mısın? Biz çarşaflık düşünüyoruz.

Beşir çekildi. Onun böyle çekilişinde sokulmaya çalışırken kafasına vurulmuş bir kedi mazlumiyeti vardı ve bu mazlumiyette birden öyle bir acılık buldu ki Nihal hemen pişman oldu. Beşir'e bakarak:

- O kadar hoşuna gittiyse esvabı ondan yaparız... dedi.

O kumaşı Bihter de fena bulmuyordu:

- Aferin Beşir! diyordu.

Çarşaftan evvel ona karar verdiler. Nihayet çarşafın da şu küçük parlak benekli siyahlı olmasında ittifak hâsıl oldu. Beşir paketlerin hepsini yüklenmek istiyordu, onlar razı olmadılar; bir araba getirtildi, daha o kadar yerlere uğranacaktı ki... Bihter:

- Değil mi, Nihal? diyordu. Terziden sonra büyük salon için Patriano'dan bir fikir alırız.

Son vapura ancak yetişebildiler, Nihal o vakte kadar Beyoğlu'na inmekten bu derecede bahtiyar olmamıştı. Yanlarında paketler koca bir yığın teşkil ediyordu. Nihal'in hemen bütün istedikleri alınmıştı. Bihter yalnız Peyker'in çocuğuna hediye edilmek üzere Patriano'ya mavi pelüşler içinde zarif bir beşik

sipariş etmekle kanaat etmişti. Bu aralık, kamarada yalnız kaldıkları vakit bahtiyarlığının nâgehan taşan bir hamlesiyle Nihal Bihter'e sokuldu ve ta dudaklarının yanından çenesinin üstünden öperek:

- Sizi bugün her vakitten ziyade seviyorum! dedi.

* * *

Nihal'in genç kız kıyafetine resm-i duhulü [*giriş töreni*] bu yeni hayatın bir rasime-yi güşadı [*açılış töreni*] kabilinden icra olundu.

Nihayet açık sarı boyalı yalıdan beklenen haber alınmıştı. Bugün Bihter'le Nihal oraya gideceklerdi. Teşrin-i Saninin [*kasımın*] bahar hatıraları veren günlerinden biriydi. Adnan Bey'le Behlül aşağıda büyük salonda bekliyorlardı. Bu hazırlık o kadar uzun sürmüştü ki ikisi de sabırsızlanıyordu. Bir aralık, yukarıdan Bülend'in sesi işitildi. Aşağıdakilere soruyordu:

- Hazır mısınız? Biz geliyoruz. Oh! Ablamı görmeyiniz.

Yukarıda küçük bir telaş, kahkahalar arasında fısıltılar, Nesrin'in: "Ah canım! Meğerse koca kız olmuş!" diyen sesi vardı, sonra Bülend'in koştuğu duyuldu. Bülend bağırıyordu:

- Bırak, Şayeste! Ben onunla bayrak yapacağım, bayraksız alay olur mu?

Nihayet merdiven gıcırdadı. En önde küçük dimağının içinde doğan bayrakla, mehib [*heybetli*] bir sancaktar vaziyetiyle vücudunu büyülte büyülte yürümeye çalışan Bülend, alayı açıyordu. Bu bayrak Nihal'in arkasından çıkarılan kısa elbisenin Adnan Bey'in bir bastonuna takılmasıyla hâsıl olmuştu. Bülend onu omuzuna almış, dalgalandırarak yürüyordu:

- Kimse olmasın. Yolu kapamayınız, alay geçecek. Ah! Bir trampete olsaydı!

Nihal'le Bihter arkadan geliyorlardı, daha sonra, kolunda Nihal'in çarşafıyla o iri siyah bir güle benzeyen şemsiyesi, Beşir ve hepsinin yüzünde geniş bir tebessümle Şayeste, Nesrin, Cemile geliyorlardı. Bülend'in gürültüsüyle Şakire Hanım bile Hacı Necib'i dönme dolabın önünde bırakarak salonun kapısından bakıyor ve Nihal'i bu heyette, artık bir genç kız kıyafetinde görmekten teessür ederek [*üzülerek*] gözlerinin ucunu siliyordu.

Adnan Bey'le Behlül ayağa kalkmışlar, mütebessim, bekliyorlardı. Nihal son basamaktan inip de bir hatve [*adım*] daha atmaya cesaret edemiyormuşçasına durunca Behlül:

- Oh! dedi, bu kim? Bu küçük, zarif, ince hanım kim? Sizi temin ederim ki tanımıyorum.

Bihter gülerek:

- Size takdim ederim: Nihal Hanım... dedi.

Bülend şimdi sevincinden çıldırıyordu. Bayrağı bir tarafa, bastonu bir tarafa fırlatıyor, hoplaya hoplaya ablasının etrafında dönerek: "Nihal Hanım! Nihal Hanım!" diye bağırıyor, sonra etrafına bir göz gezdirerek güya bütün dünyayı haberdar etmek isteyen bir sûr-i ilan [*ilan borusu*] gibi mini mini sesinin en tiz perdesiyle ilave ediyordu:

- Artık hep Nihal Hanım denecek, anlıyor musunuz? Kim yalnız Nihal derse, defterine beş yüz kere Nihal Hanım yazacak, değil mi Matmazel?

Matmazel de Courton en arkada, henüz merdivende gülümsüyordu. Nihal iki adım attı. Şimdi salonun boş yerinde her türlü hâilden [*engelden*] âzâde, bütün ince ve uzun boyunun zarafetiyle tamamen meydandaydı. Behlül onu tanıyamamakta haklıydı. Bihter'in dest-i sanatından [*sanat elinden*] o kâmilen değişerek çıkmıştı. Ne tamamen genç kız, ne hâlâ çocuk dedirtmeyecek bir kıyafet bulunmuştu. Eteğinde ufak, gayr-i mahsus [*belli belirsiz*], inceliğine nispeten uzun duran boyunun fazlalığına çocuk hiffeti [*hafifliği*] veren bir kısalık bırakılmıştı. Açık limon gazlar üzerine geçirilmiş dantelalar ta sırtından başlayarak kollarının altından dolaşmış, Nihal'in henüz gayr-i mütevessi [*genişlememiş*] gövdesiyle sinesini bir cepkenin bolluklarında saklamıştı. Yakasından inerek bu cepkenin arasına sıra sıra helezonlarla dökülen yine açık limon gaz kalabalıkları altında bu henüz çocuk göğsünün fakri [*fakirliği*] ihfa olunmuştu [*gizlenmişti*]. Bütün bu ipeklerin sanat mülaabesi [*oyunu*] mübhem dolgunluklar farz ettiriyordu. Nihal'in uzun saçları çocukluğundan bir hatıra olarak arkasına salıverilmiş, yalnız alnında düz kesilerek, iki taraftan alınan birer demetle tepesinin üstünde bir küçük topuz; ancak peçesiyle çarşafını tutacak kadar bir şey yapılmıştı.

Nihal alnını babasına uzattı, Behlül'e yalnız elini uzatıyordu, o itiraz etti:

- Yalnız bu kadar mı?... diyordu, demek, artık küçük hanımefendi ile bayramlarda öpüşülemeyecek.

Nihal dudaklarını burarak, başını biraz eğerek, gözleriyle, "Galiba!..." dedi, Bihter çarşaflanmıştı, "Haydi Nihal!" diyordu, "Çarşafını, asıl çarşafını görsünler."

Şimdi Beşir koşmuştu. Şayeste, Nesrin, Nihal'in başına üşüştüler. Şakire Hanım bile salona iki adım daha attı. Bülend elinde Nihal'in peçesiyle acele ediyordu. Bihter yetişti, peçeyi ta alnının üstünde biraz büzerek, kabarıkça iliştirdi. Nesrin bir firketeyle Nihal'in eldivenini ilikliyordu; sonra birden hep çekildiler ve bu defa Nihal çarşafın iğfalkâr [*aldatıcı*] hutûtu [*çizgileri*] altında, artık henüz bir çocuk sıfatıyla değil, ince bir genç kız endam-ı levendiyle ortada kaldı. O zaman Behlül koştu. Şimdi eğilerek, kollarının, ayaklarının türlü tuhaf vaziyetleriyle selamlar resmederek, ona kolunu takdim etmek istiyordu. Bülend sıçrıyor, ablasının boynuna sarılmak, onu bu heyette öpmek için ısrar ediyordu. Nihal eğildi, yeni çarşafının bozulmasına, peçesinin buruşmasına ehemmiyet vermeyerek Bülend'le dudak dudağa, uzun uzun, adeta birbirini hırpalayarak öpüştüler. Şakire Hanım artık ağlıyordu.

Behlül:

- Yürüsün de görelim, diyordu, değil mi yenge? Asıl çarşafın içinde yürüyebilmeli. Bu öyle bir nazik sanattır ki bir kadının bütün zarafet-i müstesnasını [*müstesna zarafetini*] gösteriverir.

Nihal elinde şemsiyesiyle ilerledi.

- Ama hep bana bakıyorsunuz, diyordu. Elbette şaşırırım.

Behlül şimdi tek gözlüğünü takmış, eğilerek, geniş, raksediyor zannolunan adımlarla Nihal'i süzerek arkasından gidiyordu.

- Olmuyor, zavallı Nihal, olmuyor, diyordu.

Nihal'in yürüyüşünde biraz fazla acele, hatvelerinin vüs'atinde [*adımlarının genişliğinde*] biraz mevzuniyeti [*mevzunluğu*] bozan bir genişlik vardı. Ellerini nereye koyacağında mütehayyir [*şaşkın*] gibiydi. O zaman Behlül taklidini yaptı, kollarını çekerek, ellerini sarkıtarak, garip, tuhaf bir vaziyetle Nihal'in yürüyüşünden bütün beceriksizlikleri istiare eden bir taklit ile

yürüyor: "İşte böyle yürüyorsun!" diyordu. Sonra yengesini yürütmek istedi:

- Oh! Bakınız diyordu; bu sanat yengemde son nokta-yı zarafeti [*zarafet noktasını*] bulmuş.

Bihter:

- Teşekkür ederim, dedi fakat kendimizi size beğendirmek için vaktimiz yok. Beşir, çantaları aldın mı? Şayeste nerede? Çarşafını giymeye mi gitti?

Sonra Adnan Bey'le Behlül'e sordu:

- Siz de geliyorsunuz değil mi?

Behlül ayaklarını uzattı, zorla gülen bir adam vaziyetiyle başını arkasına salıvererek güldü:

- Of!... dedi, bilir misin azizim? Ağlamamak için gülüyorum. Bu yolda çocukça fikirler bana ağlamak hevesi verir. "Kadınlar şairane aşklar hülya ederler ve aşklarında şiir ile bahtiyar olurlar." İşte güzel bir terkib! Bunun altına imzanı atar, edebî risalelerden [*dergilerden*] birine gönderirsin. Senin gibi binlerce safinsanlar vardır ki buna: "Oh! Ne güzel!" derler. Güzel; belki fakat doğru değil. Kadınlar şiirlerle dolu aşklar hülya ederler. O da, yüzde bilmem ne kadar, herhâlde ekseriyeti teşkil edecek kadın beyinlerinin içinde böyle açık lacivert bir semanın üstünde zerrin handelerle [*altın gülüşlerle*] şairane bir rüya-yı sevda [*sevda rüyası*] vardır fakat bu rüya işte yalnız oraya, o mini mini beyinlerin bulutlarına mahsustur. Hayatta, hayat-ı âşıkanelerinde, kadınlara şiirden bahsederseniz ne yaparlar, bilir misin? Gülerler ve içlerinden, hatta bazen açıktan açığa "Ahmak!" derler... Şiir? Lâkin azizim, bu senin dediğin şey on beş yaşında pekiyidir. O zaman ağaçlarının arkasından parça parça güneşler akan sık ormanlarda seyranlar düşünülür, mehtap gecelerinde sandalın kürekleri bırakılarak denizin zemzemeleriyle [*mırıltılarıyla*] semanın çiçekleri arasında ebediyet kadar imtidad edecek [*sürecek*] istiğraklar [*kendinden geçişler*] hülya olunur [*hayal edilir*]; daha, bilir miyim? Ben o devri öyle acele ederek geçtim ki tamamen tahattur edemiyorum [*hatırlayamıyorum*]. Fakat aşk, asıl aşk, hayat-ı hakikiyede [*gerçek hayatta*] aşk, bunların

biri değildir. Bunlar kadınları bir müddet belki aldatır, bir kere, iki kere, nadiren üç kere, bu rüyalarla eğlenirler lâkin dördüncüsünde asla. Bütün o şiire asılıp kalan kadınlar, nihayet onu bulamayarak –çünkü o mümkün değil bulunamaz– bulamamak hüsranını ve hatta ihtimal bir gün bulmak ümidini saklamakla beraber aşkta asıl bulunan şeyi ararlar: Hakikat. Evet, bütün maddiyatıyla, o şiirlerden, hülyalardan, çiçeklerden bütün mücerrediyetiyle hakikat!... Biz erkekler de böyle değil miyiz? Hayatımızın bir devre-yi mahsusası vardır ki o sırada fikirlerimiz daima fevkalarz [*yer üstünde*] uçmaya, emelini tatmin edecek kevser-i hülyayı [*hayal kevserini*] semaların menabi-i esîriyesinde [*atmosferik menbalarında*] aramaya muhtaçtır. Yükselir, gözlerini aldatan bu mavilikleri geçmek, daha yukarılarda bir şey, bir başka hava-yı sevda bulmak için yükselir fakat yükseldikçe daha geçilecek mavilikler bulur, o iğfalkâr [*aldatıcı*] ufuklar bitmez tükenmez. Bu semavî seyahat ne kadar imtidad eder [*sürer*]? Bu mizaca ait bir şeydir. Bazen o kadar devam edebilir ki dönmeye imkân kalmaz. İşte sen oradan hiç dönmeyecek, biraz topraklara hiç düşemeyecek gibisin. Ben? Ben hatta uçmak için heves bile duymadım. Uçup uçup da düşenler, bütün o kırık kanatlarıyla topraklarda sürüklenen, nihayet topraklarda ruhunun gıdasını arayanlar gözlerimin önünde o kadar beliğ dersler teşkil ettiler ki ben onların bitirdikleri yerden başlamaya lüzum gördüm. Oh! Rica ederim söyleme, sizin, hülyakârların [*hayalcilerin*] bütün felsefenize vâkıfım. İşte ne demek istediğini anlıyorum. Bana o seyahat-i semavînin [*semavi seyahatin*] fecirlerinden, kehkeşanlarından [*samanyollarından*], kavs-i kuzahlarından [*gökkuşaklarından*], mülevven [*renkli*] güneşlerinden, şaşaadar [*şaşaalı*] tufanlarından, bütün bu güzelliklerin mestîsinden [*sarhoşluğundan*] bahsedeceksin. Bir yığın şiir! Lâkin asıl şiir kadınlardır, bu çiçeklerden teşkil edilerek odanızın müzehheb [*altın yaldızlı*] hücrelerinde rakik şükufedanlarda [*vazolarda*] muattar [*kokulu*] hatıralarıyla size gülümseyen demetlerdir. Bence işte felsefe-yi aşk [*aşk felsefesi*] bundan ibarettir. Bu demetlerden mümkün mertebe çok bağlayabilmek... Hayat-ı sevda bir mezheredir [*çiçek serasıdır*] ki buradan sadece bir temaşakâr [*seyirci*] sıfatıyla geçenler de vardır. Onlar biraz daha ileride bir şey koparabilmek ümidiyle geçerler, geçerler,

nihayet artık koparılacak bir şey kalmaz, geri dönmek de mümkün değildir, bunların seng-i mezarına [*mezar taşına*] "Yaşamadılar" diye hâkkolunabilir [*kazılabilir*]. Bunlar öyle bir sınıftır ki beceriksizlerden, mahcuplardan, cebînlerden [*korkaklardan*] mürekkeptir [*oluşur*]. Bu sınıfın biraz fevkinde [*üstünde*] yakalarına yalnız birer gonca, henüz nâgüşâde [*açılmamış*] tek bir gonca takmakla, bu mezhere-yi sevdadan [*sevda çiçekliğinden*] bütün hisselerini almış olmakla çıkanlar vardır. Kanaatkârlar. Daha sonra henüz kenar-ı mezhereye [*çiçek serasının kenarına*] gelir gelmez tehîdest [*eli boş*] yahut birkaç hatve [*adım*] ötede avuçlarında bir demet kurumuş otla "Oh! Ne güzel!" diyen, hemen oraya, bir ağacın sâye-yi hâbperverine [*uykulu gölgesine*] düşerek uyuyanlar gelir. Tembellerle yorgunlar. Daha sonra muzafferler, kişvergüşâlar [*ülke fethedenler*], bu mezherenin [*çiçekliğin*] İskender ve Dârâ'ları, Cengiz ve Timur'ları, bizler, ben. Evet, ben, kucak kucak, etek etek o çiçeklerden toplayan, toplamak için bir heves-i müzdâd [*artan heves*] duyan ben. Görsen, böyle, kâh elimin bir hırs-ı anîfiyle [*sert hırsıyla*] koparılmış, kâh dişlerimin keskin bir darbesiyle kesilmiş, bazen çalıların arasında türlü güçlüklerle toplanabilmiş, dikenlerinde hûn-ı emelimden [*emel kanımdan*] fedakâr katreler [*damlalar*] bırakılarak ancak yetişebilmiş, ara sıra şurada burada mürüvveten [*mürüvvet olsun diye*] alınmış çiçeklerden bende güzel demetler var! Bunların içinde şuh kahkahalarıyla güller, baygın nigâh-ı sevdasıyla [*sevda bakışıyla*] nergisler, hâr [*sıcak*] ve muhteris nefesleriyle karanfiller, bin türlü manalarıyla nesrinler, şebboylar, laleler, sümbüller, bütün o şairlerin lehçelerini dolduran çiçekler, ötede beride mini mini, küçük küçük, muhteriz [*çekingen*] tebessümleriyle serpilmiş yaseminlerle inci çiçekleri hatta bîmana [*anlamsız*], ruhsuz zannolunan otlar, o mütevazı, zelil [*düşkün*], hakir edalarıyla biçare otlar. Bu demetlerden o kadar çoğalacak, o kadar çoğalacak ki nihayet odamın hücrelerinde boş yer kalmayacak. Odamda bunlardan o mezhere-yi sevdayı [*sevda çiçekliğini*] daima yaşatan bir mezhere-yi hatırat [*anılar çiçekliği*] vücuda gelecek. O zaman, işte yalnız o zaman ta odamın ortasına, bütün o hatıratı şaşaa-yı safvetiyle [*temiz şaşaasıyla*], nezahat-ı bikrinin [*bakir nezihliğinin*] masumiyet-i ebyazıyla [*beyaz masumluğuyla*] örtecek bir zambak, saf beyaz,

bîşâibe [*şaibesiz*] bir zambak koyacağım. Onlar şükûfedanlarında [*vazolarından*] kurudukça bu, tazeliğinin, şetaretinin nesîm-i jaledarını [*jaleli esintisini*] üzerlerine serperek, kendisi yaşamaktan bahtiyar yükseldikçe, o biçare solgun hatıralara da bir parça neşve-yi hayat [*hayat neşesi*] verecek; böyle, gözlerimin önünde hep beraber, gaşyeden bir hava-yı muattar [*ıtırlı hava*] içinde yaşarken ben mest olarak müzehher rüyalar içinde uyuyacağım; anlıyor musun, azizim? Ancak o zaman uyuyacağım.

Birden Behlül bastonunu yakaladı:

- Gördün mü, bir kere? Bana bu bahsi açtırmaya gelmez, bütün yapılacak işlerimi unutuyordum. Yarın için büyük bir sahra [*kır*] âlemi var. Bana bin türlü şeyler sipariş ettiler. Yetiştirilemezse amcamın ziyafeti mahvoldu.

Yedi

Ne vakitten beri tasavvur olunup da yapılamayan ziyafetin nihayet bugün için takarrüründen [*kesinleşmesinden*] sonra Behlül bir şey keşfetti:

- Durunuz bakayım! dedi, geçen sene düğün ağustos nihayetinde değil miydi? Şu hâlde bu ziyafet bir sene-yi devriye [*yıldönümü*] ziyafeti olacak. Amcamla yengemin mesut bir senesini kapayarak onlara yeniden bir sene-yi saadet [*saadet yılı*] güşâd edeceğiz [*açacağız*].

Bütün ev halkıyla beraber böyle bir sahra âlemi yapmak fikri Nihal'i o güne kadar sevincinden çıldırtırken Behlül'ün bu sözünden sonra onda nâhoş bir şeyin ezâ-yı takarrübünü [*yaklaşma eziyetini*] uyandırdı. Her vakit yaptıkları gibi Bihter'le ma'almemnûniye [*seve seve*] bir seyran yapacaktı. Fakat böyle aylardan beri hazırlanan kalabalık bir ziyafet, bu ziyafete takılan unvan, daha sonra artık ikide birde en küçük vesilelerle hayatlarına iştirak eden [*giren*] Firdevs Hanımlar, Peyker Hanımlar, hatta bütün eskiden sevdikleri, bilhassa babası, o mesut sene-yi izdivacını [*evlilik yılını*] kapayarak yeniden mesut bir sene-yi izdivac [*evlilik yılı*] açacak olan adam, evet, bunlar kâffeten [*tümüyle*] şimdi onu kızdırıyorlar, onda herkes için adavete [*düşmanlığa*] benzer bir şey uyandırıyorlardı. Lâkin bunlar anlamıyorlar mıydı ki içlerinde hiçbiri hissetmiyor muydu ki bu yapılan ziyafetlerin, bu eğlencelere sebep olan saadetlerin arasında onun kırılmış kalbinden parçalar, birer nevha-yı şekvâ [*şikâyet ağıtı*] ile işitilmez sesleri titreyen enkâz-ı kalbi [*kalbinin enkazı*] var? Onları duymuyorlar mıydı?

Bu sabah oraya gitmek için onu erken kaldırmaya gelen Matmazel de Courton'a nâgehan [*ansızın*] metanetine galebe çalan bir hummâ-yı a'sâb [*sinir krizi*] içinde bir seneden beri söylemediklerini söyledi. Elinin altına geçen şeyleri koparmak, yırtmak, zapt olunmuş elemlerinin intikamını onlardan almak istiyormuşçasına asabi hareketlerle ayağına takılacak çorapları, sırtına geçirilecek gömleği alırken, bu ziyafete gitmek için bir yangından kaçar gibi giyinirken kesik kesik, bazen durarak, "Lâkin siz de bir şey söyleyiniz!" demek isteyen hâliyle mürebbiyesinin yüzüne bakarak söylüyordu:

- İşte düne kadar oraya gitmek istiyordum, diyordu fakat bugün... Bugün gitmek istemiyorum. Bilir miyim neden? Bu gece bütün gitmemek için bir çare düşündüm. Yok, bir çare bulamıyorum ki... Bana hep "Oh! İşte Nihal kıskandı" diyecekler, gülecekler. Siz bilirsiniz a, onlarda birbirine bakarak bir nevi gülüş var. O her vakitki gülüşleri değil. Dudaklarının sağ tarafı, yalnız sağ tarafında bir köşesi yavaşça kalkarak gizli bir gülüşleri var. Annelerinde de kendilerinde de aynı gülüş. Onu en evvel Bihter'de gördüm. Bir gün, neydi Yarabbi! Beybabama bir lakırdı söylüyordum; bilmem nasıl bir şey birden gözlerimi ona sevk etti. O, işte bu gülüşüyle beybabama bakarak bir fikir vermek istiyordu. Siz o gülüşlerini fark ettiniz, değil mi? Sizinle istihza [*alay*] mı ediyorlar, size merhamet mi ediyorlar, anlaşılamayan bir gülüş. İşte o günden beri hep babamla lakırdı ederken zannediyorum ki o yine öyle, o gülüşüyle gülüyor. Matmazel, sarı potinlerimi giyeyim, değil mi? Oh! Şimdi siz mesela inseniz, deseniz ki: "Nihal bir parça rahatsız, onun için..." Derhal annesi kızlarına, sonra üçü birden babama bakarak öyle, dudakları titreyerek –Nihal taklidini yapıyordu– işte böyle gülecekler. Onlar böyle gülerken, ne istiyorum, biliyor musunuz?

Matmazel de Courton tevkif etmek [*durdurmak*] isteyerek diyordu ki:

- Saçlarınızı taramayacak mısınız, çocuğum?

O dinlemeyerek devam ediyordu:

- Oh! Saçlarım!... Bana başka bir şey söylememek için saçlarımı düşündünüz. Ben biliyorum ki siz, siz hepsini anlıyorsunuz. Evet, onlar bir gün yine öyle gülerken birden ortalarına atılmak

ve bağırmak istiyorum: "Lâkin siz, siz kimsiniz? Nereden geldiniz? Bırakınız bizi, beybabamla beni."

Bülend aşağıdan bağırıyordu:

- Abla! Seni bekliyoruz. Matmazel! Ablama söyleyin, çabuk olsun.

- Bunlar bütün çocukluk, Nihal. Bu gece fena bir uyku uyumuş olmalısınız, o kadar. Eldivenlerinizi sakın unutmayınız.

Nihal eldivenlerini giymeye çalışarak omuzlarını silkti:

- Çocukluk! Fena uyku!

Sonra birden eldivenlerini giymekten vazgeçerek avucunda sıktı:

- Lâkin ben bir seneden beri fena uyku uyuyorum, anlıyor musunuz? İşte bugün de fena uykularımın şenliğini yapmaya gidiyoruz!

* * *

Göksu'yu ve tenha bir gün olmak üzere perşembeyi ihtiyar [*tercih*] etmişlerdi. İki evin halkı hemen kâmilen [*tümüyle*] oradaydılar. Dört sandal olmuşlardı. Bülend Beşir'i kandırarak kürek çekmeye çalışıyordu, onların sandalı en öndeydi. İçinde Matmazel de Courton Nihal'i güldürmek için fazla bir korku ile Bülend'e:

- Lâkin bu küçük gemici bize Göksu'nun lezzetini tattıracak, diyordu.

Bir aralık sandal gırrrt!... etti. Bülend küreği elinden bırakarak:

- İşte Amerika'yı bulduk, diyordu, Christophe Colomb çıkabilir. Yaşasın Christophe Colomb! Yaşasın Yeni Dünya!

Arkada, kikte Nihat Bey Adnan Bey'e diyordu ki:

- İşte gördünüz mü? Dört kürek çekersiniz, bir sığa tesadüf edersiniz.

O, dereye gireliden beri, Adnan Bey'e Göksu'ya dair birtakım tasavvurat-ı imâriyeden [*imar tasavvurlarından*] bahsediyordu. Bir aralık arkadan Behlül'ün sesi işitildi. Başlarını çevirdiler. Behlül, Bihter, Peyker sahildeydiler. Behlül:

- Biz yürüyerek geliyoruz, diyor, Bihter yürümek istemeyerek sandalda kalan annesine:

- Sakın sandaldan kendi kendinize çıkmayınız, ihtarına lüzum görüyor, Peyker kollarını uzatarak, Katina'nın kucağında etrafına yadırgayarak bakınan bebeğine, mini mini Feridun'a, sahilden kendisini tanıtmaya çalışıyordu:

- Cicim! Gel, bana gel... Hani bunun annesi? Canım bunun annesi nereye gitmiş?

Nihayet sandal kurtulduktan sonra Nihal:

- Oh! Artık biz de çıkalım, dedi.

Behlül, Peyker'le Bihter'in arasında yürüyor, Peyker'e diyordu ki:

- Böyle sahraya [*kıra*] çıkınca bende zapt olunmaz bir arzu uyanır! Koşmak. Muvafakat etseniz, bugün sizinle ne güzel koşmak oyunları icat ederdik! –Peyker'e biraz daha sokularak bir mana kasdettiğini anlatır bir sesle ilave ediyordu:– Siz kaçardınız, ben kovalardım, öyle zannediyorum ki sizin kaçmakta maharetiniz var fakat bende de kovalamak için öyle bitmez tükenmez bir sabır, bir sebat var ki nihayet...

Peyker gülerek sordu:

- Nihayet?

- Nihayet sizi tutacağım.

Bihter onlardan biraz fasıla ile güya bir yalnızlık içinde, işitmeyerek, işittiklerine iştirak etmeyerek yürüyordu. Peyker'in arkasında gayet hafif beyaz ipekten kolsuz bir yeldirme vardı ki yalnız boynundan bir toka ile omuzlarının üstünde uçacak bir hiffetle [*hafiflikle*] durarak, tenhalığın verdiği serbestiyle [*serbestlikle*], gayet ince, sînesinin yarısına kadar teninin pembeliklerini ifşa edecek derecede şeffaf muslin gömleğini, bol yenlerinin festonları arasında saklanamayan bileklerini güşâde [*açık*] bırakıyor; Behlül "Nihayet sizi tutacağım!" derken o beyaz ince muslinin altında, bol yenlerin saygısız açıklıkları arasında gözleriyle güya bir cevap arıyordu.

Bir müddetten beri Peyker'i böyle gözleriyle, sözleriyle takip ediyordu. Peyker bundan hiddet ediyor görünmüyordu. Onun için bu öyle bir eğlenceydi ki çocukluktan beri mesirelerde başlanmış latifelerin bir zeyl-i tabîisi [*tabiî uzantısı*] hükmündeydi. Behlül'ün takibatı bir latife sıfatından çıkmadıkça buna hiddet etmek fazla bir külfetti, hatta mensup oldukları sınıfın felsefe-yi ahlâkiyesine [*ahlak felsefesine*] göre bu muhtâc-ı ictinâb

[*kaçınılacak*] bir kabalık addolunabilirdi. Yalnız Behlül'ün engüşt-i emelinde [*emel parmağında*] biraz fazla cüret görüldükçe küçük bir istihza, ufak bir kahkaha, tuhaf bir kelimeyle takibata bir fasıla verilir, meselenin bir latifeden harice çıkarılmasında biraz düşünüleceği anlatılırdı.

Behlül Peyker'i kendisi için bir şükûfe-yi mev'ûd [*vaat edilmiş çiçek*], o muaşakalarından müteşekkil demetlere mutlaka ilave olunacak bir şey olmak üzere telakki ediyordu. Bugün kendi kendisine diyordu ki:

- Tamamen bana benziyor. Peyker'le muvaffak olmamak için en muhakkak tarik [*yol*] onu bir vâdi-yi şiire [*şiir vadisine*] sevk etmektir. Peyker öyle kadınlardan ki onlarla ya ilelebed böyle latifeler edilir yahut bir gün büyük bir cüretle galebe çalınır. O hâlde, evet, o hâlde cüret etmeli.

Peyker Behlül'ün son sözüne bir istihza ile cevap verdi:

- Ben de bilakis böyle eğlencelere geldikçe kendimde zapt olunamaz bir arzu fakat sizinkine benzemeyen bir arzu hissederim. Eve avdet etmek [*dönmek*], ne koşmak ne kaçmak ne de kovalanmak aklıma gelmez; hele tutulmak hiç tabiatımla tevâfuk edebilecek [*örtüşebilecek*] bir şey değil. Bakınız size söyleyeyim, dünyada benim kadar kendisini uzun uzun dinlemiş, muammâ-yı hissiyatını [*duygularının muammasını*] benim kadar vuzuhla görebilmiş bir kadına nadir tesadüf edebilirsiniz. Beni mesut edecek nedir, bilir misiniz? Hani ya geçen hafta bir gün yine bugünküne benzer şeylerden bahsetmek için bana gelmiştiniz. Hatırınıza geliyor mu, bizi nasıl bulmuştunuz? O küçücük bahçenin bir köşesinde, Feridun'u salıncağın içinde havalanırken, Nihat'ı uzun sandalyesinde yatmış, o bitmez tükenmez gazetelerini okurken görmüştünüz, değil mi? Ben de onların arasında düşünüyordum. Evet, düşünüyordum ki saadet işte emellerini böyle bir bahçenin köşesinde bir salıncakla bir yığın gazetenin arasına koyabilmektir. Bu gûşe-yi saadetin [*saadet köşesinin*] daire-yi sükûnundan [*sakinlik dairesinden*] sizi hazfediyorum [*siliyorum*], düşüncelerimin arasından o gün sizin mırıldandığınız teraneleri hep çıkarıyorum.

Peyker yavaş yavaş elindeki şemsiyesini otların üstünden sürterek, dudaklarında bir tebessümle söylüyor; Behlül inanıl-

mayacak bir şey dinleyenlere mahsus bir edâ-yı şübhedar [*kuş-kulu eda*] ile gülümsüyordu. Peyker'e:

- Acaba? dedi.

Peyker birden, sesine bütün samimiyet-i ifadesini [*ifade samimiliğini*] koyarak cevap verdi:

- Oh! O kadar sahih ki işte şimdi, daha on dakikalık bir zaman geçmeden, Feridun'u görmek ihtiyacını hissediyorum. İşte simdi koşmak istiyorum fakat kovalanmak için değil, Feridun'a yetişmek için.

Uzaktan Nihal'le Matmazel de Courton'u gördüler. Daha ileride Bülend'in sandalı diğer bir Amerika'ya daha uğramıştı. Bihter Bülend'e bağırıyordu:

- Bülend, yetişir artık, çıkınız bakalım!

Bülend hep Christophe Colomb oyununu takip ederek Beşir'e sahildekileri gösteriyor:

-İşte, diyordu, vahşiler! Çıkmaya gelmez, anlıyor musun? Sonra...

Eliyle bir şey anlatmak istiyordu. Nihayet hepsinin ısrarına karşı sandalı yanaştırmaya karar verdi. Behlül yavaşça Peyker'e diyordu ki:

- İster misiniz, sizi sandalla ta derenin nihayetine kadar götüreyim? Oh! Öyle baş başa ne güzel olurdu!

Peyker cevap vermedi. Artık sıkılmaya başlıyordu. Hep beraber yürüdüler. Bülend en önde yürüyordu. Haber verdi:

- Geldik! Geldik! İşte babamla Nihat Bey.

Hep oradaydılar. Nesrin'le Şayeste kahvecinin hasırlarını seccadelerle örtüyorlar, Firdevs Hanım beraber getirilen açılır kapanır uzun sandalyesini bir ağacın altına yerleştirmeye çalışıyordu. Katina kucağında Feridun'la Peyker'e koştu. Şakire Hanım'la Cemile ötede sepetten tabakları çıkarıyorlardı.

Bugün hiçbir şeyden memnun olmayan Nihal, Matmazel de Courton'a diyordu ki:

- İşte geldik. Şimdi, şimdi ne olacak, sanki? Akşama kadar böyle oturulacak, değil mi? Bugün yanımdan hiç ayrılmayınız, olmaz mı, Matmazel?

Peyker şimdi bir iskemleye oturmuş Feridun'a lakırdılar söylüyordu. Behlül biraz arkasına oturdu, o kadar yakınında ki genç kadının sînesinden, ensesinden, saçlarından çıkan hâr [*sıcak*],

muattar [*ıtırlı*] hava-yı müskirle [*sarhoş edici havayla*] ciğerleri şişiyordu. Çocuğa takayyüd ediyor görünerek diyordu ki:

- İşte, tamamen sizin gözleriniz.

Ötede, derenin kenarında Nihat Bey kolunu uzatarak Adnan Bey'e tasavvurlarının havada bir haritasını çiziyordu:

- Bilmem, diyordu, dere, yapmak istediğim şeylerle gözlerinizin önüne geliyor mu? Denizin sularından istifade etmek dereye o kadarcık bir derinlik vermek kâfidir zannediyorum. Sonra bunun içine mini mini muşlar, zarif gondollar, dünyanın muhtelif memleketlerine mahsus o bin türlü kayıklardan, sandallardan birer numûne koyunuz, burasını bir sefâin-i sagîre meşheri [*küçük gemi sergisi*] hâline getiriniz. Sahillere de Çin'den, Hint'ten, Acem'den, Japon'dan alınmış köşkler koyunuz. Mesela şurada hurma ağaçlarının arasında kaybolmuş bir Arap köşkü, beride muz ağaçlarının ortasında bir pagod [*çok çatılı konak*], bir kenarda eteğine bir gondol yanaşmış bir Venedik kâşânesi. Güya bu dere şark ve garbın, şimal ve cenubun [*kuzey ve güneyin*] bir mir'ât-ı nefâisi [*enfes şeylerinin aynası*] olsun. Bu muhtelif şeylerin gölgeleriyle televvün ederek [*renklenerek*] akıp gitsin. Sahillerinde elektrikle müteharrik [*hareket eden*] omnibüsleri koşarken bir taraftan esirî [*atmosferik*] bir balon yükselerek boğazı, İstanbul'u, Haliç'i, Adalar'ı, Marmara'yı seyretsin. İsterseniz buna sırtında mini mini bir köşkle bir fil, çıplak ayaklarıyla Hindîlerin omuzlarında bir tahtırevan, bir mahmil-i Arab [*Arap mahfesi*], keçilerle koşulmuş bir kızak, daha bilir miyim, dünyanın her tarafından bir şey ilave ediniz. İşte o zaman buraya bir mesire diyebilirsiniz ve buraya hanımlarımızı, çocuklarımızı...

Adnan Bey bu müzeyyen [*süslü*] hülyayı dudaklarında bir tebessüm-i sabûrane [*sabırlı gülümseme*] ile dinlerken Göksu güya hafif bir zemzeme-yi istihza [*alay mırıltısı*] ile feşâfeş-i emvâcını [*dalgalarının fışırtısını*] sürükleyerek akıp gidiyordu. Kirli suları üzerine boşanan ağustos güneşiyle paslanmış bir ayna kesafetiyle [*yoğunluğuyla*] parlayarak, sahilin perişan yeşillik kümelerinden bütün o asaba yılanların, kurbağaların âşiyân-ı muzlimi olmak haşyetini veren ot yığınlarından siyaha benzer bir yeşile boyanıyor, erimiş yeşil bir güneş gibi akıyordu. Daha sonra bu yaz güneşinin ağır hararetiyle ötede sahraların

yandığı, ağaçların kavrulduğu, bütün tabiatın bunaltıcı bir hava içinde güya esnediği hissediliyordu.

Hep yorgun gibiydiler; Firdevs Hanım uzun sandalyesinde gözlerini kapıyordu. Peyker'le Behlül'e dikkat eden yoktu. Feridun Katina'nın çehresini kısmen örtüyordu. Behlül yavaş sesle Peyker'in o saçlarının arasından pembe ucunu görebildiği kulağına mırıldanıyordu:

- Evet, tamamen sizin gözleriniz... Zaten Feridun'un henüz takarrür etmemiş [*oturmamış*] simasında bütün sizi görüyorum. Gözleri, dudakları, hatta çenesi... Oh! Bu çene, o ortasında; ancak belli bir çukurla insana gülümseyen çene! Bilmem onda öpülmek, okşanmak için davet eden öyle bir mâna var ki...

Peyker, böyle arkasından mırıldanan bu sesi, dinlemiyor görünüyordu; hep Feridun'a lakırdılar söylüyor, onunla meşgul oluyordu. Behlül'ün bu cümlesine yalnız bir: - O!.. O!... dedi. Behlül devam ediyordu:

- Evet, Feridun sizin bir küçük numûneniz! Güya bir sanatkâr sizin bütün o fevkaladeliklerinizi toplayarak onlardan mini mini bir eser-i bedî [*orijinal eser*] yapmak istemiş.

Behlül devam edemedi. Önünde, dudaklarının kenarında duran bu nîm güşâde [*yarı açık*], enseden sıcak bir râyiha-yı şebâb [*gençlik kokusu*] onun yüzünü yakıyor, gözlerine bir perde çekiyor, bu yaz gününün ağır havası içinde onu bunaltıyordu. Peyker'in başında ince bir tül vardı ki yalnız saçlarını sararak arkasından bütün ensesinin beyazlıklarını açık bırakıyordu. Behlül şimdi o kadar yakındı ki bu beyaz cildin hararetini içiyor, bundan mest olarak çıldırıyordu. Peyker'in saçlarından bir tel genç adamın terli alnına dokunuyor, bazen bir saniye yapışıyor, Behlül'ü titretiyordu. Bu tel saç genç kadınla onun arasına güya busenin mestî-yi mağşîsinden [*kendinden geçirtici sarhoşluğundan*] bir nebze koyuyor gibiydi. Behlül oradan ayrılmıyor, bu bir tel saçı arıyor, ona sürünmek ve bununla Peyker'den bir şeye tasarruf heyecanını duymak istiyordu. Artık kendisinde zapt olunamayacak bir heves vardı. İki elleriyle Peyker'in omuzlarından tutmak ve şimdi dudaklarını yakan bir buse ihtiyacını işte şurada, şu ensenin bellisiz küçük kumral tüylerle sâyedar [*gölgelenen*] bir dalgacığa benzeyen noktasında tatmin etmek istiyordu. Boğazında bir kuruluk vardı ki artık sözlerini kavu-

ruyordu. Feridun'u tamamen unutmuştu. Şimdi yalnız Peyker'den bahsediyordu:

- Oh! Bilseniz, bilseniz, diyordu; sizde bir şey var ki insanı bazen çılgınlıklar yapmaya sevk ediyor...

Devam ediyordu fakat şimdi sesi boğuktu. Peyker anlamıyordu, onun da kulaklarında bir şey uğulduyor, işitmekten menediyordu.

Behlül etrafına baktı; ötede Firdevs Hanım'ın gözleri kapalıydı. Adnan Bey'le Nihat Bey'i derenin kenarında arkadan görüyordu; Nihal'le Matmazel de Courton uzakta yavaş yavaş yürüyordu. Onlar burada unutulmuş gibiydiler, kimse görmeyecekti, hatta karşılarında Katina bile, Feridun'la çehresi kapanarak, bu buseyi hissetmeyecekti. Şimdi, her türlü mehâlike [*tehlikelere*] rağmen Peyker'i oradan, ensesinin şu sâyedar [*gölgeli*] noktasından öpmek için Behlül öyle bir ihtiyaç hissediyordu ki buna cesaret edemezse kendisini hemen orada ölüverecek zannediyordu. Peyker arkasından onun yalnız nefesini hissediyordu fakat birden bu nefeste güya o busenin yakıcı bir havasını duydu. Hassasiyet-i neseviyesinde [*kadınlık hassaslığında*] bir şey, ta ensesinin ta o sâyedar [*gölgeli*] noktasında bir saniye sonra gelecek olan o busenin bir lerzişini [*titremesini*] uyandırdı. Bir neşterin takarrüb eden [*yaklaşan*] temasından kaçınan bir tevahhuş-i asabiyle [*asabi ürküntüyle*] başını çekti; artık zapt olunamayan bir ismet-i a'sâb tuğyanıyla [*sinirlerinin ismet isyanıyla*] elini Behlül'ün omuzuna koyarak:

- Yok! dedi. Yetişir! Aldanıyorsunuz...

Yalnız o kadar söyleyebildi, sonra annesine seslendi:

- Anne! Behlül Bey'i çağırsanız a, size naklolunacak hikâyeleri varmış... Daha sonra kocasına bağırdı:

- Bey! Feridun sizi bekliyor...

Behlül sapsarıydı, birden ayağa kalktı ve dört adım ötede, ta karşısında, güya birden orada peyda oluvermişçesine yengesini gördü. Bihter'le Behlül ancak bir saniye süren bir müddet zarfında bakıştılar. Bihter gözlerini çevirdi. Behlül şimdi gülerek eliyle kendisini çağıran Firdevs Hanım'a giderken Bihter Peyker'e doğru yürüdü.

İki hemşire yekdiğerine baktılar. Peyker bu defa zapt-ı nefse [*kendini tutmaya*] lüzum görmedi, dedi ki:

- Biliyor musun Bihter? Kaynınız mıdır, yeğeniniz midir, nedir, tuhaf ve cesur bir çocuk! Enişte'nin hukukuna ufak bir tecavüze tahammül edemeyeceğimi bilirsin. Ben kocama hıyanet etmek fikriyle evlenmedim, beni rahat bırakmayacak olursa evime kabul etmemeye mecbur olacağım...

Bihter kıpkırmızı olmuştu. İzdivacından beri iki hemşire arasında hasmâne [*düşmanca*] bir vaziyet başlamıştı. Bilhassa Peyker'in bazı cümleleri olurdu ki Bihter'de, ihtimal bilâsebeb [*sebepsizce*] ısırıcı, tırmalayıcı bir tesîr-i nâhoş hâsıl ederdi [*hoş olmayan etki yaratırdı*].

O "Ben kocama hıyanet etmek fikriyle evlenmedim" derken, ihtimal, bu alelade bir sözden başka bir şey olmamak pek mümkün olmakla beraber, Bihter mukabeleye lüzum görüyordu fakat Katina orada idi, işitebilirdi. Şimdi Adnan Bey Feridun'un çenesini okşuyor, Nihat Bey Bihter'e:

- Akşama kadar böyle mi vakit geçecek? Bir şeyler icat ediniz... diyordu.

Buraya gelmek fikrini hepsi büyük bir sevinçle telakki ederken şimdi akşama kadar geçirilecek uzun saatlerin boşluğu hepsini ürkütüyor, eğlenmek kasdıyla gelen bu fikirlerde eğlendirecek bir şey doğmuyordu. Nihat Bey:

- Durunuz bakalım, Behlül Bey nerede? O bir şey icat etsin olmaz mı? dedi.

Peyker'le Bihter cevap vermediler. Adnan Bey, şimdi Firdevs Hanım'ın uzun sandalyesinin yanında kısa bir iskemleye oturarak, bîşübhe [*kuşkusuz*] pek hazâver [*haz verici*] bir hikâye nakleden Behlül'e seslendi:

- Behlül! Burada sana ihtiyacımız var. Bize bir oyun, bir eğlence bulacaksın.

Firdevs Hanım itiraz etti:

- Yok, Behlül Bey'i bana bırakınız, bizim birbirimize söyleyecek şeylerimiz var...

Birden Nihat Bey bağırdı:

- A!... İşte eğlence...

Ortalarına, ta Peyker'in ayaklarına koca lastik bir top gelip yuvarlanmıştı. Arkasından Bülend, daha sonra Beşir koşarak geliyorlardı. Bülend bağırıyordu:

- Topumu!... Topumu!...

Adnan Bey:

- Bülend! dedi, biz de beraber oynayacağız...

Nasıl? Beybabası da beraber mi oynayacaktı? Bülend çıldırdı. Yerinde zıplıyor, ellerini birbirine vurarak:

- Oh! Ne güzel, ne güzel!... diyordu.

Sonra bu pek ziyade güzel bulduğu şeye, aklına geliveren birisini de teşrik etmek [*katmak*] istedi:

- Nihal? dedi, Nihal nerede?

Etrafına bakıyor, Nihal'i arıyordu. Bağırdı:

- Abla! Abla!... Neredesin? Top oynayacağız, babamla beraber...

Uzaktan Şakire Hanım'ın sesi haber verdi:

- Küçük hanım Matmazelle beraber gezmeye gittiler.

Nihal unutuldu, şimdi Nihat Bey topu atmış, oyun başlamıştı. Adnan Bey Behlül'ü çağırıyordu:

- Seni bekliyoruz, Behlül!

Firdevs Hanım diyordu ki:

- Bırakınız, onlar oynasınlar, bakınız, biz burada ne iyiyiz!

Firdevs Hanım'ın sürme çenberleri içinde karanlıklara boğulmuş amîk [*derin*] bir fikir saklı zannettiren gözlerinin süzgün bir nazarı Behlül'ü derâguş ediyor [*kucaklıyor*], burada, şu ağacın altında, böyle, iki kişi, mahrem bir hasbıhalle [*sohbetle*] geçecek zamanın güya tatlılıklarını anlatmak istiyordu. Diyordu ki:

- Bir gün sizi mecbur edeceğim, bana hepsini nakledeceksiniz. Birer birer, anlıyor musunuz? Bütün tafsilatıyla... Oh! Kim bilir, sizde böyle ne güzel hikâyeler, ne garip aşklar vardır, değil mi? Bana hep anlatacaksınız. Bir gün odamda, siz yine böyle dizlerimin dibine oturarak, validesine itiraf-ı kabahat [*kabahatini itiraf*] eden bir çocuk gibi, ben de çocuğunun kabahatlerini dinleyen, dinlemekten lezzet alan bir valide gibi.

Behlül gülerek:

- Oh! Valide!... diyordu, bunu nereden çıkardınız? Size bir şey söyleyeyim mi? Lâkin hayır söylemeyeyim.

O ısrar etti, mutlaka söyletmek istiyordu. Behlül ısrarına mağlup olmuş göründü:

- İşte söylüyorum. Bazen sizi seyrederken, kendi kendime sizin Peyker'le Bihter'in validesi olabileceğinizden şüphe ediyorum. Siz o kadar gençsiniz ki...

Firdevs Hanım şuh bir kahkaha içinde cevap veriyor ve hep o siyah daireleri içinde gözlerinin derinliklerinden bir mana-yı garip [*garip mana*] tereşşuh ediyordu [*sızıyordu*]:

- Biraz daha gayret etseniz bana müzeyyen [*süslü*] bir cümle ile ilân-ı aşk edeceksiniz.

Behlül de gülüyordu. Şimdi ikisinin kahkahaları arkasında ne dedikleri pek işitilmiyordu. Behlül'ün kazaen [*tesadüfen*] dirseği Firdevs Hanım'ın dizine dokunuyor, Firdevs Hanım'ın türlü yüzüklerle donatılmış hâlâ beyaz, hâlâ tombul eli Behlül'ün elinin üstünde unutuluyordu.

Ötede, sepetlerin yanında, Şakire Hanım'la Nesrin'den ve Şayeste'den mürekkep [*oluşan*] bir müfreze [*ekip*] vardı. Katina ile Cemile artık huysuzlanmaya başlayan Feridun'u uyutmak için iki ağacın arasına bir salıncak kuruyorlardı. Beride top oyunu kızışıyor, şimdi Bihter'le Peyker tamamen eğleniyorlardı. İki hemşire arkalarından yeldirmelerini atmıştılar. Nihal'le mürebbiyesi hâlâ görünmemişlerdi.

Şayeste gözünün ucuyla Firdevs Hanım'la Behlül'ün müfrezesini göstererek Şakire Hanım'a:

- Küçük beye âlâ bir eğlence çıktı ki... diyordu.

Nesrin, pek sarih mütalaalar serdine [*görüş belirtmeye*] cesaret edemeyerek kıs kıs gülüyor, gülüşünün belâgatıyla kalfasının cümlesini ikmâl ediyordu [*tamamlıyordu*]. Son söz Şakire Hanım'a kalıyordu:

- Böyle gittikçe işi azıtırlarsa ben yalıda kalıcılardan değilim. Bizimkinin işi olur olmaz Cemile'yi alınca kaçıyorum. Siz artık küçük beyin eğlencelerini istediğiniz kadar seyrediniz.

Şakire Hanım'ın itidalnâpezir [*ılımlılık kabul etmez*] şedâid-i ahlâkiyesi [*ahlaki katılıkları*] vardı. Bir müddetten beri, Firdevs Hanım'la Peyker'in arasında Behlül'ü gördükçe kendisini zapt edemiyordu. Şayeste ile Nesrin buna gülünecek bir şey ehemmiyetinden fazla bir ehemmiyeti zâid [*fazla*] addederken, o, bundan hastalanıyor, ikide birde Behlül'ü Peyker'in yahut Firdevs Hanım'ın yanında gördükçe baş ağrıları tutarak alnını bir yemeniyle sıkıyordu. Hatta bir gün Şayeste ile Nesrin'e itiraf etmişti ki Süleyman Efendi'nin bir belediye çavuşluğu ile kayırılmasına teşebbüs edilmişti. O zaman karı koca kızlarını alarak artık bu yalıdan kaçacaklardı.

- Yaşarsak, görürüz ya, diyordu, -Bihter'i kasdederek:

- Bu kadın beyin başına ne belâlar getirecek!

Üçünün arasında böyle ilk gününden başlayarak gittikçe tezâyüd eden [*artan*] bir husûmet yavaş yavaş Bihter'e karşı müheyyâ-yı inşiâl [*alev almaya hazır*] bir isyan kuvvetini alıyor, hemen bütün hizmetçilerin hanımları hakkında mevcut olan nüve-yi kini [*kin çekirdeğini*] bu sonradan gelen hanım için büyüyen, nihayet kalblerini tamamen istilâ edecek bir adavet [*düşmanlık*] derecesini buluyordu. Artık daima evin içinde üçü birleşir, hatta Cemile'den bile ihtiraz olunmayarak [*çekinilmeyerek*] yalnız Şakire Hanım'ın ara sıra çocuğa "Ağzından bir şey kaçırırsan dudaklarını koparırım!" tehdidiyle iktifa edilerek [*yetinilerek*] Firdevs Hanım'dan, Peyker'den, bilhassa Bihter'den bahisler olunur, yarı işitilmiş sözlerinden, nâkıs [*eksik*] dinlenilmiş hikâyelerden türlü hükümler çıkarılırdı.

Artık top oyunundan hep yorulmuşlardı. Bihter iki ellerini kilitleyerek Adnan Bey'in omuzuna asılıyor, "Ne tuhaf, başım dönüyor!" diyordu. Bülend hâlâ oyuna kanamayarak topu ta öteye, Şakire Hanım'la Şayeste ve Nesrin'in müfrezesine fırlatıyordu. Sonra onların yanında ağızları açılmış sepetleri, tabakları görünce birden aklına geldi:

- Karnımız aç!... Artık acıktık!

Behlül:

- Sahih! Yemek ne vakit yenecek, rica ederim? diyor, Firdevs Hanım uzun sandalyesinde doğrulabilmek için iki ellerini genç adama uzatıyordu. Onun bir müddetten beri dizlerinde birtakım sızılar vardı ki herkesten saklıyor fakat böyle yerinden kalkmak için yanındakilerin muavenetine [*yardımına*] müracaat ediyordu.

Adnan Bey Beşir'e sordu:

- Nihal'le Matmazel nerede, Beşir? Haydi, şunları bul, yemek yiyeceğiz.

İhtiyar mürebbiye ile çocuk onlardan kaçmak için yürümüşler, içeri suya doğru gitmişlerdi. Burada yalnız Bülend'in top sayılarını haber veren ince sesini ara sıra fark ediyorlardı. Hava sıcaktı, Nihal bunalıyordu; bir ağaç buldular; ikisi, yan yana, ağacın fakir dalları altında parça parça dökülen gölgede oturdular. Artık Nihal bir seneden beri saklamak için biçare kalbine iktidarının fevkinde [*üstünde*] tahmil ettiği [*yüklediği*] metane-

te lüzum görmüyordu. Bu sabah başlayan feveran-ı hissiyattan [*duygu isyanından*] sonra perişan bir ifade ile şimdi babasından bahsederken bir saniye zarfında Bihter'e intikal eden bir lisanla ihtiyar kıza kalbinin mahrem dertlerini, bir seneden beri ruhunun yetimane matemlerini döktü. Bu sıcak ağustos günü sahralardan ateşnisâr [*ateş saçan*] bir hava getirerek onu sersemletiyor, sarhoş ediyordu. Gözlerinin içi, dudakları, ciğerleri yanıyordu. Elinde Bülend'in kamçısıyla kavrulmuş otlara vurarak, ara sıra tâ uzaktan beyaz bir alev içinde yanan, titreye titreye eriyor görünen dağlara bakarak birer birer elemlerini takrir ederken [*anlatırken*] birden en büyük hakikati söyledi:

- Oh! Ben de öyle zannediyordum, dedi. Bilir miyim? Onda bir şey vardı ki beni aldatıyordu. Seviyorum, onunla beraber mesut olacağım, ikimiz bu evin içinde evvelkinden ziyade eğleneceğiz zannediyordum. Şimdi, oh! Şimdi anlıyorum ki mümkün değil, onunla beraber yaşamaya işte kuvvet bulamıyorum. Bazen inanır mısınız? Matmazel, bazen anneme düşman oluyorum. Niçin ölmeliydi, sanki? O ölmeyecek olaydı, bu gelmeyecekti, değil mi? Bilmem, çocukluğumda ne farz edermişim? İçimde daima bir şey, müphem ümit güya annemin tekrar dirilerek geleceğini zannettiren garip bir şey vardı. Şimdi kendi kendime: "Oh! Artık bu geldi, anneme yer kalmadı ki..." diyorum; o zaman bu kadın nazarımda bir hırsız, annemin yerini çalan bir hırsız oluyor. Hâlbuki ben artık bir çocuk değilim, değil mi Matmazel? Bana hep: "Bir genç kız oldun artık..." diyorsunuz. Bunları anlamalıyım, evet, anlamalıyım ki ölenler ölmüştür, artık onlardan hiçbir şey beklenemez... Bu da ne acı, bilseniz!... Demek şimdi ben hep annesiz kalacağım, öyle mi? Hep böyle, bu kadınla beraber... Lâkin o yalnız annemin yerini değil, işte babamın muhabbetini de hatta Bülend'i de çalıyor, yarın Beşir de onun olacak, ihtimal Fındık da onu sevecek... –Nihal bu ıztırabını söylerken gülüyordu– Evin içinde şimdi hep bana yabancı duruyorsunuz. Şakire Hanım'da bile bir tutukluk var. Ya siz, siz Matmazel, siz ki beni o kadar severdiniz?...

Matmazel de Courton gözlerinden iki küçük yaşın seyelânını [*akışını*] hissetti, gülerek dedi ki:

- Nihal, bak, çocuğum, benim zaafımı sûiistimal ediyorsunuz [*kötüye kullanıyorsunuz*]. Gördünüz mü bir kere? Az kaldı, bütün

bu çocukluklarınızla beni ağlatıyordunuz... Hâlbuki bunlar gülünecek fikirlerden başka bir şey değil. İşte bana sabahtan beri hiçbir şey söylemediniz ki mantığa muvafık olsun. Böyle meselelerde insan hissiyatına bir parça sükûn, muhakematına [*muhakemelerine*] bir parça mantık koymak icabeder.

Nihal dudaklarını buruyor, kamçısıyla otlara küçük küçük asabî darbeler yağdırıyordu:

- Mantık! Mantık! dedi. İşte sevilmeyecek şeylerden biri daha.

İhtiyar mürebbiye cevap veriyordu:

- Evet belki!... Fakat müfid [*yararlı*] bir şey. Bir nebze mantıkla muğlak meseleler halledilir, bilseniz, Nihal! Bakınız, mesela bu mesele, bırakınız beni size bunu sadece halledivereyim.

Nihal başını sallıyordu:

- Evet, evet, biliyorum, sizin mantığınızla halledeceksiniz; nihayet öyle bir netice çıkaracaksınız ki ben dünyanın en bahtiyar kızı hükmünde olacağım değil mi? Bunu biliyorum. Hiç zahmet etmeyiniz. Lâkin mademki ben işte bir seneden beri ölmek istiyorum, sizin mantığınızla ispat olunacak bahtiyarlıktan ne çıkar? Hem, ben size bir şey söyleyeyim mi Matmazel? Bana gücenmeyeceksiniz a! Siz yalan söylüyorsunuz Matmazel, yalan! Beni yine seviyorsunuz, onun için yalan söylemeye lüzum görüyorsunuz, bütün bu söylediklerniz, söylemek istediklerniz yalan. Sizde hakikî, ciddî ne var, biliyor musunuz? Demin gözlerinizden akan o iki damla yaş yok muydu? İşte onlar, yalnız onlar, doğruydu.

Nihal'in sarı çehresinde şimdi dalgalanarak yanan bir tabaka-yı ihmirar [*kızarma tabakası*] vardı. Yüzünü kaldırmıştı, çocukla ihtiyar kız uzun bir nazarla bakıştılar. İkisinin de kirpikleri titredi, Matmazel de Courton boğuk bir sesle:

- Ağlayınız, çocuğum! dedi. Bazen gözyaşları mantıktan ziyade selamet verir.

Şimdi Nihal hıçkıra hıçkıra ağlıyor, ihtiyar kızın da yanaklarından iki sakit [*sessiz*] mecrâ-yı sirişk [*gözyaşı akıntısı*] süzülüp gidiyordu.

Beşir onları böyle ağlıyor görünce, dondu.

- Küçük hanım ağlıyor mu? Küçük hanım niçin ağlıyor? diyordu.

Şimdi, Nihal gözlerinde hâlâ yaşlarla, gülerek:

- A deli misin, Beşir? diyordu, niçin ağlayayım?

Onlar avdet ettikleri zaman hepsini yemeğe hazırlanmış gördüler. Peyker'le Bihter, yüzleri kızarmış, yorgunluktan biraz göğüsleri kabarmış, seccadenin birer kenarına ilişerek oturuyorlardı. Bihter ayaklarını uzatmış, açık iskarpinlerinin üstünde ince ipek çorapları görünüyordu.

- Bir müddet yerimden kımıldanamayacağım, diyordu, benim hissemi bir tabakla bana verirseniz, burada dizlerimin üstünde yerim.

Bu fikir hepsine hoş geliyordu. Uzun iskemlesini oraya kadar çektiren Firdevs Hanım'la seccadenin üstünde biraz kocasına dayanarak oturan Peyker buna iştirak ettiler. Behlül:

- Amcamla ben de hizmet ederiz! diyordu.

Nihal'i görünce, hep bağırdılar. Babası diyordu ki:

- Nereye kaçtınız? Bak, güneşlerde gezmişsin, yüzün gözün kıpkırmızı.

Bülend elinde koca bir tavuk söğüşü parçasıyla:

- Abla! Buraya gel, diyor, bulunduğu yerin yenecek şeylerle pek ziyade mücaveretini [*yakınlığını*] bir göz kırpmasıyla anlatmak istiyordu. Elinde bir tabağa soğuk et kızartmasından kesen Behlül Firdevs Hanım'a soruyordu:

- İki tane sardalya, biraz havyar. Havyarı sade mi seversiniz? Dün bu havyarı bulabilmek için tam bir saat kaybettim, bilhassa tavsiye ederim. Amca, oradan bir çatal veriniz.

Firdevs Hanım'a tabağı uzattıktan sonra Peyker'e döndü. O küçük vak'adan sonra birinci defa olarak ona lakırdı söylüyordu:

- Size tavuk vereyim mi?

Peyker:

- Hepsinden, hepsinden koyunuz, diyordu, oyun bana o kadar iştiha verdi ki hiç doymayacağım zannediyorum.

Artık barışmıştılar. Behlül birden genç kadının deminki cümlesini düşündü: "İşte biraz ciddî, biraz zeki görünmek isteyen kadınların ağzında daima tekerrür eden cümle-yi mütefelsifane [*filozofça cümle*]!" diyordu. Kendilerini dinlemek. Lâkin bu mümkün değil. Kalplerinin, o bin türlü kadın sesleri arasında asıl hakikat-ı tıynetlerini [*tıynetlerindeki gerçekten*] haber verecek sesini işitebilirler mi? Hep kendilerini dinlediklerinden bahsederler, hepsi aldanmışlardır. Kadınlar, bizleri, erkekleri

aldatırlar fakat bizden evvel ellerinin altında daha kolay aldatılacak, daha çabuk kandırılacak bir şey vardır. Kendileri! Onun için evvela kendilerinden başlarlar. İşte Peyker! Bugün kendisini aldatmaya çalışıyor. Ben pek safderun, pek keçnazar [*eğri görüşlü*] bir adam olmalıyım ki bunu anlamayayım, görmeyeyim. Sonra derunî bir hitabe ile ilave ediyordu: Oh! Civanım! O zaman bunlardan beraber bahsederken nasıl güleceğiz?

- Behlül Bey! Rica ederim, üzüm, bana üzüm veriniz.

Behlül küçük bir tabakla Peyker'e üzümü uzatırken: "Artık barıştık, değil mi?" demek isteyen bir nazarla bakıyor, sonra kendi kendisine ilave ediyordu:

- Şüphesiz, barıştık. Lâkin itiraf etmeli ki ben de bugün bir genç kızı takip eden delikanlıdan daha beceriksizdim. Burada, herkes tarafından görülebilecek bir yerde! Ondan sonra, kadınlar, bu âlemin kadınları âdi bir aşüfte gibi alınmak istemezler. Bu öyle bir şey, öyle nâbehengâm [*zamansız*], öyle nâgehzuhur [*oldu bitti*] bir vak'a ile olmalı ki her şeyden ziyade bir kazaya benzemeli.

Firdevs Hanım'a soruyordu:

- Siz de üzüm istemez misiniz?

Adnan Bey'le Nihal yan yana tesadüf etmişlerdi. Bir seneden beri baba kız bu kadar yakın oturmamışlardı. Şimdi ikisinin arasında birbirini pek çok zaman görmemişlere mahsus bir şey vardı. Güya böyle yakın bulunmanın hazzını tamamen hissetmek için hep yekdiğeriyle meşgul oluyorlar, etrafı unutarak, yavaş sesle, kalabalığın içinde yalnız kalıyorlardı. Nihal evvela tutuktu fakat babasının bir sözü, bir nazarı ona bütün kinini unutturmak için kifayet ederdi. Beş dakika zarfında babasıyla bir sene evvele avdet etmiş oldu.

- Bana üzüm vermez misin, Nihal?

Nihal gülerek elindeki salkımı gösteriyordu:

- Buradan yiyiniz.

Adnan Bey'in bu fikir hoşuna gidiyordu. Onda da şimdi kızı ile yine evvelkine benzer çocukluklara bir ihtiyaç uyanıvermişti:

- Ben senin çocuğun olayım, diyordu. Koskocaman bir bebek! Sen de benim annem, mini mini bir anne.

Sonra bir çocuk ihtirazıyla [*çekinmesiyle*] elini uzatıyor, Nihal'in salkımından bir tane koparıyor ve bu bir hiçten çıkarılan âdi oyun onlara o kadar hoş geliyordu ki ikisi de her defasında gülüyorlardı.

Yemekten sonra Matmazel de Courton Nihal'e diyordu ki:

- Sizi tebrik ederim çocuğum, işte sizi her vakit öyle görmek isterim. Sabahtan beri asabınızın o tuğyanıyla [*sinirlerinizin bozulmasıyla*] beni o kadar korkuttunuz ki.

Nihal güldü:

- Oh! Onlar hep bir latifeden ibaretti. Bülend!... Haydi, bakalım, bir oyun! Ben sabahtan beri hiç koşmadım.

Şimdi Firdevs Hanım beraber getirilip sandalda unutulan hamak için Behlül'e rica ediyordu:

- Sandal orada olmalı.

Hamağın bir ucu şu ağaca, bir ucu buraya bağlanacak. Firdevs Hanım yatacak, Behlül onu yavaş yavaş sallayacaktı. Behlül soruyordu:

- Ninni de söyleyecek miyim?

Firdevs Hanım bu suale fazla bir mana verdi, yelpazesiyle Behlül'ün eline hafif bir darbe indirdi:

- Sizinle görüşmek tehlikeli... -Sonra birden aklına bir fikir geldi:

- Kolunuzu bana verseniz e, sandala kadar beraber gidelim, biraz yürümüş olayım.

Şimdi bir genç kız vaziyetiyle, biraz yorgun bir eda ile Behlül'ün koluna asıla asıla yürüyordu. Bihter uzaktan seslendi:

- Anne! Nereye gidiyorsunuz?

Onlar cevap vermediler. Adnan Bey'le Nihat Bey Nihal'le Bülend'in oyunlarına iştirak ediyorlardı. Matmazel de Courton:

- Lâkin bu çılgınlık! diyordu. Yemekten sonra, bu sıcakta Nihal, hasta olacaksınız, Bülend sizi koşmaktan menediyorum.

Fakat onlar dinlemiyorlardı. Matmazel de Courton'un sözünü Bihter kesti:

- Bırakınız, Matmazel! Daha iyi. Nihal biraz oynasın, sabahtan beri büsbütün başka türlüydü.

İhtiyar mürebbiyeye genç kadın manidar bir nazarla bakıyordu. İkisi yan yana ayakta duruyorlardı. Peyker ötede, Katina'yı serbest bırakmak için Feridun'u seccadenin üzerine yatırmış,

kendisi de yanına uzanmıştı. Adnan Bey'le Nihal, Bülend'le Nihat Bey iki fırka-yı muharibe [*muharip takım*] teşkil etmişlerdi. Bülend'in tiz sesi sayıları haber veriyordu:

- Dört!... Beş!

Genç kadın birden bir eda-yı harîmane kesbeden [*mahremce eda hâlini alan*] bir sesle ihtiyar kıza sordu:

- Matmazel! Nihal'in nesi vardı, rica ederim? Siz ki her sırrına vâkıfsınız.

Bu sesin edasında ihfâ olunamayan [*gizlenemeyen*] bir şemme-yi cidâl [*mücadele kokusu*] vardı Matmazel de Courton'un hassasiyetinden firar edemezdi. Kemâl-i sükûnla cevap verdi:

- Nihal kadar bir çocuğun ne sırrı olabilir ki madam. Nihal'in hiçbir sırrı olmadığı için her şeyine vâkıfım, herkes de benim kadar vâkıftır, zannederim.

Bihter başını kaldırarak, manidar bir tebessümle ihtiyar kızın sakin çehresine baktı:

- Benim daha ziyade tecessüsümü [*merakımı*] davet ediyorsunuz Matmazel. Ben Nihal'in hissiyatına vâkıf olmakta, anlaşılan, herkesten sonraya kalıyorum. Bir müddetten beri onda öyle ufak tefek şeyler, hele bu sabahtan beri öyle tuhaf küskünlükler görüyorum ki... İnanır mısınız? Matmazel, size bir şey itiraf edeyim. Bazen öyle zannediyorum ki evin içinde çocuğun za'f-ı asabından [*sinir zafiyetinden*] istifade etmek isteyenler var. –Bihter'in tebessümüne daha ziyade bir kuvvet geliyordu– Mesela aleyhimde olmaları şüphesiz bulunan bütün o hizmetçiler. Siz bilirsiniz ki Nihal'i sevmek, kendimi ona sevdirmek emeliyle bir kadın için mümkün olabilen şeylerden fazlasını ben yaptım; hâlâ yapıyorum, değil mi Matmazel?

Matmazel de Courton'la Bihter arasında böyle bir hasbıhal birinci defa olarak vuku buluyordu. Birden ihtiyar kız kendisini bir üvey ana ile kız arasında müşkül bir vaziyette bulmuş oldu. Birden hissetti ki bugün şurada, bu sahra âleminde, şu top oyununun karşısında cereyan eden bu muhavere [*konuşma*] ile artık evin içinde vaziyeti değişmiş ve o zaman artık kendisi için tahammülü muhal [*imkânsız*] bir hayat başlamış olacak. Nihayet o korkulan şey, bir seneden beri teehhür eden [*geciken*] fakat muhakkak vukû'u gayr-i kabil-i izâle [*önlenemez*] olan şey nihayet işte başlıyor, Bihter'le Nihal nihayet yekdiğerini tırmalamak

ihtiyacıyla kaşınan tırnaklarını çıkarıyorlardı. İhtiyar kız kendi kendisine diyordu ki:

- Kabahat kimde? Hiç! Vak'anın kendisinde. Üvey ana ile kız! Lâkin bu insanların tarih-i hayatıyla [*hayat tarihiyle*] beraber başlamış bir mudhike [*komedi*] yahut bir faciadır [*trajedidir*]. Bihter'le Nihal arasında bu oyun nasıl bitecek? Korkarım ki biri için mudhike, diğeri için facia olmasın.

Bihter'e bir daha bir muhavereye imkân bırakmayacak surette cevap vermek istedi:

- Oh! Madam, siz vazifenizi o kadar güzel ifa ediyorsunuz ki Nihal'i sevmekte de kendinizi ona sevdirmekte de tamamen muvaffak oluyorsunuz. Zannetmem ki Nihal'in za'f-ı a'sâbından [*sinir zafiyetinden*] istifade etmeye kalkışacak olanlar bulunabilsin. Nihal'de eğer sizin için bâis-i endişe olacak [*endişe verecek*] ufak tefek şeyler görüyorsanız, bunları başkalarının tesiratına hamletmekten ziyade o za'f-ı a'sâbın kendisine atfetmek daha makul olur zannediyorum. Evin içinde öylelerini tanırım ki. – İhtiyar mürebbiye kimden bahsettiğini anlatmak isteyen nazik bir tebessümle maksadını teşrih ediyordu [*açıklıyordu*]– Evet, öylelerini tanırım ki vazifelerine sizin kadar mütekayyiddirler [*düşkündürler*] ve icrasında sizin kadar muvaffak oluyorlar.

Bihter ufak bir can sıkıntısını saklayamadı. Şimdi onun ellerinde asabi hareketler vardı. Nihal'in fırlattığı topu nazarıyla [*gözüyle*] takip ederken elleri başörtüsünün ipek püsküllerini hırpalıyordu. Kuru bir sesle dedi ki:

- Matmazel, dolaşık cümlelerden hiç hazzetmem. Kimden bahsediyorsunuz?

İhtiyar kız derhal cevap verdi:

- Hiç dolaşık değil, pek sade bir cümle. Ezcümle [*mesela*] kendimden bahsetmek istiyorum.

Şimdiye kadar aralarında zarafete mugayir [*aykırı*] bir küçük kelime, bir ufak hareket cereyan etmemiş olmakla beraber, ihtiyar kızla genç kadın tamamen sevişmemişlerdi. Matmazel de Courton herkesi sevmek zaafıyla beraber, Bihter'le münasebetlerinde kendisini ürküten bir şey hissederdi. Hissederdi ki bu kadın kendisini sevmiyor. Nihal'e tamamen hükümran olmak için onun vücudunu bir mani addediyor. Bu çocuğa, ihtiyar kız kalmış olmak hüsranının yegâne neşvesi, akamet-i hayatının

[*hayatındaki kısırlığın*] münferit bir şükûfesi [*çiçeği*] nazarıyla bakmamış olsaydı, o biçare ruhunun valide olamamak cürha-yı müebbedesine [*ebedi yarasına*] bidayet-i tasavvurunda [*ilk düşüncesinde*] hepsini orada kendi hâllerine bırakacak, buradan kaçacaktı. Fakat o zaman, Yarabbi! Nihal kimsesiz, bu fırtınanın içinde elleri bir tahta parçası bile bulamayarak ne yapardı? Nereye asılır, bir sîne-yi şefkate [*şefkat göğsüne*] dökülmek isteyen yaşlarını nereye serperdi?

Muhavere orada kalmış oldu. Bihter bugün sebebini pekiyi tayin edemeyerek, kendisinde öyle bir taşmak, birisiyle kavga etmek, bir hırçınlık yapmak ihtiyacı keşfediyordu ki ihtiyar mürebbiyeye bir kelime fazla söyleyecek olursa, kendisini zapt edememekten korkuyordu.

İki kadın öyle, ayakta, hariçten bir vesile zuhur etmedikçe yekdiğerinden kaçmış olmak istemeyerek, oyunu seyrediyor gibi durdular. Ötede seccadenin üstünde Peyker uzanmış, Feridun'u yuvarlıyor, beride nihayet getirilip ağaca bağlanan hamakta Firdevs Hanım Behlül'ün lütufkârlarıyla sallanıyordu.

Hava şimdi büsbütün betâet kesbetmişti [*ağırlaşmıştı*]. Sahra, nefes alamayan bir sîne ıztırabıyla, güya çatlayacak bir gerginlikle, şişkin duruyordu. İki kadının arasında beş dakikadan beri devam eden sükût bu sıcak havanın kasvetine başka bir ağırlık ilave ediyor gibiydi. Bihter bir şey söylemiş olmak için:

- Ne sıcak! dedi. Bugün geldiğimize pek fena ettik. Şu dakikada kendimi evde uyuyor bulmak istiyorum.

Matmazel de Courton cevap verdi:

- Evet, madam! Bunaltıcı bir hava, bugün akşama kadar bilmem, ne yapılacak?

İkisi de biraz evvel cereyan eden muhavereyi unutmuş oldular.

* * *

Bugün akşamüzeri avdet ederken Behlül bir aralık yalnız yürüyen Peyker'e yaklaşarak dedi ki:

- Sandalda beni yanınıza kabul edecek misiniz? Yoksa yine muacciz [*taciz eden*] bir kedi gibi kovulacak mıyım?

Peyker gülerek cevap verdi:

- Kediler insanı eğlendirdikleri müddetçe pekiyidir fakat taciz etmeye başlarlarsa...

- Kovulurlar, değil mi? Ben size söyleyeyim mi, siz beni niçin kovuyorsunuz? Çünkü benden korkuyorsunuz. Demek bana karşı tamamen kayıtsız değilsiniz. İtiraf ediniz ki bana karşı tamamen lâkayd değilsiniz.

Peyker zapt olunmuş bir kahkaha içinde sordu:

- Bunu size farz ettiren nedir? Ben bilakis kendimi size karşı o kadar lâkayd zannediyordum ki dünyada bir kadın ancak o kadar lâkayd olabilir.

- Evet, bir kadın! Fakat unutmayınız ki bir kadın kendisine bütün samimiyet-i şebâbıyla [*gençlik samimiyetiyle*] kalbini vermek isteyen, ruhunun bütün hummâ-yı garâmıyla [*aşk hummasına*] ayaklarına atılarak nihayet feryad-ı aşkını [*aşkının feryadını*] saklamamaya müsaade dileyen bir biçareye karşı asla tamamıyla lâkayd kalamaz.

Peyker gülüyordu:

- Facia âşıklarına mahsus bir lisan. - Sonra artık bu latifeyi burada bırakmak isteyen bir sesle ilave etti:

- Behlül Bey! Müsaade eder misiniz, size söyleyeyim? Siz fena terbiye almış bir çocuktan başka bir şey değilsiniz.

Behlül'ün cevabını işitmemek için kocasına bağırdı:

- Nihat! Sandallar nerede, rica ederim? Yorgunluktan düşeceğim.

Sekiz

Bu akşam sofrada Nihal'le Bülend'in yerleri boş kalmıştı, o kadar yorgundular ki hemen odalarına çekilmelerine müsaade olunmuştu. Behlül, peşkirini ağzına kapayarak esneyen Bihter'e diyordu ki:

- Bahsederim ki yenge, sofradan kalkar kalkmaz uyuyacaksınız. İşte sahra âlemleri böyledir, insan eğlenmek ümidiyle gider; eğlenmemiş, yorulmuş, kırılmış olarak avdet eder. Hususiyle, sizin için... Daima evde, odaların basık havasında yaşayıp da birden güneşin tufanları altında geniş havalara çıkıveren kadınlar bir meyl-i serbestî [*serbestlik isteği*] ile kafesinden kaçıp da henüz evin çatısından ayrılmadan bayılıveren kanaryalara benzerler.

Bihter:

- Ne uyku! Ne uyku! diyordu. Bir hafta mütemadiyen uyuyacağım zannediyorum.

Yemeklere hemen hiç dokunmuyorlardı. Bihter'in ağzında çatalının ucuyla alınmış reçelinden tek bir tane büyüyor, şişiyor, güya yutulamayacak azim bir lokma oluyordu. Peşkiriyle dudaklarını silerek:

- Ben kaçıyorum, dedi. Müsaade eder misiniz?

Yalnız kalmaya ihtiyacı vardı. Bu akşam kendisinde bir şey hissediyordu ki yapyalnız, odasının bütün mahremiyet-i samimiyesi [*samimi mahremiyeti*] içinde, benliğiyle baş başa kalmak, dinlenmek için ona bir ihtiyaç veriyordu.

Odasına çıktı. Burası karanlıktı. Yavaş yavaş, güya bu hücre-yi sükûnun [*sakinlik hücresinin*] mahremiyet-i hâbîdesini [*uyuyan*

mahremiyetini] uyandırmaktan ihtiraz eden [*kaçınan*] hafif hatveciklerle [*küçük adımlarla*] ilerledi. Karşıda açık, karanlığın içinde beyaz tüllerinin arasında donuk bir gümüş rengiyle titreyen pencere, ona gecenin serin nefesinden mini mini hamlelerle dalgacıklar püskürüyordu. Karanlıkta aynalı dolabın önünden geçerken beyaz bir bulut mübhemiyetiyle [*belirsizliğiyle*] kendi gölgesini gördü. Ötede karyolanın yükselen cibinlikleri titriyor, lambanın kalpağı azim [*büyük*] bir baş salıntısıyla güya ona bakıyordu. Her şeyden evvel pencereyi kapamak, sonra karanlıkta, büsbütün karanlıkta, hemen o hâliyle kendisini halının üstüne atarak, bilinmez nasıl bir yorgunluktan dinlenmek istiyordu. İstiyordu ki buraya şu gecenin nefesinden bir parça şey bile girmesin. Orada, bahçede, yalnız yüksek dalı görülen bir erik ağacı vardı ki ona kollarını uzatarak yaklaşıyor gibiydi. Karşısında bu pencere ile karanlıkların esrarında gizlenmiş garip, korkunç rüyalara mahsus mahluklardan güya nefes-i haşyet [*korku nefesi*] getiren bu gece rüzgârıyla, orada kollarını sallayan, belki bir saniye sonra odaya giriverecek olan bu gölge ile yalnız kalmış olmayacak zannediyordu. Hâlbuki o öyle bir yalnızlık istiyordu ki rüyasız bir uykuya benzesin. Kandilini bile yakmayacaktı. Küçük bir ziya bu eşyanın ruhunu uyandıracak, o zaman yatak, kanape, perdeler, şimdi bütün bu uyuyan karanlığın içinde ölmüş, gömülmüş şeyler bir hava-yı hayatla [*hayat havasıyla*] silkinivererek uyanacaklar, dirilecekler ve onların arasında kendisine gülümseyen bu aynanın, hususiyle o aynanın içinde kendisinin, kendi resminin yanında artık yalnız kalmayacaktı. Yalnız! Yalnız! Hatta işte şimdi kendisinden de korkuyor, kendisini görürse, evet, bu karanlıkta kalmak isteyen Bihter'le karşı karşıya gelirse bir tehlike vücuda gelecek, birbirlerine söylenmemek icab eden şeyleri söyleyecekler, o zaman yalnızlıktan, karanlıktan, güya bütün mevcudiyetin yokluğundan aranan şey, o uyku, o derin, tehî [*boş*], ziyasız, rüyasız uyku bir daha avdet etmemek üzere silinecek zannediyor ve bundan korkuyordu.

Pencereye yaklaştı. Serin, müneccem [*yıldızlı*] bir geceydi. Gündüzün tâkatfersâ [*takat kesici*] sıcağından sonra lütufkâr bir rüzgâr- ratîb [*nemli*] nefesleriyle âfâkı [*ufukları*] okşuyor, güya şedid [*şiddetli*] bir hummanın ateşlerinden sonra bir dest-i kerem

[*kerem eli*] hastaya râyihadar [*hoş kokulu*] bir suyun gubarını [*tozunu*] serpiyordu. Eli pencerenin kenarında kapamadan evvel biraz durdu, medid [*uzun*] bir susuzluktan sonra serin bir pınara tesadüf etmiş bir sahrâneverd [*çöl yolcusu*] hırsıyla bu havadan içti, azîm bir hazz-ı inşirah [*ferahlık hazzı*] duydu.

Hasta mıydı? Ne oluyordu? Ciğerlerinde bu soğuk havanın lutf-i tesliyeti [*teselli lütfu*] beş dakika evvel onu aşağıda uyutmak isteyen yorgunlukla o kadar tezad teşkil ediyordu ki birden kendisine sordu:

- Evet, ne oluyorum? Hasta mıyım?

Şimdi başını soğuk bir yere dayamak, bu soğuk havayı ilelebed böyle içmek, üşümek, evet, bir kış yağmuru altında çıplak kalmış kadar titreye titreye üşümemek istiyordu. Ah! Böyle üşüyebilse, bir serin rüzgârın tezad-ı temasından [*temasının tezadından*] sonra keşfettiği ateşi, başının, ciğerlerinin, bütün mevcudiyetinin ateşini bu üşümek şifâyâb edecek [*şifa verecek*] zannediyordu.

Kalplerimizde bazı illetler vardır ki vücudun tamamen ensicesine [*dokularına*] hulûl ettikten [*girmedikten*] sonra keşfolunamayan emrâz-ı hafiyeye [*gizli hastalıklara*] mahsus bir hıyanet-i nüfuz [*nüfuz hainliği*] ile kendisini göstermeden, tahribatını haber vermeden derunî bir yangın dumansızlığıyla yanar. Bu bir ateştir ki mahiyetini bilmeyiz, vücudundan bîhaberiz. O yavaş yavaş vazifesinden emin, devam eder. Nihayet bir gün alelgafle [*dalgınlıkla*] bir hiç, bir dakikalık bir vukuf bize gösterir ki kalbimizde bir yangın var. Nedir? Nereden tevellüd etmiştir [*çıkmıştır*]? Bu yangın nasıl serseri rüzgârın kanatlarıyla düşerek orasını tutuşturmuştur, bilmeyiz.

Bihter bu serin gecenin karşısında işte böyle bir ateş hissediyor ve üşümek, üşümek istiyordu. Mesela şimdi denizde, suyun içinde olsaydı. Rüzgâr hep hamle hamle püskürüyor, yakasından, omuzlarından girerek, sinesinden kayarak onu soğuk dudaklarla öpüyordu. Böyle rüzgârın bu buseleriyle ihata edildikçe [*kuşattıkça*], daha ziyade açılmak, daha ziyade öpülmek istiyordu. Arkasında ince bir pikeden kolalı erkek gömleği vardı. Boyun bağını çekip attı, yakasının, göğsünün düğmelerini çözdü, belinden kemerini çekip fırlattı. Asabî bir el ile içinde korsesiz, yalnız iç gömleğinin nîm güşâde [*yarı açık*] bıraktığı sinesiyle

rüzgârın şimdi serbest serbest sürünen dudaklarına, güya gecelerin esrarperver [*gizemli*] âfâkından, ta semaların o uzak sine-yi zalamından [*karanlık göğsünden*] peyda olmuş buseler getiren o dudaklara karşı öyle durdu. Oh! Evet, denizde, suyun içinde, böyle koyu mavi bir semanın, ötede beride parlayan o sarı gözlerin altında, karanlıkta, bütün vücudunu serin bir âguş-i safaya [*safa kucağına*] çeken dalgalar arasında olsaydı. O küçük küçük şamarlarla gerdanına, sinesine dokunan, sularının harîrî [*ipeksi*] temaslarıyla kollarını, bacaklarını okşayan dalgaları vehmen hissediyor, gecenin bu serin havasında güya yüzüyordu. Daha ziyade soyunmak, bu havaya, onun lütufkâr buselerine kâmilen teslim-i nefs [*kendini teslim*] etmek, vücudunu, bütün üryânîsiyle [*çıplaklığıyla*] vermek istiyordu. Etekliğinin kopçalarını çözdü, sıyrıldı çıktı. İskarpinlerini, çoraplarını, hepsini çekiyor, hırpalayarak, buruşturarak atıyordu. Artık üstünde yalnız omuzlarından birer kordela ile bağlanmış ince ponjeden iç gömleği, şimdi rüzgârlarla titreyerek, güya o da uçup gitmek ve bu taze kadın vücudunu gecelerin haris dudaklarına tamamen bırakmak isteyerek çırpınıyordu.

- Bihter! Daha yatmadın mı, gülüm?

Kocasının sesiyle titredi. O şimdi yanındaydı. Ta pencereye kadar gelmişti. Onu böyle yalnız gömleğiyle, karanlıkta, üryanîsinin bütün cazibeleriyle görüyor; oradan kovulmamak, bu taze vücudun hava-yı gaşyâverinde [*kendinden geçirten havasında*] bir parça alıkonulmak lütfunu dileyen gözlerle karısına bakıyordu. O:

- Rica ederim, beni yalnız bırakınız. Bu gece öyle yorgun, öyle hastayım ki... diyordu.

Adnan Bey:

- Fakat bu çılgınlık! Böyle çırılçıplak, pencereye karşı... diyordu.

Onun vücuduna dokunuyor, omuzlarından tutarak üşüyüp üşümediğine bakıyordu. Sonra birden genç kadının vücudunu ellerinin altında hissedince eğildi; karısını öpmek istedi. O çırpınıyor, bu gece, böyle karanlıkta, nâgehan odasına geliveren bir kocadan korkuyordu. O şimdi bir yabancı, hiç görülmemiş bir adam, gece karanlıklarından istifade ederek şikârını [*avını*] parçalayıp öldüren canavarlardan biri gibiydi. Bağıracaktı. Onun

ellerinin altında, öpülmemek için yüzünü çekerek, kollarının arasından kayıp akmak isteyerek çırpınıyordu. Boğuk boğuk:

- Hayır, beni bırakınız, rica ederim, hayır, bu gece yalnız kalmak istiyorum, diyordu.

Bu gece, bu dakikada vücudunda bir şey isyan etmiş, bu adamın kollarının arasında kalmamak istemişti. Firketeleri düşmüş, uzun saçlarının gür dalgaları onun hâlâ kaçınmak isteyen dudaklarını haris bir buse ile kilitleyen kocasını örtüyor, güya bu karanlık odada bu genç kadınla bu ihtiyar adamın busesini daha karanlık bir gece içinde saklanmak istiyordu.

İkisi de biri mukavemetinden, biri tasallutundan mahcup, bir söz söylemeyerek bakıştılar. Bu boğuşmaktan sersemleşmiş gibiydiler.

Bihter serzenişle memlû [*sitem dolu*] bir sesle:

- Beni kırdınız! Bilseniz, ne kadar yorgun, ne kadar istirahata muhtacım. Artık gidiniz, evet, rica ederim, gidiniz... diyordu.

O, yine yaklaşmış, karısının ellerini okşayarak soruyordu:

- Beni affettin, değil mi? Söyle bakayım... –Kulağına sokularak– Bilsen, seni ne kadar seviyorum! Sen de beni seviyor olsan, bundan emin olmak mümkün olsa...

Bihter asabî bir kahkaha ile gülüyor, onu yavaşça iterek çıkarmak, odasından kovmak istiyordu:

- Koca bebek!... diyordu, haydi bakalım, artık dışarıya.

Pekâlâ biliyor ki karısını çıldırtıyor. Sonra yine şüpheler icat ediyor... Haydi, şimdi uyku! Uyku!

Onu okşaya okşaya, güle güle dışarıya çıkarıyordu. O, birden:

- Lâkin pencere açık! dedi, onu kendi elimle kapayayım. İhmal edersen hasta olman muhakkaktır.

İtiraz etmedi. Pencereyi kapadıktan sonra odasına geçerken, orada, eşikte karı koca kısa bir buse ile öpüştüler.

Bihter:

- Bu gece kapı kapanıyor, dedi.

Genç kadın âdet etmişti. İkide birde aralık kapı kapanıyor, anahtarı çevrilerek kilitleniyordu. Adnan Bey'in cevabını işitmedi. Şimdi artık yalnız, o indirilen pencereden, şu kapanan kapıdan sonra büsbütün karanlık içinde yapyalnızdı. Geniş bir nefes aldı.

Lâkin bu gece ne oluyordu? Bu mücadele ile alınan buse o boğuşmak suretiyle kadınlığından hemen cebren gasp edilen sadaka-yı aşk [*aşk sadakası*], bu koca, evet onu birden üşütmüştü. İşte şimdi üşüyordu fakat inşirah [*ferahlık*] veren, onu safaperver [*safalı*] dalgalarla saran bir üşümek değil, hasta eden, ıztırap veren bir üşümekle üşüyordu.

Bu gece şu dakikada ona adeta bir ıztırap vererek tahakkuk eden bu hakikat ta hayat-ı izdivacının [*evlilik hayatının*] mukaddimesinde [*başında*] başlamıştı. Bu adamın ilk temas-ı busesinde [*buse temasında*], bütün garâm-ı şebâbının [*gençlik aşkının*] bikr-i âmâlini [*emellerinin bekâretini*] almak için haris buselerle yüzüne, gözüne sürünen dudaklarında nâziki-yi cismaniyetinin [*bedensel nazikliğinin*] nâgehan bir isyanıyla titremiş, bir lerziş-i a'sâb [*sinir titremesi*] içinde bu izdivacın kendisi için hep böyle titretecek dakikaları olacağını hissetmişti. Bunlar öyle dakikalardı ki her türlü metânet-i muhâkemeye [*muhakeme metanetine*], azm-i kalbe [*kalp azmine*] rağmen onu mağlub eder, gittikçe mana-yı haşini [*haşin manası*] teeyyüd eden [*pekişen*] lerzişlerle [*titremelerle*] vücudunu sarsardı. Onun kollarının arasında gözlerini kapamak, kendisini ve onu görmemek, bu sâât-ı muâşakayı [*sevişme saatlerini*] onunla beraber yaşamak isterdi. Hayır, istemezdi. Bilakis isterdi ki ona vücudunun gençliğiyle beraber kalbinin emellerini de versin. Fakat kendisini bundan meneden bir şey vardı. Öyle bir şey ki onun kollarının arasındayken bütün vücudunda bir kaçınmak, bir erimek, hemen orada o dakika için ölmüş bulunmak ihtiyaçlarını uyandırırdı. Buna galebe edemiyordu.

Bir müddet bu hissi tahlil etmemek, bu titreyişlerin altında saklanan müthiş hakikati görmemek istedi. Bu muaşakalardan kırılmış, güya tazeliğinden bir şey eksilmiş, hayır, öyle de değil; adeta kirlenmiş bir çiçek pejmürdeliği duyarak çıktıkça düşünmemek için vücudunu, zihnini iskâta [*susturmaya*] çalışırdı. Lâkin onun buselerinden kalan muharriş [*tahriş edici*] eserler, bilhassa dudaklarının yanında bir köşe vardı ki güya sızlardı. Sonra bu muaşakaların hummaları arasında verilmiş buselerden kendi dudaklarının sadaka-yı aşkından onda günlerce üşüyen bir şey kalırdı.

Bu ezâ-yı muaşakayı [*bu aşk eziyeti*] burada, bu odada hissederdi. Buradan başka yerlerde teâti edilen [*alınıp verilen*] buseler onun için bir samimiyet-i dostane [*dostça samimiyet*] manasından başka bir şey kesbetmezdi [*kazanmazdı*]. Lâkin burada onunla yalnız kalıp da ona sade bir dost değil, hayatının bütün kitab-ı aşkı beraber okunacak bir koca nazarıyla bakmak lazım gelince ürkerdi. Onun dostuydu. Evet, bu adam için kalbinde derin bir hürmet, hatta bir muhabbet vardı. Lâkin onun bütün teslimiyet-i ruhuyla [*ruhunun teslimiyeti*] karısı olamıyordu. Bu odadan başka yerlerde onu seviyordu. Beraber gezerken, aşağıda o küçük odada otururken, hatta onun odasında, evet, şu yanı başlarındaki odada, Bihter'de bir sokulmak, onun mümkün mertebe yakınında bulunmak hevesleri uyanırdı. Bazen başını omuzuna kor, bazen bir çocuk sokulganlığıyla dizlerine yatardı. Oh! Bütün hayat-ı izdivac [*evlilik hayatı*] böyle geçseydi. Onu lekesiz, arızasız bir muhabbetle sevecekti. Mesut olacaktı. Lâkin ondan fazla bir şey, muhabbet değil, aşk isteniyordu. Ve kendisini tamamen haksız, insafsız bulmakla beraber bu aşkı veremiyordu.

O zaman bu aşk, verilmeyen, verilemeyen aşk, kendisinden gayr-i kabil-i mukavemet [*direnilemez*] bir hakla alındıkça, vücudundan, kalbinden bir şey gasp edilmiş zanneder, ağlamak, feryad etmek, ıztırabından kıvranmak isterdi. Demek kendisi için izdivaç buydu. Aşk bundan ibaret olacaktı. Daima, daima, ondan böyle cebren [*zorla*] aşk alınacaktı. Ve o ruhunun asıl aşkını vermiş olmayacaktı. Bikr-i ruhuna [*ruhunun bakirliğine*] tasarruf edecek bir buse dudaklarını araştırıp bulmayacaktı. Kendisini üşüten bu buselerden başka bir şey görmeyecekti. Daima böyle olacaktı. Daima, daima.

Artık itiraf etmeliydi. İşte bir seneden beri bu hakikati görmemek için lüzum görülen mücadeleler onu daha ziyade yormuş, daha ziyade ezmişti; evet, itiraf etmeliydi, daima, daima böyle olacaktı.

Bu gece, işte aralık kapının anahtarını çevirdikten sonra karanlıkta, hareket etmeden, bu hücre-yi muaşakayı [*sevişme odasını*] dolduran zulmetlere [*karanlıklara*] bakarak, gûya bu siyahlıklarla bütün hüviyeti dolarak, düşünmeksizin hakikati her vakitten ziyade vuzuh [*açıklık*] ile söyletti. Bu dakikaya kadar

o hakikat, ne söyleyeceği anlaşılan fakat söylemesine müsaade olunmayan bir ses hükmündeydi. Bu gece, şu dakikada artık müsaade olundu. Evet, daima böyle olacaktı. İşte bu karanlık hücre-yi muaşaka.., -Ne bir ufk-i şeffaf [*şeffaf ufuk*] ne bir hande-yi zerrin [*altın gülüş*], ne bir sehâb-ı perran [*uçan bulut*]; hiç, hiç, hatta hafif bir ziya, donuk bir kandil bile olmayacaktı. Siyah, mümkün olabildiği kadar siyah bir gece. O ilelebed bu karanlıkların içinde bir lerziş-i haşyetle [*korku titreyişiyle*] titreyerek, nüvazişkâr [*okşayıcı*] temaslarıyla inşirah [*ferahlık*] veren serinlikler duyarak değil, güya bu karanlıklardan yağan siyah kar parçalarının muhriş [*tahriş edici*] temaslarıyla üşüyerek bütün gençliğinin atş-ı garâmını [*aşk susuzluğunu*] azim, boş bir hufre-yi siyaha [*siyah çukura*] gömecekti. Daima, daima.

Demek bu izdivac, o kadar arzu edilen, tahakkukuna o kadar çalışılan bu izdivaç işte şu karanlık şeyden ibaretti. Şimdi bu izdivacın meziyetlerini teşkil eden şeyler, o genç kızlık hâbgâhının [*yatak odasının*] üzerinde bir kavsikuzah [*gökkuşağı*] açan mücevherler, kumaşlar, ziynetler hep bir avuç remâd-ı hülya [*hayal külü*] şeklinde odanın karanlıklarına serpiliyor, mahvoluyordu.

Hemen oraya yataklığının yanında alçak yer iskemlesine oturmuş, dirseğini dizine dayayarak, başı elinde düşünüyordu. Şimdi bu izdivacın bütün fena cihetlerini [*yönlerini*], küçük küçük hiçlerden terekküb ederek [*birikerek*] onu sıkacak bir mecmû [*toplam*] teşkil eden şeyleri kendi kendisine sayıyor; artık bir kere o hakikati söylettikten, kendisinin bedbahtlığına karar verdikten sonra, onu takviye edecek, süsleyecek, daha ziyade faciaya benzetecek, sebepler bulmaya çalışıyordu.

Her şeyden evvel bu evi düşünüyordu. Bu ev onundu. Bir vakitler önünden geçtikçe pencerelerinden tantanasını hissettiği bu koca yalının işte hâkime-yi yegânesiydi [*yegâne hâkimiydi*]. Evet fakat buraya tasarrufunda bir noksan hissediyordu, tamamen tayin olunamayan lâkin daima duyulan bir noksan vardı ki evi kâmilen ona ait bir şey olmaktan menediyordu. Anlıyordu ki henüz görülmemiş köşelerinden mahalleri tebdil edilememiş [*yerleri değiştirilememiş*] eşyaya kadar, yüzlerini görmeksizin kendisini sevmediklerini anladığı uşaklardan bütün harem halkına kadar bu evde ona karşı bir yabancılık, hatta bir

vaz'-ı adavet [*düşmanlık duruşu*] işrab eden [*sezdiren*] manalar vardı. Evin ruhu ondan kaçıyor gibiydi. Kendisini kocasına tamami-yi hüviyetiyle [*bütün kimliğiyle*] vermekten meneden şeye benzer bir şey vardı ki bu evle kalbinin arasına sahte bir busenin soğukluklarını koyuyordu.

Yavaş yavaş eve hakk-ı tasarrufunu [*tasarruf hakkını*] teyit etmişti. Şimdi bütün anahtarlar elindeydi. Yatak takımlarına, ince kilere, bir evde bütün saklanarak tutulan şeylere doğrudan doğruya nezaret ediyordu; onlarla başka bir vasıtanın müdahalesine müsaade etmeyecek kıskançça münasebetleri vardı. Lâkin belinde ince bir zincirle şakırdayarak sallanan bu anahtarların arasında asıl evin miftâh-ı ruhu [*ruhunun anahtarı*] eksikti.

Artık üvey validelik sıfatından da sıkılıyordu. İşte bir seneden beri Nihal'le sevişmek için bir mücadele-yi mütemadi [*sürekli mücadele*] içinde yaşıyordu. O Nihal'i seviyordu fakat bu kızın kendisini hiçbir vakit tamamıyla sevemeyeceğinden emindi. Biliyordu ki Nihal yalnız, bir defa hissiyatını tahlil ederek kendisine kalbinde tahsis ettiği [*ayırdığı*] muhabbetin zorla tesis olunmuş bir muhabbet olduğuna, şu sevdiği kadının sevilmemesi lazım gelen bir üvey valideden başka bir şey olmadığına vukuf hâsıl eder etmez, o zamana kadar türlü mesai ile kurulabilen bina-yı samimiyet [*samimilik binası*] birden yıkılacak ve onun yerine artık bir daha gayr-i kabil-i imlâ [*doldurulamaz*] bir uçurumun boşlukları açılacak; evet, yalnız bir dakikalık bir vak'a sebep olarak ikisinin arasında bir şey kırılacaktı. Tabiat-ı ahval [*durumun gereği*] ile bu iki kalb yekdiğerine düşman olmaya mahkûmdular. Henüz olmamışlardı, ihtimal daha olmayacaklardı fakat bir gün bu muhakkakü'l-vukû idi [*kesinlikle olacaktı*].

Zaten bir müddetten beri Nihal'de artık dostluğa hatime [*son*] vermek için bir acele, şüphesiz kendisini sıkan bu hâl-i sulhten [*barış hâlinden*] çıkarak açık bir cenge meydan verecek bir sebep bulmaya hafî [*gizli*] bir arzu keşfediyordu Bugün ihtimal dostluklarının son günü olacağından korkmuştu. Sabahtan akşama kadar Nihal kendiliğinden ona bir kelime bile söylememişti. Eğer evde bir dakika itidal-i demini [*soğukkanlılığını*] kaybetse, demek yarından başlayarak artık bir cehennem hayatı başlayacak, bu çocukla cenk etmek lazım gelecekti. Buna imkân bırak-

mamak için mütemadiyen zapt-ı nefse [*kendini tutmaya*], bu harb-i hafînin [*gizli harbin*] bütün üzüntülerini fedakârane hazma mahkûmdu. Onun fedakârlıkları anlaşılmayacaktı. Hatta etrafında bunu takdir edecek kimse bulunmayacaktı. Bilakis Nihal'in en haksız hırçınlıklarından, en sebepsiz ağlamalarından o mes'ul olacak, herkes dudaklarını bükerek ona hasmane [*düşmanca*] bakacak, Şakire Hanım'ın yine baş ağrıları tutacaktı.

Şimdi Şakire Hanım'ı alnını sıkan bir yemeniyle karşısında bir timsâl-i muâheze [*eleştiri timsali*] somurtkanlığıyla görüyordu. Daha sonra Şayeste, Nesrin. Hanımsız evde hep itiraf olunamayan bir ümitle yaşayarak ikinci hanıma zevalnâpezir [*yok olmaz*] bir adavet [*düşmanlık*] besleyen bu kızlar, hatta evin içinde ondan hep korkulacak bir mahluk gibi kaçınan Cemile birer düşmandan başka bir şey değildi. Bunlar yalnız yarım bırakılan cümleleriyle, gözlerinin manidar bakışlarıyla, sükûtlarıyla, her şeyleriyle Nihal'in etrafında bir soğuk daire çeviriyorlar ve o, işte bir senelik mesaisine rağmen bu daireyi geçerek Nihal'i tamamen alamıyordu.

Yalnız Bülend'le dosttular. Onların ikisini birleştiren, dost eden bir şey vardı: Gülmek. Bu noktada birleşmişlerdi ve onunla her zaman dost olacaklardı. Lâkin bu dostluk Bülend için bir kabahat olacaktı. Çocuk evin içinde kimseye, bilhassa ablasına itiraf edemeyecekti ki onu bir valide kadar değilse bile herhâlde bir üvey valideden pek çok ziyade seviyor. Sonra birden Bülend'in arkasında, onun kahkahalı şatır [*şen*] çehresinin fevkinde [*üzerinde*] başka bir hayal irtisam etti [*belirdi*]: Behlül!

Düşünmedi, düşünmemek istedi. Evet, ne için düşünecekti? O evin içinde bir yabancıdan başka bir şey miydi? Behlül hatırına geldikten sonra zihninde başka bir hatıra uyandı. Onu Peyker'in arkasında dudakları muhteris bir buse ile titreyerek hemen eğiliyor, yakıcı, ısırıcı bir buse ile Peyker'in ensesinden öpmek için orada can veriyor gördü. Daha sonra çapkın bakışlarıyla hamakta Firdevs Hanım'ı sallarken gördü.

Düşüncelerine ufak bir vakfe [*duraksama*] geldi. Cereyan-ı mülahazatı [*görüşlerinin akışı*] titriyor, başka bir mecrayı takip için tereddüt ediyor gibiydi. Bu noktada durmamak ve bu yeni mecrayı takip etmemek için bu hayali bir kelimeyle tesbit etmek istedi... Hemen cehren "Çapkın!" dedi.

Evet, bu, kelimenin bütün manasıyla çapkınlıktan başka bir şey değildi. Kendi kendisine şimdi hiddet ediyordu [*kızıyordu*]. "İcab ederse söylerim; bu, yapılır bir şey değil. Peyker'in hakkı var." Evet fakat Firdevs Hanım'ın?

Birden Peyker'in bir sözünü tahattur etti [*hatırladı*]. Ne diyordu? O kocasına hıyanet etmek maksadıyla evlenmemişti. Bunu söylerken gözlerinde ne celî [*açık*] bir mana-yı hainane [*haince mana*] vardı. Ne demek istiyordu? Başkaları, bilhassa kendisi, Bihter, kocasına hıyanet etmek maksadıyla evlenmişti, öyle mi? Bunu yapmayacaktı, bir Firdevs Hanım'a benzemeyecekti. Bir valide!... Hayatının bir züll-i daimîsiydi [*daimi züllüydü*]. İşte bugün o Behlül'le şakalaşırken, Bihter üzerine atılmak "Lâkin artık utanınız, siz bir ihtiyar karısınız, ihtiyar, ihtiyar, anlıyor musunuz?" demek istemişti. Evet, asla Firdevs Hanım'a benzemeyecekti, işte yemin ediyordu.

Kendi kendisine, kalben annesine benzememek için yemin ederken aklına başka bir şey geliyordu. Ta küçüklüklerinden beri Peyker'e, babasına benzer, Bihter için annesine çekmiş derlerdi. Mademki bunu söylemekte herkes müttefikti, demek hakikaten o annesine benziyordu. Bu müşabehetten [*benzerlikten*] korkardı. Daima kalbinde bir şey vardı ki bu müşabehet-i cismaniyenin [*bedensel benzerliğin*] hayatlarını da benzeteceğini zannettirir, onu titretirdi.

O da babasına benzemeliydi: Peyker gibi. Biraz kumral, biraz daha geniş omuzlarla dolgunca bir vücut, kısa ve kılsız kaşlar, beyazdan ziyade saza yakın bir renk; işte Peyker. Şüphesiz Bihter daha güzeldi fakat babasına benzemiş olmak için daha az güzel olmaya kalben bir rıza gösteriyordu. O tanınmamış baba için kalbinde derin bir muhabbet vardı. Annesine verilemeyen kalbini tamamen bu ölünün hatırasına veriyordu ve bu hatırayı süslerdi: Kazaen [*tesadüfen*] işitilmiş şeylerden, parça parça tedarik olunmuş tafsilattan [*öğrenilmiş ayrıntıdan*] babasına bir tercüme-yi hâl [*biyografi*] icat ediyor, sonra onu Firdevs Hanım'ın elinde işkenceler içinde yaşatıyor, her şeyden bîhaber [*habersiz*] namuskâr [*namuslu*] bir koca mazlumiyetiyle babasının hayat-ı izdivacına [*evlilik hayatına*] bir facia rengi veriyor, nihayet onu müthiş bir darbe ile makhurane [*kahredercesine*] öldürüyordu.

Oh! Babasını ne kadar seviyordu! Peyker'i babasına benzemiş olmaktan adeta kıskanıyordu.

Zannediyordu ki Peyker babasına benzediği için hayatında mesut olacak ve o, Bihter, bu bir hata neticesiyle vücuda gelen izdivacında [*evliliğinde*] bedbaht olacaktı. Peyker elbette mesuttu, kocasını seviyordu. Aralarında mini mini bir Feridun vardı. İşte asude bir hayat-ı aile [*aile hayatı*]! Onun, onun nesi vardı?

Bu suali kendi kendisine irad ederken [*sorarken*] karanlıkta ellerini kavuşturarak güya siyahlıklara gömülen bu odanın isfendan takımlarından, atlas perdelerinden, bütün bu mutantan [*gösterişli*] eşyadan bir cevap bekleyerek duruyordu. Sevmek, sevmek istiyordu. Hayatında yalnız bu eksikti fakat hayatta her şey bundan ibaretti: Sevmek, evet, bütün saadet yalnız bununla kabil-i istihsaldi [*elde edilebilirdi*]. Küçük, sefil, üryan bir oda, demir bir yatak, beyaz perdeler, iki hasır iskemle, işte yalnız bu kadarcıkla fakirane bir hücre-yi muaşaka [*sevişme odası*] fakat sevmek Yarabbi! Sevmek istiyordu, hummalar içinde mecnunane [*mecnunca*] bir aşk ile sevecek ve mesut olacaktı. İşte şimdi bu mutantan [*tantanalı*] odanın servetleri içinde siyah mermerlerle örülmüş mezarda diri diri, medfun [*gömülü*] gibiydi. Nefes alamıyor, boğuluyordu; bu mezardan çıkmak, yaşamak, sevmek istiyordu.

Yerinden fırladı. Artık bu karanlıklardan kurtulmak istiyordu. İşitilmemek için yavaşça, iskemlenin üstüne çıkarak tavanda kandile, o eski meâbid-i atîkaya [*eski mabetlere*] mahsus bir fenere benzeyen kandile uzandı, yaktı. Kandil evvela yanmıyor gibiydi, sonra birden ufak bir çıtırtı ile bir küçük mevce-yi ziya [*ışık dalgası*] ihtizaz etti [*titredi*] ve odanın karanlıklarında sarı bir duman şeklinde kayarak serpildi. Fenerin koyu sarı, yeşil, mavi, kırmızı camları vardı. Bu hafif ziya o koyu renklerin arasından donuklaşarak, güya siyahlaşarak odayı yeşil denizlerin altında mülevven [*renkli*] gecelere boğulmuş bir mağaraya benzetiyordu. Bu ziyanın altında eşya bir rükûdet-i sâmite [*sessiz durgunluk*] ile duruyor; yalnız güya ince, şeffaf tüller, yekdiğerini [*birbirini*] mahv ve isbat eden yeşiller, maviler, sarılar, kırmızılar gölgelerin üstünden kayıp akıyordu. Eşyanın, duvarların, ta ötede gayet uzak bir resim şeklinde Bihter'i gösteren aynanın üstünden güya sakit [*sessiz*] birer şelâle seyelân ediyordu [*akıyordu*].

Bihter karanlık bir rüyadan mülevven [*renkli*] bir rüyaya çıkmış gibiydi. Bu, perilere mahsus bir âlemi ihtar eden odasının mübhem ziyaları arasında ta ötede, uzakta, güya tabaka tabaka derinleşen bir yeşil mağaranın kaybolmuş ufuklarında, kendisine titrek bir hayal şekliyle takarrüb ediyor [*yaklaşıyor*] görünen Bihter'i, o aynanın Bihter'ini gördü. Donuk bir gümüş levhaya yalnız beyazla tersim olunmuş [*resmedilmiş*] bir kadın ki ince ipek gömleğinin içinden sıyrılarak uçacak, bir bulut olacak zannedilirdi. Bilinemez nasıl bir hisle, karşısında bu ince gömleğin içinde titriyor görünen vücudu üryan [*çıplak*], tamamen üryan görmek istedi. Omuzlarından kordelaları çözdü, gömlek kayarak, göğsünün üstünde, belinde ufak bir tereddütten sonra ayaklarının dibine düştü. Uzun siyah saçlarını ellerinin asabî darbeleriyle tuttu, kıvırdı. Bunların tamamet-i üryanîsine [*bütün çıplaklığına*] nakısa [*eksiklik*] vermesini istemeyerek kaldırdı, ta başının üstüne, perişan bir küme şeklinde tutturdu. Böyle, tamamen çıplak, kendisine baktı.

Uzun bir temaşa ile bu levha-yı üryana [*çıplak levhaya*] bakıyordu. Hemen kendisini bu hâliyle hiç görmemişti. Bu yeni bir şey, başka bir vücut gibiydi. Demek Bihter işte buydu. Yaklaşmaktan korkuyordu, o kadar vuzuh [*açıklık*] ile görmek istemiyordu. Biraz daha yaklaşırsa kendisiyle bu hayalin tev'emiyeti [*ikizliği*] teeyyüd edecekti; uzak, uzak kalmak ve bu güzel vücudu böyle uzaktan, bir rüya arasından sevmek istiyordu.

Oh! Evet, bu vücudu seviyordu. Şimdi kalbinde bu vücut için bir muhabbet, bir meftuniyet [*meftunluk*] vardı. Bu vücut kendisinindi, ona hafif bir tebessümle bakıyordu. Aynanın içinde bu beyaz resim ince, gayet bellisiz, havaya benzer bir mavi çizgiyle zemininden ayrılmış gibiydi ve böyle etrafında açılan ince mavi halenin arasında kabarıyor, bir cismaniyet kesbediyor [*kazanıyor*], levhasından ayrılarak Bihter'e, diğer Bihter'e yaklaşıyor; orada iki Bihter, bütün zapt olunmuş aşkları, inkişaf ettirecek cangüdâz [*can eritici*] bir busenin lerzişleri [*titremeleri*] içinde, mahv ve harap eden bir derâguş [*kucak*] ile yekdiğerinin kollarına atılmaya müheyya [*hazır*] iki vücut peyda oluyordu. Şimdi bu aynanın donuklukları içinde derin bir mağaranın âfâk-ı âbından [*su ufuklarından*] şeffaf mavi gölgelere boyanarak gelen bu hayal-i sevdaya [*sevda hayaline*] bir tasarruf-i

emel-i reculiyetle [*erkeklik emeli tasarrufuyla*] bakıyordu. Henüz dolgunlukları kesb-i tamamiyet etmemiş [*bütünlük kazanmamış*] sinesinin hafif bir inhina-yı hutût [*hat eğrilmesi*] ile daralarak inen müdevveriyetinden [*yuvarlaklığından*] sonra gözleri titriyor, artık uzak beyaz bulutlardan dökülmüş sayelerle [*gölgelerle*] örtülü görünen bu beyazlıkları daha ziyade soymaktan bir tevahhuş-i asabi [*asabi korku*] hissediyordu.

Omuzlarının genişliğinden sonra biraz uzunca gövdesini lüzumundan fazla incelte incelte nihayet belinden bînisbet [*orantısız*] bir darlık yapmış olmaktan korkan dest-i sanatkâr [*sanatkâr eli*] güya oraya kadar bu eser-i tıraşîdeyi [*tıraşlanmış eseri*] darlaştıran imsâk-i hutûtunu [*çizgilerinin cimriliğini*] affettirecek bir mebzuliyet [*bolluk*] göstermek istemiş, kısmen daima genç kız kalmaya mahkûm bir vücut tersimine [*resmetmeye*] başlamışken kısmen tazeliğinin bütün servet-i münkeşifesiyle [*ortaya çıkmış servetiyle*] bir kadın vücuda getirmişti.

Bihter şimdi kendisinden başka vücut hükmüyle seyrettiği bu hayali ufak bir hareketiyle kaçırmaktan ihtiraz ederek [*çekinerek*] gayr-i müteharrik [*hareketsiz*] duruyor, onu tutmak, ona sarılmak için ellerini, dudaklarını uzatacak olursa, ikisi birden orada ölüverecekler, mecnunane bir busenin hummaları arasında can verecekler zannediyordu. Lâkin onun böyle, ruhu tarümar eden bir humma-yı visal [*vuslat humması*] içinde ölmeye, can vermeye ihtiyacı vardı. İşte bu ihtiyaç şimdi bir enîn-i iştikâ [*şikâyet iniltisi*] ile bütün hüviyetinde feryad ediyor, cismaniyetinde ıztırap veren bir ateş oluyordu. Evet, şu dakikada bir vücut, güya bir ân-ı kaza [*kaza ânı*] içinde gasp olunan bikrinin [*bekâretinin*], küçük bir lütfu-i tesliyet [*teselli lütfu*], hafif bir bakiye-yi neşve [*neşe bakiyesi*] bırakmaksızın verilmeyerek alınan buselerin, asabını isyan ettirerek derin bir ıztırap ile sızlanan derâguşların [*kucaklamaların*], evet, bütün hayat-ı izdivacına [*evlilik hayatına*] ait o çirkin, sefil hatırat-ı muaşakanın [*sevişme anılarının*] ıztıraplarını duyuyor, bunlar kendisinden alındıktan sonra o asıl ruhunun, rûh-i sevdasının [*sevda ruhunun*] bikrini [*bekâretini*], o asıl dudaklarının, kadınlığına ait dudaklarının busesini verememekten inliyordu. Öyle bir derâguş [*kucak*] düşünüyordu ki onu ta a'mâk-ı hüviyetine [*kimliğinin derinliklerine*] kadar titretsin, hırpalasın, ezsin; öyle bir aşk istiyordu ki

onun ruhunda mest eden baygınlıklar bıraksın. Şimdi bu hayalin, o kendi hayalinin karşısında ıztırabından kıvranmamak için zabt-ı nefs ediyordu [*kendini tutuyordu*]. Kendisini hiç bu hâliyle görmemişti. Bu hayalin kendisinden başka bir şey olmadığından adeta şüphe edecekti. Onu güzel, pek güzel buluyor ve bu güzelliğe ağlamak istiyordu. Biraz büyükçe başının, biraz genişçe alnının fazlalığını daima kabarıkça duran kıvırcık, gür saçlarının siyah dalgaları öyle muhteşem bir vakar ile tezyin ediyordu [*süslüyordu*] ki bu baş biraz daha küçük, bu alın biraz daha dar olsa, bütün bu kadın kamet-i levendi [*hoş boyu*] küçülmüş, tamamiyetinden bir şey eksilmiş zannettirecekti. Uzun kaşları ta şakaklarında ufak bir tereddütten sonra biraz daha devam ediyor ve tamamen incelmeye vakit bulamaksızın birdenbire kalıveriyordu. Bu kaşların şu irtisam-ı müstevîsinde [*düzgün şeklinde*] öyle bir yükseliş hâli vardı ki ifade-yi vechiyesine [*yüz ifadesine*], bilhassa gözlerinin mana-yı nigâhına [*bakış manasına*] yukarılara doğru bir meyl-i tayeran [*uçuş meyli*], güya bütün vücudunu daha ziyade yükselten, daha ziyade uzun gösteren bir hava-yı vakar [*vakar havası*] bahşediyordu [*veriyordu*]. Gözlerinin içinde siyah bir şule orada daima bir hafî [*gizli*] tebessümün neşvelerini kaynaştırırdı. Bu kadın gözlerinin a'mâk-ı nigâhında [*bakışının derinliklerinde*] bir çift şuh çocuk gözü kimsenin haberi olmaksızın size mana-yı şetaretiyle [*sevinç manasıyla*] bakıyor zannolunurdu. Bu gizli handeden, başının ihtişam-ı vakarıyla [*vakarındaki ihtişamla*] garip bir tezat teşkil eden bir neşve nebeân ederek [*kaynayarak*] ifade-yi vechiyesine [*yüz ifadesine*] derunî bir eğlence ile eğleniyor farz ettiren bir çocukluk kor, ona henüz çocukken başı bir iklîl-i saltanatla [*saltanat tacıyla*] tetvîc edilmiş [*taçlandırılmış*] bir melike vakar-ı şuhânesini [*şuhça vakarını*] verirdi. Bellisiz bir çukurun yalnız gölgesiyle müdevver [*yuvarlak*] bir çene, küçük dişlerini ince bir hatt-ı beyaz [*beyaz hat*] şeklinde açık bırakan etlice fakat solgun dudaklar mana-yı nigâhının çocukça neşvesini itmam ederdi [*tamamlardı*]. Ta sağ kaşının altından başlayarak dudağına kadar inen bir çizgi güya bir tel saç üstünde yatmış olmaktan mütevellit bir ince hat vardı ki nokta-yı müntehasında [*son noktasında*], sağ dudağının ta köşesinde daima bir tebessümle titremeye müheyya bir mini mini çukur bırakır-

dı. Bihter gülmek üzereyken güya gözlerinden akan bir cûy-i neşve [*neşe ırmağı*] o ince çizgiyi takip ederek burada, dudağının bu köşesinde küçük bir girdap teşkil ettikten sonra artık taşardı.

Şimdi, hep öyle gayr-i müteharrik [*hareketsiz*], dalgın bir nigâh [*bakış*] ile kendisine bakarken yine gözlerinden bir mana-yı tebessüm [*gülümseme manası*] o bellisiz çizgiyi takip ediyor, dudağının üstünde o mini mini çukur titrek bir gölge gibi duruyor, dudağının yalnız dişlerinden birinin ucunu gösteren bir tarafı hafifçe kalkıyordu. Kendisine, kendi güzelliğine gülüyor ve böyle, istifade olunmamaya mahkûm bu güzelliğe gülerken ağlamak istiyordu. Demek, bundan sonra, evet, bu gece, nihayet bir senelik muhacemeden [*saldırıdan*] sonra artık galebe olunmayan isyân-ı şebâbı [*gençlik isyanı*] her vakit böyle karşısına çıkacak, sevmek, derâguşlar [*kucaklamalar*] içinde mest olmak isteyen rûh-i muzdaribi [*muzdarip ruhu*] onu böyle hırpalayacak, ezecek ve bu güzellikler bîsûd [*faydasız*] emeller içinde çırpına çırpına mahvolacaktı.

Kendi kendisine böyle hüküm veriyor, o hafif tebessümüyle gülerken ağlamak isteyen gözleri bu güzel fakat güzelliği beyhude çürümeye mahkûm hayali derin bir hiss-i merhametle [*merhamet hissiyle*] ihata ederek [*kuşatarak*] akîm [*akamete uğramış*] emeller içinde soluyor görüyordu.

Birden bu yarı karanlık odanın içinde, evin hâbîde [*uyuyan*] sükûnunun arasında başının üstünden fenerin mülevven camlarından rengârenk gölgeler yağarak bütün etrafında eşyayı güya hissedilmez bir rüzgârla canlandırırken kendisini böyle çıplak bulmaktan titredi, bu yalnızlıktan korktu. Hayır, bu öyle bir histi ki korkudan ziyade utanmaya yakındı. Utandı. Büyük bir ayıp yapmış, ismetine karşı bilâihtiyar [*istem dışı*] bir günah işlemiş olmaktan utanıyordu. Odasının mahremiyetine ferceyâb-ı hulûl olmuş [*girmiş*] meçhul bir sevdakârın [*sevdalının*] kolları arasına düşüvermiş, mukavemet olunamayan bir lerziş-i asab [*sinir titremesi*] içinde ilk günah-ı aşk [*aşk günahı*] vücuda gelmiş kıyas ediyordu.

Bütün perdelerin şişiyor zannolunan gölgelerinin altında, bilhassa kapıların üstünden dökülen tüllerin, atlasların arkasında birçok gözler kendisine bakıyor; o ilk günah-ı aşktan sonra bu kadın vücudunu seyretmek için gecelerin zulmetleri [*karan-*

lıkları] içinde peyda olmuş eller panjurları açıyorlar; bu eşya nâgehan [*ansızın*] esiveren bir hava-yı hayat [*hayat havası*] ile uyanıyor, mehib [*heybetli*] bir baş sallantısıyla bakıyor zannolunan lambanın kalpağı yaklaşıyor gibiydi; buradan kaçmak istedi.

Artık yatağındaydı. Yatağına o hâliyle atılmıştı. Ellerini yastığının altına sokmuş, başını oraya koyuvermiş, yatıyordu. Karşısında biraz daha uzak, biraz daha mübhem, artık gölgelerle boğulmuş, artık tamamen başka bir vücud olmuş o hayali kısmen yine görüyor, şimdi daha calip [*çekici*] görünen bu vücudu ricakâr [*ricacı*] bir tebessümle çağırıyordu.

Genç kızlık hayatında hiç böyle bir şey hissetmemiş, humma-yı aşkın [*aşk hummasının*] cismaniyetini sızlatacak bir ızdırab-ı sekrini [*sarhoşluk ızdırabını*] duymamıştı. Hatta genç kızlık hayatında bütün sevda rüyaları hutût-i mübheme [belirsiz hatlar] ile çizilmiş bulutlardan ibaretti fakat izdivaç hiçbirini tatmin etmeksizin o vakte kadar mektum [*gizli*] kalmış emelleri uyandırmış, hiçbirine çarebahş olmaksızın [*çare bulmaksızın*] ruhunun ihtiyacat-ı sevdasını [*sevda ihtiyaçlarını*] tutuşturmuştu. Demek, izdivaç bunlardı ve onun izdivacı bunlardan hiçbiri değildi.

Oh! Ne yanılmıştı! Ona sevmek, sevmek lazımdı, sevmeyecek olursa ölecekti. Fakat nasıl sevecek? Sevmek. Bu artık kendisi için memnu, muhal [*imkânsız*] bir şey değil miydi?

Kocasına hıyanet etmek için mi evlenmişti? Bu sual müthiş bir safîr-i istihza [*alay çığlığı*] ile kulaklarında ihtizaz ediyordu [*titriyordu*]. Ve beynini uyuşturan, kulaklarını dolduran bir uğultu arasında hep o davet eden tebessümüyle karşısında, uzak, müphem, gölgelere boğulmuş hayali çağırıyor, bütün hüviyetini ona vermek istiyordu.

Asla, evet, asla hıyanet etmeyecekti, edemezdi. Hem ne için hıyanet edecek? Bugün bir izdivaçta bulunamayan şey bir hıyanette mi bulunacak? Annesini, daha sonra hemşiresini düşünüyordu. Artık düşünceleri karışıyor, gözleri bulutlanıyordu. Şimdi tavanda fener parçalanıyor, yeşil, sarı, mavi, kırmızı dalgalarla akıyor, kanapeler, dolaplar, perdeler, duvarlar, bütün oda güya bir tuğyân-ı miyahtan [*suların kabarmasından*] sonra alçalarak, yükselerek yüzüyor; renkler, gölgeler birbirine karışarak azim

[*büyük*] bir hercümerç içinde her şey akıyor, ta uzakta güneşlerin altında bir siyah dere koyu sularını sürükleyerek ilerliyor, kenarından beyaz bir etek savrulan bir hamak yavaş yavaş sallanıyor, havada bir top mütemadiyen [*sürekli*] gayr-i muntazam [*düzensiz*] daireler çizerek bir yandan bir yana inip çıkıyor, kollarını kaldırarak bir çocuk koşuyor, ötede müphem bir çehre dudaklarında haris bir buse ile eğiliyor, bunu eliyle itmek istiyor, eli kalkmıyor, başını çekiyor zannediyor fakat çekemiyor, o haris buse orada, işte geliyor ve bütün bu hercümerc-i hayalat içinde nihayet karşıdan, aynanın içinden, Bihter, o diğer Bihter dudaklarını, kollarını uzatıyor, bu Bihter'i mukavemetsûz [*direnilmez*] bir cazibe ile çekiyor, çekiyor, dudakları, kolları kilitleniyor, tâkatşiken [*takat kesici*], cangüdâz [*can eriten*] bir derâguş [*kucaklama*] içinde ikisi beraber tavanda fenerden akan yeşil, sarı, mavi, kırmızı dalgalarla, bütün eşyasıyla oda, bütün ağaçlarıyla Göksu, hep beraber, azim bir tufan-ı kıyamet [*kıyamet tufanı*] içinde bitmez tükenmez bir boşluğa yuvarlanıyorlardı.

Dokuz

Nihal piyanosunda bir sürat temrininin velvelesi arasında başını çevirmeden mürebbiyesine sordu:
- Matmazel! Bülend bugün kaçta gelecek?

Bir haftadan beri Bülend mektepteydi. Çocuğun mektebe verilmesinden o kadar bahsedilmiş, Bülend Behlül'den teneffüs zamanlarının lezâizine [*zevklerine*], avluların güneşleri, tozları içinde bir alay çılgınla beraber bitmez tükenmez oyunlara dair tuhaf hatıralar dinleye dinleye bu mektebe verilmek fikrini o kadar sevinçle telakki etmişti ki nihayet bir gün çocuk artık bir hafta sonra yalnız bir gece için avdet etmek üzere yalıdan ayrılırken Nihal'le adeta gülerek öpüşmüşlerdi. Bülend'i o kadar sevindiren şey Nihal için de sevinmeye bir vesile olmuştu. Lâkin o gün Bülend yalının kapısından çıktıktan sonra Nihal pencereye koşmuş, arkasından bakmıştı. Bülend önünde bugünden başlayarak açılacak olan o Behlül'den dinlenilmiş eğlencelerden mürekkep yeni ufka bir an evvel vasıl olmak [*ulaşmak*] için rıhtımın taşları üzerinden adeta koşarak gidiyordu. Başını çevirip, arkasından bakan ablasına son bir selam göndermek aklına bile gelmemişti. O zaman Nihal'in ruhunda derin bir şey sızladı. Bülend artık rıhtımın köşesinden dönüp kaybolduktan sonra Nihal hâlâ bakıyordu.

Akşam sofrada yerini, gece odalarında yatağını boş görünce ağlamak hevesini duymuştu. Demek bu gülünecek bir latifeden başka bir şeydi! Demek artık bu iki arkadaşın arasında bir deniz, uzun bir mesafe, yüksek duvarlar, yabancı bir hayat peyda olmuştu! Onun başka dostları, başka sevdikleri olacak; ona abla-

sından başka adamlar karışacak, gece ablasından başka çocuklarla yatacak, her şey, her şey başkalaşacaktı. O zaman, bu küçük vak'anın ehemmiyet-i mahiyetini [*mahiyetinin önemini*] tahlil edememekle beraber, ruhu bütün hükmünü hissetti. Onlar yalnız ayrılmış değil, ruhları da birbirinden uzaklaşmış olacaktı; kalplerinin bütün tellerinde mevcut rabıtalar [*bağlar*] birer birer çözülecek, hayır, bunlar Nihal'de kırılacak, parçalanacaktı.

O gece, artık odasında yalnız, yatağının içinde uyuyamayarak bunları düşünürken, kendisini dünyada yapyalnız kalıvermiş kıyas ediyor, bu yalnızlığın bütün acılığını duyuyordu lâkin Bülend'i ona bırakamazlar mıydı? Bu mektep meselesi niçin icat edilmişti? Mutlaka çocukları böyle evlerinden, onları derâguş etmekle [*kucaklamakla*] mesut olan kollardan ayırıp mekteplere mi atmak lazımdı? Hayat bu muydu? İki kalbi kendi hâllerine bırakmamak bu hayatın ahkâm-ı zalimesinden [*zalim hükümlerinden*] miydi?

Bülend'in mektep meselesi icat olunduktan sonra babasından hep böyle, hayata dair nutuklar işitmişti. Hayat... Hayat... Bu ne demekti? Bu o kadar fena bir şey miydi? Mini mini muhakemesinde hayat bir şekil ve suret alıyor; uzun yırtıcı tırnaklarıyla, korkunç, yakıcı gözlerle mehib [*korkunç*] bir canavar oluyor; sonra insanlar, şaşırmış, çıldırmış, bunun tırnaklarının kancalarından kurtulamıyorlar, gözlerinin ateşlerinden kaçamıyorlardı.

İşte annesini bu hayat almıştı, yine bu hayat babasını değiştirmişti; sonra yine o, hep o, Bülend'i tırnağına takmış, ta uzaklara atmıştı. Muhakemesinin bütün bu hükümleri bir aralık bir noktaya saplanıp kalıyor ve kendi kendisine: "Eğer o gelmeseydi, hayat bizi rahat bırakacaktı" diyordu.

Evet, bunların bütün mesuliyetini, hatta annesizliğini, her şeyi; her şeyi ona atfediyor, "Oh! Bu kadın!" diyordu. Artık düşünceleri bulanıyor, uyuyordu. Birden odasının kapısında muhteriz [*çekingen*] bir elin tahtayı tırmaladığını hissetti. Silkinerek sordu:

- Kim o? Sen misin Fındık?

Fındık cevap veriyordu. Bu gece Fındık ona yalnızlığını unutturmak için refakate geliyordu. Bu gece Fındık'a, şu refakati için ne kadar, ne kadar müteşekkir olmuştu!

Ertesi gün sabahleyin erkenden Nihal babasının hücre-yi iştigalinden [*çalışma odasından*] takvimi almış, Behlül'ün odasına giderek onunla beraber mektebin bütün tatil günlerini kırmızı kurşun kalemiyle işaret etmişti. Bugün ancak akşamüzeri geleceğini bilmekle beraber, sabahtan beri onu bekliyordu.

Mürebbiyesi cevap verdikten sonra kendi kendisine: "Daha beklemeli!" dedi. Matmazel de Courton ötede, kendisine yünden yarım bir eldiven örüyordu. Uzun bir müddet sürat-i temrininin [*alıştırma hızının*] velvelesinden başka sofada bir şey işitilmedi, yalnız Fındık mürebbiyenin dizinden kayıp yuvarlanan yün yumağını pençesinin bir şamarıyla oradan oraya fırlatıyor, kuyruğunu dikerek arkasından atılıyordu.

Birden, Nihal iskemlesinin üzerinde döndü:

- Matmazel! dedi, bakınız, aklıma ne geldi? İtiraz etmeyeceksiniz, değil mi? Siz ilk önce itiraz etseniz bile sonra yine muvafakat edersiniz. Bugün doğrudan doğruya muvafakat ediveriniz, olmaz mı? Bahsederim ki aklıma gelen şeyi anladınız.

Matmazel de Courton dedi ki:

- Çocuğum, aklınıza ekseriyet üzere o kadar garip şeyler gelir ki siz söylemeden keşfetmek mümkün değildir.

Şimdi Nihal iskemlesinden kalkmış, mürebbiyesini daha kolay kandırmak için yanına yaklaşmıştı:

- Oh! Anladınız, anladınız, işte gülüyorsunuz. Ne olur, sanki? Daha onların mektepten çıkmasına iki saatten ziyade var. Sizinle buradan vapura binerdik, doğru Beyoğlu'na. Düşünün bir kere, Bülend mektepten çıkar çıkmaz bizi karşısında görünce... İşte, işte, itiraz edemiyorsunuz, muvafakat ettiniz. Ben beş dakikada hazırım, Matmazel!

Bir söz söylemesine meydan bırakmadan Nihal ihtiyar kızın boynuna sarıldı ve iki yanaklarından öptü. Sonra koşarak merdivenden aşağı bağırdı:

- Beşir, haydi, Bülend'i almaya gidiyoruz.

* * *

Nihal istiyordu ki Bülend mektep hayatını en küçük tafsilatına kadar anlatsın. Suallerin arkası alınmıyordu: Mektep nasıldı, neler yiyorlardı, gece nasıl uyuyorlardı, hocalarının isimleri, şekilleri ne idi? Hemen dostar bulmuş muydu? Komşuları kim-

lerdi? Bu isimleri hep zapt etmek, güya Bülend'in mektep hayatına uzaktan iştirak edebilmek için en küçük teferruata kadar tekrar tekrar izahat almak istiyordu.

Bülend mektebe yeni girmiş bütün çocuklara mahsus sahtekârlıkla, bütün tafsilatı süsleyerek, mektebe ait tasviratını [*tasvirlerini*] mübalağalara boğarak, küçük küçük yalanlarla muhâtapta bir arzu-yi gıbtakeşâne [*imrendirici arzu*] uyandıracak renkler vererek anlatıyordu. Mektep azîm [*büyük*], bîpâyan [*sonsuz*] bir bina oluyor, teneffüs avluları her biri Bebek bahçesini dört kere içine alacak kadar cesamet kesbediyor [*büyüklük kazanıyor*], hocalar, mubassırlar [*gözetmenler*] hep koca koca, iri iri adamlar oluyorlardı. Ondan sonra çocuklar... Kim bilir onlardan ne kadar vardı? Sayılabilecek kadar değildi ki... Dört bin tane mi? Hem hepsi tuhaf, güzel, naziktiler. Şimdiden hemen yarısıyla dost olmuştu. İsimlerini haber veriyor, Namık Bey'in bir hikâyesinden, Raşid Bey'in bir vak'asından bahsediyordu. Hele yemekler. Her akşam tatlı vardı. Dün akşam revaniye benzer bir şey yemişlerdi, ömründe böyle güzel tatlı yememişti. Artık Hacı Necib'in tatlılarından yiyemeyecekti.

Nihal:

- Ya beni, beni hiç aramadın mı? diyordu.

Oh! Nasıl aramamıştı? İlk gece bütün yatağında yavaş yavaş, komşular duyup da eğlenmesinler diye hiç sesini çıkarmayarak ağlamıştı. Bülend bunu söylerken ablasına sokuluyor, iki kardeş o gece hep birbirini düşünmüş olmaktan rikkat [*hassaslık*] duyarak öpüşüyorlardı.

Nihal:

- Bana mektepten mektup yazsan, olmaz mı? diyordu. Her gün küçük bir kâğıt, iki üç satır.

Bu fikir Bülend'in hoşuna gitti:

- Ne iyi olur. Sen de bana yazarsın, değil mi abla? diyordu. Sonra bu muhaberenin [*haberleşmenin*] müşkülatını düşündü:

- Lâkin bu mektupları kim getirip götürecek?

Nihal ona da çare buluyordu:

- Saklarsın, gelirken beraber getirirsin, diyordu.

Bu tarz-ı muhabereyi [*haberleşme tarzını*] yeni icat etmiş olmaktan ikisi de o kadar müftehirdiler [*iftihar ediyorlardı*] ki

o gün evin içinde Adnan Bey'den başlayarak herkese haber verdiler.

* * *

O günden sonra Nihal'in eğlencelerinden biri her sabah Bülend'e küçük bir mektup yazmak oldu. Behlül'den yalvararak bir kutu mektupluk kâğıtla zarf almıştı. Yatağından atladıktan sonra bunlardan birine üç satırlık, bazen bir sahifelik yazacak sermaye bulur, zarfına kor, üstüne: "Ablasından Bülend'e" der, yazıhanesinin üstüne dizerdi. İkinci hafta nihayetinde cumartesi günü sabahleyin yazılan mektup şuydu:

"Bugün Şakire Hanım'ın mutfağına gireceğim. Geçenlerde idare-yi beytiye [*ev idaresi*] kitabımda Matmazelle beraber bir İngiliz tatlısının tarifini okumuştuk. Senin için ondan yapacağım. Bakalım, mektebin revanisinden daha güzel olmayacak mı?"

Bugün Matmazel de Courton mümkün değil Nihal'i bu fikrinden döndüremedi. Mutlaka Bülend'e öyle bir tatlı yapacaktı ki mektebin revanisinden daha güzel olsun.

İhtiyar mürebbiye:

- Lâkin çocuğum, diyordu, bu tarif nameler okunurken pek âlâdır, yapmaya kalkışınca pek fena olur.

Nihal Şakire Hanım'ı fikrine teşrik etmek için aşağıya indi. Onun odasına doğru gidiyordu. Karşısında Cemile'yi gördü. Çocuk Nihal'i görür görmez bir şey söylemeyerek geri döndü ve koşarak odalarına girdi. Nihal orada bir telaş olduğunu işitti, sonra o henüz odaya girmek üzereyken kapıyı içeriden kapadılar ve kilitlediler.

Bu o kadar garip bir suretle olmuştu ki Cemile'nin bir oyunu olmak üzere telakki edilmek mümkün değildi.

- Cemile! Cemile!

Cemile cevap vermiyordu. İçeride fısıltılar, telaşlar vardı. Ne oluyordu? Niçin Cemile ondan kaçmış, bu odayı, bu odadakileri ondan gizlemek istemişti? Nihal birden sabırsızlandı. Mutlaka görmek, anlamak istiyordu.

- Cemile! dedi, niçin kapıyı kilitledin sanki? Seni oraya girerken görmedim mi zannediyorsun?

Kapı açılmamakta devam ettikçe onun içinde bir şey eziliyor gibiydi. Nihal'de bazen böyle birden tuğyan ediveren [*kabarıve-*

ren] tecessüsler [*meraklar*] vardı ki derhal tatmin edilmezse, onu ağlamaya, tepinmeye sevk ederdi. Eliyle kapının topuzunu kavrayarak mütemadiyen sarsıyordu. Ve artık darılarak bağırıyordu:

- Cemile! Cemile! Aç, niçin açmıyorsun?

Şimdi içeride birçok fısıltılarla istişare ediyorlar gibiydi. Bir şeyin kapandığı işitildi. Sonra birden Nihal kapıya bir elin temasını hissetti, anahtar kilidin içinde yavaşça döndü ve kapı açıldı.

Hep oradaydılar: Şakire Hanım'la Nesrin, Şayeste ile Beşir, Cemile... Büyük bir kabahat esnasında yakalanmış gibi bir vaz'-ı perişan ile [*perişan vaziyette*] ona bakıyorlardı. Nihal evvela anlamadı. Sonra odanın indirilmiş perdelerini, yerden çıkarılarak toplanmış keçesini, sökülmüş karyolayı, ortada yığılmış boğçaları, yerlerinden çekilmiş sandıkları görünce kendisinden saklanan bir şeyin hazırlanmak üzere olduğunu anladı. Dudaklarında çıkmaktan ihtiraz eden [*çekinen*] bir sual titreyerek, Nihal hepsine ayrı ayrı bakıyor, güya onun sormasına hacet bırakmadan birisinin izah etmesine intizar ediyordu [*bekliyordu*]. Nesrin duramadı, artık şimdiye kadar durdukları, bu çocuğu bütün o gizli hasbıhallerin haricinde tuttukları yetişmiyor muydu?

Şakire Hanım'a bakarak dedi ki:

- Söylemeyeceksiniz de, ne olacak sanki? Biraz sonra sizi burada görmeyince hepsini anlamayacak mı? Söyleyiverin de bitsin.

Bir kere başladıktan sonra artık tevakkuf etmedi [*durmadı*] ve söylemek vazifesini başkalarına bırakmayarak Nihal'e döndü:

- Gidiyorlar, artık bu evde oturamayacaklar. Artık bu evde hiçbir kimse oturmayacak. Biz şimdi göze batıyoruz. Anlıyorsunuz ya, kimin gözüne batıyoruz. Birer birer hep kolumuzdan tutulacak, sokağa atılacağız. Bizden kurtulduktan sonra artık rahat etsinler.

Nihal ayakta duramamıştı. Ortadaki sandıklardan birinin üstüne oturdu. Ezilmiş gibiydi. Bu hiç beklenmeyen vak'a onun nazarında azîm, müthiş bir musibetin ehemmiyetini alıvermiş, onu şaşırtmıştı.

Demek gidiyorlardı. Hep böyle gideceklerdi. İşte Bülend de gitmemiş miydi? Bütün bu etrafındakiler gidecekler de yalnız o mu kalacaktı? Bir kişi, dostsuz, refiksiz [*arkadaşsız*], hamisiz,

yapyalnız. Lâkin bu kadın! Evet, bu kadın. Yarabbi! Ne yapıyordu ki onun sevdikleri hep böyle kollarından tutulup sokağa atılıyordu?

Artık hep söylüyorlardı. Şakire Hanım oraya, Nihal'in karşısına çömelmiş, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Karışık bir lisan ile biri tarafından başlanıp diğeri tarafından ikmal edilen cümlelerle o güne kadar Nihal'den olanca ihtiyatla saklanan küçük küçük şeyler, bütün hizmetçiler için hanımlardan şikâyete vesile olan bin türlü hiçler, beyden işitilen bir tekdirle hanımın bir gün kazaen fark edilen bir fısıltısı arasında kurulan münasebetler, sade bir nazardan [*bakıştan*] çıkarılan fazla manalar, daha sonra bir göğüs geçirmesiyle izahından sarfınazar olunuyor [*vazgeçiliyor*] zannettirilen güya daha mühim vak'alar, bütün bu bir yığın şikâyet Nihal'in önüne dökülüyor, "İşte görüyor musunuz? Bunlarla bizi kaçırıyorlar, öldürüyorlar ve bunlar sizin gözlerinizin önünde cereyan ediyor da siz bizi himaye etmiyorsunuz" demek isteniyordu.

Ona böyle dinletilen hiçler bir tesir-i müfrit kesbediyordu [*aşırı derecede etkiliyordu*]. Bu nakledilen şeyler hep insanı kaçırmak, öldürmek için kâfi bulunuyordu.

Lâkin o böyle oturup aczinden ellerini kilitleyerek yalnız dinlenmekle mi kanaat edecekti? Hiçbir şey yapmayacak mıydı ki bunları, kaçmaktan, ölmekten menetsin? Oh! Öyle bir şeyler bulup yapmak istiyordu ki her şey birden değişiversin, yine eski hayat, o eğlenceleriyle, neşveleriyle, Bülend'in kahkahalarıyla, yine o eski hayat başlasın. Fakat ne? Evet, ne yapmak lazım geliyordu?

Şakire Hanım'a dedi ki:

- Hayır, gitmeyeceksin, anlıyor musun? Siz giderseniz, ben ne yaparım?

Bunu söylerken Cemile'ye bakıyordu. Cemile ağlamamak için gözlerini indiriyordu. Ona izah ettiler. Artık gitmemek mümkün değildi. Süleyman Efendi bir memuriyet bulmuştu. Eyüp'te bir ev tutmuşlardı, hatta eşyayı almak için rıhtımda küçük bir mavna bekliyordu.

Şayeste, Nesrin, Şakire Hanım'ın gitmesine taraftardılar, yalnız Beşir ara sıra bir şey söylemek hevesiyle Nihal'e bakıyor, sonra cesaret edemeyerek, yine sükûtu tercih ediyordu.

Onlar artık kalmak mümkün olmadığını izah ettikten sonra Nihal sustu, dalgın bir nazarla Şakire Hanım'a, Cemile'ye, bütün bu toplanan eşyaya baktı ve birden ayağa kalkarak:

- Oh!... Siz beni sevmiyorsunuz, dedi, sevseniz, böyle gitmek istemezsiniz.

Başka hiçbir şey ilave etmeyerek, artık hiçbirinin yüzüne bakmayarak çıktı. Şimdi hepsine birden küsmüştü. Onu böyle bırakıp gitmek isteyişlerini affetmiyordu. Odadan çıktıktan sonra Bülend için yapılacak tatlı aklına geldi. Artık bu mutfak eğlenceleri tamamen bitecekti. Artık oraya Şakire Hanım'ın mutfağı denilmeyecekti; ihtimal orasının da anahtarı alınacak ve diğer anahtarların yanına, o Bihter'in belinde sallanan zincire takılacaktı.

Babasının odasının önünden geçerken birden durdu. Oraya girse ve söylese? Lâkin ne söyleyecekti? Söyleyecek bir şey, ruhunun acısını ifade edecek bir kelime bulamıyordu. Kapı açıktı, başını uzatarak baktı. İşte odada yalnız o, yalnız babası vardı; oraya girer ve onun kollarına atılarak: "Hayır! Ben istemiyorum, gitmesinler!" diyebilirdi.

Girmedi...

- Nihal, niçin gelmiyorsun?

Cevap veremedi. Kaçmak istiyordu, kaçamadı, bir şey onu babasına sevk ediyordu, odanın ortasına kadar ilerledi, sonra daha ziyade ilerlemeyerek tevakkuf etti [*durdu*]. Adnan Bey birden, fevkalade bir şey olduğunu anlamıştı. Baba kız birbirine baktılar. Nihal yavaş ve halecandan örtülü bir sesle dedi ki:

- Beybaba, dedi, Şakire Hanım'la Süleyman Efendi gidiyorlarmış.

- Evet, kızım!

- Niçin gidiyorlar beybaba? Hep böyle gidecekler mi? Geçen hafta Bülend gitti, bu hafta onlar, gelecek hafta kim bilir kimler... Ben, ben ne yapacağım Beybaba? Ben yalnız mı kalacağım?

Nihal sakin, mazlum bir sesle söylüyordu. Adnan Bey bu suretle başlayan muhaverenin [*konuşmanın*] tehlikelerini anladı. Muhavereyi devam etmek istidadından tecrid etmek istedi. Biraz sert, biraz ciddî cevap vermiş olmak için:

- Lâkin sen hiç yalnız kalmıyorsun. Bilakis şimdi senin bütün o çocukluk dostlarına tercih olunmak icab eden bir refikin [*ar-*

kadaşın] var. Hem kızım, rica ederim, bu kabilden şeylerde biraz muhakemeye lüzum görmelisin. Süleyman Efendi müebbeden [*ebediyen*] bir uşak sıfatıyla kalamazdı, değil mi? Onu bir ev sahibi olmaktan, bir memuriyet bulmaktan menedebilir miydim?

Nihal şimdi hemen oraya, bir tabureye oturmuş, babasına bakıyordu. Adnan Bey hafif bir tebessümle bu suallerin cevabını beklerken o şimdi hissiyatını ifade edecek kelime bulamıyordu. Demin önüne dökülen şikâyetleri o da burada babasının önüne, dökmek, "İşte görüyor musunuz? Onlar dediğiniz şeyler için değil, bunlar için kaçıyorlar" demek istiyordu fakat şimdi bütün faaliyet-i dimağiyesi [*beyin faaliyeti*] incimad etmiş [*donmuş*] gibiydi. Başının içinde bir şey tersine çevriliyordu. İskemlesinin üzerinden kayıyor, vücudunu zapt edemeyerek derin bir yere düşüyor zannetti.

Birden, orada daha ziyade kalırsa, bayılmaktan korktu. Ayağa kalktı, bir kelime söylemeyerek çıktı.

Matmazel de Courton'un odası kapalıydı. Onu haberdar etmek istemeyerek yavaşça geçti, odasına girdi. Sallanıyor gibiydi. Ne oluyordu? İki elleriyle başını tuttu. Şimdi ta o çocukluğundan beri teessür [*üzüntü*] zamanlarından sonra ensesinden beynini çekiyor zannolunan ağrılar başlamıştı. Ta kulaklarının arkasında, iki tarafında birer nokta vardı ki güya bir burgu ile deliniyor gibiydi. Soyunmadan yatağının üzerine arka üstü yattı.

* * *

Öğleyin oluyordu. Matmazel de Courton Nihal'in tatlısından bir haber almak üzere aşağıya inmek için hikâyesinden başlanmış bir babı bitirmeye çalışıyordu, birden odasının yanında birisinin geniş bir nefes aldığını işitti:

- Nihal, sen misin çocuğum?

Kimse cevap vermiyordu. Yanılmış olduğuna hükmetti. Gözleri hikâyesinin satırlarını takip ederken kulakları hep öyle içeride birisinin geniş geniş, uzun uzun nefesler aldığını zannediyordu. Kitabını elinden bırakarak kalktı, aralık kapıyı açtı. Nihal yatağında uyuyordu.

İhtiyar kız şaşırdı. Çocuk ne vakit gelmiş, ne vakit yatağa yatmış, hususiyle niçin uyumuştu?

- Nihal; çocuğum, niçin uyuyorsun?

Yatağın yanındaydı, eğilmiş bakıyordu; o zaman birden bu bîvakit [*vakitsiz*] uykunun karşısında titredi. Nihal'in yumrukları sıkılmış, iki kolları dik ve düz uzanmış, dudakları güya bir öksürüğü zapt etmek için çenelerinde bir çekiklikle kısılmıştı. Birden aklına Nihal'in eski hastalıkları geldi. O ufak tefek teessürlerin mariz [*hasta*] asabında kesb-i ifrat ederek [*şiddetlenerek*] bu nahif vücudu güya aylarca devam etmiş bir hastalık kadar ezen buhranları tahattur etti. Bunlardan bilhassa bir tanesini, henüz Nihal sekiz yaşındayken şimdi artık tahattur bile edilmeyecek kadar adi bir sebeple başlayıp çocuğu bütün bir sene hâl-i nekahatta [*nekahat hâlinde*] bir hasta hâlinde bırakan bir buhranı düşünüyordu. O da böyle uyku ile başlamıştı. İhtiyar kız kalbinde bir ukde-yi azap [*azap düğümü*] ile yatağa eğiliyor, Nihal'in zayıf göğsünden güya dahili dalgalarla yuvarlanıp gelen ve ta boğazında, iki tarafından gerdanının fakir adalatını sıkarak, tıkanan nefeslere bakıyordu. Nihal böyle yaşsız, sessiz, dahilen ağlıyor gibiydi.

- Nihal! Nihal!

Şimdi kolonya şişesini almış, çocuğun bileklerini, ensesini, boynunu ovuşturuyordu. Nihal gözlerini açmış, donuk, hâlâ uykuda bir nazarla ihtiyar kıza bakıyordu. Matmazel de Courton diyordu ki:

- Ne oluyorsun, çocuğum? Ne için böyle uyuyordun? Bana cevap veremez misin? Bahsederim ki başına kömür vurdu. Oh! Senin o fikirlerin...

Nihal hep bakıyor, tahattur edemeyerek duruyor, bileklerini kendine malik olmayan bir vücut teslimiyetiyle bırakıyordu. Sonra birden tahattur etti. Bîihtiyar [*elinde olmadan*] bir hareketle ellerini çekti, gözlerinde bir şey titredi ve ihtiyar kız iki katre yaşın çocuğun solgun yanakları üzerinde yavaş yavaş, bir mecra [*yol*] tayin edemeyerek tereddütle akıp gittiğini gördü. Sonra bu yaşlardan birbirini müteakip, iri iri katreler tevâli etti [*birbirini izledi*] ve yanaklarından kayarak güya harîm [*mahrem*] bir derdin harîm giryeleri [*mahrem ağlamaları*] kalmak hevesiyle iki tarafında saçlarının arasında saklanacak yer arıyorlardı.

Matmazel de Courton bir kelime söylemeyerek, bir hareket etmeyerek onun serbest serbest ağlamasına müsaade ediyordu. Bu gözyaşları ona bir müjde-yi afiyet [*afiyet müjdesi*] getiriyor

gibiydi. Nihal, böyle, ta o Şakire Hanım'ın odasında hırsından, hiddetinden çıkmaya vakit bulamayan yaşlarla uzun uzun ağladıktan sonra yatağında doğruldu. Derhal silinen bir tebessümle mürebbiyesine baktı. "Kim bilir beni ne kadar çocuk biliyorsunuz!" dedi. Sonra birer birer Şakire Hanım'ın Cemile ile beraber gittiğini, ona sabahleyin dinlettikleri şeyleri, azim birer vak'a-yı musibet [*musibet olayı*] ehemmiyetiyle anlattı.

- Oh! Artık beni sevmiyor, diyordu, hep onu seviyor, o kadını... Bilir misiniz Matmazel? Şimdi ben de onu sevmiyorum. Onu şimdiye kadar niçin sevmişim sanki? Şimdi buradan ben de kaçmak istiyorum. Mesela Şakire Hanım'la beraber gitmek. Onlar Eyüp'e gidiyorlarmış. Orası neresidir? Uzak, pek uzak bir yer değil mi? Öyle öyle uzak bir yer istiyorum ki oraya sizinle gitmiştik. Niçin o vakitten sonra tekrar gitmedik? Oraya yine gitsek, buradan uzak bulunsak. Gidelim, olmaz mı Matmazel?

Sonra, birden yatağından indi. Bacaklarının üstünde kendisini o kadar zayıf bulmaktan taaccüb etti [*şaşırdı*]. Uzun bir hastalıktan kalkmış gibiydi. Bu zaafı tuhaf buluyordu. Gülerek dedi ki:

- Yürümekte zorluk çekeceğim, zannediyorum Matmazel. Sizinle beraber sofaya çıkalım mı? Pencereden vapurlara bakardık. Bülend artık gelir değil mi?

Beraber sofaya çıkarken yavaş sesle sordu:

- Beybabama bir şey söylemeyeceğinizi vaat ediyor musunuz?

Bu akşam Bülend koca bir defterle geldi. Vaadini tutmuş, ablasına mektuplar yazmıştı. Defterin üstünde bir güvercin, güvercinin ağzında bir zarf vardı. Bunun üzerine Bülend ince bir yazı ile bir serlevha [*başlık*] koymuştu: Nihal Hanım'a.

Bunları hep kendisi okumak istedi. Nihal bazen bir tebessümle sakit [*sessiz*] dinliyordu. Sonra birden onu tevkif ederek [*durdurarak*] haber verdi:

- Bülend! Biliyor musun? Evin içinde yeni havadis var. Şakire Hanım'la Cemile gittiler.

Bülend omuzlarını kaldırarak:

- Biliyorum, dedi. Beşir'den haber aldım. O da annemle uğraşmasaydı.

Nihal bîihtiyar [*istem dışı*] bir hareketle Bülend'in defterini itti. Bugünün en büyük cürhasını [*yarasını*] Bülend'in bu sözü

açmıştı. Nasıl? Bülend o kadını haklı buluyordu, öyle mi? Annesi... Lâkin onu büyüten, ona bakan, ta doğduğu günden itibaren ona annelik eden Şakire Hanım'dı. Bunların mükâfatı işte bu sözdü öyle mi? Annesi! O kadın...

Bir kelime söylemeyerek çocuğun yüzüne bakıyordu. Tekrar defteri itti:

- Artık istemem, yoruldum! dedi.

Bülend anlamayarak soruyordu:

- Sen, sen bana mektup yazmadın mı abla?

Nihal yalan söyledi:

- Hayır, yazmadım. Bu o kadar gülünç bir şey ki, dedi.

Nihal kalbinde bir şeyin koptuğunu hissediyordu. Bülend'i şu dakikada daha ziyade görmek istemedi:

- Bülend, dedi, beybabanın yanına gitmez misin?

On

Kânûn-i evvel [*Aralık*]. Yarım saatten beri mebzul [*büyük*] bir kar bulutu parçalanmış, akşamın baygın esmerlikleri üzerine iri iri tanelerle dökülüyordu. Bihter yavaşça Behlül'ün kapısını açarak içeriye girmeye cesaret edemiyormuşçasına başını uzattı. Yalnız ötede henüz tutuşturulmuş sobanın kapağından kayan kırmızı alevlerle zulmetleri [*karanlıkları*] titreyen odada Behlül'ü aradı.

- Behlül Bey! Benim şekerlerimi yine unuttunuz mu?

Behlül bu büyük odanın ta diğer ucunda, pencerenin önündeydi.

- Siz misiniz yenge? Şekerleriniz mi? Hayır, unutmadım.

Bihter odaya girdi. Behlül ona doğru geliyordu. Bu nîm [*yarı*] karanlık odanın içinde, titreyerek halının bir kısmını, biraz ötede bir kanapenin kenarını, bir geridonun ayaklarını kırmızı dilleriyle yalayan alevlerin parıltısı arasında yekdiğerini birer gölge şeklinde görüyorlardı. Behlül:

- Şekerleriniz, şekerleriniz... Durunuz bakayım, onları nereye koydum? Ah! İşte, burada geridonun üstünde.

Behlül küçük mukavva kutuyu alırken geridonun üzerinden bir şeyler kaydı ve yekdiğerini müteakip halının kırmızı alevlerle yaldızlanan parçalarına döküldü.

Bihter:

- O! Bunlar ne? Bir alay kadın resmi. Daima kadın resmi. Zaten sizde başka ne resim bulunabilir? Veriniz bakayım.

Behlül:

- Gördünüz mü bir kere? diyordu, bütün kabahatlerim ayaklarınızın altına serildi. Şimdi kim bilir hakkımda neler düşüneceksiniz. Ne olmayacak şüphelere zahib olacaksınız. Hâlbuki bilseniz bu resimler nasıl saf bir emelle, bir emel-i sanatkârane [*sanatkâr emeliyle*] ile alınmıştır. İşte gülüyorsunuz. Niçin oturmuyorsunuz yenge?

Bihter hemen oraya, sobanın yanında kanapeye oturdu. Şimdi Behlül de halının üstüne, ta genç kadının ayaklarının altına oturmuş, resimleri topluyordu. Bihter eğilmiş, bir tanesini almıştı. Görebilmek için alevlere tutarak bakıyordu. Behlül diyordu ki:

- Bilseniz, tiyatro kıyafetlerine ne kadar merakım var. Bunlar bu yaz size o kadar bahsettiğim İtalyan operet kumpanyasının artistleri. Sırf elbiselerin tuhaflığı için alınmış şeyler.

Bihter gülüyordu:

- Elbiseler mi? Lâkin bunlarda elbiseden başka her şey var. Veriniz bakayım, onların hepsini veriniz.

Bihter eğilerek Behlül'ün elinden bütün resimleri alıyor, Behlül beraber seyretmek için kanapeye yaslanıyordu.

Bihter yüzünü buruşturarak hepsine "Of Yarabbi, ne çirkin şeyler! Bütün yaz bunları seyretmek için mi kalırdınız?" diyordu.

O kadar yakındılar ki Bihter'in kolu Behlül'ün yanağına sürünüyordu. Şimdi sobada odunların alevleri yavaş yavaş sönüyor, güya bu köşeyi zulmetlerin [*karanlıkların*] tamamen âguş-i mahremiyetinde [*mahremiyet kucağında*] yapyalnız bırakmak hevesiyle muhterizane çekiliyordu.

Behlül'ün eli kazaen [*tesadüfen*] Bihter'in dizine düşmüştü. Karşılarında donuk camların arkasında çılgın bir raks ile karlar çırpınırken yanlarında sobadan latif bir hararet onlara mestane bir rehavet veriyordu. Şimdi karanlıktı. Bihter bir söz söylemeyerek, artık fark edilmeyen resimler hâlâ elinde, bilinemez nasıl bir korku ile bir hareket etmeye cesaret edemeyerek duruyordu. Yalnız sobanın kapağında iki kırmızı göz sönük, hemen büsbütün örtülecek bir nazarla onlara bakıyordu. Birden ikisi de aynı saniyede bu karanlık odanın hava-yı mahremiyetinde [*mahremiyet havasında*], ikisi de aynı saniyede öyle bir şey hissettiler ki onları bir kelime söylemekten, bir hareket etmekten ürkütü-

yordu. Hatarnâk [*tehlikeli*] bir rüya içinde gibiydiler. Bir küçük şey, bilinemez nasıl bir tehlikeye sebep olacak zannediyorlardı.

Bu dakikaya kadar bu hissi bu derece sarahatle duymamışlardı. Behlül Bihter'de kendisinden kaçıyor zannolunabilen bir şey fark etmişti. Hemen hiç böyle yan yana, böyle karanlık bir mahremiyetin yalnızlığı içinde bulunmamışlardı. Bazen Behlül kendi kendisine sigarasının dumanları içinde düşüncelerini takip ederken bu dumanlı ufak hülya içinde Bihter'in çehresini gördükçe "Oh! Ne olmayacak şey!" derdi. Bu yolda fikirler bana mahsustur.

Sonra Bihter'de gittikçe kesbi vuzuh eden [*belirginleşen*] kaçınışlar için bir hüküm vermekten nefsini menedememiş [*kendini alıkoyamamış*], nazariyat-ı âşıkanesinden [*âşıkane savlarını*] birini tatbik etmişti. "Bir kadın ki sizden ictinab ediyor [*uzak duruyor*], sizden korkuyor demektir. Daha doğrusu size karşı kendisinden korkuyor demektir."

Peyker'e karşı takibatı hep öyle, en cesaretbahş [*cesaret verici*] bir tarikte, nâgehan en umulmaz bir inada tesadüf ederek bîsemere [*sonuçsuz*] kalıyordu. Kendi kendisine "Ahmak bir kadın! Budalaca bir iffet!" diyor, sonra Nihat Bey'e karşı bu inad-ı ismeti [*ismet inadı*] o kadar nâbemahal [*yersiz*] buluyordu ki bundan Nihat hakkında bir hiss-i husûmet, Peyker hakkında bir hiss-i istihkar [*hor görme hissi*] çıkarıyordu.

Hâlâ eli Bihter'in dizindeydi, hâlâ onun kolu yanağına sürünüyordu. İşte saatler kadar uzun görünen dakikalar geçmişti ki ne bir söz söylüyorlardı ne resimlere bakıyorlardı. Bu dakikalar uzadıkça ikisinin de kalbine bir lerziş-i haşyet [*korku titremesi*] veren mana-yı tehlike daha ziyade vuzuh kesbediyor [*açıklık kazanıyor*] gibiydi. Artık şurada geçirilen bîgünah birkaç dakika aralarında bir kabahat sıkletiyle [*ağırlığıyla*] kalacaktı.

Birden bu vaziyetten çıkmak için kuvvet buldu:

- Şekerler!... Şekerler!... Onlar nerede?... dedi.

Bunu söylemek için öyle bir hareket yapmıştı ki artık Behlül'den uzak ve ayağa kalkmaya müheyya [*hazır*] idi.

Demin yanı başında onun hararet-i şebâbını [*gençlik hararetini*], bütün vücudundan tayeran eden müskir [*sarhoş edici*] menekşe kokusunu duyarak galebe çalınamaz bir korku hissederken Behlül şu saniyede onu artık gidiyor, ihtimal bir daha

böyle bir dakika-yı mahremiyetle [*mahremiyet dakikasıyla*] yapyalnız kalmamak üzere artık kaçıyor görünce birden vahşi bir emelle alıkoymak için çıldırıyordu.

- Yenge! dedi, nereye gidiyorsunuz?

Sonra bu hitap onun vücudunu barid [*soğuk*] bir lerzişle [*titremeyle*] sarsarak onları üşütmeyecek bir kelime-yi hitap ile tekrar etti:

- Bihter! Niçin gideceksiniz? Oh! Beş dakika daha. Bakınız böyle karanlıkta.

Bihter bu sesin mana-yı istirhamını [*istirham manasını*] anlamamak isteyerek:

- Çıldırdınız mı? diyordu. Böyle karanlıkta niçin oturmalı?

Artık ayağa kalkmıştı. Behlül de elinde fondan kutusuyla ayakta ona bakıyordu. Karanlıkta yekdiğerini tamamen göremiyorlardı. Yalnız geniş geniş soluduklarını hissediyorlardı. Bugün şurada en gayr-i me'mul [*beklenmedik*] bir suretle o zamana kadar ikisinin yekdiğerine karşı vuzuh kesbedemeyen [*açıklık kazanmayan*] vaziyeti nâgehan sarahat peyda etmişti. Bir saniye içinde Behlül o kadar ileri gitmişti ki artık ricat etmek mümkün değildi.Yine bir saniye içinde uzun bir silsile-yi muhakemata [*muhakeme dizisine*] vakit buldu:

- Niçin ricat etmeli? diyordu. Bütün hıyanet benim için demin Bihter'in ayaklarına dökülen o resimlerle, satın alınan bu sevdalarla mı geçecek? İşte bir kadın ki beni seviyor, henüz sevmiyorsa bile yarın sevecek. Evet, bir kadın ki mutlaka beni yahut bir diğerini sevecek. Şu hâlde niçin beni sevmeyip de diğer birini sevmesine müsaade etmeli?

Şimdiden onun başkasını sevebilmesi ihtimalini düşünerek müthiş bir kıskançlık duyuyordu. Bu akşam onları ebediyen bağlayacak bir vak'a olmaksızın, Bihter'i salıverecek olursa, artık onun kendisi için ulaşılmaz bir ufukta uçan bir hayalden ibaret kalacağına ve işte o zaman, ıztırabından öleceğine kanaat etti.

Şimdi Bihter'e yaklaşmıştı. Dudaklarıyla saçlarına sürünerek bu karanlığın içinde daha ziyade samimiyet, daha ziyade mahremiyet kesbeden yavaş, ricakâr sesi titreyerek:

- Gitmeyiniz, hayır gitmeyiniz... diyordu. Sizin yanınızda o kadar mesut oluyorum ki fakat böyle, yanınızda yalnız ben,

anlıyor musunuz, yalnız ben varken... Sizinle bir arada nasıl bahtiyar olurduk!

Bihter işitmiyordu. Kulaklarında bir şey uğulduyordu. Bu odaya girerken hiç böyle bir tehlike tasavvur edememişti. Şimdi kendisini muaheze ediyordu [*eleştiriyordu*]. Buraya niçin gelmişti? Ta o günden beri, o Göksu âleminden beri bu adamdan kaçmak lazım geleceğine hükmetmişken, evet buraya niçin gelmişti ve hususiyle hâlâ niçin buradan kaçıp gitmiyordu?

Başını çekerek boğuk sesle:

- Lâkin Behlül Bey, dedi, siz çılgınsınız. Bırakınız rica ederim.

Sonra birden Behlül'ü o gün Göksuyu'nda Peyker'in arkasında, dudakları haris bir buse-yi sevda [*sevda busesi*] ile titreyerek eğiliyor gördü.

- Peyker'den sonra mı?

Bu ağzından öyle bîihtiyar [*istem dışı*] çıkmıştı ki derhal nedamet etti. Fakat şimdi küçük mütemadi buselerle bu elleri öperek:

- Hayır, hayır, diyordu. Peyker'den sonra değil, her şeyden evvel siz, yalnız siz, anlıyor musunuz? Hayatımda yalnız siz olacaksınız. Düşününüz bir kere! Niçin birbirimizi sevmeyelim, evet, niçin?

Bîihtiyar bir hiss-i tehâşi [*korku hissi*] ile o çekiliyor, Behlül ona tebaiyet ederek arkasından sürükleniyordu. İkisi de pencerenin önünde bulunmuş oldular. Bihter bir şey söylemiyordu. Behlül de pencerenin nîm [*yarı*] aydınlığı içinde birden hakikate avdet ederek [*dönerek*], güya korkunç bir rüyanın halecanıyla göğsü şişkin, duruyordu.

İkisi de pencereden bakıyorlardı. Bütün sis. Yalnız küçük küçük beyaz karlar mütemadi bir sukut [*düşüş*] ile karşı sahilin artık hep gölgelerden ibaret menazırını [*manzaralarını*] titretiyordu. Güya karşıda azim bir dumanla mürtesem [*resmedilmiş*] bir levha parça parça koparak denize dökülüyor gibiydi. Bihter dalgın bakıyordu fakat düşünemiyordu. Onun da zihninde şimdi böyle dumanlarla tersim olunmuş bir şey vardı. Onun da zihninde bütün muhakematı [*muhakemeleri*] böyle sislerle bunalarak parça parça bir denize dökülüyor gibiydi. Şimdi şu dakikada o Göksu âlemini takip eden gecenin kâbusuna benze-

yen bir şey onu derin bir uçurumun içine yuvarlıyor zannediyordu.

Birden son bir hamle-yi metanetle [*metanet hamlesiyle*] döndü:

- Bırakınız beni, diyordu. Fakat Behlül bir şey söylemeyerek omuzlarından tutmuş, şimdi dudaklarının çılgın buseleriyle yüzünü, boynunu, dudaklarını, saçlarını örtüyordu.

Ötede sobanın kırmızı gözleri büsbütün kirpiklerini indiriyor, dışarıda küçük küçük beyaz karlar mütemadi bir sukut [*düşüş*] ile âfâkı [*ufukları*] beyaz dumanlara boğuyordu.

On Bir

Bu bir rüya gibi olmuştu. Odasında yalnız kalınca inanamadı. Sahih, bir iki dakika evvel burada bir kadın vardı, bu kadın Bihter'di, öyle mi? Karanlıkta bir şeye çarpmamak için halının üzerine ayaklarını sürterek geziniyor, güya Bihter'in biraz evvel orada vücudundan kalmış bir eser, o rüyadan bir bakiye arıyordu. Düşüncelerine bir intizam veremiyordu. Sonra birden aklına düşünebilmek için bir şeyin noksan olduğu geldi: Ziya [*ışık*]. Evet, bu karanlık onu düşünmekten menediyor, dimağını bulutlara gömüyordu. Kibrit kutusunu bulmak için elini geridona sürüyordu. Parmaklarına bir şey ilişiyordu. Evvela anlayamadı. Sonra "Ah! şekerler!..." dedi. Karanlıkta kendi kendine tebessüm ediyordu. İşte bu, Bihter'le rüyasından bir bakiye değil miydi? Kutuyu açtı, parmaklarını uzatarak fondanlardan bir tane aldı. Şeker dilinin üstünde erir erimez pek taze bir hatıra ile ruhunun âşinâsı olan bir rayiha duydu. Bir parça menekşeliydi. Bihter'in rayihası, Bihter'in nefesi, Bihter'in ruhu. Bir vehm-i his [*his vehmi*] içinde Bihter'i henüz orada, kollarının arasında zannetti. Şimdi bu rayiha onu mest ediyor, bütün hüviyeti ağzında ezilen şekerle beraber gaşyâver [*kendinden geçirtici*] bir menekşe zülâlinin [*duru suyunun*] içinde güya uyuşarak eriyordu.

Sahih, sahih, Bihter artık kendisinin olmuştu, öyle mi? Bu o kadar emellerinin fevkinde [*üzerinde*] bir şey, hatta arzu edilmeye cesaret olunamamış bir şeydi ki nâgehan, hiç beklenilmeyen bir vesile ile tahakkukundan sonra onu uyuşturmuş, sersemletmişti. Kalbinde bir halecan, asabında bir hararet, di-

mağında bir buhran bile yoktu; hiç, hiçbir şey hissetmemişti. Tamamıyla ümitsizlikten tahakkuk-i ümide [*ümidin gerçekleşmesine*] o kadar seri geçilmişti ki his bile edilmemişti. Kendisini bu fevkalade şeyden bu derece lâkayd, bîhararet [*hararetsiz*] kalmış buldukça Behlül şaşıyordu.

Tekrar kibrit kutusunu aradı. Kendisini odasının eşyası arasında, o düşüncelerinin daimi refikleri [*arkadaşları*] olan ufak tefeklerin karşısında görürse şimdi bunalmış, uyuşmuş kalan hissiyatının tutuşacağını farz ediyordu. Kibriti çaktı, yazıhanesine doğru yürüdü, mini mini bir İspanyol definin arkasında saklı duran mumu yaktı. Elini yazıhanenin üstünde sigara kutusuna uzatarak bir Havana aldı.

Şimdi artık çehrelerinde bir tebessümün ihtizazı [*titremesi*] dalgalanan ufak tefeklere bakarak sigaranın dumanları içinde uzun uzun düşünebilirdi. Hayat-ı sevdasında [*sevda hayatında*] bu akşamdan itibaren bir fasl-ı müstesna [*müstesan bölüm*] açılıyordu. Birden kendisini yükselmiş, âdi muaşakaların [*sevişmelerin*], sefil münasebetlerin fevkine çıkmış buluyordu. Artık hayatının küçük hikâyat-ı garâmıyla [*aşk hikâyeleriyle*] kapanmış, şimdi her türlü ihtiraslarıyla, emelleriyle, hummalarıyla, saadetleriyle uzun bir hikâye-yi sevda [*sevda hikâyesi*] başlamıştı. Bütün o eski hatıraları muhakkar [*hakir*], zelil buluyordu. Onlar çocuklukta karalanıp da artık vücutlarından utanılan, yırtılıp atılmak, yakılıp kül edilmek istenen müsveddat [*müsveddeler*] muhakkariyetine [*hakirliğine*] inmişti. Şimdi hayat-ı âşıkanesinin [*aşk hayatının*] eser-i bedîini [*yepyeni eserini*] yazacaktı ve artık bu eserinden sonra hayat-ı sevdayı kapayabilirdi.

O eski hatıraların hemen hepsinden bu odada birer nişane vardı. Mumun titrek ziyasının altında sallanıyor zannolunan duvarlarda gözleri öteye beriye ilişiyor, hepsinde birer hikâye canlanıyor, sonra bunları, hatırat-ı aşkının [*aşk anılarının*] bu kıymettar yadigârlarını bîinsaf [*insafsız*] bir sadme-yi istihza [*alay sadmesi*] ile kırarak artık atılacak oyuncak enkazı hâline getiriyordu. Evet, artık bunlar Bihter'den sonra atılacak çocukluk oyuncaklarından başka ne olabilirdi? Bunlara vaktiyle o kadar ehemmiyet verdiğine şaşıyordu. İşte şurada kurşun kalemiyle yapılmış mübhem bir genç kadın çehresi vardı ki Behlül'ü en ziyade işgal [*meşgul*] eden aşklardan biriydi. Bütün bir yaz onu

görebilmek için Emirgan rıhtımında dolaşmıştı. Yalnız gözlerle bir muaşaka. Nihayet ondan muhtelif renklerde dört karanfile bağlanmış pembe bir kordela almıştı. Zavallı çiçekler, zavallı atlas parçası! Bunlar o muhtelif renkleriyle kim bilir ona ne demek istemişlerdi? Bütün bu sergüzeştinden işte bir kâğıt parçasına kurşun kalemiyle çizilmiş mübhem bir hayal, etrafında o solgun pembe kordeladan yapılmış bir çerçeve, bir köşesinde artık kurumuş karanfiller kalmıştı. Daha ötede bir hücrenin altında balo defterlerinden bir demet sallanıyordu. İşte zengin bir mecmua-yı hatırat [*anı koleksiyonu*]. Bilhassa bir tanesini tahattur ediyordu. Operaia İtalyana'nın bir müsameresinde tanınmış Alman Yahudilerinden bir kız ki Behlül'ün şık bir yere şehbender [*konsolos*] olacağına dair o aralık deveran eden [*dolaşan*] bir şayia üzerine kendisini bir Türk memurunun karısı görmek hülyasıyla çıldırmıştı. Ona o geceden başlayarak her görüşünde izdivaçtan bahsederdi. Bu hikâye, kızını Behlül'e zevce olarak veremeyen validesinin kendisini vermesiyle neticepezir olmuştu [*sonuçlanmıştı*]. Sonra Behlül'ün gözleri hücrenin üstünde bir Vişnu heykelinin kafasına takılmış al atlastan zarif bir nikaba [*peçeye*] ilişiyordu. Kendi kendisine "Ah! Şarlot!" diyordu. "Çapkın kız. O gece beni ne üzmüştü! Nihayet Gambrinus'un üstünde nikabını çıkarıncaya kadar tanımak mümkün olmamıştı. Kim düşünebilirdi ki bir İngiliz naşire-yi İncili [*İncil yayıncısı*] kadar namuskâr [*namuslu*] görünen bu ciddî mürebbiyeye bir karnaval gecesi Odeon'da tesadüf etmek mümkün olsun!"

Bir aralık bir Japon saksısının içinde kurumuş bir demet eğreltiotlarına bakarak gülümsedi. Bunları Alemdağı'nda ormanda bir seyeran-ı âşıkane [*âşıkane gezinti*] esnasında toplamıştı. Kendi kendisine "Biçare İkbal!" diyordu, "Mutlaka benimle beraber bir orman âlemi yapmak istiyordu. Bir hikâyede mi okumuştu, bir şiirde mi görmüştü, bilmem, bunun için bütün tehlikeleri göze alıyordu. Bu onun için öyle bir fedakârlıktı ki bana muhabbetini her türlü yeminlerden ziyade ispat etmiş olacaktı. İşte hemen kadınların kâffesinde [*tümünde*] mevcut bir illet. Fedakâr görünmek."

Böyle hep odasının ötesine berisine nişaneleri serpilen hatırat-ı âşıkaneyi [*aşk anılarını*] tezyif ediyordu [*kötülüyordu*]. Bunları şimdi bîinsaf ellerle çekip koparacak, o takım takım

resimleri, yazıhanesinin gözünde deste deste mektupları yırtıp yakacak, artık hayatında yalnız o, yalnız Bihter kalacaktı.

Birden aklına Peyker geldi. Dudaklarının arasından "Ahmak!" diyordu. Sanki niçin muvafakat etmemişti? Bir buçuk seneden beri gayr-i kabil-i tezelzül [*sarsılmaz*] bir ahmaklığa tesadüf ediyordu. Bir kadın tarafından ona mukavemet edilmiş olmasına felsefesince yalnız bir sebep buluyordu. Ahmaklık! Oh! Bihter'e temellük etmiş olmakla Peyker'den ne güzel intikam almış oluyordu! Şimdi ona gitmek, kulaklarına bağırmak istiyordu.

- Lâkin sizin haberiniz yok. Bihter, anlıyor musunuz? O nefis kadın bu akşam kollarımın arasındaydı. Siz, siz bana parmaklarınızın ucunu vermek istemediniz.

Lâkin bu muzafferiyet-ı âşıkaneyi [aşk zaferini] yalnız Peyker'e söylemek kifayet etmeyecekti. Bütün dünyaya haber vermek istiyordu ki o bugün İstanbul'un en güzel, en güzide kadınına maliktir. Kendi kendisine:

- Ne kadar yazık! diyordu, bunu yalnız ben bileceğim.

Onda en ziyade kuvvetle hüküm süren bir âdet vardı. Nakletmek. Münasebat-ı âşıkanesini [*aşk ilişkilerini*], kısmen başkalarına dinletmek hevesiyle tesis ederdi. Duyulmamış bir muzafferiyet nısfen [*yarı yarıya*] gayr-i vaki [*gerçekleşmemiş*] hükmündeydi. Bütün münasebetlerini, vak'alarını, isimleri saklayarak, bazen bilakis medar-ı iftihar [*iftihar kaynağı*] olacak isimlerin keşfedilmesine müsaade ederek, türlü ilavelerle, süslerle anlatır ve en büyük lezzeti asıl anlatırken hissederdi.

Uzun bir nefesle sigarının dumanını çekti. Hâlâ bir menekşe rayihası ciğerlerine nüfuz ediyor, ona bir rüya-yı visalin [*vuslat* rüyasının] safahatını [*aşamalarını*] getiriyordu. Birden şedid [*şiddetli*] bir arzunun mengenesinde kalbinin sıkıldığını hissetti. Bihter'i arzu ediyordu. Şu dakikada yine onun yanında, dudakları onun saçlarından bu menekşe rayihasını içerek, onun kollarının arasında bulunmak istedi. Bu, ızdırap veren bir arzuydu. Şimdiye kadar Bihter için hiç bu şiddetle arzu hissetmemişti. Hatta demin o buradayken bu kadının yanında herhangi bir kadın için duyulan şeyden başka bir şey duymamıştı. Fakat şimdi, şu dakikada öyle bir kuvvetin taht-ı hükmündeydi [*hükmü altındaydı*] ki her türlü çılgınlıklar yapabilirdi.

Bu aşk, hayatının bütün o eski aşklarından hiçbirine benzemeyecekti. Her zaman aşklarından galip çıkarken bu aşkında mağlup olabileceğini hissetti. Bu defa fevkalade bir fark vardı. O gidip Bihter'i almamış, Bihter gelip kendisini almıştı. Bu fark muaşakanın [*sevişmenin*] bütün tarz-ı cereyanına [*cereyan tarzına*] icra-yı tesir [*etki*] edebilirdi. Hükm-i temellük [*sahiplik hükmü*] bu defa onun elinde değildi.

O zaman bu muaşakanın mehâlik [*tehlikeler*] ve müşkülatı gözlerinin önüne dikildi. Şimdi sigarı [*sigarası*] elinde onu rahatsız ediyordu. Atacak yer aramak için etrafına bakıyordu. Beşir'in sesini işitti:

- Küçük Bey! Sizi yemeğe bekliyorlar.

Düşünmeden cevab-ı red [*red cevabı*] verdi. Bu akşam sofraya gitmeyecekti. Gidemeyecekti. Birden kendi kendisine sordu:

- Lâkin niçin? Karnım aç olmakla beraber gitmek istemiyorum; niçin?

Birisinden kaçıyordu. Derhal hissetti ki mahza [*sadece*] birisinden, Adnan Bey'den kaçtığı için düşünmeden, yalnız asabının bir ictinab-ı gayr-i iradisiyle [*istem dışı kaçınmasıyla*] bilâihtiyar ağzından cevab-ı red çıkmıştı.

Cevab-ı red verdikten sonra nedamet etti [*pişman oldu*]. Böyle bir sebebe bîhaberane [*habersizce*] mağlubiyetini utanılacak bir zaaf olmak üzere telakki ediyordu. Çocukça, ahmakça bir zaaf. Şüphesiz Adnan'ı severdi; onunla hatta bir parça refik gibiydiler. Elbette aşklarını onun hacle-yi mahremiyetinden [*mahremiyet odasından*] başka yerlerde aramak kendisince bir vazifeydi. Vicdanına karşı bunu itiraf ediyordu. Lâkin sonra bir silsile-yi a'zâr [*özürler dizisi*] buluyor, bu hıyaneti vicdanı için bir azap olmak kabiliyetinden tecride [*soyutlamaya*] çalışıyordu. Zaten bu izdivaç dünyanın en çılgın bir şeyiydi. Elbette böyle bir kadın böyle bir kocaya sadık kalamazdı. Şu hâlde onun ne kabahati olabilirdi? Kabahat asıl izdivacındı. Hususiyle mademki o bu hıyanetin esbab-ı vukûunu [*gerçekleşme sebeplerini*] ihzar [*hazırlamak*] için bir şey yapmamıştı.

Sigarını atmak için açtığı sobanın önünde çömelmiş, muhakeme ediyordu. Birden kendisini bu vaziyette, böyle muhakeme ile meşgul farkedince güldü. Felsefesinin hallinde müşkülata uğratan meseleler hep böyle bir kahkahayla biterdi. "Tamam"

dedi. "Şimdi de azab-ı vicdanî! Bir bu eksikti. Lâkin azizim Behlül, sen felsefende tedenni mi ediyorsun [*geriliyor musun*] yoksa? Mademki Adnan Bey en bahtiyar bir kocadır ve bîşübhe [*kuşkusuz*] bu bahtiyarlığına zerre kadar halel verecek bir şeye vâkıf olamayacaktır, şu hâlde mesele vaki olmamış hükmündedir."

Vicdanında uyanan âvâze-yi muahezeyi [*eleştiri sesini*] felsefesinin bu sade kaidesiyle iskât etmiş [*susturmuş*] oluyordu. Ondan sonra kendisinde uçmak, oynamak hevesi veren bir hiffet duydu. Bu muaşaka bütün mehâlik [*tehlikeler*] ve müşkülatıyla onun için daha cazibedar [*cazibeli*], daha ihtirasâver [*ihtiraslı*] bir şey olacaktı. Kendisini bir hikâyenin kahramanı ehemmiyetiyle telakki ediyordu. Eski muaşakalarının hepsini inkâr ediyor, onların hiçbirinde asıl aşktan beklenen şeyleri, o ruhu titretip mahveden heyecanları, cinnetleri, hatta gözyaşlarını, ızdırapları duymadığına, görmediğine hüküm veriyordu. Fakat Bihter bunları hep verecekti. Asıl onu sevecekti. Hayatının yegâne aşkı bu olacaktı. Ötekiler hep bir yığın oyuncaktan ibaret kalacaktı.

Şimdi odasının içinde geziniyordu. Kendisini meşgul etmek için yavaş yavaş, kesik kesik ıslıkla gayr-i muayyen [*belirsiz*] bir hava çalıyordu. Bir ihtiyac-ı tefekkür [*düşünme ihtiyacı*] onu penceresinin yanına sevketti. Dışarda karlar küçük küçük tanelerle gecelerin siyahlıklarına beyaza yakın bir esmerlik vererek mütemadi bir sukut [*düşüş*] ile düşüyordu. Hiçbir şey görünmüyordu. Ne karşıdan bir küçük ziya, ne denizden ufak bir köşe. Yalnız siyah bir uçurumun içinde bu beyaz şeyler kaynaşarak dökülüyordu.

Artık oradan ayrılamadı. Bu siyah manzaranın karşısında donuk bir beyinle bu geceden itibaren başlayacak hayat-ı ihtirası [*ihtiras hayatı*] düşünüyordu. Herkesin gözleri önünde kimseye hissettirmeksizin sevişmek. Bu gizli şeyde öyle küçük saadetler olacaktı ki onları o zamana kadar duyulmamış bir bahtiyarlık içinde yaşatacaktı. Herkesin içinde Bihter'e bigâne [*yabancı*] dururken onun bir nazarı [*bakışı*] olacaktı ki kendisine "Ben seninim. Yalnız, yalnız seninim!" diyecekti. Bir hafta yekdiğerine bir kelime söylemeyeceklerdi, aynı evde yaşarken bir hafta hicran işkenceleri içinde ezileceklerdi, sonra herkesin

nazar-ı tecessüsünden [*merak bakışından*] çalınabilen on dakika içinde bütün o işkencelerin mükâfatını göreceklerdi.

Bu müşkülatın her biri onların aşklarını daima tazeleyecek, ölmekten menedecekti ve onlar ilelebed taze bir aşkla sevişeceklerdi.

On İki

Bu ilk günah-ı aşktan sonra Bihter hastalanmış gibiydi. Behlül'ün odasından çıkınca hiçbir şey duymamıştı. Güya bütün hissiyatını uyuşturan bir uyku içindeydi. Bir şey düşünemeyerek hep sükût etmek [*susmak*] istiyordu. Yatağına girince hemen uyumuştu. Fakat sabahleyin gözlerini açar açmaz, henüz yatağından kalkmadan, bütün o çirkin hakikati kendisiyle beraber uyanmış buldu. Demek bu sabah Bihter her sabahınkinden başka bir Bihter'di. Artık bedbaht, bedbahtlığına acınacak bir kadın değil, bir daha silinemeyecek bir leke ile televvüs etmiş [*kirlenmiş*], sefil, murdar bir mahluktu. Nihayet işte şimdi Firdevs Hanım'ın tamamen kızı olmuştu. Bunu kendi kendisine söylüyor ve kendisinden iğrenilecek bir vücuttan kaçarcasına kaçmak istiyordu. Lâkin niçin böyle olmuştu? Bu günah-ı aşkı affettirecek bir sebep de bulmuyordu. Behlül'ü sevmiyordu. Hayır, bundan emindi. Çapkın bir çocuktan başka bir şey olmayan bu adam hakkında aşka benzer hiçbir şey duymamıştı. Şu hâlde oradan kaçmak, onun kim bilir kimlere karşı binlerce defa tekrar olunmuş sözlerini dinlememek, hatta onun odasına girmemek o kadar mümkünken niçin, evet niçin gidip adi bir sefile zaafıyla bu adamın kollarına atılmıştı? Bu sukutu [*düşüşü*] affettirecek hiç, hiçbir şey bulamıyordu. Hatta bundan bir küçük saadet bile bekleyemezdi. Kocasına karşı, vezâifine [*görevlerine*] karşı bundan sonra artık herkese, kendisine hürmet edecek olanların kâffesine karşı hıyanet ederek, hatta kendi nefsine karşı bu vesile-yi mazeret [*mazeret vesilesi*] bulamayarak

kendi kendisini sefil bir mahluk yaptıktan sonra mı, bu suretle mi mesut olacaktı? Şimdi nefsinden [*kendinden*] iğreniyordu. Hayattan, her şeyden iğreniyordu.

Nihayet Firdevs Hanım'ın kızı olmuştu. Evet, yalnız onun için gitmiş, bu adamın kollarında mülevves [*kirlenmiş*] bir kadın olmuştu. Başka bir sebep bulmuyordu. Demek onun kanında, kanının a'mâk-ı zerratında [*zerrelerinin derinliklerinde*] bir şey vardı ki onu böyle sürüklemiş, bilâsebeb [*sebepsiz*], bilâözür [*özürsüz*] Firdevs Hanım'ın kızı yapmıştı. Bu günah-ı aşkın, bu levs-i hayatın [*hayatının kirliliğinin*] mesuliyetini validesine atfediyordu. Bu kadına bir düşmandı. Ondan nefret ediyordu. Kendisini bu kadının kızı yapan pedere küsüyordu.

Şimdi ne yapacaktı? Bundan sonra artık bir bâzîçe-yi hevesat [*heveslerinin oyuncağı*] hükmünde Behlül'ün taht-ı tasarrufuna [*tasarrufu altına*] geçmiş demekti. Buna muvafakat edecekti. Bir kere sukut etmiş [*düşmüş*] olmak, artık büsbütün uçurumlara yuvarlanmak için bir sebep, bir hak teşkil etmiş olacaktı, öyle mi? Ondan sonra herkese yalan söyleyecekti. Kocasına yalan söyleyen gözlerle bakacaktı. Peyker'e "Ben de kocamı seviyorum, ben de kocama hıyanet etmedim ve etmeyeceğim" demek isteyen bir gururla görünmeye çalışacaktı. Hayatı artık sertaser [*baştan başa*] bir yalan, iğrenç bir yalan olacaktı. Lâkin buna nasıl tahammül edecekti? Herkes ona "Yalan söylüyorsun!" demeyecek miydi? Filanın bir muaşakasından [*sevişmesinden*] bahsedilirken o kızarıp gözlerini indirmeyecek miydi? Ya Behlül'le, o şerîk-i cinayetle [*cinayet ortağıyla*], bu evin içinde, daima beraber, daima aynı havayı teneffüs ederek nasıl yaşayacaktı?

Hayır, bunların hiçbirine tahammül etmeyecek, hiç olmazsa mütemadi yalanlardan müteşekkil bir hayata katlanmayacaktı. Gidip şimdi kocasına diyecekti ki: "Biliyor musunuz? Ben size layık değilim, ben sefil bir mahlukum. Firdevs Hanım'ın kızıyım. Bırakınız beni gideyim. Annemin yanına! Ben yalnız oraya layıkım. Lâkin siz de düşünmeli değil miydiniz? Niçin gidip Firdevs Hanım'ın kızını almak istediniz?"

Oh! Bunu söylemeye kuvvet bulsaydı, kendi cinayetinin intikamını yine kendi alsaydı, o lekeden tenzih-i nefs etmiş [*kendini arındırmış*] olacaktı. Fakat buna değil, hiçbir şeye kuvvet bulamadı. Bu sukut [*düşüş*] onda bütün kabiliyat-ı müdafaayı

[*savunma kabiliyetlerini*], hissiyat-ı metaneti [*metanet duygularını*] mahvetmişti. Böyle sabahleyin, sukutun ferda-yı heyecanında [*heyecanından sonra*] kendi kendisinden iğrenirken hüviyetinin hafâya-yı a'mâkında [*derinliklerinin gizli yerlerinde*] bir lem'a-yı vukufla [*vukuf parıltısıyla*] hissediyordu ki artık bu başlayan sukutu takip etmemek, yine o odaya, yine onun kollarına avdet etmemek mümkün değildir. Behlül'ün hatırasında tesadüfen temellük edilmiş bir sefile hükmünde kalamazdı. Artık onun hayatına tasarruf etmeliydi. Onun olmalıydı, onu sevmeliydi. Sevmeye çalışmalıydı. Velhâsıl bu günah-ı aşka öyle bir mecra-yı istikbal [*gelecek yolu*] tayin etmeliydi ki onu tenzil [*düşürmek*] değil, i'lâ etsin [*yüceltsin*]. Evet, bunu yalnız aşk temizleyebilirdi.

Bu sabah Adnan Bey onun odasına gelip de "Gülüm, beni bu sabah öpmüyor musun?" dediği zaman Bihter hiçbir şey duymayarak, hatta dudaklarında bir tehâşi-yi asabi [*asabi korku*] bile hissetmeyerek kocasını öpmüş ve sonra bu kadar lâkayd kalışına taaccüb etmişti [*şaşırmıştı*]. Demek böyle kalbinde hiçbir şey titremeden vücudunu başka birisine verdikten sonra dudaklarını kocasına uzatabilmişti! Demek bu kadar bîhis [*hissiz*], bu kadar lâkaydı! Kendi kendisine şaşıyordu. Onda bir şey bu sukuta karşı isyan ederken diğer bir şey bilakis onu kabul ediyor, tabiî buluyordu.

Bir hafta bir ikinci sukutun [*düşüşün*] ihtimal-i vukûunu [*gerçekleşme ihtimalini*] hazırlayabilecek esbabdan [*sebeplerden*] kaçındı. Behlül'le münasebetlerinde, o eski münasebat-ı lâkaydanede [*kayıtsızca münasebetlerde*] hiçbir tebeddül [*değişim*] vaki olmamış gibiydi. Güya o akşamın hatırası karanlıkların içinde bir rüya hükmünde kalmıştı. Bihter onunla yalnız kalmıyordu. Ona ayrıca bakmıyordu. Hatta evde yokken bile odasına girmiyordu. Bilhassa bu odadan kaçıyor, orada uyuyan bir hatıranın havasını teneffüs ederse boğulacağından korkuyordu. Bu bir hafta içinde o sukutun hiss-i vukûundan [*gerçekleşme duygusundan*] o kadar uzaklaşmıştı ki hatta şüphe etti. Yoksa hiçbir şey vaki olmamış mıydı? Yoksa bu yalnız bir rüyadan mı ibaretti? Bazı dakikalar olurdu ki bir şimşek süratiyle zihninden böyle bir şüphe geçer ve o sırada herkese bağırmak isterdi: "Lâkin yalan, yalan! Aldanıyorsunuz!"

O vak'aya herkes vâkıf da kendisine merhameten [*acıyarak*] bir şey söylenmiyor gibi bir şey hissediyordu. O günden beri herkesin nazarında sanki bir şey değişmişti. Hatta eşyada, bütün evin içinde yüzüne bir nazar-ı vukufla [*vukuf gözüyle*] bakan bir hâl buluyordu.

Behlül hep o daima gülünecek bir hikâye söyleyen, daima Nihal'i kızdıracak bir mübahese [*tartışma*] bulan, daima en sakit [*sessiz*] zamanlarda bir kahkahanın hayatını uyandıran Behlül'dü. Onda o akşamı ihtar edecek [*hatırlatacak*] ne bir kelime ne bir nazar vardı.

Bihter'e yine hep eski tabiîyet-i sedasıyla [*sesinin doğallığıyla*] öyle fütursuz hitap edişleri vardı ki genç kadını şaşırtırdı. Behlül kendi kendisine diyordu ki: "Dikkat! İkinci sukut [*düşüş*] hemen daima birinci sukuttan daha müşkül, daha naziktir. Birinci sukuttan sonra buhranlar, ızdıraplar, bütün kadını sizden kaçıran o şeyler vardır. Kadınlar ekseriyet üzere ikinci sukuta mani olmakla ilk sukutun günahını affettirmiş olacaklarına inanırlar. Bu devre esnasında onlara ya tekrar kazaen [*tesadüfen*] temellük etmek yahut kendilerine karşı lâkayd kalmak icab eder. Kadınlar takip edildikçe müsterihtirler [*içleri rahattır*]. Sizin hâlâ onlarla meşgul olmanız, hâlâ onların arkasında koşmanız ekseriyet üzere kalplerinin ihtiyacını tatmine kifayet eder. Fakat lâkayd kalmanız asla affedilemez ve o zaman o ilk sukuttan sonra onlar sizi takip eder.

* * *

Bir gün Behlül İstanbul'a inmek üzere odasından çıkarken yukarı kattan Bihter'le Nihal'in çarşaflanmış olarak indiklerini gördü.

- Nereye gidiyorsunuz?

- Anneme!

Birden Behlül Bihter'i çarşafının içinde o levend kametiyle [*hoş boyuyla*] görür görmez ona bu hâliyle refakat [*eşlik*] etmek için gayr-i kabil-i mukavemet [*direnilmez*] bir arzu duydu:

- Oh! dedi, ne güzel fikir! Bahsederim ki sandalla gidiyorsunuz. Yazdan bir gün. Beni de beraber alıyorsunuz değil mi? Durunuz bakayım, validenizi görmeyeli kaç gün oldu?

Bihter gülerek adem-i muvafakat [*rızasızlık*] gösteriyordu:

- Siz bizi sıkacaksınız. Biz kadınca görüşmek istiyorduk değil mi Nihal?

Behlül'e sebeb-i ziyareti [*ziyaret sebebini*] izah ettiler. Aileye ait bir düğün vardı. Oraya hep med'uvdular [*davetliydiler*]. Bilhassa Nihal için Bihter de gidecekti. Bugün yapılacak elbiseler için istişare olunacaktı.

Behlül:

- Beni beraber almak için bundan kavî [*güçlü*] bir sebep daha olamaz, diyordu. Size ne güzel fikirler vereceğim, göreceksiniz. Şemsiyelerinizle çantaları bana veriniz.

Behlül şemsiyelerle çantaları ellerinden alıyor ve bir uşak vaziyetiyle önlerine geçiyordu. Sandalda Nihal'le Bihter'in ortasındaydı. Hemen bütün Nihal'le lakırdı ediyordu. Bugün en iyi günlerinden biriydi. Diyordu ki:

- Ben bugün mini mini Nihal'ime bir esvab icad edeyim ki bütün düğün halkının içinde Nihal'den başka kimse görünmesin. Lâkin Nihal bilir misin? Sen şık, hoş bir kız oluyorsun. Gözlerini bana kaldır, bakayım.

Nihal gözlerini kaldırarak soruyordu:

- Beyefendi Nihal'in gözlerinden memnun oldular mı? Biraz da güleyim mi? Dişlerimi görmek ister misiniz?

Nihal ince dudaklarını kısarak, dişlerini göstererek Behlül'e eğiliyordu. Behlül hüküm verdi:

- Değil mi? Nihal hoş, şık bir kız. Güzel değil, sen de bilirsin ya Nihal, hani ya güzel dedikleri bir şey değilsin fakat güzelden başka her şey. Zarif, nazik, nasıl tabir etmeli, ince, evet ince bir kız. Hani ya bazen Japonya, ta o şarkın garip memleketinden gelmiş mübhem üç dört hutûttan [*çizgiden*] ibaret resimler vardır ki insandan ziyade bir çiçeğe, letafetine, hoşluğuna doyulamayan, dokunulursa kırılacak zannolunan bir çiçeğe benzer. İşte Nihal, sende bir hâl var ki onları ihtar ediyor [*hatırlatıyor*]. İnce bir şiir, sanki yalnız gözler için yapılmış yaseminden bir kız.

Nihal Behlül'e cevap vermeyerek Bihter'e soruyordu:

- Zannederim ki medholunuyorum. Kaideten [*kural olarak*] buna nasıl mukabele etmeli, rica ederim?

Sonra Behlül'e dönerek, resmiyetperdâzane [*resmi tavırla*] başıyla selam vererek:

- Estağfurullah efendim, diyordu, mini mini Nihal ne güzel bir kız ne de ince bir çiçek, yanılıyorsunuz. Nihal elinde küçük bir yelpaze, saçlarından uzun iğnelerle bir Japonyalıdan başka bir şey değil.

Birden Behlül'ün aklına bir fikir geldi:

- Nihal! Niçin sanki o düğüne bir Japonyalı kıyafetiyle gitmeyeceksin?

Nihal derhal bu fikre meftun oldu:

- Aa, dedi, bakınız bu şayan-ı tedkik [*incelenmeye değer*] bir fikir.

Bihter itiraz ediyordu. Hiç böyle bir şey görülmemiş, yapılmamıştı. İstanbul'un içinde herkes buna gülecekti. Behlül fikrini müdafaa etti:

- Gülmek! Lâkin o bizde kaidedir. Biz her şeye evvela gülerek başlarız. Fakat bu bizi gizli gizli ta içimizden, hatta ekseriyet üzere nefsimize karşı bile saklayarak yapanları kıskanmaktan, yapılan şeyleri beğenmekten menetmez. Güleriz, gülmekle yapamamak hüsranının güya intikamını alırız. Sonra yavaş yavaş biz de yaparız. Artık gülünüp eğlenilmekten usanç hâsıl olduktan sonra yapmakta bir beis görmeyiz. Fakat artık vakit geçmiş, o şey adileşmiş, bayağılaşmıştır.

Behlül müddeasını [*iddiasını*] ispat için misaller getiriyordu. Bihter yavaş yavaş muvafakat ediyor gibiydi. Zaten düğün bir müsamere-yi hususiyeden [*özel toplantıdan*] ibaret kalacaktı. Firdevs Hanım'ın teyzelerinden birinin kızı gelin oluyordu. Nihal'in böyle bir kıyafetle gitmesi pek yapılamayacak bir şey değildi.

Behlül Nihal'e:

- Bana vaat et bakayım, diyordu. Beni o kıyafetinle yelpazeleyeceksin değil mi Nihal? Ondan sonra... –Nihal'in ince kaşının ucunu göstererek– Ondan sonra şuradan bir buse.

* * *

Firdevs Hanım'ı uzun iskemlesinde uzanmış buldular. Bu kış ibtidasından [*başından*] beri o bir türlü itiraf etmek istemediği sızılar onu artık iskemlesine mahkûm eder olmuştu. Bihter annesini öperek:

- Yine rahatsız mısınız anne? dedi.

Firdevs Hanım:

- Hayır, o kadar değil, dedi. Sonra Nihal'in başını çekerek alnını öptü. Behlül kulağına eğilerek diyordu ki:

- Beni öpmez misiniz?

Firdevs Hanım iki parmağıyla Behlül'ün dudaklarını koparmak isteyen bir işaretle:

- Oh! Koca bebek! diyordu.

Nihal'le Bihter yeni icat olunan fikri Peyker'e anlatıyorlardı. Firdevs Hanım Behlül'e yanını göstererek:

- Oturunuz bakalım oraya! diyordu.

Behlül bir tabure çekerek ta yanına oturdu.

- Bana ne vakitten beri gelmiyorsunuz, bilir misiniz? Bugünle tam on sekiz gün oluyor. Görüyor musunuz? Artık bana günleri saydırıyorsunuz. Bu on sekiz günü nasıl geçirdiniz?

Behlül gülerek cevap verdi:

- Sizi gelip görmek arzusuyla.

- İşte koca bir yalan! Kim bilir bu on sekiz gün içinde ne kadar naklolunacak, yok, hayır, saklanacak şeyleriniz vardır!

Kendisini Behlül'den uzak buluyor, iskemlesinde daha ziyade doğrulmak istiyordu:

- Yastıkları biraz düzeltir misiniz Behlül Bey?

Behlül ayağa kalkıyor, onu biraz omuzundan çekerek, arkasında yastıkları düzeltiyordu. Avucunun içinde bu kadının yumuşamış vücudunu, bir arzu-yi teslimiyetle [*teslimiyet arzusuyla*] eriyor hissediyordu. Kendi kendisine:

- Ne kadar yazık ki tam on sene geç kalmış oluyorum! diyordu.

Yastıkları düzelttikten sonra Firdevs Hanım geniş bir nefesle ona baktı, sonra batî [*ağır*] bir süzgünlükle gözlerini kapayarak elini uzattı ve Behlül'ün elini tutarak, öyle, gözleri kapalı, güya gözlerinin içinde hayaline tasarruf ederek, sıktı.

Behlül kendi kendisine:

- Ooo! diyordu, mesele kesb-i ciddîyet ediyor [*ciddîyet kazanıyor*]. Nihayet ilan-ı aşk olunacak. Annelerden sonra kızlar. Evet fakat bilmem ki felsefe-yi sevdada bu kaidenin bir suret-i makûsesi [*ters şekli*] de var mıdır?

Behlül hiçbir zaman Firdevs Hanım'la şakalaşmaktan başka bir tarz-ı münasebet tesisini [*münasebet tarzı kurmayı*] düşün-

memişti. Firdevs Hanım'a bir kadın değil, bir nev'-i mahsusun [*özel türün*] tedkik olunacak bir numûnesi [*örneği*] nazarıyla bakardı. Bu dakikada elini bu kadının elinde sıkılıyor hissetmekten garip bir eza duydu. Hissiyatında henüz öyle bir şey kalmıştı ki bu kadınla gülüşmekten başka bir şeyi andıracak münasebetlerden kaçınıyordu. Yavaşça Firdevs Hanım'ın güya uzak bir rüya üzerinde uyumaya çalışan kapalı gözlerine bakarak elini çekti.

Firdevs Hanım bir kelime söylemeden gözlerini açtı ve o derinlerden geliyor zannolunan nazarının bir mana-yı serzenişiyle [*sitem manasıyla*] baktı. Behlül şimdi ayağa kalkmıştı. Ötede kanapenin üstüne, geridona, yere serilen moda ceridelerinin karşısında istişare eden Peyker'le Bihter ve Nihal'den mürekkep zümreye sesleniyordu:

- Eminim ki bensiz karar veremiyorsunuz! Nihal için düşündüğünüz şeye Peyker Hanım ne diyor?

Cerideleri [*gazeteleri*] demet demet Firdevs Hanım'ın yanına taşıdılar. Artık hep birleşmiştiler. Bihter kendisi için düşündüğü şeyi gösteriyordu. Bihter adem-i muvafakat [*rızasızlık*] gösterdikçe Behlül'ün fikrini kabulde ısrar eden Nihal, Bihter artık itiraz etmemeye başladıktan sonra Japonya kıyafetinden uzaklanıyor gibiydi. Behlül Peyker'e:

- Ya siz, ya siz? diyordu, bilir misiniz? Ben sizin yerinizde olsam nasıl bir şey yapardım.

O zaman giyinmek hakkında bir silsile-yi nazariyata [*kuram dizisine*] başlayarak bunları Peyker'in tarz-ı hüsnüne [*güzellik tarzına*] tatbik ediyor:

- Siz ezcümle [*mesela*] sert, çiğ renklerden kaçmalısınız, diyordu. Sizin sarıya benzeyen gözleriniz, kumral zannolunan saçlarınız, hafif saz renginiz, bütün o mübhem renkleriniz donuk, solgun şeyler ister. Sizin güzelliğinizi ben güneş çekildikten sonra renkleri silinmeye, tatlılaşmaya başlayan bir akşam güzelliğine teşbih ederim [*benzetirim*]. Buna öyle bir çerçeve lazımdır ki renklerin o muhterizane [*çekingen*] tecellisine [*görünüşüne*] kuvvetten ziyade zaaf versin. Daha solgun, daha mübhem, nasıl tabir etmeli, daha akşam güzelliğiyle güzel olasınız.

Behlül Peyker'le ziyade iştigal ediyor [*ilgileniyor*] ve onunla iştigal ettikçe hâlâ bu kadın için kalbinde intıfânâpezir [*sönmez*]

bir arzunun vücudunu bulmaktan şaşıyordu. Peyker eliyle onu tevkif ederek [*durdurarak*]:

- Kâfi! Kâfi! diyordu, bütün bu kaidelerinizle bizi büsbütün şaşırtacaksınız.

Bihter sükût ediyordu. Behlül Firdevs Hanım'la, Peyker'le, hatta Nihal'le iştigal ederken kendisinde gayr-i kabil-i tahlil [*tahlil edilmez*] bir eza hissediyor, hepsini orada bırakıp yalnız başına bunların yanından kaçmak hevesi veren bir şey duyuyordu. Asabi ellerle cerideleri karıştırıyor, Behlül'e ters bir şey söylemek için bir fırsat bekliyordu. Annesine sordu:

- Siz anne, nihayet karar verebildiniz mi?

Firdevs Hanım'ın zihninde bir fikir yuvarlanıyordu. Alla karıştırılmış düz siyah bir şey yapacaktı ki göğsü pek aşağıya inmeksizin omuzlarına kadar yayılarak açık olacak, kolları bâzularına [*pazılarına*] kadar yalnız bir düğme ile tutturulduktan sonra ince ince kıvrıklarla aşağıya kadar bir cepken tarzında dökülecekti.

Behlül:

- Evet, evet, anlıyorum, diyordu. Bütün yaşlarının ilerlediğinden korkan kadınlara göstereceksiniz ki bir kadın senelere rağmen daima genç kalabilir ve daima gösterilecek göğüsle kollara malik olabilir.

Bihter avdet etmek için acele ediyordu. Bugün Behlül onun üzerinde iğrenç bir adam tesirini husule getiriyordu ve bu adam tarafından temellük edilmiş olmak onu kendisinden de tenfir ediyordu [*nefret ettiriyordu*]. Birden burada karar verdi:

Bir şey icat edecekti. Kocasına söylenecek öyle bir şey bulacaktı ki bu adamdan onu kurtarsın.

Avdet ederken sandalda bir kelime bile teâti etmediler [*konuşmadılar*]. Fakat Bihter'de Behlül'e bir şey söylemek, onu tahkir etmek, bir kelime ile aralarına artık unutulamayacak bir adavet [*düşmanlık*] koymak ihtiyacı vardı. Sebebini pekiyi bilmiyordu fakat bu adamı tokatlamak istiyordu.

Yalıda Nihal önden koşa koşa çıkıyordu. Onlar merdiveni yan yana çıktılar. Behlül'de ufak bir halecan vardı. Bihter'de galeyan eden [*kabaran*] hiddeti uzaktan hissediyordu. Bunu kısmen kendi istemiş, kendi hazırlamıştı. Onu bir haftadır devam eden lâkaydlıktan çıkarmak için her şeyi yapacaktı fakat şimdi

onun yanında bir kelime söyleyemiyordu. Ayrılacakları sırada sofada durdular ve birbirine baktılar.

Behlül dedi ki:

- Size bir şey söylemekliğime müsaade etmez misiniz?

Bihter "Söyleyiniz" dedi. Behlül eliyle odasını göstererek "Orada!" diyordu. "Burada nasıl olur? Düşününüz bir kere, bizi işitebilirler."

Bihter'e daha ziyade sokulmuş, fısıldayarak söylüyordu. Bihter başını sallayarak "Sizin odanıza mı? Asla!" diyordu.

Sesinde bir şemme-yi istihza [*alay kokusu*] ile Behlül sordu:

- Niçin? Benden korkuyor musunuz?

Bihter cevap vermeyerek dönmüştü. Gitmeye hazırlanıyordu. Behlül elinden tuttu, eğilerek kulağına diyordu:

- Lâkin neden? Beni dinlemeden gidemezsiniz. İşitiyor musun Bihter? Gidemezsin.

Ve yavaş yavaş onu odasına çekiyordu. Bihter elini kurtarmaya çalışıyordu fakat artık odadaydılar. İkisini de bir halecan lakırdı söylemekten menediyordu. Tekrar uzun bir nazarla, adeta hasmane [*düşmanca*] bir nazarla bakıştılar. Birden Bihter hemen oraya, bir iskemleye düştü ve hırsından iki eliyle yüzünü kapayarak ağladı.

Behlül şimdi dizlerinin dibine oturmuş, onun serbest serbest ağlamasına müsaade ediyordu. Bu buhran-ı girye [*ağlama krizi*] çok sürmedi. Bihter artık yalvarıcı bir sesle diyordu ki:

- Rica ederim, beni bırakınız, bırakınız. Nedir bilmiyorum fakat bu beni öldürecek. Sizin ne iyi bir dostunuzdum. Şimdi size düşman oluyorum, sizden nefret ediyorum. Sizinle beraber kendimden nefret ediyorum. Yine sizinle eskisi gibi sadece bir dost olurduk. Birbirimizi lekesiz, azapsız bir muhabbetle severdik.

Behlül kendisini sevdirmek isteyen bir çocuk sokulganlığıyla onun dizlerine dayanıyor, başını koluna koyuyordu:

- Lâkin dedi, sizi böyle sevememek kadar azap olur mu? Bilseniz bir haftadan beri ne kadar muzdarip oldum. Bir daha sizinle böyle yapyalnız kalamayacağım, bir daha sizi böyle dizlerinizin dibinde dinleyemeyeceğim zannediyordum. Nasıl mümkün olur Bihter? Sizi sevmemeye mahkûm olduktan sonra ben nasıl yaşarım? Fakat sizi böyle sevmek, ayaklarınızın altında bahtiyarlıktan ölerek, ölmekten bahtiyar olarak sevmek. Ah!

Sizi sevemediğim, size bunları söyleyemediğim dakikalar, işte onlar birer azaptı, birer işkenceydi. Siz de beni seviyorsunuz, uzaktan uzağa bunu hissediyordum. Şu hâlde bahtiyar olmak için ne mani vardı? Bugün bahtiyar olduktan sonra sevişmemeye, bu saadeti kendi ellerimizle öldürmeye sebebiyet verecek ne olabilir?

Bihter şimdi daha ziyade söylenmemek, bu zemin-i muhakeme [*muhakeme zemini*] üzerinde onu daha ziyade dinlememek için elinin tersiyle Behlül'ün ağzını kapıyordu. Behlül bu eli öpüyordu. Burada, bu kadının yanında, onun şu hava-yı gaşyâverinde [*kendinden geçirtici havasında*] Behlül kendisini değişmiş buluyordu. Artık söylediklerini hissediyordu. Artık bir oyun icra eden sanatkâr sıfatından çıkıyor, samimiyet-i hissiyatına [*duygularının samimiliğine*] teslim-i nefs [*kendini teslim*] ediyordu. Yavaşça Bihter'in yanına oturmuştu. Onu yavaşça kendisine çekerek hafif bir zemzeme-yi sevda [*sevda mırıltısı*] kabilinden ancak mahsus bir sesle:

- Oh! Bilseniz, sizi sevmekle neler kazanıyorum. Hayatımı, kendimi, varlığımı, işte siz bana bunları kazandırıyorsunuz. Sizi sevmeden evvel hissiz, ruhsuz bir şeydim. Bütün o koştuklarım, o uğraştıklarım yapılmak için yapılmış şeyler, boş geçirilmek istenilmeyen bir gençliği doldurmuş olmak için icat olunan yalanlardı. Anlıyor musunuz? Bütün o hayat serapa [*baştan ayağa*] bir yalandı. O yalanların içinde ruhumun bozulduğunu, artık onda saf ve ulvi bir muhabbetle titremek istidadının mahvolduğunu hissediyordum. Siz bunların hepsini değiştirdiniz. O ölmüş zannolunan ruhun bütün bikr [*bakir*] ve pakize âmâlini [*temiz emellerini*] uyandırmış oldunuz. Artık sevmeye iktidarı [*gücü*] yok kıyas edilen [*sanılan*] kalbin o vakte kadar hiç sevmediğini, bundan sonra, yalnız bundan sonra ve yalnız sizi seveceğini siz gösterdiniz.

Oh! Bilsen Bihter, seni nasıl seviyorum? Seni ölünceye kadar, öldükten sonra, ilelebed nasıl seveceğimi bilsen... Sen de beni seviyorsun, değil mi Bihter? Benim olacaksın, yalnız benim, değil mi?

Dudaklarıyla genç kadının dudaklarını araştırıyor, güya beklenen cevabı oradan dudaklarıyla toplamak istiyordu. Uzun ve bu defa ruhlarının bütün hararet-i garâmıyla [*aşk harareti yle*]

cangüdâz [*can eriten*] bir buse içinde dudakları birleşti. Birden Bihter silkindi:

- Lâkin bu çılgınlık! dedi, bir saatten beri buradayım.

Ayağa kalkmıştı. Gitmek istiyordu. Behlül de şimdi ayaktaydı. Onu ellerinden tutarak salıvermemek istiyordu. Yekdiğerine bakıyorlardı. Tekrar öpüştüler ve genç kadın ellerini kurtararak kaçtı.

Bu ikinci mülakattan sonra Bihter'in bütün azapları sükût etmiş [*dinmiş*] oldu. Artık kendi kendisine itiraf ediyordu ki Behlül'ü seviyor. Yavaş yavaş son endişeler âfâk-ı sevdasından [*sevda ufuklarından*] siliniyor, orada gittikçe kesb-i incila eden [*parlayan*] bir sabah-ı münevver [*aydınlık sabah*] inkişaf ediyordu [*doğuyordu*]. Bu günah-ı aşkın bütün lezâiz-i memnûası [yasak zevkleri] onun atş-ı garâmını [*aşk susuzluğunu*] öyle mest ederek teskin ediyordu ki artık bu sevdanın haricinde kalan teferruat-ı hayatı [*hayat ayrıntıları*] siliniyordu. Bu muaşakaya bütün hüviyetiyle teslim-i nefs [*kendini teslim*] ediyor ve şimdi bundan ne bir azap ne küçük bir endişe hissediyordu. Kendisini bahtiyar, kâmilen bahtiyar buluyordu. Yalnız bazen kalbinde birdenbire inkişaf ediveren [*gelişiveren*] bir korku; ancak bir saniye uyanıp sönen bir his, onu bahtiyarlığın içinde titretirdi.

Bu muaşaka onlar için asıl müşkülat ve mehâlikiyle [*tehlikeleriyle*] cazibedar [*cazibeli*] oluyordu. Herkesin gözü önünde herkesten saklanan, yalnız ikisine ait gizli bir hayat vardı ki bütün serâir-i mahremiyetiyle [*mahremiyet sırlarıyla*] onları daha ziyade yekdiğerine takrib ediyor [*yaklaştırıyor*], münasebetlerine bir fazla samimiyet veriyordu.

Dakikalardan ibaret fırsatlar oluyordu ki onlara yekdiğerinin elini sıkmak, küçük bir buse teâti etmek [*alıp vermek*], iki kelime ile bir vaad-i mülakat [*görüşme vaadi*] almak için ancak müsaade ediyordu. Mülakatlar pek nadirdi. Yekdiğeriyle yalnız kalmak için fırsat bulamayan nişanlılara mahsus bir iştiyak-ı daim [*sürekli iştiyak*] içindeydiler.

İkisinde de daima tatmin olunacak hevesler kalıyor, aşklarının bu nadir ve kısa zamanlarında teskin edilememiş emellerle birbirine mütehassir [*özlemli*] bulunuyorlardı. Bütün etraftan korkuyorlardı. Münasebetlerinden evvel pek tabiî görülecek şeyler şimdi fark ediliverecek olursa bütün esrarı [*sırları*] meydana

çıkarmak için kâfi birer sebep hükmünü alıyordu. Bir gün karşı karşıya, yalnız gözleriyle birbirine gülümserken birden Adnan Bey'in gözlerini onlara bakıyor görmüşler ve ikisi birden sapsarı olmuşlardı. Böyle bakışırken fark edilmiş olmak bilhassa Bihter için o kadar kesb-i ehemmiyet etti [*önem kazandı*] ki o gün saatlerce kocasının birden üzerine yürüyerek ve ellerini kavrayarak "Bana hıyanet ediyorsun, bunu senin gözlerinde gördüm!" demesinden titredi. Zaten bütün ev halkını vâkıf da merhameten sükût ediyorlar kıyas ettiren [*susuyorlar sandıran*] bir şüpheden kendisini kurtaramıyor, onların yanında adeta yavaş söylemeye, Nesrin'le Şayeste'nin mümkün mertebe uzaklarında kalmaya lüzum görüyordu. O vakte kadar bu hizmetçilerde vücudu nazar-ı dikkatten [*gözden*] kaçamayan meyl-i isyanı [*isyan meylini*] ezmek için bir fırsat kaçırmazken şimdi hâlinde onlarla artık uğraşmaktan feragate benzeyen bir şey vardı.

Bihter Nihal'le birbirinden zaten uzak gibiydiler. Şakire Hanım'ın ayrılışından sonra aralarına artık saklanmak mümkün olamayan bir kin girmişti. Nihal ondan hep kaçıyordu. Şimdi o babasından da kaçıyordu. Evin içinde hemen herkese karşı süzgün çehresinde dargınlıklar hissediliyordu.

Ara sıra Bihter'de Nihal'e sokulmak, bu çocukla tekrar tesis-i muhabbet [*sevgi bağını kurmak*] için çare bulmak ihtiyacı uyanırdı. Onu beraber almak için sokağa çıkmaya lüzumlar icat ederdi. Nihal onunla beraber bulundukça başkalaşır fakat eve avdet edince yine ondan kaçan, mürebbiyesiyle köşelere çekilen bir çocuk olurdu.

Şimdi Bihter bir evin içinde bulunmakla beraber bu çocuktan böyle ayrı kalışına memnun oluyordu. Bilhassa ondan korkuyordu. Hissediyordu ki Nihal kendisinden kaçmasa, o ondan kaçmaya mecbur olacaktı.

Bir gün bunu Behlül'e itiraf etmişti:

- Bilsen, demişti, en ziyade Nihal'den korkuyorum.

Behlül evvela bunun manasını anlayamayarak sormuştu:

- Nihal'den mi? Sebep? Kıskanıyor musun civanım?

Nihal'i, bu çocuğu kıskanmak mümkün müydü? Niçin kıskanacaktı? Behlül'e yalnız:

- Oo! Ne garip bir sual! demişti. Beynlerinde [*aralarında*] buna dair başka izahat teâti edilmedi [*açıklama yapılmadı*].

Bir gün Behlül ondan büyük bir şey istedi. Evvela söylemeye cesaret edemiyordu. Bu ricası vehleten [*bir çırpıda*] o kadar gayr-i kabil-i icra [*uygulanmaz*] görünecekti ki Bihter onu dinlemeden reddedecekti. Söylemeden evvel ondan vaadi muvafakat almaya çalışıyor, ne olduğunu haber vermeden suhûlet-i icrasından [*yapılmasının kolaylığından*] bahsediyordu. Bihter anlamadan evvel vaat etmek istemiyordu. Nihayet o söyleyince hayretinden bir küçük sayhayı [*çığlığı*] zaptedemedi:

- Benim odamda mı? Bütün bir gece! Oh! Siz çıldırmışsınız.

Daha ziyade dinlemek istemiyordu. Kabil [*mümkün*] değil buna muvafakat edemeyecekti. Bütün melhuz olan [*öngörülen*] tehlikeler mümkün olmasa bile kocasına ait olan bu hücre-yi mahremiyeti [*mahremiyet odasını*] telvis etmeyecekti [*kirletmeyecekti*]. O zaman artık kendisine o kadar alçak bir kadın nazarıyla bakacaktı ki yaşamaya kuvvet bulamayacaktı. Elleriyle güya bu fikri itmek isteyerek "Mümkün değil!" diyordu.

Sonra birden aklına bir fikir geldi. Bir geceyi tamamen Behlül'le geçirmek saadet-i sevdasını [*sevda saadetini*] ikmal edecek [*tamamlayacak*], bütün nakıs [*eksik*] kalan emellerin mükâfatını verecek bir şey hükmündeydi. Bu öyle bir şeydi ki onu tamamen âşığının edecekti. Behlül'e:

- Hayır, öyle değil, dedi. Fakat bir gece sizin odanızda.

Bu fikir ikisini de halecan içinde bıraktı. Bir geceyi beraber geçirmekle yekdiğerinin üzerinde hakk-ı temellükleri [*sahip olma hakları*] teeyyüd etmiş [*pekişmiş*] olacak, artık beynlerinde [*aralarında*] hiçbir yabancılık kalmayacaktı. Güya asıl o gece birbirinin olacaklardı. Fakat nasıl?

Bihter:

- Bana bırakınız, diyordu. Bir gece, yalnız bir gece değil mi?

Behlül'ün hücre-yi iştigalinden [*çalışma odasından*] bir kapı ile geçilir küçük bir yatak odası vardı ki Bihter burasını yalnız eşiğinden bakmış olmakla tanırdı. Bu oda onun için Behlül'ün bir hacle-yi esrar-ı ruhuydu [*ruhunun sırlar odasıydı*]. Evet, burada bir gece geçirecek ve bu suretle güya Behlül'ün bütün ruhuna tasarruf edecekti.

Bu fikir onlarda doğduktan sonra hayat-ı âşıkanelerinde [*âşıkane hayatlarında*] bir devre-yi halecan [*halecan dönemi*] başladı. Bihter buna cesaret etmekle her şeyi tehlikeye koymuş

oluyordu. Odasında gaybubeti [*bulunmadığı*] hissolunabilir yahut gecenin bîvakit [*vakitsiz*] bir hengâmında [*ânında*] gayr-ı muntazar [*beklenmedik*] bir tesadüfle her şey meydana çıkmış olurdu. Bihter bu tehlikeleri düşünüyor ve bu tehlikelerin hayat-ı sevdasında asabını uyutacak bir sükûn değil, böyle korkular, heyecanlar, titreyişler istiyordu. Buna bir de lezzet-i fedakâri [*fedakârlık zevki*] inzimam ediyordu [*ekleniyordu*]. Böyle tehlikelere atılmakla "Görüyor musun? İşte bunlar bütün senin için!" demiş olacaktı.

Bir gece herkes uyuduktan sonra o yatağından süzülerek inecek, çıplak ayaklarına terliklerini takacak, omuzlarına bir şey atacak, nefes almaktan korkarak kapısını açacak... Oh! O dakika-yı heyecan! Kalbinin çarpıntısını işittikçe ayak sesleri tevehhüm edecek, bir dest-i âhenin [*demir el*] bileklerini sıkıyor, bir boğuk ses kulaklarına "Nereye gidiyorsun?" diyor zannedecek. O zaman hepsini itiraf edecek, "Oraya! Ötekinin odasına!" diyecek, kalbinin taze âmâline [*emellerine*] bir katre-yi tesliyet [*teselli damlası*] serpilemeyen bu hacle-yi zifaftan [*gerdek odasından*] kaçarak ötekinin, o günah-ı aşkının mehd-i ihtirasına [*ihtiras beşiğine*] koştuğunu söyleyecek, bunu söyledikten sonra orada, bilinemez nasıl bir darbe-yi intikamla [*intikam darbesiyle*] yıkılacak, önünde mahuf [*korkuç*] bir girdab-ı âtî [*gelecek girdabı*] bırakarak bütün hayatı mahvolacak fakat o yine bahtiyar, böyle her şeyi kaybetmekten, hatta ölmekten bahtiyar, yine aşkına koşacak.

Kaç kereler böyle yatağından karanlıklarda bir fikr-i cinayetin [*cinayet fikrinin*] humma-yı icrasıyla [*uygulama hummasıyla*] hareket edenlere mahsus ateşlerle kavrularak inmiş, odasının kapısına kadar gitmişti fakat orada tevakkuf ediyor [*duruyor*], bîhareket [*hareketsiz*] kalıyordu. Böyle ne beklerdi? Zulmetlerin bir lutf-i ilhamına muntazır [*ilham lutfunu bekler*] gibi durur, dururdu.

Hissederdi ki o dakikada, onun gibi nefes almaya cesaret edemeyerek, birisi kendisini bekliyor, halecanından bayılarak her dakika odasının kapısında bir hareket tevehhüm ediyordu. Onun da böyle intizarını [*beklemesini*] düşündükçe garip bir itminan [*güven*] duyar ve artık daha ziyade cesaret etmekten vazgeçerdi.

Behlül gözleriyle "Yine gelmediniz!" derdi. O daima bir dakika fırsat bekleyerek Bihter'e bakar, yalnız kalmak için, yalnız bir kelime söyleyecek kadar onu yalnız görebilmek için gözleriyle rica ederdi. Bihter bir gecesini ona vermeden evvel onun hiçbir şey söyleyebilmesine imkân bırakmıyordu.

Behlül şimdi her gece evdeydi. Haftasının hemen yarısını hariçte [*dışarıda*] geçirmek itiyadında [*alışkanlığında*] iken işte bir aydan beri bir gece bile gaybubet etmiyordu [*kaybolmuyordu*]. Adnan Bey ikide birde onunla latife ediyor "Behlül târik-i dünya [*münzevi*] oldu!" diyor, sonra buna birtakım sebepler icat ederek Behlül'ü böyle inzivaya mecbur eden bir aşk-ı me'yusun [*umutsuz aşkın*] vücuduna [*varlığına*] zahib oluyordu [*kanaat getiriyordu*]. "Behlül bütün muvaffakiyetlerini nakleder. Mümkün olsa da mahrumiyetlerini de naklettirebilsek!" diyordu.

Bihter bu latifeler esnasında gözlerini çevirir, ikisine de bakamazdı. Ah! Mümkün olsaydı da herkese bağırsaydı. "Lâkin anlamıyor musunuz? Behlül benim için, yalnız benim için her şeyi terketti."

Evet, yalnız onun için her şeyi terketmişti de o bir gece bulup ona veremiyor, "İşte ben de bütün hayatımı senin için tehlikeye atıyorum!" diyemiyordu.

Nihayet bu geceyi bulabildi.

Düğüne artık karar verilmişti. Düğün yalnız aileye mensup olanlarla pek sıkı dostlara mahsus olarak bir müsamere-yi hususiye [*özel toplantı*] ile başlayacaktı. Firdevs Hanım kızlarıyla, Nihal'le bu müsamere-yi hususiyeye med'uvdular [*davetliydiler*]. Çarşamba günü gidecekler, perşembe günü akşamüzeri avdet edeceklerdi.

Çarşamba günü yalıda telaş-ı azim [*büyük telaş*] vardı. Henüz sabahleyin Firdevs Hanım'la Peyker elbise kutularıyla gelmişlerdi. Burada hazırlanılacak ve bilhassa tutulan bir istimbotla düğün evine gidilecekti. Beraber götürülecek şeyler o kadar çoktu ki başka bir çare bulunamamıştı. Gecelik esvaplarından, tuvalet takımlarından, perşembe günü giyilecek elbise kutularından mürekkep bir alay eşya vardı. Herkes bu gürültüde şaşırıyor, Firdevs Hanım kendisine bir muavin [*yardımcı*] bulamayarak bağırıyor, Nesrin'le Şayeste bu müstesna günde herkesten ziyade kendileriyle iştigali [*ilgilenmeyi*] daha muvafık-ı

hikmet [*uygun*] bularak odalarından çıkamıyorlar, Bihter dolabının bulunamayan anahtarı için kıyametleri koparıyor, Peyker korsesinin şeritini çekerken koparan kocasıyla kavga ederken Firdevs Hanım'a yardım etmek için Katina'nın yalnız bıraktığı Feridun ağlıyordu. Karısına muavenet etmek için odasından çıkmayan Adnan Bey'e Bihter "Beni yalnız bıraksanız, daha rahat giyineceğim" diyor, sonra kocasının eline pudra tüyünü tutuşturarak omuzlarını gösteriyordu:

- Mademki gitmek istemiyorsunuz, bari iş görünüz.

Uzaktan Firdevs Hanım'ın sesi işitiliyordu.

- Bihter! Bana maşalarını göndersene!

Nihal'in potinlerini iliklerken düğmesini koparan Beşir iğne iplik istemek için Şayeste ile Nesrin'in kapandıkları odaya vuruyor, aşağıdan nihayet iğne ile iplik bulan Matmazel de Courton Türkçesine mahsus tarz-ı telaffuzla [*telaffuz tarzıyla*] bağırıyordu:

- Beşiğ! Beşiğ! Buğaya gel. Buğda vağ!

Behlül oda kapılarına uğrayarak soruyordu:

- Muavine ihtiyacınız yok mu? Evin içinde boş adam var!

Bihter hepsinden evvel hazırlanmıştı. Yalnız belinin kordelasını iğnelemekte Adnan Bey umulmaz bir beceriksizlik gösteriyordu. Behlül'e bağırdı:

- Behlül! Buraya gel. Burada iş var.

Bihter gülerek sıkılıyor, bunu Behlül'e havale edilemeyecek kadar mahrem bir iş buluyordu. Behlül diz çökmüş, amcasının elinden iğneyi alıyor, "Oh! Nihayet!" diyordu, "Sabahtan beri boş yere arz-ı hizmet etmekten usandım."

Behlül bitirerek ayağa kalktı, Adnan Bey galiba uzaktan kahkahası işitilen Nihal'e bakmak üzere aralık kapıdan geçmişti. Bihter'le Behlül yalnızdılar; birbirine baktılar.

Behlül sokuldu ve yavaş bir sesle:

- Ne güzelsiniz! dedi, sizi böyle güzel gördükçe ağlamak istiyorum.

Bihter bütün şaşaa-yı şebâb ve ziynetiyle [*gençlik ve ziynet şaşaasıyla*] gerdanını, kollarını güşade [*açık*] bırakarak iki taraftan sinesini sardıktan sonra dökülen ve uzun eteğiyle güya billurdan bir heykel-i baharın [*bahar heykelinin*] zeyl-i mevcedarını [*dalgalı kuyruğunu*] teşkil eden ipeklerin beyazlıkları

içinde ince ve uzun kametiyle [*boyuyla*] güzelliğin bir timsal-i zaferi [*zafer timsali*] gibiydi.

Behlül'e bakarak mübhem bir tebessümle gülüyordu. Birden o güne kadar söylenememiş bir şeyi ona söylemek, bu hâliyle kendisini bir kelime içinde ona vermek için bir ihtiyaç duydu:

- Niçin? dedi, mademki seni seviyorum.

Behlül ellerini tutmak ve öpmek istiyordu. Bihter etrafına bakarak ve Behlül'ü iterek mırıldandı:

- Bırakınız, çıldırdınız mı? Yarın gece...

Yarın gece! Bunu düşünmeden söylemişti. Nasıl? Yarın gece mümkün olabilecek miydi? Bilmiyordu. Fakat Behlül'ün ona bakışında öyle amik [*derin*] bir meftuniyet [*meftunluk*], demin dudaklarından çıkan birkaç kelimede öyle samimi bir mana-yı istirham [*istirham manası*] vardı ki mümkün olsun olmasın artık yarın gece ona gidecekti.

Behlül bir şey söylemeye vakit bulamadı. Adnan Bey:

- Size şık birini getiriyorum! diyen sesiyle oradaydı.

Nihal'i getiriyordu. Nihal nihayet herkesin gülünç bulduğu Japonyalı kıyafetinden vazgeçmişti. Ona simasının bütün zarafet-i rakikasını [*ince zarifliğini*] teyid edecek bir şey bulmuşlardı. Solgun bir sarı ile beyazdan hasır şeklinde dokunmuş bir şeydi. Korsaj gövdesinin yarısından başlıyordu. Boğazından oraya kadar beyaz boncuklarla işlenilmiş bir göğüslük takılmış, yenler ince kollarını nîm üryan [*yarı çıplak*] bırakan ince gazlardan [*tüllerden*] yapılmıştı.

Yalnız o kadar. Ne saçlarında bir çiçek, ne üzerinde bir mücevher parçası, sade, zarif bir elbise fakat Nihal bu elbisesinin içinde öyle ince, öyle havai bir güzellikle güzeldi ki Bihter bir nida-yı hayreti [*hayret sesini*] zaptedemedi:

- Oh! Benim mini mini Nihal'im!

Koştu, Nihal'in iki ellerinden çekerek onu öptü. Ellerinden bırakmayarak çekiliyor, ona bakıyordu. Sonra Adnan Bey'e bakarak:

- Ne güzel kızımız var! diyordu.

Behlül diyordu ki:

- Bilir misin Nihal? Ne giysen sende yine bir Japonyalı kız görüyorum. Bilmem bu fikir bana nereden geldi? Fakat öyle

zannediyorum ki sen güzel, insanın parmakları arasında kırılacak kadar zarif ince bir Japonyalıdan başka bir şey değilsin.

Sonra kulağına eğilerek soruyordu:

- Hani ya Nihal, sen bana şuradan, kaşının ucundan, o Japon yelpazelerinin üzerindeki çizgilere benzeyen kaşından öptürecektin...

Nihal gülerek eliyle kaşını saklayarak çekiliyor:

- Beni hâlâ çocuk zannediyorsunuz, diyor, sonra beybabasına bakarak soruyordu:

- Değil mi beybaba, artık Behlül beni öpemez, değil mi?

Bihter ötede aynasının önünde mücevher takımlarını çıkarıyordu. Ona Adnan Bey tarafından izdivacı müteakip [*evliliğin ardından*] nefis bir zümrüt takım hediye edilmişti ki şimdiye kadar takılmak için bir fırsat bulunamamıştı. Nihal bunu görmemiş, yalnız kızlardan işitmişti. Ne kadar demişlerdi? Hizmetçilerin ağzında kesb-i ifrat eden [*aşırıya kaçan*] bir fiyat mukabilinde alınmıştı. Nihal'in yalnız kulaklarında etrafı mini mini incilerle ortasında tek birer küçük taştan ibaret bir küpesi vardı. Kaç kere onları görmek için Bihter'den rica etmek niyet etmişti. Her defasında kıskanıyor görünmek korkusu mani olurdu.

Şüphesiz kıskanıyordu, yalnız bunları değil, en küçük şeyleri kıskanıyordu. Ve bu biçare ruhunu mütemadi işkenceler içinde ezerdi. Nihal bu hissini pekiyi anlamıştı. O şeylerin kendilerini değil, onların delalet ettiği manayı, evet, babasının kendisini unutarak hep bu kadını düşünmesini kıskanıyordu.

Bugün hayatında birinci defa olarak bir düğüne gitmek sevinciyle bahtiyarken nâgehan [*ansızın*] orada, Bihter'in bir kanape üstünde henüz kapağını açmaksızın bıraktığı al kadife kutunun müşahedesiyle [*görünce*] kalbinde bir şey buruldu.

Şimdi kutuyu Adnan Bey açıyor, hem tarak hem iğne olarak kullanılabilen bir parçayı göstererek Bihter'e soruyordu:

- Saçlarına mı takacaksın gülüm?

Nihal kaçtı. Sofada Peyker hazırlanmış, içeride Katina'yı salıvermemek isteyen annesine sesleniyordu. Şayeste, Nesrin nihayet inmişlerdi. Beşir siyah setresini giymiş, al kravatını takmıştı. Nihal kravatın bağlanışına itiraz ediyor, parmaklarının bir iki darbesiyle tashih ediyor [*düzeltiyor*] "Aman Peyker Hanım!

Bakınız benim Beşir'ime, ne güzel, değil mi, hepimizden güzel, değil mi rica ederim?" diyordu.

Nihayet hep hazır oldular, hep sofada Firdevs Hanım'a muntazırdılar [*bekliyorlardı*]. Nihal muhteriz [*çekingen*] bir darbe-yi nazarla [*bakışla*] Bihter'e bakmış, tarağı, küpeleri, parmağında yüzüğü görmüştü. Nesrin'le Şayeste esvap kutularını, gecelik çantalarını istimbota konmak üzere indiriyorlar, Matmazel de Courton Nihal'e çarşafını giydiriyordu. Uzun eteğiyle çarşaflanamayan Bihter'le Peyker mantolarını giyeceklerdi. Hâlâ odasından çıkmayan Firdevs Hanım'a sabırsızlanarak hep bağırıyorlar, Feridun'u susturmak vazifesiyle memur edilen Nihat Bey:

- Bari Katina'yı salıverin, çocuk üzüldü, şikâyetiyle odanın kapısına vuruyordu.

Birden Behlül bağırdı:

- Dikkat! Kapı açılıyor...

Nihayet kapı açılmıştı. Katina yol vererek duruyordu. Hepsi mütebessimane [*gülümseyerek*] bekliyorlardı. Bir mukaddime-yi feşafeş [*yaklaşan hışıltı*] Firdevs Hanım'ın ilerlediğini haber verdi. Onu eşikte görünce hep birden bir nida-yı hayreti [*hayret sesini*] zaptedemediler. Bir müddetten beri artık daha ziyade ihtiyarlayan, daha ziyade çöken bu kadın bugün, güya tamamen sönmeden evvel letafetinin son bir hale-yi şaşaası [*parlak halesi*] içinde görünmek isteyerek tamamen değişmiş, on sene evvele avdet etmişti. Onu az kaldı tanıyamayacaklardı. Küçük Feridun haber verdi: "Anne!"

Firdevs Hanım'ın sıfatı, o büyük validenin sıfat-ı müdhişesi [*müthiş sıfatı*] bile çocuğun ağzından düzgünlenerek, boyanarak, gençleşerek çıkıyordu. O şimdi etrafında uyanan bu hayreti fark etmemişçesine, daha düne kadar onu uzun iskemlesinde esir eden sızılara rağmen, güya onları da sihir sanatının bir fırçasıyla örterek, elli yaşının içinde genç ve güzel kalmış olmak muzafferiyetiyle ilerliyordu. Üzerinde o tasavvur olunan elbise vardı. Siyah bir eteğin, alla siyahın imtizac-ı tezadı [*çelişkili uyumu*] içinde göğsünün ve kollarının beyazlıklarına bir fazla taravet veren korsaj ve sinesinin ta nokta-yı inkisamında [*ayrılma noktasında*] iri kırmızı güllerden bir demet.

Firdevs Hanım etrafa:

- Sizi beklettim! dedi ve gözlerinin a'mâkından [*derinliklerinden*] kopup gelen bir süzgün ve serzenişkâr nazarla [*sitemli bakışla*] Behlül'e bakarak:

- Görüyorsunuz a, hâlâ genç ve hâlâ güzelim! demek istedi.

Bihter şimdi mütelaşiyane [*telaşla*] bağırıyor, herkese söylenecek bir söz, sorulacak bir şey buluyordu:

- Nesrin! Annemin çarşafını... Peyker! Feridun Nihal'in odasında yatacak değil mi? Matmazel, rica ederim gece çocuğu ara sıra yoklayınız. –Sonra birden unutulmuş bir şey tahattur etti– A, çanta? Çanta nerede, benim küçük el çantası?

Etrafa cevap bekleyerek bakıyordu. Herkes meşguldü. Çarşaflar giyiliyor, peçeler iliştirilmek için Nihal'le Firdevs Hanım aynayı paylaşamıyorlar, yeldirme giyen Peyker ince tül örtünün saçlarını bozmasından korkuyor, Nesrin'le Şayeste bellerinden sarkan çarşaflarını başlarına iliştirmek için hanımlardan uzak bir köşeye sokuluyorlardı. O zaman Bihter Behlül'e baktı:

- Rica ederim, dedi, odama bakar mısınız? Zannederim ki orada kaldı.

Behlül koşarak gidiyordu. O dehlizde [*koridorda*] kaybolunca Bihter başka bir şey daha tahattur etti. Kendi kendisine soruyordu:

- Ya eldivenler? Onları çantaya koymuş muydum?

Şimdi herkes merdivenlerden iniyor, Nihal Matmazel de Courtan'la öpüşerek veda ediyor, Adnan Bey Nihat Bey'le rıhtımdan istimbota binişlerini görmek için pencereden sarkıyorlardı. Bihter eldivenleri için koştu. Behlül odada etrafa dağılan, kanapelerin, sandalyelerin üzerine serilen elbiseler, çamaşırlar arasında çantayı arıyordu.

Bihter:

- Bulamadınız mı? dedi, sonra birden çantayı yere, halının üstüne düşmüş gördü: İşte burada...

Behlül çantayı aldı fakat vermeyerek Bihter'e bakıyordu:

- Yarın gece! dedi.

- Evet, yarın gece! Çantayı veriniz, rica ederim. Herkes indi, yalnız kalışımıza bir mana verirler.

Behlül çantayı verirken birden bu yalnız kalmış olmak sözüyle tutuşan bir heves onu Bihter'in ellerinden tutmaya sevk etti. Dudakları birbirine kilitlendi. Uzun bir buse ile adeta yek-

diğerini hırpalayarak öpüştüler. İkisinin de başları dönüyordu. İhtimal şu sırada her türlü tehlike içinde birbirinin kollarına düşeceklerdi. Nâgehan [*ansızın*] bir gıcırtı, bir kapı gıcırtısı işittiler. Titreyerek yekdiğerini ittiler. Bihter dehlize atıldı. Behlül lakırdısını tamamen toplayarak takip ediyordu. Bihter, o kendinden geçerken, Matmazel de Courton'un kapısı sallanıyor göründü. Şüphesiz hiçbir şey değildi. İhtiyar mürebbiye odasına girmiş olacaktı.

* * *

Nihayet o kadar heyecanlar içinde beklenen bu gece gelmişti. Evin içinde herkes uyuyordu. Bihter kocasıyla kısa bir buse teâtisinden sonra aralık kapısını kapayalı belki saatler olmuştu.

Düğün evinde hemen uykusuz, çılgınca bir eğlence içinde geçirilen bir geceden, perşembe gününün izdihamından, gürültüsünden sonra sersemleşmiş bir hâldeydi. Odasında çini sobaya ayaklarını uzatarak ısınıyordu. Birden kalbinde bir şey oraya gitmek için en emin dakikanın geldiğini haber verdi. Gecelik hâliyle, omuzlarına yalnız bir pelerin alarak kapısına gitti. Bu gece kapısının topuzunu çevirirken ne vücudunda bir ra'şe-yi hiras [*korku titremesi*] ne kalbinde bir fazla-yı halecan [*fazla çarpıntı*] vardı. Güya gayet tabiî bir şey yapıyordu. Odasının anahtarını beraber almıştı. Kapıyı dışarıdan kilitledi, işitilmediğinden emindi. Dehlizi geçtikten sonra artık hiçbir korkuya mahal [*yer*] yoktu. Sofada, merdivenlerde, aşağı katta ne görülmek ne işitilmek mümkündü. Dehlizde bir tesadüf ihtimaline karşı bir cevap hazırlamıştı. Uykusunun kaçtığından, kocasının kütüphanesinden bir kitap almak için indiğinden bahsedecekti. Merdivenlerden, sofadan geçerken kendisini düşünmekten menediyordu. Düşünürse, tereddüt ederse ihtimal geri dönecekti ve geri dönmek istemiyordu. Mutlaka oraya gidecekti. Bir sâirfilmenâm [*uyurgezer*] ihtiyarsızlığıyla oraya sürükleniyordu. Behlül'ün kaynaşık kapısını itti. O kendisine muntazırdı [*bekliyordu*] ve bir kelime söylemeden, onu dinlemeden elinden tuttu. Buradan, bu kapıdan uzaklanmak, o gidilecek yere, o esrarengiz hücre-yi sevdaya [*sevda hücresine*] bir an evvel giderek artık geri dönmek ihtimalini mahvetmek için kendisi onu sürükledi.

Ve nihayet Behlül'ün menekşe sularıyla ta'tîr ettiği [*kokulandırdığı*] bu odanın havasında, kendisini gece vakti evin yalnızlıklarında bîihtiyar [*istem dışı*] dolaştıran bu müthiş uykudan uyanırcasına silkindi ve birden kırmızı kalpaklı lambanın pembe ziyasıyla etrafı, Behlül'ün fikr-i pürhevesiyle [*heves dolu fikriyle*] bu yatak odasına yığılan bin türlü ufak tefeği, hususiyle orada köşede perdeleri çekilerek güya saklanan yatağı görünce bunları, şu ayıbı canlandıran bu ziyayı görmemek isteyerek iki elleriyle yüzünü kapadı.

Behlül onu çekiyor, "Çocuk!" diyor, sonra ona teşekkür etmek için kelimeler buluyor "Beni seviyorsun Bihter! Oh! Bundan eminim, bu gece gelmiş olmak için mutlaka beni seviyorsun!" diyordu.

Sonra Bihter azabı- vicdanîsinden [*vicdan azabından*], bu züll-i hıyanetten [*hainlik züllünden*] bahsetmek istedi. Bunlardan bahsederse bir itiraf-ı cinayetten [*cinayet itirafından*] duyulan hiffet-i hissiyatı [*duygu hafifliğini*] bulacağına zahibdi.

Fakat sedasında bir şey fark ediyordu ki bu kendi kulaklarında bile yanlış bir nağmenin tesir-i elîmini [*elemli etkisini*] uyandırıyordu. Yoksa bu söyledikleri hep yalan mıydı? Hiçbir azab-ı vicdan duymuyor, bu hıyanetin züllünü samimiyet-i ruhuyla [*ruhunun samimiyetiyle*] hissetmiyor muydu?

Behlül:

- Niçin böyle fikirler icad ediyorsunuz? diyordu. Bu gecenin saadetini hissetmiyor musunuz? Bırakınız, bu saadet lekesiz, endişesiz kalsın.

Bihter onu haklı buluyordu. Sustu, sonra birden başını Behlül'ün omuzuna koydu:

- Evet, mademki seni seviyorum! dedi.

Bu uzun geceyi beraber nasıl geçireceklerdi? İkisinin arasında hâlâ soğuk bir hava, bir bîgânelik [*yabancılık*], münasebetlerinin güya bir nefes-i gayr-i meşrûu [*gayrimeşru nefesi*] vardı ki onları tamamıyla sevişmekten menediyor gibiydi. Bihter odanın bütün teferruat-ı eşyasını [*eşya ayrıntısını*] görmek istiyor, uzun uzun tevakkuflarla [*duruşlarla*] en olmayacak şeylerin karşısında kalarak odayı dolaşıyordu. Duvarda kadın resimlerine bakarken güldü:

- Bütün elbise merakıyla alınmış şeyler! diyordu.

Nâgehan aklına bir fikir geldi. Behlül ona bütün muaşakalarını anlatsa, birer birer, kâffe-yi tafsilatıyla [*bütün ayrıntısıyla*] onları nakletse nasıl olurdu? Sevinerek, bir çocuk hâliyle bu fikre ellerini çırpıyordu. Behlül nazlanıyordu. Onun hayatında hiç muaşaka yoktu. En büyük günahı bir serçenin yüreğini bile dolduramazdı. Kendisi dünyada bütün erkeklerin en safı olmakla beraber en fena tanınmışıydı.

Behlül söylerken gülüyordu. Bihter ısrar ediyordu. Hayır, mutlaka bu gece onun bütün hayatına, mazisine vâkıf olmalıydı. O zaman Behlül hikâyeler icad etti. Gülünç muaşakalar anlattı. Bu günahlar o kadar tuhaf şeylerdi ki Bihter hep affediyordu.

- Lâkin hiç, hiç kimseyi sevmediniz mi? diyor ve bu sual ile kaşları derin bir endişe ifade ederek yükseliyordu. Bu tuhaf hikâyeleri dinledikçe gülerken onda hafî [*gizli*] bir elem uyanıyordu. Bu adamın hissiyatında mesela bu gecede böyle gülünecek ve güldürmek için başka bir kadına naklolunacak bir tuhaflık olabilirdi.

Behlül bu endişeyi anlayarak onun ellerini alıyor, göğsüne çekerek:

- Seni, yalnız seni! diyordu. Ve sedasında öyle bir samimiyet vardı ki genç kadın güya bu nida-yı vicdanı [*vicdan sesini*] ta menbaından içmek için dudaklarını uzatıyordu.

Oh! Ne kadar bahtiyardılar! Böyle ilelebed sevişeceklerdi. Bihter bir aralık bir cümleye başlamak istedi, "Lâkin" dedi.

Behlül soruyordu:

- Lâkin?

- Ya bir gün, mesela burada, böyle bahtiyarlıktan sermest [*sarhoş*] iken öyle bir şey olsa ki o...

Kocasının ismini söyleyemiyordu. Behlül onu derhal temin etti [*güvence verdi*]:

- Oh! Ne iyi olurdu! dedi. O zaman sizinle beraber buradan giderdik. O zaman kâmilen bahtiyar olurduk!

Bihter anlamıyormuşçasına yüzüne bakıyordu. Buradan nereye gideceklerdi? Demek o kendisiyle beraber yaşamak için her şeyi terk edebilecekti! Sahih, sahih, buradan beraber, yalnız iki kişi, artık bir daha avdet etmemek üzere, birbirinin kollarında ölmek üzere uzak, uzak bir yere gidebileceklerdi, öyle mi? Bu fikir

onu mesut ediyordu. Kalbinde adeta hemen şu dakikada görülmek, anlaşılmak için bir emel bile uyanıyordu. İki ellerini Behlül'ün omuzlarına koyarak, gözlerini gözlerine dikerek soruyordu:

- Demek o zaman buradan giderdik! Lâkin nereye? Nasıl?

Behlül:

- Bilir miyim? diyordu, uzak, her şeyden uzak bir yere...

O zaman genç kadına bir kaside-yi sevdanın [*sevda kasidesinin*] rüyalar içinde uyutan âfâk-ı eş'ârını [*şiirlerinin ufuklarını*] açıyordu. Ummanları geçeceklerdi. Aşklarına bir mehd-i naz [*naz beşiği*], öyle bir gûşe-yi müstesna [*müstesna köşe*] bulacaklardı ki müebbed bir baharın taravetlerine aşiyan olsun. Ağaçlarının arasında kaybolunacak korular, saf mevceleri [*dalgaları*] kenarında istiğraklar [*kendinden geçişler*] içinde uyunacak şelaler sevdalarının sahne-yi rebîîsi [*bahar sahnesi*] olacaktı. Onları mini mini bir sayha-yı selamla [*selam çığlığıyla*] alkışlayan kuşlar, saf tebessümleriyle tebrik eden çiçekler arasında kol kola, baş başa gezeceklerdi. Sonra yuvalarına gece, kamerin [*ayın*], işitilmez hazin bir musikisinin seylâb-ı mezâmirine [*ezgilerin seline*] benzeyen ziyaları altında, derunî nagamat-ı sevda [sevda nağmeleri] dinleyerek avdet edeceklerdi. Küçük, zarif yuvalarında, yeşillikler içinde boğulmuş yeşil bir kafese benzeyen o kutunun içinde sevişecekler, sevişeceklerdi. O kadar sevişeceklerdi ki senelerin geçtiğinden bîhaber, daima genç, daima bahtiyar, artık ölmemek isteyecekleri, bu gûşe-yi sevda [*sevda köşesi*] o kadar cennetten parçaya benzeyecekti.

Behlül yavaş yavaş bu şi'r-i sevdanın [*sevda şiirinin*] kendisini de latif bir hararet içinde saran tesirle mest olarak söylüyordu. Bu levha-yı hülya [*hayal tablosu*] Bihter'i uzaklara götürüyor, meçhul bir âlemin şiir ve aşkla örülmüş ufuklarına atıyordu. Bir kelime ilave ederse bu kasidenin rüya-yı saadetini [*saadet rüyasını*] ihlal etmiş olacağından korkarak sükût ediyordu [*susuyordu*]. Yalnız bir şey düşünüyordu. Behlül kendisiyle beraber gelebilecekti. Her şeyi onun için terk edecekti. Şimdi onun boynuna atılmak, teşekkür etmek, "Bilsen beni ne kadar bahtiyar ediyorsun!" demek istiyordu. Evet, artık bahtiyardı; artık günah-ı aşkının işte mükâfatını topluyordu.

Bu gece avdet etmek zamanının geldiğine hükmedince Bihter birden bir korku duydu. Gelirken hiç avdeti düşünmemişti.

Neden korktuğunu tayin edemiyordu. Geldiği gibi gidecekti. Giderken melhuz olan [*öngörülen*] mehâlik [*tehlikeler*] aynıyla gelirken de mevcuttu. Odasından hiçbir halecan duymaksızın çıkmışken şimdi tekrar oraya avdet etmek için korku duymasına bir mana vermiyordu. Karanlıktan, gecenin nefesinden, uzun sofalardan, duvarlardan, her şeyden korkacağına, birtakım eller uzanarak kendisini tutacağına, bir sayha-yı haşyetle [*korku çığlığıyla*] zulmetlerin [*karanlıkların*] içinde düşüp bayılacağına hükmediyordu. Fakat gitmek lazımdı. Daha ziyade duramazdı. Sabaha karşı evin içinde uyananlar olabilirdi.

Behlül kapısını nîm güşâde [*yarı açık*] bırakacaktı. Bihter pelerinini kaparak bir hamle-yi cesaretle [*cesaret hamlesiyle*] atıldı. Sofada karanlıktan geçerken koşuyordu. Merdivenlerin basamağında tahta gıcırdadı, bir adım daha atamayarak durdu. Sonra durmaktan korktu. Kapısının önüne kadar nasıl geldiğine vâkıf değildi. Orada anahtarı tahattur etti [*hatırladı*]. Anahtarı nereye koymuştu? Bunu düşünmeden evvel anahtarı bulamamak ihtimalinin netâyicini [*sonuçlarını*] düşündü. Mümkün değil, anahtarın nerede olabileceğine sevk-i hatıra edemiyordu [*hatırlayamıyordu*]. Ebediyet kadar uzun bir dakika geçti. Artık tâkatşiken [*takat kesici*] bir mücadelede son kuvvetini sarf etmişçesine oraya düşüverecekti. Birden tahattur etti. Anahtar pelerinin kordelasına bağlanmış, göğsünde sallanıyordu. Nasıl olmuştu da bunu görememişti?

Kapıyı açarken titriyordu. Gürültü olup olmadığını tayin edemedi, odasına girip kapısını kapadıktan sonra bir müddet durdu, etrafı dinliyordu. Hiç, hiçbir ses yoktu. Bu büyük ev derin bir uyku içinde, her şeyden bîhaber, geniş geniş nefeslerle uyuyordu.

Demek gecelerin nigâh-ı siyahından [*siyah bakışından*] başka hiçbir göz görmemişti, demek bu kadın bu geceyi başka bir odada geçirmişti de buna kimse vâkıf olamamıştı. Bihter bunun bu derece kolay olabildiğine şaşıyordu. Şu hâlde isterse yarın gece, isterse her gece oraya gidebilecekti.

Nihayet belki bir defa görülebilirdi fakat bundan artık korkmaya sebep yoktu. Mademki onunla beraber gideceklerdi, ta ummanların öte tarafına. Bihter kendisini Behlül'ün kolunda, yeşil ormanlar içinde, mavi şelaleler arasında görüyordu.

On Üç

Nihal için bu düğün o vakte kadar sarahaten [*açıkça*] anlaşılamamış, yalnız hissedilerek mübhem kalmış birçok hakayık-i hayatın [*hayat gerçeklerinin*] bir inkişaf-ı nâgehânisi [*âni gelişimi*] olmuştu. Hep gördükleri, tanıdıkları hayatın uzaktan görülmüş mahdut köşeleriydi. İnsanları, hususiyle kadınları, kendi âleminin kadınlarını bu derece yakından görmemişti.

Düğünde hiç eğlenmemişti. Bilakis o zamana kadar uzaktan görülerek tamamen temyiz edilemeyen birçok hakikatlerin bir sadme-yi anîfe [*sert sadme*] ile ona çarpmasından yaralanmış gibiydi. Düğünden avdetinden sonra bu iki gün içinde görülmüş çehreler, işitilmiş cümleler, bir düğün evinin silsile-yi vukuatını [*olaylar dizisini*] teşkil eden bütün o küçük küçük vak'alar, gürültüler, çalgılar, karmakarışık, hep birden güya bir âlemin patlayarak bulutlar içinde deveran eden enkaz-ı perişanı [*perişan enkazı*] şeklinde beyninin içinde çalkalanıyordu.

Neler görmüştü? Neler işitmişti? Bunlar bir intizam veremiyordu. Düğünü sırayla birisine hikâye etmek lazım gelse kaybedecek, vak'aları birbirine karıştıracaktı.

İlk gece bir müsamere-yi hususiyeden [*özel müsamereden*] ibaretti. Buna yalnız akrabadan olanlarla pekiyi görüşülen birkaç aile med'uvdu [*davetliydi*]. Bu gece herkes eğlendiğine kaniydi. Nihal eğlenip eğlenmediğine tamamen vâkıf değildi. Göğsü korsesinden taşan şişman bir genç kadın vardı ki Kadıköyü sahnelerinde dinlenen muganniyelerin [*şarkıcıların*] taklidini

yapmak için saatlerle boğazını yırtmış, nihayet Peyker'i piyanoya geçirerek bu ziyafet-i musikiyeye [*musiki ziyafetine*] bir çoban raksıyla hatime vermişti. Bu o derece şayan-ı temaşa [*izlenmeye değer*] bir şey addediliyordu ki hizmetçiler bile gülmekten kırışarak sofanın kapılarına yığılıyorlardı. İskemlede oturamayarak suret-i mahsusada [*özel olarak*] kendisine yere bir minder kodurtan bir ihtiyar hanım vardı ki şişman genç oynarken ikide birde vecde gelerek "Oh! Ömrüne bereket!" diyor, sonra eliyle gelin olacak kıza bir şey işaret ederek sesleniyordu:

- Elmas kızım! Senin elinden istedi gönül! Bu yok olası ihtiyarlık! Beni yerimden kaldırmıyor ki...

Gelinin validesi Firdevs Hanım'ı ara sıra kaldırıyor, ikisi beraber çıkarak kapısının bir kanadı kapalı duran bir odaya giriyorlar, bir iki dakikalık bir gaybubetten [*kayboluştan*] sonra gülerek, birbirinin kulaklarına bir şey fısıldayarak avdet ediyorlardı.

Bir aralık saz takımı tertip edilmişti. Peyker piyanoda kaldı, Bihter için bir ud buldular. Şişman genç "Daireyi kimseye veremem!" diyordu. Mindere oturan ihtiyar hanım "Firdevs'ime de bir daire bulunuz. O karışmazsa dinleyemem" diye bağırıyor, sonra Bihter'e seslenerek "Hiç seni sevmeyeni sevmede lezzet mi olur" şarkısının unutulmamasını tembih ediyordu. Validelerden biri kızının unutulduğuna tahammül edemeyerek ev sahibesine "Hemşire! Kanun yok mu? Naciye de takıma girsin" diyordu. Firdevs Hanım'a bir daire, Naciye Hanım'a da bir kanun bulundu. Kara kaşlı, kara gözlü, tombalak bir kız teklif olunmadan kalkıyor, sazendelerin yanına gidiyor ve uzaktan Nihal'e soruyordu: "Siz okumaz mısınız?" Nihal cevap vermiyordu.

Bihter udla taksim ederken minderde oturan ihtiyar hanım gözlerini kapamış, iki tarafına sallanarak, dudaklarının arasından anlaşılmaz şeyler mırıldanıyordu. Ev sahibesiyle Firdevs Hanım yan yana, zapt olunmuş kahkahalarla gülüşüyorlar, gelin Nihal'in yanına oturarak kulağına "Başka odaya gidelim mi? Sıkıldınız galiba!" diyordu. Gelinle Nihal'in arasında böyle yavaş sesle bir muhavere [*konuşma*] başlamıştı. Gelin birer kelimeyle orada bulunanları anlatıyordu. O şişman hanım bir zabiti [*subayı*] severek iki çocuğuyla kocasından ayrılmıştı. Şimdi zabit de onu almıyordu. Şarkı okuyan tombalak kızın gelecek hafta

nikâhı vardı. Çamlıca'da yanlarındaki köşkün beyiyle. Nişanlısı daha on sekiz yaşında, henüz mektepten çıkmamıştı. Onun için nikâhından sonra bir sene bekleyeceklerdi.

Nihal mebhut [*şaşkın*], anlamayarak, cevap vermeyerek dinliyordu. Öteden Bihter'in sesi hepsinin fevkinde [*üstünde*] tayeran ederek [*uçarak*] "Çekme elem ü derdini bu dehr-i fenânın [*fani dünyanın*]" şarkısına başlanıyordu. Gelin şu on dakikalık muarefe [*tanışma*] ile hâsıl olan teklifsizlikle Nihal'e "Hemşire!" diyordu, "Size görücüler geliyor mu?" Nihal kızarıyor ve "Bilmem!" diyordu. "Her ne var ise hâlet-i mestânede [*sarhoşluk hâlinde*] vardır" mısraı okunurken ev sahibesi yine Firdevs Hanım'ı yerinden kaldırıyor, minderde oturan hanım gözlerini açarak bulanmış nigâhıyla [*bakışıyla*] gelini arıyor, "Besime'ciğim! Neredesin bakayım? Beni yine unuttun!" diyor, gelin aldırmayarak Nihal'i "Başka odaya gidelim. Burada görüşemiyoruz ki..." şikâyetiyle yerinden kaldırıyordu.

Kapısının bir kanadı kapalı duran odanın önünden geçerken gelin içeri baktı, sonra Nihal'i eliyle çağırdı. Firdevs Hanım kanapeye yaslanmış, gelinin validesini bir koluyla boynundan sararak omuzuna çekmiş, ikisinin de gözleri kapalı, hâlâ o nakaratı mırıldanıyorlardı: "Her ne var ise hâlet-i mestanede vardır."

Gelin gülerek Nihal'e "İkisi de olmuşlar!" diyordu. Nihal tamamen anlamıyor ve ahmak görünmemek için sormuyordu.

Başka bir odaya çekildikten sonra gelin ona kendi düğününün tarihini anlatmıştı. Bu düğün içeride minderde oturan ihtiyar hanımın bir eseriydi. Bu hanımı Nihal'in bilmemesine taaccüb ediyordu [*şaşıyordu*]. İstanbul'da onu tanımayan hemen kimse bulunamazdı. Bütün gelin olacak kızlarla evlendirilecek gençlerin bir peri-yi hayırhâhı [*iyilik perisi*] olan bu kadına daima koynunda birkaç resimle, birkaç pusulayla tesadüf olunurdu. Valideler onu tenha odalara çekerler, uzun uzun konuşurlar, genç kızlar öperlerdi. Her kıza bir koca bulan bu kadın yalnız kendisine bir tane bulamamıştı. Menşeine hatıralar erişemeyen bir zamandan beri duldu. İhtimal dul olarak doğmuştu. Başkalarının izdivacıyla o kadar meşguldü ki kendisini ihmal edebilirdi. Bir gün genç kızı olmayacak bir sebeple bu kadının refakatinde Kalpakçılarbaşı'na göndermişlerdi. Orada hiçbir şey

almayarak dükkân dükkân gezilmişti. Fakat her dükkâna uğrandıkça onlarla beraber bir müşteri daha oraya uğruyor, o da dükkânın başka bir köşesinde, hep onlara, hayır yalnız ona bakarak bir pazarlığa tutuşuyordu. Genç kız bu Kalpakçılarbaşı seferinin hikmetini derhal anlamıştı. Ondan sonra bir gün annesi ona yakasında erkânıharp [*kurmay*] nişanesiyle bir zabit resmi gösterince artık hiç şüpheye imkân kalmamıştı. Daha sonra...

Genç kız biraz tereddütten sonra Nihal'e itiraf etmişti ki hep o hanımın vesatetiyle [*aracılığıyla*] nişanlısıyla mektuplar teâti etmişlerdi [*mektuplaşmışlardı*]. Onun mektuplarını anlatıyordu. Nihayet...

- Nihayet, diyordu, yarın "koltuk"ta göreceksiniz a, uzun boylu, geniş omuzlu; ancak yirmi beş yaşında.

İçerden ihtiyar hanımın sesi işitiliyordu:

- Besime Hanım! Besime'ciğim! Neredesin elmas kızım?

Gelin nihayet Nihal'i isticvaba [*sorgulamaya*] başlamıştı. Beybabasına dair tafsilat almak istiyor, izdivacının suret-i vukûuna [*gerçekleşme şekline*] müteallik [*ilişkin*] sualler irad ediyordu. Sonra Nihal'in mübhem bir cevabı arasında sözünü keserek, birden bir samimiyet-i fevkalade kesbeden [*fevkalade samimileşen*] sesiyle:

- Gücenmeyiniz ama beybabanız Bihter Hanım için pek ihtiyar değil mi? Firdevs Hanım olsaydı, diyor, bu son cümleyi bir kahkaha içinde bitirmiyordu.

Nihal beybabasının ihtiyarlığından bahseden bu kıza karşı hafî [*gizli*] bir infial [*kırgınlık*] hissetmekle beraber, pekiyi tayin edemeksizin, bir de memnuniyete benzer bir şey duyuyordu. O ihtiyarlık bu izdivaçta bir nakısa [*eksik*] teşkil ederek güya Nihal'in intikamını alıyordu. Bir cereyan-ı tabîi [*doğal akış*] ile musahabe Firdevs Hanım'a intikal etmişti [*geçmişti*]. Gelin Firdevs Hanım'a müteallik bildiklerini anlatıyordu.

- Uzaktan akrabalık olmakla beraber, diyordu, siz de yabancı değilsiniz a; zaten siz benden ziyade bilirsiniz...

Hayır, Nihal hiçbir şey bilmiyordu. Nesrin'le Şayeste'nin gevezelikleri bir hadd-i muayyeni [*belirli sınırı*] geçemezdi. Şimdi bu yanında, bir küçük musluk şırıltısıyla mütemadiyen söylenen genç kızı dinledikçe gözlerinin önünden birer birer perdeler

düşüyordu. Demek Bihter'in annesi bir... Nihal tabir bulamıyor ve zihnen başlanmış cümlesini nâtamam [*yarım*] bırakıyordu.

Artık hepsini anlıyordu. Oh! Birdenbire artık o kadar çok şey anlıyordu ki daha ziyade dinlemek istemiyordu. Bir aralık gelin Behlül'den bahsetmişti. Behlül kimdi? Genç miydi? Güzel miydi?

Onu niçin soruyorlardı? Sonra doğrudan doğruya Nihal'den bahsolunmuştu. Hiç gelin olmayı düşünmüyor muydu? Kimin karısı olmayı isterdi?

- İşte, işte kızarıyorsunuz... deniyordu.

Nihal kızardığına vâkıf değildi fakat artık bu baş başa konuşmaktan sıkılıyordu. Şimdi içeride saz bir oyun havası yapıyordu. Bütün tazeler sırayla oynatılıyordu. İhtiyar hanımın sesi yine yükseliyordu:

- A, gelin nerede çocuklar? Gelini bulunuz...

Nihal ayağa kalkmıştı. İçeriye girdiler. Siyah kaşlı, kara gözlü, tombalak kız Nihal'e musallat oluyor, mutlaka onu oynatmak istiyordu. Nihal başını silkerek "Lâkin bilmem!" diyor, sonra tombalak kız kanun çalan Naciye Hanım'a eğilerek işittirecek bir sesle fısıldıyordu:

- Ne soğuk şey! Ne şarkı söylüyor ne oyun oynuyor...

Nihal bu gece mini mini yüreğinin üstünde bir ukde-yi ızdırapla [*ızdırap düğümüyle*] uyumuştu. Bütün işittikleri, gördükleri onu incitmişti. Perşembe günü sabahleyin kalkar kalkmaz Bihter'e sordu:

- Ne vakit gideceğiz?

Bihter de itiraf ediyordu. O da sıkılmıştı fakat gidilemezdi. Asıl bugün için gelinmişti. Şimdi gelini giydireceklerdi. Kendileri hazırlanacaklardı, "koltuk" olacaktı, yemek yenecekti, nihayet...

Nihal o günün vukuatını tamamen karıştırıyordu. Zayıf asabı hiçbir zaman bu kadar kalabalığa, bu kadar şamataya maruz olmamıştı. Şimdi gözlerini kapayınca bir bulut içinde, bir kanape üstüne oturtulmuş gelini görüyordu. O gece mütemadiyen söyleyen genç kız bugün gelinlik esvabının içinde, kulağına şüphesiz tuhaf şeyler fısıldayan refikalarına [*arkadaşlarına*] bile bir tebessümü esirgeyecek kadar nazlanıyordu.

Zaten bugün herkeste bir resmiyet-ı mutlaka [*kesin resmilik*] vardı. Gündüz için med'uv [*davetli*] olanları kemal-i ciddîyetle

istikbal eden [*büyük bir ciddîyetle karşılayan*] şişman taze dulun gece Kadıköy sahneleri muganniyelerini taklit eden zevzek kadın olduğuna ihtimal verilemezdi.

Bu düğün evi bir mecmua-yı ezdad [*zıtlar koleksiyonu*] idi. Nihal birbirine benzemeyen çehrelerin, kıyafetlerin böyle bir halîta-yı garibesine [*tuhaf karışımına*] hiç tesadüf etmemişti. En güzide, en şık tuvaletlerin başında en garip kıyafetler görülüyordu. Bir yaşlı hanım vardı ki şal örneği entarisinin üstünde mor kadife kaplı elma kürkünün azametiyle yanında sarı krepten hotozuyla gözlerini kaldırmaya cesaret edemeyen bir tazeyi kaşıyla, gözüyle tekdir ediyordu. Nihal bunların bir kayınvalide ile işkence altında yaşatılan "Biz zamanımızda böyle gördük!" hükm-i kat'îsiyle [*kesin hükmüyle*] başına sarı krepten hotoz giydirilen bir gelin olduğunu haber almıştı.

Düğün evinin kalabalık sofasında aşağıdan yukarıya, uzun eteklerini sürükleyerek kol kola dolaşan iyi giyinmiş kadınlar vardı ki şüphesiz bu seyranı zarafetin hadd-i gayesi [*son amacı*] olarak telakki ediyorlar, kalabalığın içinde herkesin ayaklarına dolaşan uzun eteklerinden pek mağrur görünüyorlardı. Saz takımı için bir köşede yapılan mevki-i mahsusun [*özel yerin*] etrafında çömelmiş kadınlar, dadılarının kucaklarında huysuzlanan çocuklar, şam fıstığı yiyerek kabuklarını halının üstüne atan hanım kızlar vardı.

Daha sonra arkalarında çarşaflarını, başlarından örtülerini çıkarmayarak bilinemez ne bekleyen seyirciler vardı ki bunların içinde Nihal hizmetçiler arasına karışmış mükellef hanımlar fark ediyordu. Bunlar gelini görmeye gelmişlerdi. Hep gelin odasına hücum ediyorlar, perdelere, ayna ile konsola, kanapelere, koltuklara bir fiyat takdir eden gözlerle baktıktan sonra gelinin esvabını muayene [*kontrol*] ediyorlar, nihayet buradan bir fikr-i kâfi [*yeterli fikir*] almış olmakla tatmin-i nefs edince kapısının önüne bir parmaklık konan yatak odasına uzaktan bir göz atarak gelinin cihazına [*çeyizine*] bakıyorlardı.

Merdivende itişenler, kakışanlar, omuzlarıyla yol açanlar vardı ve bütün bu halkın fevkinde, elindeki kahve tepsisiyle geçemeyerek bağıran bir hizmetçinin annesiyle beraber gelini seyretmeye gelerek kalabalığın içinde sıkıntısından uluyan bir çocuğun, ayağına basıldığı için öfkesini etrafındakilere beddua

etmekle çıkaran bir Arap karısının, yüzüne düzgün sürdüğü için bir hanımnineden çimdik yiyerek "Kör olasıca!" diye haykıran bir fersude [*yaşlanmış*] halayığın, ta uzakta yemek odasından gelen tabak şakırtısının, yukarıda fark edilmez bir terane ile devam eden ince sazın yekdiğerine karışmış feryat ve şemateti [*şamatası*] azim bir gulgule [*gürültü*] ile tayeran ediyordu [*uçuşuyordu*].

Nihayet o kadar beklenilen koltuk resmi icra edilmişti. Nihal bunu ancak görebilmişti. Suret-i mahsusada [*özel olarak*] başörtüsü getirmiş hanımlar vardı. İhtiyatkârane [*ihtiyatlı*] davranmamış olanlar saçlarının ancak topuzunu örten ipek mendilleriyle saklanıyorlardı. Bu şayan-ı temaşa [*izlemeye değer*] şeyi görmek için iskemlelere biniliyordu.

Nihal nihayet etraftan kopan azim bir sayha-yı takdir [*takdir çığlığı*] içinde bir kırmızı fes, yakası işlenmiş bir siyah elbise, yanında beyaz bir tül altında elmasları parlayan bir baş görmüştü. Ufak bir fasıla, derin bir gürültü, daha sonra... Nihal anlayamıyordu. Havadan beyaz paralar düşmüş ve birden kabarıp kabarıp nâgehan etrafa dağılıveren azim bir dalga şeklinde, bir nefes-i intizar [*bekleyiş nefesi*] ile şişkin duran bu halk, o havadan dökülen şeyleri toplamak için yerlere dökülmüştü.

Bu para yağmurları iki tarafa avuç avuç serpiliyor ve bu dalga oradan oraya parçalanarak, çırpınarak üzerine dökülüyordu. Bu beyaz şeyleri kapışıyorlar, kapışıyorlardı. Artık ne koltuk resmi kalmış ne görülecek güvey kalmıştı. Artık gidilebilirdi. Fakat hayır, hiç kimse gitmiyordu. Gitmeyeceklerdi. Burada, birbirine bakarak, bu gürültüyle eğlenerek ilelebed oturacaklardı.

Nihal nihayet kendisini odasının sükûn-i mesudunda [*mesut sakinliğinde*] yalnız bularak ta uzaklarda bırakılan bir düğün evini, orada işitilen, görülen şeyleri düşündükçe karar veriyordu:

- Gelin olmak! Asla! diyordu.

Onu ne görücüler göreceklerdi ne de ihtiyar bir kadınla Kalpakçılarbaşı'na göndereceklerdi. O böyle evde, kendi evinde, kendi odasında, yalnız kendi kendisine, dünyada tek başına oturacaktı.

Sonra babasını düşünüyordu. Babası da beraber olsaydı; yine eskisi gibi aralarında başka hiçbir kimse olmaksızın...

Onda babasına tekrar bir arzu-yi takarrüb [*yaklaşma arzusu*] uyanıyordu. Ertesi gün sabahleyin uyanır uyanmaz babasını görmek için yenilemeyecek bir ihtiyaç hissetti.

Böyle sabahleyin babasının odasına gitmek itiyadı ruhunun o kadar uzaklarda kalmış bir hatırasıydı ki aşağıda, o bir vakitler onunla baş başa seneler geçirilen mini mini hücre-yi iştigale [*çalışma odasına*] girerken kendisini pek harikulade bir şey yapıyormuş zannediyordu.

Adnan Bey pencerenin yanında masasının üzerine eğilmiş yine bir şey hâkkiyle meşguldü. Başını kaldırarak, biraz müteaccib [*şaşkın*], Nihal'e baktı. Nihal babasının karşısında, dudaklarında bir tebessümle bekliyordu. Adnan Bey sordu:

- Küçük Hanım nasıl oldu da bu sabah babasını görmeye geldi?

Nihal gülerek omuzlarını silkti. "Bilir miyim?" demek istiyordu. Evet, bilir miydi? Öyle, nasılsa, bilâsebeb [*sebepsiz*] dünden beri babasını düşünmüş, sonra bu sabah bilâihtiyar [*istem dışı*], mahiyeti meçhul bir sâikaya [*içgüdüye*] tebaiyet ederek [*uyarak*] işte onun odasına gelmişti. Onun hissiyatında böyle birdenbire en büyük tebeddüller [*değişimler*] vukua gelmek için bir kelime, bir nazar, bir hiç kifayet ederdi. Kalbinde ufak bir ses vardı ve bu ses ona, babasından bu kadar uzak bulunmakta biraz da kendisinin sebep olduğunu söylüyordu. Onu artık affetmeli değil miydi?

Küçük yer iskemlesini çekerek, bir kelime söylemeksizin babasının ta karşısına oturdu. Sağ dirseğini dizine dayadı, mini mini çenesini avucunun içine aldı ve gözlerinde derin bir tebessümle, artık işini bırakarak kendisini seyreden babasına baktı. Sanki onu muayene ediyordu.

Babası, demek, ihtiyardı. Bu fikir ona nereden gelmişti? Hâlâ kulaklarında bu ihtiyarlıktan bahseden müstehzi [*alaycı*] bir sesin bîinsaf [*insafsız*] bir kahkahaya benzeyen ihtizazı [*titremesi*] vardı. Babasını şimdi sahih ihtiyar buluyordu. Hatta biraz zayıflamış, biraz yanakları çekilmiş, biraz sararmış, kendi bildiğinden daha ziyade ihtiyarlamış. Güya birçok zaman babasını görmemiş de onu birden başkalaşmış olarak buluyordu.

- Nihal! Niçin bana öyle bakıyorsun?

Cevap vermedi. Dudaklarında bir şey titredi, tebessüme benzer bir şey. Sonra bu gölge silindi, gözlerinden o reng-i hande [*gülüş rengi*] uçtu. Bu çocuk nasiyesinin üstüne muzlim bir ebr-i endişenin [*endişe bulutunun*] sayesi [*gölgesi*] düştü. Belki babası bedbahttı, belki onun da kalbinde bir keder, kim bilir nasıl bir keder vardı ki ağlıyordu. Belki o da Nihal'le bu uzaklıktan muzdaripti. Şimdi babasından uzak kalmış olmak affolunamayacak bir töhmet kuvvetiyle kalbini buruyordu. Öyle bir şey söylemek istiyordu ki babasıyla arasında açılan mesafeyi bir saniye içinde silsin, yine onları eskisi kadar dost yapsın. Bir şey bulamıyordu. Ne söylemeliydi ki bu uzun muhasama-ı sakiteyi [*sessiz düşmanlığı*] artık bir buse içinde unuttursun?

Elini uzatarak babasının bıraktığı tahta parçasını aldı:

- Ne yapıyorsunuz beybaba?

Bu da hiçbir şey değildi. Adnan Bey henüz ne yapacağına karar vermemişti. Hatırına bir fikir geliyordu fakat...

- Beni yoracak bir fikir, diyordu. Bir asma yaprağının üzerine konmuş bir salkım üzüm, üzüm tanelerini oyuk yapmalı, içlerini pamukla doldurup üzerlerine bu renge uyacak küçük kadife parçaları çekmeli. Anlıyor musun Nihal? Zarif bir iğne yastığı.

Nihal bu fikri beğeniyordu:

- Oh, ne güzel! diyordu, onu bana verirsiniz değil mi?

Sonra birdenbire başka bir şey tahattur etti. İşte bu yine baba ile kızı yekdiğerine takrib edecekti [*birbirine yaklaştıracaktı*]:

- Hani ya beybaba, dedi, siz bir kere benim resmimi oymaya başlamıştınız da yarım kalmıştı. Nerede o parça? Kim bilir, nerelere atıldı?

Ayağa kalkmış, babasının köşede iş masasını dolduran tahta parçalarını, aletleri, o bir yığın kalabalığı karıştırıyor, o bahtiyar devre-yi hayatının [*hayat devresinin*] yarım kalarak bir gûşe-yi nisyana [*unutulmuşluk köşesine*] atılan hatırasını arıyordu.

Adnan Bey onu tevkif etti [*durdurdu*]:

- Beyhude arıyorsun Nihal. Onu bitirmek mümkün değil. O zaman sen bir çocuktun, şimdi...

Nihal kolundan çekerek pencerenin yanına, güya vereceği hükmü vermek için onu daha iyi görmek üzere ziyaya götürüyor ve kızının artık bir çocuktan ziyade bir genç kız çehresine ben-

zeyen sivrice simasına, alnını tetvic eden [*taçlandıran*] yumuşak saçlarına, ince ve uzun kametine [*boyuna*] bakarak cümlesini ikmal ediyordu [*tamamlıyordu*]:

- Şimdi artık bir genç kızsın.

Rakik [*ince*] bir hava-yı muhabbet [*muhabbet havası*] içinde ruhu babasının bu nazarıyla kucaklanırken Nihal'in kalbinde bir şey azim bir hazz-ı saadetle [*saadet hazzıyla*] eriyor gibiydi. Babasının kollarına atılacak ve tekrar beş dakika içinde babasını bulmuş olmak bahtiyarlığıyla ağlayacaktı. Bunu yapabilmek için kuvvet bulamadı. Adnan Bey hâlâ ona bakıyordu. Nihal bir şey söylemiş olmak için:

- Oh! Genç kız! dedi, beybaba bir çocuk genç kız olunca nihayet gelin olur, değil mi? Sizin haberiniz var mı? Ben karar verdim, bir daha değiştirilemeyecek bir karar. Küçük Nihal gelin olmayacak. Hani ya bana küçükken sorardınız: "Nihal, kime varacaksın?" derdiniz. Ben şüphesiz, ciddî bir kanaatle, "Size!" derdim. Oh! Telaş etmeyiniz, şimdi o fikirde değilim fakat sizin yanınızda kalacağım. Anlıyor musunuz beybaba? İlelebed sizinle beraber...

Adnan Bey sesinde derin bir ihtizaz-ı rikkatle [*duygusallık titremesiyle*]:

- Lâkin kızım, dedi, nihayet gelin olmaya karar vermek lazım gelecek. Bir gün, olabilir ki beybaban seni yalnız bırakmaya mecbur olur.

Nihal evvela anlamadı, sonra babasının titreyen gözlerinden anladı. Yalnız ta ruhunun a'mâkından [*derinliklerinden*] kopan acı bir iniltiyle "Ooo!" dedi.

Bu mümkün müydü? Böyle şey olabilir miydi? Annesinden sonra bu da babası da... Zihnen o kelimeyi söyleyemeyerek kendi kendisine "Kabil değil!" diyordu. Sonra babasına sokuldu:

- Söyleyin bakayım, dedi, bana söyleyin ki bu dediğiniz şey mümkün değil...

Adnan Bey gülüyordu. Ona sordu:

- Bu kararı nereden çıkardın Nihal?

Babasına hakikati söyledi. Bu kararı işte dün gördükleri düğünden çıkarmıştı. Nihal şimdi çocukluğuna mahsus neşvesini tamamen bularak bütün tafsilatı maskaralaştıran bir tarz-ı tah-

kiye [*hikâye tarzı*] ile ellerinin, çehresinin bin türlü tuhaflıklarıyla düğünde gördüklerini anlatıyordu.

Bu düğün hikâyesi Nihal'de zîruh [*canlı*] bir mudhike [*komedi*] kuvvet ve hayatını kesbediyor, Adnan Bey'in gözlerinin önünden bütün bir düğün evi garibeleriyle, tuhaflıklarıyla parça parça elvahını [*levhalarını*] sürükleyerek cereyan ediyordu. Nihal iki kurşun kalemi darbesiyle bir hayat uyandıran bir sanatkâr sanihasıyla [*düşüncesiyle*] düğünün bir manzara-yı hayaliyesini [*hayali manzarasını*] çizdikten sonra babasının karşısına geçiyor, ciddî görünmek için somurtan gelini taklit ediyordu.

- Düşününüz bir kere, diyordu, işte böyle, mütemadiyen, saatler geçecek, bütün gün geçecek, siz hep böyle somurtacaksınız. Sanki gelin olduğunuza pişmansınız, bütün bu sizi görmeye gelenlere dargınsınız. Ondan sonra, yok, ondan evvel...

O zaman Nihal parmağını kaldırarak ciddî bir mev'izekâr [*vaazcı*] vaziyetiyle:

- Başka bir şey daha var, bu ne kadar gülünçse o kadar iğrenç bir şey daha var, diyordu. O zaman o minderde oturan hanımı anlatmak için halının üstüne oturuyor, gözlerini kapayarak güya sazın gaşyâver nagamatıyla [*kendinden geçirtici nağmeleriyle*] başını ağır ağır iki tarafa sallıyor, ortaya boğuk bir sesle "Oh! Ömrüne bereket!" duasını atıyordu.

Bu kadın onu alacak, Kalpakçılarbaşı'na götürecek, beğendirilecek bir meta [*mal*] zilletiyle o güne kadar görülmemiş, tanılmamış bir adama satacaktı.

Nihal tekrar ayağa kalkarak:

- Anlıyor musunuz beybaba? Asla! diyordu. Bunu söylerken ince sesinde bir metanet-i âhenin [*demirden metanet*] vardı.

Adnan Bey gülüyordu:

- Lâkin kızım, diyordu, bütün kızlar Kalpakçılarbaşı'nda gelin olmaz.

Birden Nihal'in ağzından bir sual fırlayacaktı:

- Başka nerede gelin olurlar? Kalender'de, Kâğıthane'de, Göksu'da...

Ağzından çıkmamakla beraber bu sual onu o kadar korkuttu ki sapsarı oldu. Fakat ta deminden beri bu düğünden bahsederken bir girizgâh bulmak, biraz da Firdevs Hanım'dan, onlardan bahsetmek istiyordu. Lâkin o zaman babası kaşlarını

çatacak, en sert sesiyle ona "Nihal! Beni yalnız bırakır mısın?" diyecekti. Onlardan bahsetmemek için başka bir şey buldu:

- Bakınız, itiraf edeyim, dedi. Gelin olmak için bence bir sebep olabilir: Mücevherat! Oh! Bilmezsiniz beybaba, o gün ben gözlerimle sarhoş oluyordum. Sanki bütün o elmaslar, zümrütler, yakutlar eriyerek damarlarıma giriyor, başımı döndürüyordu. Onlardan herkeste, herkeste vardı.

Şimdi biraz kızararak bu itirafının mahcubiyetini örtmek için tatlı bir tebessümle gözlerini babasının gözlerine sokarak ilave ediyordu:

- Hususiyle birisinde, bilirsiniz a kimde, bir zümrüt takımı vardı ki...

Bir şey onu boğuyor gibiydi, boğazında ikmal etmekten meneden bir tıkanıklık vardı, sükût etti. Adnan Bey onun saçlarını parmaklarıyla tarayarak gülüyor ve rakik bir sesle:

- Evet, diyordu fakat bunun için gelin olmak icab eder. Ne zaman kararını değiştirirsen haber verirsin, o zaman küçük Nihal için de bir zümrüt takımı gelir.

Nihal bir kahkaha içinde cevap verdi:

- Oh! Zavallı zümrüt takımı! Küçük Nihal'e gelmek için ne kadar, ne kadar bekleyecek!

Bunun böyle bir şarta talik edilmesine [*bağlanmasına*] darılmıyordu. Bugün babasıyla barışmış olmaktan o kadar bahtiyardı ki bunun için değil, hiçbir şey için darılmayacaktı. Şimdi onda her şeyle, herkesle, bütün hayatla barışmaya bir ihtiyaç vardı. Ruhunun kabiliyat-ı muhabbeti [*muhabbet kabiliyetleri*] bilinemez nasıl bir nefha-yı nesîm [*esinti*] ile serpilip ziya, hararet arayan bir gonca inkişafıyla açılıveriyordu. Hatta piyanosuyla bile barıştı. Bugün evin içi saatlerle Straus'un valslerini, Mozart'ın kadrillerini dinledi. Behlül'den gidip kitap istedi. Matmazel de Courton evvela kendisine gösterilmek şartıyla Behlül'ün odasında yarım saat gecikti. Bugün iki iyi dost gibi gevezelik ettiler. Babasıyla barışmış olmanın sanki şenliğini yapıyordu.

Bu ifrata taşan sevincinin içinde arasıra kendi kendisine gülerek soruyordu: Mademki barışmak ancak onun elindeydi, neden şimdiye kadar beklemişti? Matmazel de Courton'u taklit ederek kendi kendisine parmağını kaldırıyor ve "Artık bundan sonra uslu çocuk olacaksın değil mi? Küçük Nihal?" diyordu.

* * *

Fakat böyle uslu çocuk olmakta devam edemedi. Nihayet bir gün en umulmaz bir vesileyle o zamana kadar aralarında bir sert kelime bile teâti edilemeyen [*konuşulmayan*] Bihter'le arasında birdenbire muhasama [*düşmanlık*] başlamış oldu. Nihal haksızdı. Zaten bunu kendi kendisine, Bihter için husûmete [*düşmanlığa*] benzer bir his duydukça hep itiraf ederdi. Bu kadına, babasının karısı olmaktan başka atfolunabilecek hiçbir sebeb-i husûmet [*düşmanlık sebebi*] bulamıyordu. Fakat bu haksızlık onun için öyle bir ihtiyac-ı ruhtu [*ruh ihtiyacıydı*] ki mutlaka hükmüne tebaiyet edecekti [*uyacaktı*]. Bu kadına mümkün değil dost olamamıştı; o hâlde onunla düşman olacaktı.

Bir gün sabahleyin Nihal babasının hücre-yi iştigaline [*çalışma odasına*] gülerek, elinde bir kâğıt parçasını yarı saklayarak girdi. Bihter elinde küçük bir tüy süpürge ile duvardaki levhaların tozunu alıyordu. Nihal babasının yanına kadar sokuldu, hep gülüyordu. Kâğıdı uzaktan gösterdi ve güya kapılmasından korkarak çekti.

- Nedir o Nihal?

Nihal kollarını açarak:

- Müthiş bir hesap! dedi.

Şimdi Adnan Bey de gülüyordu. Nihal para istemeye geliyordu. Babasına anlattı:

Bunu Matmazelle beraber yapmışlardı. Birçok şeyler, neler neler, küçük Nihal'in o kadar çok eksikleri vardı ki... Kâğıda bakarak, saydıkça babasına tuttuğu elinin parmaklarını kapayarak birer birer haber veriyordu. Evvela bot alacaklardı. Bir; ganetleri patlamıştı; ganet alacaklardı lâkin... Alınacak şeyler taaddüd ediyordu [*çoğalıyordu*]. Nihal istedikleri reddolunmamaya alışmış çocuklara mahsus bir şımarıklıkla:

- Gördünüz mü? diyordu, cüzdanınızdan bir beşlik kâğıt aşırmak için kifayet edecek kadar şeyler var.

Adnan Bihter'e sordu:

- Bugün Beyoğlu'na ineceğinizden haberdar değildim. Ta yütksekte bir levhaya yetişmek için kanapenin üstüne çıkan Bihter başını çevirmeden cevap verdi:

- Ben de haberdar değildim.

Nihal bilâfütur [*fütursuzca*] cevap verdi:

- Oh! Biz Matmazelle ineceğiz. Zaten öyle kararlaştırmıştık beybaba! Bize bu vapuru kaçırtırsanız geç kalacağız.

- Kızım, niçin annenin ineceği bir günü beklemiyorsun?

Nihal'in birden çehresi değişti. Cevap vermemek istediğini anlatan bir sesle dudaklarını şişirerek:

- Çünkü! dedi. Sonra ilave etti:

- Bugün de Matmazelle bir kaçamak yapmak istedik. Zannederim ki bir genç kız mürebbiyesiyle beraber sokağa çıkabilir.

Nihal'e bir kelime daha söylemek, mevcut olmayan nahoş bir zemin-i cidal [*mücadele zemini*] yaratmak demekti. Adnan Bey parayı vermeyi tercih etti. Nihal çıktıktan sonra Bihter'e sordu:

- Nihal'le neyiniz var gülüm?

Bihter işitmemiş gibiydi; bîhaberane [*habersizce*] cevap verdi:

- Nihal'le? Hiç!

Bugün Nihal Beyoğlu'ndan avdet ettikten sonra odasına girince birden burada bir tebeddül [*değişim*] gördü. Odasında bir başkalık vardı. Güya burasını boşaltıveren bir tebeddül vukua gelmişti. Çarşafını çıkarmadan, ayakta, ne olduğunu hâlâ anlamayan gözlerle bakıyordu. Sonra birden anladı: Bülend'in yataklığı eksikti.

Bu o kadar harikulade bir şeydi ki gözlerine inanamıyordu. Bülend çarşafı sarkarak odasından çıktı, merdiven başına kadar koştu:

- Şayeste! Nesrin! Bülend'in yataklığını niçin kaldırdınız?

Kulağını dikerek cevap bekliyordu. Merdivenleri indi ve o zaman karşısında Bihter'i gördü:

- Ne koşuyorsun Nihal?

Bihter muhakkak bir müsademeye [*çatışmaya*] cesurane mukavemet için karar vermiş gibiydi. Nihal:

- Bülend'in yataklığını kaldırmışlar! dedi.

Bihter metin bir sesle:

- Evet, ben kaldırttım. Bülend artık ayrı bir odada yatacak. Geçen hafta kendisiyle öyle karar verdik.

Nihal dondu. Nasıl? Nihayet Bülend'i büsbütün ondan alıyorlardı. Haftada bir gece bile onu ablasına bırakmak istemiyorlardı. Ve bu, bu haksızlık Bülend'le müttefikan [*birlikte*] yapılıyordu

da ona haber bile vermeye lüzum görünmüyordu. Bilhassa onun evde bulunmadığından istifade edilerek... Oh!

Ağzından bir kelime çıkamıyordu. Gözlerinde hırsının ateşinden kurumuş bir nazar-ı kin [*kin bakışı*] ile Bihter'e bakıyordu. Nâgehan tuğyan [*ansızın isyan*] etti:

- Lâkin siz, siz ne karışıyorsunuz, rica ederim? Oh! Şüphesiz Bülend'i aldatmış olacaksınız. O sizin yalan tebessümlerinizle... İşte yine gülüyorsunuz fakat ben artık biliyorum, anlıyor musunuz? Bu tebessümlerinizi biliyorum, onlarda zehirleyen bir şey var. İşte etrafınızdakiler, hep sizden zehirleniyorlar. Bülend sizin için mektebe gönderildi, şu kadar çocuk sizin için oraya atıldı. Şimdi ablasının odasından da atılıyor. Onu nereye atıyorsunuz? Selamlığa mı atılıyor?

Bihter acı tebessümüyle dinliyordu. Yavaş bir sesle cevap verdi:

- Haksızlık ediyorsun Nihal. Niçin beş dakika sonra sana nedamet [*pişman*] ettirecek bir tarzda lakırdı söylüyorsun? Düşünsene Nihal! Bülend artık odanda yatamazdı. Bu kaideye mugayır [*aykırı*] bir şey olurdu.

Nihal atıldı:

- Hayır, diyordu, yalan, yalan söylüyorsunuz!

Narin, mariz [*hasta*] vücudu zapt olunamayan bir ra'şe [*titreme*] ile titriyordu. Dudakları bembeyaz olmuştu. Sesinde bir kısıklık, tırmalayıcı, ıslık çalıcı bir şey vardı:

- Bunlar hiçbir şey için yapılmıyor. Yalnız beni, anlıyor musunuz? Bu evin içinde artık fazla gelen kızı kahretmek için yapılıyor. İtiraf etsenize. Niçin saklıyorsunuz sanki? Siz beni herkesten uzaklaştırmak, yapyalnız bırakmak istiyorsunuz. İşte geldiğinizden beri buna çalışıyorsunuz.

Bihter sapsarı, dudaklarını ısırarak dinliyordu. Nihal'i hiç bu hâliyle görmemişti. Şimdi o hırçın bir kız olmuştu. Hep o hiddetinden kısılan sesiyle, hiçbir şey düşünmeyerek, hiçbir şey dinlemek istemeyerek söylüyordu. Birden Bihter'e daha ziyade yaklaştı:

- Demin ne diyordunuz? dedi. Beş dakika sonra nedamet edeceğimden bahsediyordunuz, değil mi? Aldanıyorsunuz. Ben bilakis şimdiye kadar size söylenememiş şeylerden nedamet

ediyorum. Oh! Ben sizi hiçbir vakit sevmedim, sevemedim. Sizden nefret ediyorum, işitiyor musunuz? Sadece nefret!

Bihter'in kulakları uğulduyordu. Yukarıda tahtalar gıcırdıyor, dehlizde bir kapı yavaşça açılıyor, bütün evin halkı, Matmazel de Courton, Şayeste ile Nesrin, Beşir, dudaklarında bir tebessüm-i mahzuziyetle [*zevk gülümsemesiyle*] onun tahkir edildiğini dinliyorlar zannediyordu. Nihal'in son sözü çehresine birden bir mevce-yi ihmirar [*kızarma dalgası*] fışkırtan bir kamçı oldu:

- Nihal! dedi, mürebbiyenizin yanına çıkar mısınız? Size daha verilecek terbiye dersleri olmalı...

Nihal'in cevabını işitmemek için Bihter döndü. Nihal cevap vermemek hırsından titriyordu. Adnan Bey'in kapısı açıldı ve karşısında babasını gördü. Baba kız, dik, titremeyen, adeta hasmane bir nazarla bakıştılar. Adnan Bey sordu:

- Ne oluyor Nihal?

Nihal cevap vermedi. Boğuluyor gibiydi. Artık hiddeti son hamle-yi kuvvetini [*kuvvet hamlesini*] sarf etmişti. Şimdi bütün asabında bir gevşeklik, hemen oraya atılıvererek ağlamak isteyen bir makhuriyet [*kahrolmuşluk*] vardı. Adnan Bey şimdi gözlerinde hiddetten ziyade merhamete benzeyen bir nazarla ona yaklaşmıştı:

- Kızım, dedi, biraz benim odama gelir misin?

Birden kendisini babasının odasında, onunla karşı karşıya, onu biraz dargın, biraz muahezekâr [*eleştirici*], vakûr, ciddî bir sesle kim bilir neler söylerken, kim bilir kalbini nasıl ezecek nasihatler verirken, kendisini zelil, aciz, hicabından ağlayamayarak makhuriyetinden söz söylemeye kuvvet bulamayarak hemen orada bu biçare kalbin yaslarını anlamamak isteyen babasının ayakları altında can çekişirken gördü ve birden hayalinde hayat bulan bu manzaradan o kadar korktu ki babasının uzanan elinden elini çekti, döndü, hiçbir cevap vermeyerek kaçtı.

Beş dakika sonra Nihal odasında yalnız, Bülend'in boş kalan yerine bakarak, kendisini o kadar haksız buluyordu ki nedamet etti. Şimdi aşağıya inmek, bu kadının tekrar yüzüne bakmak için nasıl kuvvet bulacaktı? Şimdi bu tuğyan-ı hiddeti [*hiddet kabarması*] affettirecek, kendi nefsine karşı muhık [*haklı*] gösterecek bir sebep bulamıyordu. Kendi kendisinden o kadar

utanıyordu ki ondan izahat talebiyle kapısına vuran Matmazel de Courton'a odasını açmaktan imtina etti [*çekindi*].

Bu vak'ayı herkes güya müttefikan unutmuş göründü. Bihter Nihal'le beynlerinde [*aralarında*] hiçbir şey cereyan etmemiş gibiydi. Fakat Nihal'de nedameti tekrar bir vesile-yi muhasama [*düşmanlık vesilesi*] bulmak ihtiyacı takip ediyordu. Artık onda bir şey vardı ki bilâsebep [*sebepsiz*] taşıyor; ancak Bihter'e birkaç nahoş kelime içinde fazla-yı istiabını [*kapasitesinden fazlasını*] boşalttıktan sonra sükûn buluyordu. Artık küçük küçük münazaalar teakub ediyordu [*kavgalar birbirini izliyordu*]. Bihter'in masum bir kelimesi fena tevil olunuyor, pek dostane bir musahabe arasında bir fikrine tuğyan ettirecek bir itiraz yapılıyor, kocasına söylenen bir sözün arasına tırmalayıcı bir kelimeyle müdahale ediliyordu. Nihal artık tahammülfersa [*dayanılmaz*] hırçın bir kız oluyordu. Bihter'le küskünlükleri vardı ki günlerce sürerdi. Bir kere Bihter'in bir sözünde tevehhüm edilmiş bir mana bahanesiyle peşkirini sofranın üzerine fırlatarak yemekten kalkmıştı. Beraber yapılmak üzere kararlaştırılan seyranlar oluyordu ki Nihal'in nâgehan zuhur ediveren rahatsızlıklarıyla teehhür ediyordu [*gecikiyordu*]. En olmayacak şeylerde Nihal bir vaz'-ı hilafgîrane ittihaz ediyor [*muhalif duruş sergiliyor*], Bihter'i bir kahkaha-yı istihza [*alay kahkahası*] ile tekzib etmek [*yalanlamak*], haksız çıkarmak, utandırmak için daima bir fırsat bekliyordu. Ve Bihter'in sakin bir tebessümle, mutedil bir kelime ile mukabele ettiği bu mücadeleden kendisini mağlup çıkmış gördükçe Nihal büsbütün hırçın oluyor, büsbütün haksızlaşıyordu.

Bihter bir devre-yi buhranın [*kriz devresinin*] başladığına hükmetmişti. Onda teheyyücatına [*heyecanlanmalarına*] galebe çalan bir hükm-i nefs [*kendi hükmü*] vardı ki Nihal'e karşı yalnız bir vaziyet-i tedafüiye [*savunma konumu*] almasına müsaade ediyordu. Kendisine hasta bir kızını hırpalamayarak terbiye eden bir valide hatt-ı hareketini tersim etmişti [*hareket çizgisini belirlemişti*]. Bir gün kocasına rica etti:

- Sizin küçük bir müdahaleniz bu buhranın ilelebed sürmesinden başka bir şeye hizmet edemez. Bana vaat ediniz, bakayım, hiç karışmayacağınızı vaat ediniz.

Adnan Bey etrafında cereyan eden bu şeylerden bililtizam [*kasıtlı olarak*] bîhaber kalıyordu. Bazen yanında vuku bulmuş

bir münazaaya [*kavgaya*] müdahale etmemek için dudaklarını ısırır, eline bir ceride [*gazete*] alırdı.

Bihter için bu bir hayat-ı cehennemiye [*cehennem hayatı*] oldu. En sakin, en emin zannolunan dakikalarda Nihal'le cenk etmek lazım geliyordu. Bütün sözlerinin, bütün hareketlerinin derhal bir vesile-yi niza [*kavga vesilesi*] olarak yakalanmak üzere bu kızın taht-ı nazar-ı teftişinde [*gözetim altında*] tutulmasından mütevellid [*dolayı*] bir eza-yı mütemadi [*sürekli eziyet*] içindeydi fakat bu devre-yi buhran [*bunalım dönemi*] başladıktan sonra en ziyade muzdarip olan bizzat Nihal'di. Bu hırçınlıklar, biçare mariz [*hasta*] ruhunu yakıp kavuran müthiş bir hummanın önüne geçilemez nöbetleri hükmündeydi. Esna-yı devamında [*devam ederken*] onu düşünemeyen bir çılgın yapar, vahşi bir lezzet-i sekr [*sarhoşluk zevki*] ile sermest bırakır, sonra zedelenmiş asabıyla, titreyen renksiz dudaklarıyla, boğazına tıkanan bir ukde-yi azab [*azap düğümü*] ile ve hep o ensesinden başlayarak şakaklarını geren ağrılarla bu mücadelenin içinden kafesinin tellerine çarpa çarpa hırpalanmış mecnun bir kuş harabiyetiyle [*haraplığıyla*] çıkınca kendisini bütün çılgınlıkları, bütün buhranları daha ziyade kuvvetle, daha ziyade vuzuhla [*açıklıkla*] tahattur olunan [*hatırlanan*] bir nöbet-i hezeyan [*sayıklama nöbeti*] uyanıvermiş bulur, bu hatıratın hicabından, güya herkesin o haksızlıkları muaheze edecek [*eleştirecek*] nazarından [*bakışından*] kaçmak için odasına koşar, kapısını kilitler ve orada yalnızlığın içinde irileşmiş gözlerle, takallus etmiş [*kasılmış*] parmaklarıyla kendi kendisini parçalamak, yemek isterdi. Haksızlığını tamamen biliyordu. İşte onu herkesin gözlerinde de okuyordu. "Lâkin kızım, düşününüz, rica ederim" diye başlayan Matmazel de Courton'dan, onu bir tebessümle, yanından geçerken mırıldanılmış bir kelimeyle tasvib eden [*onaylayan*] Şayeste ile Nesrin'e kadar herkes onun haksızlıklarına birer şahitti. Bilhassa kızların bu taraftarlıklarıyla haksızlıklarını daha çirkin bir mana kesbetmiş [*kazanmış*] buluyor, kendisini onların derekesine inmiş, onlarla şerik [*ortak*] olmuş görmekten iğreniyordu. Lâkin niçin, niçin böyle oluyordu? O zaman bu haksızlıkları kendi nefsine, herkese affettirmek için fazla nümayişlere [*gösterilere*] lüzum görürdü. Babasıyla yine çocuklaşmak ister, Behlül'e sokulur, Bülend'i hediyelere boğar, nihayet Bihter'le,

güya hiçbir şey vaki olmamışçasına sokulgan bir refika [*arkadaş*] olurdu. Fakat bu nümayişlerin arasında hissederdi ki bütün etrafındakiler, hatta Bülend ta gözlerinin içinde ona karşı bir hafî [*gizli*] nazar-ı muaheze [*eleştiri bakışı*] saklıyorlar. Bihter'in kısılmış dudaklarında zaptolunan kelimelerin bir hava-yı lerzişini [*titreme havasını*] farkederdi. Ve artık daha ziyade nefsini zaptetmeyerek, nihayet herkesi kendi tarafına celbederek, artık bu defa kendisini muhık [*haklı*] gösterecek bir vesile zuhur ettiğine kani olarak, geçmiş haksızlıklarının tamirini yeni bir hırçınlıkta arardı. Lâkin her defasında aldanırdı. Bu mücadelelerin hiçbirinde ona hak verecek bir nazara tesadüf etmemişti. İstiyordu ki kendi kendisini haksız bulmakla beraber herkes bilakis ona hak versin, ona acısın. Evet, bilhassa kendisine acınılmasını istiyordu. Onun merhamete ihtiyacı vardı. Ta kalbinde bir şey ona kendisini çekerek saçlarını gözyaşlarıyla ıslatacak bir kalb-i şefik [*şefkatli kalp*] aratıyordu. O kalb-i şefkat, o sine-yi germ [*sıcak göğüs*] kimin olabilirdi? Bunu tayin edemiyordu. Fakat biliyordu ki o, gözyaşları, o derin bir menba-ı rahmetten [*rahmet kaynağından*] saçlarına rîzan olacak [*dökülecek*] sıcak yaşlar, kalbinin, biçare kalb-i mecruhunun [*yaralı kalbinin*] yaralarını yıkayacak, zehirlerini tathir edecek [*temizleyecek*] ve yalnız o vakit işte kendisini mahveden bu müthiş, bu cansûz [*can yakan*] hummadan şifâyab olacak [*şifa bulacak*].

Bu kalp kimin kalbi olabilirdi? Bütün etrafındakilerin kalpleri ondan uzaklaşmıştı. Hiç, hiçbir kalb-i müşfik görmüyordu ki o şifabahş [*şifa veren*] gözyaşlarını serpmeye muktedir olabilsin. Şimdi artık hepsiyle bîganeydi [*yabancıydı*], hepsiyle.

Zihnen acı bir nida-yı hüsran [*hüsran sesi*] şeklinde bu kelimeyi tekrar ederken, öksüzlüğünün bütün ye'siyle [*umutsuzluğuyla*] bu feryadı yalnızlığının sükût-i matemdarına [*matemli sessizliğine*] bir enin-i ızdırap [*ızdırap iniltisi*] hükmünde atarken kendisini o kadar metruk [*terkedilmiş*], o kadar yalnız görürdü ki hemen ölmüş bulunmak isterdi.

Sonra dışarda kışın siyah günleri penceresinden ona dalga dalga ölüm zulmetleri dökerken birden titrerdi, üşürdü. Ölmek! Oh! Kim bilir, bu ne güzel bir şeydi fakat ne korkunç bir şey... Asıl korkunçluğunda bir güzellik buluyordu. Siyah bir çukur, o, büsbütün beyazlaşmış çehresiyle sarı saçlarının arasında, beyaz

kar kadar beyaz kefenler içinde yatıyor ve ta yukarıda, o siyah toprakların üstünde siyah bir semadan yavaş yavaş, güya bu genç kız mezarını okşayarak yağmurlar dökülüyor, işte o şifabahş gözyaşları! Mademki bu hayatta sarı saçlarını onlarla ıslatacak bir kalb-i germ [*sıcak kalp*] yoktu. Bu gözyaşlarını mezarında bulacaktı. Sema kızına ağlayan bir valide matemiyle ağır ağır, yavaş yavaş, gözyaşlarını serperken o, mezarında, ruhuyla bunları içecekti. Bu ölmüş genç kızın renksiz dudakları mesut bir tebessümle taravet bulacaktı. Sonra kim bilir, belki mezarların karanlık yollarından o toprakların altında muhtefi [*gizli*] siyah dehlizlerden bir ölü, başka bir ölü, annesi, beyaz kefenleriyle sürüklene sürüklene, tırnaklarıyla toprakları deşe deşe yol açacak, geceleri kızını yalnız bırakmamak için onun yanına gelecek, dudaklarıyla saçlarının arasında kulağını arayacak ve başkalarına, hayattakilere işittirmemek için yavaş bir sesle "Nihal'im! Benim mini mini Nihal'im!" diyecek, "İşte ben, yalnız ben sana hak veriyorum." Evet, mini mini Nihal'e yalnız o hak verecekti.

Böyle odasında yapyalnız, ölümü düşünürken nazar-ı hülyasında [*hülyalı bakışında*] bir genç kızın mezar-ı tazesini [*yeni mezarını*] görür, elini çenesine dayayarak gözleri kaybolmuş, güya o mezarın başında matem tutardı.

Oh! Böyle ikiye inkisam etmek [*bölünmek*] mümkün olsaydı! Ölmüş, mezarının içinde annesiyle öpüşen bir Nihal ve o mezarın başında, böyle eli çenesine dayanmış, sarı saçları perişan, gözleri insanların göremedikleri bir ufka güşade [*açık*], ilelebed kımıldanmayarak, yaşamıyormuşçasına yaşayarak, yalnız ağlamak için oraya dikilmiş zîhayat [*canlı*] bir heykel-i matem [*matem heykeli*] şeklinde bir başka Nihal...

Bazen bu mateminin arasında onunla beraber ağlayacak birisine ihtiyaç duyar ve o zaman musikisinin tesliyetkâr [*teselli edici*] neşidelerine koşardı. Bu elim saatlerde parmakları piyanosunu inletecek şeyler bulurdu. Ya Şopen'den (*Chopin*) bir leyliye [*gece şarkısı*] ya Şuman'dan (*Schumann*) bir neşide yahut Mendelson'dan (*Felix Mendelssohn*) bir lahn-i hazin [*hüzünlü ezgi*] içinde bu aletin ruhuyla onun ruh-i marizi [*hasta ruhu*] hüviyetlerini eritip mahveden bir derâguşun [*kucağın*] vecdâver [*vecde getirici*] ihtizarlarıyla [*can çekişmeleriyle*] çırpınırlar, sonra birbirini kırarak, birbirini öldürerek son bir hamle-yi şehîk-i

ızdırapla [*ızdırap çığlığının hamlesiyle*], havada derin bir zemzeme-yi matemin [*matem mırıltısının*] ihtizaz-ı nevhâtını [*ağıtlarının titremesini*] bırakarak, bîtab [*bitkin*], şikeste [*kırık dökük*], mecruh [*yaralı*], sürüklene sürüklene güya bir kenara düşerlerdi. Bu nâlişkâr [*inleyici*] şeyler, biçare hayat-ı beşerin [*insan hayatının*] o ifade edilmez ızdıraplarına gözyaşlarından dizilmiş bir lisan olan bu kasaid-i musikiye [*musiki kasideleri*] tehâlük-i asab-ı marizasından [*hasta sınırlarının çırpınmasından*] geçtikçe, onun ruh-i mesmûmuyla [*zehirli ruhuyla*] zehirlendikçe güya hastalanarak başka bir mana, geceleri semaların hazin handelerinden [*gülüşlerinden*] mezarlara damlayan katarat-ı sirişk-i terahhuma [*acıma gözyaşlarının damlalarına*] benzer rakik bir ifade-yi elem kesbederdi [*elem ifadesi kazanırdı*]. Nihal kendisini unuturdu. Kısık dudaklarla, kuru gözlerle, bir bulut arasından gördüğü o siyah işaretlere dalgın, güya onların lisan-ı sakitinden [*sessiz dilinden*] canlanarak uçan şikâyetlerle kavrulmuş denebilecek nazarında hiçbir fikrin lem'a-yı hayatı [*hayat parıltısı*] parlamaksızın, güya bîhis [*duygusuz*], güya bîhayat [*hayatsız*] bir gaşyâver [*kendinden geçirtici*] ölümün emvâc-ı rüyasında [*rüya dalgalarında*] asude bir cereyanla yüzerdi.

Bilhassa Bethoven'in bir tannanesini [*şarkısını*] çalardı ve bunun ağır kısmını gözlerini kapayarak çalarken ta ruhunun içinde beyaz bir gece, son bir leyle-yi hayatın [*hayat gecesinin*] âfâk-ı mükeffenesini [*kefenli ufuklarını*] görürdü. Bu neşidenin, bilinemez neden, onda böyle bir kuvve-yi ilhamiyesi [*ilham gücü*] vardı. Ne vakit onu çalsa gözlerinin içine bütün kâinatı kefenlere saran bir beyaz gece, karanlıkla aydınlıktan, bulutlarla güneşlerden mürekkeb bir gece fakat ölmüş bir cihanın ölmüş bir gecesi sânih olurdu [*aklına gelirdi*].

Beyaz! Beyaz! Beyaz! Bu gecenin azim, yüksek ağaçları vardı ki beyaz başlarını, beyaz kollarını kaldırarak silkiniyorlardı. Beyaz bulut kümelerinden yığıla yığıla göğüslerini germiş dağların arasında beyaz saçlarının beyaz köpüklerini savurarak yükselen dalgalarıyla bir deniz kabarıyordu. Ta yukarıda, bir vakfe-yi sukut [*düşüş duruşu*] içinde kalıvermiş kar tufanlarının arkasında beyaz bir kamer [*ay*]... Sonra bütün bu beyazlıkların üzerinden koşan alay alay gölgeler, bu beyaz cihanı siyah bir nefes-i memat [*ölüm nefesi*] içinde saran bulutlar ve her taraf-

ta azim bir sükût [*sessizlik*]. Ne bulutlarda küçük bir zemzeme [*mırıltı*] ne dalgalarda hafif bir hava-yı feşafeş [*hışıltı havası*]. Hiç, hiçbir şey yok. Yalnız bu ölmüş gecenin üstüne ta uzaklardan, kim bilir nerelerden, belki mavera-yı cihan-ı hilkatten [*yaratılış dünyasının ötesinden*] hayat-ı kâinata [*kâinat hayatına*] mersiye okuyan bir ses; nihayet kefenlerinin altında dinlenen bu mahşer-i ızdırabın [*ızdırap mahşerinin*] üstüne bir kevser-i rahmet [*rahmet kevseri*] hükmünde dökülen nagamat [*nağmeler*]...

Ve bu son leyle-yi kâinatın [*kâinat gecesinin*] yegâne temaşakârı [*seyircisi*] olarak bütün o karlarının altında incimad etmiş [*donmuş*] menâzırın [*manzaraların*] kenar-ı haşyetinde [*korku kenarında*], kendisini, uzun beyaz etekleri beyaz denizin beyaz dalgalarına akarak, kendisini görüyordu. Bir kişi, bu ölmüş kâinatın içinde yapyalnız! Şimdi de böyle değil miydi? Yapyalnız! O zaman rüyasıyla hakikatin bu müşabehetinden [*benzerliğinden*] titrer ve musikinin şifa verirken öldüren bu tesliyetlerinden [*tesellilerinden*] silkinerek çıkmak isterdi.

Artık uyuşan, can çekişen asabı tekrar hayat bulmak için sarsılmak, hırpalanmak ihtiyacını duyardı. Birden, demin inleyen alet çıldırır, kudururdu. Demin havanın içine serpilen son nevhât-ı elem [*elem ağıtları*] henüz son nefes-i ihtizarını [*can çekişme nefesini*] vermeden tannanenin seri kısmı kasırgalarıyla patlar, çılgın deveranları içinde bütün o neşayid-i ahzânın [*hüzün ezgilerinin*] bekaya-yı eninini [*kalan iniltisini*] müthiş tarrakalarıyla [*gürültüleriyle*] boğardı.

Nihal bu velvelenin içinde sersemleşmek, düşünmemek için düşünememek isterdi. Sonra yorgun, göğsü şişkin, sapsarı, bu mücadelenin içinden çıkarak başını çevirince ihtiyar mürebbiyesinin endişenâk [*endişeli*] bir nazarla kendisine bakan gözlerini görürdü. O, bu musiki hummalarının hemen hepsinde bir gölge meşy-i muhteriziyle [*çekingen yürüyüşüyle*] gelmiş, biraz uzakça oturmuş bulunurdu.

Onun uzaktan Nihal'e öyle bir bakışı vardı ki "Oh zavallı çocuk, kendisini öldürüyor" demek isteyen derin bir mana-yı merhametle [*merhamet manasıyla*] memlû [*dolu*] idi. Evet, bu musiki hummaları bîinsaf [*insafsız*] bir marazın [*hastalığın*] daima takip eden ateş nöbetleri kahharlığıyla [*kahrediciliğiyle*]

bu zayıf çocuğu kırılmış bir hâlde bırakırdı. Bu musikinin tesliyetinde [*tesellisinde*] sermest eden bir nûşâbe-yi müsemmim [*zehirli içki*] hıyaneti vardı.

O zaman Nihal'i almak, ona neşe verecek şeyler okumak isterdi. Fakat Nihal bunlardan sıkılıyordu. Mürebbiyesinden öyle kitaplar istiyordu ki ona ölümü düşündürsün. Mürebbiyesine itiraf ediyordu:

- Ölüm! Ölüm! Şimdi hep bunu istiyorum, derdi.

On Dört

Bir gün Şayeste Nihal'e inanılmayacak bir haber verdi. Firdevs Hanım'ın uzun bir misafirlik için yalıya geleceğini işitmişti. Şayeste tafsilat-ı mütemmime [*tamamlayıcı ayrıntılı bilgi*] veriyordu. Hekimler, dizlerinin sızıları için onların yalısının rutubetinden bahsetmişlermiş, nihayet birçok tasavvurlardan sonra buraya gelmeye karar verilmiş.

Şayeste bitmez tükenmez tafsilat ile bu haberi verirken Nihal bîhareket [*hareketsiz*], bir kelime söylemeyerek, inanılmayacak bir şey dinleyenlere mahsus sabit, mütehayyir [*hayret içinde*] bir nazarla [*bakışla*] duruyordu. Şayeste bitirince cevap vermedi.

Bu mümkün müydü? Bu karar kendisine karşı bililtizam [*kasten*] tertip olunmuş bir şey manasını kesbediyordu [*kazanıyordu*]. Demek Nihal bundan sonra Firdevs Hanım'la beraber bir evde, yan yana yaşamaya mahkûm olacaktı. Lâkin bu kadından o nefret ediyordu, bilhassa o düğünden beri... Ona başka türlü yaratılmış, sair kadınların hiçbirine benzemez bir mahluk nazarıyla bakıyordu. Oh! Kabil değil. Buna müsaade etmeyecekti. Birden karar verdi. Artık babasına karşı da isyan edecek, bütün kuvvetiyle cenk edecekti.

Nihal aklına gelen bir şeyi hemen yapmalı, zuhur eden bir vesile-yi nizaı [*kavga vesilesini*] derhal istimal etmeliydi [*kullanmalıydı*]. Şayeste'yi orada bırakarak yerinden kalktı, aşağıya indi fakat sofada tevakkufa [*durmaya*] mecbur oldu.

Bugün bir cumartesiydi. Bülend henüz gelmişti. Sofada onunla Behlül'e tesadüf etti. Bülend'le öpüştüler. Nihal sapsarıydı. Dudaklarında ufak bir ihtizaz [*titreme*] vardı. Bihter'e koşmak,

artık bu defa müthiş bir müsademe [*çatışma*] ile her şeyi kırmak istiyordu.

Behlül sordu:

- Ne oluyorsun Nihal? Sende yine bir şey var.

Nihal durdu. Birden kararını değiştirdi. Bu haber-i fevkaladeyi [*fevkalade haberi*] onlara söylemekle kendisine taraftar bulacağına hüküm verdi. Behlül'e dedi ki:

- Elbette haberiniz vardır. Bize yeni bir misafir geliyormuş.

Behlül cevap verdi:

- Firdevs Hanım'dan bahsediyorsun zannederim. Lâkin yanılıyorsun Nihal, o bir misafir değil, senin annen demek olan bir kadının validesi.

Nihal birden taşan hiddetiyle cevap verdi:

- Evet fakat o kadın buraya gelemez.

Behlül Nihal'e yaklaştı ve bir büyük birader mülayemetiyle [*yumuşaklığıyla*]:

- Nihal, dedi, eminim ki sen şimdi Bihter'e gidiyordun. Ona şimdi bana söylediğini söyleyecektin, öyle değil mi? Beni biraz dinler misin Nihal? Fakat kavga ederek, hiddetlenerek değil, sakin sinirlerle, dudaklarında bir tebessümle... Bilirsin ki bütün kavgalarımızla beraber biz yine dostuz, bir nevi kardeş. Birbirini tırmalayıp da yine sevişen kardeşlerden. İşte bak gülüyorsun, mağlup oldun, hiddet bitti, artık beni dinleyeceksin.

Behlül Nihal'i elinden çekerek odasına götürüyordu. Bülend onları takip ediyordu. Nihal'i bir koltuğa oturttuktan sonra Behlül bir yer iskemlesini çekti ve karşısına oturdu. Bülend yerde, ikisinin arasındaydı.

Nihal yumuşamış, ihtiyarını [*kontrolünü*] başkalarına teslim etmiş bir vücut hükmündeydi. Ufak bir tebessüm ince dudaklarını hafifçe açıyordu. Biraz evvelki Nihal'den o kadar başka bir şeydi ki şimdi Bihter'in yanında olsaydı, beş dakika evvel söyleyebileceği şeyleri söyleyemeyecekti.

Behlül hep o mülayim, o biraderane [*erkek kardeşçe*] sesiyle sordu:

- Değil mi Nihal? Bihter'e de o kadın buraya gelemez, diyecektin.

Nihal başıyla, gözüyle inkâr ediyordu. Behlül diyordu ki:

- Yok, şimdi utanıyorsun da onun için itiraf etmiyorsun. Ya bunu söyleyecektin yahut buna benzer bir şey. Bak, beş dakika kifayet etti, yapmak istediğin şeyden utanıyorsun. İşte bütün bu kış yaptığın şeyler için beşer dakika bekleseydin onların hiçbiri vuku bulmamış olacaktı.

Nihal hep o tebessümüyle susuyordu. O zaman Behlül anlattı. Firdevs Hanım'ın bu müsaferetinden [*misafirliğinden*] hiç kimse memnun değildi hatta herkesten ziyade Bihter.

Nihal gözlerini açtı, nasıl oda validesinin geleceğinden memnun değil miydi? Behlül:

- Seni temin ederim ki değil, diyordu. Sana bunu izah etmek pek uzun fakat ne kadar memnun olmayacak olursa olsun başkaları kendisine karşı adem-i memnuniyet [*rızasızlık*] gösteremez. Hususiyle sen. Nihal, buna dair bir küçük işarette bile bulunamazsın. Bu şimdiye kadar aranızda geçen kavgaların hiçbirine benzemezdi. Ondan sonra Nihal, müsaade eder misin? Sana ne vakitten beri söylenmek istenip de söylenemeyen bir şey söyleyeyim?

Nihal biraz doğrularak o zamana kadar söylenemeyen bu mühim şeyi bekledi. Behlül ciddî bir sesle söyledi:

- Nihal, sen bilmeksizin beybabanı bedbaht ediyorsun.

- Nasıl, ben, ben mi beybabamı bedbaht ediyorum?

Bu sual ağzından bir feryad-ı kalb [*kalp feryadı*] feveranıyla [*taşmasıyla*] çıktı. Behlül o sakin sesiyle devam etti:

- Evet, sen, mini mini Nihal, sen. Bilmeyerek, düşünmeyerek, biraz çocukluktan, biraz hırçınlıktan fakat asıl kıskançlıktan. Senin bütün o Bihter'e yaptığın şeyler, o haksızlıklar, evet, itiraf edersin değil mi? Onlar hep birer haksızlıktan başka bir şey değildir. İşte bütün o nefsini zaptedemeyerek [*kendini tutamayarak*] yaptığın kavgalar onu zedeleyecek birer sebep oluyor.

Behlül bu silsile-yi muhakemeyi [*muhakeme dizisini*] takip ediyordu fakat artık Nihal tamamen anlayamıyor, vuzuh ile [*açıklıkla*] dinleyemiyordu. Bülend'in tasdik eden çehresine bakarken gözlerinde bir sis, Behlül'ün sesini işitirken kulaklarında bir uğultu vardı. Kendisine birinci defa olarak söylenen bu şey o kadar gayr-i muntazar [*beklenmedik*], o kadar fevkalade bir şeydi ki onu sersemletmişti. Kalbinde bir damar kopuyor gibiydi. Demek o babasını bedbaht ediyordu. Evet, bu doğru

olmalıydı. Nasıl olmuştu da bunu kendisi düşünememiş ve şimdiye kadar hiç kimse ona bu hakikati söylememişti? Birden nefsini [*kendini*] azim [*büyük*] bir cinayet işlemiş olmak müttehemiyetiyle [*suçlanmışlığıyla*] gördü. Babasını bedbaht etmiş olmak... Evet, evet, bu böyleydi, böyle olmalıydı. Şimdi ne yapacaktı? Ne yapacaktı ki her şeyi unuttursun? Her şeyi affettirsin? Şüphesiz artık Firdevs Hanım'ın gelmesine ses çıkarmayacaktı. Artık Bihter'le uğraşamayacaktı fakat evvelkiler, evvelkiler nasıl unutturulacaktı?

Behlül söylerken o dinlemeyerek Bihter'le geçen şeyleri birer birer tahattur ediyordu [*hatırlıyordu*]. Kendisini ne kadar haksız, ne kadar haksız buluyordu! Nasıl kuvvet bulmuş da bunları yapmıştı?

Nihal Behlül'ün odasından tamamen başkalaşmış bir Nihal olarak çıktı. Behlül ona diyordu ki:

- Gördün mü Nihal? Ne zaman kendinde hiddete benzer bir şey hissedersen doğru buraya gelirsin, istersen biraz kavga arzularına meydan vermek için seninle küçük küçük mücadeleler de yaparız fakat başkasıyla değil...

* * *

Bugün Nihal'in en sakin bir günü oldu. Saatlerle Matmazel de Courton'un ona okuduğu bir kitabı dinledi. Bugün Nihal için başka bir devrenin mebdeini [*başlangıcını*] teşkil edecekti. Bundan sonra artık hiç sesini çıkarmayarak, bütün o çılgınlıklara sevk eden isyan-ı hissiyatını [*duygu isyanını*] ezmek için zayıf kalbinde kuvvet bulmaya çalışarak makhuriyetinin [*kahrolmuşluğunun*] ye's-i sükûtu [*sessiz umutsuzluğu*] içinde kapanacak, babasını bedbaht etmemek için susacak, daima susacaktı.

Matmazel de Courton okurken Nihal hep bunu düşünüyordu. Bugün ihtiyar mürebbiyenin de okurken nâgehan [*ansızın*] dalgınlıkları vardı. Elinden kitabı yavaşça indirerek, sanki bir girye [*ağlama*] bulutuyla örtülü gözlerini Nihal'e dikiyor, dalgın, uzun bir nazarla [*gözle*] ona bakıyordu. Böyle ikisinin arasında uzun bir dakika cereyan ediyor, yekdiğerine [*birbirine*] bir şey söyleyemeyerek gözlerini zorla birbirinden ayırıyorlardı. İki defa Nihal sordu:

- Ne düşünüyorsunuz Matmazel?

İhtiyar mürebbiye bir şey söylemek için kuvvet bulmaya çalışıyormuşçasına dudakları kıpırdıyor, sonra "Hiç!" diyordu.

Nihal Matmazel de Courton'un bu tereddüdüne o gün fazla bir ehemmiyet vermemişti. Şüphesiz ihtiyar kızın kendisine söylenecek hakikaten bir şeyi yoktu fakat ertesi sabah bu bîmana [*anlamsız*] şeyden müthiş bir hakikat çıktı.

Nihal'i sabahleyin kapısının arasından seslenen Matmazel de Courton uyandırdı:

- Bonjur Nihal! Yatağında mısın çocuğum? Ben gidiyorum, vapura ancak yetişebileceğim.

Bu pazar ihtiyar kız sabah duasında bulunmak için erkenden Beyoğlu'na ineceğini bir gün evvel Nihal'e haber vermişti. Nihal yorganının altından başını çıkararak mürebbiyesine bağırdı:

- Bonjur Matmazel! Rica ederim, çabuk avdet ediniz [*dönün*], bugün hava güzel görünüyor, sizinle bir küçük seyran yaparız.

Bugün kışın son günlerinden biriydi. Soğuk fakat güzel bir gün. Nihal yatağından güneşin donuk, güya bir buz nefesiyle buğulanmış ziyasının penceresinden kayarak perdenin bir kenarını yaladığını görüyordu. Çerçevenin dışarısında beyaz bir süngere benzer, eriye eriye delik deşik olmuş, yumruk kadar bir kar parçası vardı ki uzun uzun fasılalarla birer katre [*damla*] salıveriyor ve bu katreler camın donuklukları arasında açılmış mini mini bir nehri takip ederek, uzanarak, kıvrılarak, nihayet dağılarak kayboluyordu.

Nihal uzun uzun perdesini yalayan bu ziyaya, katre katre eriyen bu kar parçasına, o mini mini nehre baktı. Yatağının içinde bu müşemmes [*güneşli*] günün latif hararetini düşünerek üşüyordu. Onun da beyninin üstüne bu güneşin ziyalarını sisleyen buzlu nefese benzer bir tabaka çekilmiş gibiydi. Bütün vücudundan küçük küçük lerzişler [*titremeler*] akıyordu. Ayaklarını çekerek yatağında büzüldü, büzüldü, yorganını çenesinin altına kıstırdı, hep o güneşe, kar parçasına, mini mini nehre bakıyordu. Bugün mümkün değil yatağından çıkıp bu soğuk odada yıkanmaya, giyinmeye kuvvet bulamayacaktı. Vehmen [*kuruntuyla*] suyun soğukluğunu hissediyor, omuzlarından birer buz mecrası açılıyor, titreyerek yatağının içinde daha ziyade büzülüyordu. Bugün tembellik edecek, saatlerle yatağından

çıkmayacaktı. Yatağından çıkmamak için bir sebep daha buluyordu. Mademki Matmazel de Courton da bugün evde değildi...

Gözleri süzülüyordu. Hep öyle, penceresine bakarken yavaş yavaş kirpikleri indi, ince mavi damarları görünen göz kapakları titredi, tekrar uyudu. Gayr-i muayyen [*belirsiz*] bir müddet uyudu. Sonra birden gözlerini açtı, ona odasını sallamışlar gibi gelmişti. Evvela anlayamadı, bir dakika sonra tekrar aşağıdan yukarıya uçan koca bir kar parçası gelip penceresinin üstüne ezilerek yapışınca anladı. Aşağıda şüphesiz Bülend ablasının penceresini kartopuna tutuyordu.

Birden yatağından atlayarak penceresine koştu. Tam o sırada bir top daha bu defa çerçevenin kenarına gelerek dağıldı. Nihal bahçeye baktı. Hep oradaydılar. Adnan Bey, Behlül'le Bülend, kürklü geniş yakasını kaldırmış Bihter, henüz erimemiş karlardan toplamak için çömelen Beşir.

Başlarını kaldırarak ona bakıyorlardı. Bülend bir yeni top daha hazırlıyordu. Nihal eliyle işaret ederek "Geliyorum!" dedi.

Beş dakika sonra bahçedeydi. Havada latif bir hararet vardı. Güneş güya bu sabah vaktinden evvel uyanmış bir bahar getiriyordu. Nihal bu havayı teneffüs eder etmez a'mâk-ı hüviyetine [*kimliğinin derinliklerine*] kadar ısındığını hissetti. Bahçenin yollarında karlar yumuşamış, gevşemişti. Beyaz donuk bir cam tabakasıyla örtülü zannolunan dallardan mütevali [*sürekli*] katreler [*damlalar*] düşüyordu. Bunlardan bir tanesi geçerken Nihal'in boynuna düştü. Bir sayha-yı tehâşiyle [*korku çığlığıyla*] boynunu kıstı. Hep ellerinde birer topla onun takarrüb etmesine [*yaklaşmasını*] müterakkibdiler [*bekliyorlardı*]. Tam o dakikada Bülend emir verdi:

Ateş!

Toplar Nihal'in üzerine döküldü. O, kolunu kaldırarak yüzünü saklıyordu. Bir tanesi ta kulağının üstünde, saçlarının arasında dağıldı. Nihal parmaklarıyla saçlarını silkerek:

- Şimdi nöbet [*sıra*] bana geldi! diyordu.

Sekerek yoldan atladı, orada, bir ağacın dibinde bir küme kar vardı. Fakat öte tarafta Bülend de durmuyordu. O zaman ikisinin arasında zalimane bir harp başladı. Evvela muntazam [*düzenli*] bir harp şeklinde başlayan bu oyun yavaş yavaş, aralarında mesafe eksile eksile, toplar nihayet düşmandan evvel

yetiştirilebilmek için telaşla alınan birer avuç kardan ibaret kalarak bir boğuşma hâline gelmişti. Etrafta hep gülüyorlar, Adnan Bey "Artık yetişir!" diye bağırıyordu. İkisi de bu harpten yorgun, karlara bulanmış, göğüsleri şişkin çıktılar. Nihal kesik kesik soruyordu:

- Beybaba, Bülend yenildi değil mi?

Bülend yenildiğine kani değildi. Kim yenildi diyordu? İsterseniz yeniden başlayalım.

Buna hep mani oldular. Adnan Bey ilerleyerek Nihal'i kolundan çekti, artık harp bitmişti. Şimdi Bülend önlerinden koşarak sıçrıyor, yolun üzerine uzanmış bir dalı çekerek tam onlar geçerken silkiyordu. Babasıyla Nihal böyle hatveden hatveye [*adım adım*] bir kar tufanına tutuluyorlardı.

Bir aralık Adnan Bey Nihal'e yavaş bir sesle, güya söyleyeceğinden korkarak sordu:

- Nihal, Matmazel de Courton sana bir şey söyledi mi?

Nihal müteaccib [*şaşkın*] fakat birden babasının bu sualiyle ihtiyar mürebbiyenin bir gün evvel kendisine bir şey söylemek için gözlerinde fark olunan tereddüt arasında bir münasebet bularak durdu ve babasına bakarak "Hayır" dedi.

Şimdi ikisi de durmuşlardı. Bir hatve ötede, elinde yakalanarak hazırlanmış bir dalın ucuyla Bülend de muntazırdı. Adnan Bey dedi ki:

- Senden izin isteyecekti.

- Lâkin o sabah erkenden gitti bile...

Adnan Bey:

- Hayır, öyle değil Nihal! dedi, yalnız bugün için değil, Matmazel de Courton artık yorulduğundan bahsediyor. Biraz da memleketinde, kendi akrabasının yanında... Anlıyor musun Nihal?

Nihal pekiyi anlıyordu. Cevap vermeyerek, kalbinde derin bir acıyla gözlerini indirdi. Öteden Bülend soruyordu:

- Nasıl beybaba? Kim, kim? Matmazel de Courton öyle mi? Ah şu ihtiyar papağan! Nihayet memleketine bir seyahat mi düşünüyor?

Nihal gözlerinde birer katre yaş kuruyarak:

- Bülend! dedi, bize validelikten [*annelikten*] başka bir şey yapmayan bir kadın için böyle söz söylemekten seni menederim.

Bülend bir kahkaha içinde cevap verdi:

- Oh, evet fakat onu ihtiyar bir papağan olmaktan menedemezsin. –Sonra elinden dalı bırakıp karları silkerek başını çevirdi ve güya yolun ötesinden uzaklanan, artık memleketine giden o ihtiyar papağanın hayaline seslenerek elini salladı:– Uğurlar olsun Matmazel! Sizin akrabanıza benden çok çok selamlar!

Nihal'in vereceği cevabı işitmemek için Bülend koştu fakat Nihal cevap verecek bir hâlde değildi. Babasına da bir şey söyleyemiyordu. Arkasında Behlül'le Bihter'in ayaklarını işitiyordu. Başını çevirmeksizin, gözlerini kaldırmaksızın yürüdü. Adnan Bey de beraber yürüyordu.

Nihal kendi kendisine:

- Oh! Biçare ihtiyar kız! diyordu. Ve bir nakarat hükmünde kalben tekerrür eden [*tekrarlanan*] bu cümlenin arasında düşünüyordu. Düşünüyordu ki onun artık yorulduğundan bahsederek memleketine gitmek istemesi bir efsaneden başka bir şey olamazdı. Bihter'in ona karşı hiçbir vakit saklanamayan bir husûmeti vardı. Nihal'in bütün huysuzluklarına o bir müşevvik [*teşvik edici*] olmak üzere telakki ediliyordu. Kaç kereler Bihter bunu ihtiyar kıza ima etmişti. Onun evde vücudu [*varlığı*] Bihter'i rahatsız ediyordu. Şüphesiz bu onun tarafından mürettepti [*tertip edilmişti*]. Nihayet bir gün kocasına "Bu kadından beni kurtarın!" demiş olacaktı. O zaman o biçare kızın bütün o senelerce bir dakika fasılaya uğramayan fedakârlıkları unutularak kendisine anlatılmış olacaktı ki bu evin sükûnu onun artık Nihal'i yalnız bırakmasıyla mümkün olabilecek. Bu kendisine zarifane anlatıldıktan sonra nankör bir hizmetkâr zilletiyle kovulmuş olmamak tesliyetini [*tesellisini*] bırakmak için ihtimal onun taleb-i müsaade etmesine [*izin istemesine*] imkân vermişlerdi.

Ya bu adam Yarabbi! Ya bu baba nasıl görmüyor, hissetmiyordu ki kızının elinden bütün sevdikleri böyle birer birer alındıktan sonra o yaşayamayacak, evet, böyle yapyalnız yaşayabilmek için artık kuvvet bulamayacak.

Nihal tekrar üşüyordu. Demin kendisini ısıtan bu güneşin hararetini artık hissetmiyor, yalnız bahçeye henüz indiği vakit boynuna damlayan kar katresini duyuyordu. Güya müncemid [*donuk*] katre orada büyüyor, bütün vücudunu titreten bir buzlu su oluyordu.

Sonra da ona diyorlardı ki:

- Sen babanı bedbaht ediyorsun!

Lâkin onu, işte onu da bedbaht ediyorlardı. Kim? Nasıl? Niçin? Bilmiyordu fakat işte bedbahttı. Bugün her zamandan ziyade bedbahttı. Demek şimdi ondan, onun zayıf kalbinden bu müthiş fedakârlığı da bekliyorlardı! Demek o bunun için ağlayacak olsa, isyan etse, karşısına çıkacaklar ve:

- Nihal! Sen babanı bedbaht ediyorsun! diyecekler. Oh! Lâkin kimdi asıl bedbaht olan? Bir aralık, potininin ucuyla henüz yolun üzerinde erimeyerek mini mini adacıklar şeklinde kalan kar parçalarına dokunarak, gözlerini kaldırmaksızın, sakit [*sessiz*], ağır ağır hatvelerle [*adımlarla*] babasının yanında yürürken, bütün metanet-i kalbini [*kalp metanetini*] toplayarak, yavaş yavaş, kemal-i itidal-i lisanla [*yumuşak dille*], adeta yalvararak Matmazel de Courton için müsaade talep etmek istedi:

- Evet, artık yalnız onu bırakınız, diyecekti. Düşününüz, o giderse hayatımda ne azim [*büyük*] bir boşluk açılacak. Bakınız şimdi etrafımda beni sevecek kimse yok. Hep birer birer gidiyorlar. Evvela siz, beybaba, siz, sanki benden uzak bir yerdesiniz. Artık beni duymuyorsunuz. Sonra onlar, Şakire Hanım'la Cemile, onlar da birer yabancı oldular. Daha sonra Bülend, onun yalnız kendisini değil, benden kalbini de çaldılar. Artık beni sevmiyor, hep beni sevmeyenlerle beraber düşünüyor. Şimdi, şimdi de Matmazel de Courton. Lâkin beybaba, bana hastalıklarımda kim, kim refakat edecek? İşte bakınız, yalnız bunun vehmiyle üşüyorum. Bundan sonra bu evde mütemadiyen [*sürekli*] üşüyeceğim. Gidenlerle beraber sanki evimizde, o eski evimiz de parça parça koparak gidiyor. Siz bunu duymuyorsunuz fakat ben hissediyorum. İşte bütün bu ev değişmiş odalarıyla, sofalarıyla bir başka şey oluyor, güya katre katre olarak yerine bir başka evin çehresi çıkıyor.

Bunu düşünürken Firdevs Hanım'ın çehresini, bütün boyalarıyla, sahte gençlikleriyle gizlenen fersudelikleriyle [*pörsümüşlükleriyle*] o çehreyi görüyordu. Güya bu çehre o eski evin ölmüş ruhu üstünde yükselen yeni ev, yabancı evdi.

Bunları değil, babasına hiçbir şey söylemedi. Artık kendisini müdafaadan üşenen bir makhur [*kahrolmuş*] mecalşikeste [*mecalsiz kalmış*] keselanıyla [*bitkinliğiyle*] söz söylemeye hacet

görmüyordu. Hem buna ne lüzum vardı? O ne yapsa, ne söylese dinlenilmeyecekti. Hep o kadına itaat olunacaktı. Bunu şimdi tamamen hissediyordu. Babası onun elinde bir oyuncaktan başka bir şey değildi. Fakat bu oyuncak ona karşı müthiş bir silah olarak kullanılıyordu. Hâlbuki babası fena bir adam değildi, bundan emindi. O kızını yine seviyordu, severek öldürüyordu.

Niçin bu böyleydi? Onu bilmiyor, bilmeye de lüzum görmüyordu. Mademki ondan fedakârlık bekliyorlardı, işte o da her şeyi, kendisini feda edecekti. Şimdi onlar bahçenin köşesini dolaşmışlar, yalıya götüren diğer bir yolu takip ediyorlardı. Nihal uzaktan yalının kapısında Behlül'le Bihter'i görüyordu. Onlara takarrüb etmeden [*yaklaşmadan*] evvel nazarında [*bakışlarında*] derin bir teslimiyet-i makhurane [*kahrolmuşluk teslimiyeti*] ile gözlerini babasına kaldırdı.

- Beybaba, dedi, ne vakit gidecek? Bugün avdet etmeyecek [*dönmeyecek*] mi? Bu akşam beraber gezmeye gidecektik.

Mini mini ruh-i muzdaribinin [*ızdıraplı ruhunun*] bütün serzenişleri bu cümlenin içindeydi. Adnan Bey cevap verdi:

- Bu akşam gelecek kızım. Sen ne vakit izin verirsen, o vakit gidecek.

Nihal tekrar gözlerini indirmişti. Adnan Bey bir saniyelik bir tevakkuftan [*bekleyişten*] sonra ilave etti:

- Senin için başka bir mürebbiye arattırayım mı Nihal?

Nihal birden başını kaldırdı:

- Oh! Hiç lüzum yok, mademki Firdevs Hanım bize gelecekmiş!

Babasının yanında daha ziyade duramadı. Ağzından bilâihtiyar [*istem dışı*] taşan bu cümleden sonra birden koştu, Behlül'le Bihter yalının kapısında onlara muntazırdılar [*bekliyorlardı*]. Nihal Bihter'e bakarak Behlül'e dedi ki:

- Behlül Bey haberiniz var mı? Matmazel de Courton'u kovuyoruz.

Sonra elini uzatarak Behlül'ü elinden tuttu ve beraber gelmeye icbar ederek [*zorlayarak*] sürükledi. Yalının uzun merdivenlerini beraber, Behlül'ün eli hâlâ Nihal'in elinde, çıktılar. En yukarıda, sofada Nihal soluyarak durdu ve Behlül'ün elini bırakarak güya bütün vak'ayı, fedakârlığını, bu fecîa-yı sakiteyi [*suskun faciayı*] tafsil eden [*anlatan*] bir kelime olmak üzere "İşte!" dedi.

Sonra eliyle tokatlarcasına piyanosunun iskemlesini döndürdü ve yüzü Behlül'e karşı oturarak, ellerini dizinin üstünde kilitledi, kelimelerin seri bir cereyanıyla devam etti:

- Evet, işte şimdi artık benden memnun olabilirsiniz. Bir küçük itiraz bile etmedim. Bakınız, gözlerime, bir ufak katre bile yok. Hâlbuki bilirsiniz a, bu defa hepsinden mühim, hepsinden acı... Buna hiç ihtimal vermezdim. Bu o kadar düşünülemeyecek bir şeydi ki beni en ziyade öldürecek bir çare bulmak vazifesini bana havale etselerdi, bunu tahattur edemezdim [*hatırlayamazdım*]. O kadar gayr-i mümkün [*imkânsız*] bir şey görünüyordu. Onlar bulmuşlar, bugün bana sadece kararı tebliğ ettiler. Gidecek dediler. Peki, gitsin, anlıyor musunuz, gitsin. İşte o kadar! Başka, benden başka bir şey daha istiyorlar mı?

Kuru gözlerle Behlül'e bakıyordu. Behlül bütün metanet-i felsefesiyle [*felsefi metanetiyle*] beraber bu ızdırabın tesir-i feci-inden [*feci etkisinden*] mebhuttu [*şaşkındı*]. Bu kız için azim bir rikkat [*hassaslık*] duyuyordu.

- Benim mini mini Nihal'im, dedi. Bilir misin? Sana acıyorum.

Kesik, kuru bir kahkaha ile gülerek Nihal cevap verdi:

- Sahih? Acıyor musunuz? Lâkin niçin? Bunlar bütün birer çocukluktan başka bir şey mi?

Sonra bu acı istihzayı bırakarak ciddî bir sesle ilave etti:

- Size bir hakikat söyleyeyim mi? Şimdi ben bu şeylerden lezzet alıyorum. Oh! Bilmezsiniz, bugün bu acı fedakârlığı yaptıktan sonra içimde öyle lezzet var ki...

Behlül tesirine galebe çalınamayan bir rikkat içindeydi. Mühtez [*titrek*] bir sesle dedi ki:

- Nihal, ister misin? Bundan sonra seninle dost olalım, daima...

Nihal elini uzattı, sonra:

- Durunuz dedi, mademki öyle, size çoktandır yapmadığım bir şeyi yapayım.

Eliyle ince kaşının ucunu gösterdi:

- Buradan öpmek istiyordunuz değil mi? Mademki artık benim için bir iyi dost, bir büyük birader olacaksınız. Şimdi şuraya, yanıma oturunuz. Size piyano çalacağım, evet, saatlerle, bütün sevdiğiniz, istediğiniz parçaları...

Asabi elleriyle piyanosunun üstünü, yanında ayaklı hücreyi dolduran parçaları, defterleri Behlül'ün önüne yığıyor ve :

- Herkes bilsin ki, diyordu, Nihal'i öldürüyorlar da o yine...

Cümlesini bilfiil ikmal ediyor, piyanosunun kapağını şedid [*şiddetli*] bir darbe ile arkasına atarak Şarl Lökok'un "Gece ve Gündüz" ünden çıkarılmış velveledar [*gürültülü*] bir galopun şâtır [*şen*] kahkahalarını evin içine serpmeye başlıyordu.

Behlül'ün bu Tepebaşı temaşagâhının [*gazinosunun*] sadık müdaviminin [*müdavimlerinin*], kendine mahsus, en neşvedar [*neşeli*], en şetaretâver [*şen şakrak*] parçalardan mürekkeb bir silsile-yi müntahabatı [*seçmeler dizisi*] vardı ki bunları hemen ezber bilirdi. Önünde yığılan kümeden birer birer çekerek Nihal'in önüne bırakıyordu. Gran Via'lar, Maskot'lar [*Moscatte*], Perikol'ler, Brigan'lar, bütün o çılgın kahkahat-ı musikiye [*musiki kahkahaları*] yekdiğerini kovalayarak evi azim bir tarraka-yı neşvenin [*neşe patlamasının*] galeyanları içinde boğuyordu. Ve Behlül kâh ıslıkla refakat ederek, kâh hatırında kalan bir nakaratı söyleyerek Nihal'in yanında, gözleri yandan görünen ince soluk çehresine tesadüf ettikçe gecikerek, ona Beyoğlu'nun hummalı eğlencelerini ihtar eden [*hatırlatan*] bu şeyleri dinlerken düşünüyordu.

On Beş

Düşünüyordu ki işte bütün bu kış bunlardan uzak kalmıştı. Nihal'i dinlerken hayalinin içinde üzerine ziya tufanları, renk şelaleleri dökülmüş köşeler açılıyor, Odeon sahnesinin bir tarafını, Konkordia merkasasının [*dans salonunun*] mecnunane [*çılgınca*] bir kadrilini görüyor, sonra çıplak omuzlar, kollar, mini mini zarif beyaz satenden iskarpinler bir tayeran-ı seri [*hızlı uçuş*] ile gözlerinin içinde uçuyordu. O zaman kalbinde derin bir tahassür [*özlem*] hissediyordu. Onun hayatı işte o âlemin heyecanları içinde yuvarlanmalıydı. Nasıl olmuştu da koca bir mevsimin o bitmez tükenmez silsile-yi leyalini [*geceler dizisini*] bu hazin köhne yalının koltukları içinde, artık ihtiyarlayarak ölümün burûdetlerinden [*soğuklarından*] mangal altlarına kaçan mariz [*hasta*] kediler uyuşukluğuyla geçirmişti?

Şüphesiz Bihter'i seviyordu. Hayatında hiç böyle derin ve uzun bir sevdası vuku bulmamıştı. Bu, elbette onun ilk ve son aşkıydı. Lâkin bu hep böyle, aynı mülakatlar, aynı saatlerde söylenen aynı sözler, aynı teminat-ı vefa [*vefa güvencesi*] ile teâti olunan [*alınıp verilen*] aynı buseler, bir izdivaca mahsus yektarz ve yekmeal [*aynı tarz ve anlamda*] bir zemzemeyle [*ezgilerle*] ilelebed sürecek miydi?

Yavaş yavaş bu muaşakanın [*sevişmenin*] yeknesak [*tekdüze*] lezaizi [*zevkleri*] arasında yenilikler, başkalıklar ister olmuştu. İlk haftalarda onları titreten, korkutan şeyler oluyordu. Yekdiğerine [*birbirine*] tamamen temellük edinceye [*sahip olunca ya*] kadar, muaşakalarında daha kat' olunacak [*alınacak*] mesafeler,

daha göze alınacak tehlikeler kaldıkça, tatmin olunacak emellerin hararet-i heyecanını [*heyecan sıcaklığını*] hissederlerdi fakat sonra artık bu muaşakanın devamından başka beklenecek bir şey kalmayınca sakin saatler, o sükûnu bir azab-ı ihtizara [*can çekişme azabına*] benzeyen muttarid [*düzenli*] sâât-ı muaşaka [*sevişme saatleri*] başlamıştı. O farz ettikleri ihtiraslardan, galeyanlardan, cinnetlerden, gözyaşlarından, yekdiğerini daha ziyade sevmek için hırpalaşmaklardan velhâsıl o bir aşkın hayatını daima tazeleyen buhranlardan hiçbir şey yoktu. Hatta birbirini kıskanmıyorlardı bile.

Behlül zannının tamamıyla hilafına olarak Bihter'de yumuşak, gevşek bir kadın buluyordu. Bir kaideye tebaiyet edercesine [*uyarcasına*] odasına gelişleri vardı ki Behlül'de bir tesir-i nahoş [*nahoş etki*] bile uyandırıyordu. Bu muaşakada yekdiğerini arzu etmeye vakit bulamıyorlardı. Behlül pek sarih olmamakla beraber bu kadının elinde kendisinin bir kadın hükmünde kalmaya başladığından haberdar oluyordu. Odasında gelinip aranılan, her arzu olundukça alınıp tasarruf edilen kendisiydi. Pekiyi tahlil etmeksizin bu tarz-ı muaşakadan [*sevişme tarzından*] kendisine bir zillet çıkarıyor ve kalbinin ta derin, kendi nefsine karşı bile hafî [*gizli*] tutulan bir noktasında Bihter'e bir husûmet hissediyordu.

Kendi tabirince bu nefis kadında sevdanın bir zevk-i nefaseti [*nefaset zevki*] eksikti. Muaşakalarında Bihter o kadar maddileşiyor, Behlül'ün bütün mutalebat-ı harisesine [*haris taleplerine*] öyle mağlubane muvafakat ediyordu ki belki bir fedakârlık olan bu şeyler, bilakis aleyhine çevrilerek onu bayağılaştıracak, muhteremiyetten [*saygınlıktan*] düşürecek zilletler hükmüne geçmiş oluyordu. Behlül'e hiçbir şey reddedilmiyordu. Onun hiçbir arzusu fazla bulunmuyordu. Hâlbuki o reddedilmeye, yalvarmaya, istenen şeyin zor istihsal [*elde*] edilmiş olmasından lezzet almaya muhtaçtı.

Bir gece mutlaka reddedilecek bir şey olmak üzere Bihter'i sarhoş etmek istemişti. Bihter isyan edecek, adi bir sefile zaafıyla onun bu hevesine muvafakat etmeyecek ümidindeydi. O zaman Behlül için bu kadının bir garam-ı mestanesini [*mestane aşkını*] aramak, ona nail olabilmek büyük bir saadet olacaktı. Bilakis Bihter buna muvafakat edince onu sarhoş etmek Behlül'e

iğrenç bir şey göründü. Bu aralarında netice verilmemiş bir latife hükmünde kalmıştı. Fakat Behlül'ün kalbinde Bihter'e hiç olmazsa bunu reddetmemiş olmasından mütevellid [*dolayı*] bir kin vardı.

Bu kin hakikat-i hâlde [*aslında*] Bihter'e hürmet edememekten neş'et ediyordu [*kaynaklanıyordu*]. Erkekler bir kadını cidden sevebilmek için ona hürmet edebilmelidirler. İsmetlerinden düşen kadınlar için, en şedid [*şiddetli*] aşklar arasında bile onlara bir hisse-yi lezzet [*zevk hissesi*] tefrik etmekten hâli [*uyarmaktan uzak*] kalmazlar. Hissiyatını sarahaten [*açıkça*] tahlil etmekten çekinmekle beraber Behlül nihayet Bihter'de hacle-yi izdivacından [*evlilik odasından*] kaçarak başka birinin firaş-ı mahremiyetine [*mahremiyet yatağına*] giren bir kadın görmeye başlamıştı. Ve gece odasında sobanın yanında koltuğunun içine gömülerek Pol Borje'nin [*Paul Bourget*] o bîinsaf [*insafsız*] müşerrih-i nisvanın [*kadın anlatıcısının*] birkaç sahifesini süzerken Bihter'in hem gelmesini ister hem gelmesinden korkardı.

Bihter ona küsseydi, birkaç hafta, evet, yalnız birkaç hafta dargın olsalardı, Behlül onu beş dakika yalnız görüp nihayet affettirmeye muvaffak olmak için günlerce fırsat bekleseydi, sonra gözyaşları içinde tekrar birbirinin kollarına atılsalardı, öyle zannediyordu ki o zaman şimdi istemeksizin düşündüklerini düşünemeyecekti.

Bu bir mevsimlik muaşakanın son günleri Behlül için öyle bir devrenin hengâme-yi ibtidası [*başlangıç vakti*] olmuştu ki o devre esnasında bilâihtiyar [*elinde olmadan*], henüz gınâ-yı garamın [*aşk bıkkınlığının*] başladığına bir vukuf-i celî [*açık vukuf*] hâsıl olacak kadar hissiyat kesb-i sarahat etmeksizin [*açıklık kazanmadan*], sevilen kadına atfolunacak kusurlar bulunur, onu aşkın hararet-i baharında [*bahar hararetinde*] tezyin eden [*süsleyen*] bütün ezhar-ı hülya [*hayal çiçekleri*] artık solgun ve pejmürde görünür, bir vakitler sevmek için icat olunan sebepler yavaş yavaş sevmemek için birer sebep kuvvetini alır. Behlül'ün nazarında Bihter el'an [*hâlen*] hep o nefis ve müstesna kadındı. Hep onun giyinişinde, söyleyişinde, oturuşunda, yelpazesini açarken, peçesini iliştirirken, parmaklarının bir iki mahir darbeciğiyle saçlarına bütün mana-yı simasını [*simasının manasını*] değiştiriveren bir başka hâl verirken, dudağının kö-

şesinde o mini mini çukuru dalgalandıran kaşlarını kaldırarak en adi bir kelimeye en güzel bir şiir fevkaladeliğini verirken, bütün o hiçlerden mürekkeb bin türlü güzelliklerinde, hâlâ en evvel, ilk gördüğünde alınan tesir devam ediyordu. Bu kadını hiçbir zaman arzu etmekten hâli [*uzak*] kalamayacağına tamamen vâkıftı fakat bu aşkın suhûlet-i husulü [*gerçekleşme kolaylığı*], suhûlet-i devamı [*devamının kolaylığı*], bu tehlikesiz, vak'asız, gürültüsüz muaşakanın sükûnu onun tamamiyet-i saadeti [*saadet bütünlüğü*] içinde öyle uzun boş saatler bırakıyordu ki düşünmeye vakit buluyordu.

Kendi kendisini bazen böyle düşünürken fark ettikçe silkinir, düşünmemek isterdi. Aşkta kalp sükûta başlayıp da zihin istimal-i melekata [*melekeleri kullanmaya*] başlarsa o aşk öyle bir hasta çocuğa benzer ki damarlarında taze bir kan yerine müsemmim [*zehirleyici*] ilaçlar cevelan etsin [*dolaşsın*]. O, bu kıymettar hasta çocuğun damarlarına müsemmim ilaçlardan koymamak için kendisini düşünmekten menederdi.

Kaç kereler böyle düşünürken Bihter'e bu aşkın suhûlet-i husulünden [*kolayca gerçekleşmesinden*], suhûlet-i devamından bir hisse-yi töhmet [*suçlanma payı*] çıkarmıştı. O sukutu [*düşüşü*], bir akşam odasında en intizar olunmayan [*beklenilmeyen*] bir dakikada, birinci defa olarak cesaret edilip söylenmiş iki hatarnâk [*tehlikeli*] kelime ile vuku bulan mağlubiyeti, affedilmez bir kabahat olmak üzere telakki ediyordu. Bihter Behlül'e istimal-i maharet [*becerisini kullanmak*] için vakit bile bırakmamıştı. Kendisini, sahne-yi hünerinde [*hüner sahnesinde*] hiçbir eser-i sanat [*sanat eseri*] göstermeye henüz zaman bulmadan alkışlanan bir sanatkâr kadar alıklaşmış olarak, kollarında Bihter'le buluvermişti. O kadar kolay düşen bu kadın bütün aşkını vermekte yine o kolaylıkla devam ediyordu. İlk sukutu [*düşüşü*] takip eden o kısa devre-yi azab-ı vicdan [*vicdan azabı devresi*] bile Behlül'ün nazarında nâgehan [*ansızın*] perdesi düşüveren yarım kalmış, fena tertip olunmuş bir mudhike [*komedi*] hükmündeydi. O zamandan beri Bihter bu muaşakanın züllünü, ayıbını hiç hissetmiyor gibiydi. Lâkin o züllü, o ayıbı şimdi Behlül duyuyordu. Kaç kereler o, kollarının arasındayken, birden silkinmek, "Lâkin hissetmiyor musunuz ki bu aşk mülevves [*kirli*] bir şeydir?" demek arzularını hissetmişti. Kendisini affediyordu ve kendisi-

ni affetmek için bulunan sebepler bütün Bihter için fazla bir vesile-yi töhmet [*töhmet vesilesi*] oluyordu. Onu gelip alan kadın hâlâ gelip almakta devam ediyordu. Onun ellerinde kendisini bîgünah bir alet-i cinayet [*cinayet aleti*] masumiyetiyle [*masumluğuyla*] görüyordu.

Böyle, bu aşk-ı memnû'un [*yasak aşkın*] taharri-yi mesuliyetiyle [*sorumlusunu aramakla*] zihnini meşgul görürken birden kendisini takib-i muhakemeden [*muhakeme yürütmekten*] meneder ve düşüncelerine karşı aşkını müdafaa edecek bir cümle bulurdu:

- İşte erkekler! derdi, asla memnun değildirler. Artık sevmemek isterlerse bütün sukutun, günânın [*düşüşün, bıkkınlığın*] kabahatlerini kadınlara yükletmek için çare bulduktan sonra sevmemek kabahatini de onlara bırakmak için biçareleri tezlil edecek [*alçaltacak*] şeyler ararlar.

Hâlbuki Bihter'i sevmemek onun için gayr-i kabil-i telafi [*telafi edilmez*] bir zarar hükmündeydi. Bu kadını kendi kendisine öyle leziz bir kevser-i sevdaya [*sevda kevserine*] benzetiyordu ki doyduktan sonra yine, daima içilmekte devam olunsun. Onu kaybettiği dakikadan itibaren isteyeceğine emindi. Behlül bu muaşakada kendi nabzı parmakları arasında bir tabib-i mariz [*hasta tabip*] gibiydi. Lâkin maraz [*hastalık*] derin bir seyyale-yi bürkâniye [*lav akıntısı*] hıyanet-i muhtefiyesiyle [*gizli hainliğiyle*] kaynamakta berdevamdı [*devam ediyordu*].

Bihter için Firdevs Hanım'dan bile bir vesile-yi istihkar [*aşağılanma vesilesi*] çıkarıyordu. Bir vakitler İstanbul'un güzide hayat-ı zevkinde [*zevk hayatında*] en parlak bir çehre olan bu kadın şimdi taze kalmak için gülünç çılgınlıklarıyla Behlül'e o kadar tuhaf fakat iğrenç bir tuhaflıkla tuhaf görünüyordu ki Melih Bey Takımı'nın bütün şaşaa-yı hayatına [*hayat şaşaasına*] bu neticenin zalam-ı küsûfundan [*batış karanlığından*] sanki tabaka tabaka bulutlar dökülüyor ve bilhassa ta uzak bir ufk-i mübhemde [*belirsiz ufukta*] Bihter'in çehresi bu bulutların gölgeleriyle örtülüyordu. Bu valide, bu kızın bir sahife-yi istikbali [*gelecek sayfası*] gibiydi. Onu da uzun sandalyesinde sızılı dizlerini dinlendirirken henüz bıyıklanmış bir çocuğun elini çekerek sıktığını, defedilemez bir hayal-i ruyet [*görüş hayali*] içinde görüyordu. Firdevs Hanım'ın en müstesna bir zevk-i nefasetten

[*estetik zevkinden*] sonra yavaş yavaş hastalaşan fikrinden çıkmış o garip çehreler, o gülünç elbiseler, iflas etmiş bir gençliğin öyle tuhaf acılıklarıydı ki bir mudhike [*komedi*] olarak seyredilirken ağlanmak istenirdi.

Behlül hâlâ gözlerinin içinde, şüphesiz dizlerinin sızılarından bağırmamak için dişlerini sıkan bu kadının, yastıklarla beslenerek yükseltilmiş açık sarı boyalı saçlarıyla, o siyahla aldan karıştırılmış garip elbisesinin pörsümüş kollarını açık bırakan cepkenleriyle ona bakan gözlerini görüyor ve bu gözlerle Bihter'in gözleri arasında öyle bir müşabehet [*benzerlik*] buluyordu ki o hayalin arkasında ellisini geçmiş bir Bihter'in öyle bir zevk-i mariz [*hasta zevki*] ile boyanmış çehresini görmekten men'-i nefs edemiyordu [*kendini alamıyordu*].

Bazen kendisine kabahat bulurdu. O bu muaşakada ilk tecrübe-yi sevdasını [*sevda tecrübesini*] geçirmeye çalışan bir çocuk beceriksizliğiyle davranıyordu. Bu aşkı sükûn-i cereyanından [*akışındaki sakinlikten*] çıkarmak, o aranılan ihtirasları, heyecanları hiç olmazsa icat etmek için o da bir şey yapmamıştı. Nihayet yorulmuş, izdivacın nermin [*yumuşak*] yastıkları arasına hasta başını koyarak dinlenen bir meftur-i sevda [*sevda yorgunu*] usluluğuyla işte uzun bir kış mevsimini bu sakin muaşakanın uykularında geçirmişti.

Nihal bilâfasıla [*aralıksız*] parçalar bittikçe kapayıp halının üstüne atarak bazen hoşuna gitmeyen bir şeyi bırakıp diğer birine başlayarak devam ediyordu. Önünde çalınacak şey kalmadıkça başını çevirmeden Behlül'e soruyordu:

- Başka? Başka?

Evet, bütün bir mevsimi uykuda geçirmişti. Nihal'in çehresini yandan görüyordu. Düşünürken gözleri bulanıyor ve Nihal'in ince siması sanki titrek sislerin arasında ihtizaz ederek [*titreyerek*] yükseliyordu. Nihal'e böyle bakarken onun çaldığı bir şeyi ıslıkla o da çalıyordu. Birden merak etti. Bu neydi?

- O nedir, çaldığın Nihal?

- Bilir miyim? Şimdi siz verdiniz. -Ve Nihal sağ eliyle devam ederek sol eliyle parçanın kapağını gösterdi. Behlül eğilerek bakıyordu:

- A, sahih! dedi.

Bu bir sene evvel bütün Beyoğlu'nun ağzında dolaşan bir havaydı ki birinci defa olarak Konkordiya sahnesinde bir Hollandezden işitilmişti. O vakit Behlül bu parçayı suret-i mahsusada [*özel olarak*] getirtmişti. Nihal şimdi onu çalarken Behlül kendisini Konkordiya'da çılgın refiklerinin [*arkadaşlarının*] arasında görüyordu. Sahnede Kette, o çapkın Hollandez bütün küçük beyaz dişlerini gösteren bir hande içinde beyaza benzeyen sarı saçlarıyla kendisine zarif bir kedi başı yaparak, en mülevves [*kirli*] manalar işrab eden [*sezdiren*] bu parçanın güşadesîne [*göğsü açık*] mısralarını, mini mini sarı gözlerinin ilaveleriyle daha ziyade teyid ederek birer birer onun gençliğinden, güzelliğinden iğtinam olunacak [*ganimet alınacak*] parçaları aç, haris bekleyen halka birer sadaka nev'inden [*türünden*] atıyor ve bu halk, o genç ve güzel kızın çapkınlıklarıyla tutuşmuş, gayr-i mutmain [*tatmin olmamış*] heveslerin ateşiyle kuruyan ağızlarını açarak güya bütün göğüslerini şişiren arzuları boşaltacak bir uluyuşla nakaratı, onunla beraber tekrar ediyordu. Sanki bu nakaratın arasında, o sahnede zarif kedi başıyla etrafı taarruza davet eden bu kız, nihayet hırsından çıldırarak, cinnetinden böğürerek atılan halkı, vahşi bir derâguş [*kucaklama*] içinde kollarıyla sıkıyor, kemiklerini kırıyor gibiydi.

Hâlbuki herkes bu kızın iffetinden bahsediyordu. Ona ancak on altı yaştan ziyade verilmiyordu. Garip bir sergüzeşt [*serüven*] uyduruluyordu. Babası Avustralya açıklarında gemisiyle beraber kaybolmuş bir mellah [*denizci*] deniyordu. Validesi namuskâr [*namuslu*] bir dul, kızını büyük şehirlerin küçük sahnelerinde dolaştırıyordu. Kette için daima bu sahnelerin çirkâbı [*çirkefi*] üstünde batmaksızın yüzen bir yasemin kalmak şöhreti, bu muhitlerde bütün heveslerini kolay istihsal etmekten usananlar için çıldırtıcı, korkutucu bir emel uyandırıyordu. Konkordiya'yı zelil bularak istihkar edenler [*küçümseyenler*] bile o kış buraya tatmin edile edile yorulmuş heveslerinin arasında nâgehan feveran eden [*ansızın kabaran*] açlıklarını getirmiştiler. Lâkin bütün vaatler, fedakârlıklar hep sahneden ileriye geçemiyor, bu halk bir sedd-i senginin [*taş seddin*] kenar-ı menaatine [*sağlam kenarına*] düşüp bayılan dalgalar acziyle bu sahnenin pay-ı zilletinde [*zillet ayağında*] yıkılıp kalıyordu. Yalnız birkaç kere kendisinin yemeğe davet edilmesine muvafakat etmişti fakat

hep zayıf omuzları köhne matem elbisesinin altında sefil bir hayatın ızdıraplarını gösteren validesiyle beraber...

Ve bu on altı yaşında kızın, bu küçük sahnelere mahsus edebiyatın en çapkınına en çapkın manalarla tercüman olan bu kızın, validesinin refakatinde sade bir akşam taamından [*yemeğinden*] başka bir şey kabul etmemesinden bütün Beyoğlu'na bir çılgınlık gelmişti. Herkes kendine âşıktı, herkes Konkordiya'daydı, herkes o nakaratı tekrar ediyordu.

Sonra birden, kış nihayetinde Kette unutuldu. Üzerinden bir yaz geçti. Bu şöhretler öyle narin çiçeklere benzer ki üzerinden bir mevsim geçmek onları öldürmek için kifayet eder. Bu kış Kette yine Konkordiya'daydı. Yine validesiyle beraber bir yemekten başka bir şey kabul etmiyordu. Fakat artık kimse yoktu. Asıl Beyoğlu'nun hayatını terkib edenlerde [*oluşturanlarda*] bu kız için ilk devre-yi cinnet [*cinnet dönemi*] geçmişti. Şüphesiz başka esbab-ı cinnet [*cinnet sebepleri*] bulunmuştu. Bu tebeddül [*değişim*] neden neş'et etmişti [*kaynaklanmıştı*]? Bilinemez. Kette hakkında türlü hikâyeler naklolunmuştu. Bilhassa bir tanesinin sıhhatine [*doğruluğuna*] kanaat ediliyordu. Lahey'in zabıtaca müseccel [*tescilli*] bir evinden, validesinden başka her şeyi olan o ihtiyar karı tarafından alınarak zengin bir izdivaç şikarına [*evlilik avına*] çıktığından bahsedilen bu kızın bütün yazı bir berber kalfasının evinde geçirdiğine yemin ediliyordu. Şimdi Kette kabul olunan yemeklerden validesini hazfe [*silmeye*] muvafakat ediyor deniyordu. Ve bir kış evvel Konkordiya'da vakf-ı hayat edenler [*hayatını adayanlar*] bu hikâyeye o kadar inanıyorlardı ki tecrübeye lüzum görmüyorlardı.

Kette için herkesle beraber çıldıran Behlül yine herkesle beraber bu hikâyeye inanmıştı. Hatta onu tamamen unutmuştu. Bugün düşüncesinin arasında, Nihal o parçayı çalarken uzun bir senenin nisyanı [*unutulmuşluğu*] içine gömülen Kette'nin çehresi nâgehan [*birdenbire*] uyanmıştı ve birden onu tekrar görmek için galebe çalınamaz bir arzu duydu.

Acaba hâlâ Konkordiya'da mıydı?

Bu suali kendi kendisine sorarken gülüyordu. O hayatın bu derece cahili kalacak kadar uzaklarında yaşayabildiğine şaşıyordu. Bu akşam gidecekti. Hemen bu akşam Kette'ye bir yemek verecekti. Bir saniye içinde karar vermişti. Sonra Bihter'i düşün-

dü. Bu ona karşı bir hıyanet değil miydi? Bihter için bir merhamet duyuyordu. Kendi kendisine "Biçare kadın!" diyordu. Behlül'ün bir aralık bunu düşündüğüne vâkıf olsa kim bilir, ne kadar ağlayacaktı. Hayır, hayır, bu denaeti [*alçaklığı*] asla kabul etmeyecekti. Sonra birdenbire kendi kendisine "Lâkin ahmak, dedi, sen bunu esasen [*aslında*] Bihter için yapacaksın. Onu daha ziyade sevmek için."

Hayır, hayır, bilakis [*aksine*] gitmeliydi. Bihter'le aşkının hayatı için buna ihtiyaç vardı. Nihal'den rica etti:

- Tekrar eder misin Nihal?

O parçayı bir daha işitmek istiyordu. Kette artık kalbinde tamamen taze bir hayat bulmuştu. Evet gidecekti. Birden aklına bir şey geldi. Bu defa maddi bir mani vardı. Ona da bir çare buldu. Tekrar ettirdiği parçada Nihal'i tevkif ederek [*durdurarak*]:

- Nihal, dedi, ben sana ne kadar borçluyum?

Behlül Nihal'e daima borçluydu. İkisinin arasında daima Behlül'ü medyun [*borçlu*] bırakan bir hesab-ı cari [*cari hesap*] vardı. Nihal cevap vermeyerek dudaklarını kıvırdı.

- Bilir misin Nihal? Bugün seninle tamamen dost oluyorum ama bilirsin a, bilâücret [*ücretsiz*] yapmak pek de mizacıma muvafık [*uygun*] bir şey değil. Para çantan nerede Nihal?

Nihal Behlül'ün bu teklifsizlikleriyle o kadar alışıktı ki başıyla ceketinin sol cebini gösterdi. Behlül çantayı avucuna boşalttı. Hepsini alıyordu. Nihal de o kadar zengin değildi fakat ikisi de yarım zengin kalmaktansa iki sermayeyi bir yere getirerek yalnız birinin zenginleşmesi daha muvafıktı. Hem haftaya babasından para bekliyordu. Birinci defa olarak bu sefer Nihal'e o ikraz edecekti [*borç verecekti*]:

- Değil mi Nihal?

Nihal pekiyi anlamayarak, dinlemeyerek başıyla "Evet!" dedi.

- Ben gidiyorum Nihal. Sana İstanbul'dan bir şey getireyim mi?

Nihal piyanoyu bırakarak çevrildi:

- İstanbul'a mı gidiyorsunuz? Hemen şimdi?

Evet, hemen gidecekti fakat kabahat Nihal'indi. Bu piyanosuyla ona bu geceyi Beyoğlu'nda geçirmek hevesini vermişti. Nihal güldü ve cevap vermeyerek tekrar piyanosuna döndü.

* * *

Bihter Behlül'e sofada eldivenlerini takarken tesadüf etti:

- Bir yere mi çıkıyorsunuz? dedi.

Behlül onun gözlerinden ictinab ederek [*kaçınarak*] ve eldiveninin iliklenmekte güçlük gösteren bir düğmesiyle meşgul olarak "Evet" dedi, "İstanbul'a kadar yalnız inip çıkmak; ancak iki saatlik bir gaybubet [*kayboluş*]." Birden yalan söylediğine nedamet etti [*pişman oldu*]. Bu nedametinde hiddete benzer bir şey bile vardı. Kendisini saatlere kadar hesap göstermeye mecbur eden bu muaşaka artık isyan ettirecek bir yük oluyordu. İlave etti:

- İhtimal bu gece avdet de etmem.

Bu son sözünün tesirini anlamak için gözlerini kaldırmıştı. Bihter'i sapsarı gördü. Genç kadın ufak bir tereddütten sonra:

- Lâkin dedi, bu geceyi bana vaat etmiştiniz.

Behlül o vaadini unutmuştu. Kendisini birden kaba, sert bir adam olmaya sevk eden bir tuğyanı [*isyanı*] zor zapt etti. Nihayet bu kadın en küçük muhtariyetlerine [*özerkliklerine*] müdahale eden sevdasıyla can sıkacak bir şey oluyordu. Nahoş bir cevap vermemiş olmak için "Avdet etmemek muhakkak bir şey değil" dedi. "Bunu her ihtimale karşı söylüyorum. Böyle havalarda, böyle bir güneşle damarlarımda bir şey tutuşuyor. Beni evin dar havasından kaçmaya, gezmeye, geniş, serbest ufuklara bütün ciğerlerimi açmaya sevk ediyor.

Bihter'e mütebessimane [*gülümseyerek*], bir çocuk aldatan gözlerle bakarak söylüyordu. Birden tevakkufa [*durmaya*] mecbur oldu. Kendi sesinin ve bu yalanın soğukluğundan üşüyerek sustu. Bihter'in şimdi o dudağının köşesinde, daima bir tebessümün gölgesiyle titreyen o bellisiz çukurda acı, elîm [*elemli*], aldatılan bir kadının, ilk sukut-i âmâlini [*emellerinin ilk düşüşünü*] hisseden bir kalbin zehrhand-ı ızdırabı [*ızdıraplı acı gülüşü*] belirmişti. Bihter bu karşısında gülümseyen adamın, bu kendisine özür bulmaya çalışan sesin bir yalan olduğunu kadın hissiyle, aldatılmaya başlanan, artık sevmemekte tekaddüm etmeyen [*öne atılmayan*] bir kadın hissiyle anlamıştı. Bu nasıl bir yalandı? Niçin yalan söyleniyordu? Bilmiyordu fakat yalandan emindi. Bunu Behlül'ün gözlerinde sarahaten görmüştü.

Ta a'mâk-ı hüviyetinde [*kimliğinin derinliklerinde*] bir şey öldürülüyormuşçasına azim [*büyük*] bir azap duydu. Bir kelime daha ilave etmeyi yahut bir kelime daha söylettirmeyi fazla buldu. Cevap vermedi fakat bakışında öyle bir şey vardı ki Behlül'e "Yalan söylüyorsun!" diyordu. Behlül bu nazarın mana-yı beliğini [*açık anlamını*] anladı ve yalanının içinden başka bir yalanla çıkmak isteyerek "Doğrusunu söyleyeyim mi Bihter?" dedi. "Nihal'den kaçıyorum, evet, asıl ondan. Düşün bir kere, birazdan o, mürebbiyesi gelince kıyamet kopacak. Ben Nihal'i biliyorum. Bütün tuğyanını [*isyanını*] sonraya bırakıyor. Ondan başka, mademki hepsini söylemek lazım geliyor, biraz da Nihal'e acıyorum. Böyle meselelerde o kadar zayıf bir adam olurum ki anlıyor musunuz? En iyisi bu gürültünün içinde bulunmamaktır."

Bihter sakit [*suskun*], sapsarı dinliyordu. Behlül başladığı gibi bitmemek istidadını gösteren bu nutkun [*konuşmanın*] içinden çıkmak istedi:

- Ondan sonra, dedi, kim bilir, belki gece kimsenin haberi olmadan...

Cümlesini bitiremedi. Uzakta kavgaları işitilen Nesrin'le Şayeste'nin bir gürültüsünden ikisi de titrediler. Sofada böyle yavaş sesle bu muhavere [*konuşma*] affedilmez bir ihtiyatsızlıktı. Behlül yüksek sesle:

- Kızlara söyler misiniz yenge, dedi, benim odamın ateşini yakmadan yatmasınlar. Belki gece avdet edecek olurum.

Yukarıda Nihal'in piyanosu devam ediyordu. Bihter başına nâgehan [*aniden*] bir şey düşmüşçesine sersem, bir dakika içinde onu en âsûde [*dingin*] zannolunan bir mesudiyetten [*mutluluktan*] en müthiş bir azaba atan bu vak'anın mahiyetini düşünemeyerek, başının üstünde parçalanmış bir dünyanın velvele-yi intırakına [*patlama gürültüsüne*] benzer bir gürültüyle yuvarlanan bu piyanoyu dinleyerek bekliyordu. Kendi kendisine beyninin bulutları arasında yalnız bir şey soruyordu. Demek artık yalan başlamıştı!

Bu kısa muhaverenin bütün teferruatını şu dakikada unutmuştu. Tahattur etmek için cebr-i nefs etse [*kendini zorlasa*] bile muvaffak olamayacaktı. Yalnız o yalan Behlül'ün gözlerinde sarahaten [*açıkça*] okunan o yalan yaşıyordu. Sonra yavaş yavaş

başının üstünde hep o musiki-yi velveledarın [*gürültülü musikinin*] fırtınaları, azim kasırgalarının içinde parçalanmış dünyaların enkazını süpürüp götürürken, beyninin içinde bulutlar, parça parça âfâk-ı hatırat [*anı ufukları*] bırakarak dökülmeye başladı. Burada, ayakta, iki dakika içinde bu kısa muhaverenin bütün ânât-ı azabını [*azap anlarını*] birer birer yaşadı. Behlül'ün o yalan söyleyen sesini hep o yalan kelimelerle birer birer işitti. Demek Nihal'e acıyordu. Bunu söylemek onu muaheze etmek [*eleştirmek*] demekti. Sonra o bulutlar daha uzak âfâk-ı hatıratı da açarak, bütün unutulmuş, zaman-ı vukuunda [*gerçekleşme zamanında*] ehemmiyet verilmeyerek zapta şayan [*kayda değer*] bulunmamış şeyleri, şu son haftaların son mülakatlarına ait küçük küçük kelimeleri, yalnız şimdi birer mana kesbeden [*kazanan*], birer kuvvet alan hiçleri gösterdi. İki dakika içinde genç kadın mebna-yı sevdasının [*sevda kaynağının*] yanında o vakte kadar görülmemiş, vücuduna imkân verilmemiş bir uçurumun müthiş, karanlık ağzını açarak barid [*soğuk*], müncemid [*donuk*] nefesiyle yüzüne soluduğunu hissetmişti. Yukarıya çıkıp Nihal'in yanından geçmek için kuvvet bulamadı, kocasının hücre-yi iştigaline [*çalışma odasına*] atıldı.

Ve yukarıda mini mini Nihal, o müthiş matem-i saadetinin [*saadet mateminin*] son darbesiyle bir daha sarsılan mariz [*hasta*], biçare vücudunu yerlere atarak, ızdırabından, ızdırabının tehevvüründen [*öfkesinden*], makhuriyetinin [*kahrolmuşluğunun*] tuğyan-ı aczinden [*acizlik isyanından*], boğazlanmış bir güvercin ye'siyle [*umutsuzluğuyla*] çırpınmak, kıvranmak için önüne geçen, hatırına gelen bütün çılgın parçalarla piyanosunda kıyametler koparırken hep o ensesinden beynini çekerek koparıyor zannolunan ağrılar dakikadan dakikaya şiddetini artıran pençeleriyle güya başını deliyor, çengelleriyle damarlarını söküyor gibiydi. Birden çocuk kolları gerilmiş, elleri piyanosunun üstünde donmuş, ensesine sanki saplanan bir çiviyle başını oynatamayarak, boğuk bir sayha-yı ızdırapla [*ızdırap çığlığıyla*] tevakkuf etti [*durdu*]. O zaman birinin koştuğunu, onu sallanırken kollarının arasında tuttuğunu, hafifçe kucaklayarak biraz evvel Behlül'ün oturduğu koltuğa koyduğunu hissetti. Bütün bu baygınlık yalnız bir dakika sürmüştü. Bu patlamadan geçen bir fırtına dizlerinin dibinde, birer buz parçası kadar soğumuş el-

lerini avuçlarının içinde sıkarak, bembeyaz, bütün o rakik [*ince*] Habeş çehresi donuk bir beyazlıkla beyaz, Beşir'i gördü.

- Beşir sen misin? dedi.

Evet, oydu. Bugün de bahçeden sonra onu esir bir gölge sadakatıyla takip etmiş, orada, merdiven başında, cam kapının yanında beklemişti. Behlül'ü, Nihal'in kaşının ucundan öperken görmüştü. Sonra o gidince, yavaşça daha ziyade yaklaşarak, bilinemez biçare beşeriyet-i mahrumesinin [*mahrum beşeriyetinin*] nasıl bir ihtiyac-ı ruhuyla [*ruh ihtiyacıyla*], nasıl bir merbutiyet-i me'yusesiyle [*umutsuz bağlılıkla*] ayaklarının altında ölmek istediği Nihal'in bütün ızdıraplarını hissederek, o ızdıraplarla kendi ruhunun da eridiğini, ezildiğini duyarak sessiz, hareketsiz beklemişti.

Gözlerinde bir şerare-yi saadetle [*saadet kıvılcımıyla*] Nihal'e bakıyordu. Nihal hep o tebessümüyle onu daha ziyade temin etmek istedi:

- Küçük bir baygınlık! Yorgunluktan...

Sonra amiriyetini [*amirliğini*] takınarak metin bir sesle ilave etti:

- Kimseye söylemeyeceksin Beşir, anlıyor musun? Öyle istiyorum.

O zaman Beşir'in bir saniye evvel tutuşan şerare-yi saadet birden bir bulutla, bir girye [*ağlama*] bulutuyla örtüldü ve ruhunun ızdırabını daha ziyade saklamaya kuvvet bulamayarak ince, rakik, o işlenmiş zarif bir oyuncağa benzeyen çehresini Nihal'in dizlerine kapadı, ağladı, ağladı.

Nihal onu bırakıyordu. Başını koltuğunun arkasına yaslatarak, gözlerinde derin bir hande-yi inbisat [*rahatlama gülüşü*] ile güya bu dizlerine dökülen yaşların hararet-i safvetinden [*temiz hararetinden*] azim bir hazz-ı tesliyet [*teselli hazzı*] duyarak duruyordu. Nihayet onun anlatılamayan ızdıraplarıyla işte açıktan açığa, saklanmaya lüzum görülmeden dökülecek gözyaşları bulunmuştu. Ve bu gözyaşları Beşir'in saf menba-ı ruhundan [*ruh kaynağından*], onun da kim bilir nasıl inleyen, katre katre zehirlerle kanayan ruh-i muzdaribinden [*ızdıraplı ruhundan*] çıkıyordu.

On Altı

Bugün Adnan Bey Nihal'e bu darbe-yi müthişeyi [*müthiş darbeyi*] vurduktan sonra kalbinde, işte ne kadar zamandan beri örtülü, sanki ölmüş kalan, derin bir damarın, babalık damarının sızladığını hissetmişti. İzdivacından beri Nihal'in ruhunu hırpalayan işkence devirlerinin en küçük alâimini [*alametlerini*] bile kaçırmamıştı. Bunlar zaten onun nazarında öyle zaruri hadisat-ı ruhiyeydi [*zorunlu ruh hadiseleriydi*] ki vukuunu [*gerçekleşmesini*] izdivacından evvel beklemeye başlamış ve sonra Nihal'in ızdırapları karşısında onları zararsız, nihayet bilâtehlike [*tehlikesiz*] geçecek fakat tamamen zevali [*geçmesi*] zamana mütevakkıf [*bağlı*] bir hastalığın nöbetleri kabilinden telakki etmek itiyadıyla [*alışkanlığıyla*] kendisini bir müsebbib mesuliyetinden tecrid eder [*soyutlar*] olmuştu. Hatta o işkence devrelerini teşdid edecek [şiddetlendirecek] şeylere, o şimdiye kadar Nihal'e vurulan darbelere, biraz ağır fakat netice itibarıyla şifaâver [*şifa veren*] birer çare-yi tedavi [*tedavi çaresi*] nazarıyla bakmıştı. En evvel Nihal'i Bihter'e takrib etmek [*yaklaştırmak*] için kendisinin ondan tebaüdü [*uzaklaşması*] lüzumuna hüküm vermiş, kızından uzak kalmıştı. Sonra onun zaaf-ı hissiyatını [*duygularının zayıflığını*] sû-i istimal ederek [*kötüye kullanarak*] evde teessüs-i sulha [*barışı kurmaya*] mania ihdas etmek [*engel çıkarma*] istidadında bulunanların teb'idine [*uzaklaştırılmasına*] karar vermiş, Şakire Hanım'la kocası ve kızını çıkarmıştı. Şimdi artık Bihter'e bir hasm-ı ekber [*en büyük düşman*] sıfatıyla tanınan, karanlıklarda sükûn-i aileyi [*aile*

sakinliğini] ihlal edecek desayis imal eder [*entrikalar çeviren*] bir muzır misafir hükmünde telakki olunan o ihtiyar kızın teb'îdi mutlaküllüzum [*uzaklaştırılması kesinlikle gerekli*] bir tedbir ehemmiyetiyle karargir olmuştu [*kararlaştırılması*].

Adnan Bey bir vakitler çocuklarına bir ikinci valide olarak telakki edilen Matmazel de Courton hakkında bu yeni fikrin esbab-ı husulünü [*gerçekleşme sebeplerini*] tayin edemezdi. Bihter'in masum zannolunabilecek birkaç kelimesi, bazen Nihal'in bir hırçınlığına karşı mürebbiyeye bakılarak sonra manidar bir tebessümle kocasına dikilen bir nazarı, o hiçbir şey söylemeksizin ifade edilen manalar, yavaş yavaş bir iğnenin ucundan bir ipek kumaşa kazaen [*tesadüfen*] düşmüş bir yağ katresi nüfuz ve sirayetiyle, beyninin içinde büyüye büyüye nihayet onu tamamen istila etmişti. Lâkin nihayet bu sabah bu darbeyi vurduktan sonra, şimdiye kadar Nihal'e vurulan darbelerin tesir-i şifabahşından [*şifa veren etkisinden*] şüphe veren bir korku, bugüne kadar aldanmış olmak, hayır, aldatılmış olmak korkusu, müthiş, elîm [*elemli*] bir korku, onun kalbini delmiş ve ateşin [*ateşli*] iğnesinin ucuyla o kalbin mensi [*unutulmuş*] bir köşesinde, bir ölü hissizliğiyle susan damarı, babalık damarını bularak yakmış, sızlatmıştı.

Yoksa kızını öldürüyor muydu?

Nihal bahçede yanından kaçar kaçmaz bu sual karşısında, mahuf [*korkunç*] bir heyula-yı itham [*itham hayaleti*] dehşetiyle titremişti. Evvela bu suali zihninden defetmek istemişti. Buna cevap vermek için daha nafiz [*etkili*], daha salim [*sağlıklı*] bir nazarla tahlil-i mesele etmekte [*meseleyi irdelemekte*] öyle azim bir mesuliyet, öyle acı bir ye's [*umutsuzluk*] keşfedilebilirdi ki ondan kendisini vikaye etmek [*korumak*] için düşünmemeye azmetmişti.

Biraz işle meşgul olmak için odasına çıktı. Kaç günden beri bir güzel ceviz köküne Bihter'in çehresini oymak için çalışıyordu. Onu eline alırken, nasıl oldu bilinemez, belki garip bir saik-i derunî [*dürtü*] ile gözleri çoktan beri unutulmuş, nakış hututuyla [*eksik hatlarıyla*] kırık tahta parçalarının arasına atılıvermiş bir başka çehreyi, Nihal'in o yarım kalmış çehresini araştırdı. Sonra elinde Bihter'in başlanmış çehresiyle oturamayarak, süzgün, kendi ihtiyarından [*inisiyatifinden*] ziyade kalbinin mübhem

bir ihtiyacına tebaiyet eden [*uyan*] bîirade [*iradesiz*] gözlerle odasının ta karanlık bir köşesinde, ne tamamen kaldırılmaya ne tamamen enzara maruz bırakılmaya [*gözler önüne serilmeye*] cesaret edilemeyerek bir yığın ufak tefek arasında boğulmuş bir resme, ilk zevcesinin eskilikten silinmişe benzeyen bir resmine baktı. Ve zannetti ki bu resim nâgehan [*ansızın*] ne vakitten beri kendisini ihmal eden bu gözlerin ruhundan bu defa canlanarak, bir cisim kesbederek [*cisme bürünerek*], o karanlık köşeden titreye titreye kabarıyor, ona yaklaşıyor, kinden, hırstan ateşnisar [*ateş saçan*] gözlerle gözlerine sokularak cansikâf [*can yaran*] bir valide acısıyla ona haykırıyor: "Kızımı öldürüyor musun?"

Şu iki senelik ömr-i güzeşte-yi izdivaç [*geride kalmış evlilik süresi*] bir hayat-ı mesuliyet [*sorumluluk hayatı*] mehabetiyle [*heybetiyle*] gözlerinin önüne geliyor, küçük küçük, bir cereyan-ı berkî [*şimşek akıntısı*] ile tutuşup sönen, görünüp silinen levhalar şeklinde hep Bihter'le Nihal'i görüyordu. Güya zihninde karısıyla kızı yekdiğerini örtmek isteyerek kovalaşıyorlardı. İskemlesinde bir elinde hâlâ o kök parçasıyla, kalbinde azim bir cürha-yı ızdırap [*ızdırap yarası*] ile düşündü. Bu cürhanın açılmasına beş on dakika kifayet etmişti. Bir zaman oldu ki bu peder kızına avdet etmiş [*dönmüş*] oldu. Nihal için derin bir arzu-yi bükâ [*ağlama arzusu*] hissediyor ve bu arzuya teslim-i nefs [*kendini teslim*] etmek istiyordu. Sonra kendisini mağlup eden bu hiss-i merhametin [*merhamet duygusunun*] neticelerinden, hususiyle artık itiraf edilmek lazım gelen bir hayat-ı hatadan [*hatalı hayattan*] o kadar korktu ki karanlıkta bizi bir tehlike-yi mütekarribenin [*yaklaşan tehlikenin*] sadmesinden haberdar ve vikaye eden [koruyan] tehâşi-yi asabi [*asabi korku*] nev'inden bir hareket-i gayr-i ihtiyariye [*istem dışı hareket*] ile muhakemesi bu müşevveş [*karışık*] izleri takip etmekten geri çekildi. Fakat kalbinde Nihal için açılan bu yaranın ızdırabını uyutacak bir avuç tuz serperken bir cürha-yı kalbinin [*kalp yarasının*] sızlamasına mani olamıyordu. Ve bu ikinci cürha artık uyutulamıyor, ne vakitten beri tenvim-i ızdırabı [*ızdırapı uyutmak*] için üzerine serpilen tuzların altından hep gayr-i muntazar [*beklenmedik*] inkişaflarla [*gelişmelerle*] biraz daha yırtılarak, biraz daha derinleşerek, ateşnak [*ateşli*] ve zehrâlûd [*zehirli*] tekrar uyanıyordu.

Bu cürha hayat-ı izdivacının [*evlilik hayatının*] yarasıydı. Evvela küçük, bellisiz bir leke gibiydi. Bihter'le mesut olmak ümidi onu öyle sermest bırakıyordu ki bahtiyarlığının arasında ufak bir iğne temasıyla sızlayan bu noktayı dinlememeye muvaffak oluyordu. Fakat yavaş yavaş o iğne daha ziyade batmış, o nokta bir elim cürha olmuş ve artık dinlememek, işitmemek mümkün olamamıştı. Bütün hayat-ı izdivacı bununla zehirleniyordu. Bahtiyar görünmeye çalışırken kendisini müzeyyen [*süslü*] zevahir [*dış görünüş*] altında müthiş bir maraz [*hastalık*] saklayanlar kadar sahte buluyordu. Evvelleri bahtiyarlığının neşve-yi tazesi [*yeni neşesi*] o ızdıraplarını örterken şimdi onlar bahtiyarlığını eziyor, boğuyordu. Kendi kendisiyle öyle sakit [*sessiz*] buhranları vardı ki bilakis bedbaht olduğuna karar verirdi. Bu izdivaç bir hata-yı müthişti [*müthiş bir hataydı*]. Bunu nihayet Bihter'i kollarının arasında camid [*donuk*] bir cisim ruhsuzluğuyla, ölmüş bir kadın hissizliğiyle, o derâguşların [*kucaklamaların*] heyecanlarından hisseyab olmayarak [*pay çıkarmayarak*], gözlerini güya başka bir ufk-i sevda [*sevda ufku*] ararcasına onun gözlerinden ayırarak, vücudunu verip de asıl kadınlığının hararet-i şi'rini [*şiir sıcaklığını*] vermeyerek, hissettikçe anlamıştı. Bihter onun olurken kendisini başkasına veriyor gibiydi. En hâr [*hararetli*], en haris buselerin altında dudaklarını müncemid [*donuk*] bir nefesle donmuş bulur ve o saniyede aşkının en müteheyyic [*heyecanlı*] ateşlerinin üzerinden bir kar rüzgârı geçerdi. Bihter'in gevşek kollarla ona sarılışları vardı ki itiyor, reddediyor zannettirirdi. Dudakları öyle buselerle uzanırdı ki ateşsiz, ruhsuz temaslarıyla rüyalarda alınan ölü, kuru buselere benzerdi. Bütün aşklarında Bihter kendisini onun olmaksızın veriyordu.

Böyle, nereden geldiği hissolunamayan bir soğuk rüzgârla hacle-yi saadetlerinin [*saadet odalarının*] duvarlarından sanki buzlar aktığını ve ta a'mâk-ı ruhuna [*ruhunun derinliklerine*] kadar üşüdüğünü hissettikçe gözlerinde derin bir mana-yı serzenişle [*sitem manasıyla*] karısına bakardı. Bu nazarında ıztırabından sızlayan gurur-i reculiyetinin [*erkeklik gururunun*] muahezeleri [*çıkışmaları*] öyle celî [*açık*] bir ifade kesbederdi [*bulurdu*] ki birden Bihter onu tesliyeye [*teselliye*], hayır, onu daha ziyade mesut edememekten taleb-i affa [*af dilemeye*] lüzum

görür ve başını omuzuna koyarak sakalının altına, bir vakitler Nihal'in yeri olan o kılsız noktaya dudaklarını kor, küçük küçük temaslarla orasını öperdi.

Bu buselerde öyle bir yalan soğuklukları vardı ki Bihter'i omuzundan silkmek, bileklerinden tutmak, sarsmak, vahşi bir kıskançlıkla tamamen kendisinin olamayan bu kadını hırpalamak arzuları duyardı. Onu kıskanıyordu fakat kimseden değil, kendisinden, kendisinin ihtiyarlığından, onun güzelliğinden ve gençliğinden, nihayet ona tamamen tasarruf edememekten müthiş bir kıskançlık hissediyordu.

Bazen isyan etmek isterdi, acı bir kelime ile onu tahkir ederek intikamını almaya lüzum görürdü. Kaç kereler ağlatmıştı. Sonra o ağlarken kendisini hodkâm [*bencil*] bularak muaheze eder [*eleştirir*], bütün kıskançlıklarını utanılacak birer zül olmak üzere unutmak ve unutturmak isterdi. Bihter onu okşayarak, öperek odasından çıkarmak isterken o bütün yorgunluk, rahatsızlık bahanelerini muhık [*haklı*] bulmak için kendisini oyalamaya çalışırdı fakat o aralık kapısının anahtarı kilidin içinde muharriş [*tahriş edici*] bir gıcırtıyla dönerken kalbinde bir şey yırtılırdı.

Kendi kendisine "Muhakkak beni sevmiyor!" diyordu. Kaç kereler o buhranlar arasında bu söz dudaklarının ucuna kadar gelmişti. Ona "Beni sevmiyorsun!" diyecekti. Sonra bu suale karşı verilecek teminatta sevilmediğinin daha haiz-i sarahat [*net*] bir burhanını [*kanıtını*] görmek korkusundan öyle titrerdi ki cesaret edemezdi.

Odasında bazen şüphe işkenceleri içinde, saatlerle uyuyamazdı. Bihter'in izdivacından evvel birisini sevmiş olabilmesine ihtimal vererek bu mevhum aşkın mevhum hatırasını kıskanırdı. Belki bu aşk el'an [*hâlen*] onun kalbinden tamamen silinmemişti, belki bu kadını tamamen kendisinin olmaktan meneden onun hâlâ yaşayan hatırasıydı. Kaç kereler bir emare bulabilmek, genç kadının hayat-ı maziyesinde [*geçmişte kalmış hayatında*] şüphe verecek bir nokta keşfetmek için onu mahirane istintaklar [*sorgulamalar*] içinde söyletmişti.

Bir gün kalbine, o vakte kadar hiç düşünülmemiş bir şüphe düştü: Behlül! Bu şüphe hiçbir vak'adan mütevellid değildi [*ileri gelmiyordu*]. Onları bir gece yan yana, bir musavver risaleye

[*resimli dergiye*] bakarken görerek, kendi kendisine bu genç adamın bir tehlike olabileceğini itiraf etmişti. Fakat Behlül Bihter'den o kadar uzak görünüyor, Bihter Behlül hakkında daima öyle bîmeyl [*isteksiz*] bir lisan kullanıyordu ki ikisinin arasında bir tehlike ihtimal-i vukuundan [*çıkma tehlikesinden*] korkmak Adnan Bey'e çirkin, utanmaksızın itirafı mümkün olmayan, kaba bir kıskançlıktan mütevellid bir hiss-i zelil [*aşağılık duygu*] göründü. Kendi kendisine bir daha bunu düşünmemek için vaat etmişti. Fakat bazen fark ederdi ki ihtiyarının haricinde [*kontrolünün dışında*] bir his onu Bihter'le Behlül'ü tecessüse sevk ediyor, o zaman nefsini bir ayıp irtikabıyla [*etmekle*] itham ederek başka şey düşünmek isterdi.

Bir defa yine onları düşünürken kendi kendisine "Mümkün değil!" demiş ve güya hayalen onlara karşı irtikab olunmuş [*işlenmiş*] bir kabahati affettirmiş olmak için "Behlül! Hanıma söylesene, bize biraz ud çalsın" demişti.

Bir gün Matmazel de Courton'a izin verilmek için beynlerinde [*aralarında*] karar verildikten sonra Behlül öyle bir şey bulmuştu ki Adnan Bey'in bilâihtiyar [*elinde olmadan*] zihnini tırmalayan şüpheleri birden silmişti. Behlül amcasıyla yalnız bulundukları bir dakikayı intihab ederek [*seçerek*] ona sokulmuş ve kemal-i ciddîyetle "Görüyorsunuz a" demişti, "evdekiler hep birer birer gidiyorlar. Bihter Hanım da Matmazel de Courton'dan sonra beni göndermek arzusu uyanacak zannediyorum. Rica ederim, gülmeyiniz, bunu farz etmek için bende pek kavî [*güçlü*] sebepler var. Zevahire [*görünüşe*] bakmayınız, onun beni katiyen sevmediğinden eminim. Demek istiyorum ki onda böyle bir arzu görünür görünmez bana gözünüzle bir işaret kâfidir. Zaten size hakikati söyleyeyim mi? Bu yalı hayatından bıktım. Pera Palas'ta şık, zarif bir oda, ondan sonra.."

Behlül Bihter'in sesini işiterek susmuştu. Esasen Adnan Bey'in şüpheleri Behlül'le Bihter'in arasında yalnız meylen [*istekçe*] bir fazla takarrüb [*yakınlaşma*] husulü ihtimalinden ibaret kalır ve karısının mazisine kadar irca-ı zihin eden [*zihnini gerilere götüren*] muhayyilesinde utanılmaksızın kıskançlığa hak verecek kadar, münasebetlerinin kesb-i hususiyet edebileceğini [*özellik kazanabileceğini*] farza kuvvet bulunmazdı. Yalnız kalbinde Behlül'e derin bir kin vardı. Onun kadar şen,

onun kadar genç ve artık onun kadar güzel olamamaktan mütevellid bir kin ki ne zaman onu Bihter'in yanında görse onun orada bulunmamasını arzu ettirirdi. Hayat-ı hususiyelerinde [*özel hayatlarında*] bu genç adamın vücudu [*varlığı*] Bihter'e kocasının ihtiyarlığından bahseden bir lisan-ı mücessem [*cisme bürünmüş dil*] gibiydi.

Adnan Bey Behlül hakkında bu hissini bir gün onun hey'ât-ı sefarattan [*elçilik heyetlerinden*] birine intisab hevesini gösterdiği zaman anlamıştı. O zamana kadar Behlül'ün buna benzer fikirlerine tamamen muteriz [*karşı*] iken bu defa tasavvurunu birden tasvib etmiş [*onaylamış*], sonra kendi kendisine bu tenakuzu [*çelişkiyi*] fark ederek asıl sebebini bulmakta müşkülat çekmemişti. Evet, artık itiraf edilmeliydi ki bu genç adam hayat-ı hususiyelerinde fazla geliyordu.

Behlül'ün Matmazel de Courton vesilesiyle söylediğinden Bihter'e bahsetmemişti. Bugün bahçeden avdetten sonra odasında otururken düşüncelerinin arasında bunu tahattur etti. Behlül gittikten sonra Bihter odasına girince sordu:

- Behlül gitti değil mi?

Bihter yüzüne bakmaksızın cevap verdi:

- Evet, galiba gece de gelmeyecek.

Adnan Bey güldü:

- Bütün kışı o kadar uslu geçirdi ki kendisine bir gece izin verebiliriz.

Bihter ötede kanapenin üstüne oturmuş, eline işini almıştı. Gözlerini kaldırmıyordu. Adnan Bey ilave etti. Hep gülerek söylüyordu:

- Geçenlerde Behlül bana ne dedi biliyor musun? Matmazel de Courton'dan sonra nöbet [*sıra*] kendisine geleceğinden korkuyor.

Bihter gözlerini kaldırarak izahat bekleyen bir nazarla baktı.

- Anlamıyor gibisin Bihter. Bütün gidenler senden bilinir a, Behlül de zannediyor ki artık evde fazla görünecek.

Adnan Bey yerinden kalkarak Bihter'in yanına oturdu, yüzünü yüzüne sokarak hep o tebessümüyle sordu:

- Behlül'ün galiba Beyoğlu'nda bir yer tutmak için hevesi var, şimdiden bir sebep icat etmek istiyor. Eğer böyle bir fikri varsa itiraz edecek ben değilim.

Bihter cevap vermiyordu. Yüzüne bir kan tabakasının fışkırdığını hissederek lâkayd [*kayıtsız*] görünmemekten korkuyordu. Kalbinde küçük bir şüphe de doğmuştu. Bu mütebessimane [*gülümseyerek*] söylenen sözler müthiş bir fırtına saklayan mahirane bir istintak [*sorgulama*] da olabilirdi. Boğularak:

- Şüphesiz! dedi.

Sonra bu kelimeye nedamet ederek [*pişman olarak*] ilave etti:

- Yani bence tamamen ehemmiyetsiz bir mesele demek istedim. Yalnız rica ederim, eğer Behlül Bey gidecekse beni karıştırmasın, artık her giden için mesul olmaktan usandım.

Bihter hiddetle söylüyordu. Adnan Bey daha ziyade güldü, daha ziyade sokuldu:

- Yok, itiraf et Bihter, dedi, Behlül giderse memnun olacaksın zannediyorum.

Başını sallayarak "Belki!" dedi.

Şakakları vuruyordu. Şimdi bu muhavereden [*konuşmadan*] yalnız bir şey zihnini işgal [*meşgul*] ediyordu. Demek Behlül gidecekti, yalnız bu gece değil, daima, her gece kim bilir kimlerle nerelerde kalacaktı. Ya o, bütün ruhuyla kendisini ona veren bu kadın ne olacaktı? Birden Behlül hakkında öyle taşmak isteyen bir husûmet duydu ki hemen şu dakikada hepsini, evet, ondan intikam almak için bütün o mülevves [*kirli*] hıyanetlerini kâmilen [*tümüyle*] kocasına itiraf etmek istedi. Bir saniye içinde hayatı gözlerinin önünde yıkılıyor gibiydi. Sonra birden kendi kendisini aldatacak bir şey buldu. Lâkin bunlar hep yalan olabilir. Bu gece ihtimal gelecek, belki gündüz, şimdi, bir iki saat sonra avdet edecek.

Yalnız kalmak için bir ihtiyac-ı azîm [*büyük ihtiyaç*] duydu. Kocasıyla biraz daha beraber bulunursa lâkayd kalamamaktan, kendisini idare edememekten korktu. Yemeğe davet etmek için kapıyı açan Şayeste onu kurtarmış oldu.

* * *

Bugün akşamüzeri avdet eden Matmazel de Courton'la beraber Nihal, biraz sonra Adnan Bey çıkmışlardı. Bihter yalıda yalnız kalmıştı. Bugünü bütün düşünmekle geçmişti. Kendisini bilâihtiyar [*istem dışı*] sürükleyen bir dalga üzerinde gibiydi. Onlar gittikten sonra Behlül'ün odasına girmiş, orada, bu güzel

kış gününün incitmeyen serin havasını teneffüs etmekten bir hazz-ı bahar [*bahar hazzı*] alarak, açık pencerenin yanında, Behlül'ün koltuğunda, nihayet saatlerle düşünmüştü.

Güneşin son ziyaları baygın buselerle Kanlıca tepelerini yalıyor, ta ötede Beykoz'dan batî [*ağır*] bir seyelân [*akış*] ile gelen beyaz bir bulut parçasının bir kenarı donuk şişe beyazlığı ile parlarken altında geniş bir hat tedricen koyulaşan bir gölge şeklinde duruyordu. Bu latif kış gününden istifade ederek boğazın sakin sularını okşayan sandallar, kayıklar geçiyordu. Karşıda Şirket'in bir vapuru siyah dumanlarını serperek câbecâ [*yer yer*] yalıları gizlerken iri bir İngiliz şilebi, güvertesinde öteye beriye koşan dört beş başla, sakit [*sessiz*], tenha, sanki yapyalnız Karadeniz'e doğru ilerliyordu.

Her gün bu şeylere lâkaydane [*umursamazca*] bakan Bihter bugün, burada düşünürken uzun uzun nazarlarla dalıyordu. Düşüncelerine yalnız bir netice verebilmişti. Behlül'ü beklemek. Bu gece gelmeyecek olursa artık her şeyin bitmiş olduğuna hüküm verecekti. O zaman artık sefil, bedbaht bir kadın olacaktı.

Eğer o gelmeyecek olursa bu geceyi nasıl geçirecekti? Aman Yarabbi! Demek saadeti bu kadar küçük bir şeye merbuttu [*bağlıydı*]. Kendi kendisine:

- Lâkin mümkün değil, diyordu, onu aldatmak için icat olunmuş bir yalan! Bunu keşfedememek için ne kadar ahmak olmalıdır!

Sonra kocasından işittiğiyle Behlül'ün sözlerini birleştiriyor, ikisinin arasında münasebetler buluyordu. O zaman azîm [*büyük*] bir makhuriyet [*kahrolmuşluk*] içinde:

- Hayır, gelmeyecek, diyordu, artık bitti, hepsi, hepsi bitti.

Böyle kendi kendisine her şeyin bittiğinden bahsederken, hafif bir mırıltıyla rıhtımın kenarında çırpınan sulara bakıyordu. Bunlar, bu boğazın, ta mini mini bebekliğinden beri ona ninni söyleyen suları, güya kadîm birer muhibb-i dilâşina [*gönül dostu*] samimiyetiyle tekrar ediyorlar gibiydi:

- Evet, hepsi, hepsi!

Bütün hayatı bu denizin kenarında, füturnâpezir [*usanç vermeyen*] bir cereyan-ı bîintiha [*sonsuz akıntı*] ile sahilleri yalayarak kim bilir ne kadar düşünceler, ne samimi hasbıhaller

[*sohbetler*] toplaya toplaya geçen bu suların zemzematını [*mırıltılarını*] dinleyerek geçmişken, onları hiçbir zaman böyle vicdanına harîm [*mahrem*], hissiyatına enîs [*dost*] bulmamıştı. Güya onu kendi kendisiyle daha yalnız bırakmak arzusuyla menazırı [*manzaraları*] hafif hafif silmeye başlayan bir mukaddime-yi zulmet [*karanlık başlangıcından*] nîm [*yarı*] şeffaf tülden eteklerini salıvererek karşı sahili sisliyordu. Tepede son gurubun bir şule-yi gurubla [*gurub şulesiyle*] kırmızı birer göz şeklinde parıldayan bir çift pencere vardı ki nigâh-ı la'lini [*lâl rengi bakışını*] çoktan kapamıştı. Kanlıca eteğinde parlayıp hemen sönüyor zannolunan gözler açılıp kapanıyordu. Yavaş yavaş semalardan ruhu uyuşturan bir samt u sükûn [*sessizlik ve sakinlik*] yağıyordu. Tabiata güya sakit bir ninni söyleniyor gibiydi. Birden bu ârâmiş-i sükûnu [*sakinliği*] yırtan bir ses, bir düdük sesi Bihter'i titretti. Belki bununla geliyordu. Kalbinde bir şey onun mutlaka geleceğini temin ederken diğer bir şey ona "Aldanıyorsun, gelmeyecek, artık hepsi bitti, hepsi, hepsi" diyor, sonra gözlerinin altında gizli kahkahalarla sular tekrar ediyordu: Hepsi, hepsi.

Bilâhtiyar [*elinde olmadan*] gözleri bir köşesi görünen rıhtıma dikiliyor, oradan bir gölgenin belirmesini bekliyordu. Bir aralık başını uzattı. Arkalarından takip eden Beşir'le Nihal ve ihtiyar mürebbiye geliyordu. Onlara görünmemek isteyerek çekildi. Şimdi bir inhina-yı cereyan [*akıntı kıvrımı*] ile düşüncelerine başka bir mecra çizilmişti. Bu kız ona uzun bir hayat-ı işkence [*işkence hayatı*] ihtar eden bir hayal tesirini icra etmişti. Birkaç hutut-i mübheme [*belirsiz çizgi*] ile hayat-ı izdivacının bir tarihini yaptı. Onu acı, boş, beyhude ızdıraplarla, umulup da bulunmayan şeylere bedel mütemadi [*sürekli*] cenklerle zehirlenmiş buluyordu. Bu izdivaçtan ne beklemişti ve el'an ne bekliyordu? İşte tamamen sahip olmak itminanını [*güvencesini*] duymaksızın, vaktiyle genç kızlık rüyalarını şehrayinler [*fener alayları*] içinde bırakan emellerin kâffesine [*tümüne*] malik demekti. Servet, tantana, ziynet; o sine-yi âmâlinde [*emellerinin göğsünde*] beslenen etfal-i emel [*emel çocukları*], bugün âgûş-i tasarrufundaydı [*tasarruf kucağındaydı*]. Fakat bunlar öksüz çocuklar mahzunluğuyla, elîm bir boyun bükülüğüyle duruyorlardı. Bu izdivaç ona genç kızlık emellerini vermiş fakat

kadınlığını aç bırakmıştı. Tamamen aldandığına, bedbaht bir kadın olduğuna çoktan karar vermişti. Sonra ufk-i hayatında [*hayat ufkunda*] bir lem'a-yı saadet [*saadet parıltısı*] belirmişti. Bütün ruhuyla kendisini ona vermişti. Bu zayıf ziyayı söndürebilecek hiçbir kuvvetin vücudunu düşünmemişti. Bugün birinci defa olarak bir serseri rüzgâr, bilinemez nereden esen bir hain nefes, o ziyanın, o güneşin üstüne bir parça bulut sevk etmek [*göndermek*] istemişti. O sönerse ne olacaktı? Ebedi bir zulmet [*karanlık*].

Bunu düşünürken kendi kendisine gülmek istiyordu. Şimdi o gelecekti, iki kelimeyle izahat verilmiş olacaktı, her şey bitecekti. Nihayet bugün onu bu derece korkutan ne olmuştu? Kendisini çocuk buluyordu. Daha son vapur gelmemişti. Sonra onun belki gece geleceğini düşündü. Lâkin nasıl gelecekti? Bebek'e kadar arabayla gelecekti. Sonra? Hayalen Behlül'ü gece karanlıkta, sandal içinde, kendisine gelmek için tehlikeler geçirerek, geliyor görüyordu. Ona ne kadar minnettar olacaktı!

Bir aralık odaya baktı, sobayı yakmaları için kızlara bir şey söylememişti. Birden hissetti ki bunu söylemek için kuvvet bulamayacak. Oda karanlıktı. Bu saatte, bilâsebeb [*sebepsiz*] burada bulunmak ona o kadar münasebetsiz göründü ki kalkıp gitmek istedi. İhtimal Adnan Bey avdet etmiş, onu sormuştu fakat şu dakikada, şu zulmet [*karanlık*] ve tenhaîsiyle [*yalnızlığıyla*] karanlıkların ruh-i gunûdesine [*uyuyan ruhuna*] gömülen hatıralarıyla harîm [*mahrem*] bir telâkîgâh-ı esrar [*sırların buluşma yeri*] samimiyetini kesbeden [*kazanan*] bu oda, onu daha ziyade alıkoymak istiyordu. Güya Behlül'ü burada beklerse, onun ihtimal-i avdeti [*dönüş ihtimali*] kuvvet peyda etmiş [*kuvvetlenmiş*] olacaktı. Ondan başka, şimdi kendisini titreten bu açık pencerenin altında, kendisini söylemeye davet eder bir lisan-ı tesliyet [*teselli dili*], bir zemzeme-yi dûrâdûr [*uzak mırıltı*] vardı ki ona "Söyleseniz a, niçin söylemiyorsunuz?" diyordu. Bilseniz bize bu sahillerin pencerelerinden atılmış ne hafî [*gizli*] sırlar, ne pejmürde hülyalar, ne solgun çiçekler, ne münkesir [*kırık*] emeller, ne ölmüş ümitler var! Bilseniz bu biçare hazin ölüleri biz ne ruhperver [*ruh besleyen*] neşayid-i matemle [*matem ezgileriyle*] sallayarak, ne rakik [*ince*] ve nermin [*yumuşak*] köpüklerden kefenlere sararak, birer cenaze-yi nazenin [*nazenin*

cenaze] şeklinde yavaş yavaş, kehkeşanların [*samanyollarının*] sirişk-i teessüründen [*üzüntü gözyaşından*] damlayan katarat-ı mersiye [*ağıt damlaları*] altında, yuvarlaya yuvarlaya götürürüz. Bilseniz bize iltihak ederek akıp giden ne kadar eşkâbe-yi ızdırap [*ızdırap gözyaşları*] vardır. Sizin de bize tevdi edilecek ölmüş bir hülyanız, arkasından dönülecek birkaç katre girye-yi mateminiz [*matem ağlamanız*] mi var? Siz ki o kadar şen, o kadar şatır, ağlamaya o kadar bîgâneydiniz [*yabancıydınız*]. Demek hepsi bitti, hepsi hepsi.

O zaman bu lisan-ı tesliyetin [*teselli dilinin*] arasında bir kahkaha-yı istihza [*alay kahkahası*] fark ediyordu ve bu sakit [*sessiz*] kahkahayı birisinin sesine benzetiyordu: Peyker'in.

Çoktan anlamıştı ki Peyker haklıydı. Küçük, fakir, adi bir izdivaç fakat aşka, muhabbete müstenid [*dayanan*] bir izdivaç; bir izdivaç ki sizin ruhunuzu daima feyz-i hararetiyle [*hararetinin feyziyle*] ısıtsın, size çocuklar versin; bir kocanız, bir eviniz, bir hayatınız olsun ki onlarla sizin aranızda başka hiç, hiçbir şey olmasın. Eniştesine dair hiss-i takdire [*takdir hissine*] benzeyecek bir fikir taşımamakla beraber Peyker'i bahtiyar buluyordu. Mademki kocasını seviyordu. Oh! O da kocasını sevebilseydi fakat sevememişti ve asla sevemeyecekti.

Demek bütün bir hayat işte bir hatanın kurbanı oluyordu. Bundan sonra ümid-i saadeti [*saadet ümidi*] saklanmak lazım gelen utanılacak bir aşktan ibaretti ve bu aşk, bir gün onun yüzüne müthiş bir sille-yi tahkirle [*hakaret sillesi*] çarparak "Artık yetişir!" diyebilirdi. O zaman ne yapacaktı?

Tekrar bir düdük sesi onu sarstı, son vapur geçiyordu, beklemeye lüzum görmeksizin hissetti ki Behlül bu vapurda da değildir. Birden onda acı bir emniyet uyandı. Behlül gelmeyecekti ve kendisi, böyle ızdırabından kıvranırken o bu gece başka bir kadının kollarında bulunacaktı.

Bu odada daha ziyade durmak istemedi. Karşıdan karanlık gecelere mahsus hadise-yi ruyetle [*görüş hadisesiyle*] deniz küçülmüş, sahil yaklaşmış, güya etraf zulmetlerden [*karanlıklardan*] istifade ederek birbirine sokulmuş gibiydi. Kanlıca tepeleri mehib [*heybetli*] zulmet kütleleri şeklinde Bihter'e takarrüb ediyor [*yaklaşıyor*], onu ezmek istiyordu. Pencereyi açık bırakarak kalktı, aralık kapıdan bir huzme-yi ziya [*ışık demeti*] tozlanarak odanın

biraz içerisine kadar dökülebiliyordu. Bu karanlık ve boş yerde hafî [*gizli*] bir fi'l-i cinayet ika edercesine [*cinayet işlercesine*] kendisini titreten bir şey vardı. Yürürken yüzüne soğuk bir mevce-yi hava [*hava dalgası*] çarpıyor gibiydi. Vücudunda gayr-i ihtiyari bir lerziş-i hiras [*korku titremesi*] koşuşarak güya bu zulmetlerin vuhûş-i hâbîdesini [*uyuyan vahşi hayvanlarını*] uyandırmaktan ihtirazen [*kaçınarak*] sol eliyle arkasından elbisesini biraz kaldırarak, sağ eliyle bir yere çarpmamak için siperlenerek yürüdü. İleride, kapının yanında halının bir parçası aralıktan kayan ziya tozlarıyla yaldızlanmıştı, oraya doğru ilerliyordu. Birden bir el güya orada bir perde yırtarak zulmetleri bir ziya safhasıyla deldi. Kapıyı açmışlardı. Bihter titredi; henüz, bu nâgehan [*aniden*] açılan kapının eşiğinde kim olduğuna dikkat edecek kadar zaman bulmadan, seri bir hareketle çekildi. Arkasına bir kanape tesadüf etti, dizlerinde galebe çalınamayan bir gevşeklikle oraya düşmek nev'inden oturdu. Ancak o zaman eşikte dikilen gölgenin Matmazel de Courton olduğuna vâkıf olabildi.

İhtiyar mürebbiye elinde birkaç kitapla karanlık odaya bakıyor, zulmetleri delerek içerisini görmek istiyordu. Bihter nefes almaktan korkuyordu. Şüphesiz nahoş bu tesadüften iki lâkayd kelime ile çıkmak pek mümkün iken, şu dakikada Bihter bir cürm-i meşhud [*suçüstü*] hâlinde yakalanmış olmak perişanlığıyla selameti Matmazel de Courton tarafından görülmemekte arıyordu. Herkesten ziyade bu kadının gözlerinde bir şey sezerdi ki onun vech-i ketûmunu [*ketum yüzünü*] delmek isteyerek altında gizlenen hakikati görmeye çalışan bir nüfuzu vardı. Ne zaman ihtiyar kızın bir burgu tesirini icra eden bu nazarına tesadüf etse "Şüphesiz bu biliyor!" derdi. Nasıl olmuştu da bu sır onun nazarında taayyün etmişti [*belirmişti*]? En evvel bîmana [*anlamsız*] bir hiç onun vesvesedar [*kuruntulu*] damarlarını tahrik etmiş olacak, Behlül'le Bihter'in nefes alışlarına kadar taht-ı teftişte [*teftiş altında*] tutularak nihayet muhakkak bir şey elde edilmemekle beraber, delâil [*deliller*] itibarıyla bütün hakikat anlaşılmış bulunacaktı. Onun elinde bu hakikat Bihter'in aleyhinde o kadar müthiş bir silah olabilirdi ki Bihter silahı iptal edememeye o silaha mâlik olandan kurtulmak suretiyle çâre bulmayı düşünmüştü. Onun için Matmazel de Courton gönderiliyordu.

İhtiyar kız bunu daima fakat asıl düğüne gidilecek gün aranılmamış bir tesadüfle Bihter'le Behlül'ün sırlarına vâkıf olduğu o sırada kapısını vaktiyle kapayamadığı dakikadan itibaren intizar etmişti [*beklemişti*]. Onun için bir gün Adnan Bey dolaşık bir cümle ile artık Nihal'in bir mürebbiye refakatinden istiğna hâsıl edecek [*eşliğine ihtiyaç duymayacak*] sinne [*yaşa*] geldiğinden bahse imkân bulabilmek üzere bir mukaddime serdine [ön konuşma yapmaya] başlarken, ihtiyar mürebbiye derhal meseleyi anlamış ve onu bu müşkül mukaddimeden [*ön konuşmadan*] kurtararak haysiyet-i asaletini [*asaletinin haysiyetini*] velev nazikâne olsun kovulmuş olmak züllünden muhafaza etmişti. Adnan Bey'den kendisi izin istemişti.

İhtiyar kız bu meselede en ziyade Nihal'i düşünüyordu ve ondan ayrılmakta o kadar müşkülat görüyordu ki zihnen o dakikayı daima uzatıyordu. Nihayet artık o dakika daha ziyade uzatılamayacak kadar takarrüb edince [*yaklaşınca*] buna dair Nihal'e bir kelime söylemek için kuvvet bulamamış ve o vazifeyi babasına terketmişti.

Bugün öğleden sonra Matmazel de Courton avdet edince Nihal kendisini görür görmez birden:

- Hepsini biliyorum, hepsini, hepsini... Bana buna dair bir kelime söylemeyeceksiniz, anlıyor musunuz? Size ne gün gideceğinizi ben haber vereceğim, mümkün mertebe çabuk, belki yarın... Biran evvel bitsin, çok sürecek olursa kuvvet bulamayacağım, zannediyorum. Şimdi beni öpünüz ve güya hiçbir şey yokmuş gibi gezmeye, çıkalım, demişti.

Gezdikleri sırada Nihal bundan hiç bahsetmemişti, hatta neşeliydi. Yalnız bazen ihtiyar mürebbiye onun gözlerini sıkarak kaşlarını kaldırdığına dikkat etmiş ve bir defasında sormuştu:

- Neden kaşlarınızı kaldırarak gözlerinizi kapıyorsunuz çocuğum? Başınız mı ağrıyor?

Nihal:

- Hayır, demişti, belki güneşten.

Eve avdet ettikleri zaman Nihal mürebbiyesine:

- Matmazel demişti, ihtimal bu gece beraber geçecek son gecemizdir. Hemen yemekten sonra yukarıya çıkarız, sizinle o kadar çok şeylerden o kadar uzun uzun bahsederiz ki hiç olmazsa bir sene birbirimizi görmek hatırımıza gelmesin.

* * *

Matmazel de Courton Behlül'ün kapısında içeri girmeyerek duruyordu. Ufak bir tereddütten sonra seslendi:

- Behlül Bey! Orada değil misiniz?

Bihter karanlığın içinde fark edilmekten titriyordu. Burada saklanmış olmak şimdi kendisine o kadar çocukça bir şey görünüyordu ki kendi kendisine hırsından "ahmak!" diyordu. Bu saatte, hususiyle Behlül orada olmaksızın, bu odada bulunmak, pencerede hava almış olmak pek tabiî bir şeydi ki yalnız saklanmış olmakla dâi-yi şübhe olabilirdi [*şüphe çekebilirdi*]. Bu, bilhassa Matmazel de Courton'un nazarında bütün esrar-ı münderecatı [*içindeki sırlar*] ân-ı vahidde [*bir anda*] okunan bir kitap kadar kesb-i belagat edecekti [*netleşecekti*]. İhtiyar kız içeri girebilirdi, onu orada görebilirdi, o zaman?

Bir an içinde Matmazel de Courton'u büyük bir sayha-yı muzafferiyetle [*zafer çığlığıyla*] üzerine atılıyor, kolundan tutuyor, "Ah, siz misiniz hanımefendi, siz, Behlül Bey'in odasında, kendinizi saklayarak, karanlıklarda gizleyerek, öyle mi? Siz; siz ki beni kovduruyorsunuz lâkin madam, bu evden gidecek olan ben değil, sizsiniz..." diyor zannetti. İhtiyar mürebbiye eşikte kendi kendisine bir karar vermiş görünerek ilerledi, şüphesiz Behlül'e iade olunacak kitapları oraya hemen bırakıvermek fikrindeydi. Karanlıkta yürüyenlere mahsus bir mişvar-ı müteredditle [*tereddütlü tavırla*] ilerliyordu, Bihter'in önünden geçecekti.

O zaman bilâhtiyar [*elinde olmadan*] güya bir sâik-i mihanikî [*mekanik bir dürtü*] ile yerinden fırlatılarak Bihter ayağa kalktı. Karanlıkta iki kadın nefes nefese, yüz yüze gelmişlerdi. Matmazel de Courton kimse bulunmadığından emin olunan karanlık bir yerde birisine tesadüf edivermekten münbais [*dolayı*] halecanla:

- Ah hanımefendi, dedi, beni korkuttunuz. Behlül Bey'in kitaplarını getiriyordum.

Bihter cevap vermiyordu, ona böyle tesadüf etmek o kadar beklenmeyen bir şeydi ki Matmazel de Courton da daha ziyade söylemeye kuvvet bulamıyordu. Bir saniye içinde Behlül'ün de orada olabileceğini, kendisinin bililtizam [*kasten*] onları karanlıkta bulmak maksadıyla geldiğine ihtimal verileceğini düşündü.

Bihter'de böyle bir fikrin husulü onun canına nisbeten o kadar mûris-i zillet [*alçaltıcı*] bir şey göründü ki bir kelime ile bu zehab-ı muhtemeli [*olası zannı*] tashih etmek istedi:

- Sizi temin ederim ki madam... diye başladı fakat kendisinin her şeye vukufunu ima etmeksizin cümlesinde devama imkân yoktu. Birden sesi tutulmuşçasına sustu. O zaman Bihter, bir dakika içinde yarın kovulmuş bir hizmetkâr zilletiyle bu evi terkedecek olan bu kadının yanında, kocasına hıyanet etmiş bir kadın ayıp ve zilletini ruhunun tamamiyet-i hassasiyetiyle [*olanca hassaslığıyla*] duyarak, boğulan sesiyle:

- Matmazel, dedi, Behlül Bey burada değil, ben de bilmem niçin, pencerede biraz oturduktan sonra, burada uyuşmuş gibiydim.

Müziç [*rahatsız edici*], ağır bir sükût ile karanlıkta, birbirine bakıyorlardı. Matmazel de Courton, bu kadının ağzında günah-ı hayatının [*hayatının günahının*] bir itiraf-ı zeliline [*düşkünce itirafına*] benzeyen bu kelimelere cevap vermeyerek, karanlıkta aranmaksızın, önüne çıkan bu sırrın yanından mürüvveten [*iyilik olsun diye*] silinmek isteyerek güya iki adım daha ileriye attı ve Bihter ağır hatvelerle [*adımlarla*] çıkarken, o artık karanlığa alışmış gözleriyle Behlül'ün orada vücud ve ademine [*varlık ve yokluğuna*] kanaat bile hâsıl etmek istemeksizin, kitapları yavaşça bir geridonun üzerine koydu.

* * *

Bu gece mürebbiyesiyle geç vakte kadar oturmak isteyen Nihal erkenden yatağına girmiş.fakat nihayet uykusuna mağlup oluncaya kadar onu yatağının yanında alıkoymuştu.

Matmazel de Courton ona tasavvurlarından bahsetmişti. Evvela Paris'e gidecek, orada ancak bir ay akrabasından bir ihtiyarın yanında misafir kaldıktan sonra ta vilayetlerden birinin uzak bir bucağında yaşayan ailesine iltihak edecekti [*katılacaktı*]. Bu hayat-ı sükût ve metrukiyeti [*sessizlik ve terkedilmişlik hayatı*] tatlı bir rüya-yı saadet [*saadet rüyası*] şeklinde söyleyerek naklediyor, bazen eğilerek Nihal'in solgun çehresine dudaklarının ucuyla kondurulmuş bir buse içinde "Yalnız" diyordu, "bu saadet içinde küçük Nihal'imi düşünerek ağlayacağım. Fakat sen de burada mesut olacaksın. Saadetinden bana bahsedecek-

sin değil mi Nihal? O zaman mini mini Nihal'imin saadetinden haberdar oldukça artık ağlanacak bir şey kalmayacak."

Nihal yalnız dudaklarını buruyordu. Böyle saatlerle ihtiyar mürebbiye güya ninniler söylemişti. Artık yarın sabahleyin ihtimal henüz Nihal uyanmadan ihtiyar papağan kafesinden uçmuş bulunacaktı. Bütün eşyası –Matmazel de Courton tebessüm ederek ilave ediyordu– Behlül Bey'in o kadar itirazlarına hedef olan şapkaları bile kutulara yerleştirilmiş, küçük bir işarete muntazırdı [*bekliyordu*]. Sonra Behlül'ün ismini söylerken ihtiyar kızın fikri bir saniye içinde garip bir mecra takip etti. Ne kadar zamandır vicdan-ı namuskârının [*namuslu vicdanının*] üzerinde müthiş bir yük ağırlığıyla duran o sırrı tahattur etti [*hatırladı*]. O dakikaya kadar düşünülmemiş bir fikir olmak üzere zihni mübhem [*belirsiz*], muavvec [*dolaşık*] birtakım izler takip ederek daha ziyade düşünemeksizin, ihtimal bir dakika sonra nedamet edilecek [*pişman olunacak*] bir sözü zapt edecek kadar kuvvet bulamaksızın Nihal'in yatağına tekrar eğildi ve artık tamamen süzülen gözlerine bakarak:

- Nihal, dedi, sana yalnız son bir nasihat olmak üzere söylüyorum. Buna dair benden izahat istemeyeceksin. Behlül'den sakın!

Nihal bulanık nigâh-ı pürhâbıyla [*uykulu bakışıyla*] gözlerini açtı. Bu söz beyninin içinde mübhem bir bulut arasında tîzgüzer [*çabuk geçen*] bir lem'a [*parıltı*] müşevveşiyetiyle [*karışıklığıyla*] geçmişti. Bunu birisinin söylediğinden bile emin değildi. Tekrar gözleri kapandı, dudaklarında uçan bir tebessüm gölgesiyle "Lâkin biz onunla bugün karar verdik. Artık dost olacağız" demek istedi. Dudakları ufak bir titreyişle kıpırdadı, sonra birden beyninin üzerine güya uyuşturucu bir iksir döküldü. Artık uyuyordu. Matmazel de Courton bu defa son buse-yi vedaı [*veda öpücüğü*] koymak üzere tekrar eğilirken Nihal uykusunun arasında ince kaşının ucunu birisine göstererek "Buradan" diyordu.

* * *

Bihter bu gece odasında yalnız kalınca bu günün tarihini zihnen icmal etmişti [*özetlemişti*]. Bu bir günlük hadisat o kadar gayr-i muntazar [*beklenmedik*] şeylerdi ki ancak bir senenin

havsala-yı eyyamına [*günlerine*] sığabilecek bir silsile-yi vekayi [*olaylar dizisi*] hükmünde görünüyordu. Bir aralık Bihter asabında bu derece bir velvele tesirini hâsıl eden bu silsile-yi vukuatı [*olaylar dizisini*] asıl mahiyetlerine tenzil etmek [*indirmek*] istemişti. Bunların hiçbirinde korkulan manalar yoktu. Ne Behlül aşklarına hıyanet edecekti ne Adnan Bey bir şüphe hâsıl etmişti [*kuşkulanmıştı*] ne de ihtiyar mürebbiye kendisinden intikam almaya vesile aramıştı. Sonra zihni bu tarz-ı muhakemenin [*muhakeme tarzının*] üzerinde bir hatt-ı ric'î [*geri dönüş hattı*] takip ederek silsile-yi mülahazatı [*değerlendirme dizisi*] netayic-i makûse [*aksine sonuçlar*] çıkarıyordu. İhtiyar mürebbiyeyi yavaş, hain bir sesle kocasına bir şeyler anlatıyor görüyordu. İhtimal şimdi Adnan Bey kapısına tık tık vuracak, gündüz Behlül'e dair yarım kalmış muhavereyi bitirmek isteyecekti. Hâlbuki o burada işkenceler içinde ezilirken Behlül kim bilir nerede kimlerin kollarında "Hayatımda yalnız siz, siz varsınız!" diyordu. Kalbini mukavemetsûz [*direnilmez*] bir ızdırapla buran bu hayal-i ruyet [*görüş hayali*] içinde onu görürken hepsini unutuyordu. Artık ihtiyar mürebbiye bildiklerini söyleyebilir, Adnan Bey gelip kendisinden izahat isteyebilirdi.

Ellerini karnına basarak vahşi bir kıskançlık azabıyla kıvranıyor, sonra birden, bir rüzgâr darbesiyle gıcırdayan sobanın külahını, rezeleri üstünde yavaşça sallanan bir panjur kanadını dinleyerek "Belki o geldi" diyordu. Böyle nâgehan; ancak bir saniye tutuşan bir lem'a-yı ümitten [*ümit parıltısından*] sonra kendisini salıvererek derin bir keselan [*bezginlik*] içinde artık gelmeyeceğine, artık hepsinin, hepsinin bittiğine bir kanaat-ı elîme [*acı kanaat*] ile hüküm veriyordu. O zaman gözlerini kapar ve şedid [*şiddetli*] bir ağrının evcâını [*acılarını*] uyutmak için kendisini unutmaya çalışan hastalara mahsus bir azimle gözleri kapalı, kaşlarının bir takallüsüyle [*kasılmasıyla*] güya dimağını faaliyetten tatil etmek isteyerek dururdu. Bir aralık böyle dururken kendisini uykudan uyanıyor zannetti. Böyle sandalyesinde uyuşarak uyumuş, saatler geçmiş ve uykusunun arasında güya onu birisi sarsarak "Lâkin ne uyuyorsun? İşte geldi" demiş gibiydi.

Sahih, uyumuş muydu? Etrafına bakınıyordu, saat kaç olmalıydı ki geridonun üstünde mum yavaş yavaş bir tarafından sı-

zarak şamdanın yanında unutulmuş bir bağa tarağa damlıyordu. Yerinden kalkıp tarağı kaldırmak için üşendi. Yine uyuşmak, hemen burada bir ölü hissizliğiyle kalmak istiyordu. Lâkin Behlül hakikaten gelmiş miydi? Buradan kalkmak, yavaşça çıkmak, karanlıkta yine o odaya gitmek... Fakat ya gelmemişse? Bu defa kalbinin ta derin bir noktasında bu dakikaya kadar sakin kalmış bir damar, gurur-i neseviyetinin [*kadınlık gururunun*] damarı, terk edilmiş bir kadının isyan eden damarı titremişti. Birden kendisini böyle metrukiyetinin [*terkedilmişliğin*] içinde hiçbir şey yapmayarak, dayak yemiş bir çocuk acziyle, o kadar sefil, o kadar müstahkar [*hakir görülmüş*] buldu ki yerinden fırlamak, bütün metanet ve kuvvetiyle ayağa kalkarak etrafında yıkılan hülya-yı saadetin [*saadet hülyasının*] içinden yıkılmamış olarak çıkmak, bilakis kendisine bu sille-yi hakareti [*hakaret sillesini*] vuran eli kıracak kadar kuvvet bulmak için karar verdi. Şimdi artık Behlül gelebilirdi. Artık onu gidip odasında aramayacaklardı. Bütün vakarı silkinerek ayağa kalkmış, inân-ı esaretini [*esaret dizginini*] parçalayan bir mütehevvir [*kızgın*] hayvan isyanıyla, daha ziyade itaat etmek, sürüklenmek istemeyerek irkilmişti. Artık Behlül'ü hatta düşünmemek istedi. Şimdi hiçbir şey olmamışçasına yatağına girip yatacaktı. Elbisesini koparırcasına çekip fırlatarak yatağına girdi. Gözlerini kapamak, hiçbir şey düşünmeksizin hemen uyumak istiyordu. Sonra bilâihtiyar [*elinde olmadan*] gözleri açılarak ötede, söndürülmek tahattur olunmaksızın [*hatırlanmaksızın*] bırakılan muma dikildi. Mum hep bir kenarından sızarak yavaş yavaş, güya onun hayatına damlayan birer katre-yi telehhüfle [*can atış damlasıyla*] ağır ağır bağa tarağa akıyordu. Her dakika kalkıp onu söndürmek isteyerek fakat vücudunu gevşeten azîm [*büyük*] bir rehavetle hep bu işi dakika-yı âtiyeye [*gelecek dakikaya*] bırakarak gözleri oraya mıhlanmış, fikri tamamen boş, uzun uzun bu ağlayan muma baktı.

On Yedi

Behlül ancak üç gün sonra avdet etti [*döndü*]. Odasına girerken Bihter'e yalnız tesadüf etmek ihtimalinden korkuyor, ufak bir halecanı zor zapt ediyordu. Hıyanetini gözlerinde okuyacağından emindi. Zaten bu üç gecelik gaybubeti [*gözden kayboluşu*] hüsn-i tevil edecek [*iyi yorumlayacak*] bir yalan bulmaktan bütün kuvve-yi icadiyesi [*yaratıcılık gücü*] acze düşmüştü. Ondan başka bütün vücudunu şakrak, çılgın Hollandezin rayiha-yı şebâb ve neşvesinden [*gençlik ve neşe kokusundan*] bir hale-yi zîruh [*canlı hale*] ile muhât [*kuşatılmış*] hissediyordu. Bihter'in hassas şâmme-yi neseviyeti [*kadınlık burnu*] bu hava-yı muattarı [*ıtırlı havayı*] mutlaka hissedecekti.

Bu üç gece delice bir humma-yı zevk [*zevk humması*] içinde geçmişti. İlk gece Konkordiya çıkışında Kette bir arabaya atılarak –bu defa validesiz– Şişli'de bir eve götürülmüştü. Onunla gece karanlıkta bir araba içinde, tenha sokaklardan uçarken bu seyran-ı âşıkanede [*âşıkane gezintide*] güya bir kız kaçırmak yeniliğini bulmuştu. Hâlâ Kette onun üzerinde validesinin yanından ayrılmayan bir masum kız tesirini icra ediyordu. Ertesi gün geç vakit ondan ayrıldıktan sonra Boğaziçi'ne avdet etmek niyetindeydi. Beyoğlu'nda mağazalarda, bir aralık şekerlemecide tesadüf olunan bir dostun yanında o kadar teehhür etmişti [*gecikmişti*] ki kendi kendisine "Artık vapur kaçmış olacak" demek için imkân bulmuştu. Kette'ye iki kelime göndermiş, onu yemeğe getirtmişti. Kızı o kadar sarhoş etmişti ki o akşam Kette sahnede kendisini kaybederek göğsünden bir demeti koparıp

Behlül'e atmıştı. Üçüncü gece Behlül Konkordiya halkını Kette'den mahrum etmek istemişti. Halk Kette için kudurup ayak teperken o bu latif kızı yalnız kendisi için Şişli'nin o âsûde [*huzurlu*] evinin küçük odasında hapsetmiş olacaktı.

Bu hevesi de geçtikten sonra Bihter'i düşünmüştü. O kim bilir bu üç geceyi ne büyük azaplar içinde geçirmişti. Bu hıyaneti keşfetmesine müsaade edecek miydi? Onu aldatmak için ne yalanlar bulacaktı?

Bunları düşünürken Bihter'i arzu ediyor, Kette'den üç gece içinde hâsıl olmuş bir gına [*bıkkınlık*] ile tekrar yalıda, o gecelerin iştirak-i hıyanetiyle [*hıyanet ortaklığıyla*] çalınmış sâât-ı muaşakaya [*sevişme saatlerine*] aşiyan [*yuva*] olan odasını görmek, orada o sâât-ı lezizeye [*leziz saatlere*] kavuşmak istiyordu.

Kendisini odasında yalnız bulunca bir hazz-ı amik [*derin haz*] duydu. Güya müşkülat ancak oraya gelebilmekteydi. Odasının penceresi o günden beri açık kalmıştı. Rüzgârla içeriye serpilen yağmurlardan koltuğun bir kenarı, halı, beride tütün takımı ıslanmıştı. Odasında gürültüsüz gezinmeye, yürürken ayaklarını hafif basmaya lüzum görüyordu. Sanki uyandırılmaktan ihtiraz olunan [*kaçınılan*] bir hasta vardı. Şu dakikada Bihter gelecek olursa kendisine söylenecek müstahzar [*hazırda*] bir şeyi yoktu.

Yavaş hatvelerle [*adımlarla*] pencereyi kapamak için ilerlerken koltuğun üstünde ıslanmış beyaz bir şeye gözleri ilişti. Bunu alır almaz anladı. Bihter'in orada unutulmuş bir mendili. Bilâihtiyar [*elinde olmadan*] bunu dudaklarına götürdü, ıslanmış bir menekşe demeti rayihasıyla Bihter'i kollarının arasında zannetti. Bu mendil ona bütün bir şi'r-i hazin [*hüzünlü şiir*] takrir ediyor [*anlatıyor*], onun gıyabında yine onun daire-yi havasında [*hava dairesinde*] yaşamış olmak için odasında, intizar [*bekleme*] işkenceleriyle penceresinin yanında geçirilmiş saatleri söylüyordu.

Kendi kendisine "Zavallı Bihter!" diyordu ve elinde bu mendile bakarak güya onun lisan-ı sükûtundan [*suskunluk dilinden*] akan ifadeyi ızdıraba karşı af diliyordu.

Birden güya bir kasırga cevelanıyla [*dolaşmasıyla*] odasının kapısı itildi ve Nihal atılarak:

- Nihayet gelebildiniz, dedi. Neredeydiniz bakayım?

Nihal parmağını tehditkârane [*tehdit edercesine*] sallayarak ilerliyordu. Birden Behlül'ün elinde ıslak mendili gördü:

- Nedir o, elinizde ıslak mendil? Ooo, burası bir göl olmuş! Bu sizin marifetiniz mi?

Çömelerek perdelerin ucunu kaldırarak ıslak yerlere bakıyordu. Sonra elini uzatıp mendili almak istedi:

- Bunları mendilinizle mi kurulayacaksınız? Aaa, mendil sizin değil, veriniz bakayım, Bihter'in mendili.

Güya bu küçük şeyle Nihal bütün tarih-i hakikate [*gerçeğin tarihini*] vukuf hâsıl edecekmişçesine [*öğrenecekmiş gibi*] Behlül'de bir korku vardı. Mendili Nihal'e verdi. Nihal kenarına bakarak ve sonra ucundan tutup ıslak halının üstüne atarak:

- Evet, onun! dedi. Sonra çapkın bir tebessümle Behlül'ün yüzüne bakarak "Beybabamı işitseniz" dedi, "sizin için neler farz ediyordu."

Behlül birden kıpkırmızı oldu:

- Neler?

Nihal dudaklarını kıvırıyordu:

- Onları size Firdevs Hanım nakletsin. Bilirsiniz a, genç kızlar bazen yanlarında unutularak söylenen şeyleri işitebilirler lâkin onları tekrar etmeye mezun [*izinli*] değildirler. Şimdi Firdevs Hanım bizde. Haberiniz var mı? Dün geldi, Matmazel de Courton gitti, o geldi. Size Nesrin'i çağırayım mı? Bu gölü kurutsun. –Tekrar mendil gözüne ilişti– Bu nereden gelmiş? Onu da kendisine versinler.

Behlül mendil meselesine daha ziyade dikkat etmeyerek sordu:

- Nihal, ne diyordu beybaba? Söyle bakayım. Hani ya senin hiçbir şey söylemeksizin her şeyi söyleyen bir ifaden vardır.

Nihal hep gülerek devam etti:

- Oh! Bilir miyim? Firdevs Hanım'a anlatıyordu. Pekiyi işitmiyordum ki... Sonra Bihter'le latife etmek için galiba "Ben de ara sıra Behlül'ün odasında misafir kalırım, belki..." diyordu. Nedir rica ederim, sizin başka bir odanız mı var şimdi? Artık siz de gidiyor musunuz?

Behlül anladı. Bu üç gecelik gaybubeti [*gözden kayboluşu*] amcasının latifelerine vesile olmuştu. Tekrar kalben "Zavallı Bihter!" diyordu. Kim bilir, bu latifeler onu nasıl işkencelerle

kıvırmıştı. Nihal'in son sualine cevap vermiş olmak için "Çıldırdın mı?" dedi, "Behlül nereye gider? Hem bundan sonra Nihal'i, bu mini mini dostunu yalnız bırakabilir mi? Firdevs Hanım nihayet geldi öyle mi? Bak, onunla ne iyi geçineceğiz Nihal! O da bizimle dost olacak." -Sonra büyük bir sır tevdi ediyormuşçasına [*veriyormuşçasına*] eğildi ve gülerek yavaş bir sesle ilave etti: "Herkesten ziyade Bihter'in düşmanı odur, bilir misin?"

Behlül eğilerek bunu söylerken nefesi Nihal'in çehresini sıcak bir temasla; ancak bir saniye okşamıştı. Nihal bugün şu dakikada birinci defa olarak zapt olunamamış bir tevahhuş-ı asabiyle [*asabi ürküntüyle*] çekildi. Artık bir kadın olduklarını hüviyetlerinde nâgehan [*ansızın*] inkişaf edivermiş [*gelişivermiş*] bir lem'a-yı vukuf [*vukuf parıltısı*] ile gören genç kızlara mahsus bir his onu ürkütmüştü. Ufak bir ihmirar [*kızarış*] ile Behlül'e gülerek cevap verdi:

- Bu da size mahsus fikirlerden.

Behlül:

- Sen bunu anlayacak kadar büyük değilsin! diyordu. Şimdi beni yalnız bırakır mısın Nihal? Seninle bu meseleden sonra uzun uzun bahsederiz.

Lâkaydane [*umursamazca*] ilave ederek sordu:

- Beybaba nerede Nihal?

Doğrudan doğruya Bihter'i soramamıştı. Nihal'den Adnan Bey'le Bihter'in odalarında beraber olduklarını haber alınca derin bir nefes aldı. Onları beraber görmek bu gaybubetten [*kayboluştan*] sonra ilk mülakatın müşkülatını tahfif edecekti [*hafifletecekti*]. Beş dakika sonra Adnan Bey'in hücre-yi iştigaline [*çalışma odasına*] girerken Behlül kendi kendisine metanetini tebrik ediyordu. Adnan Bey'in latifelerine cevap verecek kadar kuvvet buldu. Adnan Bey onu itiraf edilmeyecek bir münasebet peyda etmiş [*bulmuş*] olmakla ithama çalışıyor, Bihter'e bakarak:

- Göreceksiniz, diyordu. Bu gece ihtimal bir gece daha Behlül burada kaldıktan sonra yine haftalarca kaybolacak.

Behlül'le Bihter'in arasında elîm [*elemli*], müziç [*rahatsız edici*] bir nazar teâti ediliyordu [*bakışma oluyordu*]. Behlül gözleriyle "İnanıyor musunuz? Bunlar bütün bir yığın köhne lati-

feden başka bir şey değil" demek istiyordu. Sonra Adnan Bey'e cevap veriyordu:

- Kim bilir, belki hakkınız var. Bütün bir kış uslu bir çocuk olduktan sonra artık her şey affolunabilir değil mi?

Bihter bu muhavereye [*konuşmaya*] iştirak etmeyerek [*katılmayarak*], gözlerini kaldırmayarak, hummalı ellerle bir çuha parçasını işlemekte devam ediyordu. Adnan Bey bir inad-ı garip [*tuhaf inat*] ile hep bu latifeyi tevsi etmek [*genişletmek*], Bihter'i de muhavereye karıştırmak istiyordu. Behlül lâkayd kalmakta devam ederek cevap veriyor, kendisini müdafaa ederken itirafa benzeyen gevşeklikler gösteriyor, sonra bir küçük fırsat-ı muhavereden [*konuşma fırsatından*] istifade ederek başka bir zemin-i makal [*konuşma zemini*] hazırlamaya çalışıyordu. Bu her ikisi için azîm bir işkence oldu. Adnan Bey bililtizam [*kasten*] onları sıkmak istiyor gibiydi. Behlül birinci defa olarak kalbinde bir şüphe hissetti: Acaba biliyor mu?

Henüz Bihter'le doğrudan doğruya bir lakırdı etmemişlerdi. Behlül bir aralık bütün cesaretini toplayarak sordu:

- Valideniz gelmiş öyle mi yenge? Nerede? Yukarıda mı?

Ayağa kalkmıştı. Çıkmadan evvel Bihter'in gözlerini aradı fakat onlar hep o çuha parçasının üzerine merkuz [*dikili*], sakit derin bir kinle dargın kaldılar.

* * *

Firdevs Hanım'a Matmazel de Courton'un odasını vermişlerdi. Onu oradan, tekerlekli uzun sandalyesinin içine koyarak sofaya çıkarıyorlar, sandalyeyi pencerenin yanına kadar itiyorlar, Boğaziçi'nin bu fersude [*solmuş*] çiçeğini Kanlıca tepelerinin altında sayelenen [*gölgelenen*] yeşil sulara karşı sanki bir hayatın kenar-ı mezarında [*mezarı kenarında*], sabahtan akşama kadar hemen daima yalnız bırakıyorlardı. Behlül onu görmeyeli üç ay olmuştu. Yalnız uzaktan uzağa ona ait şeyler işitirdi. Firdevs Hanım uzun, hâlâ bitmeye tahammül edemeyen bir gençlikten sonra birdenbire, güya genç kalabilmek için sarf edilen kuvvetler ihtiyarlığın sermaye-yi sıhhatini [*sağlık sermayesini*] perişan ederek nâgehan [*ani*] bir netice-yi iflas [*iflas sonucu*] ile düşüvermişti. İskemlesinin üstünde o uzun, levend, hâlâ güzel kametiyle [*boyuyla*] yatarken usaresi [*özsuyu*] kuruya kuruya bir

gün vehleten [*ansızın*] yolun bir kenarına düşüvermiş metin bir ağaç gibiydi. Dizleri artık sızıların bir mahkûm-i daimisiydi [*daimi mahkûmuydu*]. Sabahleyin yatağından kalkabilmek için başka bir elden beklenen bu sadaka-yı kuvvet [*kuvvet sadakası*] onu kudurtur, sonra bir hırs-ı akur [*kudurgan hırs*] ile kendine uzanan eli ısırmak isterdi. Onun için Firdevs Hanım'ın yanında hizmetçileri on beş günden ziyade alıkoymak mümkün olamamıştı. Artık gelin olabilecek kadar para topladıktan sonra müsaade alan Katina'nın yerini müteakiben [*peşpeşe*] sekiz kızdan hiçbiri tutamamıştı. Hatta bir gün kimsesiz kalarak Firdevs Hanım'ı sandalyesine yatırmak için Peyker Yakub'a müracaata mecbur olmuştu. Sonra bu adet olmuştu. İkide bir Firdevs Hanım'ın kendi hizmetçisine karşı hırçınlıkları taşarak Yakub çağrılırdı ve onun ellerinde bu hırçın hasta sessiz, şikâyetsiz, muti [*itaatli*], yumuşak bir çocuk usluluğunu kesbederdi [*kazanırdı*]. Güya bu erkek ellerinde öyle bir hassa-yı sihriye [*sihirli özellik*] vardı ki Firdevs Hanım'ın yalnız kollarından, omuzlarından tutup bu pörsümüş bir yığın eti sandalyesine atmakla günlerce devam eden bir sükûn-i şifa bahşetmiş [*şifa sakinliği vermiş*] oluyordu.

Firdevs Hanım'da bir cinnet-i akurane [*kudurganca cinnet*] başlamıştı. Artık herkesle, damadıyla, kızıyla, Feridun'la ara sıra gelen Bihter'le kavga ediyor, sonra bu hırçınlıklarından herkes kaçışıp da onu sandalyesinde yalnız bıraktıkları vakit kendi kendine bağırıyor, söyleniyor, ağlıyordu. Artık küçük sarı yalının hayat-ı âsûdesinde [*dingin hayatında*] bu hastanın vücudu tahammülfersa [*dayanılmaz*] bir yük oluyordu. Bir gün Firdevs Hanım kızının ikinci çocuğuna hamlini [*gebeliğini*] haber alarak püskürmüştü. Bunu ayıp, affedilmez bir kabahat olmak üzere telakki ediyordu [*değerlendiriyordu*]. Artık evin içinde iki saat rahat bir uyku uyumak mümkün olmayacaktı. Bunu bilhassa onun evden kaçmasına sebep olmak için yapmışlardı. Peyker validesinin bu çılgınlıklarına hiç cevap vermezdi. O akşam Nihat Bey eve uzun bir müddetten beri karı koca tarafından beklenen mühim bir haberle gelmişti. Memuriyetinin bir derece terfiiyle maaşının zammı nihayet karargir olmuştu [*kararlaştırılmıştı*]. Bu iyd [*bayram*] aile içinde Firdevs Hanım'dan büyük bir memnuniyet intizar edilirken [*beklenirken*] o bilakis bunu da kendi-

sinin aleyhinde müretteb [*düzenlenmiş*] bir sanîa [*düzmece*] olmak üzere telakki etmişti. Demek artık onun vücudundan [*varlığından*] kâmilen istiğna edilebilirdi [*tümüyle vazgeçilebilirdi*]. Bu evden kalkıp gitmek isterse kimse itiraz etmeyecekti. Bu bir nevi kendisini kovmak demekti. Karı koca bu tuğyan-ı cinnetin [*cinnet taşkınlığının*] karşısında mebhut [*şaşkın*], sükût ederken o bir çocuk taşkınlığıyla hıçkıra hıçkıra ağlamıştı.

O günden itibaren Firdevs Hanım bu karı kocanın saadetinden bir vesile-yi intikam [*intikam vesilesi*] buldu. Her sabah damadına, kızına "Haberiniz var mı? Bugün daha iyiyim" diyordu. Onları afiyeti ihtimaliyle güya tehdit etmiş oluyordu. Bir gün tedavi eden tabibin yalının rutubetinden bahsetmiş olmasından fırsat bularak Nihat Bey'le müthiş bir kavga etmişti:

- Ben anlamadım mı zannediyorsunuz, demişti. Bu yalanı siz öğretmiş olacaksınız, benden kurtulmak için! Lâkin unutuyorsunuz ki bu evden kovulması mümkün olan ben değilim, siz ikinizsiniz.

Nihat Bey artık taşmıştı. İşte gideceklerdi. Onu yalnız bırakacaklardı. Firdevs Hanım bir kahkahayla cevap vermişti: "Yalnız mı?" Lâkin niçin yalnız kalsın, o da evlenecekti, evet, sadece evlenecekti. Bunun için henüz gençti.

O zaman karı koca bu cinnetin karşısında yekdiğerine [*birbirine*] bakarak sükût etmişlerdi [*susmuşlardı*]. Ertesi gün Firdevs Hanım Nihat Bey'i görmek istemiş ve o yanına gelince "Kararımı değiştirdim" demişti, "yalının rutubeti belki sahihtir [*doğrudur*]. Ben Adnan Bey'e gidiyorum."

İşte böyle bir gece içinde Firdevs Hanım mariz dimağında [*hasta beyninde*] doğuvermiş bir fikir neticesiyle iki günden beri Adnan Bey'in yalısındaydı. Burada kendisini o büyük sofanın bir köşesinde köhne, metruk bir kırık sandalye kabilinden yapyalnız bırakılmış görünce derhal hissetmişti ki bu yeni tarz-ı hayat [*hayat tarzı*] da elîm can sıkıntılarından mürekkeb [*oluşan*] uzun saatlerle mütemadi [*sürekli*] bir azap saklıyor. Kızıyla damadı yalnız sabahları ve yemekten sonra geceleri onun yanında ufak, kısa tevakkuflarla kanaat ediyorlardı [*bekleyişlerle yetiniyorlardı*]. Nihal gelip geçtikçe bir rüzgâr savrukluğuyla duramıyordu. Nesrin'le Şayeste uzaktan bir tuhaf tebessümle bakarak geçiyorlardı. Firdevs Hanım Adnan Bey tarafından bilhassa

buldurtulan bir Alman karının elinde bırakılmıştı. Yegâne eğlencesi uzun sandalyesinin yanına konulan bir masanın üzerinden ikide birde alınan bir küçük ayna, ufak bir pudra kutusu, bir sürmelikti. Bunlar bir vakitler mini mini birer günah kabilinden çantasının içinde saklanırken şimdi üzerlerine bir mendil atılmaya bile lüzum görülmüyordu. Hatta Adnan Bey'in vücudu bile bunların ara sıra alınarak mesela gözünün bir kenarında büzülmüş bir sürmenin tamir edilmesine mani olmuyordu.

Behlül bugün yukarıda Firdevs Hanım'ı, Alman karısına dizlerini ovdururken küçük aynasında şakaklarının saçlarını düzeltiyor buldu.

Firdevs Hanım Behlül'ü bir sayha-yı meserretle [*sevinç çığlığıyla*] kabul etti:

- Ah! Siz misiniz? Nihayet gelebildiniz mi? Neredeydiniz bakayım? Yok, yok, oraya değil, şu iskemleyi alınız. Emma, bizi yalnız bırakınız.

Aynasını masanın üzerine bıraktı ve Behlül'ün bir sualine cevap vererek:

- Ben mi? dedi, pek fena değil, hele iki günden beri büyük bir fark hissediyorum. İnanır mısınız? Bu iki gün içinde bir kere gelip aramadılar bile.

Nihat Bey'le Peyker'den bahsediyordu. Onlar için en olmayacak vesilelerle taşan bir husumeti vardı. Şüphesiz kendisini salıvermiş olmalarını affedemiyordu:

- Zaten bu herif hakkında muhabbete benzer hiçbir şey duyamadım. Hodkam [*bencil*], menfaatperest [*çıkarcı*] bir adam! Bilmezsiniz ki... Bakınız size bir şey söyleyeyim. Şimdi Peyker'e bir çocuk daha yaptı, iki sene sonra bir tane daha, her iki senede bir... Peyker otuz yaşında altı çocuk anası oluyor. Ondan sonra bir gün Nihat Bey onu ellerinde kollarında altı çocukla kendi hâline bırakacak, kaçacak. Hep menfaatperestlik [*çıkarcılık*]. Bihter niçin Adnan Bey'e verildi? Neden öyle yüzüme anlamayarak bakıyorsunuz? Artık Adnan Bey'den beklenecek bir şey kalmayınca... Off!

Bu faraziyatı [*varsayımları*] takip ettikçe onlardan intikam alıyor gibiydi:

- Göreceksiniz a, diyordu, Bihter otuz yaşında, altı çocuktan sonra benden daha ihtiyar olacak. O zaman bana yalvarılacak, bugün bir nevi kovulan validenin elleri öpülecek...

Firdevs Hanım Behlül'e bir küçük kelime için müsaade etmeyerek söylüyor, Peyker'i altı çocukla, otuz yaşında ihtiyar olmuş, kocasından ayrılmış, yalnızlığının, metrukiyetinin [*terkedilmişliğinin*] tesliyetini [*tesellisini*] validesinin affından bekleyerek, bedbaht, zelil tasvir ettikçe garip bir kevser-i intikamın [*intikam kevserinin*] sermest-i lezzeti [*zevkiyle sarhoş*] olarak taşıyordu. Bu kadının valideliğinde öyle bir yırtıcılık vardı ki Behlül'ü korkutuyordu. Bu bir valide değil, kızlarının saadetine düşman bir rakibeydi. Peyker'den sonra Bihter'den bahsetti. Onun bu izdivacına hiçbir zaman taraftar olmamıştı. Bu izdivacın neticesinden de emindi. Bihter'den bahsederken Behlül'ün gözlerine bakarak fazla izahat vermekten çekiniyor gibiydi. Yalnız netice-yi hükmünü [*hükmünün sonucunu*] söyledi:

- Bihter de Peyker'e nazire yapacak. O da bir gün bana muhtaç olacak. Birbirini müteakip ikisi de bugün böyle bir köşeye atılıveren Firdevs Hanım'ın ellerine kapanacaklar lâkin o zaman...

Cümlesini bitirmeden evvel tekrar elini uzatıyor, sürmeliğiyle aynasını alarak dökülmüş kirpiklerini tamir ederken ufak bir tevakkuftan [*bekleyişten*] sonra tekrar ediyordu:

- Lâkin o zaman Firdevs Hanım affetmeyecek.

Bu söz ağzından bir hükm-i gayz ve kin [*hınç ve kin hükmü*] kuvvetiyle düştükten sonra birden elinden aynasıyla sürmeliğini atarak fikri başka bir zemin-i makale [*konuşma zeminine*] sıçradı:

- Deminden beri size bütün lüzumsuz şeylerden bahsediyorum. Asıl size söylenecek başka bir şey var. Keşfediniz bakayım.

Behlül masanın üzerine eğilip bakarak:

- Pek kolay! dedi, Krem Simonunuz bitmiş. Beyoğlu'na ilk çıkışımda sizin için ondan bir kutu almak.

Firdevs Hanım darılarak:

- Latifeyi bırakınız, rica ederim, dedi. Size dair pek ciddî bir mesele. Sizi iki günden beri bunun için bekliyorum. Bana öyle çapkın gözlerle bakmayınız, bütün ciddîyetinizi takınınız.

Behlül gülüyordu:

- Lâkin mümkün olmayan şeyler teklif etmeyiniz rica ederim. Ciddîyet! Siz beni hiç ciddî gördünüz mü?

- Hissiyatınızda birinci defa olarak gayret ediniz. Bakınız, size dört kelime ile söyleyeyim. Buraya gelip de sizi bulamayınca kendi kendime dedim ki: Bu çocuğu böyle kendi hâline bırakmak hiç iyi değil. Bu hayat bir gün ona öyle bir cinnet yaptıracak ki tamiri mümkün olmayacak. O hâlde ona öyle bir şey yaptırmalı ki... Anlıyor musunuz?

- Anlamamak ne kadar mümkünse o kadar anlamıyorum. Bana bir cinnet yaptırmamak için başka bir şey yaptıracaksınız öyle mi? Lâkin dünyada en güzel şeyler çılgınlıklardan mürekkebdir [*oluşur*]. Ben o sizin dediğiniz çılgınlıklardan yapmayacak olursam hayatıma nâtamam [*yarım*] kalmış nazarıyla bakarım. Beni böyle bir cinnet yapmaktan menedebilmek için nasıl bir çare buldunuz?

Firdevs Hanım biraz doğrularak cevap verdi:

- İzdivaç!

Behlül bir kahkahayı zaptedemedi:

- Yanlış işittim zannederim. Ne dediniz rica ederim? İzdivaç mı? Lâkin işte asıl tamir kabul etmeyecek bir cinnet ve ahmakça bir cinnet! Bence izdivaç üç sebeple yapılır. Ya ikide birde nezleye uğrarsınız, ıhlamurunuzla hatminizi içirecek, arkanıza kızgın pamuk sokacak birisine muhtaç olursunuz ya çoraplarınızı delerseniz evde örecek bir kadın bulundurmak istersiniz yahut iki senede bir defa daha baba olmaya heves edersiniz. Sizin küçük damat bey gibi. Ben tabibimin tavsiyesiyle üzerimde kırmızı mühür mumu taşıyalıdan beri nezleden kurtuldum. Size de tavsiye ederim. Anlaşılan tabiplerin nezleye karşı bundan daha nafiz bir ilaçları yok. Delinip de örülmüş çoraplar hakkında galebe çalınamaz bir nefret taşırım. Çocuklara gelince, başkalarının çocukları için çıldırırım fakat küçük Behlül'lere şimdiden husûmet ediyorum. Şu hâlde?

Dördüncü bir sebep daha var ki unutuyorsunuz. Erkekler asıl sizin gibi yaşamamak için evlenmelidirler. Nihayet erkeklerin hayatında bir saat çalar ki bütün o gelici geçici sevdaları bırakarak saadet-i hayatı bir genç kızın ellerinde aramak zamanını ihtar eder [*hatırlatır*].

- İşte oldukça şairane bir cümle! Bilir misiniz? Şairane şeylerin beni mağlup etmekte garip bir kuvveti vardır. Bilhassa cümlenizde bir ikinci şiir var: Genç kız! Genç kızlar bence hiç tanılmamış, henüz tecrübe olunmaya muhtaç mahluklardır. Fakat bu şiirin tecrübesini diğerlerinden usandıktan sonraya bırakacağım.

Firdevs Hanım mağlup olmamaya karar vermiş gibiydi.

- Evet fakat genç kızlar yalnız bir kere tecrübe olunur ve onların saf ellerine teslim olunacak emeller lüzumundan fazla çürümemiş, yıpranmamış olmak lazım gelir.

Behlül bir tebessümle cevap verdi:

- Siz bu cümlelerinizde devam ederseniz ben şimdiden ilan-ı hezimet [*bozguna uğradığımı ilan*] ederim. Lâkin bana malik olacak kadar bahtiyarlığa şayan bulduğunuz genç kız kim oluyor?

Behlül bu sualini irad ederken [*sorusunu sorarken*] sofanın camlık kapısı açılmış, Beşir girmişti. Galiba Firdevs Hanım'a bir şey söyleyecekti. Onun beklediğine ehemmiyet vermeyerek devam ettiler. Firdevs Hanım diyordu ki:

- Anlamadınız mı? Hâlâ anlamıyor musunuz? Lâkin Nihal, sadece Nihal! Bu fikir bende buraya gelip de onu büsbütün değişmiş, üç ay içinde büyüyüvermiş görünce doğdu.

Behlül medid [*uzun*] bir "Ooooo!" ile ayağa kalkmıştı. Bir kahkaha içinde sordu:

- Siz ne vakitten beri böyle harikalar doğurmaya başladınız? Nihal... Lâkin siz ona bir koca değil, bir hoca arayınız. Hem bakınız, şimdi aklıma geliyor, Nihal'in kocası olmak mümkün değil. Azîm [*büyük*] bir mani var. Ben Nihal'in borçlusuyum. İşte şimdi siz anlamıyorsunuz. Hesap ettim, tam ona sekiz lira ile bilmem kaç kuruş borçluyum, faizleri de hesap ederseniz.

Firdevs Hanım artık tamamen darılıyordu:

- Ama siz bütün latife ediyorsunuz. Nihal'i, bu mücevher parçasını başka birisine mi bırakacaksınız?

Behlül Beşir'e bakarak Firdevs Hanım'a cevap verdi:

- Lâkin yanılıyorsunuz, Nihal bir mücevher parçası değil, bir ateş parçasıdır. Onunla kavga etmediğimiz bir gün yoktur. Değil mi Beşir?

Beşir orada bîhareket [*hareketsiz*], güya bînefes [*soluksuz*], donuk gözlerle duruyordu. Behlül'ün kendisine bu hitabesini işitmemiş gibiydi. O zaman Firdevs Hanım sordu:

- Ne istiyorsun Beşir?

Güya Beşir bir uykudan uyandı ve söyleyeceğini tahattur etmek [*hatırlamak*] isteyerek ufak bir tevakkuftan [*bekleyişten*] sonra cevap verdi:

- Beyefendi soruyor, eğer izin verirseniz buraya bir küçük sofra kurduracaklar. Bu akşam beraber yemek için...

Firdevs Hanım derhal muvafakat etti ve Beşir indikten sonra hâlâ kendisine gülümseyerek bakan Behlül'e:

- Siz istediğiniz kadar gülünüz. Nihal'i siz alacaksınız ki mademki ben karar verdim... dedi.

Behlül biraz eğildi ve şüphesiz bu muhavereyi [*konuşmayı*] bir latife ile bitirmek isteyerek en çapkın sesiyle:

- Lâkin dedi, siz henüz başkalarının izdivacına hasr-ı fikir edecek [*kafa yoracak*] kadar gençlikten uzaklaşmış değilsiniz. Nihal biraz daha büyüyünceye kadar bu evin içinde beni izdivaca razı edebilecek birisi daha var ki...

Firdevs Hanım bitirmesine müsaade etmedi ve bu defa büsbütün darılarak:

- Susunuz bakayım, dedi, ben ciddî meselelere karışan latifelerden hiç hazzetmem.

Sonra birden bir şey daha tahattur etti:

- Ha size söyleyecek bir şey daha, unutuyordum. Bu Nihal meselesinden birisine daha bahsettim.

Garip gözlerle Behlül'e bakarak o birisinin keşfedilmesine muntazır [*bekleyerek*] duruyordu. Firdevs Hanım'ın gözlerinde öyle delici bir nazar vardı ki Behlül cevap veremedi, zapt olunamayan bir zaaf ile gözlerini indirdi. Firdevs Hanım sedasının bütün tabiîyetiyle haber verdi:

- Bihter'e!

Ve küçük bir tevakkufu müteakip elini tekrar aynasına uzatarak ilave etti:

- O bu izdivacı pek tabiî buluyor.

Behlül derhal anlamıştı. Bu kadın şüphesiz görülmüş, işitilmiş hiçbir şeye istinad etmeksizin yalnız bir faraziyeyi [*varsayımı*] takip ederek istiknah-ı hakikat etmek [*gerçeğe ulaşmak*] istemişti. İlk tecrübe Bihter'de yapılmıştı. Bihter bu tecrübeden nasıl çıkabilmişti? Kendisi hemen bulunuveren bir mukabele ile bu kadının hâsıl olabilen şüphelerini izaleye [*gidermeye*] çalışarak:

- O bittabi [*tabiî ki*] muvafakat edecek, demişti. Pekâlâ, bilir ki benimle Nihal arasında bir izdivaçtan sonra ikimiz de bu evde oturamayız. Şu hâlde, anlıyor musunuz?

Firdevs Hanım gözlerinde tuhaf bir hande [*gülüş*] ile bakıyordu. Anlamıyor gibiydi. Behlül öyle sakat bir zemin-i mütalaaya [*konuşma zeminine*] girmişti ki devam ederse idare edememekten korktu. Muhavere bitmeksizin kesilmiş oldu. Behlül bu kadının her şeyi anlamış olduğuna hüküm veriyordu. Bu kadında kızlarının saadetine öyle intıfanâpezir [*sönmez*] bir husûmet vardı ki bu sır onun ellerinde Bihter'in aleyhinde müthiş bir silah olabilirdi. Birden Bihter'le muaşakalarının yeni bir devre-yi tehlikeye [*tehlike dönemine*] girdiğini anladı. Bundan sonra bu sandalyesine mıhlanmış kadının gözleri karanlıkları, duvarları delerek hafî [*gizli*] bir düşman hıyanetiyle onları takip edecekti. İhtimal yine en güzel çare-yi tahaffuz [*korunma çaresi*] bu izdivaç latifesindeydi. Bu dakikaya kadar Bihter'le bir mülakatın müşkülatından kaçarken bu dakikada bilakis [*aksine*] onunla mülakata lüzum gördü. Fakat nasıl görüşecekti? Bihter'in tekrar onun odasına gelmesine ihtimal vermiyordu.

Muhaverenin bu inkıta-ı nâgehanîsinden [*ansızın kesilmesinden*] mütevellid azaptan Behlül'ü Firdevs Hanım kurtardı:

- Behlül Bey, rica ederim. Emma'yı çağırır mısınız?

On Sekiz

Bu izdivaç meselesi evin içinde tuhaf bir latife olarak bir müddet çalkandı. Adnan Bey alenen [*açıkça*] latife ediyor, ne zaman Behlül'le Nihal'i görse "Nişanlılar!" diye gülüyordu. Nesrin'le Şayeste bile buna gülüyorlardı. En ziyade gülenler Nihal'le Behlül'ün kendileriydi. İkisinin arasında bu daima tekerrür eden [*tekrarlanan*] bir oyun oluyordu.

Bu izdivaç latifesi çıktıktan sonra Behlül ona herkesle beraber çocukça bir oyundan başka türlü nazar etmiyordu [*bakmıyordu*]. Ancak bazı dakikaları olurdu ki Nihal'in yanında kalbini eriten bir şey duyardı ve o zaman bilâihtiyar [*elinde olmadan*] kendi kendisine "Lâkin bu izdivaç pek mümkün olmayacak bir şey değil!" derdi. Sonra ötekini düşünürdü.

- Ya Bihter ne olacak?

Bihter'e ilk hıyanetinden, Kette'den sonra bir aralık ikisinin arasında her şey bitmiş zannolunabilirdi. Günler geçmişti. Bihter'le beş dakika yalnız kalamamıştı. O hep dargın çehresiyle duruyordu. Artık Bihter'in o üç gecelik gaybubeti [*kayboluşu*] affetmeyeceğini, hatta izahat bile istemeyeceğini zannetmişti. Fakat Bihter'i tamamen kaybetmiş olduğuna da ihtimal vermek istemiyordu. Onun yine küçük bir kaza ile kollarına avdet edeceğine [*döneceğinden*] emindi. Bu emniyet Bihter'in metanet-i lâkaydanesinden [*umursamaz metanetinden*] müteezzi olan [*acı duyan*] gururuna karşı bir nevi tesliyet [*teselli*] kabilindendi. Bihter'in gelip ondan izahat talep etmemesi onu azîm bir yükten kurtarmış olmakla beraber bu dargınlık devresi artık yorulma-

ya başlayan aşkına bir fasıla-yı istirahat [*istirahat arası*] tehiyye etmiş [*hazırlamış*] oluyor, hatta ona yine Kette'ye avdet etmek, o genç sarı kızla yarım bırakılan nûşabe-yi sevdanın [*sevda içkisinin*] son cüralarını [*yudumlarını*] da toplamak için fazla bir serbestlik bırakıyordu. Kette'den sonra Bihter'e daha hâr [sıcak] ve muhteris döneceğini farz ederken bilakis kendisinde o çapkın kız için henüz muhtac-ı tatmin [*tatmine muhtaç*] hevesler buluyordu. Yalnız bir şeyi itiraf etmek istemiyordu. Bihter'den usanmış olmak! Bu hayat-ı garamiyatında [*aşk hayatında*] zevk-i nefaisperestîsine [*estetik zevkine*] silinmez bir leke sürmüş olacaktı. Onun fikrince Bihter o kadınlardan biriydi ki onlara karşı hıyanet edilir fakat hiçbir vakit terkedilmiş olmak züllü bırakılamaz. Behlül bilakis Bihter tarafından terk edilmek, bu kadın tarafından metrukiyetin [*terk edilmişliğin*] acılarını tatmak için bir heves duyuyordu.

Artık kendi tarafından sebebiyet verilmiş bir tecdid-i rabıta vuku bulmaksızın [*yeniden bağ kurulmaksızın*] Bihter'in odasına gelmeyeceğinden günler geçtikçe kuvvet kesbeder [*kazanır*] bir emniyet hâsıl etmişken bir gece onun ne vakitten beri terkedilen bu aşiyan-ı sevdaya [*sevda yuvasına*] avdetini [*dönüşünü*] görmüştü. Bihter şüphesiz teehhür etmiş [*gecikmiş*] izahatın teâtisi [*açıklamanın yapılması*] için geliyordu. Sonra bu izahat o kadar çabuk teâti olunarak o kadar kolay kabul edilmiş oldu ki Behlül şaşmıştı. Bihter güya gurur-i neseviyetine [*kadınlık gururuna*] karşı ifa-yı deyn etmiş [*borcunu ödemiş*], zevahiri kurtarmış olmak için inanmış, aldanmış, aldatılmasına müsaade etmişti. Bu odaya hakikatte aldanmak için tekrar gelmişti. Artık Bihter'de haysiyet-i neseviye [*kadınlık onuru*], onlardan biriyle, o vücutlarını her talib-i sevdaya [*sevda talibine*] satanlardan bir sefile ile müşareket-i sevdaya [*sevda ortaklığına*] mani olmuyordu. Bu kadın esasen o hıyaneti keşfetmekle beraber bililtizam [*kasten*] gözlerini kapıyor, tekrar kendisini saran bu kollar arasında bir sefilenin ihtizaz-ı hayalini [*hayalinin titremesini*], bakiyye-yi rayihasını [*kokusunun kalıntısını*] görmemek, duymamak için kendisini sahte bir itminanın [*güvenin*] siyah duvarları içinde saklıyordu.

Behlül karşısında isyan etmiş, tuğyan-ı gururundan [*gururunun isyanından*] yükselmiş bir Bihter göreceğinden eminken

onu böyle zelilane [*düşkünce*], aldatılmaya muvafakat etmiş görünce kendisini üşüten bir hisse mani olamamıştı. Artık Bihter için başkalarıyla, kim bilir kimlerle bir hayat-ı müşareket [*ortaklık hayatı*] başlamış oldu. Behlül ikide birde gaybubet ediyor [*ortalıktan kayboluyor*] ve bütün gaybubetlerinden sonra hep aldatılmaya bir muvafakat-ı mütevekkilane [*tevekkül edercesine muvafakat*] ile gelen Bihter'i daha ziyade küçülmüş, mümtaziyetinden [*mümtazlığından*] daha ziyade kaybetmiş buluyordu. O zaman insafsızlıklar yapar, bu kadını tahkir etmek isterdi. Şimdi beraber bulundukları geceler, birbirini didiklemekle geçiyordu. Bazen Bihter bir bakiyye-yi gurur [*gurur kalıntısı*] ile ona mukabele ettikten sonra henüz bir buse bile teâti edilmeksizin [*öpüşülmeden*] fırlar giderdi. Fakat yine hep tecdid-i rabıta eden [*yeniden bağ kuran*] o olur, kavgaların mesuliyetini kendisine tahmil ederdi.

Yavaş yavaş bu kadın Behlül'ün elinde ezilecek, hırpalanacak, sonra en mülevves [*kirli*] heveslere alet edilecek bir mahluk-i sefil [*sefil mahluk*] oluyordu. Muaşakalarına bile bir reng-i sefalet [*sefalet rengi*] geliyordu. Behlül bu sevda-yı güzinin [*seçkin sevdanın*] muhafaza-yı mümtaziyetine [*mümtazlığını korumaya*] itina etmez olmuştu. Bihter kollarının arasında her defa bir parça daha onlardan biri oluyor ve arasıra irkilmek isteyen haysiyeti isyanda devam etmek için kuvvet bulamıyordu.

Behlül kaç kereler ona Firdevs Hanım'dan bahsetmişti. Onun için "Hepsini biliyor. Bir gün göreceksiniz ki bu kadın bildiğinden bizi haberdar edecek" derdi. Bihter Behlül'ün bu korkusuna cevap verirdi: "Biliyorsa ne olabilirdi sanki?"

Adnan Bey'den bahsetmek için ikisinde de kuvvet yoktu. Yalnız Nihal'le izdivaç latifesinden bahsedildikçe Behlül temin ederdi ki bu, evin içinde hâsıl olabilecek şüpheler için en nafiz [*etkili*] bir çare-yi tahaffuzdur [*korunma çaresidir*]. Bu latifeden bahsolunurken Bihter'in dudaklarında elîm bir hatt-ı azab [*azap çizgisi*] irtisam eder [*belirir*], donuk bir nazarla, bir kelime söylemeksizin Behlül'e bakardı. Bir latife olmak üzere başlayan bu tasavvur hissediyordu ki Adnan Bey'in kalbinde bir latifeye şayan olan ehemmiyetten ziyade hüsn-i kabul buluyor [*kabul görüyor*]. Behlül'ün kendisine her kim ile olursa olsun hıyanet etmesine bir muvafakat-ı zımniye [*dolaylı muvafakat*] gösteren bu kadın,

bu izdivaç latifesinden öyle müthiş bir ızdırap duyuyordu ki Behlül'ü Nihal'e lakırdı söylerken gördükçe sapsarı kesiliyordu. Bir gece itiraf etmişti. "Bu latife beni öldürüyor" demişti.

Behlül bir kahkaha içinde onu öperek "Çıldırdınız mı?" demişti. "Nihal'le bir izdivaç! Olacak şey mi? Unutuyorsunuz ki Nihal bir çocuktur. Ondan sonra bu latifeyi menetmek mümkün değil!"

Bu teminat Bihter'i iskat ederdi [*sustururdu*] fakat o ızdıraptan kurtaramazdı. Evet, Nihal bir çocuktu fakat on beş yaşında bir çocuktu. Evet, bu latife menedilemezdi fakat sonra bu latifenin tahakkuk edebilmesine nasıl mümanaat [*engel*] olunacaktı? Kendi kendisine bunu sorarken ellerini kilitleyerek ızdırabından kıvranırdı.

Behlül bu latifeye daima lâkayd kalamıyordu. Bazen gözleri Nihal'e dalarak onun ince simasının şi'r-i rakikiyle [*ince şiiriyle*] ruhunda eriyen bir şey duyar ve kendi kendisine sorardı:

- Kim bilir, belki aranılıp bulunamayan şiir ve sevda bundadır.

O zaman bilâihtiyar [*elinde olmadan*] hayat-ı garamiyatını [*aşk hayatını*] tahlil eder, bütün eski hatıralarını birer saniye tekrar yaşar, nihayet Bihter'in parlak siyah saçlarıyla Kette'nin beyaza benzeyen sarı saçları birbirine dolanarak iki çehreden mürekkeb bir sima-yı müşevveş [*karışık sima*] tersim ettikten [*çizdikten*] sonra bu silsile-yi hatıratı [*anılar dizisini*] bir ukde [*düğüm*] ile bağlardı. Nihayet, evet, nihayet ne olacaktı? Bunların hepsinde bir şiirsizlik, hatıratının bu çiçeklerinde bir kuruluk, bir cansızlık buluyordu. Kim bilir belki ruh-i sevda [*sevda ruhu*], şi'r-i hayat [*hayat şiiri*] böyle henüz açılmamış bir goncanın sine-yi bikr ve safında [*bakir ve saf sinesinde*] gizliydi.

Nihal'le münasebetlerinde daima kendisini idare edemiyor, her gün o büyük biraderlik [*ağabeylik*] sıfatından bir zerre kaybolarak Nihal'i bir genç kız sıfatıyla görmeye bayılıyordu. Bazen Nihal'i ince omuzlarından tutmak, yüzünü saçlarının sarı dalgalarına sokarak onun ruh-i tazesini [*taze ruhunu*] bir narin çiçeğin mübhem rayihası [*belirsiz kokulu*] kabilinden teneffüs etmek için çılgınca bir heves duyardı. Sonra kendi kendisini tekdir ederek Nihal'e günlerce lâkayd kalmak için çalışırdı. O zaman izdivaç latifesinin, ikisinin arasında gülmeye yeni bir vesile teşkil eden bir oyundan ibaret kalmasına dikkat ederdi.

* * *

Bir gün Behlül bir ceride [*gazete*] kenarına kurşun kalemiyle tuhaf bir baş çizerken Nihal odasına girmiş ve kendisini görmemişçesine devam eden Behlül'ün etrafında dönüp dolaştıktan sonra nihayet arkasında durarak omuzunun üstünden kurşun kalemini tumuştu. Behlül güya onun vücudundan hâlâ bîhaber [*habersiz*], elinde hareketten kalmış kurşun kalemiyle, omuzundan sarkarak ince bileği dudaklarına sürünen Nihal'in küçük eliyle, bir kelime söylemeyerek, bir ufak hareket etmeyerek duruyordu. Sonra yavaşça parmakları kurşun kaleminden tırmanarak Nihal'in parmaklarını tuttu. Nihal elini çekmeyerek bırakıyordu. Behlül elinde bu ince, rakik eli, dudaklarının kenarında o mavi damarları görünen sanki şeffaf bileği hissedince kalbinde bir şeyin eridiğini duymuştu. Bu eli çekerek dudaklarına götürdü ve onu nazik bir çiçeğin hava-yı rakikini [*ince havasını*] teneffüs edercesine kokladı. Nihal hâlâ elini çekmeyerek, göğsü Behlül'ün arkasından omuzuna biraz yaslanmış, bırakıyordu. İkisinin ruhunu esîrî [*atmosferik*] bir derâguş [*kucaklama*] içinde eriten bir dakika-yı sermestî [*sarhoşluk dakikası*] geçmişti. Birden Nihal silkinerek hüviyetinde uykuda kalmış bir şey uyanıvererek elini çekti ve Behlül'ün yanına otururak "Nişanlı bey" dedi, "bana anlatır mısınız? Niçin sanki evlenirler?"

Bu sualinde öyle tuhaf bir safvet [*saflık*], gözlerini açarak cevap bekleyişinde öyle hoş bir çocukluk vardı ki Behlül demin onu mağlup eden kısa ân-ı şi'rin [*şiir ânının*] bakiyye-yi perişanisinden [*kalan perişanlığından*] sıyrılarak güldü:

- Çünkü... dedi.

O kısa ân-ı mağlubiyetten [*mağlubiyet anından*] sonra Behlül tekrar lâkaydlığa avdet edebilmek için büyük bir cehd etmişti [*çaba göstermişti*]. Nihal'in sualine yalnız bir "Çünkü!" ile cevap veren Behlül bir dakika evvel Nihal'in elini bîihtiyar [*istem dışı*] bir hareketle çekip dudaklarına götüren Behlül değildi.

Nihal Behlül'ü taklit ederek "Çünkü! Çünkü!" dedi. "Bilir misiniz? Siz bu kelimeyi telaffuz ederken kime benzediniz? Matmazel de Courton'a... Onun da bana böyle cevap verişleri vardı. Ne zaman cevabı müşkül bir şey sorulacak olsa –Nihal

Matmazel de Courton'u Fransızcasıyla taklit ediyordu– başını sallar, 'Çünkü!' derdi. Ah! Bu yarım kalan çünküler bana ne kadar şeyler kaybettirdi. İşte şimdi de herkesin niçin evlendiğine vâkıf olamayacağım." –Nihal bunu söylerken tuhaf bir vaz'-ı me'yusane [*umutsuz bir duruşla*] takınıyordu. Birden aklına bir şey geldi– "Bana şu bir türlü anlayamadığım şeyi anlatınız. Evlenmek için sevmek lazımdır değil mi? Oh! Bunu biliyorum, hatta bu sevmek başka türlü bir sevmek. Anlaşılan, mesela benim babamı, Bülend'i, şunu bunu sevişimden başka bir şey. Şu hâlde bu nedir, rica ederim ki öbür sevmeklere benzemiyor!"

- İşte küçük bir sual ki Nihal, beni sana anlatılamayacak şeylere sevk edebilir. Mesela en iyi misalleri yakından intihab edelim [*seçelim*]. Mesela sen beni nasıl seviyorsun?

Nihal gözlerini kapayarak omuzlarını kaldırdı:

- Bilir miyim, dedi. Hatta sizi seviyor muyum? Zannediyorum ki sevmiyorum. Herhâlde, nasıl söylemeli? Evlenmek için sevmiyorum. İşte, bakınız, bir şey itiraf edeyim. Bu izdivaç latifesi beni ilk önce pekiyi eğlendiriyordu fakat şimdi iş değişti. Oh! Tamamen! Artık sıkılıyorum!

Nihal'in bunu söyleyişinde öyle hoş, öyle çocukça bir tarz-ı şikâyet [*şikâyet tarzı*] vardı ki onun latife eden sesine sirayet etmemesi mümkün olmayan bir ihtizaz-ı rikkat [*duygusallık titremesi*] ilave ediyordu. O söylerken Behlül dalgın gözlerle bakıyordu. Bir müddetten beri onun karşısında böyle ihtiyarından hariç [*istem dışı*] dalgınlıkları vardı. Onda o vakte kadar dikkat edilmeyen, görülüp de anlaşılmaksızın geçiliveren şeyler buluyordu. Nihal tamamen güzel değildi. Onda güzellikten daha iyi bir şey vardı ki kaidesizliğiyle [*kuralsızlığıyla*], gayr-i muntazarlığıyla [*beklenmemişliğiyle*], tuhaflığıyla, gözü eğlendirerek cezbediyordu. Hoşluk. Bütün vücudu, bütün siması ince şeylerden mürekkebdi [*oluşuyordu*]. Garip bir latife-yi tesadüfle [*tesadüf latifesiyle*] isminden bile ince ve uzunca boyuna fazla bir narinlik sirayet ediyordu. Sonra bu incelikler renklerin mübhemiyetiyle [*belirsizliğiyle*] imtizac ederek [*karışarak*], onun tozlu zannedilen donuk sarı saçlarından, üzerine düşen her saye-yi endişeden [*endişe gölgesinden*] kâh koyulaşır, kâh açılır kebud çeşmanından [*mavi gözlerinden*], hafif bir saz altında nadir ve ancak mahsus [*hissedilebilen*] pembe mevceler [*dalgalar*] tayeran

eden [*uçuşan*] teninden daha ziyade bir incelikle inceleşerek Nihal'i bir ressamın fırçasında unutulmuş bekaya-yı elvanın [*renklerin kalıntısı*] hediye-yi tesadüfisine [*tesadüfi hediyesine*], fakir hutut [*çizgiler*] ve elvan [*renkler*] içinde çizilivermiş bir hurde [*küçük*] çehreye benzetirdi. Nihal'in hüviyet-i ruhiyesine [*ruhsal kimliğinde*] de bu cismaniyetin mahfaza-yı rakikasından [*ince mahfazasından*] müebbed [*ebedi*] bir çocukluk sirayet etmişti. Bugün on beş yaşında bir genç kızken herkes için bir çocuk kalan Nihal yarın, bir kadın, bir zevce, bir valide sıfatlarıyla yine bir çocuk kalmaya mahkûmdu. Behlül bu çocuklukların en yakın bir şahidiydi. Nihal şu uzun devre-yi buhranı [*kriz dönemini*] hep ızdıraplarının, ruhunda harabeler bırakan işkencelerin çocukça isyanlarıyla geçirmişti. Bugün şu dakikada karşısında kendine mahsus bir eda-yı tıflane [*çocukça eda*] ile ellerini kilitleyerek artık bu izdivaç latifesinin usanç verdiğinden bahseden Nihal yine bir çocuktu. Fakat o devre-yi ızdırabın [*ızdırap devresinin*] çocuklukları altında derin bir azab-ı ruh [*ruh azabı*] saklayan Nihal'in belki bu çocukluğunun, şu itirafının altında da bir şey, onu muzdarip eden, henüz mahiyeti meçhul yeni bir hadise-yi ruh [*ruh hadisesi*] saklıydı. Behlül bunu kendi kendisine sorarken sermest eden, uyuşturan bir nefha-yı şiirden [*şiir esintisinden*], kalbinde çürümüş kalan ezhar-ı sevdaya [*sevda çiçeklerine*] taze bir hayat serpiliyor gibiydi. Bu genç kızın ruh-i bikrinde [*bakir ruhunda*] ilk lerze-yi haşyeti [*korku titremesi*] uyandırmış olabilmek, onun şeffaf rüyalarına ilk şehab-ı şiir ve hülyayı [*şiir ve hülya akanyıldızını*] serpmek, yıpranmış, her türlü ihtirasat-ı garamiyattan [*aşk ihtiraslarından*] artık yorgun çıkmış kalbi için öyle nezih ve mücella [*parlak*] bir ufk-i nevhayat [*yeni hayat ufku*] açıyordu ki Behlül tekrar bir dakika mağlup olarak Nihal'e "Lâkin bu seni niçin sıkıyor?" dedi, "Bu latifenin kesb-i ciddîyet etmesine [*ciddîyet kazanmasına*] bir mani var mı?"

Bu sual öyle bîihtiyar [*istem dışı*], öyle bir dakikalık samimiyetle mühtezdi [*titriyordu*] ki Nihal sanki kendisini birden korkutan bir şeye karşı büyümüş gözlerinin sabit bir nazarıyla [*gözlerle*] baktı. Sonra Behlül'ün sualinin yalnız ilk kısmına cevap vererek: "Bu beni neden sıkıyor biliyor musunuz?" dedi, "Size anlatmaya çalışayım. Fakat bakınız, bu biraz karışık bir şey. Ben

de pekiyi anlamıyorum ki... Herkesle beraber bu latifeye gülerken birdenbire içimde darılmak, latifeyi bir kavgaya çevirmek için heves duyuyorum. O zaman beybabama, Firdevs Hanım'a sert bir cevap vermemek için kendime cebrediyorum [*zorluyorum*]. İşte durunuz, size bir şey daha söyleyeyim. Ben ki size hiçbir şeyi söylemekten sıkılmam, değil mi? Bunu pekâlâ bilirsiniz. İnanır mısınız? Şimdi size bunları anlatırken sıkılıyorum. Zaten hep böyle, sizden artık sıkılır oldum. Gördünüz mü bir kere? Biz ki dost olmaya karar vermiştik. Bu latife çıktıktan sonra artık mümkün olmayacak. Bana güvenmez misiniz, size bir şey daha itiraf edeyim? Şimdi mümkün mertebe sizden, hatta herkesten, bütün bu latifeyi yapanlardan uzak kalmak, kendi kendime kapanmak istiyorum. Evin içinde herkes her vesileyle bundan bahsediyor. Yalnız Beşir... Oh, bilseniz, şimdi herkesten ziyade onu seviyorum. Anlıyor musunuz Behlül Bey? Demek istiyorum ki siz de bu latifeden bahsetmeyecek olsanız sizi de yine sevmeye başlayacağım."

Behlül bu saf çocuk kalbinin bu bilinmeksizin taşan itiraflarını mebhut [*şaşkınlıkla*] dinlemişti. Nihal bitirdikten sonra elini uzattı, Nihal'in elini tuttu ve sesinde ufak bir lerzişle [*titremeyle*]:

- Hayır, bilakis [*aksine*] bundan bahsedelim Nihal. Niçin sanki bu latife neticesiz bir oyundan ibaret kalsın? dedi.

Nihal elini çekmek isteyerek güldü:

- Bakınız, şimdi sıra bana geldi. –Ve yine Matmazel de Courton'un taklidini yaparak ilave etti– Çünkü!...

Behlül onu söyletmek istiyordu.

- Hayır, söyle, söylesene çünkü? Çünkü neden?

Nihal bilâtereddüt [*tereddütsüz*] cevap verdi:

- Çünkü çünkü evlenmek için sevmek lazım değil mi? Bunu herkes söylüyor. Demin siz de tasdik ediyor [*onaylar*] gibiydiniz. Şu hâlde mademki ben sizi sevmiyorum. Seviyorum fakat anlıyor musunuz?

Nihal nihayet elini çekerek ayağa kalkmıştı. Behlül'ün karşısında duruyordu. Behlül de ayağa kalktı ve bu defa bir itirafın sayha-yı samimiyetiyle [*samimiyet çığlığıyla*]:

- Lâkin işte ben seni seviyorum Nihal! dedi, ben de buna ilk önce garip bir latife olmaktan ziyade ehemmiyet vermemişken

işte bugün, hususiyle bu dakikada işitiyor musun Nihal? Amcama gidip "Artık bu latife bir latife olmak için lüzumundan fazla devam etti. Nihal'i bana veriniz ve iş bitsin" demek için bir mani görmüyorum.

Bu cümle ağzından bir hamlede çıkmıştı. Nihal dudakları bembeyaz duruyordu. Şakakları vuruyordu. Birden bir hışıltıyla başlarını çevirdiler. Bihter sapsarı, odanın kapısını iterek girmişti. Behlül dudaklarını ısırdı. Bihter işitmiş miydi?

Bihter tutuk bir sesle:

- Behlül Bey, dedi. Bugün İstanbul'a inecek misiniz? Size havale olunacak bir iş var!

Bihter bunu söylerken Behlül'e bakan gözlerinde vahşi bir mana vardı. Nihal durmayarak odadan çıkıyordu. Behlül müthiş bir tuğyan-ı hiddeti [*öfke taşkınını*] zor zapt ederek yalnız "Evet!" demişti.

Nihal odadan çıkar çıkmaz, henüz tamamen uzaklanmasını beklemeyerek Bihter oturdu ve her şeye hazır bir kadın hırsıyla, göğsü şişkin, gözlerinde derin bir mana-yı azimle [*azim manasıyla*]:

- Artık bu latife lüzumundan fazla sürdü. Siz de teslim edersiniz ki bu daha ziyade süremez, dedi.

Birden Behlül'de böyle her türlü mehâlike [*tehlikelere*] karşı odasına gelen bu kadına karşı yenilemez bir hiss-i isyan [*isyan hissi*] uyanmıştı. Derhal cevap verdi:

- Ben de şimdi Nihal'e bundan bahsediyordum! Bu latifenin bir hakikate tebeddülü [*dönüşme*] zamanı artık geldi zannediyorum.

Bihter'in biçare aşk-ı makhuru [*kahrolmuş aşkı*] sanki canşikâf [*canını yırtan*] bir iniltiyle sızladı. Ağzından bir hırıltıyla, bir sayha-yı mezbûhane [*boğazlanırmış gibi haykırış*] ile boğuk, vahşi bir ses çıktı:

- Nihayet! dedi.

Bir saniye devam edemeyerek durdu, sonra taşarak:

- Demek, nihayet itiraf ediyorsunuz, nihayet bütün oyunlar bitti. Artık beni aldatmaya bile lüzum görmüyorsunuz öyle mi? Fakat bu izdivaç olmayacak, anlıyor musunuz? Her şey, evet, her şey, hatta Kette! Bakınız, ismini bile biliyorum, evet, hatta Kette, yalnız Nihal değil, yalnız bu izdivaç olmayacak.

Behlül artık her şeyi kırmak, bu kadını tahkir etmek ve bu defa unutulmayacak bir hakaretle aralarına bir adavet [*düşmanlık*] koymak için bir saniye içinde karar verdi:

- Bu latifeden başka bir şey daha var ki asıl o lüzumundan fazla devam etti. Size ceplerimi karıştırarak mektuplarımı okumak, odamın kapılarında içeride söylenen şeyleri dinlemek hakkını veren münasebet nihayet tahammül olunamaz bir esaret oluyor. O münasebet size beni bir izdivaçtan menetmek hakkını veremez.

Bihter bu dakikada Behlül'le muaşakasında ezilen, tahkir olunan, her şeye tahammül eden Bihter değildi. Bihter Behlül'ün tasavvur ettiği, görmek istediği Bihter, kendisine verilen hukuku [*hakları*] yırtıcı tırnaklarla müdafaaya gelen bir Bihter olmuştu. Derhal cevap verdi:

- Bir izdivaçtan, belki fakat bu izdivaçtan menetmek bence bir hak değil, hatta mutlak bir vazifedir. –Vahşi bir hande [*gülüş*] ile gülüyordu– Amcanızın kızıyla izdivaç! O amcanızın ki... – Birden pürtehevvür [*öfkeyle*] ayağa kalktı– Lâkin anlıyor musunuz ki bugün, şimdi o buradayken içeriye giren kadın, onun yüzüne karşı da haykırabilirdi. "Seni aldatan bu adam şu dakikaya kadar beni de aldatıyordu. O senin için bir koca olamaz. Çünkü daha evvel kendisini başka birisine vermişti. Bana!" diyebilirdi. Bu izdivaç! Lâkin bu mülevves [*kirli*] bir şey, daha fena. Bu bir cinayet.

Behlül bu tehdidin karşısında titremişti fakat mağlup olmamak istedi:

- Unutuyorsunuz ki aramızda ondan daha mülevves bir şey, ondan daha büyük bir cinayet var!

Bihter bir adım geri çekilerek bu zalim hakarete yalnız uzun bir sayha-yı nefretle [*nefret haykırışla*] cevap verdi. "Ooh!" dedi.

Demek bu aşk, bir vakitler bu adamın ağzında onu ihya eden, bütün çürümüş hislerini tasfiye eden [*arıtan*] muazzez, kıymettar bir şey olmak üzere temin edilirken bugün o yalanlara inanan biçare kadının yüzüne mülevves bir cinayet olarak fırlatılıyordu. Bir an içinde Bihter ikide birde aşklarının keşfedilmesi ihtimaline karşı bu adamın ağzında tekerrür eden o zemzeme-yi rüyayı [*rüya mırıltısını*], o yeşil aşiyan-ı sevdayı [*sevda yuvasını*] tahattur etti [*hatırladı*]. Bu yalana da inanmıştı. Bu adamın bütün

yalanlarına inanmıştı. Ne acı aldanmış! Yekdiğerine [*birbirine*] bir kelime söylemeyerek, gözlerinde derin bir adavetle [*düşmanlıkla*] bakıyorlardı. Bir saniye oldu ki Bihter kendisini tahkir eden bu adamın karşısında hemen oraya yığılıvererek ağlamaktan korktu ve burada daha ziyade kalmak istemeyerek bir kelime ilave etmeksizin yürüdü.

Son bir ümidi vardı. Bellisiz bir ümit. İhtimal bu adam onu böyle salıvermek istemeyecekti. O çıkarken koşacak, ellerine sarılacak "Hayır, aramızda yalan olan bir şey varsa, o da bunlardır. Ötekiler sahihti. Evet, yalnız onlar sahih!" diyecekti. Fakat Behlül bîhareket [*hareketsiz*], bu kadına bir nazar-ı ricayı [*rica bakışını*] bile dirîğ ederek [*esirgeyerek*] çıkmasına müsaade etmişti.

* * *

Nihal Behlül'ün odasından ayrıldıktan sonra yukarıya çıkmış, sofada Firdevs Hanım'ın yanında babasını bulmuştu. Firdevs Hanım onu eliyle çağırarak:

- Nihal! Bakınız, babanız ne diyor? demişti.

Nihal, mütecessis [*merakla*] yaklaşmıştı. O vakit Adnan Bey gülerek, hâlâ bir latifeden bahsedercesine anlatmıştı. Mademki artık Nihal gelin olacaktı, o kadar hoşuna giden zümrüt takımının alınmasına bir mâni kalmamış demekti.

Firdevs Hanım her bulunan fırsattan istifade ederek Adnan Bey'i her gün bir parça daha bu izdivaç fikriyle istînas ettiriyordu [*alıştırıyordu*]. Bugün beynlerinde [*aralarında*] bir şey daha karara bağlanmış gibiydi. Nihal henüz cevap vermeden o ilave etti:

- Nihal! Biz bir şeye daha karar verdik. Sizi birkaç gün sonra halanıza Ada'ya gönderiyoruz. Bir kere bu küçük hava tebdili [*değişimi*] sıhhatınıze lazım, ondan sonra halanız ihmal edildiğinden o kadar şikâyet ediyormuş ki...

Nihal bu fikre karşı sevincini saklamamıştı:

- Sahih mi, baba? diyordu, bilseniz o gittikten sonra burada öyle sıkılmaya başladım ki.

Nihal Matmazel de Courton'dan bahsediyordu. O gittikten sonra bu evin içinde, uzun, bitmez tükenmez can sıkıntılarından mürekkeb [*oluşan*] saatler başlamıştı. Artık herkesten sıkılıyor-

du. Kitap okuyamıyordu, piyano çalamıyordu, bu evin havasında onu boğan bir darlık vardı. O zaman kızlardan birini ve Beşir'i alır, rıhtıma çıkar, uzun uzun, serin havayla inşirah [*ferahlık*] duyarak, yürürdü.

Behlül'le izdivaç latifesinden evvela eğlenmişti; sonra bu, onu, bilmeksizin sıkan bir şey oldu. Geceleri bilâihtiyar [*elinde olmadan*] bunu düşünüyor, uykusu kaçıyordu. Kalbinde bir ses vardı ki ona: "Behlül'den sakın!" diyordu. Bu ses Matmazel de Courton'un sesine benziyordu. Sahih, o kendisine bir şey söylememiş miydi? Pekiyi tahattur etmiyordu [*hatırlamıyordu*]. Bir gece, sanki rüyasında, onun kulağına birisi, galiba Matmazel de Courton eğilmiş ve bu iki kelimeyi fısıldamıştı. O zamandan beri bu iki kelime onun kulaklarında kalmıştı.

Bir kere kendi kendisine cesaret ederek:

- Mademki bir kız için mutlaka gelin olmak lazım, şu hâlde bir başkası ile olacağına... demişti.

Bunu bir kere söylemeye cesaret ettikten sonra artık istemeksizin tekrar etmişti ve her tekrar ettikçe büyük bir kabahat işlemişçesine kendi kendisinden kaçmak isteyerek yalnız kalmaya çalışırdı. Birkaç gün, kendi kendisine ahdederek, bu izdivaç latifesini tahattur etmemek için gayret etti fakat o latife evin içinde, her hatvede [*adımda*] takip ediyordu. Asıl Behlül'den sıkılmaya başlamıştı. Onunla artık tamamen bir kardeş olamıyordu. Kendisinde zapt olunmayan asab isyanları keşfediyordu. İkisinin samimiyetine bu latife icat olunduktan sonra bir dest-i mechulün [*meçhul elin*] parmaklarından buzlu katreler [*damlalar*] serpiliyordu.

Nihal bir şeye daha dikkat etmişti. Bihter bundan mecbur olmadıkça bahsetmiyordu. Evvela bunu kendisine karşı mültezem [*gerekli*] bir vaz'-ı ictinaba [*çekinme hâline*] hamleden [*veren*] Nihal, bilahare [*daha sonra*] Bihter'in bu izdivaçtan adem-i memnuniyetine [*memnun olmadığına*] hüküm vermişti. Bu nokta-yı nazardan [*bakımdan*] bu latife Nihal için bir kıymet kesbetmiş [*kazanmış*] oluyordu. Bihter'i tazip eden bir şeyin men'-i devamına [*devamının engellenmesine*] muvafakat edemeyerek herkesin bundan bahsetmesine bir müsaade-yi zımnî [*dolaylı müsaade*], hatta bazen teşvikat-ı hafiyyede [*gizli teşviklerde*] bulunuyordu.

Bir gün Şakire Hanım'la Cemile gelmişlerdi. Onlar pek uzun fasılalarla ve ancak bir gece için gelirlerdi. Bu defa mühim bir haberle geliyorlardı: Cemile gelin oluyordu, söz kesilmişti, hemen nikâh olacaktı. Onu bir dökmecinin oğluna istemişlerdi. İyi bir çocuk deniyordu, babasının dükkânında işliyordu, Süleymaniye'de bir evleri vardı. Şakire Hanım'ın ağzında bu tafsilat uzun hikâyelere zemin oluyordu. Nihal sevincinden Cemile'ye sarılıp yanaklarından öperken Nesrin de yalıda cereyan eden şeyden onları haberdar etti:

- Haberiniz yok, dedi, bizim de düğünümüz var.

Şakire Hanım'a anlattılar. Artık ondan bir latife olmak üzere bahsetmiyorlardı. Nihal güya işitmeyerek hep Cemile ile meşgul, onların gevezeliklerine müsaade etmişti. Yalnız bir aralık Şakire Hanım'ın Şayeste ile Nesrin'e gözünün ucuyla bir şey göstererek:

- Eee?... dediğine dikkat etmişti. Hiçbir şey ifade etmeyen bu sualin zengin manaları var gibiydi. Nihal onları bir hafta alıkoydu. Bu müddet zarfında o sualin ehemmiyetini artıracak bir şeye vâkıf olamamıştı fakat hep hayalen Şakire Hanım'ın gözünün ucuyla birisini göstererek "Eee?" deyişini görüyordu.

Bugün Ada'ya gitmek tasavvuru çıktıktan sonra Nihal odasına girdi. Matmazel de Courton'a başlanmış bir mektubu bitirecekti. Ondan üç uzun mektup almış ve bunlara adeta birer küçük kitapla mukabele etmişti. Mürebbiyesine her şeyden, binlerce ufak tefeklerden sahifelerle tafsilat vererek bahsediyordu. Yalnız şimdiye kadar bir şeyden bahsetmemişti: Behlül'den. Her şeyden ziyade bundan bahsetmek için heves duyuyordu fakat tam bu hevese mağlup olmak raddesinde iken bir ses ona "Behlül'den sakın!" derdi. Bugün mektubuna bir yaprak daha ilave ederek bu Ada seferinden bahsederken "Yalnız Beşir'i alacağım!" diyordu. Sonra birdenbire kalemi başka bir zemine sıçrayarak ilave etti: "Bakınız, az kaldı size Beşir'den bahsetmiyordum. Beşir hasta. Evin içinde bunu benden başka gören yok. Ben onun hastalığından bahsederken kendisiyle beraber herkes gülüyor. Fakat bana inanınız; Beşir hasta! Bunu nasıl tarif edeyim? Onun şimdi öyle bir gevşek yürüyüşü, nazarında öyle sönmüş bir şey, renginde öyle cilasını [*parlaklığını*] solduran bir donukluk, gülüşünde bile güya bir şey yırtılıyormuşçasına öyle acı bir mana var ki bazen Beşir'ime ağlamak istiyorum."

* * *

Nihal yanılmıyordu. Beşir hastaydı. Onu gittikçe incelten, sanki seneler geçtikçe bir netice-yi makûse [*ters sonuç*] ile küçülten bir şey vardı ki bu rakik, zarif, mini mini Habeşî, mafsalları kopmuş zannolunan sarkık kollarıyla, şimdi merdivenleri sürte sürte çıkan gevşek bacaklarıyla bütün vücudunun güya omuzlarında mütemadi [*sürekli*] bir yükün kahr-ı taabı [*yorgunluk kahrı*] eziyormuşçasına, derin bir çöküklüğüyle kırılmış bir oyuncağa benziyordu. Bir şey söylemek üzere gelirken, verilen bir emri dinlerken kendisini unutuşları oluyordu ki bunlardan silkinip çıkabilmek için kuvvetinin fevkinde [*üstünde*] cehdlere [*çabaya*] lüzum görüyordu. Nihal ona: "Lâkin ne oluyorsun, Beşir?" dedikçe incelmiş dudaklarını açarak beyaz mücellâ [*parlak*], muntazam [*düzgün*] dişlerini gösteren bilinemez nasıl amik [*derin*], meçhul elemlerle acı bir tebessüm içinde "Hiç!" derdi ve bu hiç, bu anlaşılmamış ve anlaşılmayacak ruhun yeislerini [*umutsuzluklarını*], kendisince bile halledilemeyen, mahiyeti bilinemeyen o müthiş bir muammayı güya her lisandan daha beliğ [*açık*] ve müessir [etkili] bir ifade ile icmal etmiş [*özetlemiş*] olurdu. Bu ilelebed meçhul kalacak ruhun o karanlık dertleri zaten öyle elim ve kahhar [*kahredici*] bir hiçten ibaretti ki bu kelime, onun zehirlerle ölüyor zannolunan tebessümünün içinde hafî [*gizli*] bir derdin feryadıyla inleyen bu hiç, her şeyi söylemiş, her şeyi izah etmiş oluyordu.

Bir gün Nihal rıhtımda bozuk bir kaldırımdan atlamak için onun elini istemişti. Eldivenin arasından hissetti ki Beşir'in bu serin havada çıplak eli ateşler içinde yanıyor:

- Beşir! Ateşin var. Hasta mısın Beşir? Haydi, eve, eve gidelim. Sana sıcak bir şey! Hemen yatağına yatarsın.

Nihal ona çay kaynatmış, içine bolca konyak koyarak zorla içirmişti. Nihal'in bu ufak tefek takayyüdlerinin [*üstüne düşmelerinin*] arasında Beşir ölmekten bahtiyar gibiydi. Lâkin Nihal'in ibramlarına [*zorlamalarına*] rağmen onu bir günden ziyade yatakta alıkoymak mümkün olamıyordu. Yalnız bu meselede gülerek, gülmekle kendisini affettirmiş olarak Nihal'e itaatsizliklerde bulunuyordu. İkide birde Nihal ona hastalığından bahsettikçe başını sallayarak "Hiçbir şeyim yok!" derdi. Ve bu

cevabında öyle bir itimad-ı kavî [*güçlü güven*] vardı ki herkes Nihal'e güler, bazen Nihal bile aldandığına hüküm verirdi.

Sonra onun olmayacak vakitlerde, gece soğuklarda, bazen bahçede, bazen rıhtımda seyranları haber alınmıştı. Selamlıktan şikâyet olunmuştu. Şayeste ile Nesrin bir gece hırsız var zannıyla korkarak yorganlarının altında saatlerle büzüldüklerinden bahsetmişlerdi. Beşir'e soruldukça kâh inkâr eder, kâh "Uyuyamadım da!" derdi.

Bir gün birdenbire, Nihal'le bir seyrandan avdeti müteakip [*gezinti dönüşü sonrası*] onu bir gıcık tutmuş, saatlerle kıvranarak kuru kuru öksürmüştü. O günden sonra hep bu gıcık tekerrür ediyor [*tekrarlanıyor*], evin içinde bütün yalıyı çürük bir göğüs gibi gümleten öksürükler işitiliyordu.

O zaman Nihal şaşırır, ne yapmak lazım geleceğine karar veremezdi. Bir gün Bihter ona yine bir şeyler kaynatırken tesadüf ederek "Bu ne telaş!" demişti, "Soğuk almış, o kadar! Geceleri ayazlarda dolaşmasaydı!"

Mayıs sıcak günleriyle geldikten sonra Beşir'in öksürüklerine bir itidal [*denge*] gelmiş oldu fakat o, bu gıcık nöbetlerinden ezilmiş, ihtiyar olmuş zannettiren bir düşkünlükle çıkmıştı. Nihal ona beraber Ada'ya gideceklerini haber verdikten sonra: "Seninle beraber bol bol güneşlerde gezeriz, değil mi Beşir?" demişti. "Ondan sonra Bülend'e de haber göndeririz; o da mektepten doğru oraya gelsin. Yine hep beraber merkeplere bineriz. Yalnız içimizde zavallı Matmazel de Courton eksik."

Beşir bu Ada haberiyle bütün eski neşvesini [*neşesini*] bulacak kadar sevinmişti. Sonra bir aralık gözlerine mübhem bir endişenin gölgesi düşerek bir şey soracak zannolundu fakat sormadı.

On Dokuz

Nihal Nesrin'i ve Beşir'i beraber almıştı. Nihal'in on beş gün için bir müsaferete [*misafirliğe*] geleceğinden haberdar edilen halasının takayyüdüyle [*gayretiyle*] ona bütün beyazlardan mürekkeb bir oda hazırlanmıştı. Bu, içine mücevher kırıntıları doldurulmuş azîm bir gümüş tabak iltimaatıyla [*parıltılarıyla*] parıldayan denize, Heybeli'nin yeşil sırtına nazır mini mini bir odaydı ki pencerelerinin üstünde uçuşuyor zannolunan beyaz tül perdeleriyle, köşede küçük karyolasının beyaz cibinlikleriyle, üzerlerine beyaz keten örtüleri çekilmiş koltuklarıyla Nihal'i ruha güşayiş [*ferahlık*] veren bir temizlik tebessümleri içinde istikbal etti. Burası o kadar beyaz, önünde serilen denizden, ötede parlayan güneşten, vasî [*geniş*] ufuklara doğru medid iltimaatıyla [*uzun parıltılarıyla*] ilerleyen semadan o kadar aydınlıktı ki yalının o ağır perdeleri, sık kafesleri altında bunalmış ciğerlerine çoktan beri beklenen bir baharın taze havalarını doldurmuş oldu. Ellerini çırparak, ihtiyar halasının yanaklarını öperek "Oh! Ne güzel! Ne güzel!" diyordu. Hâlbuki burada güzel olarak sanki göğsünü beyaz gömleği içinde vâsi ufuklara serbest açan bu taze odanın baharından başka bir şey yoktu. Ne bir levhacık, ne bir ziynet, hiç, hiçbir şey yoktu. Nihal çıplak beyaz duvarlara bakarak halasına: "Bu oda büsbütün benim, yalnız benim olsun, olmaz mı?" diyordu.

İhtiyar hala gülerek:

- Yalnız senin olmasında biraz güçlük görüyorum, diyordu, ihtimal sonra, mesela bu yaz nihayetinde onu seninle beraber paylaşmak isteyen biri vardır.

Nihal halasına tekrar sarılarak:

- Aman hala, siz de mi başladınız şimdi? diyordu, ben asıl bunun lakırdısından kaçtım.

İhtiyar hala hep gülerek, manidar bir sesle:

- Kim bilir? diyordu. Sonra ilave etti:

- Behlül'ü de bütün kış görmedim. Beni bir kere gelip aramadı. Pek mümkündür ki bu sırada, şu fırsattan istifade ederek...

Nihal kızarıyordu:

- Öyleyse ben kaçarım. -Sonra birden taşıveren çocukluğuyla sordu:

- Hala! Onun için Beyoğlu'nda bir oda tutacak deniyordu. Bu niçin sanki? Siz biliyor musunuz? Şimdi galiba ona da istiskal [*soğuk davranış*] başladı.

İhtiyar hala izdivaçtan beri Adnan Bey'in uzaklarında yaşamıştı. Bihter'i evvelden görmüş olmakla tanırdı. Bu izdivaç hakkında yeğenine fikirlerini pek serbestane [*serbestçe*] söyledikten sonra aralarına bir nevi bîgânelik [*yabancılık*] girmişti. Yalnız kendisine senede birkaç kere gönderilen Nihal'le Bülend'in ziyaretlerinden ibaret bir bakiyye-yi irtibat [*bağlantı kalıntısı*] bırakılmıştı.

Lâkin bu sene, Nihal gelmeden bir hafta evvel, Adnan Bey halasına gelerek kendisini affettirmiş ve uzun bir hasbıhal [*sohbet*] ile Nihal'in mutasavver izdivacından [*düşünülen evliliğinden*] bahsetmişti. İzdivaç meselelerinde bir vazife ifa etmek için bütün yaşlanmış kadınlara mahsus merak ile hala derhal muvafakat göstermişti:

- Ne âlâ! demişti, iki yeğen çocukları!

Bugün Nihal'in son sözünden sonra aralarında bir hasbıhal açılmış oldu. Nihal halasına yalının yeni hikâyelerinden bahsetti

İhtiyar hala:

- Bütün bu şeylerin içinde en mühimminden bahsetmiyorsun, diyordu.

Ve Nihal:

- O nedir? diye sorarken, hala öyle tuhaf gülüyordu ki Nihal kızararak:

- Aman hala, böyle yaparsanız beni iki günde kaçırırsınız, diyordu.

Bir cumartesiydi. Nihal odasından akşamüzeri, sokağa çıkmak üzere hazırlanmış olarak indi. Arkasında yalnız omuzlarından tutturularak aşağıya kadar serbest dökülen kolsuz bir yeldirme, başında saçlarını ancak örtebilen hafif bir Japon tülü vardı. Beyaz gazlarla [*tüllerle*] boğulmuş bir leylak kadar taze, narin esirî [*atmosferik*] bir güzellikle güzeldi. İhtiyar hala bu ince çiçeği yalnız gözleriyle öperek sordu:

- Çıkıyor musun, Nihal?

Nihal:

- Evet, hala izin verirseniz! dedi, sizin arabayı alıyoruz, yalnız Beşir'le ben iskeleye kadar gideceğiz, bu akşam mutlaka Bülend gelir. Ondan sonra, belki biraz çamlara doğru çıkarız değil mi hala? Bu gece mehtap hemen akşamdan başlıyor, zannederim.

Hala gülümsüyordu:

- İskeleye Bülend için gidildiğinden emin misin, Nihal?

Nihal evvela anlamayarak durdu, sonra birden kıpkırmızı oldu. Bu sual kendisince bile tamamen hallolunmamış bir noktaya dokunarak sanki orada bir hafif örtü altında gizli bir şeyi yırtıvermişti. Lüzumundan fazla telaş etti:

- Aman hala! Hep böyle yapıyorsunuz, diyordu, gördünüz mü bir kere? Şimdi gidemeyeceğim. Benim mini mini seyranımı bozdunuz.

O zaman ihtiyar halaya ısrar etmek, gözlerini indirerek dargın duran Nihal'e adeta yalvarmak lazım geldi. Niçin sanki? Nihal'in bu derece saygısını artık fazla buluyordu, mademki Behlül artık onun için resmen bir namzet [*sözlü*] demekti, hatta Bülend'den ziyade Behlül'ün beklenmesinde daha tabiîlik vardı. O küçük mehtap seyranı Behlül'le yapılacak olsa bile itiraz edecek olan ihtiyar hala değildi. Yalnız...

İhtiyar hala artık yumuşayan, gülümseyen Nihal'in damarlarına nüfuz edici sesiyle ilave ediyordu:

- Yalnız, çok geç kalmazsınız, değil mi Nihal? Bunu hiçbir şey için söylemiyorum. Beşir yine öksürüyor, anlıyor musun çocuğum? Gece rutubet! Bana öyle geliyor ki bu çocuk hep mütemadiyen [*sürekli*] üşüyor.

İhtiyar hala aldanmıyordu. İlk günler zarfında tamamen gıcıktan, öksürükten kurtulmuş zannolunan Beşir ondan sonra birdenbire yine öksürmeye başlamıştı. Ada'nın mebzul [*bol*]

güneşleri altında, onda ısınamayan, daima üşüyen bir şey var gibiydi. Şimdi elbisesini delecek kadar çıkık duran omuz kemiklerini sıkarak, bütün vücudunu sarstıkça artık ağrılar veren o muannid [*inatçı*] öksürükleri zapt etmek istiyormuşçasına dirseklerini böğürlerine basarak bir yürüyüşü vardı ki onun içinden gelen titreyişlerle üşüdüğünü, donduğunu farz ettirirdi.

Ve Beşir üşüyordu, donuyordu, güya onun ruhunda birdenbire Afrika çöllerinin kızgın kumlarıyla yanan havasına bir iştiyak [*arzu*] uyanmış, senelerden beri örtülü duran bir gûşe-yi hatırası [*anı köşesi*] yırtılarak gözlerinin önüne ateşler içinde kaynaşan bir sahra sermişti. Hayalinin o müşemmes [*güneşli*], o kızgın sayf-ı dûrâdûruna [*uzak yazına*] karşı bir türlü ısınamayarak üşüyor, hep omuzlarını sıkarak, böğürlerini basarak donuyordu. Sonra onu artık gülmekten, artık hayatı sevmekten meneden bir şey vardı. Bu neydi, bilmiyordu; sakit, bîşikâyet ihtizarında [*şikâyetsiz can çekişmesinde*] öyle bir mana vardı ki onu mahiyet-i ızdırabını [*ızdırabının mahiyetini*] tarif edemeyerek mütemadiyen sızıldayan bir çocuğa benzetirdi. Her şeye, bilhassa kendi nefsine karşı lâkayd [*kayıtsız*] oluyordu. Artık o herkesin etrafında dolaşan, koşan Beşir değildi; tenha köşeler arardı. Ekseriyet üzere arandıkça kendisini olmayacak bir yerde, uzak bir kenarda unutulmuş, donuk gözlerle hiçbir şey düşünmeyerek, güya vasî [*geniş*] bir çölün pâyânsızlıklarında [*enginlerinde*] kaybolmuş bulunurdu. Kendi nefsinden bile habersiz olduğuna delalet eden dalgınlıkları oluyordu. O sıralarda kendisine hitap olunurken boş gözlerle bakar, dinler, dinler ve anlamazdı.

Ada'da, o ilk günden sonra tekrar öksürük başlayınca Nihal halasına rica ederek Beşir'i muayene ettirmişti. Ona hiçbir şeyi yok denmişti fakat katran kokuları neşreden [*yayan*] ilâçlar yollamışlar, çam altlarında uzun seyranlar [*gezintiler*] tavsiye etmişlerdi. Nihal mübhem bir suretle keşfediyordu. Demek bir şey vardı. Üç günden beri kendisinden ziyade Beşir'i düşünerek halasının tek atlı açık arabasını alıyor, Beşir'i yanına oturtarak çamlara gidiyordu. Bu seyranlar esnasında Beşir bir kelime söylemeyerek fakat mesut fakat böyle ilelebed hasta olmak isteyerek, dudaklarında acı bir tebessümle mütemadiyen gülümserdi.

Bu akşam tekrar çıkacaklarını söylerken Nihal Beşir'e:

- Bülend gelecek! demişti.

Beşir bu defa arabanın arkasında kalmak istemişti. Nihal arabayı yalnız idare ediyordu. Uzaktan vapurdan çıkanları görebilmek için halasının küçük sedef dürbününü almıştı. Arabayı deniz kenarına kadar götürdü ve iskeleye çıkanlar görülebilecek bir noktada durdurdu. İskele kalabalıktı. Ada pazar misafirlerini kabule hazırlanmıştı. Mekteplerinden çıkacak çocuklarını bekleyen anneler, görülmekten hazzolunan çehrelere tesadüf halecanıyla henüz görünmeyen vapura bakan genç kızlar vardı.

Nihal bu öbek öbek toplanan açık, şuh elbiselerden mürekkeb [*oluşan*] zümrelere uzaktan bakarken, kendi kendisine soruyordu: Hakikaten Bülend için mi gelmişti? Sonra kendisi cevap vermek istemeyerek Beşir'e soruyordu:

- Beşir! Bülend kaçta mektepten çıkıyor? Hesapça bu vapurda olacak değil mi?

Beşir istemeyerek susuyordu. Uzaktan vapurun düdüğü işitilmiş, güya bu bekleyen halkı pür vaat [*vaat dolu*], bir selam ile titretmişti. Zümreler birbirlerine daha sokuluyor; iskelenin başında daha toplu bir küme teşkil ediyor, koşanlar oluyor, uzaktan bir mızıka işitiliyor, vapuru istikbal etmek [*karşılamak*] için sahilden beş altı sandal ayrılıyordu. Artık akşam olmuştu. Kahveler lambalarını yakıyorlardı.

Tekrar bir düdükle şimdi iskeleye yanaşmak üzere olan vapuru bir an evvel görmek için ayaklarının üstünde yükselenler vardı. Nihal dürbününü alarak arabada ayağa kalktı ve güvertenin üzerinde birbirinin üstüne yığılan yolculara bakarak Beşir'e sordu:

- Bundan başka vapur var mı?

Beşir şüphesiz işitmiyordu. Yerinden kalkmayarak, dalgın, bu kaynaşan halka bakıyordu. Şimdi yolcular çıkmaya başlamıştı. Valideleriyle öpüşen çocuklar, elinde çantalarıyla gelmiş misafirler, iskele başında bekleyen zümrelere selamlar tevzi ederek [*dağıtarak*] nihayet bir tanesine iltihak eden [*katılan*] pederler vardı. Birden Nihal oturarak:

- İşte!... dedi. Sonra Beşir'e bakarak kıpkırmızı ilave etti:

- Bülent yok!

Şu hâlde Beşir'e gösterilen kimdi? Beşir derin bir mana-yı elemle [*elem manasıyla*] gözlerini Nihal'e dikerek güya bu sakit sualin [*sessiz sorunun*] cevabını bekliyordu.

Nihal:

- Bizi görmeyecek, Beşir! diyordu: –Ve eliyle iskeleyi göstererek:– Oraya gidip haber verir misin?

Beşir bir kelime ilave etmeyerek arabadan atladı. Behlül iskeleden çıkmıştı. Beşir yetişebilmek için biraz koşmaya mecbur oldu. Behlül Nihal'i uzaktan eliyle selamladı. Bir dakika sonra arabada, yanındaydı:

- Geleceğimden nasıl haber aldın? diyordu.

Nihal kamçısını şaklatarak:

- Bilmiyordum! dedi, ben Bülend'i bekliyordum. Hâin çocuk! Niçin gelmedi sanki? Haber de göndermiştim.

İskelenin kalabalığını arkada bırakarak Nihal arabasının latif bir inhinasıyla [*kıvrılmasıyla*] bir nîm [*yarım*] daire çizdi ve bir müddet sahili takip ederek Behlül'ün yüzüne bakmaksızın, gözleri şimdi denizin maviliklerini koyulaştıran sisler içinde kaybolmuş, uzun uzun Bülend'den bahsetti. Artık sevmediğine yemin ediyordu. Onunla yavaş yavaş bütün revabıt-ı kalbi [*kalp bağları*] çözülmüş, şimdi aralarında derin bir yabancılık hüküm sürmeye başlamıştı. Bülend başkalarına sokulmak için ondan uzaklaşmak istemişti. Nihal bundan bahsederken omuzlarını silkerek:

- Öyle olsun! diyor, bu metrukiyete [*terk edilmişliğe*] karşı kayıtsız görünmek istiyordu. Sonra, yavaş yavaş, Bülend'in bu hıyanet-i kalbiyesinden [*kalp hainliğinden*] mütevellid [*dolayı*] acılarını saklayamadı. Behlül'le biraz daha samimane hasbıhalden çekinmedi, itiraf etti:

- Bazen onu benden kaçıyor gördükçe, ağlamamak için, bilseniz, ne kadar güçlük çekiyorum! dedi ve şimdi dolaşık sokaklardan kurtularak, büyük caddeye çıkan arabasını biraz tevkif ederek [*durdurarak*] sordu:

- Nereye gidiyoruz?

Behlül:

- Nereye istersen... Herhâlde eve değil, dedi, böyle, yan yana, iki kişi, arabada sallandıkça kendimi latif bir rüya içinde zannediyorum.

Nihal güldü ve bu küçük tevakkuftan [*bekleyişten*] huysuzlanan atın kulaklarına kamçısıyla dokunarak:

- Lâkin yanılıyorsunuz, iki kişi değiliz! dedi, Beşir'i unutuyorsunuz.

Bu zarif iki tekerlekli arabanın hafif, mevzun [*ritmik*] ve muttarid [*düzenli*] salıntısıyla ikisi de yavaş yavaş sallanıyorlardı. Araba iki kişi için o kadar dardı ki dizginleri idare edebilmek için biraz önde oturan Nihal'in omuzu Behlül'e dayanmış oluyordu. Maden tarafına müteveccihen [*doğru*] büyük caddeyi takip ediyorlardı. Hafif bir rüzgâr Nihal'in yeldirmesini açıyor, ince örtüsünü uçurarak arkaya atıyordu. Yol o kadar tenhaydı ki Nihal rüzgârın bu saygısızlıklarından telaş etmiyordu. Yanlarından pek nadir arabalar geçiyor, şurada burada artık avdet eden [*dönen*] birkaç yaya zümresine tesadüf olunuyordu. Menazırı nîm bir mübhemiyet [*yarı belirsizlik*] içinde bırakan gecenin ilk esmerlikleri gittikçe koyulaşıyordu. Nihal, yolun tamamen tenha ve Kartal kıyısının oraya düşüvermiş uzun siyah bir buluta benzeyen manzarasına karşı bir noktasında, birden karanlıktan korktu ve tekrar dizginleri çekerek sordu:

- Saat kaç, rica ederim? Devam edecek olursak, geç kalmaz mıyız? Bilirsiniz a, ben karanlıktan o kadar korkarım ki.

Behlül:

- Hayır, hayır, bilakis [*aksine*] devam edelim! dedi, ta yukarıda, çamlara kadar. Bak, Nihal, senin karanlıkta korktuğuna vâkıf oldukları için fener çekiyorlar [*ışık tutuyorlar*].

Behlül parmağıyla başlarının üstünde henüz donuk, üzerine pembe toz serpilmiş san kâğıttan bir fener şeklinde duran kameri [*ayı*] gösteriyordu. Araba tekrar yürümeye başlamıştı. Birden Behlül Nihal'e bir şey daha gösterdi. Biraz ileride yolun kenarında yanyana iki araba duruyordu. Nihal baktı, evvela arabalardan birinde iki kadınla diğerinde bir erkek gördü. Erkek gülerek, yılışarak bir şeyler söylüyordu. Behlül yavaşça mırıldandı:

- Bir muaşaka [*sevişme*]! O başımızın üstünde parlayan fener yok mu, Nihal? Onun kadar muaşakalara revaç [*canlılık*] veren bir şey yoktur.

Birden, Nihal tam arabaların yanından geçerken zor zaptedilmiş bir sayha-yı hayretle [*hayret çığlığıyla*]:

- A, ben bunları tanıdım, dedi, bunlar kimler biliyor musunuz?

Arabaları geride bırakarak geçmişlerdi, Nihal anlattı: O arabadaki iki kadından biri, genci, düğün evinde muganniye [*şarkıcı*] taklitleri yapan dul kadındı; yaşlısı da, hani ya şu her evlenecek kızlara ellerini öptürdükleri kadındı. Nihal ilave ederek:

- Beni gelin olmaktan iğrendiren kadın... diyordu.

Behlül:

- Herhâlde bu defa bir izdivaçtan başka bir şeyle meşgul görünüyor, dedi. Nihal pekiyi anlamayarak bakıyordu. Behlül Nihal'in son cümlesine de cevap vermek isteyerek istizaha [*açıklama istemeye*] mâni oldu:

- Lâkin artık seni gelin olmaktan meneden bir şey kalmadı, değil mi? Ben öyle zannediyorum ki bu gece, muaşakalara o kadar revaç veren bu fener başımızın üstünde bizi teşvik ederken, nihayet sen de öyle bir kelime söyleyeceksin ki...

Nihal gülerek ve arabayı çeviriyormuşçasma bir vaziyet alarak:

- Öyleyse dönelim, dedi.

Behlül eliyle mâni oldu:

- Hayır, bilakis, gidelim, ilelebed böyle gidelim. Ta sen o kelime-yi muvafakatı [*onay kelimesini*] veresiye kadar gidelim.

Behlül sesinde bir lerziş-i teessürle [*üzüntü titremesiyle*] söylüyordu. Artık beş günden beri Bihter'le o elîm muhavereden [*acı konuşmadan*] sonra, Nihal'le bu izdivacı ruhunun yegâne şifa-yı saadetbahşı [*saadet veren şifası*] olmak üzere telakki ediyordu. Bu beş gün zarfında yalıdan kaçmış, Bihter'i düşünmemişti. Bütün hüviyetini bu genç kızın şi'r-i sevdası [*sevda şiiri*] bir zülal-i sekrâver [*sarhoşluk veren duru su*] içinde eritiyor gibiydi. Yalnız onu düşünmüş, yalnız bu saadet-i pakizenin [*temiz saadetin*] içinde beyaz rüyalarıyla yaşamıştı. Nihayet bir gün Firdevs Hanım'la son bir mübaheseden [*konuşmadan*] sonra Adnan Bey tekaddüm ederek [*öne atılarak*] Behlül'e:

- Halanın yanına gidebilirsin, onun malumatı var; demişti, eğer Nihal muvafakat ediyorsa.

Bugün Behlül Nihal'den bu muvafakatı istihsal etmek [*onayı alma*] azmiyle geliyordu. Amcasının o müsaadesinden sonra

Nihal'in gayr-i muhtemel [*ihtimal dışı*] bir reddine tesadüf etmek korkusuyla titremişti. Şu dakikada Nihal'e bundan bahsederken, Behlül bütün o tecarib-i sevda [*sevda tecrübeleri*] ile dolgun hayatını yaşamamış, henüz ilk kelime-yi aşkı [*aşk kelimesini*], ilk feryad-ı kalbi [*kalp feryadını*] tercüme edecek lisanı bulamayan bir çocuk gibiydi. Nihal'e biraz sokularak, hep o titrek sesiyle devam etti:

- Bilmiyorsun Nihal, beybaban bana ne dedi: "Eğer Nihal muvafakat ederse.." Anlıyor musun, Nihal? Bütün saadet-i hayat [*hayat saadeti*] bence senin yalnız bir kelimene muallak [*bağlı*] duruyor, yalnız bir küçük evet; dünyada beni insanların en bahtiyarı edecek... Seninle ne güzel, ne mesut bir çift teşkil edeceğiz.

Nihal, dalgın, dudaklarında bir tebessümle, gözlerini çevirmeyerek, hep kamçısının ucuyla atın kulaklarını okşayarak dinliyordu. Birden hatırına bir şey gelerek silkindi ve yavaşça, saçlarını Behlül'ün yüzüne takrib eden [*yaklaştıran*] bir hareketle dönerek:

- Lâkin susunuz, dedi, Beşir'i unutuyorsunuz. Sonra, sonra...

Behlül omuzlarını silkti:

- Şimdi de Beşir!... dedi, sonra, sonra lâkin ne zaman? Yalnız bir küçük kelime! O kadar çabuk söylenecek bir şey ki... -Nihal tekrar ondan gözlerini çevirdi, şimdi kamçısını asabî darbeciklerle hayvanın kulaklarına çarpıyordu ve hayvan ürktükçe araba daha ziyade sallanarak onları birbirine daha takrib ediyordu:

- Şimdi, şimdi, Nihal, anlıyor musun? Yalnız bir küçük evet...

Behlül'ün bu sözü kulaklarında istirhamlar dökerek, sanki halecanından çırpınarak tekerrür ediyordu [*tekrarlanıyordu*]. Nihal sapsarı, bir kelime söylememek için dudaklarını sıkarak, gözlerini yumdu ve uzun bir baş eğmesiyle "Evet" dedi, sonra birden kamçısının uzun bir temasıyla atın karnını okşayarak arabayı yıldırım süratiyle sürdü, Fransızca olarak:

- Lâkin susunuz, rica ederim, dedi, birazdan, yukarıda, çamlıkta... Sizin Beşir'den haberiniz yok. Beşir hasta... -Sonra, derin bir göğüs geçirerek ilave etti: Ve fena hasta...

Gelmişlerdi. Nihal arabayı çamlığın eteğinde tevkif ederek [*durdurarak*]:

- Şimdi biraz dinleniriz artık... dedi.

Behlül arabadan atlayarak elini Nihal'e uzattı:

- İner misin, Nihal?

Nihal cevap vermeyerek elini verdi ve yeldirmesini toplayarak atladı. Şimdi başının ince tülü tamamen omuzlarına düşmüştü. Behlül terbiyeleri toplayarak Beşir'e verdi:

- Dikkat et, Beşir! dedi.

Nihal'le yan yana, şimdi üzerine sarı parlak bir toz serpilmiş zannolunan yolun kenarına kadar ilerlediler. Önlerinde ta ayaklarının altında dik bir bayır, daha sonra sahilin eteklerini saklayan, üzerinde dağınık çamlarla bir set vardı. Burada nezaret münkati olarak [*manzara kesilerek*], gözleri ta ötede erimiş mavi bir yaldız donukluğuyla serilen denizi görüyordu. Nihal kollarını açarak, tabiatın bu levha-yı füsununu [*afsunlu talosunu*] derâguş etmek [*kucaklamak*] isteyen bir vaziyetle:

- Ne güzel! Ne güzel!... dedi.

Ve bu ihtişam-ı manzaranın [*manzaranın ihtişamının*] samimiyet-i şi'riyle [*şiir samimiyetiyle*] ikisi de mebhut [*şaşkın*], başka bir kelime ilave etmeyerek, bir hareket edecek olurlarsa bu havadan, ziyadan [*ışıktan*] terkib edilmiş [*oluşturulmuş*] esirî [*atmosferik*] bir levha rikkatiyle [*inceliğiyle*] titreyen serab-ı hayal [*hayal serabı*] silinivererecekmişçesine gayr-i müteharrik [*hareketsiz*], uzun uzun baktılar. Deniz, derin bir samt-ı hâbîde [*uyuyan sessizlik*] ile yukarıdan güya sarı bir şişe-yi ateş [*ateş şişesi*] şeklinde afaka bir zülal-i sekrâverin [*sarhoş edici duru suyun*] selsebil-i emvâcını [*dalgalarının selsebilini*] döken kamerin [*ayın*] altında baygın, melul bir rüya içinde uzun nefeslerle duran sahillerin muavvec [*eğri büğrü*] rîşelerine [*köklere*] sokularak daha mahrem-i raz [*sırdaş*], daha samimiyetperver [*samimi*] köşeler, gizlenecek, siperlenecek tenha, mahfî [*gizli*], muzlim [*karanlık*] etekler arıyor ve beride; ancak siyah birer sırtı görünen Adaların meçhul bir uçurumdan nâgehan [*aniden*] fışkırıyormuş binlerce sarı gözlerinin hain ateşleriyle bakıyor zannolunan, bu mehib [*heybetli*] siyah devlerin önünden kaçarak, ta uzaklara, bitmez tükenmez ufukların dûrâdûr [*çepeçevre*] enginlerine doğru imtidad ediyordu [*uzanıyordu*] ve kamerden dökülen şelale-yi ziya [*ışık şelalesi*] ile yaldızlanarak böyle serilip uzanan deniz o uzak ufuklarda semalarla birleşiyor gibiydi. Onların bu nokta-yı visalinde [*kavuşma noktasında*] beyaz bir hatt-ı fecr [*fecir hattı*]

inkişaf ederek [*gelişerek*], pür iltima [*parıltılı*] bir toz galeyanı içinde, güya orada tutuşup yanmış bir güneşin hâlâ şaşaadar [*gösterişli*] bekaya-yı remâdı [*kül kalıntıları*] savrularak kaynaşıyordu.

Bu denizin pür sükûn ârâmiş-i mestanesinde [*sarhoşça sakinliğinde*] öyle nüfuz eder bir mana-yı hazin [*hüzünlü mana*], o kadar enis-i ruh [*ruh dostu*] bir melal vardı ki Nihal'le Behlül, kalplerinde mübhem bir keder, birer küçük kelime teâtisinden [*konuşmadan*] bile meneden bir ihtiyac-ı sükût [*sessizlik ihtiyacı*] hissediyorlardı.

Nihal kendisinde, metruk [*terk edilmiş*], böyle uyuyan bir denizin kenar-ı sükûnuna [*dinginlik kenarına*] bırakılıvermiş, müebbed bir nisyana [*unutulmuşluğa*] mahkûm, bir çocuk hüznünü duyuyordu. Hayatta bütün sevdikleri bîinsaf [*insafsız*] birer hıyanetle onu itmişler, reddeylemişlerdi. Dünyada yapyalnız tek başına bırakılmıştı. Bu sakin gece ile diğer bir gece arasında, kendisini o derece hazin hislere sevkeden neşideyi çaldıkça hayal-i ruyetinde [*görüş hayalinde*] uyanan beyaz gece arasında bir mukarenet [*yakınlık*] hâsıl oluyor ve onu ölmüş bir dünyanın içinde yalnız kalmış olmak melaliyle eziyordu. Yalnız, yapyalnız, bütün sevdikleri tarafından unutulmuş, terk edilmiş!

Denizin o bîpayan [*sonsuz*] enginlere doğru imtidadlarına [*uzanmalarına*] bakıp dalarken bir şey onu çekiyor, ta uzaklarda bir yere atmak için sürüklüyor zannediyordu. Ne tutunacak bir dest-i himayet [*himaye eli*] ne kendisine cesaret verecek bir nazar-ı şefkat [şefkat bakışı] vardı. Etrafında hiç, hiç kimse yoktu. O zaman bu vehm-i hissiyatın [*duygu vehminin*] haşyetleriyle [*korkularıyla*] titreyerek, başını döndüren bu vesî [*geniş*] sahra-yı ateşten [*ateş sahrasından*], o uzak ufukların pür galeyan [*coşkun*] enginlerinden gözlerini ayırıyor ve bakmaksızın, yanında Behlül'ün vücudunu hissettikçe korkunç bir rüyanın dehşetiyle uyandıktan sonra kendisini yatağında bulmaktan mütevellid bir emniyet, bir sükûn-i inşirah [*rahatlama sakinliği*] buluyordu. O vakit hafî [*gizli*] bir hazz-ı itminan [*güvence hazzı*] ile güya yalnızlıktan kaçarak, gayr-i mahsus [*hissedilmez*] bir takarrüble [*yaklaşmayla*] Behlül'e sokuluyordu.

Yan yana, omuzlan hemen birbirine temas ederek, duruyorlardı. Behlül de derin bir fütur-i hayat [*hayat bezginliği*] ile

uyuşmuş gibiydi. Uzakta esmer beyazlıklarıyla müşevveş [*karışık*] levha-yı hayale [*hayal levhasına*], güya metruk bir hatıra-yı hayatın [*hayat anısının*] silinmiş hutut-i mübhemesine [*belirsiz hatlarına*] benzeyen şehre bakıyordu ve tamamen fark olunmayan menazırıyla [*manzaralarıyla*], siyah kümelerin altında bellisiz beyazlıklara boğulan safahatıyla [*safhalarıyla*] bu levha eski bir rüyayı andırıyordu. Böyle, eski bir rüyaya benzeyen bu levhanın karşısında kendi hayatını, ihtimal bu geceden itibaren Nihal'in bir kelimesiyle son sahifesi kapanacak, artık işte böyle mübhem hututuyla [*belirsiz çizgileriyle*], silik safahatıyla metruk bir harabeye dönecek olan hayatını düşünüyordu. Daha şimdiden o hayat, uzun senelerin fasılasıyla ayrılmış, uzaklanmış gibiydi. Bütün o çehreler, hatta Bihter, hep o düne ait hatıralar, arada böyle vasi [*geniş*] bir denizle ta ötede o eski rüyaların enkaz-ı muzlimesinde [*karanlık enkazına*] gömülmüştü. Şimdi onun yanında taze bir şükufe-yi emel [*emel çiçeği*] muhteriz [*çekingen*] nigâh-ı safıyla [saf bakışıyla] ona nevgüşade [*yeni açılmış*] bir ufk-i hayat [*hayat ufku*] vaat ediyordu ve Behlül Nihal'i biraz daha yaklaşmış, biraz daha sokulmuş hissettikçe onu ellerinden tutmak, çekmek, buradan daha uzağa, daha harîm [*mahrem*] ve râzaşina [*sırdaş*] bir yere, çamların gölgelerine götürmek, orada ormanların sine-yi hafasından [*gizli sinesinden*] gelen enfas-ı sakite-yi sevda [*sevdanın suskun nefesleri*] arasında dizlerine kapanarak, ellerini öperek "Beni sev Nihal!" demek istiyordu. Sonra bunu düşünürken Nihal'e yıpranmış, kirlenmiş bir kalpten başka bir şey verememekten, bu çocuğun yanında şifanâpezir [*şifa bulmaz*] bir hastalıkla müebbeden [*ebediyen*] malul [*illetli*] kalmaktan azîm [*büyük*] bir fütur [*bezginlik*] duyuyordu. Bir dakika geldi ki kendisinden korktu. Nihal'i mesut edeceğinden emin miydi? Bu suali kendi kendisine hiç irad etmemişti [*sormamıştı*]. Belki bu da bir mevsimlik bir hevesten ibaretti. Sonra Bihter'i düşündü. Onunla her şey tamamen bitmişti. Şimdi beynlerinde [*aralarında*] hiçbir münasebet kalamazdı. O günden sonra yalıda yalnız iki saatlik bir zaman için bulunmuş ve Bihter'i görmemişti. Bir kere izdivaç suret-i katiyede [*kesin olarak*] karargir olunca [*kararlaştırılınca*] Bihter her hamle-yi isyanı [*isyan hamlesinin*] müteakip [*ardından*] çocukça bir gevşeklik, marizane [*hastaca*] bir zaaf gösteren bu kadın

bu emr-i vakiye [*oldubittiye*] de bizzarure [*zorunlu olarak*] muvafakat gösterecekti.

Birinci defa olarak Nihal sükûtu bozarak "İşitiyor musunuz?" dedi. Bu sakin gecenin samt-ı ârâmişi [*dingin sessizliği*] içinde Adaların velvele-yi hayatı [*hayat velvelesini*] derin bir uğultuyla gürlüyordu. Sanki bu uyuyan denizin altında görünmez bir şelalenin boğuk; ancak mahsus [*hissedilir*] bir iniltisiyle, ayaklarının altındaki topraklarda, başlarının üstündeki rüzgârlarda ufak bir ihtizaz [*titreme*] vardı. Nihal parmağını kaldırarak Behlül'ü dinlemeye davet ediyordu. O zaman bu ihtizazın arasında gecelerin sine-yi razından [*sır göğsünden*] çıkan bir başka ihtizaz, ince, mübhem bir şey, sanki müterennim [*terennüm eden*] bir nefes, havai bir rübabın tellerine tesadüf etmiş avare bir nefha [*esinti*] duydular ve bu o kadar rakik [*ince*], o kadar hafifti ki ancak işitiliyordu.

Evvela muhteriz [*çekingen*], kendisini saklamak isteyen bir kelime-yi ifşa-yı derun [*gönülden gelen ifşa edici kelime*] mübhemiyetiyle [*belirsizliğiyle*] mini mini çırpıntılar, havaları okşuyor gibiydi. Sonra bu feşafeş-i zemzemedarın [*ezgili hışıltının*] korkak mevceleri [*dalgaları*] zerrin [*altın rengi*] rüyalar altında uyuyan denizlerin, çamları nermin [*yumuşak*] temaslarla öperek geçen rüzgârların uyanmak için muntazır-ı fırsat [*fırsat kollayan*] teranelerini, o tabiatın hâbîde [uyumuş] zamanlarına mahsus sükûta benzer nağmelerini ikaz etmiş oldu. Bütün tabiatın üzerinden bir lerziş-i seyyal [*akıcı titreme*] geçti. Güya ruh-i leyal [*gecelerin ruhu*] amik [*derin*] bir hazz-ı terennüm [*terennüm hazzı*] içinde inledi.

Behlül cevap vererek:

- Bir mandolin! dedi. Bir mandolin! Kim bilir nasıl bir derd-i hafîyi [*gizli derdi*] gecelerin sine-yi ketumuna [*sır saklayan sinesine*] tevdi etmek [*bırakmak*] isteyerek ya bir çam dibinde ziya-yı kamere [*ay ışığına*] karşı eşkâbe-yi ahzanını [*hüzünlerin gözyaşını*] döken yahut serseri bir dalgacığın üstünde bir nefha-yı lütufkâra [*lütfedici esinti*] bir selam-ı sevda [*sevda selamı*] bırakan küçük bir mandolin!

Nereden geldiğine dikkat edemedikleri bu ses ikisinde de bu gece, bu muhteşem levha-yı tabiatın [*tabiat tablosunun*] samimiyet-i sükûtu [*sessiz samimiliği*] içinde garip bir tesir hâsıl etti.

Birbirlerine daha yakın olmak, onların da kalbinde bir hafî [*gizli*] sedayı terennüme davet eden bu mübhem zemzeme arasında yekdiğerine [*birbirine*] daha ziyade sokulmak istediler.

Nihal ufak bir hareketle Behlül'ün kolunu aldı:

- Zannederim ki geç kalıyoruz, dedi.

Behlül titreyen eliyle Nihal'in koluna asılan elini tutarak:

- Hayır, dinleyelim, diyordu.

Elinin altında Nihal'in de eli titriyordu fakat bu defa bu küçük el vurulmuş bir kuş teslimiyetiyle çekilmiyor, kendisini salıveriyordu.

Bir dakika kesb-i vuzuh edecek [*açıklık kazanacak*] zannolunan o ses güya bu gece, şurada bu iki eli yekdiğerine birleştirdikten sonra muhterizane [*çekingence*] silinmek isteyerek, tekrar kaybolmaya, örtülmeye başlamıştı. Bir müddet, yekdiğerinden ayrılmayarak, tekrar onu işitmek ümidiyle dinleyerek duruyorlardı. Nâgehan [*ansızın*] arkalarında, biraz uzakta, gecelerin bu mesut sükûnunu bir sayha-yı gurab [*karga çığlığı*] ile yırtarak boğuk bir öksürük sesi işittiler.

Nihal titredi:

- İşitiyor musunuz? Beşir yine öksürüyor, dedi ve elini Behlül'ün kolundan çekmeyerek onu dönmeye mecbur etti:

- Gidelim artık! Biliyor musunuz? Bu gecelerin rutubeti onun için ne fenadır.

Beşir hep çamlığın kenarında, arabanın üzerindeydi. Oraya geldikleri zaman daha sihramiz [*sihirli*] bir levhanın karşısında bulundular. Behlül:

- Bak çamlara, Nihal! dedi, yalnız beş dakika, yirmi hatvelik [*adımlık*] bir seyran! Bunu reddedemezsin, Nihal!

Behlül şimdi hâlâ elinin altında duran o mini mini ele hafif bir tazyik [*baskı*] ile vaz'-ı hükmederek Nihal'i çekiyordu. Uzaktan Beşir'e bağırdı:

- Şimdi geliyoruz, Beşir!

Yoldan çıkmışlardı, çamlıktaydılar. Behlül ufak, dar, muavvec [*eğri büğrü*] izler takip ederek Nihal'i hep biraz daha ileriye götürüyordu. Nihal üç dört adımda bir:

- Lâkin korkuyorum, diyordu. Bilmem neden fakat korkuyorum. Bütün bu gölgeler, bu ağaçlar canlanacak, birden bize hücum edecekler zannediyorum. –Sonra birden durarak par-

mağıyla gösteriyordu– Bakınız! İşte uzun siyah bir yen, iri parmaklarla bir el, görüyor musunuz? Bize uzanıyor.

Kesik kesik gülerek bu korkularıyla kendisi de eğleniyor fakat korkmakta devam ederek, güya kaçarcasına biraz daha serî hatvelerle [*hızlı adımlarla*] yürüyor, Behlül'e biraz daha sokuluyordu. Sonra birdenbire ilerlemek istemeyerek, pürhiras [*korkulu*] gözlerle sanki gölgelerin arasında titreyen bir şeylere bakarak yavaşça Behlül'ün kulağına:

- Hayır, hayır, artık yetişir! İşte burada duralım! diyordu yahut geri dönelim, evet, geri dönelim.

O zaman Behlül'ün koluna asılıyor ve bütün bu tabiat-ı muhitenin [*çevredeki tabiatın*] ehvâl-i mechuli [*bilinmez heyulaları*] ile memlu zannolunan sükûn-i tenhaîsinden [*tenhalık sükûnundan*] mütevellid [*ileri gelen*] bir hiss-i haşyetle [*korku hissiyle*], ayaklarının altında boğuk bir hışıltıyla ezildikçe güya böyle pâmâl olmaktan [*ayak altında kalmaktan*] hiddet eden otlara; ancak potinlerinin ucuyla basabiliyordu. Behlül ona:

- Çocuksun! diyordu, bütün yolun kenarını takip ediyoruz, biraz eğilsek arabanın fenerini fark edeceğiz. Ondan sonra bu masum ormandan niçin korkmalı? Bak ne güzel, Nihal! Sen bunu güzel bulmuyor musun?

Nihal eliyle yüzünü kapayarak:

- Güzel, evet, güzel fakat korkunç!... diyordu.

Gözlerinin önünde orman bir sırta tırmanarak gittikçe koyulaşan, sarıdan ziyade yeşile benzer ziyalar altında nihayet kâmilen [*tümüyle*] donuklaşmış gölgelere boğularak imtidad ediyordu [*uzanıyordu*] ve bütün bu ormandan çıkan garip bir nefes, sanki o muzlim [*karanlık*] derinliklerin sine-yi garaibinde [*gariplikler sinesinde*] uyuyan perilerin bir hava-yı hayatı [*hayat havasını*], ta içerilerden mübhem mırıltılar getirerek, gayr-i mer'î [*görülmez*] kanatlarla çamların arasında çırpınarak uçuyor gibiydi. Daha uzakta bir derin uğultu içinde Ada'nın velvele-yi hayatı [*hayat velvelesi*] güya ormanın karanlıklarında açılmış bir uçuruma iniltilerle yuvarlanan, her şeyi mukavemet-şiken [*direnç kıran*] bir seylabe [*sel suyu*] ile sürükleyerek götüren bir mehib [*heybetli*] çağlayan farz ettiriyordu. Onlar ormanın henüz kenarındaydılar. Nihal artık daha ziyade gitmekten imtina ediyordu [*kaçınıyordu*]. Yukarıda yeşil bir yağmur

altında çalkanıyor zannolunan çamlık hemen oraya çökmeye müheyya [*hazır*], yüksek bir set fakat zîhayat [*canlı*] zulmetlerle geniş geniş nefes alan bir set korkunçluğuyla titriyordu. Daha yakınlarında câbecâ [*yer yer*] açık tirşeye meyyal meydancıklar, kamerin sebzin [*ayın yeşil*] bir reng-i rüyaya [*rüya rengine*] boyanarak akan ziyalarıyla geniş birer hande-yi inbisat [*ferahlama gülüşü*] şeklinde gülümsüyordu.

Bunlardan birinin içindeydiler. Nihal:

- İster misiniz? Burada duralım, dedi. Fakat yalnız bir dakika, biraz korkuyu unutacak kadar. Şimdi geri dönecek olursak ne zannediyorum biliyor musunuz? Bütün bu orman, bu arkamızdan uzun elleriyle kollarını uzatan çamlar hareket edecek, koşacaklar, koşacaklar, bizi tutacaklar, sonra...

Bunu söylerken omuzlarından akan bir seyyale-yi lerzişle [titreme akıntısıyla] yeldirmesinin içine sarınıyordu. Hemen oraya, latif bir büzülüşle çömeldi. Behlül ayakta ona bakıyordu. Birbirine karşı, gözleri bu yeşil aydınlığın içinde yekdiğerine bakarak durdular. Nihal böyle Behlül'ün gözlerinin altında dururken onu yerinde sallayan, sanki azîm bir zaaf içinde bayıltarak oraya düşüverecek, ihtimal bir dakika içinde öldürüverecek bir şey duyuyordu. Birden kendisinde uyanan başka türlü, mahiyeti meçhul bir korku ile bağırmak istedi:

- Lâkin beni tutunuz, beni buradan götürünüz! Arabaya, eve, evet, evet, eve, eve.

Bu dakika evde, odasında, o beyaz yatağının içinde bulunmak istiyordu. Şimdi yalnız arkasında siyah heyulalarıyla duran ormandan değil, karşısında bakan bu adamdan korkuyordu. Bu gece fena rüyaya benziyordu. Korkusunu unutmak için en evvel hatırına gelen bir şeyle Behlül'e hitab etti:

- İtiraf ediniz ki bu gece buraya gelmek epeyce tuhaf bir fikir.

Behlül işitmiyor gibiydi. Hep o dalgın gözleriyle Nihal'e bakıyordu. Sonra birden oraya, Nihal'in dizlerinin dibine oturarak pürteessür [*üzüntülü*] bir sesle:

- Nihal, dedi, beni bir parça seviyor musun?

Nihal ufak, kesik bir kahkaha ile güldü:

- İşte anlaşılan bunu söylemek için gelmiş olacağız. Lâkin bu o kadar sade bir şey ki bundan bahsetmek için buraya kadar gelmeye hiç hacet yoktu.

Nihal böyle başlayan muhavereyi [*konuşmayı*] bir latife zemininden çıkarmamak istiyor gibiydi. Büyük bir cebr [*zorlama*] ile dudaklarında bir tebessümle söylüyordu. Behlül bilakis pek samimi, hatta biraz münfail [*dargın*] cevap verdi:

- Seni temin ederim ki Nihal, dedi, beni müebbeden [*ebediyen*] cerihadar edecek [*yaralayacak*] bir ehemmiyeti olabilir. İşte sen de hiç latifeye meyyal [*istekli*] değilsin. Bana cevap vermemek için zorla gülmek istiyorsun. Zorla. İnkâr etme! Bu sarahaten [*açıkça*] anlaşılıyor. Şu hâlde neden söylememeli? Evet, neden Nihal? Muhakkak beni bir parça değil fakat bana kifayet edecek kadar seviyorsun. Bunu söyleyivermek sade bir şeyken...

Nihal hep o tebessümüyle cevap vermek istedi:

- Lâkin yanılıyorsunuz, bilakis [*aksine*], bilakis sizi pek çok seviyorum. Hususiyle artık kavgalarımız bittikten sonra! Şimdi sizinle bir dosttan daha fazla, sadece birer kardeş değil miyiz?

Behlül acı bir tebessümle baktı. Bu tebessümünde öyle derin bir serzeniş vardı ki Nihal'in dudaklarından o latife etmek isteyen tebessümü birden silinerek:

- Behlül Bey, dedi, bana söyler misiniz? Niçin benimle teehhül etmek [*evlenmek*] istiyorsunuz? İtiraf ediniz ki bu bir latifeden başka bir şey değildi. Siz her şeye ihtimal verebilirdiniz. Buna, bu latifeye, mini mini Nihal'le, hani ya şu Japonya yelpazelerinin resimlerine benzeyen kızla bir teehhüle [*evlenmeye*] ihtimal veremezdiniz. Öyle tesadüf etti ki sizin önünüze sandalyesine esir, boş saatlerine eğlence arayan bir kadınla, genç karısıyla tamamen rahat kalabilmek için fırsat arayan bir peder çıktı. Bunların elinin altında ilk zuhur edecek [*çıkacak*] talibe verilmeye mahkûm bir kız vardı. En evvel, en yakın olduğunuz için siz hatıra geldiniz. Siz de biraz hayatınızdan yorulmuş, bezmiştiniz. Ufak bir tahavvül [*değişim*] arıyordunuz. Önünüze bu latife yuvarlanınca elinizi uzattınız. Kendi kendinize "İşte âlâ bir oyuncak!" dediniz. Bir müddet eğlenmek için pekiyi bir çare! Sonra kırılınca, bozulunca atmak bir şey değil.

Nihal yine ufak bir tebessümle Behlül'e baktı. Sonra latif bir hareketle kırık oyuncağını atan bir çocuk vaziyetiyle ilave etti:

- Artık öyle zannediyorum ki bu oyuncağı atmak lazım geliyor.

Behlül sakit dinlemişti. Bîtelaş [*telaşsız*], hafif bir cereyan-ı âsûde [*dingince*] ile söylenen Nihal bitirince cevap verdi:

- Lâkin işte ben asıl onu atmak istemiyorum. Evet, mini mini Nihal, evet, Japonya resimlerine benzeyen kız, mademki öyle söylüyorsun, öyle olsun. Sen bir oyuncaksın. Hayatımda artık yapılan, eğlenilen şeylerden bezildikten sonra tesadüf olunmuş bir oyuncak. Fakat kırılıp atılacak bir şey değil. Kıymettar [*değerli*], hayata yegâne rişte-yi irtibat [*tek bağlantı*] olarak alıkonacak, daima, işitiyor musun, daima en yumuşak, en nazik çiçekler arasında saklanacak bir oyuncak! Bilsen Nihal, sana böyle söylerken kendime ne kadar şaşıyorum! Kâmilen [*tümüyle*] değişmiş, kâmilen başkalaşmış bir Behlül! Çünkü sen beni tamamen değiştirdin. Evet, evet, tamamen. Senin çocukluğundan, safvetinden [*arı duruluğundan*] bana bir şey sirayet etmiş oldu. Sanki hayatımın birkaç senesi, bütün o bîsûd [*yararsız*] emellerle dolmuş sahifeleri birden yırtılıverdi. Senin karşına çocuklaşmış, hatta niçin itiraf etmeyeyim, temizlenmiş olarak çıktım. Bana o mini mini elini uzatıversen ben tamamen kurtulmuş bir adam olacağım. Mesut, artık başka emeller arkasından koşmaya lüzum görmeyecek, kendisine mukadder ufk-i saadete [*saadet ufkuna*] vasıl olduktan [*ulaştıktan*] sonra ilelebed orada, aşiyan-ı bahtiyarîsinin [*bahtiyarlık yuvasının*] içinde yaşayacak bir adam. İtiraf et ki Nihal, senin de böyle bir ele, böyle bir dest-i himayet ve refakata [*himaye ve arkadaşlık eline*] ihtiyacın var.

Nihal, gözleri inmiş, eli yeldirmesinin bir kenarını kıvırarak, göğsü ufak bir halecanla şişkin, dinliyordu. Behlül devam ediyordu:

- Evet, ihtiyacın var Nihal. Ben sanki senin bütün o acılarını, o gizli gizli ağlayan yeislerini [*umutsuzluklarını*] hissetmiyor muyum? Sen şimdi kendini herkesten, bütün kalplerden uzak buluyorsun, bütün sevdiklerinin arasında yapyalnız. Sen ki sevilmeye o kadar muhtaçsın.

Birden Behlül sustu, daha ziyade eğildi, Nihal'in gözlerini görmek istiyordu:

- Ağlıyor musun, Nihal? Evet, evet, işte ağlıyorsun. Lâkin niçin? Mademki bu yalnızlığın içinde seni seven, seni daima sevecek bir kalp var. Sen de bir parça, evet bir parça, seviyorsan...

Seviyorsun, değil mi Nihal? Ancak bir parça, bak şimdi gülüyorsun işte. Seninle muhabbetimizin içine girer, etrafımızdakilere dikkat etmeyerek, hiçbir şeye ehemmiyet vermeyerek, onun içine girer, onun içinde yalnız birbirimizle meşgul, saklanırdık. İşte güya böyle münevver [*aydınlık*] bir orman, başımızın üstünde daima bizi ziyalarıyla [*ışıklarla*] okşayan bir kamer [*ay*], yeşil bir yuva, bir aşiyane-yi saadet [*saadet yuvası*] ki mütemadiyen tekerrür eden [*tekrarlanan*] mükevkeb [*yıldızlı*] rüyalarla bizi uyutsun.

Nihal artık ağlamıyordu, gözlerinde henüz bakiyye-yi nemle [*kalan ıslaklıkla*], kendisine bu mükevkeb [*yıldızlı*] rüyaları vaat eden adama bakıyordu. Şu dakikada bu çocuğun ruh-i elemnakinde [*elemli ruhunda*] nasıl bir ihtiyac-ı sevda [*sevda ihtiyacı*] uyanmıştı ki bu zemzeme-yi saadeti [*saadet ezgisini*] böyle bitmez tükenmez saatlerle dinlemek arzusunu veriyordu. Bunu dinlerken iki senelik hayat-ı hüsranını [*hüsran hayatını*], o hayatın işkencelerini düşünüyordu; daha sonra, garip bir hadise-yi hayal [*hayal hadisesi*] ile bu düşüncelerinin arasında anne çehresine benzeyen mübhem bir gölge görüyordu.

Sevilmek! Sevilmek! Ruh-i marizinde [*hasta ruhunda*] yalnız bu feryat vardı. İşte şimdi onu seven biri vardı, dizlerinin dibinde bu tekrar olunuyordu ve kendisinden, buna mukabil yalnız bir parça sevilmek isteniyordu. O da Behlül'ü bir parça sevmiyor muydu?

Kaç kere bunu söylemek için cesaret etmek istemişti fakat kendisini meneden bir şey vardı. Zannediyordu ki onu söyleyecek olursa, Behlül gülecek, eğlenecek, bütün etraftan, bu çamların arasından binlerce kahkaha-yı istihza [*alay kahkahası*] patlayacak. Ona "Lâkin çocuk! Seninle eğlendiler!" diyecekler. O zaman? O zaman artık ölmek lazım gelecek.

Daha sonra, kalbinde mübhem bir şey, uzaklardan gelen meçhul bir ses "Behlül'den sakın!" diyordu. Bu ne demekti? Bunu ne zaman işitmişti? Bu mesut hülyanın içinde rahat bırakmayan bu ses nereden geliyordu?

Ve Behlül'ün hep o rakik [*duygulu*], müteessir [*üzgün*] sedası o terane-yi saadetle [*saadet teranesiyle*] kulaklarını okşuyordu:

- Muvafakat ediyorsun, değil mi Nihal? Söyle bakayım, yalnız bir kelime, bir küçük kelime, ondan sonra buradan kalkar

gideriz, arabamıza biner uçarız, ihtiyar halaya. İşte size bir çift bahtiyar getirdik, deriz. Evet, değil mi Nihal?

Nihal başını eğdi ve ta Behlül'ün kulağına, güya kendisiyle eğlenecek olanlardan saklıyorcasına, bir hafî [*gizli*] nefese benzeyen bir sesle: - Evet! dedi.

O zaman Behlül bu narin, zarif başı iki elleriyle çekti ve ta kaşının ucundan, o incecik çizginin kenarından öptü. Şimdi uzaktan sesler, hayvan hatveleri [*adımları*], kesik kahkaha parçaları işitiliyordu. Nihal ayağa kalkarak:

- Yoldan geçiyorlar! dedi, biz de gideriz. Kim bilir, ne kadar geç kaldık.

Ağaçların arasından arabanın fenerini gördüler; daha sonra Beşir'in boğuk, medid [*uzun*] bir öksürüğünü işittiler. Nihal:

- Beşir yine öksürüyor! dedi.

Sonra göğsünü göstererek ilave etti:

- Bilir misiniz? O böyle öksürürken burada, göğsümde bir şey yırtılıyor zannediyorum.

Yirmi

Nihal sabahleyin kalkar kalkmaz penceresini açtı. Akşamdan karar verilmiş bir işi vardı. Matmazel de Courton'a mektup yazmak ve bu defa, o vakte kadar hiç bahsedilememiş bir şeyden, Behlül'den, saadetinden bahsetmek. Karşıda, Heybeli'nin yeşil sırtları, beyaz binaları güneşin mebzul [*bol*] tufanları altında yıkanıyor, hafif bir nefha-yı nesîm [*esinti*] muattar [*ıtırlı*] buselerle Nihal'in sarı saçlarını öpüyordu ve önünde müşemmes [*güneşli*] mavi dalgalarını seren denize bakınarak beyaz oda, bu sabah mana-yı handesinde [*gülüş manasında*] daha başka bir hazz-ı inbisat [*ferahlık hazzı*] ile gülümsüyor gibiydi.

Nihal mesuttu; pekiyi bilmeksizin, gece, hemen yemekten sonra, halasından, herkesten, bilhassa Behlül'den kaçmak, güya bîmürüvvet [*mürüvvetsiz*] bir dakikanın unf-i temasıyla [*temas sertliğiyle*] bu nazik rüya-yı saadetin [*saadet rüyasının*] incinmesinden korkarak odasına çekilmek istemişti ve burada kendisini yalnız bulunca birden taşan bir ihtiyaç ile o dakikada, yanında, bu mahremiyetin sine-yi samimiyetinde [*samimilik sinesinde*] saadetinden bahsolunabilecek birisini istemişti; öyle birisi ki onun vücuduyla bu yalnızlık muhtel olmuş [*bozulmuş*] olmasın; öyle birisi ki ona yalnız uzaktan bakan bir hayal-i şefkate [*şefkat hayaline*] benzesin. Matmazel de Courton'u düşünmüştü; söylenecek şeyleri ona söyleyecekti; ona yazarken ihtiyar kızın daima behiç ve mütebessim [*gülümseyen*] çehresini görecekti. Güya onun gözlerinin altında, kitab-ı kalbinde [*kalbinin*

kitabında], nâgehan [*ansızın*] açılıveren, sahife-yi baharı [bahar sayfasını] takrir edecekti [*anlatacaktı*]. Bu sahife, bu saadetler, güneşler vaat eden sahife-yi sevda [*sevda sayfası*] o kadar meyus [*umutsuz*] ve gözyaşlarıyla harap olmuş sahifelerden sonra geliyor, onların acılıklarına öyle pür incilâ [*pırıl pırıl*] bir neşve-yi ibtisamla [*gülümseme neşesiyle*] hatime [*son*] veriyordu ki onu dinlerken ihtiyar kız da Nihal kadar mesut olacaktı. Zaten son gece, mini mini Nihal'ine, öyle söylememiş miydi? Onun mevcudiyetinden [*varlığından*] haberdar oldukça kâmilen [*tümüyle*] bahtiyar olacağından bahsetmemiş miydi?

Sonra, yazmak üzere, iskemlesine oturunca, mumunun titrek ziyasıyla gözleri boş kâğıdının üzerine dikilmiş, dalmış ve bu münevver [*aydınlık*] sahife-yi sevdanın [*sevda sayfasının*] ilk kelimesini bulamamıştı. Onda hafi, hallolunamayan [*çözülemeyen*] bir korku, bu rüya-yı saadetin [*saadet rüyasının*] hava-yı meğşisinde [*kendinden geçirten havasında*] onu ufak bir lerzişle [*titremeyle*] titreten bir nefes vardı ki bahtiyarlığına tamamen teslim-i nefs [*kendini teslim*] etmekten menediyor ve bu nevgüşade [*yeni açılmış*] ufk-i şeffafın [*şeffaf ufkun*] üzerine sanki ancak mahsus [hissedilen], ince ve mübhem [*belirsiz*] bir hatt-ı zulmet [*karanlık hattı*] çiziyordu.

Kendi kendisine bu hissi anlamak istemişti. Yalnız kalbinde derin bir nokta-yı ızdırap [*ızdırap noktası*] acılığıyla sızlayan bir şey buluyordu: Bu izdivaç onun değil, başkalarının saadeti için düşünülmüş, onlar için yapılmıştı. Bilinemez nasıl muavvec [*eğri büğrü*], muzlim [*karanlık*] izler takip ederek, babasını, gizli gizli, Firdevs Hanım'la, Behlül'le bu izdivacı hazırlıyor, tamamen rahat kalmak için bu hırçın kızdan kurtulmaya çalışıyor görüyordu. O zaman babasına azîm [*büyük*] bir kin ile düşman oluyordu. Kaç kereler bu hissin şevkiyle, onlardan intikam almak için, bu latifeye nihayet verecek bir hamle-yi isyana [*isyan hamlesine*] cesaret etmek istemişti fakat her defasında onu meneden, galebe çalınamaz bir zaaf ile bu latifenin ilelebed devamını arzu ettiren bir gevşeklik hissetmişti. Behlül'ü seviyor muydu? Kendi kendisine bu suali irad ederken [*soruyu sorarken*] verilecek cevaba bahş-ı kuvvet [*kuvvet vermek*] için başını sallamaya lüzum görerek "Zannetmem!" diyordu fakat yine kendi kendisine itiraf olunan bir hakikat vardı: Behlül'ü belki sevmiyordu lâkin onun

tarafından sevilmek istiyordu. Bahtiyar olmak için bunu kâfi buluyordu. Sonra bu gece o latife bir hakikatle bitiverince birden Nihal kalbinin o zamana kadar meşkûk [*kuşkulu*] kalan satırlarını okuyuvermiş oldu: Evet, o da Behlül'ü seviyordu. Ve kim bilir ne vakitten beri? Evet, onu seviyordu, yalnız ona zevce [*eş*] olabilirdi. Bunu artık itiraf ettikten sonra büyük bir yükten kurtulmuş oldu.

Ve bu böyleydi de yine bahtiyarlığından bahsedebilmek için bu beyaz kâğıdın üstüne konacak bir kelime bile bulamıyordu. Yazmaktan vazgeçti, sabahleyin yazacaktı, söylenecek şeylerin fart-ı heyecanı [*aşırı heyecanı*] geçtikten sonra kemal-i sükûn [*olanca sakinlik*] ile yazabileceğinden emindi fakat bu sabah, penceresinden geniş bir dalga ile giren güneşin altında, bu mavi denizin karşısında yalnız iki satır yazabildi:

"Matmazel!" diyordu, "Nihayet mini mini Nihal'iniz müebbeden [*ebediyen*] yalnız yaşamaktan vazgeçerek elini birisine uzatıyor, pek tanıdığınız birisine. Ve mini mini Nihal o kadar bahtiyar, o kadar bahtiyar ki size bu birkaç kelimeden başka yazacak bir şey bulamıyor."

Nihal giyinirken kapısına vuruldu ve halasının sesi:

- Nihal açar mısın? diyordu.

Nihal kapısını açtıktan sonra hala perişan bir çehre ile dağınık beyaz saçlarıyla girdi:

- Nihal, haberin yok! dedi. Beşir bir fena gece geçirdi ki... Dün gece üşümüş olacak; bu gece bütün ateşler içinde yandı, yalnız şimdi baygın uyuyor.

Nihal sapsarı, gözlerinin etrafında serî ihtizazlar [*hızlı titremeler*] uçarak dinliyordu. İhtiyar hala derin bir yeis [*umutsuzluk*] ile başını sallayarak ve Nihal'in yataklığına dayanarak ilave etti:

- Bu çocuk... Öyle zannediyorum ki...

Bitirmedi. Nihal'le birbirine bakıyorlardı. Nihal ellerini kilitliyerek azîm [*büyük*] bir yeis ile:

- Lâkin bir çare, bir çare halacığım! Beşir'i kurtarmalı. Değil mi halacığım, Beşir kurtulur, değil mi?

Nihal'de öyle bir telaş-ı meyûsane [*umutsuzca telaş*], bu istimdadında [*yardım isteyişinde*] öyle bir mana-yı feryat [*feryat manası*] vardı ki ihtiyar hala birden bulunan sükûn ile teminat [*güvence*] vermeye lüzum gördü: Şüphesiz, o kadar korkulacak

bir şey değildi. Zaten hekime haber gönderilmişti. O katranlar iki gün içinde bile iyi tesirler icra etmişti. Yalnız dün gece rutubetten öksürükler istidat etmiş [*artmış*] olacaktı. Bu uykudan sonra büyük bir itidal [*dengelilik*] muhakkaktı.

Beşir'i yatağında, baygın, uyuyor buldular. Nihal yatağın yanında, bir kelime söylemeyerek, gözyaşlarını salıvermeye müheyya [*hazır*], gözleri Beşir'in bir gece içinde süzülüvermiş, büsbütün donuklaşmış çehresine dikilerek, hâlâ gelmeyen tabibi sabırsızlanarak bekliyordu. Bir aralık Beşir gözlerini açtı. En evvel, donuk, sanki hâlâ uyuyan gözleriyle Nihal'i gördü; başının bir cehd-i fevkaladesiyle [*olağanüstü çabasıyla*] doğrulmak, yastığının üstünde kalkmak istedi, sonra yavaşça, dalgınlığının arasında bulanık gözleriyle Nihal'e gönderilecek bir tebessüm bularak tekrar uyudu. Nihal istimdad ederek [*yardım isteyerek*] etrafına bakıyordu. O zaman Behlül'ü tahattur etti [*hatırladı*]. O neredeydi? Nesrin haber verdi: İskeleye gitmişti; öğle yemeğine de gelmeyecekti.

Hekim uzun, bitmek tükenmek bilmeyen intizarlardan [*bekleyişten*] sonra geldi. Nihal hep ayakta, yatağın yanında, uyuyan Beşir'e bakarak beklemişti. Muayenede bulunabilmek için kuvveti kifayet etmedi. Odanın kapısında bekledi. Hekim onu temin etti:

- Sizi beyhude [*boş yere*] korkutmuş! dedi, biraz dikkat etmeli, biraz soğuktan, hususiyle –söylüyorken gülüyordu– gece seyranlarından tahaffuz [*gezintilerinden korunmak*].

İkmal etmiyor [*tamamlamıyor*], mübhem bir tebessümle güya zayıf bir ümid-i ifakat [*iyileşme ümidi*] bırakarak Nihal'in elini sıkıyordu.

- Ondan sonra, küçük hanım! diyordu, hasta odaları hiçbir vakit, hiç kimse için pekiyi bir yer değildir. Anlıyorsunuz, değil mi?

Nihal dinlemiyor, işitmiyordu. Tekrar Beşir'in odasına girdi. O, uyanık, yatağının içinde oturuyordu. Nihal'i görünce güldü. Hekimin yalnız odadan bir geçmesiyle Beşir iyi olmuş gibiydi. Nihal:

- Nasılsın Beşir?... dedi.

Beşir cevap vermeden evvel etrafına baktı ve odada Şayeste'den başka kimse görmeyerek Nihal'e:

- Buradan gidelim küçük hanım! dedi.

Nihal:

- Şüphesiz, gideceğiz elbette fakat bir gün sonra; sen biraz kalkmalısın, davranmalısın, diyordu.

Beşir hep başını sallıyordu O bugün, hemen şimdi gitmek istiyordu. Hiçbir şeyi yoktu, şimdi isterse ayağa kalkacaktı. Nihal gülüyor, onu bir çocuk aldatırcasına hiçbir şey vaat etmeden, her şeyi umduran mübhem kelimelerle oyalıyordu.

Bugün öğle yemeğinde Nihal ihtiyar hala ile yalnız, karşı karşıya, bir kelime söylemeyerek, zihninde bütün Beşir, hemen hiçbir şey yemedi.

* * *

Nihal öğle uykusundan sonra odasından çıkarak Beşir'den haber almak üzere iniyordu. Birden köşkün önünde bir arabamn tevakkufunu [*durduğunu*], bir dakika sonra Bülend'in sesini işitti ve atıldı:

- Bülend! Sen misin Bülend?

Bülend Behlül'le beraberdi. Dün akşam gelmediğine nedamet etmiş [*pişman olmuş*], sonra bugün ablasına koşmak için köprüye inmişti. Bülend anlatırken çenesinde ezberlenmiş bir mudhike [*komedi*] oynayanlara mahsus bir şey vardı. Ara sıra Behlül'e bakarak gülümsüyor gibiydi. Nihal dikkat etmeyerek, hatta tamamıyla dinlemeyerek onlara Beşir'den bahsetti:

- Artık Beşir! Kim bilir? diyor ve kendine mahsus asabî vaziyetiyle ellerini kilitliyerek cümlesini müthiş bir sual-i muallak [*havada kalmış soru*] hâlinde ikmal etmiyordu [*tamamlamıyordu*]. Bülend Beşir'in odasına gitmek üzere yürüdü. Nihal de tekrar buraya avdet etmek [*dönmek*] için bir hareket etti fakat Behlül elini uzattı ve onu tevkif ederek [*durdurarak*]:

- Nihal! dedi, seni bugün burada yalnız bırakmaya mecbur oluyorum, şimdi İstanbul'a inmek lazım geliyor.

Sesinde öyle garip bir kuruluk vardı ki Nihal şu cümleden ziyade bu sesten tuhaf bir teessür hâsıl etti [*üzüntü duydu*]. Ufak bir vakfe-yi sükûttan [*sessiz bekleyişten*] sonra:

- Sizi bugün hep burada kalacaksınız, zannediyordum, dedi.

Behlül o zaman dolaşık, uzun cümlelerle izahat verdi. Tamamen unutulmuş bir iş vardı ki demin birdenbire kendisini iske-

lede görünce aklına gelmişti. Eğer mini mini Nihal'den bizzat izin almaya lüzum görmemiş olsaydı, hemen vapura atılıp gidecekti. Fakat yarın akşam, elbette, artık onu alıkoyacak bir sebep kalmayarak...

Nihal evvela zapt olunamayan bir sayha [*haykırış*] ile:

- Demek yarın akşam geleceksiniz! dedi.

Sonra birden kıpkırmızı olarak, şüphesiz kalbinin safvetinden [*arı duruluğundan*] utanarak lâkayd [*umursamaz*] görünmüş olmak için ilave etti:

- Size bir zahmet versem yaparsınız, değil mi? Geçerken posta kutusuna atılacak bir mektup! Bilirsiniz a, kime?

Nihal Behlül'ü daha ziyade söyletmek istemedi. O söylerken bir dakika evvel o izahatı verirken, kendisini muzdarip eden bir şey hissetmişti. Biraz daha evvel pek dikkat etmeksizin Bülend'i dinlerken de ona benzer bir his kalbini tırmalamıştı. Mektubu almak için odasına çıkıyordu. Behlül onu takip etti. Behlül soruyordu:

- Sana ne getireyim, Nihal?

O zarfı kaparken mühmelane [*ihmalcilikle*] cevap veriyordu:

- Her şey yahut hiç, bir şey getirmeyiniz; mektubumu unutmayınız yetişir.

Sonra bunu söylerken birden bu mektubu düşündü. Bu mektup onun müjde-yi saadetini [*saadet müjdesini*] isâle memur [*ulaştırmaya görevli*] olan bu kâğıt parçası! Bilinmez nasıl, kalbinden ancak bir saniye içinde geçen bir raşe-yi hiras [*korku titremesi*] arasında bu mektubu artık bir parça yalan olmuş buldu fakat bu his o kadar bellisiz bir iz bırakarak o kadar tîzgüzerdi [*çabuk geçiciydi*] ki Nihal'i onu Behlül'e uzatmaktan menedemedi. Behlül cebinden cüzdanını çıkarıyor, tuhaf vaziyetlerle fazla ihtiyatlar alıyor görünerek Nihal'in küçücük mektubunu kaybolmayacak masun [*korunaklı*] bir yere koymaya lüzum görüyordu.

- Burada, diyordu, mini mini Nihal'in mektubu artık kaybolamaz. Behlül dünyanın içinde, dünya semaların içinde kaybolabilirler; Matmazel de Courton'un mektubu yine buradan kaybolamaz.

Nihal mübhem bir tebessümle gülüyor fakat cevap vermiyordu. Behlül cüzdanını çıkarırken bir küçük kâğıt parçası ya-

vaşça kaymış, hemen oraya, Behlül'ün ayaklarının, dibine düşmüştü. Nihal bunu görür görmez:

- Bir kâğıt düşürdünüz! demek için ağzını açmak üzereydi, sonra nâgehan [*aniden*] doğuveren bir his onu tevkif etti [*durdurdu*]. İstedi ki bu kâğıt orada kalsın, onu görsün, okusun. Öyle zannetti ki bu kâğıt ona Behlül'ün ne için gitmek istediğinden bahsedecek. Demin kendisine gösterilen sebepler asıl söylenmemek istenen bir sebebi saklamak için tertip olunmuş şeylerdi, bundan emindi. Sonra Nihal'de kısa bir mücadele başladı. Başkasına ait bir şeye nasıl elini uzatacaktı? Kendisinden saklanan bir şeyi ne hak ile alacaktı?

Bu suallere cevap vermemek için Behlül'ün artık orada durmamasını, hemen çıkıp gitmesini arzu ediyordu; o gittikten sonra, bu kâğıtla yalnız kalınca, artık tecessüs galebe çalacak [*merak baskın çıkacak*], onu okuyacaktı. Birden, bu, o kadar ehemmiyet kesbetti [*önem kazandı*] ki eğer onu okuyamamak lazım gelse çıldıracağına, yaşayamayacağına hüküm verdi.

Behlül cüzdanını cebine koymuştu, hâlâ kâğıdı görmüyordu:

- Bana gücenmedin, değil mi Nihal? diyordu.

Nihal cevap vermek için kuvvet bulamadı, başıyla cevap verdi. Sapsarıydı. Behlül çıkarken Nihal bütün mafsallarını gevşeten bir zaaf ile duvara dayandı. Nihayet kâğıt orada kalmıştı. Dakikalar geçtikçe onun ehemmiyeti artıyordu, sanki onda birçok esrar-ı garibe [*garip sırlar*] vaat eden bir hain tebessüm vardı. Nihal'in kulaklarında bir şey uğuldayarak, bîhareket [*hareketsiz*], göğsü bir halecan ile şişkin dinliyordu. Behlül'ün evden çıkmasına muntazırdı [*bekliyordu*]. Daha evvel cesaret edemeyecekti. Uzun dakikalar geçti. Sonra bir araba gürültüsü işitildi. Nihal pencereye koştu. Arabada Behlül başını çevirerek eliyle onu selamladı, bir dakika sonra bir toz kasırgası içinde kayboldu. O zaman Nihal kâğıda koştu, onu aldı, açtı. Evvela donuk bir zihinle, bulanık gözlerle, sanki bir bulut içinde tamamen anlamayarak okudu. Yalnız iki satırdan ibaret bir şeydi: "Hepsini itiraf etti. Artık o tasavvur mümkün değil. Bu akşam herhâlde burada bulununuz."

Nihal geniş bir nefes-i inşirah [*rahatlama nefesi*] aldı. Bunda hiçbir şey yoktu, sonra; ancak bir saniyelik bir inşirahı müteakip [*rahatlığın ardından*] kalbine ateşnâk [*ateşli*] bir şiş saplanıyor

zannetti. Birden bu iki satır müthiş bir kitab-ı hakikat [*hakikat kitabı*] kesilivermişti. Tekrar okudu. İmza yoktu. İnce, güya büyümek için kuvvet bulamayarak kavrulmuş çocuklara benzeyen harflerden mürekkep bir yazı, bir kadın yazısı, Firdevs Hanım'ın yazısı.

Evet, bu Firdevs Hanım'ın yazısıydı. Nihal bu iki satırın altında şimdi bir imza değil, Firdevs Hanım'ın kendisini, çehresini, hain nazarlarıyla [*bakışlarla*] bir muzlim [*karanlık*] kuyunun içinden bakıyor zannolunan gözlerini görüyordu.

Artık mümkün olmayacak olan tasavvur neydi? Kim hepsini itiraf etmişti? Elindeki kâğıda bakarak ondan daha ziyade esrar [*sırlar*] istiyor ona: "Söylesene! Ne için susuyorsun? Artık sen de hepsini itiraf edebilirsin!" diyordu.

Sonra birden, güya bu kâğıt parçası yırtılarak, ortasından Bihter'in çehresi çıktı. Bihter, evet, Bihter'di, itiraf eden oydu. O zaman Nihal'in beyninin içinde sanki bir bulut, her şeyi dumanlandıran, siyah bir örtü ile boğan bir bulut parçalandı. Artık düşünemiyor, şimdi, zihninde patlayarak başını kırmak isteyen sualleri işitmemek için çalışıyordu ve yine o buhran-ı asab [*sinir krizi*] zamanlarında ensesinden saplanıyor zannolunan çiviler, yavaş yavaş dönen, döndükçe daha ziyade saplanarak delen burgularıyla beynini deliyordu.

Birden ayağa kalktı ve elinde kâğıdı sıkarak:

- Ben de gideceğim! dedi.

Yüksek sesle söylüyordu. O zaman, artık zihninde gitmek kararından başka bir şey yaşamayarak giyindi. Halasına ne diyecekti? Elbette denecek bir şey bulacaktı. Nesrin'e bağırdı. O gelince kati sesiyle "Gidiyoruz!" dedi. Ve onun hayretine kızarak birden hiddetlendi, kısılan sesiyle bağırdı:

- Ne duruyorsun? Niçin öyle yüzüme bakıyorsun? Sana söylüyorum, gidiyoruz, anlamıyor musun? Hemen şimdi.

İhtiyar hala Nihal'in sesini işiterek koşmuştu. Bu nâgehan [*âni*] kararı anlamıyor, kendisine gücenildiğine atfediyor [*veriyor*], Nihal'den izahat istiyordu. Nihal hazırlanmakta devam ederek "Hiç, hiç?" diyordu, "Hiçbir sebep yok, sizi nasıl temin edeyim, halacığım? Hani ya benim bazen nasıl tuhaf fikirlerim vardır. İşte onlardan biri, öyle bir fikir! Yarın sabahleyin yine avdet edeceğim [*döneceğim*]."

Hararetli hararetli, kesik kesik söylüyor, sonra geçerken kendisine anlayamayarak bakan halasını öperek kapıdan Nesrin'e sesleniyordu:

- Ne kadar uzattın Nesrin? İşte sen böylesin.

Artık yapacak bir şey kalmayınca, arkasında çarşafıyla, halasının karşısına oturdu ve kuru gözlerle ona bakarak, bir kelime söylemeksizin, sağ ayağının seri darbecikleriyle tahtaya vurarak, bekledi. Hala tekrar sordu:

- Demek hiçbir sebep yok?

Nihal gözlerini süzerek, başını sallayarak, sakit [*sessiz*] bir cevapla "Hiç! hiç!" demek istiyordu. Odaya Bülend girdi. Bir şey söylemeden ablasına baktı. Nihal onu sanki görmemişti. Bu oyuna, velev masumane olsun, tavassut [*aracılık*] eden bu çocuk, kendisini bedbaht etmek istiyenlerle iştirak eden [*katılan*] bir müttehem [*suçlu*] hükmündeydi. Bülend tamamen anlamayarak demin Behlül'ün, şimdi Nihal'in bu nâgehan azimetleriyle [*âni gidişiyle*] Firdevs Hanım'ın o küçük tezkereyi göndermek için kendisini buraya kadar sevk etmiş olmasının büyük bir münasebeti olduğuna hüküm veriyordu. Neydi o küçük kâğıt parçası ki böyle halasının âsûde [*dingin*] köşkünde birden bir fırtına gibi patlayıvermişti.

Nihal'e söz söylemeye cesaret edemeyerek istifsar eden [*soru soran*] gözlerle bakıyordu. Nihal'in gözleri hep kendisinden kaçındı. Yalnız Şayeste hazırlanmış olarak çıkınca Bülend cesaret ederek sordu:

- Abla! Beni de beraber alır mısın?

Nihal yalnız bir kelime ile katî ve gayr-i kabil-i itiraz [*kesin ve itiraz edilmez*] bir kelime ile cevap verdi:

- Hayır!

Halasıyla öpüştüler:

- Bir iki gün sonra yine buradayım, hala! Benim beyaz odama dokunmayınız, diyordu.

Sonra ta merdivenin altında bir şey tahattur ederek [*hatırlayarak*] arkasından inen halasına döndü, ilave etti:

- Beşir'ime iyi bakarsınız, değil mi hala? Ben asıl sizin için fakat bir parça da onun için avdet edeceğim.

Nihal halasına eliyle son bir selam göndererek sofanın kapısından geçerken medid [*uzun*] bir nida-yı hayretle [*hayret se-*

siyle] donup kaldı. Karşısında Beşir vardı. Şimdi pek bol gelerek üzerinde bir cübbe genişliğiyle duran elbisesini giymiş, hazırlanmış, dudakları, o zavallı kavrulmuş soluk dudakları beyaz dişlerini bir tebessüm-i mesudane [*mutlu gülümseme*] ile açarak, gözlerinde onu dirilten, yeni bir hayatın şulesini uyandıran bir hande ile Beşir oradaydı, o da beraber gidecekti.

Nihal:

- Mümkün değil! diyordu. Beşir hep o tebessümüyle hep o şule-yi hande [*gülüş şulesi*] ile birinci defa olarak Nihal'e itaat etmiyor, yapacağından emin bir adam kuvvetiyle bir kelime söylemeyerek Nihal'in el çantasını alıyordu. Bütün ısrarlar onun inadına karşı bîtesir [*etkisiz*] kaldı.

O, yoldan geçen bir arabaya seslenmiş, kimseyi dinlemek istemeyerek köşkün merdivenlerini inmişti. Nihal'le Nesrin takip ettiler. Vapura yetişemediler. Nihal bunu düşünememişti. Behlül'le bir vapurda bulunmamak ancak tesadüfün bir lütfuydu. İskelede, hamallar içinde uzun uzun diğer vapurun zaman-ı hareketine [*hareket zamanına*] kadar bekledi. Vapur iskeleyi terk edinceye kadar Nihal'i düşünmekten meneden bir şey vardı. Nesrin iki üç kere Nihal'i söyletmek istemişti, o yalnız kaşlarını kaldırarak susuyordu. Ensesinde beynini delen ağrılardan muzdaripti. Vapur hareket edince, makinenin gulgulesi [*gürültüsü*] onu güya bir rüyadan uyandırdı. Yerinde doğrularak baktı. Nesrin ile yalnızdı. O da kendisine bakıyordu. Tekrar Nihal'den sordu:

- Niçin böyle birdenbire gitmeye kalktınız, sanki? Yoksa yalıdan bir haber mi geldi?

Nihal evvela sakin, cevap verdi:

- Hayır, hiçbir şey yok. - Sonra birden hiddet etti, böyle istintak edildiğine [*sorgulandığına*] kızıyordu. Önünde bir alay niçinlere tesadüf etmeksizin bir adım atmak mümkün olmuyordu. Şimdi herkes onun işine karışıyordu. Canı inmek istemişti, iniyordu, sonra? Bu kadar adi bir şeye neden karışıyorlardı. Şimdi evde de herkes soracaktı. En evvel beybabası.

Ah! İşte, bakınız, ona, asıl ona böyle inmek istediğinin sebebini anlatacaktı. Ve Nesrin'in yüzüne haykırarak:

- İşitiyor musun? Asıl ona... diyordu.

Birden boğazında bir şey tıkandı. Evvela bir gözyaşı tuğyanı [*taşkını*] ile taşacak zannolundu, sonra bu ukde [*düğüm*] boğazında kilitlendi ve ağlayamayarak, bir kelime ilave etmeyerek başını arkasına dayadı, gözlerini kapadı, vapurun sallantısıyla hafifçe sallanarak düşünmek istedi.

Evet, ne için iniyordu? Ne yapmak için? O iki satırı görür görmez her şeyden evvel aklına Ada'dan gitmek, eve dönmek fikri gelmiş ve bu fikir geldikten sonra başka bir şey düşünmeye vakit bulamamıştı. Şimdi ne yapacaktı? Bu sual zihninde tırmalayan bir kalemle irtisam ederken [*belirirken*] kendisini babasının karşısında görüyordu. O kâğıdı avucunun içinde buruşturarak babasının yüzüne atacaktı:

- İşte, kızınızın hayatını böyle ezdiniz, buruşturdunuz, bir paçavra yaptınız; şimdi artık onu pencereden atabilirsiniz, diyecekti.

Demek, bu annesinin yerine gelen kadın, bu babasının karısı, bu her şeyi onun elinden yavaş yavaş, bîinsaf [*insafsız*] bir azm-i gazab [*gazap azmi*] ile birer birer alan mahluk nihayet son ümid-i saadeti [*saadet ümidini*] de almak için tırnaklarını uzatıyordu. Demek onu aldatmışlardı? Demek bu izdivaç hakikaten bir latifeydi. Hâinane [*haince*], onu öldürmek için tertip edilmiş bir müthiş oyundu?

Dizlerinin dibinde Behlül'ü görüyor, onun yalvaran, derin bir rikkat [*duygusallık*] içinde titreyen sesini işitiyordu. Behlül ona güya yeşil bir kamer [*ay*] altında âşıkane bir yuva hararetiyle açılan ormanın eteğinde: - Seni seviyorum, mini mini Nihal! diyordu.

Lâkin şimdi, evet şimdi bilhassa bu sabahtan beri o gittikten sonra o da Behlül'ü seviyordu. Hatta anlıyordu ki onu daima sevmişti. Onun için imkân-ı saadet [*saadet imkânı*] yalnız bu izdivaçtaydı. Bu sabaha kadar nasıl bahtiyardı! Matmazel de Courton'a yazılan mektubu düşündü: Mini mini Nihal o kadar bahtiyar, o kadar bahtiyar ki!... demişti. Yarım saat sonra mini mini Nihal o kadar bedbaht, o kadar bedbaht olmuştu ki.

Ohh! Yalancı kâğıt! Ve acı bir tuhaflıkla bu kâğıt şimdi Behlül'ün cebinde, o yalan müjde-yi saadetle [*saadet müjdesiyle*] gizli gizli gülüyordu. Birazdan Behlül'ün elleri onu posta kutusuna atacaktı. Birkaç gün sonra o yalan söyleyen kâğıt ta uzak-

larda Nihal'i düşünen birini aldatırken, kim bilir, Nihal burada ne olacaktı?

Demek bu izdivaç olmayacaktı? O iki satırı zihnen tekrar etti. "Hepsini itiraf etti. Artık o tasavvur mümkün değil. Bu akşam herhâlde burada bulununuz!"

Birden kalbi bir ümitle titredi. Belki bu hiçbir şey değildi! İhtimal başka bir tasavvurdan, ona katiyen taalluku [*kesinlikle ilgisi*] olmayan şeylerden bahsediliyordu. Sonra bu ümide karşı kalbinde hain bir sesin kahkaha-yı istihzasını [*alay kahkahasını*] işitiyor ve güya demir elin göğsünü delerek ciğerlerini söktüğünü hissediyordu. Ve bir saniye içinde, bilinemez nasıl serseri bir takım fikirlerin yekdiğerine tesadüf-i ânisinden [*birbiriyle ani çarpışmasından*] tutuşan bir lem'a-yı vukuf [*vukuf parıltısı*] içinde bu iki satırın arasında gizlenmiş hakikati, asıl o müthiş hakikati gördü. Bu ancak bir saniye içinde parlayan bir şerareydi [*kıvılcımdı*]. O zamana kadar yalnız kendisini bedbaht etmeye çalışan bir kadının sima-yı hıyanetinden [*hainlik simasından*] başka bir şey görmemişti. Bu simanın arkasında o mülevves [*kirli*], o çirkin hakikatin çehre-yi dehşetini [*dehşet yüzünü*] gördü.

Demek böyleydi?

Gözlerini açarak Nesrin'e baktı. İhtimal bu hepsini biliyordu. Yalnız bu değil, herkes, herkes biliyordu; ancak kendisinden saklamışlardı. Onu daha ziyade bedbaht etmek, daha nafiz [*etkili*] bir silahla öldürmek için onunla beraber aldatılan bir bedbaht daha vardı: Babası! Biçare adam! Sonra birden onunla beraber, aynı darbe-yi kahhar [*kahredici darbe*] ile müştereken [*ortaklaşa*] bedbaht olmaktan garip bir tesliyet [*teselli*] buldu. Bu darbe onu öldürecekti fakat babasından ahz-ı intikam ederek [*intikam alarak*]. Bu, kalbini öyle vahşi bir lezzetle dolduruyordu ki babasından intikamını alarak onu öldürecek olan bu darbeyi takdis etti.

Nihayet o ihraz-ı hak ve zafer etmiş [*hak ve zafer kazanmış*] oluyordu; ölerek, can vererek fakat nihayet anlaşılmış olarak! Babasına gülerek koşacaktı, kâğıdı ona gösterecekti:

- İşte! diyecekti, görüyor musunuz? Behlül kızınıza koca olamayacak çünkü o annemin yerine gelen kadının âşıkıdır. Bu mini mini Nihal'inizi bir parça öldürecek fakat ne beis [*sakınca*] var? Mademki siz İstanbul'un en nefis kadınına malik oldunuz.

Bunu söylerken nasıl gülecek, sonra böyle gülerken bu babanın ayaklarına düşerek hep öyle, ölmekten mesut kahkahalarının içinde, ne kadar bahtiyar, can verecek! Evet, işte Ada'dan bunun için kaçmak, eve bunun için avdet etmek [*dönmek*] istemişti. Babasından alacağı intikamın tamamiyeti [*bütünlüğü*] için ölmesi lazım geliyordu. Bu fikre karşı bir hiffet-i tesliyetle [*teselli hafifliğiyle*] ayağa kalktı. Artık düşünmemek için pencereden baktı. Vapur Heybeli'den, acele etmeyerek, konuşa konuşa binen yolcuları alıyordu. Uzun uzun bunları seyretti. Vapur iskeleden ayrıldıktan sonra o hâlâ gözlerinin önünden kaçışan dalgalara bakıyordu. Berrak bir sabahtan sonra havada şimdi bir bulanıklık, yağmura bir istidat vardı. Zihninde hiçbir şey olmayanlara mahsus bir lâkaydlıkla [*umursamazlıkla*] havaya takayyüd [*dikkat*] etti, uzun uzun etrafa mütekarrib [*yaklaşan*] bir yağmur haber vererek dağılan dumanları takip etti, dönerek Nesrin'e:

- Galiba yağmura tutulacağız, dedi, yazık yeni çarşafıma!

Şimdi çarşafına, bu bahar için Bihter'le beraber yapılan bellisiz yeşil kumlu nefti çarşafına acıyordu. Sonra birden kendi kendisine:

- Mademki artık öleceğim! dedi.

Demek mini mini Nihal artık sahih ölecekti. Bu nefti çarşafı bir öksüz kıza verirlerdi. Sonra bütün o sevilerek yapılan elbiseler, çarşaflar, o çekmesinin gözlerini dolduran bin türlü ufak tefek, hepsi birer birer hatırına geldi. Bunlar artık hep beyhude, atılacak, öksüzlere verilecek şeylerdi. Hâlbuki bunların hepsinde onun bir emel-i kalbi [*kalp emeli*] gizliydi, onlarla kalbinin arasında sıkı rabıtalar [*bağlar*] vardı. Bunları, hatta bundan sonra düşünülen şeyleri, hepsini unutmak lazım geliyordu. Kadife kaplı iri bir kutu nâgehan [*ansızın*] gözlerinin önünde açılıyor, ona yeşil gözlerinin münevver handeleriyle [*aydınlık gülüşleriyle*] bakıyordu. Ve bundan, bu zümrüt takımından da vazgeçilecekti; mademki artık gelin olmayacaktı.

Demek öyleydi?

Zihninde şimdi bu sual tekrar canlanıyordu, yine oturmuş, yine vapurun sallantısıyla hafif hafif sallanarak, gözleri kapalı, düşünüyordu. Mütehacim [*saldırgan*] bir teakupla [*birbirini izlemeyle*] hatırasında küçük küçük tafsilat uyanıyordu. Şayeste

ile Nesrin'in o zaman anlaşılmayan; ancak şimdi birer mana kesbeden [*kazanan*] sözlerini tahattur ediyor [*hatırlıyor*], sonra onun mutasavver [*tasavvur edilen*] izdivacından bahsedilirken Şakire Hanım'ın gözlerinin ucuyla birisini göstererek "Eee?..." deyişini görüyordu. Bağteten [*ansızın*] aklına mendil geldi. Bir gün Behlül'ün odasında, onun elinde görülmüş o ıslak mendil. O gün bu mendilin hiçbir manası yokken yine onu meşgul etmişti. Bir şey düşünerek değil, yalnız Bihter'in mendilinin orada, Behlül'ün elinde bulunmuş olmasından mütevellid [*dolayı*] bir eza [*acı*] duymuş, sonra bunu kâmilen [*tümüyle*] unutmuştu. Şimdi, aylardan sonra bu bîmana [*anlamsız*] şeyi, şu dakikada, bu düşüncelerin, bu işkence saatinin arasında neden tahattur etmişti [*hatırlamıştı*]?

Demek o daima Behlül'ün odasına gidiyordu. O hâlde onu, evet, bu her şeyden bîhaber [habersiz] çocuğu niçin aldatmışlardı? Demek Behlül onu sevmemişti, sevmiyordu. Dün gece, dizlerinin dibinde yalan söylüyordu. Bu defa göğsünün içinde ciğerlerini koparan bir pençe hissetti. Doğruldu, gözlerini açarak ta ruhunun sızlayan bir yarasından kopup gelen feryadı zapt etmek için kıvrandı. Nesrin de karşısında uyukluyordu.

Onun karşısında hep böyle uyumuşlardı. Lâkin artık onları uyandıracaktı; bilhassa babasını gidip artık sarsacak ve:

- Artık uyanınız, diyecek, işte vakit geldi, kızınızı öldürdünüz.

Ağlayamıyordu, hep boğazında onu tıkayan bir ukde [*düğüm*] vardı ki gittikçe daha ziyade sıkışarak onu boğmak istiyordu. Ve hep kuru gözleriyle, uyuklayan Nesrin'e bakarak ellerini göğsüne basıyor; artık bir hercümerç içinde, müzdahim [*kalabalık*], perişan bir cereyanla zihnini dolduran düşünceler arasından, uzun uzun fasılalarla [*aralıklarla*] silkinerek kendi kendisine soruyordu:

Demek böyleydi?

* * *

Boğaziçi vapurunda geniş bir nefes aldı. Nihayet geliyorlardı. İkide birde başını çevirerek pencereden bakıyordu. Onu düşünmekten meneden pürgû [*geveze*] hanımlarla beraberdiler. Beşiktaş'tan binen bir hanım vardı ki Nihal'le beraber köprüden binen iki hanıma bir dakikalık bir muarefeden [*tanışmadan*]

sonra veremden ölmüş bir kızının feciasını anlatıyor ve ağlıyordu. Nihal pencereden Beylerbeyi'nin üstünde azîm [*büyük*] siyah bir küme hâlinde, muallakta [*asılı*], parçalanmaya müheyya [*hazır*] duran buluta bakarak kendi kendisine:

- Ölmek, veremden ölmek, genç, henüz bir çocukken, ah! Ne güzel!... diyordu. Ve babasını ağlıyor görüyordu.

Daha sonra Küçüksu köşkünü gördü, gözleri bir şey arayarak Göksuyu'nun medhalini [*girişini*] uzun uzun seyretti. Burada verilen ziyafeti tahattur ediyordu [*hatırlıyordu*]. En evvel o gün sabahleyin taşmıştı. Biçare Matmazel de Courton Nihal'in taşkınlıklarına mani olabilmek için ne kadar telaş etmişti. O da evet, o da bütün hakikati biliyordu. Onun kulağına o cümleyi söyleyen oydu: "Behlül'den sakın!" Bu cümleyi ihtiyar mürebbiyenin sesiyle işitiyordu ve asıl şu dakikada bu iki kelimenin içinde mühlik [*ölümcül*] muhâtaralar [*tehlikeleri*] haber veren manalar buluyordu. O gün Göksuyu'nda, ağacın dibinde, yüreğinin üzerinde birer taş sıkletiyle [*ağırlığıyla*] duran o küçük kederlerini söylerken ihtiyar kız onu nasıl bir nazar-ı şefikin [*şefkatli bakışın*] sıcak derâguşuyla [*kucaklamasıyla*] tesliye [*teselli*] etmişti. Şimdi o yüreğini koparan, ezip hırpalayan o mini mini kederlerden biri değildi, bütün hayatının, bütün saadetinin bir inkıraz-ı nâgehanîsiydi [*âni çöküşüydü*]. Bu adam, daha dün gece onu bir zemzeme-yi sekrâverin [*sarhoş eden bir ezginin*] kanatlarıyla nevgüşade [*yeni açılmış*] bir ufk-i münevvere [*aydınlık ufka*] götüren Behlül, demek sakınılacak bir canavardı ki onun biçare kalb-i masumunu [*masum kalbini*] yırtmak, son katresine [*damlasına*] kadar onun kanını içmek istemişti. Ve bu canavarı Nihal sevmişti. Sahih sevmiş miydi? Kendi kendisine:

- Hayır, aksine, diyordu, şimdi ona adavet [*düşmanlık*] ediyorum.

Göksu, Hisar'ın eski duvarları ta uzaklarda kalmıştı. O hâlâ dalgın gözlerle bakıyordu. Geldiklerini Nesrin'e haber verdi. Nihayet evet gelmişlerdi. Rıhtımda, öksürmemek için bol esvabının [*giysilerinin*] içinde omuzlarını kısarak Beşir önden yürüyordu. Nihal yalının pencerelerine bakıyordu. Birden kendi kendisine sordu:

- Ya değilse ya olmayacak bir şüphe üzerine yanılmışsa!

Bu tezkere [*pusula*] bugün gelmiş bir şey olmayabilirdi. Kim bilir ne zamana ait, nasıl bir meseleye dair bir şeydi. İhtimal Behlül bugün onu bırakmak için hakikaten mücbir [*zorunlu*] bir işi tahattur etmişti [*hatırlamıştı*]. Belki bir dakika sonra yalıda her şey hâl-i mutadîsinde [*sıradan hâlinde*] bulunacaktı ve Behlül orada olmayacaktı, hatta gece bile gelmeyecekti. O zaman ne kadar bahtiyar olacaktı! Bu çocukluğuna gülecek ve sebebini bittabi [*tabiî ki*] söylemeksizin Behlül'den af istiyecekti:

- Beni affediniz, sizden af istiyorum, yalnız o kadar!... diyecekti.

Hatta ondan sonra Bihter'i bile sevecekti, onun masumiyeti [*masumluğu*] tahakkuk ettikten [*ortaya çıktıktan*] sonra şimdiye kadar kendisini Bihter'i sevmekten meneden bütün çocuklukları unutacaktı.

Yalıda, karşılarına gelmek için merdivenlerden atılarak koşan Şayeste'den sordu:

- Behlül Bey geldi mi?

Nesrin beyan-ı hayret ediyordu [*hayretini dile getiriyordu*]. Behlül Bey kaç günden beri görünmemişti. Ada'da değil miydi?

Nihal Şayeste'nin suallerine cevap vermiyordu. O gelmemişti. Ona bu lazımdı. Şayeste'nin boynuna atılacak, onu öpecekti. Gelmemişti ve gelmeyecekti. Şimdi Nihal bundan emindi. Kendi kendisine:

- Ne çocukluk! diyor ve çarşafını Nesrin'in kollarına atarken bu çocukluğa gülüyordu.

Adnan Bey Bihter'le beraber Firdevs Hanım'ın yanındaydı. Bihter sofaya çıkınca hep şaştılar. Nihal gülüyordu, babasına:

- Sizin için –sonra diğerlerine bakıp ilave ederek– hepiniz için geldim! diyordu, yarın sabahleyin Nihal yine kaçacak.

Bihter'le öpüşmüştü. Firdevs Hanım'a alnını uzattı, sonra beyaz odasını, ihtiyar halasını, seyranlarını [*gezintilerini*] geveze bir kanarya şuhluğuyla anlattı. Tuhaf kelimeler buluyor, halasının taklidini yaparak kesik kahkahalarla gülüyordu. Hatta Bihter'e akşam Behlül'le beraber çamlığa çıkarken bir garip tesadüf vuku bulduğundan bahsederek:

- Keşfediniz bakalım, kime tesadüf ettik? diyordu. Bihter sapsarı, yalnız Nihal'in Behlül'le beraber araba ile gezdiklerine

dikkat ederek takayyüd etmiyor [*ilgilenmiyor*] görünmemek için:

- Kime? diyordu.

Adnan Bey gülerek soruyordu:

- Demek nişanlılar dün akşam seyrana çıktılar?

Nihal ona yalnız bir kahkaha ile cevap vererek Bihter'e tesadüfünü anlatıyordu. Birden kendisini tamamen saadetine avdet etmiş [*dönmüş*] buluyordu. İçinde öyle bir sevinç vardı ki onu babasını, Bihter'i, Firdevs Hanım'ı öpmeye, sonra:

- Haberiniz yok, ben asıl öyle bir çocuklukla indim ki... demeye sevk ediyordu.

Bihter'e anlatırken kendi kendisine karar veriyordu:

- Yarın sabahleyin yine Ada'ya... O, şüphesiz, buraya uğramadan doğru Ada'ya avdet edecek [*dönecek*].

Sonra birden, o behiç [*güleç*] saadet nasiyesinde [*alnında*] bir hatt-ı keder [*keder hattı*] çizildi:

- Ah, dedi, size Beşir'den bahsetmedim lâkin Beşir ölüyor.

O zaman uzun uzun anlattı. Beşir'i görmek istediler, Nesrin'i gönderdiler. Adnan Bey hekime haber gönderilmek üzere Bihter'den rica ediyordu. Nesrin haber getirdi. Beşir avdet eder etmez, başı dönmüş, titreyerek, hatta soyunmadan yatağına girmişti.

Hep telaş ettiler. Adnan Bey'le Bihter koştular. Nihal onları takip ediyordu, sonra birden dönerek Firdevs Hanım'ın yanına geldi ve kulağına eğilerek:

- Babama söyleyiniz ki Nihal muvafakat etti... dedi ve kaçtı.

Yirmi Bir

Ana ile kız arasında izahat-ı seri ve şedid [*hızlı ve şiddetli açıklama*] oldu. Behlül'le son mülakattan [*görüşmeden*] itibaren, bir müddet eğlenmeye vasıta ittihaz edilen [*yapılan*] ve artık usanılan aşkı, bir sille-yi hakaret [*hakaret sillesi*] içinde iade olunacak bir şey gibi yüzüne fırlatıldıktan sonra, bu kadında yalnız bir his yaşamaya başlamıştı: İntikam. Ondan, onlardan intikam almak! Bu hissin içinde Behlül'le Nihal'i birleştiriyor, onları aynı gayz ve adavetin [*hınç ve düşmanlığın*] mengenelerinde boğmak istiyordu.

Bu aşk onun her şeyiydi. İzdivacında bütün aldanan emellerini bu aşka koymuş, ona bütün ruhunu, bütün benliğini vermişti. Behlül'le bu aşk aynıyla Adnan Bey'le o izdivaç kabilinden başlamıştı. Melih Bey Takımı'nın bütün menkulat-ı irsîsine [*kalıtımsal özelliklerine*] malik olarak doğan bu kadına güzide bir izdivaç lazımdı. Bir izdivaç ki altından küçük bir anahtarla gelsin. Bu izdivaç bir Adnan Bey'le mümkün olabilirdi. Başka hiçbir şey düşünmemiş, Adnan Bey'e elini uzatmıştı. Fakat anlamakta gecikmemişti ki elini uzatmakla kalbini vermiş olmuyor. O mini mini miftah-ı zerrin [*altın anahtar*] bütün emellerinin önünde kapıları açmıştı fakat o âhenin [*demirden*] ebvab-ı âmâli [*emel kapıları*] en hafif bir temasıyla lerzende-yi inkıyad eden [*boyun eğmekle titreten*] altın parçasının karşısında kalbi, kendi kalbi mesdud [*kapalı*] kalmıştı. O zaman bu izdivaç ile boş kalan cevf-i hissiyatını [*duygu boşluğunu*], o aşksızlıktan mütevellid [*doğan*] boşluğu doldurmak için hayat-ı izdivacının [*evlilik*

hayatının] yanında bir hayatı- garam [*aşk hayatı*] icat etmek lazım gelmişti. Bunu uzaklarda aramak icap etmiyordu. Etekleri-nin etrafında pür emel [*emel dolu*] gözlerle kendisini derâguş eden [*kucaklayan*] biri vardı. Bir adım atmıştı ve kendisini Behlül'ün kollarına vermişti. Yalnız bir adım fakat bu adımın altında bir uçurumun ağzı muhtefiydi [*gizliydi*].

Onu görmemek istemişti. Ona izdivacının boşluklarını unutturacak bir rüya lazımdı, işte o kadar! Gözlerini kapayıp artık hayat-ı izdivacını [*evlilik hayatını*] görmemek istedikçe bu rüyaya avdet ediyordu. Lâkin bu ancak bir rüyaydı, ilelebed devam edemezdi. Bunun hummaları, kâbusları vardı; bu rüya artık hayatı için o kadar lazım, o kadar zaruri bir şey olmuştu ki o hummalara, o kâbuslara tahammül etmek istedi. Evvela Behlül'ün hıyanetlerine karşı kendisini aldattı, sonra inkâr olunamayacak berâhin [*deliller*] karşısında artık iğfal-i nefse [*kendini aldatmaya*] muvaffak olamayınca tahammül etti. Daha sonra hakaretlere, zilletlere, her şeye tahammül etti. Bu öyle bir fedakârlıktı ki onu bir lezzet-i vahşiye [*vahşi zevk*] ile işkenceler vererek bahtiyar ediyordu.

Fakat Nihal'le izdivaç latifesinin karşısında ta umk-i ruhunda [*ruhunun derinliğinde*] hayat-ı aşkını [*aşk hayatını*] tehdit eden bir tehlike duymuş ve buna isyan etmişti. Bu izdivaç olmayacaktı. Behlül ilelebed onun olacaktı. O güne kadar aşkının endişe-yi hayatıyla [*hayat endişesiyle*] hareket eden bu kadın bir dakika içinde anlamıştı ki artık bu aşk yaşayamayacak ve birden karar vermişti: Evet, bu aşk ölecekti lâkin etrafına musibetler serperek.

Nihal'e acımıyordu, onun için birikmiş kinleri vardı, bütün eski tahammülleri birer hakk-ı sâr [*intikam alma hakkı*] kuvvetiyle bu kız için birer vesile-yi adavet [*düşmanlık vesilesi*] teşkil ediyordu fakat bütün bu vesail-i husûmetin [*düşmanlık sebeplerinin*] fevkinde [*üstünde*] bir şey vardı ki henüz dün bir çocuk olan Nihal'de bugün birdenbire bir rakibenin inkişaf etmesiydi [*gelişmesiydi*]. Nihal'de asıl bunu affetmiyordu.

Bu izdivacın vukuundan sonra kendisi için başlayacak hayat-ı işkence [*işkence hayatı*] o kadar ağırdı ki onun tahakkukunu [*gerçekleşmesini*] menetmek üzere her şeyi feda etmeye karar vermişti. Fakat bu son çareden, gidip Adnan Bey'e bütün haki-

kati itiraf etmekten daha evvel müracaat olunacak bir tedbir vardı ki bilhassa ta izdivacından beri kendisini sönmez bir kinle takip eden, Firdevs Hanım'ın ellerinde hazırlanmış bu oyunu yine o ellerle bozdurmaktan ibaretti. Bu kadının gözlerinde bütün o kaybolmuş, bir daha avdet etmemek üzere gitmiş gençliğinin, güzelliğinin hüsranlarıyla siyahlanmış ruhundan çıkıyor zannolunan derin ve muzlim [*karanlık*] bir nazar [*bakış*] vardı ki Bihter'e in'itaf ettikçe [*yöneldikçe*], bu genç ve güzel kadını titreten bir yırtıcılık kesbederdi [*kazanırdı*]. Hiçbir zaman valide ve kız olamayan bu iki vücut yekdiğerine düşman olmak için o kadar yakındılar ki Firdevs Hanım'ın yalıda vücudunu Bihter bir devre-yi tehlike [*tehlike dönemi*] olarak telakki etmişti [*algılamıştı*]. Validesinin hep o kendisini takip eden nazarı [*gözleri*] hıyanetler düşünüyor gibiydi. Bu gözlerden hep karanlıklarda parlayan yeşil kedi gözlerinden duyulan haşyete [*korkuya*] benzer bir hisle titrerdi.

Bir gün birden onun her şeye vukufuna kanaat hâsıl etmişti. Sonra izdivaç meselesini Firdevs Hanım'ın fikr-i icadından [*aklından*] çıkmış bir latife olmak üzere görünce, validesiyle bir devre-yi muhacemenin [*saldırışma döneminin*] artık açıktan açığa başladığına hüküm vermişti. O günden beri bu iki düşman, bu müthiş mudhikeyi [*komediyi*] nikablarının [*örtülerinin*] altında gıcırdayan dişlerini saklayarak oynuyorlardı.

Nihal Ada'ya gönderilince Bihter karar vermişti. Artık nikabları açmak lazım geliyordu. Ve o gün validesiyle yalnız kaldıktan sonra, doğrudan doğruya Firdevs Hanım'ın uzun sandalyesine giderek yanına oturmuş ve annesinin hizmetçisine kendisi emir vererek: - Bizi yalnız bırakınız! demişti.

Valide ve kız derin bir nazarla, yekdiğerine atılmadan bakışan iki düşman nazarıyla bakıştılar. İkisi de bilâhtiyar [*istem dışı*] yine bir defa bir gece, açık sarı yalının şehnişininde, karanlıkta teati ettikleri nazarı [*bakışmayı*] tahattur ettiler [*hatırladılar*]. O zaman henüz bu nazarın mana-yı husûmeti [*düşmanlık manası*] karanlıklar içinde gömülmüş gibiydi. O zaman henüz mutasavver [*düşünülen*] bir izdivacın karşısında bir valide ile kız idiler; bugün o mana vuzuh kesbetmişti [*açıklık kazanmamıştı*]. Tamamen açıktı. Şimdi büsbütün iki düşmandılar. Bihter sakin ve kat'î [*kesin*] bir sesle sordu:

- Nihal'i Ada'ya siz gönderdiniz, değil mi? Behlül'ü de bittabi [*tabiî ki*] göndereceksiniz.

Bu öyle bir sesle söyleniyordu ki asıl manası hakkında Firdevs Hanım'ın tereddüt etmesine imkân yoktu. Bihter'in cenk etmek azmiyle geldiğinden emindi fakat en sade, en âsûde [*dingin*] sesiyle, hatta ufak bir tebessümle cevap verdi:

- Evet, zannederim ki cumartesi akşamı o da Ada'ya gidecek.

Gözlerinde tuhaf bir hande [*gülüş*] ile Bihter'e bakıyordu. Bihter bu tebessüme dikkat etmemiş göründü:

- Demek bu izdivaç kesb-i ciddîyet ediyor [*ciddîlik kazanıyor*]?

Firdevs Hanım başını eğerek:

- Galiba! dedi, Adnan Bey tamamen karar vermiş görünüyor.

Sonra bu müşkül muhaverede [*konuşmada*] irad-ı sual [*soru sorma*] vazifesini kendisine alıkoymak isteyerek sordu:

- Lâkin taaccüb ediyorum [*şaşıyorum*] ki Adnan Bey'in kararlarına benden ziyade senin vâkıf olmaklığın lazım gelirken, bu meselede benden izahat istiyorsun.

Bihter bilâtereddüt [*tereddütsüz*] cevap verdi:

- Bunun sebebini anlamaklığınız icap ederdi. Bu izdivaç tasavvurunu Adnan Bey'in zihnine siz soktunuz, yine sizin çıkarmaklığınız lazım geliyor; size onun için müracaat ediyorum.

Firdevs Hanım biraz doğruldu:

- Adnan Bey'in zihnine bu tasavvuru koymak için pek çok sebepler buldum fakat onu çıkarmak için bir sebep görmüyorum.

Bihter cevap vermeden evvel acı bir tebessümle baktı, sonra gözleri annesinin gözlerinde:

- Pekâlâ bilirsiniz ki bu izdivaç mümkün değil! dedi.

Firdevs Hanım bir sayha-yı hayreti [*hayret çığlığını*] zapt edemiyordu [*tutamıyordu*]:

- A, ben bilakis [*aksine*] bu derece mümkün bir izdivaç tasavvur edemiyordum; hatta yanılmıyorum zannederim, yine sen, evet, sen, burada, bundan ilk bahsedişimizde, Nihal'le Behlül arasında bir izdivacı pek tabiî buluyordun.

Bihter bu muhavere [*konuşma*] tarzından birden sıkıldı:

- Anne! dedi, açık konuşalım, olmaz mı? Siz pekiyi bilirsiniz ki karar verdiğim şeylerde hiçbir kuvvetle galebe çalınamayacak inatlarım vardır. Bu izdivaç olmayacak, bunun için şimdiden her şeye karar verdim.

Firdevs Hanım sadece:

- Neye? dedi.

Bihter artık hiddetleniyordu, yanaklarına bellisiz bir tabaka-yı humret [*kırmızı tabaka*] fışkırıyor, dudaklarında ufak bir ihtizaz [*titreme*] başlıyordu. Sabırsızlanmışçasına bir hareket ederek:

- Muhaverenin [*konuşmanın*] imtidadını [*sürmesini*] istiyorsunuz, öyle mi? Peki öyle olsun! dedi ve gözlerini annesinin gözlerinden ayırmayarak, şimdi o dudaklarının daima bir tebessümle beliren çukurunda bir takallüs-i ızdırapla [*ızdırap kasılmasıyla*] fütursuz ilave etti:

- Bakınız, ne yapmaya karar verdim. Bugün, bu saatte sizden beklenen şeye muvafakat etmeyecek olursanız, hiç ses çıkarmamak, onun, bilirsiniz a kimin, damadınızın avdetini [*dönüşünü*] beklemek ve gidip ona demek ki: Siz kızınızı Behlül'e veriyorsunuz; pek güzel fakat o işte hemen bir seneden beri karınızın âşıkıdır!

Bihter tane tane, yavaş yavaş, kemal-i sükûn ile [*sakince*], gayet tabiî bir şey söylercesine, bilâfütur [*fütursuzca*], annesinin gözlerinden ayrılmayan gözlerinde gittikçe teeyyüd eden [*pekişen*] vahşî bir tebessümle devam ediyordu: Firdevs Hanım'ın dudaklarında bir hande-yi tezyif ve istihkar [*kötüleme ve aşağılama gülüşü*] beliriyordu. Kızını devam etmekten meneder bir hareketle doğrularak dişlerinin arasından: "Utanmaz!" dedi. O zaman Bihter devam ederek ilave etti:

- Kocamın yüzüme atılmasına mani olarak diyeceğim ki: "Yok, niçin hiddet ediyorsunuz? Karınızın Firdevs Hanım'ın kızı olduğuna vâkıftınız. Teessüf olunur [*ne yazık*] ki onun yanında bir de Behlül bulundu. Bilakis bu kadına teşekkür ediniz ki bugün size gelip: "Kızınızı bu adama vermeyiniz ve bu kadını, annesiyle, hususiyle validesiyle beraber evinizden kovunuz!" diyor.

Bihter sustu, anne ile kız bu defa bütün yırtıcılıklarıyla bakışıyorlardı. Müziç [*rahatsız edici*], yarım dakikalık bir sükût [*sessizlik*] ile göğüsleri şişkin durdular. Firdevs Hanım'ın kilitlenmiş zannolunan dişlerinin arasından boğuk bir kelime daha çıktı:

"Terbiyesiz!"

Bihter derhal cevap verdi:

- Yok, bilakis [*aksine*]! Sizden alınan terbiyeyi inkâr etmiyorum zannederim. Hususiyle size yeni bir şey öğretmiş de olmuyorum. Ne Firdevs Hanım'ın kızı olduğumu ne de Behlül'le aramızda bir münasebet bulunduğunu bilmez değildiniz. İtiraf ediniz ki bu izdivacı bir parça da hatta tamamen, o münasebeti bildiğiniz için icat ettiniz. İster misiniz, artık akd-i musalaha edelim [*barış yapalım*]? Mademki benden sonra Adnan Bey sizi almayacak.

Firdevs Hanım hiddetinden boğuluyor gibiydi, haykırdı: "Bihter!"

Bihter elini uzattı:

- Hizmetçilere duyurmak hiç hoş bir şey değil. İsterseniz sizinle anne kız meseleyi halledelim. Bakınız, size ne şartlar teklif ediyorum. Behlül buradan gidecek. –Acı bir mana-yı ferağatla [*vazgeçiş manasıyla*] başını sallayarak tekrar etti– Evet, buradan gidecek, bir daha avdet etmemek [*dönmemek*] üzere. Siz bunu iki kelime ile yaparsanız. İzdivaç! O zaten bir oyuncaktı, tahta parçalarından yapılmış bir şey; parmağınızın ucuyla dokunsanız...

Firdevs Hanım:

- Lâkin yanılıyorsun, dedi, onlar birbirini seviyorlar, bu izdivacı bozmak hiç kolay değil.

Bihter sesinin bütün katiyetiyle [*kesinliğiyle*] cevap verdi:

- Kolay olmasa bile, mademki birbirini seviyorlar, hususiyle bunun için bu izdivacı bozmak lazım geliyor... -Sonra birden bütün ye's-i aşkının [*aşk umutsuzluğunun*], ızdırab-ı ruhunun [*ruh ızdırabını*] taşıveren hamle-yi heyecanıyla [*heyecan hamlesiyle*] bu defa o haykırarak:

- Lâkin Yarabbi! Anlasanız a, ölüyorum. Onların gözümün önünde seviştiklerinden, gözümün önünde... Ben işkenceler içinde kıvranırken, onların saadetlerinden ölüyorum.

Bu, zapt olunmamış bir feryattı. Bu feryattan sonra bütün kuvvetleri söndü, artık ketmolunmaya [*gizlenmeye*] kuvvet bulunamayan bir feveran-ı ızdırap [*ızdırap taşkınlığı*] ile annesinin dizlerine atıldı ve hüngür hüngür ağladı.

Pazar sabahı, Firdevs Hanım ne yapacağına tamamen karar veremeksizin, Bülend'i aldatarak Ada'ya gönderiyordu. Bülend'e küçük zarf verilirken yalnız:

- Kimse görmeden Behlül'ün kendisine!... denilmişti.

O da iskele başında Behlül'e tesadüf edince, onu çekmiş, ta tenha bir köşeye kadar götürerek yavaşça küçük zarfı eline sıkıştırmıştı.

En evvel Behlül'de bir hiss-i isyan [*isyan hissi*] uyanmıştı. O zamana kadar münasebetlerinden hiçbirinde bu kadar ısrar görmemişti. Demek Bihter o asılıcı, usandırıcı kadınlardan biriydi ki onlarla dost olarak kat'-ı münasebet edilemez [*ilgi kesilemez*]. Mademki bu kadın kendisiyle uğraşmak, beraber geçirilen sâât-ı muaşakayı [*sevişme saatlerini*] birer silah-ı intikam [*intikam silahı*] hükmünde istimal ederek [*kullanarak*] izdivacının önüne çıkmak istiyordu, Behlül bir hitab-ı derûnî [*gönülden gelen hitap*] ile:

- Öyle mi istiyorsun? Pekâlâ, öyle olsun! diyordu.

Bülend'in yanında lâkayd [*kayıtsız*] kalabilmek için onun gevezeliklerine cevap vererek kendi kendine kararlar alıyordu: Nihal'e bir yalan uyduracaktı, doğru oraya gidecek ve Firdevs Hanım'ın yanına çıkarak:

- Her şeyi itiraf etti, öyle mi? diyecekti, bende de size itiraf olunacak bir hakikat var. Behlül Nihal'i seviyor, hatta Nihal de Behlül'ü seviyor ve o kadar sevişiyorlar ki onları hiçbir kuvvet ayıramayacak.

Bu kararların arasında hafî [*gizli*] bir korku onu titretiyordu. Bihter şimdi onun nazarında her şeye muktedir bir kadın hırçınlığıyla temessül ediyordu [*görünüyordu*]. Bihter, annesine gidip o mülevves [*kirli*] günah-ı aşkı [*aşk günahını*] itiraf eden bu kadın, tehdidini icra ederek, Nihal'e de gidebilir, ona da hakikati söyleyebilirdi.

O zaman?

Bu heyecan ile eve avdet ederse kendisini idare edememekten, Nihal'e söylenecek yalanı söyleyememekten korktu. İstanbul'a inebilecek zamana kadar olan saatleri ondan uzaklarda geçirmek istedi. O zaman hatırına bir fikir geldi:

- Bülend seninle bir seyran yapalım ister misin? dedi.

Kolunu uzatarak bütün Ada'yı ihata eden [*çevreleyen*] bir daire tersim ediyordu [*çiziyordu*].

Bülend önce muvafakat etti, sonra karnını göstererek:

- Lâkin Bülend'in karnı aç! dedi.

O zaman Behlül ona nevaleler aldı, küçük bir sahra [*kır*] ziyafeti tedarik etti, bir arabaya bindiler. Behlül kendisinden o kadar emindi ki bu seyrandan her müşkülatı tesviye edecek [*halledecek*] bir çare ile avdet edeceğine kanaat ediyordu. Arabada mahirane suallerle Bülend'i istintak etti [*sorguladı*]. Vesileler bularak Bülend'i Bihter'e dair söz söylemeye davet ediyordu.

Bu tezkere [*pusula*] verilirken Firdevs Hanım'la beraber miydi? Bülend Ada'ya gelmek üzere yalıdan çıkarken onu görmüş müydü? Nihal için bir şey söylememiş miydi? Bu sualleri kemal-i maharetle [*ustalıkla*] Bülend'in gevezeliklerinin arasına serpiyor, sonra alınan cevaplardan Bihter'in hayalini anlamak istiyordu.

Bu istintak [*sorgulama*] neticesinde Bihter tamamen âsûde [*dingin*], itidaline malik olarak temessül ediyordu [*görünüyordu*]. Behlül kendi kendine:

- Belki itilâf [*uzlaşma*] mümkün! diyordu. Birden arabayı tevkif ettirdi:

- Burada duralım! dedi.

Burası dün gece Nihal'le beraber durdukları yerdi. Arabadan atladılar: Bülend'e:

- Ben aç değilim! dedi.

Boğazında onu tıkayan bir şey vardı.

Dün gece, burada nasıl mesuttu! Nihal'i yanında hissettikçe bütün hayat-ı sevdasının [*sevda hayatının*] o bîsûd [*yararsız*] hatıratına [*anılarına*] nasıl bir nazar-ı nefret ve istikrah [*nefret ve iğrenme bakışı*] fırlatıyordu! Bugün âfâk [*ufuklar*] bulanmıştı. Dün gecenin o incila-yı saadeti [*saadet parıltısı*] bugün solgun bir vech-i iğbirar [*gücenik yüz*] bırakarak uçmuş, güya uzak bir hatıra-yı rüya [*rüya anısı*] olmuştu. Kendi kendisine şimdi onu istilâ eden derin bir fütur-i ye'sten [*umutsuzluk bezginliğinden*] silkinmek isteyerek:

- Hayır, diyordu, bir rüya değil, bütün ötekiler rüya, Bihter rüya ve fena bir rüyaydı, asıl Nihal bir hakikat, hayatımda yegâne bir hakikat!

Demek Nihal'i seviyordu. Cidden on sekiz yaşında, henüz mektepten çıkma bir çocuğun, pencerede görülmüş bir hayal için bütün mevcudiyetine [*varlığına*] hükmeden zaafıyla, o da Nihal'i, bu çocuğu seviyordu. Daha dün bu gülünecek bir

latife iken, demek bugün hayatına hükmeden bir hakikat olmuştu?

Evet, yalnız bu saf ve taze sevda doğruydu; bütün evvelkiler birer yalan, hâin birer yalandı. Bu sevda, ona on sekiz yaşını, mektep çocukluğunu, o hayat-ı safvetin [*tertemiz hayatın*] beceriksizliklerini iade etmişti. Dün gece onun dizlerinin dibinde yaşanan beş on dakika hayatının en temiz, en güzide bir zamanıydı. Onun mini mini ellerine dokunurken ruhunun en bikr [*bakir*] ve pakize [*temiz*] derinliklerinde güya henüz yaşamaya başlayamamış bir hayat-ı şiir [*şiir hayatı*] dirilmişti.

Şimdi önüne geçmek isteyen bir maniayı [*engeli*] kıracak, Bihter'i çiğneyerek Nihal'e gidecekti. Lâkin bu kadın isterse Behlül'ü mahvedebilirdi. Onunla bir itilafın husulüne [*uzlaşı sağlanmasına*] çalışmalıydı. İcap ederse ona yalvaracak, ellerine sarılacak:

- Ne lüzumu var? diyecek, niçin bir fena kadın oluyorsunuz? Benden intikam almak için Nihal'i öldüreceksiniz!

Buna karar verdi; evet, yalvaracak, icap ederse bu kadının dizlerine kapanarak, ellerine sarılarak, bütün o muazzez [*aziz*] sâât-ı muaşaka [*sevişme saatleri*] hürmetine dost kalabilmek için zelilane yalvaracaktı. Bu karardan sonra bir hiffet [*hafiflik*] duydu. Bülend'e:

- Haydi! dedi.

Ona en müşkül oyunları oynamak için en küçük bir karar kifayet ederdi. Nihal'e oyununu oynadıktan sonra yolda, o iki saatlik vapur seferinde de kendisine karşı, tesadüf olunan dostlara karşı oyununu oynamak lazım geliyordu ve ara sıra, şuh bir muhavere [*konuşma*] arasında bugün Ada'dan sebeb-i mufarakatını [*ayrılış sebebini*] tahattur ettikçe [*hatırladıkça*] bu kadar lâkaydane gülebildiğine şaşıyordu. Kendi kendisine:

- Tebrik ederim, Behlül! Sen metin bir adamsın! diyordu.

Bihter'e de aynı metaneti gösterecekti fakat köprüde Boğaziçi iskelelerine doğru yürürken birden durdu. Buraya kadar bir an evvel gidip Bihter'i görmek, saadetini tehdit eden tehlikeyi bir saat evvel bertaraf etmek için sabırsızlanıyordu. Burada bilakis [*aksine*] o müşkül dakika-yı muhavereden [*konuşma dakikasından*] korktu, onu mümkün mertebe uzaklandırmak istedi. Beyoğlu'na çıkacak, bir araba tutacak, uzun bir seyran

yapacaktı. Oraya son vapurla gidecekti ve o müşkül muhavere, yine odasında, henüz düne ait hatırat-ı aşkın [*aşk anılarının*] henüz zîhayat [*canlı*] nefeslerinin arasında cereyan edecekti. Bir dakika-yı fırsat [*fırsat dakikası*] bularak ona yine eski seda-yı istirhamıyla [*istirham sesiyle*], ta aşklarının ilk devre-yi mestîsine [*sarhoşluk dönemine*] ait sesiyle:

- Bu gece, odamda!... diyecekti.

Ve emindi, o yine gelecekti. Geldikten sonra da gözyaşlarının içinde aşkını feda edecekti.

Yirmi İki

Nihal bir cenkten çıkmışçasına yorgun, bu lâkaydlık mudhikesini [*umursamazlık komedisi*] oynamak için son kuvvetini sarf ettikten sonra güya kemikleri kırılmış, odasına girer girmez kapısını kilitledi. Artık tamamen akşam olmuştu. Behlül muhakkak gelmeyecekti. Demek bu korku bir çocukluktan ibaretti. Bunu nasıl farz edebilmişti? Kendi kendisine gülmeye çalışıyordu. Bu meseleyi düşünmemek için pencereyi açarken adeta cehren [*yüksek sesle*] "Biçare Beşir!" dedi.

Güya böylelikle düşüncelerini Beşir'e sevk etmek [*yönlendirmek*] istiyordu.

Hava tamamen örtülüydü, başının üstünde siyah kümelerle birbirinin üstüne yığılan bulutlar vardı. Şüphesiz yağmur yağacaktı. Nihal hemen oraya, penceresinin kenarına dirseğini dayayarak oturdu. Derin bir gulgule [*gürültü*] ile uzaklarda gök gürüldüyor, tek tük iri iri damlalar ağaçların tozlarla örtülü yapraklarına damlıyordu. Onun da başında güya böyle küme küme yığılan bulutlar ve ta uzaklarda, beyninin derinliklerinde gürüldüyen uğultular vardı. Sonra bulutların arasında seri, seyyal [*akıcı*], mavi bir şule ile şimşekler tutuşurken, o da bir raşe-yi asabiye [*sinirsel titreme*] ile sarsılarak, beyninin içinde tutuşup sönüveren şimşeklerle "Gelmeyecek!" diyordu. Ve tekrar Beşir'i düşünmek istiyordu. Artık Beşir'in öleceğine bugün kanaat hâsıl etmişti. Fakat kendi kendisini, Beşir'i tamamen düşünememekten, ona tamamen acıyamamaktan muaheze ediyordu [*eleştiriyordu*]. Niçin ağlamıyordu?

Gözlerini açarak şimdi bahçeye, daha sık, daha bol düşen o iri yağmur tanelerine bakıyordu. Bunlardan pencerenin güneşten kavrulmuş tahtalarına düşenler vardı. Elini uzattı, sıcak temaslarla bu yaz yağmurları eline dökülüyordu. Yukarıda, gittikçe kararan semanın üzerinde is renginde bulutlar teakub ediyor [*birbirini izliyor*], ara sıra derinden, daha sonra pek yakından, hemen başının üstünden gök gürültüleri çatlayarak yağmur daha mebzul [*bol*] bir cereyanla dökülüyordu Hava ratîb [*nemli*] ve yağmurun ilk sıcaklığından sonra biraz serindi. Nâgehan [*aniden*] bu defa maviden ziyade kırmızı bir alevle siyah bulutlar yırtıldı. O zaman yağmur, artık ince ve sık bir mebzuliyetle [*bollukla*], bahçenin kumlarını şişirerek, ağaçları yıkayarak düştü, düştü. Artık Nihal'in gözlerinin önünde siyah bir duvar çekiliyor gibiydi. Gece oluyordu.

Elini çekmişti, mendiliyle kuruluyordu. Ve böyle, uzun uzun elini kurularken düşünüyordu ki artık bundan sonra Behlül gelemezdi. Ne kadar bahtiyardı! Hemen yarın sabahleyin, Ada'ya, beyaz odasına koşacaktı. Behlül de oraya gelecekti, ihtimal kendisinden evvel gelmiş olacaktı.

Birden bir ses, babasının sesinden başka bir erkek sesi işitti. Sofada Firdevs Hanım'ın yanında sanki birisi vardı, nefes alamadı. Behlül müydü? Biraz pencereden çekilerek dinliyordu, sonra bir ses daha işitti: İnce bir kadın sesi. O zaman tahattur etti [*hatırladı*]: Bu gece için Peyker'le kocasının geleceklerinden bahsolunmuştu. Sofada gülüşülüyordu. Bütün seslerin üstünde Firdevs Hanım'ın küçük kahkahaları tayeran ediyordu [*uçuyordu*]. Nihal kendi kendisine "Islanmış olacaklar!" diyordu. Sonra bu kahkahalara kızdı. Beşir aşağıda ölmeye mahkûm iken onlar gülüyorlardı.

Kalbinde bir ukde-yi büka [*ağlama düğümü*] ile tekrar uzun uzun yağmuru seyretti. Yağmur gittikçe inceliyor, semada, hemen örtülmek üzere parça parça mavilikler görülüyordu. Birden bu siyah bulutlar yırtıldı, parça parça koptu, artık yağmıyordu. Bulut parçaları, aralarında gittikçe genişleyen mavilikler fakat gece mukaddimelerine [*başlangıcına*] mahsus esmer mavilikler bırakarak yekdiğerinden uzaklanıyor sonra hepsi birden hareket gelerek, birbirinin arkasından, kanatları gergin, acip, iri kuş alaylarını andırarak uçuyorlardı. Nihal, dalgın, bunlara bakı-

yordu. Bir aralık sema tamamen temizlenmiş göründü, sonra birden esmerliğine sanki bir tabaka gölge daha düştü ve dakikalar geçtikçe bu gölge tabakaları daha seri, daha koyu sıklaşıyordu. Artık geceydi.

Nihal kendi kendisine, derin bir inşirah [*rahatlama*] nefesi ile tekrar etti: "Gelmeyecek" Evet, gelmeyecekti. Karanlık odası ona kasvetengiz [*kasvetli*] göründü. Artık bu odanın yalnızlığından kaçmak istedi. Dışarıda hâlâ gülüşüyorlardı. Demin onu kızdıran bu kahkahalar, şimdi, tersine onu cezbediyordu. O da gülecekti. Ayağa kalkmak istedi fakat şimdi onda bütün azasını gevşeten, en küçük bir hareketten üşendiren azîm [*büyük*] bir keselân [*bitkinlik*] vardı. Bu yağmur, bu evvela sıcak, sonra serin hava-yı ratîb [*nemli hava*], şimdi bahçeye yığılıyor zannolunan karanlıklar, aşağıda taze ıslak topraklardan yükselen batî [*ağır*] bir rayiha, her şey onu derin bir uyuşukluk içinde uyutmak istiyordu. Gözleri kapanıyordu. Uzaktan parça parça gelen sesler, güya bir uyku içinde kesik kesik, kopuk kopuk örtülüyordu. Hatta düşünmüyordu.

İçinden güya dışarıda kendisini davet edenlere cevap veren bir ses "Geliyorum!" diyordu. Sonra gözleri kapalı, bu uyuşukluğun içinde, cehren [*yüksek sesle*] "Gelmeyecek!" diyor ve kendi sesiyle uyanarak bulanık gözleriyle açık pencereye, karanlık odasına bakıyor ve uyuşukluktan silkinemeyerek, gayr-i kabil-i mukavemet [*direnilmez*] bir kuvvet tekrar gözlerini kapıyordu.

Böyle uyuyor muydu? Onda, asabını ezen teessürlerden [*üzüntülerden*] sonra uykuya benzeyen uyuşukluklar olurdu ki onu uzun bir hastalık kadar sarartır, zayıflatır, gözlerinin altına mavi gölgeler kordu. Böyle ne kadar zaman kaldı?

Kendisine iskemlesinden kalkıyor, odasında yürüyor, mumunu yakarak aynasında saçlarını düzeltiyor, kapısını açarak çıkıyor gibi geliyordu. Artık aydınlık bir yerdeydi, etrafta kalabalık vardı, hep gülüşüyorlardı, o da beraber gülüyordu; sonra birden, bir saniyelik vukuf arasında, kendisini yine iskemlesinde uyuşmuş, karanlık odasında, şimdi üşüten penceresinin yanında bu uykudan silkinemiyor hissediyordu. O zaman yanında birisinin bulunmasına ihtiyaç duyarak "Baba!" demek istiyordu fakat sanki boğazını sıkıyorlar, ağzını kapıyorlardı.

Birden cehren "Geldi!" dedi. Ve gözleri, pür haşyet [*korku dolu*] karanlığın içine açıldı. "Geldi!" Bu ses güya odanın içinde başka birinden çıkmış gibiydi. Birisi, karanlıkta soğuk bir nefesle onun yüzüne haykırmıştı "Geldi!"

İskemlesinden fırladı. Kendi kendisine "Evet, geldi, şimdi orada, belki onunla beraber!" diyordu. Bundan emindi. Behlül gelmişti. Karanlıkta, elleriyle araştırarak, bir sâirfilmenam [*uyur-gezer*] meşyiyle [*yürüyüşüyle*] kapıya ilerledi.

* * *

Bir dakika-yı fırsattan [*fırsat dakikasından*] istifade ederek Bihter annesine:

- Eminim ki Nihal'in hepsinden haber var! demişti.

Anne kız, uzun, yekdiğerinden istifsar-ı rey eden [*birbirine görüş soran*] sâkit [*sessiz*] bir nazarla bakışmıştılar. Sonra Bihter ilave etmişti:

- Behlül gelmeyecek.

Firdevs Hanım kat'î [*kesin*] bir sesle, bu meselelerde verilecek hükümlerinin isabetinden emniyetle yalnız:

- Gelecek!... demişti.

Ancak bu kadarcık bir muhavereden sonra, Bihter'de bir azab-ı intizar [*bekleme*] başlamıştı. Behlül'ün geldiğinden bir an evvel haberdar olmak için olmayacak vesilelerle aşağılarda dolaşıyordu. Enişteşiyle Peyker gelince onların yanında, bir aralık kendisini unutmuş, hatta Feridun'la iskemlelerin arasında bir küçük yarış bile yapmıştı.

Fakat gece oluyordu, Nesrin elinde şemasıyla sofanın büyük avizesini yakıyordu. Demek Behlül gelmeyecekti, demek bu gece hayat-ı izdivacının [*evlilik hayatının*] son gecesiydi. Enişteşiyle Peyker gittikten sonra, kocasıyla beraber odalarına çekilirken, o kendi odasına girmeyecek, kocasının odasında kalacak ve orada hepsini, hepsini itiraf edecekti. Bunu düşündükten sonra, birden orada Nihat Bey'in, tuhaf bir hikâyesini dinlerken gülen kocasına baktı. Onun bu mütevekkilane [*tevekkül eden*] neşvesinin yanında duramadı. Kalben:

- Biçare adam, bu gece kendisini bekleyen şeyden ne kadar uzak!... diyordu.

Şimdi buradan kaçmak istiyordu. Bir müddet yalnız kalmaya muhtaçtı. Bir aralık bir bahane icat ederek Nihal'in odasına gitmek, onu görmek, ondan bir şey anlamak arzusunu duydu. O, odasında yalnız ne yapıyordu? Buna kuvvet bulamadı. Aşağıya indi. Kendisine işler icat ediyordu. Yemek odasına uğrayarak sofraya nezaret etti. Şayeste'ye fena silinmiş bir tabak için çıkıştı. Sonra Beşir'i tahattur etti [*hatırladı*]. Onun odasında gecikti. Beşir'i istintak etti [*sorguladı*]. O, yatağından çıkmış, oturuyor, kendisini pekiyi buluyordu. Bir aralık Bihter Beşir'le Ada'ya müteallik [*ilişkin*] görüşmek istedi:

- Ada'da üşümüş olacaksın! dedi. Beşir donuk beyaz gözleriyle ona bakarak hiçbir cevap vermemişti. Beşir'in bu bakışında öyle bir reng-i adavet [*düşmanlık rengi*] vardı ki Bihter devam etmek istemedi.

Bu katran kokularıyla dolu odada daha ziyade duramadı, bunalıyordu. Onu gittikçe daha ziyade istilâ eden bir heyecan içindeydi. O dakika-yı itirafa [*itiraf dakikasına*] kadar böyle hummalar içinde lâkayd [*kayıtsız*] kalmak icap edecekti. Bu ne müthiş işkenceydi! Fakat bir kere itiraf ettikten sonra, o zaman artık müsterih olacaktı [*rahatlayacaktı*].

Beşir'in odasından çıktıktan sonra dehlizi [*koridoru*] geçti, sofaya çıktı. Adnan Bey'in hücre-yi iştigaline [*çalışma odasına*] girmek üzere ilerliyordu, Behlül'ün odasının kapısını açık gördü.

Gelmiş miydi?

Ancak bir saniye imtidad eden [*süren*] bir vakfe-yi tereddütle [*ikirciklenme duruşuyla*] durdu. Bu bir saniye içinde, odanın karanlığında bir gölge hareket ediyor zannetti. Birden döndü. Artık kocasının odasına da girmeyecekti. Şimdi Behlül'le yalnız kalmaktan korkuyordu. Yukarıya çıkmak için merdivene teveccüh ediyordu [*yöneliyordu*]. Arkasından takip olunduğunu hissetti, tam merdiven başındaydı, bir adım daha, artık Behlül kendisini takip edemezdi. Yukarıdan kocasının sesi, Feridun'un kahkahaları işitiliyordu fakat bu adımı atamadı.

Behlül orada, ta yanındaydı. Başını çevirdi. Behlül yavaş bir sesle:

- Niçin benden kaçıyorsunuz? dedi, yalnız bir dakika, ikimizin selameti için.

Bihter cevap vermeyerek, bir hareket edemeyerek ona bakıyordu. Behlül ilave etti:

- Nihal'in hepsinden haberi var. Tezkere [*pusula*] onun elinde.

Bihter vahşî bir tebessümle güldü. Hâlâ cevap vermiyordu. O zaman Behlül taştı:

- Lâkin siz gülüyorsunuz. Bu ikimizi de mahvedebilir. Buna müsaade edemezsiniz.

Behlül tehditkârâne [*tehdit edercesine*] Bihter'e yaklaşıyordu.

- Hususiyle aramızda masum bir kız, bîgünah [*günahsız*] bir çocuk var. Bu onu öldürmek için kâfidir. Anlıyor musunuz?

Bihter hâlâ o vahşî tebessümüyle gülüyordu. Birden, pek yakından, zapt olunamamış bir öksürük işittiler; Beşir'in öksürüğü. Behlül Bihter'in gözlerine bakarak:

- Beşir! dedi. Beşir burada mı?

Ve birden anladı. Sapsarı oldu. Demek Nihal inmişti? Demek her şeyi anlamıştı? Derin bir keselân-ı ye'sle [*umutsuzluk bitkinliğiyle*] Bihter'e bakıyordu, sonra âmir bir sesle:

- Bu gece geleceksiniz, dedi.

Bihter, cevap vermeyerek merdivene dönüyordu. O dakikada merdivenden, yavaşça, sessiz, gürültüsüz, sanki bir gölge kayıyor, düşüyor ve hemen oraya yığılıveriyordu.

Bihter bir sayha-yı dehşeti [*dehşet çığlığını*] zapt edemedi:

- Nihal!

Behlül koştu. Nihal orada, ayaklarının altında, gerilmiş asabıyla, kilitlenmiş çenesiyle, uzanmış kollarıyla, dimdik bir ölü sarılığıyla yatıyordu. Behlül diz çöktü, Nihal'in başını kaldırmak istedi. Bu baş kıvrılmıyordu, Nihal'in dudakları kısılmıştı, bütün saçlarının dibi bol bir terle ıslanmıştı. Behlül mecnunane [*çılgınca*]:

- Öldürdük, biz öldürdük, diyor, sonra Bihter'e bakarak ilave ediyordu:

- Anlıyor musunuz? Biz, ikimiz.

Bir buhran-ı haşyet [*korku krizi*] içinde bağırdı:

- Koşunuz, Nihal, Nihal bayıldı.

Şimdi hep koşuyorlardı. Herkesten evvel Adnan Bey, anlamayarak merdivenlerden atılmıştı. Sonra Nihal'i, orada, başı Behlül'ün kolunda, merdivene uzanmış görünce anladı. Bütün

vücudu titriyordu, eğildi; Nihal'i kucağına aldı. Boğuk bir sesle Nihal'in yüzüne eğilerek, bu açılmayan gözlere rica edercesine:

- Nihal! Nihal! Bana baksana, Nihal! diyordu.

Şimdi herkes oradaydı. Peyker Bihter'den soruyordu:

-Ne oldu? Nasıl oldu? diyordu.

Bihter merdivenin kenarına dayanmış, bîhareket [*hareketsiz*], güya bu etrafında cereyan eden şeylerden bîhaber [*habersiz*], donuk gözlerle bakıyordu.

Adnan Bey Nihal'i bir çocuk hiffetiyle [*hafifliğiyle*] kaldırmıştı, merdivenden çıkarıyordu. Babasının kucağında, böyle, çıkarken, Nihal geniş bir nefes aldı ve gözlerini açarak babasına uzun bir nazarla baktı, sonra bu nazarla ifade edilmek istenen şeyler tamamen söylenerek, gözleri tekrar kapandı.

Sofadan geçerken Firdevs Hanım, yerinden kımıldanamayarak, pür telaş bir sesle soruyordu:

- Ne oldu, rica ederim? Nihal mi düştü?

Behlül onu takip ediyordu. Nihat Bey arz-ı hizmet arzederek [*söze girerek*] :

- Bir hekim bulmak icap ederse?... diyordu.

Nihal'in odasının kapısında Adnan Bey arkasından gelenlere eliyle rica etti. Kimsenin girmesine muvafakat etmek istemiyordu. Kendisi tedavi edecekti.

Nihal'in buna benzer baygınlıklarını tahattur ediyordu [*hatırlıyordu*], beş yaşına kadar iki kere şedid [*şiddetli*], bir kere hafif baygınlıklar gelmişti. Ondan sonra, uzun fasılalarla Nihal'de bunu andıracak halat-ı asabiye [*asabi hâller*] eksik değildi. Bu defa biraz şedid [*şiddetli*] görünüyordu fakat biraz kolonya ile.

Adnan Bey Nihal'i yatağında soyarken kendisini dinlemeyerek giren Behlül'e, Peyker'e bu izahatı veriyordu. Nihal gözlerini bir kere daha açarak etrafındakilere bakmıştı. Adnan Bey etrafına rica ederek:

- Yalnız kalsak daha iyi olacak, dedi.

Peyker çıktı, Behlül kalmak istiyordu, Adnan Bey ısrar etti:

- Hayır, hayır, kimseyi istemem, diyordu, göreceksiniz ki yarım saat sonra Nihal yatağından kalkacak. –Sonra Nesrin'e de izin verdi:– Şayeste kalsın... diyordu.

Adnan Bey'in kalbinde birden bir şüphe uyanmıştı. Nihal'in o gün Ada'dan avdet-i nâgehanîsini [*ani dönüşünü*] Nihal için

pek tabiî bir çocukluk olmak üzere telakki etmişken, Nihal'i Bihter'le Behlül'ün ayakları altında serilmiş görünce kendi kendisine "Bir şey var!" demişti. Bir şüphe mübhem ve o şeyin nev'i [*türü*] mahiyeti düşünülmeksizin peyda olmuş [*belirmiş*] bir histen ibaretti. Sonra, bütün bu kargaşalık arasında, bilinmez nasıl bir hisle, gözleri Bihter'i aramıştı. Bihter niçin orada değildi? Neden herkesle beraber ve herkesten ziyade o telaş etmiyordu?

Nihal'in bileklerini ovuştururken kendi kendisine bunu soruyordu. Sonra, birden ellerinin içinde Nihal'in bileklerini o kadar zayıf, terden şakaklarına yapışan sarı saçlarının altında simasını o kadar süzük ve solgun buluyordu ki ihtimal bu çocuğu kendi saadetine, kendi hodkamlığına [*bencilliğine*] feda etmiş olmaktan mütevellid [*dolayı*] bir azap ile kalbi kıvranıyordu.

Şayeste ile yalnız kaldıktan sonra, bir müddet bir şey soramamıştı. Onu tevkif etmekten [*durdurmaktan*] maksadı Ada'dan nasıl olup da avdet ettiklerine dair istizahatta bulunmaktı [*açıklama istemekti*]. Bir aralık Nesrin'e:

- Kapıyı kapar mısın? dedi.

Sonra, kapı kapanınca, cesaret edemedi. Nihal'e bakıyordu.

Nihal şimdi baygın olmaktan ziyade, rahat, derin bir uykuda görünüyordu. Elleri ve kolları gevşemişti. Uzun uzun, muntazam [*düzenli*] nefeslerle göğsü kalkıp iniyordu. Onu şimdi bu çocuğun yanında ağlamaya sevk eden bir his vardı. Birden bütün haksızlıkları birer birer, bîinsaf [*insafsız*] bir mana-yı muaheze [*eleştiri manası*] gözlerinin önünden geçiyordu. İtiraf ediyordu. Bu izdivaç bir hata, müthiş, ihtimal gayr-i kabil-i tamir [*tamir edilmez*] bir hataydı. Evet, bu nasıl tamir olunabilirdi? Bu gün belki bu hatanın kurbanı, bu mini mini Nihal, bu bir nefesle sönüverecek kadar nahif çiçek, böyle bağteten [*ansızın*], artık bir daha başını kaldırmamak üzere düşüvermez miydi?

Güya bu hatanın temenni-yi affıyla [*af temennisiyle*] eğildi. Nihal'in çenesine, o biraz keçi çenesini andıran zarif sivri çenesine dudaklarını uzattı.

Odanın kapısı gıcırdadı. Giren kimdi? Belki Bihter'di. Başını kaldırıp bakmaya, onu görmeye cesaret edemiyordu. Nihal'in, sıcak, çok güneş altında kalmış bir çiçek nefesine benzeyen ra-

yihasını teneffüste gecikiyordu. Kapı tekrar açıldı, kapandı, birisinin odada bulunduğunu fark etti. Adnan Bey o zaman başını kaldırdı ve yataklığın ayakucunda Beşir'i gördü.

Beşir orada dirilmiş bir heyula heyetinde [*hayalet şeklinde*] duruyor ve kavrulmuş dudakları titreyerek, beyazları donmuş gözlerinde vahşî bir hande [*gülüş*] ile bütün simasını güya geren derin bir ızdırapla Nihal'e bakıyordu. Sonra gözleri titreyerek Adnan Bey'e dikildi, bir şey söylemek isteyerek dudakları kıpırdandı. Sonra birden döndü, odanın kapısına kadar giderek sürmeledi ve dönerek söylemeye davet bekleyen gözlerle baktı.

Adnan Bey sordu:

- Ne oluyorsun, Beşir?

Beşir kuru bir sesle:

- Küçük hanımı öldürüyorlar, dedi, artık hepsini söyleyeceğim.

Ve yataklığın demirine dayanarak, gözleri Adnan Bey'in gözlerinden kaçınarak, başladı. O hepsini biliyordu, kaç geceler soğuklarda, yağmurların altında, bazen karanlık köşelerde gizlenerek, bazen sofanın şehnişininde saatlerle onları bekleyerek, yorulmaz bir tecessüsle [*merakla*] takip etmişti.

Söylemeye, kendisini kemiren bu sırrı haber vermeye kuvvet bulamamıştı. Beşir anlatırken, perişan bir tarz-ı tahkiye [*hikâye tarzı*] ile bütün gördüklerini, bildiklerini böyle dökerken ikide birde "Size neden haber vermedim?" diyor, sonra bu sualine cevap vermeyerek "Haberiniz olsaydı, belki böyle olmazdı" mütalaasıyla Adnan Bey'in yüzüne bakıyordu.

Adnan Bey sapsarı, bir hareket edemeyerek, bir kelime söylemeyerek, kulaklarının içinde işittiklerini bir buhran-ı hercümerce [*kargaşa buhranına*] boğan uğultularla, gözlerini Beşir'den ayırmayarak dinliyordu. Beşir bugün Ada'dan avdeti [*dönüşü*] naklediyordu:

- Bülend Bey geldi, Behlül Bey İstanbul'a indi, diyordu, sonra malumatına burada bir fasıla-yı vukuf açarak [*ara vererek*] son vak'aya atlıyordu.

O zaten bugün bir şeye, bir fevkalade vak'aya muntazırdı [*bekliyordu*]. Bu vak'ayı, odasında, yarı giyinmiş, yatağının kenarında mev'ud [*vaat edilmiş*] bir şey beklercesine beklemişti. Beşir gittikten sonra, bütün kuvvetleri birden sönerek, oraya,

Nihal'in yatağının kenarına çöktü ve iki elleriyle yüzünü kapayarak hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Adnan Bey başının üstünde bir dünya parçalanmışçasına, güya ezilmiş gibi, hâlâ gözlerini Beşir'den ayırmayarak duruyordu. Sonra birden taşan bir tehevvür-i mecnunane [*çılgınca öfke*] ile bir şeyler kırmak, bir şeyler öldürmek isteyen bir feveran [*taşkınlık*] ile kalktı.

Ne yapacağını bilmiyordu, odanın içinde dönüyordu. Bihter! Bihter! Ona Bihter lazımdı; kollarından tutacak, Bihter'i kıracaktı. Aralık kapısına koştu.

* * *

Bihter bu hiç beklenmeyen vak'adan sonra, kollarında Nihal'i çıkaran kocasını takip edemeyerek, orada, gayr-i müteharrik [*hareketsiz*] donmuşçasına kalmıştı. Şaşkın gözlerle etrafına bakarak kendisini oradan ayıracak bir başka vak'aya intizar ediyordu [*bekliyordu*].

İşte şimdi bütün tasavvur edilen neticelerden başka bir neticenin karşısındaydı. O kâğıt, Nihal'e her şeyi haber verecek olan o iki satır, onun elindeydi; sonra yavaşça merdivenlerden inerek burada onları işitmiş, hepsini öğrenmişti. Şüphesiz, şimdi babasına söylüyordu; babasının boynuna sarılarak, hıçkırıklar içinde:

- Baba! Sizin bana koca yapmak istediğiniz adam Bihter'in âşıkıymış!

diyecekti. O zaman Adnan Bey, çıldırarak onu, onların hepsini kollarından tutarak atacaktı.

Kocasına gidip o hakikati itiraf etmek için kendisinde kuvvet bulan bu kadın, hakikatin bu suretle meydana çıkmış olmasına karşı titriyordu. Demek buradan, böyle mülevves [*kirli*] bir alüfte [*aşifte*] zilletiyle [*düşkünlüğüyle*] atılacaktı ve iki gün içinde bu vak'a bütün halka yayılacak, bu memleketin havasında, etrafında handeler serperek çalkalanacaktı. O zaman, Bihter için Firdevs Hanım'ın hayatı başlayacaktı. Etraftan kendisine gülümseyerek bakmak için salahiyet [*yetki*] bulan gözler açılacak, yalının şehnişinine mektuplar atılacak ve...

Bütün vücudundan buzlar akıtan bir raşe [*titreyiş*] ile titriyordu.

Ve bunları kabul etmek lazım gelecekti. Bunları reddedemeyecekti. Ne salahiyetle? Firdevs Hanım'ın kızı değil miydi? Kocasının evinden kovulmamış mıydı? Bu hayat-ı zillet [*zillet hayatı*] boynuna dolanmış bir zincirdi ki onu boğuncaya kadar sürüklemek icap ediyordu.

Kollarını uzatarak güya boğazını sıkmak üzere uzanan bu zinciri atmak istedi. Her şeye, her şeye, hatta ölüme katlanacaktı, yalnız buna değil... Merdivenden birisi iniyordu. Titredi. Belki kocasıydı. Hayır, bu Behlül'dü ve onun karşısında durdu. Ona perişan, mecnunane [*çılgınca*] gözlerle bakıyordu. Birden soğuk bir sesle:

- Ben gidiyorum! dedi.

Tehlikeyi ancak Nihal'in odasından çıkarıldıktan sonra hissetmişti. Bu vak'a ile her şeyin meydana çıkacağını ancak o zaman anlayarak birden karar vermişti: Buradan kaçmak!

Bihter, kilitlenmiş dişlerinin arasından "Alçak!" dedi. Behlül ona yaklaştı, gözlerini gözlerine sokarak:

- Niçin? Siz, yalnız siz sebepsiniz!... diyordu. Her şey pek güzel bitmek mümkünken.

İkmal edemedi [*tamamlayamadı*]. Bihter bir adım geri atmıştı. Behlül'ün yüzüne bir şey düştü. Bu o kadar âniydi ki Behlül birden anlamadı. Sonra bir hamlede bu kadının üstüne atılmak, onun kollarını kırmak hevesiyle çıldırdı fakat derhal bulunan bir itidalle geri döndü ve odasına uğramaya lüzum görmeyerek, Bihter'e son bir nazar-ı akurla [*kudurgan gözle*] bakarak, merdivenlerden atıldı.

İşte o da gidiyordu. Bihter ne yapacaktı? Beşir'in dehlizden [*koridordan*] çıktığını, merdivenleri yavaş yavaş tırmandığını gördü. Öyle zannetti ki geçerken derin bir lezzet-i vahşiyane [*vahşice zevk*] ona bakıyor. Artık herkeste bu nazarı bulacaktı. Hatta annesinde, hatta hemşiresinde, hatta eniştesinde, hususiyle bu herifin zaten her vakit onun gözlerini inmeye mecbur eden gözlerinde bu nazar ne çirkin manalar kesbedecekti [*kazanacaktı*].

Yaşamak, böyle, daima bu nazarın [*bakışın*] altında yaşamak. Lâkin niçin yaşayacaktı? O zaman ölümü düşündü. Evet, ölecekti. Birden aklına bir şey geldi. Kocasının odasında, yataklığın yanında, küçük dolabın çekmesinde, sedef kaplı kabzasıyla bir

zarif oyuncağa benzeyen bir şey vardı ki onun mini mini ağzını şuraya, işte kalbinin elîm [*elemli*] bir ceriha [*yara*] ile sızlayan şu noktasına koysa ve ancak bir saniyelik bir metanetle, yalnız küçük bir tazyik [*baskı*] ile dokunsa, her şey, her şey bitecekti. Ve o zaman yaşayan bir mahluk-i sefil [*sefil yaratık*] için diriğ edilen [*esirgenen*] merhamet bir ölü için diriğ olunmayacaktı [*esirgenmeyecekti*].

Bu fikir ona bütün kuvvetlerini iade etmiş oldu. Yürüdü, merdiveni çıktı. Sofada, köşede, Firdevs Hanım'ın etrafında eniştesiyle Peyker'i gördü. Üç baş birbirine sokulmuştu. Onu görünce başlarını kaldırarak baktılar. Tevakkuf etmeden [*durmadan*] geçti.

Dehlizin [*koridorun*] önünde hizmetçi halının üstüne oturmuş, Feridun'a kibritlerle bir oyun yapıyordu. Çocuk kollarını uzatarak "Teyze!" dedi. Kenarda Şayeste ile Nesrin duvara dayanmış görüşüyorlardı. O geçerken vaziyetlerini tebdil etmediler [*değiştirmediler*]. Arkasından onu gülen gözlerle takip ediyorlar zannetti. Nihal'in odasının önünde bir lahza [*an*] tevakkuf eder [*durur*] gibi oldu. Ya buraya girse? Belki henüz hiçbir şey meydana çıkmamıştı.

O anda bu fikr-i riyaya [*ikiyüzlülük düşüncesine*] karşı bir nefret duydu. Artık riya yetişmemiş miydi? İki adım daha attı ve kocasının odasına girdi. Küçük dolaba koştu, çekmecesini çekti. İşte oradaydı. Aldı ve onu eline alırken düşündü ki ihtimal şimdi kocası da gelecek, onu arayacaktı. Bu pek mümkündü. Lâkin mademki ortada öldürülecek bir müttehem [*suçlu*] var, –bunu düşünürken vahşî bir tebessümle gülüyordu– bu vazifeyi o, kendisi ifa edecekti.

Odasına girerek aralık kapısını sürmeledi. Kaç kereler kocasının hukukuna karşı böyle kapanan bu kapı işte nihayet onun hakk-ı intikamına [*intikam hakkına*] karşı da kapanıyordu.

Kendisini odasında, elinde o zarif bir oyuncağa benzeyen şeyle, yapyalnız, karanlıkta bulunca titredi. Bütün kuvvetleri birden söndü. Sahih, bunu yapacak mıydı? Böyle genç, güzel, henüz yaşamaya vakit bulmaksızın.

En evvel mumunu yakmak istedi. Herhâlde karanlıkta ölmeyecekti. Kendisini bir defa daha görmeksizin ölmek... Demek öldükten sonra artık her şey bitecekti; o da, kendisi de bitecek-

ti, artık bir daha yaşamamak üzere? Karanlık, daima bitmez tükenmez bir karanlık içinde müebbed [*ebedi*] bir gölge olacaktı!

Elinden silahı bırakmayarak sol eliyle kibrit kutusunu arıyordu. Birden aralık kapısının, bir dakika evvel sürmelenen bu kapının gıcırdadığını, birisinin onu açmak istediğini işitti ve birden dizlerini gevşeten bir kesiklikle bulunduğu yerde duramayarak gözleri karanlıkta, hâlâ, gittikçe kesb-i şiddet eden [*şiddetlenen*] bir gıcırtıyla sarsılan kapıya dikilmiş bakıyor ve elinde sedef kaplı kabzayı sıkıyordu.

Bu kapı karanlıkta bir hırs-ı akur-i intikam [*kudurgan intikam hırsı*] ile gıcırdayan yırtıcı, parçalayıcı bir ağızdı ki ona vahşi bir hande ile sırıtan dişlerini gösteriyor gibiydi. Gözleri oraya dikilmiş, beyni donmuş, titriyordu. Bu bir korkunç rüya mıydı?

Sonra, bir saniye içinde bütün hakikat-ı müdhişe [*müthiş gerçek*] nazarında elvah-ı seria [*hızlı tablolar*] ile deveran ederek [*dönerek*] tecelli ediyordu. Ve o zaman gittikçe kilitlenen parmaklarının arasında sedef kabzayı daha ziyade sıkıyordu; o kadar ki avucunun acıdığını hissediyordu. Bunu niçin sıkıyordu? Bu menhus [uğursuz] şeyi niçin kaldırıp o dişleri gıcırdayan müthiş ağzın *önüne* atmıyordu? Onu, sahih kendisini öldürmek maksadıyla mı gidip almıştı?

Şimdi o eline yapışmış, dişleriyle oraya kilitlenmiş bir canavardı; onu silkip atamıyordu. Şimdi o, bu canavarın mahkûm-i hevesi [*heves mahkûmu*] olmuştu; sanki kendi iradetinin [*iradesinin*] haricinde bir kuvvetle bu küçük zarif oyuncağın siyah ağzı kıvrılıyor, kıvrılıyor, ona çevrilmek istiyordu. Ve artık kapı sarsılıyordu; örtülü, müthiş fırtınalar saklayan bulutlar altında bir sesle kocası ona:

- Açınız! diyorum lâkin neden açmıyorsunuz? diyordu.

Demek o ne bu kapıyı açmaya, ne bu sese cevap vermeye, ne bu adamın karşısına çıkmaya kuvvet bulamıyordu? Demek böyle, zelilane [*düşkünce*], sefil ve müstahkar [*aşağılanmış hâlde*] titriyordu; hatta kaçamayarak, hatta yalan söyleyemeyerek, hatta "Sizi aldatıyorlar!" demeye kuvvet bulamayarak? Ve elinde hep o küçük zarif oyuncağın siyah ağzı kıvrılıyor, kıvrılıyor, ona çevrilmek, karanlıkta onu bulmak istiyordu.

Şimdi o ses, sarsılan kapının arasından, adeta yalvararak:

- Bihter! diyordu, açınız, rica ederim. Anlamıyor musunuz? Rica ediyorum.

O karanlıkta bir adım atmıştı; dişlerini sıkıyordu ve odanın o yığın yığın zulmetlerine [*karanlıklarına*] gülen asabî, geniş bir hande [*gülüş*] ile sanki çehresi yırtılıyordu. Birden titreyen dizlerine bir şey, bir alçak sandalye dokundu; ayaklarının önünde onu yürümekten meneden güya bir duvar yükseldi. Oh!... açamayacaktı. O adamın karşısına çıkamayacaktı. Ve elinde hep o küçük zarif oyuncağın siyah ağzı kıvrılıyor, kıvrılıyor, ona çevrilmek, karanlıkta onu bulmak istiyor ve ikna eden bir sesle "Evet, güzel, genç, nefis kadın; senin için yapılacak yalnız bu var!" diyordu.

Kendisini aldatmak isteyen o hain şeyi silkip atacaktı. Sonra birden, artık kırılmaya müheyya [*hazır*], çatırdayan kapının karşısında bileğinin mukavemetine bir keselan [*bitkinlik*] geldi. Sanki bir kuvvet büktü, mağlup etti. Nihayet o siyah ağız kıvrıldı, kıvrıldı, bir yılan hıyanetiyle karanlıkta o elîm [*elemli*] cürha-yı aşk [*aşk yarası*] ile sızlayan noktayı buldu.

* * *

Nihal ancak üç gün odasında hasta kalmıştı fakat üç aydan beri nekahat hâli devam ediyordu.

Babasına tabipler:

- Burada kalmayınız, kızınıza, Adanın mebzul [*bol*] güneşleri, sık çamları altında uzun seyranlar [*gezintiler*] yaptırınız!

demişlerdi ve üç aydan beri Ada'da, ihtiyar halanın tek atlı arabasında sabah akşam baba ile kıza tesadüf olunuyordu.

Biri daha ihtiyar, diğeri daha çocuk olmuş gibiydiler. Onların yekdiğeriyle pek az görüşecek fakat birbirine pek çok sokularak arabada yan yana bir duruşları, çamlıkta biri ötekinin koluna asılarak bir yürüyüşleri vardı ki onlara yekdiğerinden şifa bulan iki hasta hâlini verirdi.

Baba ile kız arasında ne Behlül'e, ne Bihter'e dair bir küçük kelime teati edilmemişti [*konuşulmamıştı*]. O menhus [*uğursuz*] hatıradan kaçıyorlardı, maziden son seneleri tamamen unutmuş gibiydiler; istikbal [*gelecek*] için, bazen nadir dakikalarda iki kelime ile hülyalar kuruyorlardı.

Adnan Bey ihtiyar mürebbiyeye uzun bir mektup yazmış ve ondan kısa bir cevap almıştı: Matmazel de Courton kış ibtidasında [*başında*] gelecekti. Şakire Hanım'la kocası Cemile'lerini gelin ettikten sonra artık o, iki taze güvercini yuvalarında rahat bırakarak hayatlarının son senelerini yalıda ikmal edeceklerdi [*tamamlayacaklardı*]. Bülend mektepte geceleri kalmayacaktı. Yine bahçede uzun koşuşmalar olacak, o mini mini mutfağın parlak takımları arasında kitaplarda bulunmuş tarifnamelerle tatlılar yapılacaktı. Hayat yine onlar için müebbed [*ebedi*] bir bayram olacaktı, mademki artık baba kızına, kız babasına avdet etmişlerdi.

Yalnız Beşir eksikti. Nihal:

- Oh!... Biçare Beşir! der, sonra bu hatıra-yı feciada [*feci hatırada*] tevakkuf etmek [*durmak*] istemeyerek ilave ederdi:

- Değil mi, baba? Ne kadar güleceğiz, hani ya evvelleri nasıl gülerdik.

Ve mesut zamanının mesut kahkahalarından birini bulmaya çalışarak, kesik, kuru, güya içinde bir şehka-yı ızdırap [*ızdırap çığlığı*] ağlayan bir kahkaha ile kollarını babasının boynuna dolar, dudaklarını uzatır, ta çenesinin altında o kılsız noktadan öperdi.

* * *

Ağustos nihayetinin bir akşamıydı, baba kız yine seyranlarına çıkmışlardı; artık döneceklerdi. Birden Nihal terbiyeleri babasının elinden aldı:

- Rica ederim, biraz daha beybaba!... dedi.

Sonra babasına donuk beyaz bir safha şeklinde parlayan ayı göstererek ilave etti:

- Bakınız, bize fener çekiyorlar.

Bunu söylerken dudaklarında bir tebessüm vardı. Sonra bu tebessüm elîm [*elemli*] bir mana-yı hüsran [*hüsran manası*] alarak dudaklarının üstünde kaldı. Başı biraz öne mütemayil [*eğimli*], gözleri süzgün, artık esmerleşen yolun üstünde güya bir hatıranın hayal-i perranını [*uçan hatırasını*] takip ederek daldı. İşte onlar, mesut nişanlılar, tek atlı arabalarının seyran-ı hafifiyle [*hafif gezintisiyle*] uçarak, mesut, kalpleri aşklarıyla dolu, başlarının üstünde yekdiğerini sevenler için çekilen bir fenerle koşuyorlardı.

Nihal kamçısıyla atın karnını okşayarak bu mübhem hayal-i saadete [*saadet hayaline*] yetişmek, kendisinden kaçan bu şeyi yakalamak istiyordu. Sonra birdenbire silkinerek, artık nevmid [*ümitsiz*] olmuşçasına durdu:

- Burada biraz inelim mi? dedi.

Onunla beraber burada yarım saatlik bir istiğrak [*kendinden geçiş*] içinde neler duymuştu! Yine deniz uzak bir feşfeşe [*fışırtı*] ile mahrem neşideler [*ezgiler*] söylüyor, yine kamer [*ay*] beyaz ziyalarıyla etrafa baygın bir hande-yi inbisat [*rahatlık gülüşü*] yayıyordu fakat... Nihal düşünmemek için, görmemek için kalbinde acı bir ukde [*düğüm*] ile babasının koluna asılıyor, onun omuzuna başını koyuyor. Ve kendi kendisine "Artık hep böyle!" diyordu.

Evet, müebbeden [*ebediyen*] böyle ve bununla mesut olacağına kalben yemin ediyordu. Gözlerini kapayarak o hatıra-yı saadeti [*saadet hatırasını*] musırrane [*ısrarla*] bir hatıra-yı mevta [*ölü hatıra*] hükmünde ta a'mâk-ı kalbine [*kalbinin derinliklerine*] defnedecek [*gömecek*] ve babasının koluna asılarak, başını omuzlarına koyarak mesut olmak için çalışacaktı.

Bunu söylerken babasını yavaş yavaş çekerek götürüyordu, çekti, çekti, bir de çamlığa, o yeşil aşiyan-ı sevdaya [*sevda yuvasına*], o bir zümrüdün içinde oyulmuş rüyaya avdet etmek istiyordu. Sonra çamlığın ta kenarında durdu, ilerlemekten onu meneden sanki bir el vardı.

Orada durarak bakıyordu. Belki onlar içerdeydiler, o mesut nişanlılar: Behlül'le Nihal... Acı bir tebessümle dudakları titriyordu. Birden bunu düşünmemek için nefsine cebretti [*kendini zorladı*], zihninden geçen bu şeyin babasını rencide etmesinden korkuyordu. Artık bundan sonra hayatını babasına medyun [*borçlu*] değil miydi? Yalnız ona?...

Şimdi bu baba kız yaşamak için yekdiğerine merbut [*birbirine bağlı*], muhtaçtılar. Bunu tekrar ederken zihninden bir şimşek süratiyle bir korku geçiyordu: Ya ikisinden biri yalnız kalırsa? Sonra bu korkudan kaçmak için babasını çekiyor "Artık kaçalım!" diyordu ve gözlerini kapayarak, kalbî bir dua ile o korkuya cevap veriyordu.

- Beraber, daima beraber, yaşarken ve ölürken.

Sözlük

Alexandre Dumas Fils: (1824-1895) Fransız romancı ve piyes yazarı.
Bazar Alleman: İstiklal Caddesi'nde bir alışveriş merkezi.
Bendler: Sarıyer Belgrad Ormanlarında su toplamak için yaptırılmış bentlerin bulunduğu bölge.
Beykoz: İstanbul'da, Boğaziçi Asya yakasında bir sayfiye yeri.
Bonmarşe: Vaktiyle İstiklal Caddesi'nde hizmet veren bir mağaza.
Bourget (Paul): (1852-1935) Fransız romancı.
Büyükdere: İstanbul'da, Boğaziçi Avrupa yakasında bir sayfiye yeri.
Cerni (Charles Czerni): (1791-1857) Viyanalı piyanist.
Chopin (Frederic): (1810-1849) Polonyalı besteci.
Clementi (Muzio): (1752-1832) İtalyan besteci.
Concordia: Eskiden İstiklal Caddesi'nde yer alan sahneli bahçe.
Creme Simon: Bir Fransız kremi.
Çırçır Suyu: Sarıyer'de bir mesire yeri.
Direklerarası: İstanbul'da Şehzadebaşı'nda bulunan eğlence yerlerinin genel adı.
Donizetti: (1797-1848) İtalyan besteci.
Erenköyü: Eskiden İstanbul'un Asya yakasında bulunan sayfiye yeri.
Figaro: Fransızca yayınlanan *Le Figaro* gazetesi.
Göksu: İstanbul'da, Boğaziçi Asya yakasında bir derenin de bulunduğu mesire yeri.
Haraççı Kardeşler: Eski İstanbul'un mobilya mağazalarından biri.
Kâğıthane: İstanbul'da Haliç'te zamanın mesire yerlerinden biri.

Kalender: İstanbul'da, Boğaziçi Avrupa yakasında bir sayfiye yeri.
Kalpakçılar: Kapalıçarşı'nın bir bölümü.
Kanlıca: İstanbul'da, Boğaziçi Asya yakasında bir sayfiye yeri.
Köprü: Galata Köprüsü.
Lebon: Eskiden İstiklal Ceddesi'nde yer alan bir pastane.
Lion: Beyoğlu İstiklâl Caddesi'nde bir mağaza.
Lüksemburg: Eskiden İstiklal Caddesi'nde yer alan kahvehane.
Maden: Büyükada'nın doğu kısmı.
Mendelsohn (Felix): (1809-1847) Alman besteci.
Odeon: Eskiden İstiklal Caddesi'nde bulunan bir tiyatro binası.
Paşabahçe: İstanbul'da, Boğaziçi Asya yakasında bir sayfiye yeri.
Patriano: Eskiden İstiklal Caddesi'nde yer alan bir mobilya mağazası.
Pera Palace: Hâlen İstiklal Caddesi'nde hizmetine devam eden otel.
Pygmalion: Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde bir alışveriş merkezi.
Rubinstein (Antoine): (1829-1894) Rus piyanist ve besteci.
Schumann (Robert): (1810-1856) Alman besteci.
Strauss (Johann): (1825-1899) Viyanalı besteci.
Şirket-i Hayriye: Bugünkü Şehir Hatları İşletmesi.
Tarabya: İstanbul'da, Boğaziçi Avrupa yakasında bir sayfiye yeri.
Wagner (Richard): (1813-1883) Alman besteci.
Yeniköy: İstanbul'da, Boğaziçi Avrupa yakasında bir sayfiye yeri.

Peyker'in izdivacı onun için bir darbe-yi müdhişe [müthiş darbe] olmuştu. Mesele çıkar çıkmaz kızının fikr-i izdivacına [evlilik fikrine] karşı isyan etti. Hususiyle Peyker'in yapmak istediği gibi bir izdivac-ı âşıkâneye [âşıkâne evliliğe] affolunmaz bir kabahat nazarıyla bakıyordu. Muvafakat etmemek için bir müddet uğraştı; sonra Peyker'in firar etmek tehdidine mukabil bütün kuvvetleri düşerek bir teslimiyet-i mezbûhane [boğazı kesilmişçesine bir teslimiyet] ile rıza gösterdi...

Ne anlatır Halid Ziya, üzerine çok sayıda makale ve tez yazılmış olan bu unutulmaz romanında? Benim düşünceme göre Halid Ziya bir tezi savunmak için kaleme almamıştır *Aşk-ı Memnu*'yu. Trajik biten yasak bir aşkı hikâye etmek de değildir tek derdi. Düşündüğü ve okurunun da düşünmesini istediği meseleler vardır. Bu meseleleri ele alış şekli ve üslubu da son derece özenle seçilmiştir. Tanzimat Fermanı ile başlayan yenilenme sürecinde romancıların en çok üzerinde durdukları konuların başında kadınlarla erkekler arasında kurulan ilişkiler ve özellikle evlilik gelmektedir. Bunların Müslüman Osmanlı'nın kurallarına aykırı olmayan dinamiklerini tespit etmeye, halkı bilinçlendirmeye çalışmışlardır yazarlar var güçleriyle. Servet-i Fünûn edebiyatçıları da bu ilişki ve evliliklerin kendilerinin de dahil olduğu üst-orta sosyal kesimde nasıl yaşandığını yansıtmışlardır eserleri aracılığıyla...

Halid Ziya, *Aşk-ı Memnu*'yu, kendisinin de dahil olduğu üst-orta sosyal kesimin sık sık rastladığı insanlarından ve onların tanıklık ettiği hayatlarından yola çıkarak kurgulamıştır...

Ayşe Melda Üner

20 ₺

AYRINTI • TÜRKÇE KLASİK
ISBN: 978-605-314-284-3
9 786053 142843